EMINENTISSIMI ET REVERENDISSIMI

DOMINI

IOANNIS BAPTISTAE,

CARDINALIS DE LVCA,

ANNOTATIONES PRACTICAE

AD SACRVM CONCILIVM TRIDENTINVM,

In rebus concernentibus Reformationem,
& forenſia.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Sumptibus ARNOLDI METTERNICH, propè Auguſtinianos. Anno M. DC. LXXXIV.

Cum Gratia & Privilegio S. Caſ. Majeſt.

BIBLIOTECA NAPOLI

INDEX ARGUMENTORUM,

Quæ continentur in Annotationibus ad Sacrum Concilium Tridentinum.

DISCVRSVS GENERALES INSTRVCTIVI,

Super iis, quæ in foro magis practicabilia, concernunt praxim, vel obſervantiam aliquorum Sac. Conc. Trid. decretorum ſuper reformatione, ac materiis forenſibus.

DISC. I.

Proœmialia.

DISC. II.

Super lectione ſacræ Scripturæ, & Theologiæ in Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis; Ac etiam ſuper præbenda Theologali, & altera præbenda Canonici Pœnitentiarii, ac erectione ſcholæ grammaticæ, *ad Seſſ. 5. cap. 1. & ſeſſ 24. cap. 8. de Reformat.*

DISC. III.

Super prædicatione Verbi Dei, & facultate prædicandi, *ad Seſſ. 5. cap. 2. de Reform.*

DISC. IV.

Super reſidentia Epiſcoporum, & Prælatorum; Ac etiam Parochorum, & Canonicorum, aliorumq; beneficiatorum, *ad Seſſ. 6. cap. 1. & 2. ſeſs. 23. cap. 1. & ſeſſ. 24. cap 11. de Reform.*

DISC. V.

Super visitatione Ecclesiarum, & personarum ecclesiasticarum, ac etiam Ecclesiasticorum, vel piorum locorum, vel operum, *ad Sess 6. cap. 4. sess. 7. cap 8 sess. 13. cap. 1. sess. 21. cap. 8. sess. 22. cap. 8. & 9. sess. 24. cap. 3. & 9. de Reform.*

DISC. VI.

Inhibetur Episcopis, ne in aliena diœcesi absque Diœcesani licentia, pontificalia exerceant; Ideoque agitur, an, & quos actus jurisdictionales, vel pontificales Episcopus in aliena diœcesi facere possit, *ad Sess 6. de Reform. cap. 5. & 8.*

DISC. VII.

De prohibita pluralitate beneficiorum, *ad Sess. 7. de Reform. cap. 2.*

DISC. VIII.

De unione beneficiorum, & Ecclesiarum, *ad Sess. 7. cap. 6. sess. 21. cap. 5. sess. 23. c. 18. sess. 24. cap. 13. & sess 25 cap. 9. de Reformat.*

DISC. IX.

De Vicariis Ecclesiarum Parochialium, eorumque congrua, *ad Sess. 7. cap. 7 sess. 21. cap. 6. & sess. 25. cap. 16.*

DISC. X.

De Visitatione Hospitalium, & piorum locorum, quæ à laicis administrantur; Et de revisione rationum, *ad Sess. 7. cap. 15. sess. 22. cap. 8, & 9. & sess. 25. cap. 8. de Reform.*

DISC. XI.

De nova forma inducta in probatione juris patronatus potentium; Et de prohibitione patronorum, ne se ingerant in administratione bonorum, & perceptione fructuum, *ad Sess. 14. cap. 22. & 23. sess. 25. cap. 9. de Reform.*

Digitized by Google

DISC. XII.

De clerico homicida ad effectum dispensationis pro capacitate ordinum, & beneficiorum, *ad Sess. 14. cap 7.*

DISC. XIII.

De incapacitate Regularium obtinendi beneficia sæcularia ; Et de capacitate necessaria pro obtinendis beneficiis regularibus , *ad sess. 14. cap. 10, & 11.*

DISC. XIV.

De facultate conferendi ordines ; Et quando Episcopus propriis subditis in aliena diœcesi , vel in propria subditis alienis conferre possit, *ad Sess. 21. cap. 1. & 2. sess. 23. cap. 8. sess. 14. cap. 1, 2, & 3.*

DISC. XV.

De distributionibus quotidianis, & earum lucro, ac privilegiis , ac aliis earum materiam concernentibus, *ad Sess. 21. cap. 3. sess. 22. cap. 3. sess. 24. cap. 2.*

DISC. XVI.

De novis erectionibus Parochiarum , vel aliis provisionibus ob excrescentiam populi, *ad Sess. 21. cap. 4.*

DISC. XVII.

De Ecclesiarum profanatione , & destructione, quando paupertas, vel indecentia ita exigat, *ad Sess. 21. cap. 7.*

DISC. XVIII.

De prohibitione Quæstuariorum; Et de jure quæstuandi, *ad Sess. 22. cap. 9.*

DISC. XIX.

De prohibitione ludendi , ac de illicita negotiatione, aliisq; indecentibus in clericis, *ad Sess. 22. cap. 1.*

DISC. XX.

De exclusione Canonicorum non existentium in sacris à jure vo-

DISC. V.

Super visitatione Ecclesiarum, & personarum ecclesiasticarum, ac etiam Ecclesiasticorum, vel piorum locorum, vel operum, *ad Sess 6. cap. 4. sess. 7. cap 8 sess. 13. cap. 1. sess. 21. cap. 8. sess. 22. cap. 8. & 9. sess. 24. cap. 3. & 9 de Reform.*

DISC. VI.

Inhibetur Episcopis, ne in aliena diœcesi absque Diœcesani licentia, pontificalia exerceant; Ideoque agitur, an, & quos actus jurisdictionales, vel pontificales Episcopus in aliena diœcesi facere possit, *ad Sess 6. de Reform. cap. 5. & 8.*

DISC. VII.

De prohibita pluralitate beneficiorum, *ad Sess. 7. de Reform. cap. 2.*

DISC. VIII.

De unione beneficiorum, & Ecclesiarum, *ad Sess. 7. cap. 6. sess. 21. cap. 5. sess. 23. c. 18. sess. 24. cap. 13. & sess 25 cap. 9. de Reformat.*

DISC. IX.

De Vicariis Ecclesiarum Parochialium, eorumque congrua, *ad Sess. 7. cap. 7 sess. 21. cap. 6. & sess. 25. cap. 16.*

DISC. X.

De Visitatione Hospitalium, & piorum locorum, quæ à laicis administrantur; Et de revisione rationum, *ad Sess. 7. cap. 15. sess. 22. cap. 8, & 9. & sess. 25. cap. 8. de Reform.*

DISC. XI.

De nova forma inducta in probatione jurispatronatus potentium; Et de prohibitione patronorum, ne se ingerant in administratione bonorum, & perceptione fructuum, *ad Sess. 14. cap. 22. & 23. sess. 25. cap. 9. de Reform.*

DISC. XII.

De clerico homicida ad effectum dispensationis pro capacitate ordinum, & beneficiorum, *ad Sess. 14. cap 7.*

DISC. XIII.

De incapacitate Regularium obtinendi beneficia sæcularia ; Et de capacitate necessaria pro obtinendis beneficiis regularibus , *ad sess. 14. cap. 10, & 11.*

DISC. XIV.

De facultate conferendi ordines ; Et quando Episcopus propriis subditis in aliena diœcesi, vel in propria subditis alienis conferre possit, *ad Sess. 21. cap. 1. & 2. sess. 23. cap. 8. sess. 14 cap. 1, 2, & 3.*

DISC. XV.

De distributionibus quotidianis, & earum lucro, ac privilegiis, ac aliis earum materiam concernentibus, *ad Sess. 21. cap. 3. sess. 22. cap. 3. sess. 24. cap. 2.*

DISC. XVI.

De novis erectionibus Parochiarum, vel aliis provisionibus ob excrescentiam populi, *ad Sess. 21. cap. 4.*

DISC. XVII.

De Ecclesiarum profanatione, & destructione, quando paupertas, vel indecentia ita exigat, *ad Sess. 21. cap. 7.*

DISC. XVIII.

De prohibitione Quæstuariorum; Et de jure quæstuandi, *ad Sess. 22. cap. 9.*

DISC. XIX.

De prohibitione ludendi, ac de illicita negotiatione, aliisq; indecentibus in clericis, *ad Sess. 22. cap. 1.*

DISC. XX.

De exclusione Canonicorum non existentium in sacris à jure vo-

Digitized by Google

tandi, ſeu habendi vocem in Capitulo, *ad Seſſ. 22. cap. 4.*

DISC. XXI.

De commutationibus ultimarum voluntatum, *ad Seſſ. 22. cap. 6. & ſeſſ. 25. cap. 4.*

DISC. XXII.

De Examine Notariorum; Et an iſtud munus ſit licitum clericis, *ad Seſſ. 23. cap. 10.*

DISC. XXIII.

De uſurpatoribus, & occupatoribus bonorum Eccleſiæ; Et ne patroni ſe ingerant in beneficiis de eorum patronatu, *ad Seſſ. 22. cap. 11.*

DISC. XXIV.

De ætate neceſſaria in beneficiis eccleſiaſticis; Et de requiſitis in clericis in minoribus pro exemptione à foro laicali, *ad Seſſ. 23. cap. 6.*

DISC. XXV.

De erectione Seminarii, *ad Seſſ. 23. cap. 18.*

DISC. XXVI.

De nova forma matrimonii coram Parocho, &c. *ad Seſſ. 24. cap. 1. & 9.*

DISC. XXVII.

De impedimentis matrimonii; Et de diſpenſationibus, *ad Seß. 24. cap. 2. & ſeqq.*

DISC. XXVIII.

De matrimonio inter raptorem, & raptam, *ad Seſſ. 24. cap. 6.*

DISC. XXIX.

De vagabundis, & concubinariis, *ad Seſſ. 24. cap. 7, & 8.*

DISC. XXX.

De Synodo, *ad Seß 14. cap. 2.*

DISC. XXXI.

De jurisdictione Capituli sede vacante; Et de deputatione Vicarii, *ad Sess. 24. cap. 16.*

DISC. XXXII.

De provisione Ecclesiarum parochialium, cum forma concursus, *ad Sess. 24. cap. 18.*

DISC. XXXIII.

De cognitione causarum primæ instantiæ coram locorum Ordinariis; Et de delegatione causarum criminalium, & matrimonialium eisdem Ordinariis privativè ad Prælatos inferiores, *ad Sess. 24. cap. 20.*

DISC. XXXIV.

De proprietate bonorum Regularibus prohibita in particulari; Et de usu annuarum præstationum, *ad Sess. 25. de Regul. cap. 1. cum seq.*

DISC. XXXV.

De novis fundationibus Monasteriorum, vel Conventuum Regularium; Et de Religionibus capacibus, vel incapacibus, *ad Sess. 25. de Regul. cap. 3.*

DISC. XXXVI.

De clausura Regularium utriusque sexus; *ad Sess. 25. de Regul. cap. 4, & 5.*

DISC. XXXVII.

De forma eligendi superiores Regulares, & Abbatissas, *ad Sess. 25. de Regul. cap. 6, & 7.*

DISC. XXXVIII.

De quæstionibus præcedentiæ inter Regulares, *ad Sess. 25. de Regul. cap. 13.*

DISC. XXXIX.

De professione per Regulares non emittenda ante annum 16, & de novitiatu, *ad Sess. 25. de Regul. cap. 15, & 17.*

Digitized by Google

tandi, seu habendi vocem in Capitulo, *ad Sess. 22. cap. 4.*

DISC. XXI.

De commutationibus ultimarum voluntatum, *ad Sess. 22. cap. 6. & sess. 25. cap. 4.*

DISC. XXII.

De Examine Notariorum; Et an istud munus sit licitum clericis, *ad Sess. 23. cap. 10.*

DISC. XXIII.

De usurpatoribus, & occupatoribus bonorum Ecclesiæ; Et ne patroni se ingerant in beneficiis de eorum patronatu, *ad Sess. 22. cap. 11.*

DISC. XXIV.

De ætate necessaria in beneficiis ecclesiasticis; Et de requisitis in clericis in minoribus pro exemptione à foro laicali, *ad Sess. 23. cap. 6.*

DISC. XXV.

De erectione Seminarii, *ad Sess. 23. cap. 18.*

DISC. XXVI.

De nova forma matrimonii coram Parocho, &c. *ad Sess. 24. cap. 1. & 9.*

DISC. XXVII.

De impedimentis matrimonii; Et de dispensationibus, *ad Sess. 24. cap. 2. & seqq.*

DISC. XXVIII.

De matrimonio inter raptorem, & raptam, *ad Sess. 24. cap. 6.*

DISC. XXIX.

De vagabundis, & concubinariis, *ad Sess. 24. cap. 7, & 8.*

DISC. XXX.

De Synodo, *ad Sess 14. cap. 2.*

Digitized by Google

DISC. XXXI.

De jurisdictione Capituli sede vacante; Et de deputatione Vicarii, *ad Sess. 24. cap. 16.*

DISC. XXXII.

De provisione Ecclesiarum parochialium, cum forma concursus, *ad Sess. 24. cap. 18.*

DISC. XXXIII.

De cognitione causarum primæ instantiæ coram locorum Ordinariis; Et de delegatione causarum criminalium, & matrimonialium eisdem Ordinariis privativè ad Prælatos inferiores, *ad Sess. 24. cap. 20.*

DISC. XXXIV.

De proprietate bonorum Regularibus prohibita in particulari; Et de usu annuarum præstationum, *ad Sess. 25. de Regul. cap. 1. cum seq.*

DISC. XXXV.

De novis fundationibus Monasteriorum, vel Conventuum Regularium; Et de Religionibus capacibus, vel incapacibus, *ad Sess. 25. de Regul. cap. 3.*

DISC. XXXVI.

De clausura Regularium utriusque sexus; *ad Sess. 25. de Regul. cap. 4, & 5.*

DISC. XXXVII.

De forma eligendi superiores Regulares, & Abbatissas, *ad Sess. 25. de Regul. cap. 6, & 7.*

DISC. XXXVIII.

De quæstionibus præcedentiæ inter Regulares, *ad Sess. 25. de Regul. cap. 13.*

DISC. XXXIX.

De professione per Regulares non emittenda ante annum 16, & de novitiatu, *ad Sess. 25. de Regul. cap. 15, & 17.*

Digitized by Google

DISC. XL.

De forma renunciationum faciendarum per ingreſſuros Religionem, *ad Seſſ. 25. de Regul. cap. 16.*

DISC. XLI.

De forma provocandi adverſus profeſſionem, & dicendi de ejus nullitate, *ad Seſs. 25. de Regul cap. 19.*

DISC. XLII.

De ſpoliis clericorum, & de facultatibus diſcernendi, *ad Seſſ. 25. de Reform. cap. 1.*

DISC. XLIII.

De cenſuris, & præſertim de excommunicatione non inferenda, niſi in ſubſidium, *ad Seſſ. 25. de Reform. cap. 2.*

DISC. XLIV.

De modo procedendi cum adjunctis in cauſis capitularium, *ad Seſſ. 25 de Reſor. cap. 6.*

DISC. XLV. De expectativis, ac de regreſſibus, & coadjutoriis, *ad Seſſ. 25. de Reform. cap. 7.*

DISC. XLVI. De judicibus ſynodalibus, *ad Seſſ. 25. de Reform. cap. 10.*

DISC. XLVII. De prohibita anticipata exactione fructuum beneficii, *ad Seſſ. 25. de Reform. cap. 11.*

DISC. XLVIII. De decimis, & de quarta canonica, ac etiam de clericis concubinariis, *ad Seſſ. 25. de Reform. cap. 12, 13, & 14.*

DISC. XLIX. De filiis clericorum non obtinentibus beneficia patris, vel in Eccleſia, in qua pater habeat, *ad Seſſ. 25. de Reformat. cap. 15.*

DISC. L. Vt Epiſcopi dignitatem conſervent, & eccleſiaſticam immunitatem tueantur; ac etiam de prohibito duellorum uſu, *ad Seſſ. 25. de Reformat. cap. 17, 19, & 20.*

DISC,

Digitized by Google

DISCURSUS GENERALES INSTRUCTIVI,

Superijs, quæ in foro magis practicabilia, concernunt praxim vel obſervantiam aliquorum S. Concilij Tridentini Decretorum, ſuper reformatione, ac materijs forenſibus.

DISCVRSVS PRIMVS,

Circa Proëmalia.

SVMMARIVM.

1 *Sub quibus Pontificibus cœptum, proſequutum, & completum fuit Concilium Tridentinum.*
2 *Ejus gloſſæ, & interpretationes ſunt prohibitæ, & quæ.*
3 *De prima erectione Sacræ Congregationis Concilij.*
4 *Antiquis declarationibus quare nimium deferri debeat.*
5 *Obſervantia proxima, eſt melior interpres.*
6 *De alia erectione Congregationis Sixti V. ſuper interpretatione.*
7 *De ratione ob quam hæc Sac. Congregatio interpres erecta fuit.*
8 *De grammatica ad quid ſerviat, & quomodo adhiberi debeat.*
9 *De occaſione ſcribendi, & de inſtituto Auctoris.*
10 *Quare non colligantur, nec referantur declarationes Sacræ Congregationis.*
11 *Declarationes particulares non omni caſu ſunt applicabiles.*

12 *Concilia generalia non veniunt sub generali derogatione, sed indigent nota speciali, & quomodo.*
13 *Papa potest eis derogare, vel dispensare.*
14 *Concilium Tridentinum est generale, & Oecumenicum.*
15 *Sed venit sub generalibus derogationibus.*
16 *Continet decretum irritans, ideoque inficit contrariam observantiam.*
17 *Non defertur declarationibus, quæ non sint authenticæ.*
18 *Quid agendum quando allegantur declarationes S. Congregationis.*
19 *Qualis ordo teneatur.*

1 COmpleto sub Pio IV. (nimium cooperante magna pietate, ac sollicitudine S. Caroli Borromæi ejusdem Pontificis nepotis, ac primi ministri,) Sacro Concilio Tridentino, convocato sub Paulo tertio, atque continuato, sub intermedijs Ponficibus Iulio III. Marcello II. & Paulo IV. Per constitutionem ab eodem Pio editam, super ejus confirmatione, pub-
2 licatione, & observantia, prudenter quidem, ac laudabiliter, omnes glossæ, interpretationes, & commentaria, prohibita fuerunt: *In Bullar. nov. Const. Pij IV. 73.* Ideoq; Juristis, ac Theologis prohibitum est, cum consuetis subtilitatibus, opinionumque varietatibus, hanc modernam involvere legem, ut alias antiquiores leges adeò involverunt; Et licet hac prohibitione non obstante, adhuc non desint (quamvis potius insipidi Collectores, quam Doctores) qui desuper se involvant; Idque in aliquibus casibus fieri posse moderni Canonistæ in ista Sacra congregatione peritissimi probent. *Quid, & quando liceat, aliqua habentur apud Fagnan. in cap. cum veniissent de judic. ex num 9.* Attamen meritò omninò negligendæ sunt solæ hujusmodi Interpretum assertiones, quoties munitæ non sint cum authenticis declarationibus, seu interpretationibus hujus Si Congregationis, quæ attendi debent eo modo quo intra.

Ad aliquos verò menses post confirmationem, & publicationem, ab eodem Pio IV.
3 erecta fuit aliquorum Cardinalium Congregatio, non quidem super glossa, vel interpretatione, sed pro exequutione, ac observantia ejusdem Concilij. *Constit. 81. ejusdem Pij IV.*

Adhuc tamen, eo primo quoque tempore, occasione demandandi, seu practicandi eamdem observantiam, in aliquibus partibus ambiguis, aliquæ prodierunt declarationes, quibus multum deferendum esse, frequenter in casus contingentia dicere consuevi. *Præsertim sub tit. de jurisdict. disc. 41. &*
4 *95. & sub tit. de matrim. disc. 5.* Non quod antiquæ, majorem, quam modernæ Congregationis auctoritatem esse putem, sed ex eo quod plures tunc in ea sedebant Cardinales, qui vel tanquam Præsidentes, & Legati, vel tanquam Prælati postmodum ad purpuram assumpti, in ipso Concilio interveneranr, ideoq; tanquam sessionum, ac disputationum conscij, melius Patrum sensum callebant.

Ea quoque in idem, atque ex eadem ratione accedente propositione, quam in foro
5 habemus receptam, & quotidianam, ut observantiæ, quæ in omnibus ambiguis optima interpres est, atq; interpretationum Regina reputatur, verborum sensui, vel naturali significationi quandoque apta prævalere, proxima esse debeat, illaque magis attendi, quàm remota. *Rot. dec. 59. num. 12. & 13.*

par.10.rec.Otthobon decis.26.num.14.& 15. & dec. 161.n.11. & seqq. & est conclusio vulgaris, quæ frequenter, & ubiq; habetur.

Clarius autem, hanc interpretandi facultatem, occasione erectionis quamplurium Congreg. quæ *in relat. Ro. Curiæ* recensentur *agendo de ista, & de aliis Sacris Congregationibus*, ei concessit Sixtus V. Ea tamen restrictione prudentissimè adjecta, ut non nisi in ijs, quæ ad Ecclesiæ, & ecclesiasticorum reformationem, ac morum correctionem pertinent, Sacra Congregatio hanc facultatem exercere debeat, Summo Pontifici, privativè ad quoscumque, reservata facultate interpretandi illa decreta, quæ Catholicæ Fidei dogmata, vel quæstiones concernant *Constit. 74. Sixti V. & latè agit Fagnan. in dicto cap. cum venissent de judic. & alibi.*

Prudens autem, ac forte necessarium consilium fuit, hanc Sacram Congregationem, pro dicta interpretatione deputare, quoniam, licet conciliaria decreta, ad eam elegantem formam, per quemdam insignem, atque ex illius sæculi primarijs humanarum literarum professoribus, redacta sint; Attamen
7 in ijs præsertim, quæ à sacrorum Canonum dispositione, vel intentione derivant, forumque externum, seu morum correctionem, ac reformationem concernunt, melius forsan fuisset, si alicui Rotæ Auditori, vel alteri perito Canonistæ, qui in forensibus benè versatus, esset ex ijs pluribus qui in eodem Concilio intervenerunt, ipsasque quæstiones in eo decisas disputarunt, id commissum fuisset, quoniam peritissimus quidem, atque in sua professione valde commendabilis extensor, ut elegantiori sermoni inserviret, atque latinæ linguæ regulas rigorosè servaret, nonnulla, cum grammaticali, non autem cum legali, seu forensi stylo explicata, sub aliqua forsan reliquit obscuritate.

Legalia enim, ac forensia, per legales, ac forenses melius, cum propria, primorumq; magistrorum plana explicantur eloquutione quamvis ea, per Grammaticos, barbara reputetur, quoniam fabri fabrilia tractare debent; Grammatica enim, aliarum scientiarum famula est, ad eas explicandas oportuna, ideoque pro dominarum respectivè diversa qualitate, varium, atque cuilibet magis adaptatum servitium, seu famulatum præstare
8 debet; Non autem, ut (juxta simplicium grammaticorum prætensionem,) dominæ rigorosè inservire debeant famulæ, ejusque dominationem, ac rigores pari; Finis etenim elegantiæ sermonis est, lectores allicere, atque scientiarum capacitatem, ac praxim melius imprimere, ideoque ea tenenda est via, per quam juxta locorum loquendi usum iste impleatur finis, non autem, ut grammaticalium regularum exactus rigor, contrariũ operetur effectum.

His itaque ita prænotatis; Quatenus ad rem nostram pertinet; Super ijs tantum, quæ ad ejusdem Concilij Sac. Congregationem spectant, atque conciliarium decretorum observantiam, vel interpretationem concernunt, meum est institutum, pro eo-
9 dem fine, qui alibi enunciatus est *tit de Regular. disc. 1. in principio*, plano & compendioso stylo forensi (sub silentio omninò involutis ijs decretis, quæ Fidei quæstiones, vel dogmata continent,) ea tantum adnotare, quæ forensia, magisq; practicabilia sunt, ut virum forensem decet, atque me tractasse memoria suppetat, in hoc Sa. Concilio adeo prudenter, pieq; statuta, à glosis, tamen vel interpretationibus, & commentarijs me omnino alienum profitendo.

Putaveram, aliquam in ejusdem Sacræ Congregationis regis tris adhibere diligen-

tiam, ut ita certificatus, quæ nam veræ, & authenticæ essent resolutiones, possem illas 10 aperire, quæ apochriphæ in aliquibus circumferuntur voluminibus, aut illas, quæ contrariæ, seu diversæ ignaro vulgo videntur, conciliare, seu declarare; Abstinui tamen ab opere tribus me impellentibus motivis; Primò nempè, quia forenses occupationes istud otium non concedebant; Secundò quia genium, has improbi, ineptiq; laboris partes, in quibus nulla est ingenij operatio, nimium abhorret, dum potissimè non 15 desunt notorij Collectores.

Et tertio, quia, pro meo sensu, (aliquibus exceptis decretis, vel declarationibus 11 generalibus,) erroneum est, in particularibus declarationibus, cum consueta cæca fide, vim constituere, cum illæ, quæ singulos, vel particulares concernunt casus, ex eorum particulari qualitate, & circumstantijs manare soleant, ideoque alteri diversas 16 circumstantias habenti, non semper sunt applicabiles, cum diversimodè ob diversam facti qualitatem sæpius decernere congruat, quod vulgus malè concipit, atque contrarietatem appellat, *de hoc occasione decisionum Rotæ agitur sub tit. de judic. in relatione, & praxi Curiæ agendo de* Rota Additerio.

Tres autem generales regulæ. seu propositiones prænotandæ sunt; Primò nempè, quod licet. Generalium Conciliorum peculiare sit, ut sub generalibus derogato- 12 rijs, ac non obstantijs non veniant, sed speciali egeant mentione explicita, vel etiam ea implicita, quæ explicitè æquipolleat, ut ita scilicet omninò certa reddatur Pontificis voluntas. quæ alias præsumenda non est, cum voluntatis ista sit quæstio, non autem potestatis, quæ apud forenses Canonistas (quidquid Theologi in scholis, & academijs, pro ingenijs exercendis, vel ex alio fine, præsertim ultra montes disputent,) indubitata est, Concilijs etiam Generalibus derogandi, vel dispensandi, *pluries in plerisq; locis præsertim sub tit. de decim. ad materiam Conc. generalis Later. in c. nuper, & apud proximè allegatos.*

Nihilominus quoad istud Concilium 14 Tridentinum (quod extra omnem controversiam, æquè œcumenicum, ac generale est,) ista non viget peculiaris circumstantia, cum ex ejusdem confirmatoriæ Pianæ Constitutionis litera, ac recepto sensu, sub generalibus derogatorijs, & non obstantijs cadat, adeo ut sufficiat, ut contra, vel præter ejus decreta, aliquid decernatur, vel concedatur, ut implicita ejus derogatio adesse dicatur *Gonzal. ad reg. 8 glos. 6. n. 120. Cavaler. dec. 601. n. 3. Add. ad Barat. dec. 463.*

Secundo quod ob clausulam *sublata*, & decretum irritans, quæ continentur in dicta 16 Piana Constitutione, edita super ejusdem Concilij confirmatione, ac publicatione, & observantia, stante dictarum clausularum recepta virtute, ac operatione adimendi jurisdictionem, ac potestatem aliter judicandi in contrarium, atque inficiendi quamcumque contrariam possessionem, vel consuetudinem, cujus initium, sive ingressus, ac etiam progressus ita impeditur; Exindè resultat, ut in ijs, quæ ejusdem Concilij decretis adversantur, quæcumque possessio, vel præsumptio non suffragetur, neque allegari valeat, omnesque actus contrarij, pro infectis habeantur *in specie Rota apud Bich. decis. 620. num. 3. & 4 & sæpius, & generaliter decis. 400. Par. 9. & decis. 199. par. 12. rec.*

Et tertiò demum, ut hujus sacræ Congregationis declarationibus, quæ impressæ, vel manuscriptæ circumferuntur, cujuscumque Auctoris testimonio munitæ sint, nulla fides

præ-

Digitized by Google

præstati debeat, tam in judicio, quam ex-
17 tra, nisi ejusdem sacræ Congregationis Præfecti, ac Secretarij subscriptionibus, & consueto sigillo, juxta aliarum authenticarum expeditionum stylum, munitæ sint. *Fagnan. in cap. quoniam de Constitut. num. 59. & in dicto cap. cum venissent de judic. & sæpius.*

Quamvis etenim Consulentium, ac etiam Decisionantium stylus videatur in causis decidendis, cum ijs declarationibus pro-
19 cedere, quæ per elaboratos Collectores (ra-
18 tione publicæ commoditatis quidem commendabiles) diligenter referuntur; Attamen id solum in Curia sequitur, eo quia nimium facilè est, de earum veritate se certum reddere, perquirendo ejusdem sacræ Congregationis adnotationes, vel registra, ut frequenter eadem sacra Congregatio demandare solet, quando occasione disputationis casuum particularium, circumferantur declarationes, quæ diversæ, vel contrariæ videantur, sive aliquam habeant probabilem dubitandi rationem, cum nulla fortè ipsarum declarationum repugnantia in abstracto dignoscatur, sed singulorum casuum diversitas eam operetur diversitatem, quæ indebitè, ut suprà, contrarietas dicitur.

Istis itaque generalitatibus ita prænotatis, ejusdem sacri Concilij ordo tenetur super singulis scilicèt capitulis, quæ materias concernant, foro, seu praxi magis adaptatas, ea genericè adnotando, quæ in ipsa sacra Congregatione, vel in Rota, alijsque Congregationibus, vel ecclesiasticis probatis Tribunalibus magis recepta esse, memoria suggerat, ut ita munus injunctum expleatur; Non autem, ut omnia adnotandi onus assumatur; Id enim forensi viro aliqualiter occupato, nedum incongruum est, sed impossibile.

DISCVRSVS II.

Ad Sessionem quintam de Reformat cap. 1. & sess. 24. de Refor. cap. 8.

SVMMARIVM.

1 *Quid in his decretis contineatur super lectione sacræ scripturæ & theologiæ.*
2 *Et de schola Grammaticæ pro addiscenda lingua latina.*
3 *Ac etiam super Canonico Pœnitentiario.*
4 *De quibus agi solebat circa prabendam theologalem.*
5 *Quomodo lectio scripturæ, vel theologia practicari debeat.*
6 *An pro Episcopatibus sint magis congrui Theologi, quam Canonistæ, distinguitur.*
7 *Quod magis opportuna sit consentia casuum conscientiæ.*
8 *Parochi, & vicarij cogi possunt, ut interveniant in dicta relatione, vel conferentia etiam regulares exempti.*
9 *Quid de parochis provisis per concursum.*
10 *An cogi possint simplices confessarij sine onere curæ.*
11 *An Episcopus possit cogere Regulares, ut subeant onus confessionis.*
12 *Quod Regulares cogantur ad interveniendum dictæ lectioni, vel conferentiæ etiam si in eorum domo adsit lectio.*

13 *De eadem de quo num. 11.*
14 *An & quando clerici ſeculares cogi valeant ratione beneficij adminiſtrare Sacramentum Pœnitentiæ.*
15 *Quid de illu, qui non habeant beneficium ſed ſint addicti ſervitio, & maſſæ alicujus Eccleſiæ.*
16 *Et quid de clericis ſimplicibus.*
17 *In quibus Eccleſiis cadunt quæſtiones ſuper proviſione prabendæ theologalis.*
18 *De exemptionibus Canonici theologalis, & oneribus remiſſivè.*
19 *Quod in Italia rarus ſit uſus lectionis theologiæ, ſed expedit lectio caſuum, & de ratione.*
20 *De unione, quæ huic prabendæ fieri poteſt.*
21 *De deputatione magiſtri ſchola grammatica.*
22 *De modo oportuno faciendi dictam deputationem, & ſubſtentandi magiſtros grãmaticæ, & muſicæ.*
23 *De materia Canonici pœnitentiarij, & de iſtius proviſione, ac alijs.*
24 *De ætate ejuſdem &c.*

AD eccleſiaſticorum operariorum pietatem, ac idoneitatem inducendam, & conſervandam, duo in primo iſtorum Decretorum demandantur; Primò nempè lectio ſacræ Scripturæ & Theologiæ facienda in Eccleſijs Cathedralibus vel collegiatis, ac etiam Regularibus per Canonicum vel alium beneficiatum, ſeu reſpectivè Monachum ſacræ Theologiæ profeſſorem, iniungendo locorum Ordinarijs theologalis præbendæ, ubi ea non adſit, erectionem etiam cum aliquorum beneficiorum unione, quando aliàs id ſequi non valeat; Et ſecundò, ut pro inſtructione puerorum, & adoleſcentium aliqua habeatur grammaticæ ſchola pro ſtudio linguæ latinæ quæ neceſſaria eſt pro lectura, & intelligentia ſacrorum librorum, quorum uſus prudenter, atq; ex juſtis motivis prohibitus eſt, in ea lingua, quæ ſit in loco naturalis, omnibusq; communis; In altero autem, ut in Cathedralibus, Canonicus Pœnitentiarius adeſſe debeat; Diſtinctè igitur de hujuſmodi proviſionibus agendo.

1

2

3

Quatenus pertinet ad primum, circa ſacræ Scripturæ, ac Theologiæ lectionem, de duobus agi ſolet; Primò ſcilicet de ijs, quæ concernunt ipſam præbendam theologalem tam ſuper jure illam conferendi, quam ſuper qualitate perſonæ, cui conferenda eſt, ac etiam ſuper muneribus, quæ huic Lectori incumbant, ejuſq; privilegijs, & exemptionibus, ac unionibus beneficiorum, quæ ad hunc effectum fiant; Et ſecundò ſuper lectione paſſiva, id eſt circa perſonas, quæ cogi poſſint ad interveniendum huic lectioni.

4

Modus itaque activæ lectionis, varius eſt, prò locorum diverſa qualitate; In ijs enim partibus, quæ in hæreticorum, vel ſchyſmaticorum finibus exiſtunt, unde propterea, de fidei dogmatibus, alijſque theologicis quæſtionibus diſputare oporteat, theologiæ ſcholaſticæ lectiones haberi debent; Vbi verò iſta ratio, vel neceſſitas ceſſet, tunc magis utilis reputatur lectio theologiæ moralis, quæ vulgò dicitur caſuum conſcientiæ, utpotè magis opportuna pro exercitio curæ animarum, ac pro adminiſtratione ſacramentorum, dum in locis, in quibus, omnino pacifica eſt catholicæ Fidei obſervantia, neque finitimorum hæreticorum, ſeu ſchyſmaticorum timor habetur, theologiæ moralis notitia

5

nia magis neceſſaria eſt, quam ſcholaſticæ, vel dogmaticæ.

Eodem modo quo ità diſtinguendo decidi ſolet quæſtio, an Eccleſiarum Cathedra-
6 lium regimini, Canoniſtæ, vel Theologi potius præficiendi ſint, ut ſcilicet in finitimis regionibus, vel diœceſibus cum hæreticis, vel ſchyſmaticis, aut infidelibus, Theologi potius præfici debeant; In alijs autem, in quibus hæc ratio non urgeat, eorum profeſſio, potius incongrua ſit, magisque adaptata ſit peritia Canonum, juxta praxim forenſem, ideoque Canoniſtæ in foro verſati eligi debent, ut frequentior quotidiana experientia docet. *De hac diſtinctione in ſpecie electionis Epiſcoporum Menoch. de arbitrar. caſu* 120. *Barboſ. de Epiſc. alleg.* 1. *num* 30. *& generaliter ut in forenſibus magis deferendum ſit Canoniſtis, habetur ſub tit. de uſur. diſc.* 1. *& ſeqq. & ſub tit. de matr. dicto diſc.* 3. *& alibi pluries.*

Quia vero præſertim in Italia, ob Eccleſiarum Cathedralium nimiam frequentiam, ac paupertatem, exiguoſque fines, non de facili hujus præbendæ theologalis erectio ſe-
7 qui poteſt. Hinc proindè per probos, ac zelantes Epiſcopos, æquipollens modus introductus eſt, quod ſcilicet qualibet hebdomada, ſive pro locorum uſu, quibuslibet ſtatutis diebus, fiant congregationes, ſeu conferentiæ caſuum conſcientiæ; In quibus vel unus proponat, alij verò ad formam academiæ diſcurrant alternatim, vel cum eadem alternatione aliqui diſcurrant, & reliqui auſcultent, adeo ut nemo gerat perſonam continui, ac fixi lectoris, juxta hujus decreti diſpoſitionem.

Iſteque modus, præſertim in Italia, adeo invaluit, ut etiam in Eccleſijs, in quibus adeſt præbenda theologalis, adhuc idem ſtylus ſervetur, illo præbendato, ratione officij, aliquid plus operante. Vbi tamen adſunt Epiſcopi, qui verè ſint Epiſcopi & Paſtores, non autem, ubi ſint puri mercenarij, ſive Inſtitores, qui aliud non agunt, neque cogitant, niſi ſtudere pinguiori fructuum, ac proventuum recollectioni, ac ſubditorum excoria-
ni, ut ſe ipſos, vel ſuſcepta onera impleant.

Hinc oriri ſolent quæſtiones, nõ ſolum cum proprijs clericis ſubditis, ſed etiam cum alijs ſæcularibus, vel regularibus exemptis, an, & qui ad iſtam lectionem, vel reſpectivè congregationem, ſeu conferentiam accedere teneantur, adeo ut non accedentes puniri valeant; Atque in hoc, in caſus contingentia, mihi videbatur procedendum eſſe cum diſtinctione, cum qua ego edoctus à praxi tenta per aliquos probos, ac vigilantes Epiſcopos, procedere conſuevi in tempore mei regiminis eccleſiaſtici, ante acceſſum ad Vrbem, quod ſcilicet.

Aut agitur de parochis, ſeu vicarijs, actua-
8 lem curam animarum neceſſariam, ratione beneficij, vel officij habentibus; Et iſti teneantur, quamvis inviti, accedere, adeo ut alias puniri poſſint, quamvis eſſent regulares exempti, quoniam, ut pluries inſinuatum eſt, in ijs, quæ curam animarum, & ſacramentorum adminiſtrationem concernunt, exemptio non ſuffragatur; Cum etenim ipſi habentes curam fixam in titulum perpetuum, vel etiam manualem, non poſſint, vel quatenus poſſint, non debeant, ex iſta levi cauſa privari, vel ſuſpendi, congruat autem eis, imo ferè neceſſarium videatur hoc exercitium; Hinc proindè oportet dare facultatem puniendi, & cogendi, ex recepto juris principio, quod quando aliquid præcipitur vel deſideratur, perneceſsè, tanquam antecedens neceſſarium, dare oportet illam facultatem, ſine qua conſequens haberi non poteſt, ut in propoſito præſidentiæ in choro,

cum

Digitized by Google

cum similibus, pluries à Rota firmatum fuit.

Et quamvis in facti contingentia disputare occasio dederit, an Parochi habentes parochiam in titulum ad formam Concilij, 9 ad id cogi valeant, ex ea dubitandi ratione, quod ita, cum formalitate concursus, quodammodò graduati, atq; doctorati videantur, ac effecti magistri, ideoq; cogi non debeant redire ad scholam, atque partes discipuli gerere; Attamen hæc prætensio meritò rejecta fuit; Tum quia in hujusmodi congregationibus, vel conferentijs, omnes æque dicuntur gerere utramque personam magistri, & discipuli, respectivè; Tum etiam quia illi, qui uno tempore sunt idonei, deferendo studia, effici possunt indocti, ac minus idonei, ut quotidiana praxis docet, atque comprobat naturale exemplum terræ, quamvis fœcundæ, beneque cultæ, ubi continuata cultura deseratur; Ac etiam praxis equorum, aliorumque animalium quamvis in gradu excellentiæ instructorum, & operantium, ubi non exerceantur, cum similibus *sub tit. de paroch. disc. 16.*

Aut verò agitur de illis, qui sine titulo, vel officio voluntariè munus administrationis sacramentorum suscipiant, ut sunt simplices confessarij sæculares, ac regulares, & nunc nulla necessaria videtur coactio pœnalis, cum Episcopus promptum habeat remedium, eis tollendo, vel suspendendo licentiam administrandi sacramenta.

Verum non semper ista consideratio procedit, quoniam in parvis Civitatibus, vel locis, in quibus major proborum, ac zelantium Episcoporum affluentia consistit in operariorum, ac mercedum penuria, adeò ut non sit practicabilis illa omnium melior medicina, quæ est, alliciendi cum præmijs benè operantes, ita oportet abstinere ab hoc remedio tanquam præjudiciali populo, ob carentiam aliorum, qui ad hoc munus idonei sint, ideoque oportet adhibere hoc remedium coactionis, etiam cum illis regularibus exemptis, qui jam istud munus susceperunt, sive qui in eorum Ecclesia illud exercere consueverunt, ut dicere non valeant, quod non curent sacramentum pœnitentiæ ministrare, & confessiones audire; Ideoq; denegatio, vel suspensio licentiæ non est sufficiens medicina, quoniam inter superiorem, & subditos rectè intrat ratio correlativorum, ut non debeant ad imparia judicari; Undè propterea, quemadmodum Episcopus non potest suspendere omnes confessarios regulares unius vel respectivè omnium 11 Monasteriorum, ubi personalis demerentia non accedat, cum tunc reputetur actus animosus, ex pluries declaratis per sacram Congregationem; Ita è converso non debet esse in libito ipsorum regularium recusare istud munus, ob hanc superbiam, quæ sub pallio exemptionis, ac privilegiorum regi solet, potissimè quia in ipsis domibus regularibus, ut plurimum, ubi non sunt magnæ, ac primæ classis, cum formalitate studiorum, parum servari videtur hujus decreti conciliarij dispositio, quæ regulares percutit.

Quinimò, ubi etiam in propria domo regulari, ad hujus decreti formam, lectio, vel conferentia habeatur inter ipsos regulares, adhuc tamen ego in facti contingentia dicere consuevi, ut illi, qui confessiones audire volunt, ad hujusmodi congregationes, vel conferentias accedere debeant, ut ita melius instituantur de moribus loci ab ijs, qui in eo versati sint, ipseque Episcopus, vel alter, qui ejus nomine præsidet, certificetur, quas opiniones teneant, qualemve praxim adhibeant, quoniam, ut frequens praxis docet, atq; egomet pluries expertus sum, præsertim in materia usuraria, seu negotiatoria,

tia, ac etiam in illa fraudis gabellarum, cum ſimilibus, pro locorum diverſis moribus, aliiſque facti circumſtantijs, diverſæ retinentur, ac practicantur opiniones; Unde propterea regulares, in quibus crebræ ſequuntur mutationes de loco ad locum, illas opiniones, quas practicarunt in una regione, retinere, & practicare ſolent in altera, in qua illæ réprobatæ ſunt, & conſequenter oportet, ut Epiſcopo innoteſcat.

Atque ut alàs in facti contingentia ego advertebam, illi regulares, qui ex inſtituto vitam activam profitentur, & confeſſiones 13 audire ſolent, ita ſe declarantes gerere munus operariorum in vinea Domini, per quemdam implicitum quaſi contractum ſe obligare videntur parere Epiſcopo tanquam ejuſdem vineæ Præfecto, ac majori cuſtodi; Potiſſimè quia, (ut dictum eſt,) Epiſcopo etiam invito ipſi hanc operariorum partem, non data perſonali demerentia, exercere prætendunt, recurrendo ad ſactã Congregationem, quando id denegetur. *ſub tit. de juriſd. diſc. 32.*

Reſpectu verò clericorum ſæcularium altera intrat diſtinctio, inter eos, qui licet non habeant onus curæ animarum, adhuc tamen habent beneficia reſidentia, & ſer- 14 vitoria præcisè, vel cauſativè, puta Canonicatus, vel Portiones ſeu Capellanias &c. undè propterea pro Eccleſiæ conſuetudine ſoleant, non ſolum divina officia celebrare, ſed etiam ſacramenta, præſertim illud pœnitentiæ, pro devotione, & commoditate populi adminiſtrare, eo modo quo faciunt regulares, quoniam tunc, ex ijſdem rationibus ſupra ponderatis, imò fortius, non ſolum cogi poterunt illi, qui ſoliti ſunt hoc onus exercere, ſed etiam alij, ut ita ſubrogati poſſint in dies in locum deficientium etiam inviti, quando Epiſcopus eos idoneos reputet, ſi operariorum penuria, & populi neceſſitas ita exigat, cum hujuſmodi laudabile exercitium non ſolum concernat conſervationem idoneitatis eorum, qui huic muneri præpoſiti ſunt, ſed etiam doctrinam, ac inſtructionem aliorum, qui in locum deficientium præponendi, ac ſubrogandi erunt.

Aut verò agitur dè illis clericis, qui nullum habeant beneficium reſidentiale, vel ſervitorium; Et tunc ſi agitur de illis, qui parochialis, ſeu matricis Eccleſiæ ſervitio, 15 ac maſſæ adſcripti ſunt, ex prærogativa civilitatis, ſeu nationalitatis, adeo ut de facto quamdam ſpeciem Capituli, ſeu Congregationis conſtituant per imaginem Eccleſiæ Collegiatæ, juxta frequentem Italiæ, ac etiã Hiſpaniæ conſuetudinem pluries inſinuatam; *tit de Canon & Capitulo diſc. 17. cum plurib. ſeqq.* Et tali caſu pariter idem dicendum videtur, cum eadem congruat ratio; Secus autem in illis clericis, qui nulli ſervitio Eccleſiæ formiter addicti, ex ſolo motivo pietatis, ac devotionis clericalem ſtatum 16 aſſumunt, cum tunc nulla urgeat ratio, ob quam ad id cogendi ſint, ideoque eis aſſiſtere videtur regula, quæ (licet raro) limitationẽ recipere apta eſt, quando neceſſitas ita quandoque cogat, ob penuriam operariorũ, ut quandoque in caſu epydemiæ, ſeu magnæ influentiæ morborum contingere ſolet.

Adinſtar eorũ, quæ in jure habemus; ſuper facultate cogendi illos, qui medicinæ & chyrurgiæ profeſſionem aſſumunt, ac etiam artifices, quamvis certo ſervitio addicti non ſint, ſed in eorum libertate remaneant, quoniam eo ipſo, quod quis clericali militiæ ſe adſcribat, atque ſacros ordines illum, præſertim præsbyteratus ſuſcipit, ita per quemdam quaſi contractum ad militandum ſpiritualiter quando, neceſſitas cogat, ſe

obligaſſe videtur, eo modo quo habemus de voluntarijs militibus, qui vulgo *venturieri* dicuntur, diſcreti à ſtipendiatis *de juriſdict. d. diſ. 32. & de ben. diſ. 55.* iſta etenim differentia cadere videtur inter illos clericos, qui alicujus Eccleſiæ ſervitio formiter addicti ſint, & alios.

Super iſtius autem præbendæ theologalis proviſione quæſtiones cadere ſolent in illis Eccleſijs in quibus proviſio ad Capitulum, vel aliquem inferiorem Prælatum generaliter pertineat, an ſcilicet aliquid peculiare in his præbendis dignoſcatur, ut ad Epiſcopum 17 collatio, vel ſaltem approbatio pertinere debeat; Verum in Italia nullus, vel nimium rarus videtur caſus agendi de hujuſmodi quæſtionibus; Vel quia pro frequentiori contingentia, in his qualificatis præbendis, reſervatio, vel affectio Apoſtolica contingere ſolet, tam ratione menſium, quam ratione perſonæ, quia ſit prothonotarius vel familiaris alicujus Cardinalis, aut Subcollector Apoſtolicus; Tum etiam quia in hac provincia, ob Epiſcopatuum frequentiã ac exiguitatẽ, unde reſultat Eccleſiarum Cathedralium, & Capitulorum paupertas, nimium ratus eſt caſus juris Capituli, vel alterius habendi participationem in collatione canonicatuum in Cathedrali, cum hujuſmodi quæſtiones frequentius audiantur in Hiſpania, ubi Capitulorum longè major eſt prærogativa; Ibi verò antè Concilium Tridentinum per litteras Apoſtolicas Sixti Quarti, & Leonis Decimi, ſuper proviſione præcendæ theologalis, quæ alicubi magiſtralis dici ſolet, ac alterius, quæ ibi dicitur doctoralis, per Canoniſtas præſcripta fuit certa forma enunciata in ſede beneficiorum. *tit. de benef diſc. 28. & 29.*

Plures item per ſolitos Collectores referuntur declarationes circa iſtam præbendam theologalem, tam circa lucrum, & reſpectivè amiſſionem diſtributionum pro tempore, quo in munere lectionis occupatus fuerit, quam etiam circa proviſiones ab Epiſcopo capiendas pro tempore, quo eadem præbenda vacat, ſive quod ejus poſſeſſor abſit, vel ſit impeditus, aut ſuum munus explere negligat, de quibus in caſus contingentia apud eoſdem Collectores facile videre eſt. *Barboſ. in Collectan. ad S. Concil.* 18

Bene verum quod, ut præmiſſum eſt, in Italia, ſuper cujus negotijs potiſſimum Sacrarum Congregationum diſputationes circumferri ſolent, nimium rarò hujuſmodi quæſtiones audiuntur, eo quia cum ab hac provincia, Dei gratia extirpata ſit omnis hæreſis lues, (quibuſdam exceptis extremitatibus, prope montes) iſta lectio penè inutilis, ac ceremonialis remanere videtur, magisque proficuum eſt ſupra enunciatum exercitium congregationum, ſeu conferentiarum caſuum conſcientiæ, explicari ſolitum in quibuſdam horis, in quibus Divina officia vacant; puta poſt veſperas; Unde propterea audiri non ſolent quæſtiones ſuper lucro, vel amiſſione diſtributionum. 19

Minuſque ſubeſſe videtur neceſſitas illius proviſionis, quæ ab eodem decreto conciliari præſcribitur pro tempore, quo dicta præbenda theologalis vacat, vel impedita eſt, aſſumendi ſcilicet, cum congruo ſtipendio ex eadem præbenda perſolvendo, aliquem clericum ſæcularem, vel etiam regularem ſacræ theologiæ profeſſorem, qui hoc munus expleat, quoniam id non videtur oportunum, ſtante dicta introductione conferentiarum, quæ in locis, in quibus Catholica Religio omnino pacifica eſt melior reputatur, dum totum clericorum, & eccleſiaſticorum munus verſatur circa populorum mores, & animarum curam, ac ſacramen-

mentorum, aliorumque Divinorum congruam, ac diligentem administrationem; Unde propterea ministrantium peritia requiritur solum in moralibus, in quibus tot modernorum labores materiam nimium facillitarunt, adeo ut cuilibet mediocriter callenti linguam latinam, facile sit studium, pro quo dictum exercitium conferentiarum nimium confert magis quam conferrent ingeniosæ, & academicæ lectiones, quas aliquis scholasticus theologus ad proprii ingenij, ac propriæ eruditionis ostentationem academico stylo faceret, ut in concionibus verbi Dei frequentior praxis docere videtur; Illud tamen detestabile est, quod in plerisque Ecclesijs, quibus præsunt Episcopi principaliter, solæ reddituum pinguiori collectioni, ac subditorum excoriationi, & mercaturæ incumbentes, negligitur utrumque.

De unione autem beneficiorum ad hu-20 jus decreti præscriptum facienda habetur infra, occasione generaliter agendi de unione facienda præbendis canonicalibus Ecclesiarum Cathedralium *infra & tit. de benef. disc. 43. cum pluribus seqq.* ut quantum fieri potest evitetur earumdem rerum repetitio, quæ tamen ut plurimum est inevitabilis.

Item quoad alteram valde cõmendabilem provisionem in hoc primo Decreto contentam, super deputatione Magistri 21 scholæ grammaticæ, postmodum ad plures annos ab eodem concilio magis opportunum, ac proficuum adhibitum fuit remedium erectionis seminarij, de quo infra *sess. 23. cap. 18.* ubi aliqua desuper adnotantur; Verum quia in Italia, præsertim ob insinuatam rationem exiguitatis diœcesum, ac paupertatis Ecclesiarum, atque ob carentiam beneficiorum, istud remedium non est de *facili* practicabile, adeo ut praxis doceat, quod fortè pro majori parte Cathedralium, præsertim Regni Neapolitani (in quo dicta 23 nimia frequentia conjuncta cum paupertate dignoscitur magis, quam in alijs partibus ex alibi assignata ratione;) *tit. de præeminent. disc. 6. infin.* Hinc proinde illi Episcopi, quibus Episcoporum, non autem, ut supra insinuatur, alius titulus congruit, super hoc invigilare solent, ac debent, ut scilicet magister grammaticæ, & alter musicæ, seu cantus conducantur, cum reciproca necessitate, tanquam per quamdam imaginem seminarij, ut scilicet in aliqua honesta domo ab eodem Episcopo, vel ejus Vicario deputanda, seu approbanda, utraque respectivè schola habeatur, ad quam omnes clerici in minoribus, ac respective in sacris, juxta eorum indigentiam, vel aptitudinem, etiam sub pœnis, & coercionibus, accedere debeant, statutis horis, vel diebus, & è converso magister omnes accedentes docendi obligationem habeat; Atque ubi alius non suppetat congruus modus solvendi magistrorum stipendium, cum praxis doceat, quod singulorum collecta menstrua difficilem praxim habeat, assignari solent quædam emolumenta franchitiarum, quæ per sæcula res gabellarios clericis præstantur *in tit. Miscellan. dis. 2. cum pluribus seqq.*

Ideoque per hanc Sac. Congregationem Concilij ad id advertendum mihi videretur, quod quando occasione visitationis Liminum, detecto ex relatione status Ecclesiæ, quod non adsit seminarium, unde propterea pro quodam consueto formulario id Episcopis nimium inculcatur, sed inutiliter, cum revera Ecclesiarũ, & diœcesum vires non suppetant, idcirco compertо ex pluribus continuatis relationibus, quod hujusmodi monitiones inutiles, ac cæremoniales remanent, ob impracticabili-

tatem posterioris decreti contenti *in dicto cap. 18. sess. 23.* demandari deberet observantia istius, quod facilius practicabile est; Atque ubi Episcopi benè suum munus explere velint, istud remedium, forsan melius, magisque proficuum, saltem in parvis locis videtur, ut ego expertus sum.

In altero autem Decreto *sess. 24. de Reformat. cap. 8.* agitur de Canonico pœnitentiario, super cujus muneris exercitio nimium
23 raræ audiuntur fori quæstiones, atque super eo multa referunt consueti Collectores; Forenses autem quæstiones, eo modo quo supra de Canonico doctorali, vel theologali dictum est, cadunt super modo conferendi istum canonicatum in illis Ecclesijs, in quibus collatio sit ad simultaneam Episcopi, & Capituli tantum, vel Capituli tantum cum interventu Episcopi tanquam unius ex Capitularibus, an scilicet per istud Decretum hoc innovatum sit, ut ad solum Ordinarium collatio pertineat; Id autem nimium rarum est in Italia, atque in Hispania, ubi est frequens hic usus, habētur specialia indulta Apostolica, super quorum compræhensione cadunt quæstiones, de quibus agitur in rerum beneficialium adnotationibus. *tit. de benef. disc. 28. & 29.*

De speciali autem ætate requisita in isto
24 Canonicatu pœnitentiario, alibi habetur occasione agendi de ætate, quæ in beneficijs est necessaria *eodem tit de benef. disc. 95. ac etiam infra.*

DISCVRSVS III.

Ad Sessionem quintam de Reformat. cap. 2.

SVMMARIVM.

1 *Injungitur onus prædicationis Episcopis, & Parochis.*
2 *Quomodo istud onus impleatur.*
3 *De controversijs, quæ desuper oriri solent cū Communitatibus.*
4 *In Cathedrali semper jus deputandi concionatorem spectat ad Episcopum, neq; dari potest consuetudo contraria.*
5 *Atque ad eum spectat onus dandi alimenta, vel eleëmosynam.*
6 *In Ecclesijs inferioribus attenditur consuetudo, & qualis.*
7 *De eadem consuetudine, circa alimenta vel eleëmosynam.*
8 *In Cathedrali pro onere prædicō consuetudo debet esse immemorabilis.*
9 *Quomodo ista quæstiones decidantur.*
10 *Regulares extra proprias Ecclesias nō possunt prædicare sine licentia Ordinarij.*
11 *Quando adversus denegationem detur recursus.*
12 *Quid ubi in Ecclesia propria, & quando etiam denegatur.*
13 *In casu contraventionis an Episcopus puniat Regulares exemptos.*
14 *De eodē, & quando clarius Episcopi puniāt.*
15 *Quomodo Prælati, & Regulares debeant invicem se gerere.*
16 *In Ecclesijs sæcularibus habentibus Prælatū inferiorem, ad quem spectat benedicere Prædicatorem.*
17 *An*

17 *An Regulares occasione recitandi rosarium, seu alias, concionem habere possint.*

18 *Qualis regula desuper cadat.*

PRædicationis verbi Dei munus, tàm Episcopis, & Archiepiscopis, aliisque ordinarijs Prælatis, quam etiam parochis, & plebanis, per se ipsos, vel per alios idoneos viros per hoc decretum, injungitur, aliquibus præscriptis legibus, præsertim Regularibus exemptis, qui hodie, ex frequentiori usu istud prædicationis munus exercere profitentur, quomodo in hoc se gerere debeant, ubi in suorum Ordinum Ecclesijs, vel in alijs, illud exercere volunt. 1

Rarus autem hodie in Episcopis, & Archiepiscopis usus est prædicationis per se ipsos, sed illud explent in statutis Adventus, & Quadragesimæ temporibus per concionatores, qui ex peculiari studio, ac professione id agunt, quorum major, ac fortè omnimoda pars est Regularium; Idemque servatur in alijs Ecclesijs inferioribus, Civitatis, ac diœcesis; Solumque Parochi, vel Rectores pro locorum diversis moribus, seu pro Episcoporum majori, vel minori vigilantia, ac sollicitudine, festivis diebus inter missarum solemnia aliquas salutares monitiones populo, cum plano, ac familiari stylo facere solent; Ac etiam aliqui probi, ac zelantes Episcopi, (quamvis rarius) id faciunt, cum in hoc locorum moribus deferri soleat; Si autem parochus velit per se ipsum concionari tempore Quadragesimæ, vel Adventus in parochia, atque ad id sit idoneus, neque alia justa causa accedat prohibendi, non potest Episcopus alium concionatorem deputare, ut scio declaratum per Sac. Congregationem Concilij de mense Septembris 1670. 2

Istud autem Decretum frequentes parere solet controversias, inter Episcopos vel respectivè inferiores, Prælatos, vel plebanos, ac rectores, & populos, eorumque communitates, tam super jure eligendi, seu nominandi concionatorem, quam etiam super eleemosyna, seu alimentis ejusdem, dum Communitates laicorum prætendere solent istam prærogativam, eligendi seu nominandi concionatorem, ab Episcopo tamen approbandum. 3

In hoc autem, Quamvis opinionum varietas non desit, Ea tamen ex plurbus hujus Sacræ Congregationis, ac alterius Episcoporum determinationibus, regula seu theorica generalis statui posse videtur, ut in ipsa Ecclesia Cathedrali, in qua præcipuum, ac proprium est Episcopi munus prædicare, nunquam detur consuetudo, vel præscriptio ad favorem Communitatum laicalium, vel Dominorum temporalium, eligendi, seu nominandi concionatorem, quamvis per antiquissimum, ac immemorabile tempus ità servari consueverit, cum istud jus sit impræscriptibile, omnisque consuetudo à Concilio sublata sit. *de hoc agitur in titul. Miscellan. Eccles. disc. 27.* 4

Benè verum quod, si eadem Communitas, vel alter, alimenta suppeditare, seu eleemosynam solvere consuevit concionatori Cathedralis, correspectivè ad electionem, seu nominationem ab eo fieri solitam, tunc si Episcopus id amplius pati nolit, ipseque eligere, pro ejus libitu velit Concionatorem, non poterit compellere Communitatē ad alimenta vel eleemosynam, ex fundamento retroactæ observantiæ, cū ista dividi non valeat, ideoq; servanda est cum sua qualitate; 5

Digitized by Google

ilitate; Quinimo si Episcopus pati velit, ut electio fiat per Communitatem, ista vetò non curet, quia eleemosynam solvere nolit, non poterit Episcopus eam cogere non obstante consuetudine, dum in Cathedrali Conciliumhinc inde eam simpliciter abolevit. *eodem disc. 27. supra allegato.*

In alijs autem Ecclesijs inferioribus, si antiquissima immemorabilis consuetudo adsit super hoc jure eligendi, seu nominandi per Communitatem, suppeditantem eleemosynam, vel alimenta, ea servanda est, cum non intret dicta ratio, quæ viget in Cathedrali; Et quatenus talis consuetudo non benè justificetur, tunc poterit quidem Episcopus, vel Ecclesiæ Prælatus eam impugnare, atque concionatorem pro ejus libito deputare, cum onere tamen sibi injuncto, suppeditandi alimenta, vel eleemosynam, ad quam Communitas cogi non poterit, si ita correspectivè ad electionem id gestum sit, ex dicta ratione, quod observantia dividi non potest, sed cum sua causa, vel qualitate attendi debet.

Si verò consuetudo immemorabilis, vel etiam quadragenaria adsit, ut concionatori per Episcopum, vel per alterum Prælatum eligi, vel deputari solito, in his Ecclesijs in-
7 ferioribus, Communitas, absque dicta eligendi, seu nominandi prærogativa, eleemosynam, vel alimenta suppeditare consueverit, tunc eadem consuetudo servanda est, atque Episcopus cum legitimis remedijs pro locorum moribus, vel stylis Communitatē, vel populum cogere poterit *ibidem.*

8 In Cathedrali autem onus alimentorum, vel eleemosynæ absque jure eligendi exigit immemorabilem *ibidem.*

Hinc proinde, facti potius, quam juris istæ
9 quæstiones remanent, super hujusmodi scilicet consuetudinis justificatione, atque superinterdictis possessorijs, quæ desuper in forma judiciaria per Episcopos, seu Rectores, vel respectivè Communitates intentari solent *ibidem.*

Inter Episcopos quoque, alioque Prælatos, & Regulares exemptos, in hac materia
10 facultatis concionandi, quæstiones cadunt, an scilicet & quando Regulares, eam exercere valeant sine Ordinarij loci licentia; Et posita istius necessitate, an & quando possit denegari.

In hoc autem, regula, seu distinctio generalis est, quod; Aut agitur de concionibus faciendis per Regulares in alijs Ecclesijs, quam in illis suorum Ordinum, & tunc licentia necessaria est, neque sufficit ejus petitio, nisi accedat etiam concessio; & consequenter denegatio sperni non potest; Solumque ubi ea fiat, non alicui personæ particulari, cum qua concurrere valeat ratio personalis demerentiæ, vel sinistræ opinionis, sed fiat omnibus religiosis alicujus Religionis ob indignationem, quam fortè Episcopus habeat cum ea Religione, ratione alicujus litis, vel ex alia causa, (ut quandoque ego practicavi,) & tunc recursus haberi potest ad Sacram Congregationem E-
11 piscoporum, & Regularium, vel etiam ad istam Concilij, à quarum una, vel altera, emanare solent eadem præcepta, quæ emanant in casu denegatæ licentiæ audiendi confessiones in genere, cum tunc dicta denegatio animosa sit, quoties ex parte Episcopi aliqua non assignetur congrua causa, quæ pro facti qualitate hanc præsumptionem animositatis tollat *occasione confessionum agitur sub tit. de jurisdict. disc 32. & alibi pluries insinuatur.*

Ubi vero agitur de concionibus habendis in proprijs Ecclesijs, tunc sufficit, ut se præ-

præsentent loci Ordinario, eique ostendant 13 proprij superioris regularis approbationem, ac facultatem istad munus exercendi, atque benedictionem petant, quamvis non obtineant, cum iste actus obedientiæ, seu reverentiæ sufficiat, neque regulariter Ordinarius id denegare, vel impedire possit, nisi in tribus casibus; Primo nempè ipso Episcopo prædicante, id est de tempore, quo sive ab ipso Episcopo, sive ab alio per eum deputato, concio habetur in Ecclesia Cathedrali, quoties contraria consuetudo non adsit, quod hoc eodem tempore in diversis Ecclesijs conciones habeantur, ut in magnis, vel nimium populatis Civitatibus, & Oppidis praxis docet.

Secundo, nisi aliqua peculiaris justa causa accedat, vel ratione demerentiæ personalis ipsius concionatoris, vel ex alia contingentia, ac circumstantia, ob quam illa concio inconvenientia parere possit, unde potius tendat ad destructionem, quam ad ædificationem, ut quandoque praxis docet, præsertim in temporibus actualis, vel imminentis, aut 14 suspicati belli Divini vel humani, sive revolutionum popularium, aut alicujus imminentis popularis functionis, cum alicujus indiscreti concionatoris verba commotionem in populo facere possint, cum similibus.

Et tertio, ubi ea concio fieret ob aliquam æmulationem, ut scilicet ita divertatur populus ab aliqua devotione, vel solemnitate, aliave ecclesiastica functione, quæ in alia Ecclesia regulari vel sæculari fieret, ut quandoque pariter expertus sum. *de ista æmulatione spirituali in functionibus ecclesiasticis agitur sub tit. de præeminent. disc.* 10. *& in tit. Miscell. disc.* 32.

In casu autem contraventionis, alia dispuratur quæstio inter Scribentes, an contraveniens, exemptione non obstante, ab Ordinario puniri valeat, vel potius punitio pertineat ad proprios superiores regularet; atque ante Constitutionem Gregorij decimiquinti, magis communiter recepta erat hæc posterior opinio, ut ad proprium superiorem Regularem id pertineret, neque exinde exemptionis privilegia cessarent, ut generaliter per DD. (quorum major pars est Moralium propriam causam agentium, firmatur in omnibus alijs contraventionibus, præsertim circa illam accessus ad monasteria Monialium; Per dictam vero constitutionem ista quæstio sublata fuit, ex ea congrua ratione, quod ubi aliquid superiori committitur, commissa vel concessa censetur omnia ea, sine quibus id, quod commissum est, effectum sortiri non potest. *sub tit. de jurisd. disc.* 18. *& 26. & hoc libro in Miscellan. disc.* 16. *& in alijs.*

Potissime verò, ubi in hoc proposito concionum, contraventio seu inobedientia non sit illius religiosi concionantis in particulari ex propria temeritate, unde propterea congrua punitio à proprio superiore Regulari speranda sit, sed fiat ex superioris mandato vel consensu, quia prætendatur quod dictus actus obedientialis, vel reverentialis non requiratur, unde propterea esset remittere causam potius ad partem interessatam, quam ad Iudicem, cum sæpius dentur aliqui Regulares prælati, qui ex nimio indiscreto zelo conservandi, vel ampliandi propria privilegia exemptiva, formales, & scandalosas inobedientias, ac rebelliones adversus Ordinarios attentare solent; Quemadmodum enim Ordinarij malè agunt, atque correctione digni sunt, quando indebitè regularium privilegia violare satagunt; Ita è converso correctione digni sunt Regulares, quando illis abutuntur.

In

In Eccleſijs autem, vel locis exemptis, atque habentibus proprium inferiorem Prælatum, etiam cum aliqua juriſdictione activa ordinaria in clerum & populum; Quoties non agatur de vero, & materiali territorio ſeparato cum vera qualitate nullius, adeout locus intra diœceſim, iſta facultas concedendi concionatori licentiam vel benedictionem reſpectivè, non pertinet ad Prælatum inferiorem, ſed ad Ordinarium, cum iſte ſit unus ex caſibus juriſdictionis delegatæ Ordinarijs locorum in locis exemptis proprium inferiorem prælatum habentibus, ut alibi quoque advertitur. *diſc. 3. de juriſdict. & in alijs ibidem.* 17

Quandoque Regulares ad hujuſmodi actum obedientialem, vel reverentialem evitandum, ſub prætextu alicujus ſimplicis devotionis, puta recitationis Roſarij, vel aliarum orationum, ille Religioſus, qui orationi præeſt, aſſumpta occaſione alicujus inſinuationis faciendæ populo, quomodo illam devotionem, vel functionem benè exercere debeat, plura interſecare ſtudet, adeout ita formalem faciat concionem, ideoque merito per Ordinarium id prohibetur, ut quandoque practicavi; Ideoque certa & generalis regula deſuper dari non poteſt, cum totum pendeat à ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantijs pro diverſis locorum moribus; Atq; regula generalis ea eſt, quæ conſiſtit in axiomate *nequid nimis*, quod ſcilicet Ordinarij, infenſi non ſint Regularibus, neque eorum privilegia, & exemptiones violare ſatagant; E converſo autem Regulares eorum privilegijs, ac exemptionibus non abutantur, ideoque ſemper vitium eſt in extremis. 18

DISCVRSVS IV.

Ad ſeſſionem ſextam de Reformat. cap. 1. & 2. & ſeſſ. 23. de Reformat. cap. 1. & ſeſſ. 24. de Reform. cap. 12.

SVMMARIVM.

1 *De proviſionibus ſuper reſidentia Epiſcoporum & aliorum.*
2 *De alijs proviſionibus poſterioribus ſuper eadem reſidentia.*
3 *An Epiſcopus præcisè reſidere teneatur in Eccleſia Cathedrali, vel ſufficiat reſidentia in qualibet parte diœceſis.*
4 *Tenentur ſubditi accedere ad locum reſidentiæ Epiſcopi, & Tribunalis.*
5 *Epiſcopus poteſt reſidere, & habere Tribunal in qualibet parte diœceſis.*
6 *Quando teneatur Epiſcopus deputare Vicarium particularem in parte diœceſis.*
7 *Quid agendum, ubi ſint duæ diœceſes unitæ.*
8 *Epiſcopus an teneatur habere Vicariũ generalem, & quando.*
9 *Quando reſidentia diſpenſetur.*
10 *De amiſſione alternativæ, vel facultatis teſtandi ob non reſidentiam.*
11 *De reſidentia parochorum quando intret.*
12 *In alijs beneficijs quando intret onus reſidentiæ.*
13 *An & quando ſervitium cauſet reſidentia*

tiæ onus, & de residentia præcisa, vel causativa.

14 *Qui clerici possunt cogi ad residendum.*

15 *De modo procedendi contra non residentes.*

16 *De justis causis excusantibus à residentia.*

DE residentia Episcoporũ, aliorumque Prælatorum, ac etiam Parochorum, & Canonicorum, aliorumq; obtinentium beneficia residentialia, in his decretis agitur.

Cum etenim, circa initia Concilij, in hac Sessione sexta, aliquæ provisiones prodierint; In ejusdem verò Concilij progressu, plures desuper exortæ fuerint difficultates, atque consideratæ fraudes, quæ circa residentiam fieri solent; Hinc proinde, ad plures annos, alia pinguior, magisq; declarata prodijt provisio *in sess. 23. & 24. ut supra.*

Distinguendo autem residentiam Episcoporum ab illa aliorum beneficiatorum, & rectorum, aliorumque inferiorum prælatorum; Quamvis pro opinionum diversitate, variæ desuper prodierint difficultates, seu exortæ, ac adinventæ fuerint cautelæ, ad residentiæ onus effugiendum; Attamen superventæ Apostolicæ Constitutiones, illa præsertim Urbani Octavi, clarius, magisque enixè istud onus residentiæ inculcarunt sub longe gravioribus pœnis, quæ adauctæ fuerunt illis, quæ adjectæ fuerunt in his Decretis, atque ita omnem derimerunt quæstionem; Ideoque pro istorum Decretorum, dictarumq; Constitutionum observantia, singulis statutis temporibus, in Curia per Cardinalem Vicarium, ex oraculo etiam Papæ, fieri solent edicta, pro accessu ad residentiam, atque illis Episcopis, qui in curia sint, occasione accessus ad Limina, ista sacra Congregatio Concilij præcipere solet regressum ad eorum residentiam; & consequenter rari sunt casus, in quibus, de his, ad viros forenses agere pertineat, quodq; cum formali disputatione contentiosa, de hujus residentiæ observantia agatur cum in forma extrajudiciali, ac summaria procedi soleat; Unde quandoque in praxi, vidi Episcopos, in aliquo Monasterio detrusos per tempus notabile, ex ista causa non residendi.

In foro autem, in hoc proposito residentiæ Episcoporum, in aliqua ex sacris Congregationibus Episcoporum, vel in ista Concilij, in forma contentiosa disputari solet, inter Capitula Cathedralium, seu Communitates & Episcopos residere negligentes in Civitate, apud Ecclesiam Cathedralem, quia residere velint in alijs locis diœcesis.

In hoc autem, regula generalis (quando ex antiqua consuetudine, vel ex aliqua justa causa, ejus limitatio non resultet,) assistit Capitulo seu Civitati, ut scilicet, Episcopus, pro majori parte anni, residere teneatur in Cathedrali, ibiq; Tribunal erectum habere; Cum etenim Sedes Apostolica in erectione illius Cathedralis, illum locum opportunum censuerit pro residentia Episcopi, & ad quem alij diœcesani accedere debeant, hinc proinde repositum esse non debet in Episcopi arbitrio locum immutare; Nisi (ut dictum est) aliqua justa causa accedat, puta insalubritatis aëris, vel depopulationis in toto, sive in notabili parte, adeo ut residentia episcopalis & Tribunalis, cum debita majestate, vel securitate ibi sequi non valeat, vel ex alia simili causa pro singulorum casuum circumstantijs.

Adhuc tamen in casibus, in quibus hujus

regulæ limitatio admittenda veniat, id practicabile eſt in alijs anni temporibus, non autem in illis, in quibus per ſecundum decretum *ſeſſ. 23. cap. 1*, ſpecialiter diſponitur, ut reſideri debeat in Cathedrali; Ut ſunt tempore, à Dominica prima Adventus, uſque ad Epiphaniam; A die Cinerum ad octavam Paſchæ; Ac etiam in ſolemnitatibus Pentecoſtes, Corporis Chriſti, & Sancti Titularis ipſius Cathedralis, aliave ſimili magna loci ſolemnitate, in qua, pro ejus moribus, ſcandaloſum eſſet, quod Epiſcopus non eſſet præſens, quodque à legitimo impedimento non detentus, non interveniret *ſub tit. de juriſdict. diſc. 24.*

Id autem juſtam præbebit anſam ſubditis recurrendi ad ſacram Congregationem, ut Epiſcopum ad hujuſmodi reſidentiam
4 cogat; Ac etiam ex antiquorum Canonum diſpoſitione habemus, ut præſertim conſecratio olei ſancti in die Cœnæ Domini, in Cathedrali præcisè fieri debeat *in Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc. 26* Non tamen id eiſdem ſubditis tribuere poteſt licentiam, non parendi Epiſcopo, qui in alia diœceſis parte reſideat, ac Tribunal erectum teneat, cum ad ſubditos non pertineat judicare, an ſuperior juſtum habeat impedimentum nec ne, ſive ex iſto prætextu ei obedientiam denegare. *eod. tit. de juriſdict. diſc. 22. cum duobus ſequentibus.*

Regula etenim aſſiſtit Epiſcopo, ut in quacunq; diœceſis parte reſidendo, ſuæ reſidendi obligationi ſatisfacere dicatur, ibique Tribunal erectum habere poſſit cum Vi-
5 cario generali, qui unicus pro tota diœceſi eſt ille, qui apud Epiſcopum aſſiſtit; Alij etenim, qui pro alijs diœceſis partibus, ac etiam in ipſamet Civitate deputantur, foranei vel ſpeciales delegati dicuntur, quamvis Generalis titulus, ſeu nuncupatio cum aliqua etiam delegatione univerſitatis cauſarum, ei tribuatur, quoniam erit quidem vicarius foraneus, ſed cum aliqua majori prærogativa & juriſdictione, quam regulariter hujuſmodi vicarijs competat.

Atque id quandoque faciendum eſt; Vel quia ita exigat antiqua conſuetudo, vel diœceſis amplitudo, atque itineris aſperitas, unde reſultet magna ſubditorum incommoditas pro eorum cauſis civilibus, vel criminalibus accedendi ad locum Tribunalis & reſidentiæ; Atque cum hoc temperamento
6 in his caſibus procedendum eſt, non autem ut de jure ſubſiſtat aliquorum diœceſanorum prætenſio, quod non poſſint extra proprios lares trahi, quodq; ibi à proprio, ac particulari vicario eorum cauſæ debeant cognoſci, ſive ab ipſo Epiſcope ibi præſente, & non aliàs cum id nullatenus ſubſiſtat. *dicto diſc. 22. & 24. de juriſdict.*

Si verò fuerint plures diœceſes æquè principaliter unitæ, tunc in quacumque unius earum parte reſidendo, ſuæ obligationi ſatisfacit, ibique Tribunal erectum, pro u-
7 traque rectè habet, cum unico Vicario Generali, abſque aliqua neceſſitate retinendi duo Tribunalia diſtincte, duoſque Generales Vicarios habendi; Id etenim ſolum Sede vacante ex peculiari ratione practicandum eſt *ibidem, & de duobus Vicarijs ſede vacante ſub tit. de præeminent. diſc. 7. & de Canon. & Cap. diſc. 26.*

Quinimo poteſt nullum Vicarium habere, cum ad id non teneatur, atque poſſit cauſas per ſe ipſum judicare *dicto diſc. 22. & 24. de juriſdict.* Bene verum, quod ſi retine-
8 ri conſuetum ſit, (juxta generalem conſuetudinem,) unde propterea, pro diœceſis qualitate, nimium incommodum ſubditis reddatur, illum non adeſſe, tunc Sacra Congregatio Epiſcoporum, illius retentionem

demandare ſolet; Imo regulariter, juxta ejuſdem decreta generalia præcipere, ut ille eſſe debeat utriuſque juris, vel ſaltem Canonum Doctor, ac non diœceſanus, prohibendo retentionem diœceſani; Id autem demandatur, quando deſuper recurſus habeantur; Et nihilominus, etiam in caſu recurſuum, quandoque pro facti qualitate, ubi præſertim exiguitas diœceſis, vel paupertas Eccleſiæ, ità ſuadeat, deſuper diſpenſari ſolet, non tamen generaliter, ac indefinitè, ſed ad certum tempus, puta 6. menſium, ut ita interim ſe providere poſſit, hujuſmodi dilationē pluries renovando, prout facti qualitas exigere videtur, ideoque certa, & determinata regula generalis cuicumq; caſui applicabilis deſuper ſtatui non poteſt, cum totum pendeat ex ſingulorum caſuum individuis circumſtantijs. 11

Quando autem reſidentiæ diſpenſandum ſeu indulgendum ſit, pariter certa regula nō cadit, cum ex facti qualitate, ac ſingulorum caſuum circumſtantijs, juſtam cauſam ſuadentibus id pendeat; De poteſtate autem Papæ, vel S. Congregationis id agendi, quando neceſſaria, vel juſta cauſa non accedat, ſive qualis iſta eſſe debeat, ad privatum ſcriptorem agere non pertinet. 9

Super iſta Epiſcoporum reſidentia, quæſtiones etiam judiciales in foro audiri ſolent; Vel ſuper aliquibus privilegijs, quæ eis, ſub explicita, vel de jure ſubintelligenda reſidentiæ conditione concedi ſolent, ut præſertim eſt facultas teſtandi, quando aliter in ejus formula non diſponitur; Vel & frequentius circa alternativam, quæ per Papam Epiſcopis concedi ſolet in collatione beneficiorum, ita obtinendo menſes, quatenus reſideant, non reſidendo autem non deſunt volentes, ut omnes quatuor ordinarios amittat; Verius tamen, magiſque receptum eſt, ut ſolum amittat duos ex eis, ideoque duo tantum fixi, Junij, & Decembris, ei remaneant, abſq; eo quod, quantumvis juſta cauſa, etiam pro Eccleſiæ univerſalis ſervitio, ſuffragetur, ut latius magiſque diſtincte ſuper hac alternativæ materia habetur in propria beneficiorum ſede *ſub tit. de benef. diſc. 93.* 10

Quo verò ad obligationem reſidentiæ parochorum, aliorumque beneficiatorum; Quoad parochos, nulla cadit dubitandi ratio, quoties principaliter, atque in titulum de Eccleſia, cum utraque actuali, & habituali cura proviſi ſint; Quæſtione ſolum cadente, circa materialem habitationem, an ea propè Eccleſiam ſive intra ipſius parochiæ limites, in loco commodo, omnibuſq; oportuno eſſe debeat, imo in domo propè Eccleſiam pro habitatione parochi deſtinata, ut pluries Sacra Congregatio declaravit; Talisque eſt regula generalis, quæ tamen pro facti qualitate limitationem recipere apta eſt, ex Epiſcopi arbitrio, quod à juſta cauſa regulandum eſt; Secus verò ubi de illa cura habituali tantum agatur, quæ reſultet ab unione acceſſoriè facta alicui dignitati, vel beneficio, cum deputatione vicarij perpetui, vel temporalis pro exercitio curæ, quoniam tunc, circa iſtud onus, ac modum reſidendi vicario congruunt ea, quæ de parocho diſpoſita ſunt; Poſſeſſori autem dignitatis, vel beneficij, cui unio facta ſit ea reſidendi neceſſitas incumbat, quæ inſit ipſi dignitati, vel beneficio principali.

Reſpectu autem aliorum beneficiorum quæſtio potiſſima eſt ſuper reſidentiali qualitate in genere, an ſcilicet, & quæ ſint reſidentialia; Atque ubi agitur de canonicatibus, & dignitatibus in Cathedrali, vel in Collegiata, regula eſt generalis affirmativa, ſuper qualitate reſidentiali, niſi

lex fundationis, legitimè ſtatuta aliter ſuadeat ex regula ſæpius inſinuata in materia juriſpatronatus, ut in limine fundationis de conſenſu Ordinarij adjici valeant à fundatore conditiones juri contrariæ; Et quamvis in aliquibus Eccleſiis ex conſuetudine hæc reſidendi obligatio ceſſaret; Attamen Sac. Congregatio cenſuit hujuſmodi conſuetudines eſſe ſublatas *à Sac. Concil. ſeſſ. 24 ca. 12. de reformat.*

In alijs autem, regula generalis eſt in oppoſitum negativa, ut beneficia de conſuetu 15 dine generaliter præſumantur potius ſimplicia, & non reſidentialia, niſi lex fundationis, vel conſuetudo, aut ſervitij qualitas aliter exigat, ut præſertim ſunt, portiones, vel beneficiatus, ſeu hebdomadariæ Eccleſiarũ Cathedralium, & aliquarum qualificatarum Collegiatarum.

Non omne tamen onus ſervitij, quamvis perſonalis, quod beneficio injunctum ſit; 13 cauſat reſidentialem qualitatem, veram ac præciſam, ex qua plures effectus reſultant, ille præſertim incompatibilitatis cum alio beneficio reſidentiali, quoniam quandoque ſervitium cauſat ſolùm reſidentiam cauſativam, ut ſcilicet illius non præſtatio, alicujus pœnæ incurſum, vel emolumenti amiſſionem producat, non autem, ut beneficium verè, ac præcisè reſidentiale efficiat, adeo ut eb non reſidentiam, pœnarum incurſus intret, illa præſertim privationis, vel amiſſionis ipſius beneficij *ſub tit. de benef. diſc. 57. & ſeqq.*

Atque hinc præſertim pendet inſpectio, 14 ſuper qua recurſus ſubditorum adverſus Epiſcopos, alioſque Prælatos, ad unam, vel alteram Congregationem Epiſcoporum vel Concilij haberi ſolent, ſuper coactione .ſ. reſidendi, ac inſerviendi alicui Eccleſiæ, ſeu intervenigndi in aliquibus functionibus, cum denegatione litterarum dimiſſorialium, ac teſtimonialium, quæ concedi ſolent ijs, qui peregtinari, ſeu ad alia loca accedere velint, quoniam ubi non habeant beneficia præcisè reſidentialia, id eis denegari non poteſt, nec debet, ut pluries S. Congregatio declaravit *præſertim de menſe Septemb. 1572. in una Nullius Altamuræ.*

Poſita verò, reſidendi obligatione præciſa, & vera, non autem canſativa, ut ſupra, adeo ut contra non reſidentes ad pœnas procedi valeat, quæ à ſacris Canonibus, aliiſque Apoſtolicis Conſtitutionibus, vel ab his conciliaribus decretis ſtatutæ ſunt, frequentes cadunt quæſtiones, an benè vel malè proceſſum ſit.

Tres autem reputantur viæ, ſeu formæ diſtinctæ, quas Ordinarius deſuper tenere poteſt; Unam ſcilicet ſacrorum Canonum, & duas iſtorum Decretorum conciliarium, in quorum primo contento *ſeſſ. 23. cap. 1.* agitur ſolum de beneficijs curatis, juxta veriorem ſenſum, quem litera probat, atque hæc Sacra Congregatio cenſuit; In poſteriori autem *ſeſſ 24 cap. 12.* agitur de dignitatibus, & canonicatibus, aliſq; reſidentialibus beneficijs non curatis, ideoque unum decretum cum altero non eſt connectendum, ut quandoque, ſed malè, fieri ſolet.

Attenta prima via, ſeu forma Juris communis, & ſacrorum Canonum, neceſſaria eſt contumacia vera, quæ regulariter non contrahitur, niſi per citationem perſonalem legitimè exequutam, per quam inducatur ſcientia vera, & certa, quæ ad veram contumaciam neceſſaria eſt; N.ſi doloſè latitet, aut alias affectatè, vel culposè impedimentum præſter, ne citatio contra eum exequatur, adeo ut exinde ad ſcientiam inferatur, atque pro citato habendus veniat.

Per ſecundam autem viam, ſeu formam in bene-

Digitized by Google

in beneficijs curatis inductam, in eo ſacrorum Canonum diſpoſitio innovata eſt, ut etiam citatio per edictum ſufficiat in ipſa Eccleſia parochiali, alijſque publicis & conſuetis locis, dummodo ea ſerventur, quæ generaliter in hac ſpecie citationis per edictum ſervanda ſunt.

Niſi Ordinario bene innoteſcat locus, in quo beneficiatus moretur, cum tunc ceſſet conciliaris decreti ratio, ideoq; ſubintret juris communis diſpoſitio, ut citatio perſonalis adhibenda ſit.

Ubi vero de tertia ſpecie agatur, ſervari debet forma ibi præſcripta; Ut ſcilicet in primo anno ad privationem medietatis fructuum procedatur; In ſecundo autem ad privationem omnium, deindeq; contumacia creſcente, ad cenſuras, ac etiam ad beneficij privationem, atq; alias malè proceditur, utpote contra hanc formam.

Ea tamen cumulativa eſt cum prima, quæ à ſacris Canonibus inducta eſt, ideoque non impedit, quin prima teneri valeat, ob quam perſonalis citationis, veræque contumaciæ requiſitum deſideratur ab his conciliaribus decretis diſpenſatum, cum ſola contumacia ficta.

Potiſſimè autem primum juris communis remedium adhibere oportet, quando iſtud ultimum conciliare practicabile non ſit, ut in ijs Cathedralibus, & Collegiatis contingit, in quibus nullæ adſint diſtinctæ præbendæ, nullique fructus certi, quia nempe omnes fructus, omniaque emolumenta ad diſtributiones quotidianas, ac participationem pro ratione ſervitij, & per puncta redacta ſint; Cum tunc, etiam reſidentes, ſed non intereſſentes, ac non inſervientes eas amittant, ideoque deficit ſubjectum hujus praxis, atq; ad remedium ſacrorum Canonum convolare oportet *ſub tit. de benef diſc. 77. & in ſupplemento in Veſtana Canonicatus.*

De juſtis autē cauſis à reſidentia excuſantibus, & quando illæ ſuffragentur ſolum ad effectum fructuum non autem diſtributionum, vel reſpective etiam pro iſtis aſſequendis, ſive qualis ſit ſtylus Sacræ Congregationis Concilij deſuper diſpenſandi, habetur infra *ad ſeſſion. 24. de reformat. cap. 12.*

DISCVRSVS V.

Ad ſeſſionem ſextam de Reformat. cap. 4. ſeſſionem ſeptimam cap. 8. ſeſſionem 13. cap. 1. ſeſſionem 21. cap. 8. ſeſſionem 22. c. 8. & 9. & ſeſſionem 24. cap. 3. & 9.

SVMMARIVM.

1 *De viſitatione demandata per plura decreta.*
2 *Ordinarius habet regulam in jure viſitandi.*
3 *In generali exemptione non venit jus viſitandi.*
4 *Quid innovet Concilium Tridentinum circa viſitationem.*

5 *An & quando à geſtis in viſitatione detur appellatio.*
6 *Quomodo intelligatur, ut ſingulis annis fieri debeat viſitatio.*
7 *Prohibetur procuratio, & quid permiſſum ſit.*
8 *De proviſionibus Sac. Congregationis ſuper abuſibus.*
9 *De exemptis à viſitatione, & titulis exemptionis.*
10 *De jure viſitandi Monaſteria Monialium exemptione non obſtante.*
11 *Quando viſitentur Monaſteria, & domus Regularium, & n. 19.*
12 *De viſitatione ſacramentorum, & aliorum concernentium curam.*
13 *Viſitantur Eccleſiæ Regularium ex lege cõceſſionis.*
14 *De Capitulis exemptis.*
15 *In quibus competat Epiſcopo juriſdictio, & jus viſitandi in locis ſub Prælato inferiori.*
16 *De Capellis Regijs.*
17 *De Hoſpitalibus, aliiſque pijs locis remiſſivè.*
18 *De Conſervatorijs, & domibus mulierum ſæcularium.*
19 *De ſubjectione, & viſitatione Regularium de quan. 11.*
20 *Canonici Cathedralis aſſociantes Epiſcopũ in viſitatione, quam præeminentiam habeant, vel exemptionem.*
21 *Ordinarij appellatione in jure viſitandi, qui veniant.*
22 *De jure Epiſcopi vicinioris in locis Nullius.*
23 *Capitulum ſede vacante habet jus viſitandi.*
24 *Dari poſſunt plures viſitatores.*
25 *An ſuperiores Regulares ſe ingerant cum ipſis Regularibus in ijs quæ concernunt curam animarum, & adminiſtrationem ſacramentorum.*

IN iſtis decretis agitur de viſitatatione, tam Eccleſiarum, quam perſonatum, quæ Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinarijs injungitur, diverſo tamen jure; Cum non exemptis ſcilicet, jure ordinario, & cum exemptis jure delegato, ipſiuſque Apoſtolicæ ſedis nomine; Hinc proinde ad clariorem hujus materiæ cognitionem, ne unus caſus cum altero confundatur, plures inſpectiones diſtinguẽdæ ſunt; Primò nempe ſuper generica viſitatione diœceſis reſpectu Eccleſiarum, & perſonarum nullum habentium exemptionis privilegium, vel aliam qualitatem, ob quam negetur hæc ſubjectio; Secundo circa viſitationem Eccleſiarum, & locorum, ac operum eccleſiaſticorum, vel reſpective piorum, quamvis perſonæ ſingulares viſitationi non ſubjaceant, quia ſint ſæculares, vel alia ratio non ſubjectionis accedat; Et tertio circa perſonas exemptas.

1

Quatenus pertinet ad primum; Epiſcopo vel alteri Ordinario loci aſſiſtit regula generalis affirmativa, ut viſitandi poteſtatem habeat, atque viſitationis occaſione, corrigend. omnes clericos, omneſque Eccleſias, capellas, oratoria, piavè, aut eccleſiaſtica loca ſuæ diœceſis adeo ut non docto de particulari limitatione, ejus intentio fundata ſit in juris regula, ſeu aſſiſtentia *tit. de juriſdict. diſc. 1. & pluribus ſeqq. & diſc. 40. & ſequent. & ſæpius.*

2

Adeoque jus viſitandi Ordinario, competit, ut in privilegio exemptionis à juriſdi-

ctione, illud non veniat, absque speciali mē
tione, sive cum adeò ampla, & effrænata
3 generalitate, ut ista specialis mentio implicitè adesse dicatur *ibidem*.

Cum autem istud jus esset in facultate, aliaque necessitas per sacros Canones injuncta non sit, nisi ea, quæ, ex eorumdem mente pastorali muneri inest, atque connaturalis est, unde propterea negligi solebat; Id-
4 circo per istud novissimum jus Conciliare injuncta est necessitas id agendi personaliter, si commodè fieri potest, sin minus per Vicarium generalem, vel alium ad id deputatum, singulo quoque anno, vel saltem biennio, universam diœcesim peragrando, aliqua majori facultate concessa super modo procedendi, quam prius competeret, præsertim ut manus ligari non adeo facilè possint per appellationem ad Metropolitanum.

Hinc proindè apud Episcopos, aliosque Prælatos, eorumque officiales, opinio circumfertur, ut multa eis liceant in visitatione
5 absque Metropolitani, vel alterius superioris timore, quodq; eorum provisiones non subjaceant illi suspensioni, quam appellatio de jure inducit in casibus in quibus iste effectus suspensivus non sit sublatus.

Verum erronea opinatio est, ita generaliter, ac indefinitè hoc prætendere, quoniam id percutit solum ea, quæ concernunt correctionem morum, aliasque provisiones, quas in forma extrajudiciali potius more prudentis patrisfamilias promptè dare oporteat, vel congruat, non autem in ijs, in quibus more Judicis, atque in figura seu forma judicij procedi debeat, cum tunc dispositio Canonum; seu juris communis incorrecta remaneat; Nihilque refert ad effectum appellationis, ac ordinis judiciarij benè servandi, an de tempore visitationis, vel extra id fiat *Barbos. de Epis. alleg. 92. n. 13. & seq.* Isteque error est communis, & quotidianus, quod scilicet quando Episcopi sunt in actuali visitatione credunt facere posse totum id, quod potest Papa, & fortè aliquando faciunt ea, quæ Papa facere quidem potest, sed non solet.

Terminus autem unius anni, vel saltem biennij (ut alias discurrendo de Episcopis seu Prælatis insinuatum est *Miscellan. Eccl. disc. 1.*
6 quamvis ex præcepto statutus videatur, ne id negligi valeat; Non tamen adeo taxativus est, ut intra breviorem terminum, quando Episcopus seu Ordinarius, oportunum, vel salubre credat, visitare non possit, cum etiam bis in eodem anno, juxta casuum contingentiam, ac rerum oportunitatem, id facere valeat; Dummodo tamen ad bonum finem, bonoque zelo id agatur, non autem ut id serviat ad solum prætextum exigendi à Capitulis & cleris, alijsque subditis procurationes, ac munera, & victualia, sub quorum prætextu magnæ fieri solent extorsiones, adeout in plerisque praxis doceat, quod diœcesis peragratio, ac visitatio, non fiat ad illum bonum finem, ad quem id inductum est, ut scilicet pastor videat oves, ipsæque suum videant Pastorem, ac etiam recognoscat, an eis bona pabula per inferiores pastores ministrentur, atq; Ecclesiarum cultus decenter habeatur, sed potius ad lucrum, ac negotiationem, atque per quemdam modum loquendi, exire de Cathedrali, ac diœcesim peragrare, eo modo quo statutis temporibus pyratæ exire solent, ac mare peragrari prædandi causa; Unde meritò idem S. Concilium eos percussores, non autem Pastores dicit.

Quamvis enim Concilium, procuratio-
7 num, aliorumque emolumentorum exactionem, & abusum expressè prohibuerit, solumque moderata victualia, & necessarias viati-

viaticorum expensas suppeditari, debete decreverit, atque per S. Congregationem laudabiliter ad tollenda majora inconvenientia, quæ super hujusmodi suppeditatione oriri solent, tam circa ipsius visitatoris, ejusque familiarium indiscretum agendi modũ, quam circa fraudes, quæ per cleri œconomos, vel deputatos sub hoc prætextu fieri solent, permittatur moderata & honesta compositio, in aliqua summa pecuniaria, cum qua sibi ipsi Episcopus, vel alter visitator istas expensas suppediret; Attamen sub hoc prætextu, de facto istud conciliare decretum super procurationum prohibitione, pro frequentiori contingentia in desuetudinem abijt, quoniam Episcopi exigunt summam compositam, ac ulterius recipiunt victualia, aliæque expensæ etiam indiscretè, & cum immoderato excessu fiunt; Quinimo singulis annis certis statutis temporibus, tanquam per speciem consuetæ recollectæ, transmittuntur particulares visitatores, nihil agentes, nisi munus exactoris hujusmodi procurationum, seu compositionum; Et utinam his contenti essent, quoniam sub prætextu visitationis personalis, vel bullarũ, & titulorum beneficiorũ, cappellaniarũ piorũq; legatorũ, ac etiã recognoscendi onera missarũ, eorumque implementum, sive revidendi rationes administratorum, hospitalium, & confraternitatum, aliorumque piorũ locorum, exigunt notabilia emolumenta, quæ propterea in libris, vel memorialibus describuntur, tanquam corpora redditum, & inter fructus, ut plures ego vidi, & practicavi, quod scilicet volente aliquo Archiepiscopo, vel Episcopo, Ecclesiam dimittere, sub reservatione pensionis ad ejus favorem, in notulis ad hunc effectum traditis, illis ambitiosis, ac indignis, qui per hanc viam Episcopatum ambiunt, atque immeriti obtinere curant, inter fructus, seu corpora redditum, non solum vidi istas procurationes, seu compositiones, francas, & immunes ob omnibus victus, & viatici expensis, sed etiam, certa, & uniformia emolumenta pro visitatione bullarum, & titulorum beneficiorum, ac etiam pro redditione rationum confraternitatum, aliorumque piorum locorum, quamvis id neque fiat, cum ut plurimum id committatur alicui clerico loci, qui gratis id agat; Sive aliquando duplex onus ita ferre oportet unum scilicet cum Episcopo, & alterum cum revisore deputato, quinimo etiam munera, & emolumenta pro collatione ordinum.

Quamvis enim ista sacra Congtegatio Concilij, vel altera Episcoporum, cum nimio zelo, nimiaque diligentia, in hoc se gerere soleat, hæc prohibendo, ac etiam demandando restitutionem percepti; Attamen punctus est, quod non semper, ac de facili haberi potest hic recursus, qui sæpius per subditos formidatus est, utpote majoris oppressionis, majorumq; gravaminum productivus; Ideoque medicina consistit in bene providendo Ecclesias de probis viris, ac etiam in abstinendo ab immoderatis Ecclesiarum gravaminibus ad mentem S.C.T.

Quoverò ad secundam Inspectionem, visitationis Ecclesiarum exemptarum, seu locorum piorum, aliorumque universitatum, à quibus exemptio ab hoc jure prætendatur; Duplicitet id prætendi solet, vel scilicet ex Apostolico privilegio, ut sunt frequentius Ecclesiæ & Monasteria Regularium, ac etiam aliquæ Ecclesiæ collegiatæ simplices sæculares, vel Regiæ capellæ, & aliqua etiam Monasteria monialium; Vel quia prætendantur esse loca meræ sæcularia, sub sæcularium jurisdictione, ac administratione existentia, unde prætendatur, quod vel ex lege funda-

fundationis, vel ob immediatam Regiam protectionem, seu alias, Episcopus, vel alter Ordinarius iurisdictionem non habeat.

Circa primam exemptionis speciem, determinatio pendet à privilegij Apostolici tenore, seu qualitate, ac eo etiam posito, à qualitate loci, seu muneris, aut respectivè modi visitandi, & an intret necne aliquis casus limitatus, in quo, exemptione non obstante, saltem ex jurisdictione à sacro Concilio Tridentino & apostolicis constitutionibus delegata, ista facultas visitandi competat, puta circa visitationem Monasteriorum monialium, quamvis exemptorum in ijs, quæ concernunt clausuram, ut restituatur, vel respectivè conservetur. *tit. de juris. disc. 25. & seqq.*

Aut respectu virorum regularium, eorumque Ecclesiarum & domorum, ubi ad præscriptum Constitutionum Apostolicarum, præsertim *Vrbani Octavi, & Innocentij Decimi*, Monasteria non sint legitimè fundata, aut non habeant sufficientem numerum religiosorum, quo cessante, omnimodæ jurisdictioni Ordinarij loci subjiciuntur, ut agendo de Regularibus advertitur. *tit. de Regular. disc. 29. & seqq.*

Sive quod agatur de Ecclesia exempta, cui annexa sit cura animarum, & parochialis administratio sacramentorum, undè propterea, exemptione non obstante, competit jus visitandi, sacramentalia, & cæmeteria, & alia, quæ ipsam curam concernunt. *tit. de juris. disc. 1. cum multis seq. & disc. 34.*

Aut quod Ecclesia Regularibus sub hac lege concessa fuerit, ut status immutatione non obstante, Ordinarij visitationi subjaceat, ut ante subjacebat; Clarius verò, ubi Regularibus Ecclesiæ præcarius usus tantum concedatur, ut divina ibi celebrare, ac peragere possent, non immutato statu Ecclesiæ, quæ adhuc remaneat sæcularis. *sub tit. de Regular. disc. 64. & sub tit. de jurisdict. disc. 30. & 34.*

Aut quod agatur de Capitulo Cathedralis exempto, cujus visitatio per istud conciliare decretum jure delegato Episcopo committitur; Licet in Italia ferè nunquam audiantur controversiæ super hujus decreti praxi, cum nimium ratus sit usus Capitulorum exemptorum, qui tamen frequens est in Hispania, alijsque partibus ultra montes *tit. de Canonic. & Capitulo disc. 23.*

In ijs autem locis, in quibus inferiores Prælati ordinariam activam habeant jurisdictionem, etiam cum clero, & populo, atque u'tra hanc jurisdictionalem, habeant etiam curam sacramentalem, quoties sint intra diœcesis fines, adeo ut dici non valeant verè Nullius, & de territorio separato materialiter per veritatem, non autem improprie, ac intellectualiter per solam fictionem, tunc quovis exemptionis privilegio nõ obstante, ex iure delegato per Concilium, competit visitatio in ijs, quæ concernunt casus venientes sub delegata jurisdictione, quales sunt superius insinuati circa curam animarum & administrationem sacramentorum; Ac etiam sunt causæ matrimoniales, & criminales, atqs approbationes confessariorum, & benedictiones, seu licentiæ concionatorum, nec non concursus parochialium, cum similibus, quoniam, data in his jurisdictione, de consequenti resultat jus visitandi, ad effectum videndi, an ea, quæ demandantur, bene serventur, necne: *dicto tit. de jurisdiction. disc. 1. cum pluribus seqq.*

Circa verò Regias capellas; Quamvis aliqua Scribentium pugna dignoscatur, at-

que congrua decisio pendere videatur à facti qualitate, sive à distinctione, an sit capella
16 loci continuæ & actualis residentiæ Principis, vel ejus Vicarij, aut supremi Magistratus, vel potius talis sit in sola nuncupatione, 18 seu ratione privilegiata; Adhuc tamen certa regula desuper statui non potest, cum observantiæ (ubi præsertim sit diuturna,) deferendum videatur, quoniam, ubi etiam regulæ legales id rigorosè concederent, attamen regulæ prudentiales, quandoque hujusmodi innovationes prohibent, ac propterea in singulis casibus, pro diversis locorum legibus vel stylis, ac moribus, decisio pendere videtur, non solas rigorosas legales propositiones, sed etiam regulas prudentiales præ oculis habendo.

Altera verò exemptionis species est illa, quæ de facto prætenditur per sæculares Magistratus, in illis hospitalibus, vel confraternitatibus, alijsque pijs locis, quæ sub laico-
17 rum regimine, ac administratione sint, ratione legis fundationis; Aut privilegij Apostolici; Vel quia laicus fundator adhuc vivat; Aut quod sint sub immediata Regia protectione, atque de his agitur particulariter infra.

Quamvis etenim pro regula receptum sit, ut exemptio à visitatione, speciali nota digna sit, neque sufficiat dicere, ut locus ab Ordi narij jurisdictione & potestate sit exemptus, ac subditus sæculatibus, nisi etiam fiat mentio visitationis; Attamen pro diversis locorum stylis, ac moribus, diversa de facto solet esse praxis, ideoque pariter certa, ac determinata regula, cuicumque casui applicabilis statui non potest, sed pro diversis locorum moribus, ac facti circumstantijs procedendum videtur, dictas prudentiales regulas, quandoque adhibendo, cum pleraque tolerare, vel dissimulare congruat, ne majora excitentur mala & inconvenientia.

Conservatoria mulierum, quamvis sæcularium, seu aliæ earum domus vel scholæ, & adunantiæ; regulariter (quando diuturna observantia, vel alia perticularis circumstantia diversimode non suadeat) visitationi Ordinarij subjacent, quamvis in reliquis circa cognitionem causarum, ac alias in universum foro sæculari subjaceant, ac pro sæcularibus haberi debeant, quoniam, aliud est agere de competentia fori; Aliud verò de jure visitandi, ne hujusmodi scholæ, seu adunantiæ, illicitas contineant conventiculas, atque errores, vel abusus fidei catholicæ, vel Ecclesiæ præjudiciales nutriantur, ut quandoque praxis docuit, undè propterea, quandoque oportuit, ut Tribunal Inquisitionis manus apponeret, cum magno scandalo, magnisque inconvenientibus jam exortis, ideoque oportuna est visitatio, ut principijs occurratur, atque errores, dum sunt nascentes facilius extirpentur, quam ubi jam creverint. *tit. de jurisdict. disc. 45. & tit. de Regular. disc. 50.*

Personarum, quamvis exemptarum, visitatio quandoque Ordinario conceditur, vel scilicet, ubi agatur de Regularibus extra clausura viventibus, sive ad præscriptum
19 Constitutionis *Innocentij Decimi* morantibus in parvis Conventibus, in quibus non adsit præfinitus numerus Religiosorum; Aut quod agatur de illis, qui curam animarum exerceant, cum similibus casibus, in Regularium materia enunciatis *sub tit. de Regular. ac etiam sub tit. de jurisdict. pluries.* Cum pro frequentiori contingentia, exemptionis quæstiones cum Regularibus haberi soleant.

Quia verò ad hujus Conciliaris juris præscriptum, duo, vel alij Canonici Cathedralis Epi-

Episcopum visitantem, ac Diœcasim peragrantem associare solent; Hinc propterea, præcedentiæ quæstiones oriuntur cum Rectoribus Ecclesiarum, vel Capitulis Collegiatarum; Verius autem est, ut hujusmodi Canonici, utpote jure singulari intervenientes, non autem repræsentantes Capitulum Cathedralis, hujusmodi præcedentiam non habeant. *tit. de præeminent. disc. 17.*

Ordinarij autem appellatione, non venium solum Episcopi, vel Archiepiscopi, sed etiam illi inferiores Prælati, qui sunt vere & propriè nullius, cum territorio verè ac materialiter separato abstractè, ac independenter à quacumque alia diœcesi, nam isti Prælati quoque hoc jus visitandi etiam jure delegato habent. *tit. de jurisdict. disc. 1. & in pluribus seqq.*

In dictis autem locis Nullius, proprium habentibus Prælatum, cum plena & omnimoda ordinaria, aut delegata quasi episcopali jurisdictione datur quandoque visitatio Episcopi vicinioris, non autem jure suo atque ad ejus beneplacitum, sed quando à Sede Apostolica, vel ejus vice per istam sacram Congregationem Concilij, sive per alteram Episcoporum, ita in tempora juxta necessitatem, vel oportunitatem demandetur, ideoque certa desuper non cadit regula.

Ejusdem Ordinarij appellatione, venit etiam Capitulum sede vacante, cujus vice istud visitationis munus explet Vicarius generalis ab eodem Capitulo deputatus ad hujus Concilij præscriptum; Neque potest Capitulum hanc facultatem Vicario interdicere, illamque sibi reservare, ut eam uni, vel pluribus demandet. *de hac jurisdict. Capituli sede vacante, & deputatione Vicarij sub tit. de Canon. & Capitulo disc. 24. cum pluribus seqq. & infra ad sess. 24 c. 16.*

Et quamvis unica visitatio præsupponi videatur; Attamen ea duplex, vel multiplex prohibita non videtur, quia nempè agatur de locis, vel Ecclesijs, quæ alium habeant Prælatum inferiorem, cum jurisdictione ordinaria, & jure visitandi; Quinimo adsit Apostolicus delegatus, vel commissarius, ut in plerisque monialium Monasterijs exemptis contingit, quoniam quo magis hæc Monasteria visitantur, eo melius. *tit. de jurisdict. disc. 26.*

Ideoque licet Regulares exempti, in iis, quæ concernunt curam animarum, & administrationem sacramentorum, Ordinarij visitationi & correctioni subjaceant, non tamen prohibentur proprij Prælati Regulares eos visitare, & corrigere super eisdem quoties eorum provisiones non adversentur ijs, quæ ab Ordinario demandata sunt, eaque destruant. *dicto tit. de jurisdict. disc. 34. & in alijs eodem tit.*

DISCVRSVS VI.

Ad Sessionem sextam de Reformat. cap. 5. & cap. 8.

SVMMARIVM.

1 *De prohibitione usus pontificalium in aliena diœcesi.*

2 *Distinguuntur plures species istius usus.*

3 *Etiam actus honorifici fieri non possunt.*
4 *An Metropolitanus eos exerceat in provincia.*
5 *De singulari prærogativa Archiepiscopi Nazareni.*
6 *In ecclesiis exemptis, quales actus pontificales sine licentia Ordinarij, Episcopus exerceat.*
6 *De exercitio jurium Episcopalium voluntaria jurisdictionis in aliena diœcesi cum subditis proprijs.*
8 *Prima tonsura an conferatur subdito in aliena diœcesi.*
9 *Quid de actibus voluntariæ jurisdictionis exigentibus usum pontificalium.*
10 *De actibus jurisdictionalibus non pontificalibus.*
11 *Ad quem pertineat impartiri brachium pro exequutione.*
12 *Declarantur ea, de quibus n. 10.*
13 *Quando isti actus exerceantur in aliena diœcesi.*
14 *Exercitium pontificalium sine licentia Ordinarij, an & quando competat Prælato inferiori, qui reperiatur constitutus in ordine episcopali.*
15 *De collatione ordinum clerico alieno remissive.*
16 *De alijs pontificalibus.*
17 *Quomodo inferiores prælati habentes usum pontificalium, illum exercere debeant.*

IN isto Decreto, generaliter Episcopis Inhibetur sub pœna, ne in aliena diœcesi, absque proprij Diœcesani licentia, pontificalia exerceant, & sub qua generalitate, ordinum collatio absque dubio continetur, cum ipsa potissimum pontificalium usum percutiat? Verum quia de ista materia collationis ordinum agitur particulariter infra *sess. 21. de reformat. capit. 1. & 2.* ubi etiam de dispositis *sess. 23. de reformat. capit. 8.* Idcirco de alijs potificalibus hic agitur, de collatione verò ordinum agitur infra *ad dictum cap. 1. & 2. sess 21. & cap. 8. sess. 23. de reformat.*

Ista igitur alienæ jurisdictionis usurpatio, vel turbatio, cum exercitio pontificalium, aliorumque actuum jurisdictionalium, & Episcopalium in aliena diœcesi, plures habet partes; Primò nempè, circa illum pontificalium usum, qui meræ cæremonialis ac honorificus est, absq; jurisdictionis positivo præjudicio Diœcesani, puta, solemniter celebrandi cum baculo, & mitra, & cū vestibus pontificalibus, ac deferendi mozzettam, & impertiendi benedictionem, cū similibus, quæ in effectu consistunt in nudo fumo, vel simplici honorificentia, absque eo quod Diœcesano aliquid tollatur, vel impediatur; Secundo ubi pontificalium, vel episcopalium, seu jurisdictionalium activum exercitium fiat cum proprijs subditis, absque eo quod juribus Diœcesani (spectato effectu,) aliquid detrahatur; Puta quia proprijs subditis ordines conferantur, vel sacramentū confirmationis ministretur, aut consecrentur vasa deservire debentia pro Ecclesijs propriæ diœcesis; Sive quoad jurisdictionalia, quod proprius subditus ibi citetur, vel carceretur, aut contra eum affigantur edicta vel cedulones &c. Tertio, ubi in aliena diœcesi ipsius Diœcesani subdito ordines conferantur, sive pro diœcesis propriæ usu, vestes, & lapides altaris, aut vasa consecrentur, cum similibus; Quarto ubi in propria diœcesi alieno subdito ordines conferantur; Et quinto, ubi ordinum collatio, vel sacramenti confirmationis administratio, sive olei S. Ecclesiarum, altarium,

&c

& vaſorum conſecratio, vel alia functio epiſcopalis fiat, in loco Nullius de conſenſu & licentia Prælati inferioris, abſq; licentia Epiſcopi vicinioris, cui id peragere commiſſum, vel injunctum ſit.

Quatenus igitur pertinet ad primum, eadem prohibitio generalis contenta in primo
3 Decreto, iſtum quoque caſum percutit, quoniam hujuſmodi præeminentiæ, quamvis honorificæ ſint, attamen ſunt effectus jurisdictionis, ac juris Diæceſani, ideoque eſt alienam juriſdictionem uſurpare, vel turbare.

Idque adeo verum, ut neque Metropolitano intra provinciam in ſuffraganeorum diœceſibus, Diæceſano invito, vel inſcio, erectam crucem habere, vel mozzettam deferre, ſive benedictionem impartiri concedatur, præterquam, ubi juriſdictionaliter, metropoliticum jus exercendo, in ea diœceſi moretur; Puta occaſione viſitationis Provinciæ, quando illa fit in uſu (qui in Italia ſine Apoſtolica commiſſione non habetur;). Sivè quod occaſione cauſæ in gradu appellationis, ad faciem loci, acceſſum fieri contingat, cum ſimilibus.

Singulare autem privilegium eſt Archiepiſcopi Nazareni reſidentiam habentis in Oppido Barolitano Tranen. diœceſis, ob ſibi impeditum acceſſum ad propriam Eccleſiam, tam ab infidelibus, quam à Schyſmaticis, ut ea ex peculiari ratione, quod ſit Epiſcopus Patriæ Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ut ubiq; mozzettam deferre, & crucem erigere valeat. *ſubtit. de juriſd. diſc. 20. & in ſupplemento.*

Dubitari autem quandoque contingit, an in Eccleſijs exemptis, intra diœceſim exiſtentibus, de licentia Prælati ipſius Eccleſiæ exemptæ, per alterius diœceſis Epiſcopum, honorificus ſeu præeminentialis pontificalium uſus haberi valeat; Atquè ubi uſus ſit talis, quod juriſdictionem, ac diæceſanam poteſtatem denotet, puta pontificaliter celebrandi cum baculo, & mitra, alijsque veſtibus pontificalibus, aut ſedere ſub baldachino, vel deferre mozzettam, ſeu cappam magnam, ſive impartiri benedictionem populo, & tunc id fieri non poteſt; Secus autem ubi agatur de illis honorificis tractamentis, quæ dignitati Epiſcopali, ubique congruere videntur, puta parare genuflexorium cum ſtrato, & pulvinaribus, quoties ipſe Diæceſanus in ipſa Eccleſia non ſit præſens, aut ſibi præbere ſellam magis honorificam in loco digniori, cum aliquo ſtrato, & ſcabello, ut ab alio reliquo populo diſtinguatur, cum ſimilibus honorificis actibus, in quibus Epiſcopus habeat ſe merè paſſivè, illos recipiendo, ipſe autem actus juriſdictionales, vel Diæceſanos non exerceat, adeout eos denegare, potius incivilitatem, & incongruentiam redoleret, quoniam ſi ipſe Diæceſanus in ſuis Eccleſijs vult eſſe incivilis, prohibere non debet Eccleſiarum exemptarum Prælatos, vel ſuperiores, ne hujuſmodi urbanitatis, & congruentiæ actus exerceant *ita deciſum fuit per S. Congregationem Rituum de anno 1672. pro Archiepiſcopo Nazareno contra Archiepiſcopum Tranenſem, ut inſinuatur etiam in tit. Miſcellan. diſc. 1.*

Quoad ſecundum punctum ſuper exercitio jurium Epiſcopalium, vel pontificalium cum proprijs ſubditis in aliena diœceſi, diſtinctio eſt, quod; Aut agitur de actibus voluntariæ juriſdictionis, qui non exigant uſum potificalium; Ut ſunt proviſiones beneficiorum, ac deputationes Officialium, vel delegationes cauſarum, quarum cognitio in propria diœceſi à delegato facienda ſit, cum ſimilibus, & tunc id fieri poteſt; Unde propterea prima tonſura
7

pro-

proprio ſubdito conferitur, cum illa juxta unam opinionem non ſit ordo, ſed introductio ad ordines, atque ſimplex adſcriptio celeſti, ſeu clericali militiæ, ideoque etiam in
8 camera privatim ſine veſtibus pontificalibus ea dari poteſt, & conſequenter connumeratur inter dictos actus merè voluntariæ juriſdictionis; Idemque in tonſura, quæ alterius diœceſis clerico cum licentia ſeu literis dimiſſorialibus proprij Ordinarij conferatur.

Ubi verò agatur de actibus quamvis vo-
9 luntarijs, pro quibus requiratur uſus pontificalium, ut ſunt, collatio ordinum, miniſtratio ſacramenti confirmationis, conſecratio lapidum pro alteribus, ſeu vaſorum ſacrorum, cum ſimilibus, & tunc id fieri nõ poteſt, atque eſt contravenire huic Decreto *dicto diſc.* 20. *de juriſd.*

Reſpectu verò actuum juriſdictionalium, non tamen pontificalium, ut ſunt, citare, carcerare, reum conſtituere, reſtes examinare,
10 ſeu cedulones cenſurarum affigere, cum ſimilibus; Et tunc ipſe Epiſcopus, qui in alieno territorio exiſtat, id ibi demandate poterit cum proprio ſubdito, qui in ſua diœceſi exiſtat, adeout in ea ſequatur exequutio, ſeu exercitium actus; Secus autem ſi ſubditus in aliena quoque diœceſi moretur, ibique actus exerceatur, quoniam id fieri nõ poteſt, cum ſit exercere juriſdictionem in alieno territorio, arque id importet jus territoriale, quod ſine licentia domini territorij fieri non poteſt *dicto diſc.* 20. *de juriſdict. & in Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc.* 22. *hoc eodem libro.*

Atque hinc ſequitur, quod hujuſmodi licentia, ſive ut vulgò dicitur, bracchij im-
11 partitio ſuper exercitio juriſdictionis cum proprio ſubdito, qui in aliena diœceſi moretur, quamvis actus ſit expeditus in diœceſi propria, pertineat ad Diœceſanum ſeu Ordinarium, non autem, ad Nuntium, vel aliũ Apoſtolicum delegatũm ad certum genus cauſarum; Sive habentem juriſdictionem cum certo genere perſonarum, quoniam iſtud dicitur jus territoriale, ideoque pertinet ad Dominum territorij *dicto diſc.* 22. *Miſcellan. Eccleſiaſt.*

Procedunt hæc ubi agatur de actibus, qui requirant exequutionem, vel coercionem de facto, ut ſunt carcerare, torquere, fu-
12 ſtigare, ſeu alias perſonam punire, vel bona ibi exiſtentia exequi, & ſubhaſtare cum ſimilibus; Si verò agatur de actibus merè verbalibus, ut eſt citatio per nuncium, ſeu curſorem, vel per edictum, & tunc ſi citatio decreta eſt in alieno territorio, invalida quoque cenſenda erit, quoniam decernere importat juriſdictionem, quæ ibi non habetur; Sed ſi decernatur in territorio proprio, verbalis autem executio fiat in territorio alieno cum proprio ſubdito, qui moneatur ad comparendum coram proprio ſuperiore, cum comminatione, quod alias contumax reputabitur, atque ad comminatas pœnas contumaciales procedetur, tunc DD. in diverſas abeunt ſententias; Alij enim negant; Alij vero affirmant; Iſtaque poſterior opinio probabilior videtur, quamvis altera neque improbabilis dici valeat, ideoque ſtylis, ac moribus locorum deferendum videtur *dicto diſc.* 20. *de juriſdict. & diſcur.* 22. *Miſcellan. Eccleſ.*

Ceſſant verò hæc, ubi de illo Judice, vel Prælato agatur, qui juriſdictionem habeat in perſonis, quæ in alieno territorio pernecesse vivant, ut (ex. gr.) ſunt dictus Archie-
13 piſcopus Nazarenus in Oppido Barolitano, Epiſcopus Feſulanus in Civitate Florentiæ, ac Protector Almæ Domus Lauretanæ in ipſa Lauretana, & Recanaten. diœceſi, vel in alijs reſpectu clericorum, ac inſervientiũ, aliorumque ſubditorum, quoniam data juriſdi-

risdictione, ac potestate puniendi, & coercendi, concessa censentur per necessarium antecedens omnia ea, sine quibus ad id perveniri non potest; Ut etiam exemplificari potest in Prioribus, alijsque Prælatis Hierosolymitanæ Religionis, cujus milites, vel capellani professi vivunt more sæcularium in privatis domibus in Civitatibus, & Oppidis extra Commendæ, vel Prioratus septa, & sic in alieno territorio, in quo tamen jurisdictio cum persona subdita sine licentia Ordinarij, seu Domini territorij exerceri potest.

Tertius casus est, ubi in aliena diœcesi, cum ipsius Diœcesani subditis, pontificalia, vel alij actus jurisdictionales exerceantur; 14 Et tunc est casus indubitatus, cum sit formiter usurpare alienam jurisdictionem; & auctoritatem, unde propterea de plano intrat utrumque decretum prædictum.

Idque verum, quamvis ille, qui hunc usum exercet, aliquam jurisdictionem, tam in Ecclesia, quam in personis habeat, atque in ordine Episcopali accidentaliter reperiatur, adeo ut cumulentur, tam jurisdictio, quam potestas ordinis, quoniam sufficit, ut ista non concurrant cumulativè in idem, sed disjunctivè, ad effectum, ut id fieri non vaieat, cum pariter esset usurpare jurisdictionem Diœcesani in ijs, quæ illi specialiter competunt; Ut puta Prælatus, inferior, qui sine vera qualitate Nullius, ac sine territorio verè separato, ordinariam quasi Episcopalem jurisdictionem habeat in Ecclesia exempta, ac etiam cum clero, & populo alicujus loci existentis intra limites alienæ diœcesis, ut sunt aliqui Archidiaconi, vel Archipresbyteri, seu Decani, vel Præpositi &c. ipseque Prælatus, reperiatur quoque in ordine Episcopali constitutus; Vel quia (ut frequenter contingit) decoratus sit aliquo Episcopatu titulari in partibus infidelium; Vel quia dimissa Ecclesia Cathedrali, quam habebat, de huiusmodi prælatura inferiori provisus fuerit, ut præsertim ego vidi practicatum in quodam Saluzzio Bituntino, qui prius fuit Episcopus Motulensis, deindeque pro meliori residentia, ac vicinitate propriæ patriæ, Episcopatum dimisit, atque obtinuit Prioratum Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Nicolai intus Civitatem Barij, de regio jure patronatus, quoniam non exindè pontificalia hæc exercere poterit, dum in ijs quæ collationem ordinum, aliaque pontificalia concernunt, neque illi de clero, & populo dici possunt ejus subditi, cum isti inferiores Prælati post Concilium Tridentinum nullam habeant potestatem in collatione ordinum, vel in aliis sacramentalibus, & pontificalibus, & consequenter est alienam jurisdictionem usurpare vel turbare.

Quartus casus est, ubi in propria diœcesi conferantur ordines clerico alienæ diœcesis; 15 Et tunc ubi aliqua non non accedat circumstantia, ob quam ille, cui ordines conferuntur, ipsius collatoris subditus effectus fuerit, & pariter planum est, ut id fieri non possit, atque contraveniri dicatur posteriori decreto *sess. 23. cap. 8.* Ideoque solent esse quæstiones quando alienæ diœcesis clericus effici dicatur subditus, ratione beneficij, vel familiaritatis, & de hoc agitur infra in loco pecu- 16 liari collationis ordinum *ad sess. 23. de refor. cap. 8.*

In quinto demum; Aut agitur de alijs pontificalibus, ut sunt consecrationes Ecclesiarum, & altarium, ac vasorum, aliaque similia præter collationes ordinum; Et fieri possunt de licentia Prælati, qui est in omnibus Ordinarius, atque legem habet diœcesanam; Aut verò agitur de collatione ordinum,

num, & de hac agitur ad dictam *seſſ. 23. de reformat. cap. 8.*

Item in hac materia uſus pontificalium in aliena diœceſi, habetur frequens uſus privilegiorum Apoſtolicorum, quæ conceſſa fue-
17 runt aliquibus inferioribus Prælatis, ut in eorum Eccleſijs præſertim exemptis habeant uſum pontificalium, etiam cum throno, ſeu baldacchino, mitra, baculo, faldiſtorio, & alijs more Epiſcoporum, ut præſertim pro frequentiori uſu, ſunt Abbates Regulares Congregationum Sancti Benedicti, & ſimiles; ac etiam adſunt plures Dignitates principales in Eccleſijs Collegiatis exemptis cum juriſdictione, ac jure Prælaturæ; In Abbatibus enim Regularibus, per decreta Sacræ Congregationis Rituum ſtatuta ſunt certa tempora, ut ſcilicet non niſi in tribus anni ſolemnitatibus pontificaliter celebrare valeant *tit. de præeminent. diſc. 15. & tit. de juriſd. diſc. 31.*

Quæſtione cadente, an funera veniant ſub nomine ſolemnitatum, quod in eadem Sacra Rituum Congregatione quandoque diſputatum fuit, *eodem diſc. 31. de juriſdict.*

Ubi verò de illis Prælatis ſæcularibus agatur hunc uſum habentibus, in quibus hæc reſtrictio non vigeat, adhuc tamen iſte uſus non vigeat, modoratus eſſe debet, adeo ut aliqua dignoſcatur differentia inter ipſos, & Epiſcopum, cui in propria diœceſi, utpote inferiorum Prælatorum habituali, ac etiam in pluribus actuali ſuperiori, major utique præeminentia competit *dicto diſc. 15. de præeminent. & 31. de juriſdict. & in Miſcellan. Eccleſi. diſc. 1.*

DISCVRSVS VII.

Ad ſeſſionem ſeptimam de Reform. cap. 2.

SVMMARIVM.

1 *Non debent uni perſonæ conferri plures Eccleſiæ.*
2 *Commenda, vel adminiſtratio non cauſat, ut unus ſit ſponſus plurium Eccleſiarum & de ratione.*
3 *De ratione unionis plurium Cathedralium.*
4 *De eodem, quodque iſta unio non cauſat inconvenientia, de quibus num. 1.*
5 *De pluribus ſpeciebus unionis.*
6 *Epiſcopus plurium Eccleſiarum unitarum in una earum reſidere poteſt, ac Tribunal habere.*
7 *Quomodo fieri debeat diſtributio Olei S. conſecti per Epiſcopum duarum Eccleſiarū unitarum.*

1 NImium oportuna fuit iſta Conciliaris proviſio, ut unus Prælatus, duas, vel plures Eccleſias obtinere non poſſit, ita tollendo abuſum, qui etiam in Italia, alijsque partibus, nimium irrepſerat, ut uni quamplures darentur Metropolitanæ, & Cathedrales Eccleſiæ, in commendam, ſeu ſimplicem adminiſtrationē, abſque onere reſidentiæ, eo modo quo dantur Monaſteria, aliæquæ Eccleſiæ inferiores, ac etiam hodie in ipſis

Digitized by Google

ipſis Metropolitanis, vel Cathedralibus ultra montes adhuc permittere congruit ex prudentialibus regulis, dum ita oves nunquam videbeant faciem Paſtoris, neque iſte illas agnoſcebat, unde propterea multa exinde irrepſerunt mala, & inconvenientia.

Quamvis etenim, ex legali ſubtilitate, ſeu fictione, tolli diceretur abſurdum, quod ita reſultet, ut unus vir plures habeat uxo-
2 res, ex eo quod non conferrentur in titulum, ideoque verum matrimonium non intercederet, ſed darentur in ſimplicem adminiſtrationem, eo modo quo in dictis ultramontanis partibus, cernimus, quod Metropolitanæ, & Cathedrales (ultra pluralitatem,) committuntur etiam adoleſcentibus, atque conſtitutis in minoribus tantum ordinibus, adeout non ſint verè epiſcopi, ſed eccleſiæ vacare dicantur, earum proviſione ex aliquo juſto motivo interim ſuſpenſa; Ad inſtar illius adminiſtrationis, quæ Sede vacante committitur æconomo, & Vicario per Capitulum deputandis; Attamen ſpectato effectu, adeſt dictum abſurdum, ut unus vir plures habeat uxores, quorum nulli incumbat; Vel alterum reſultat inconveniens, quod iſtæ ſpirituales mulieres longam, peneq; perpetuam viduitatem patiantur, ipſiq; greges ſint ſine paſtore.

Adhuc tamen, iſto decreto non obſtante, firma remanſit plurium Metropolitanarum, vel Cathedralium antiqua unio fixa, &
3 perpetua, quæ ex juſto motivo tenuitatis, vel ex alia cauſa facta ſit, ut frequens in Italia hujuſmodi unionum uſus habetur æque principaliter, ut (ex gr.) ſunt Metropolitanæ Eccleſiæ Acheruntina, & Materanen. & Cathedrales Sutrina, & Nepeſina, Cortonen. & Civitæ Caſtellanæ, & Viterbien. & Tuſcanē. Piſtorien, & Praten. Avellina, & Frequentin. Melphien. & Rapollen, & pleræq; aliæ ſimiles in meis adnotationibus caſuum particularium enunciatæ.

Iſto verò caſu non intrant inconvenientia, quæ in alio urgent, quoniam committuntur perſonæ in epiſcopali ordine conſtitutæ, cum onere reſidentiæ, adeout matri-
4 monium ſpirituale verè intercedat, ipſeque proviſus, verus paſtor dicatur ſeu vir, non plurium, ſed unius uxoris, quoniam quoad Epiſcopum, unio habetur, ac ſi eſſet incorporativa, & perinde, ac ſi ex duabus unica diœceſis effecta eſſet, quamvis quoad ſingularum Capitula ac fines, & prærogativas ex pluries alibi enunciata natura, ſeu qualitate unionis æque principalis, dicantur inter ſe ità diſtinctæ, adeout quælibet proprium, ac antiquum ſtatum retineat, cum id percutiat quoſdam diverſos effectus præeminentiales privilegiativos, potius Sede vacante, quam plena; Quamvis etiam ſub utriuſque Epiſcopo adhuc plures reſultent effectus diverſitatis, non tamen quoad regimen naturale, quod verè fixum, ac unicum eſt, atque quoad ipſum Epiſcopum ambo habentur pro unica, jure potius incorporationis *de præeminent. diſc. 7. de benef. diſc 19. & ſæpius.*

Ut enim pluries advertitur plures ſpecies unionis in jure habemus; alia enim eſt ſubjectiva vel acceſſoria, per quam una Eccleſia omnino extinguitur, atque fit alterius nudum membrum acceſſorium ſeu prædium; alia è converſo eſt æquè principalis, quæ ambas reliquit in primævo ſtatu, cum omnimoda independentia unius ab altera, perinde ac ſi unio facta non eſſet; & tertia per incorporationem ſeu jure cujuſdam coæqualis ſocietatis, ſeu communionis, per quam duæ, vel plures perſonæ, eorum patrimonia, vel aliqua bona in communione ponunt, unicum ſociativum

corpus constituendo seu unicum negotium sociale, quod ab omnibus insolidum pro eorum quotis obtineri dicitur; Istæ siquidem duæ posteriores species sunt inter se compatibiles pro respectuum diversitate, ut scilicet quoad singularum præeminentias, ac privilegia, & jura, unio dicatur æquè principalis juxta tertiam speciem, pro effectu præsertim distincti regiminis Sede vacante, vel impedita, ut advertitur ad *sessionem 24. de reform. cap. 16.* cum similibus; Sed quoad ipsum Episcopum, juxta secundam, adeo ut censeatur (ut dictum est) unica Ecclesia vel diœcesis.

Hinc proinde manat, quod (ut alibi advertitur) Episcopus in qualibet parte unius earum residentiam habere potest, cum unico Tribunali, & unico Vicario generali; atq; inijs tẽporibus, in quibus à Concilio eidem ẽdatur præcisa residẽtia apud Cathedralem, sufficit id explere in una earum, cum ita quoad Episcopum, cujus persona individua est intrare seu verificari dicatur illa propositio, quæ pluries in meis casuum particularium adnotationibus enunciata habetur, quod scilicet quamvis Ecclesia Cathedralis formalis unica, & individua sit, attamen ea repræsentari, seu effarmari potest à pluribus quodam sociativo jure, idem ac unicum corpus constituentibus *ibidem.* Et consequenter, præsertim functio consecrationis olei sancti, in una earum pro Episcopi libitu fit, pro utraque diœcesi, quamvis super modo distribuendi controversiæ oriri soleant, quia nempe rectores Ecclesiarum unius diœcesis nolint accedere ad alteram magis incommodam Ecclesiam Cathedralem, in qua consecratio facta sit, sed illud transmittatur ab Episcopo ad aliam Cathedralem, à qua tanquam à propria matre aliæ Ecclesiæ inferiores accipiant, super quo certa non habetur regula, sed deferendum est consuetudini, ut præsertim me practicante determinavit Sacra Congregatio Episcoporum in una *Acheruntina, & Materanen. agitur in Miscellan. Eccles. disc. 26.*

DISCVRSVS VIII.

Ad Sessionem septimam cap. 6. Sess. 21. cap. 5. Sess. 23. cap. 18. Sess. 24. cap. 13. & Sess. 25 cap. 9. de Reformat.

SVMMARIVM.

1 *De quibus agitur in his decretis.*
2 *Regula revocatoria unionum præstat magnum obstaculum.*
3 *Distinguuntur plures species unionum.*
4 *Quare hodie non audiantur novæ uniones Cathedralium.*
5 *In quibus casibus etiam hodie istæ uniones Cathedralium fiant.*
6 *De quæstionibus cadentibus super confusione consinium.*
7 *Ex duabus Ecclesijs unitis, una est in una provincia, & altera in alia.*
8 *De differentia inter unionem subjectivam, aque principalem.*
9 *Quod plures Ecclesiæ materiales constituãt unam Cathedralem.*

10 *Vnio*

10 *Vnio* Ecclesiarum *Cathedralium fit solum per* Papam.
11 *Illa parochiarum, &* Ecclesiarum *inferiorum fit per Ordinarium.*
12 *De solemnitatibus necessarijs in unione* Ecclesiarum *inferiorum ab Ordinario.*
13 *De justa causa pro eadem solemnitate.*
14 *De unione beneficiorum canonicatibus, & dignitatibus, ut fieri non possit de reservatis, etiam si adsit indultum.*
15 *Quid de non vacantibus, unde reservatio fit incerta.*
16 *Quæ causa requiratur pro ista unione.*
17 *Debet fieri singulis prebendis, vel canonicatibus.*
18 *Beneficia unius diœcesis non uniuntur illis alterius diœcesis,*
19 *Non potest fieri unio* Ecclesiarum *parochialium.*
20 *Neque libera possunt uniri benefi. ijs patronatis.*
21 *Facultas uniendi data Prælato, an sit personalis.*
22 *De regula revocatoria unionum, & de effectuatione.*
23 *An unio fieri possit dignitatibus Cathedralis.*
24 *De unione dispensativa ad tempus, vel personali.*
25 *De unione sociativa* Ecclesiarum *parochialium.*
26 *Ista unio solet laudabiliter dissolvi, & num. 35.*
27 *De unione quæ fiat seminario.*
28 *Vnio non præsumitur, & quomodo probetur.*
29 *Quod in hoc non detur regula certa.*
30 *Quid considerandum sit in hac probatione.*
31 *De præscriptione unionis.*
32 *De modo providendi Vicariam* Ecclesiæ *parochialis unionis.*
33 *De dissolutione unionis* Ecclesiarum *Cathedralium.*
34 *De eadem dissolutione* Ecclesiarum *parochialium, & aliarum inferiorum.*
35 Et *de dissolutione, de qua n. 26.*
36 *Quomodo isto casu divisio facienda sit.*
37 *De eodem, & de speciebus hujus societatis.*
38 *De alijs ad materiam.*

AGitur in his Decretis, de Ecclesiarum, & beneficiorum unionibus, tam factis de tempore, quo eadem Decreta prodierunt, quam etiam in futurum faciendis; De ista verò unionis materia judiciaria agi contingit, ideoque in meis beneficialibus annotationibus pluries de ea agitur, ibique latius in casus contingentia videndum est *sub tit. de benefic. discur. 7. & 19. & discur. 43 cum pluribus sequentibus, & de unione* Ecclesiarum *Cathedralium sub tit. de præmin. disc. 7.*

Ipsarum autem unionum validitati, ac durationi praxis docet majus obstaculum præstare Regulam Cancellariæ revocatoriã quarumcunque unionum, quæ de tempore ejus æditionis adhuc effectum sortitæ non sint, cum ea per quoscumque Pontifices renovetur, & consequenter destruit, non solum uniones, quæ per Ordinarios locorum factæ sint, quas principaliter ista conciliaria Decreta percutiunt, sed etiam illas, quæ factæ sint auctoritate Apostolica, cum ampliſſima derogatoria omnium obstantia-

rum; Sub qua, etiam ſine ſpeciali mentione (ut initio dictum eſt) iſtius Concilij Trid. decreta veniunt *ſupra in proœmio.*

De pluribus itaque unionis ſpeciebus agitur, ex quibus diverſæ oriuntur quæſtiones; 3 Ideoque de illis, pro clariori reſolutione, diſtinctè inſpiciendum eſt; Primo ſcilicet de unione duarum Cathedralium; Secundo de illa duarum parochialium, ſeu alias æque reſidentialium, & compatibilium beneficiorum; Tertio de illa unione beneficiorum ſimplicium, quæ ad præſcriptum hujuſmodi decretorum fiat canonicatibus Eccleſiæ Cathedralis, aut alteri Eccleſiæ, vel Dignitati; Quarto de illa quæ fiat ſeminario; Quinto, ubi quæſtio non ſit de validitate, vel invaliditate unionis, ſed de illius ſubſtantia ſeu probatione, an ſcilicet, & quomodo nunc probetur; Et ſexto de unionis jam factæ diſſolutione, an, & quando intret.

De prima ſpecie agi nimium rarò contingit in hac Sacra Congregatione Concilij; Quinimo neque in Congregatione Conſiſtoriali, cui magis ea congruit, quoniam, ut 4 docet praxis, à Concilij publicatione citra, frequenter agi contingit præſertim in dicta Sacra Congregatione Conſiſtoriali de novis erectionibus Eccleſiarum Cathedralium in locis Nullius, ſive in aliqua parte diœceſis, quæ ampla ſit, cum iſtius, vel aliarum adjacentium diſmembratione, unde propterea examinari ſolet, an concurrant debita requiſita *dicto diſc. 7. de præeminentijs.* Sed rarus eſt caſus, quod agatur de unione plurium Eccleſiarum Cathedralium, cum ille frequentis uſus, qui habetur præſertim in Italia, ſit antiquus ante Concilium.

Aliqui verò hujuſmodi unionis caſus, qui poſt Concilium habentur, ut plurimum, non ſunt de duabus Eccleſijs, quæ prius eſſent Cathedrales, adeo ut quælibet propriũ 5 haberet Epiſcopum, ſed ſunt occaſione decorandi aliquem locum, qui prius eſſet Nullius, ſeu etiam in aliqua diœceſi cum prælato tamen inferiori exempto, habente juriſdictionem ordinariam in clerum & populum, unde propterea conſuetæ adeſſent diſcordiæ inter talem prælatum, & Diœceſanum; Ideoque clerus & populus hujuſmodi loci pati nolit ſubjectionem erga locum, in quo ſit Eccleſia Cathedralis, & ex qua cauſa hujuſmodi controverſiæ inconvenientia parere ſolent; Tunc etenim, cum pro frequentiori contingentia, ipſe locus, tam in dote, quam in qualitate non ſit aptus erectioni novæ Cathedralis cum proprio, ac diſtincto Epiſcopo, idcirco, cum prudentiſſimo conſilio factum eſt, quod illa Eccleſia in Cathedralem erigatur, illeque locus civitatis prærogativa, decoretur, ſed unico contextu, æque principaliter uniatur Eccleſiæ antiquæ, cum qua erant controverſiæ, vel alteri pauperi Eccleſiæ pro facti & locorum qualitate, adeoni in ſubſtantia, ac de facto unus ſit Epiſcopus, quamvis quoad aliquas præeminentias, & prærogativas, inter ſe reputentur duæ omnino diſtinctæ cum omnimoda independentia. *eodem diſcur. 7. de præeminent. & de benef. diſ 19. & in Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc. 26.*

In illis autem, quæ alias ab antiquo eſſent Cathedrales, diſtinctos habentes epiſcopos, poſtea verò, etiam à tempore antiquo unitæ reperiantur, cadere quandoque ſolent quæſtiones, vel ſuper finibus, eo quia ob unius epiſcopi præfecturam, illi confuſi fuerint, & de quo agi ſolet, vel ad effectum diſtinctionis juriſdictionum Capitulorum ſede vacante; vel ad effectum unionis beneficiorum, & eccleſiarum inferiorũ ſtante prohibitione ejuſdem Concilij, ut beneficia unius diœceſis non uniantur illis alterius. 6

dicto

dicto discur. 19. de benefic.

Ac etiam quandoq; ex jure Metropolitanorum, seu alicujus ex illis, quoniam praxis docet quod ex hujusmodi Ecclesijs ita principaliter unitis, una sit in una Provincia, & 7 suffraganea unius Metropolitani, alia verò sit in altera sub diverso metropolitano, seu etiã exempta, & immediatè subjecta Sedi Apostolicæ *dicto disc. 19. de benef. & disc. 7. de præeminet.*

Prouti inter ipsas Ecclesias, vel diœceses, esse solent quæstiones, super ipsius unionis natura, seu qualitate, an scilicet illa sit coæqualis, & æque principalis, adeo ut quælibet suas jurisdictiones, & prærogativas retineat, cum omnimoda independentia ab altera, perinde ac si nullatenus unitæ essent, vel potius esset unio accessoria, & subjectiva, cum tunc alia Ecclesia, quæ alteri ita subjectivè unita est, supprimi dicatur, atque amittendo nomen, ac essentiam Cathedralis, jure cujusdam alluvionis fiat pars, seu membrum illius, cui facta est unio, unde propterea antiqui fines confunduntur, atque illud territorium, quod prius stabat de per se, & constituebat unam diœcesim, efficitur pars alterius diœcesis, vel territorij, quoniam ubi est æquè principaliter, habetur, ac si facta non esset, qualibet Ecclesia, vel diœcesi in suo primævo statu continuante *eo. disc 7. de præeminent. & disc. 26. in Miscellan. & disc. 19. de benef.*

Audiuntur etiam aliquando quæstiones, in hoc proposito unionis, etiam in una, eademque Cathedrali, vel diœcesi, quæ ab 9 eius primæva erectione semper unica fuerit, inter duas scilicet, vel plures Ecclesias in eadem Civitate existentes, earumque clericos, quod earum quælibet prætendit esse Cathedralis, dum in jure receptum est (ut alias insinuatur,) quod quamvis Ecclesia Cathedralis formalis sit unica & individua, attamen ea, constitui, seu effformari potest per plures Ecclesias materiales, earumque Canonicos, & clericos, adeout una sit Ecclesia in tot membra distincta, atque unum & idé sit Capitulum, cum aliqua divisione exercitij jurium cathedraticorum, ipsa substantia indivisa remanente *sub tit de præeminent. disc. 2 & 3. cum seq* Adinstar illius divisionis, quæ datur in exercitio jurispatronatus, vel juris conferendi, quod est individuum, sive illius divisionis jurisdictionis, ac fructuum, quæ ex consuetudine Lombardiæ, aliarumque partium datur etiam in feudis dignitatibus, quæ de sui natura indivisa sunt, cum similibus. *tit. de feud. disc 8.*

Altera unionis species est illa, quæ fiat plurium Ecclesiarum parochialium; Notabilis autem differentia est inter hanc speciem, ac præcedentem plurium Ecclesiarum Cathedralium, quoniam illa Cathedralium per alium fieri non potest nisi per Papam, ad quẽ unicè, ac privativè ad quoscumque pertinet diœceses, ac territoria unire, vel dividere, unde propterea quæstiones potius sunt in fieri, quam in facto esse, in examine scilicet, quod fit in sacra Congregatione Consistoriali, & quandoque etiam (licet nimium raro) in ista Concilij super consultatione Papæ facienda, an unioni, vel respectivè novæ erectioni locus esse debeat, nec ne, *dicto disc. 6. de præeminent.* Sed postquam id jam sequutum est, nullæ vel nimũ raræ sunt quæstiones super jam factæ unionis, vel respectivè novæ erectionis nullitate; eo quia, cum prævio diligenti examine, ac informatione, & justificatione omnium circumstantiarum, & causarum, non autem ad Partium solam supplicationem, vel assertionem id fieri soleat, idcirco non de facili intrare potest obreptio, vel subreptio, sive

defectus intentionis, cujus tantum quæstiones cadunt, cum nulla cadat potestatis *tit. de præeminent. disc. 1.*

Non sic est in ea unione, quæ fiat Ecclesiarumparochialium, seu aliarum inferiorum
11 per Episcopum, seu alterum loci ordinarium, quoniam potestatis etiam quæstio intrat, atq; nullitas actus deduci solet ex defectu solemnitatis, vel ex altero causæ.

Siquidem tam dismembratio, quam respectivè suppressio, vel unio redolent speciē prohibitæ alienationis bonorum, ac jurium Ecclesiæ, ideoque ad validitatem copulativè requiruntur solemnitas & causa.

Verum solemnitas hujusmodi actus in eo differunt à vera, & formali alienatione bonorum, in quibus non intrat dispositio Ca-
13 nonis *in cap Terrulas*, quod scilicet ad præ-
12 scriptum juris canonici novi *in Extravag. Ambitiosæ*, requiritur beneplacitum Apostolicū; In hujusmodi autem unionibus, vel dismembrationibus, istud non est necessarium, sed sufficiunt solemnitates ad normam antiquioris juris canonici, nempe consensus Capituli, ac etiam ille Rectoris, & populi, aliorūque interessatorum. *tit. de alienat. & contract. prohib. discur. 1. & de paroch. discur. 34. & seq.*

Causa verò juxta generalem regulam alienationum consistit in necessitate, vel in magna utilitate, ideoque desuper certa statui non
13 potest regula generalis, cuicumque casui applicabilis, cum pendeat ex facti, ac singulorum casuum circumstantijs; Illa vero generalis regula habetur, ut de justa causa constare debeat formiter cum processu servatis servandis desuper habito, non autem per assertionem ipsius Episcopi, vel Prælati, cui in hoc non creditur, nisi temporis antiquitas juncta cum observantia, justificationis causæ, ac solemnitatis præsumptionem inducat. *ibidem.*

Tertia species unionis est ea, quæ fiat beneficiorum simplicium præbendis canonicalibus ad præscriptum alterius Conciliaris Decreti, & tunc ut unio valida remaneat, suumq; sortiatur effectum, plura desiderantur; Primo nempè, ut fiat de ijs, quæ jam vacata
14 sub reservatione, vel affectione Apostolica non cadant, sed sint ad liberam collationem ipsius Ordinarij, qui unionem faciat; Idque adeo verum, quod etiamsi ipse habeat indultum conferendi reservata & affecta (quod Cardinalibus & aliquibus nimium qualificatis Prælatis concedi solet) non possit affecta, vel reservata unire *tit. de benef. disc. 7.*

Si verò fiat de vacaturis, quæ nullam personalem, vel realem habeant reservationem,
15 vel affectionem, neque illorum vacatio immineat, adeout omnino incertum sit, de quo tempore illa sequi debeat, & tunc sustinetur, dum contingere potest vacatio in mense Ordinarij; Secus autem, ubi probabiliter credatur, quod vacatio debeat cadere sub reservationibus, vel quia ex infirmitate, aliove statu possessoris, vel ex tractatu matrimonij, aut militiæ vel officij, adsit imminentia vacationis in mense reservato, tanquam per speciem eorum, quæ habemus ad materiam Regulæ de infirmis resignantibus; Sive eorum, quæ habemus in materia fraudulentæ subinfeudationis, vel ubi (ut quandoq; practicavi) possessor beneficij, occasione alicujus officij, vel exercitij, sive pro assequenda Episcopali dignitate, per plures annos morā traxerit in Curia Romana vetisimiliter nunquam discessurus, nisi quatenus occasio sperati Episcopatus caulet residentiam, quonā tunc beneficia per ipsum possessa, quamvis non subjaceant fixæ, ac invariabili retervationi, vel affectioni reali, vel personali, cum possit ille deserere Curiam, regrediendo ad patriam, vel alium locum, atque ita tollere occasio-

occasionem reservationis localis; Attamen sit casus verisimiliter non speratus, seu potius è converso verisimiliter speretur mors in Curia, seu vacatio per assequutionem Episcopatus, sed dispensativa retentio nascatur, quæ eumdem operatur effectum, quoniam tunc intrare videtur eadem ratio imminentiæ, vel fraudis, *eodem tit. de benef. disc. 7. & 43 & seqq.*

Alterum requisitum consistit in justa causa tenuitatis præbendarum, adeo ut saltem moralis necessitas servitij, ac decentioris cultus Ecclesiæ ita exigat, non autem si fiat additationem, vel superabundantiem provisionem possessorum. *eodem. tit. de benef discur. 43 & seqq.* 26 16

Tertium est requisitum, ut fiat singulis præbendis pro earum respective tenuitate, ac necessitate, non autem Capitulo, seu mensæ Capitulari in universum, cum tunc unio non substineatur. *ibidem.* 2

Quartum est, ut sit de beneficijs illiusmet diœcesis, cum Concilium expresè prohibeat unionem beneficiorum unius diœcesis, præbendis canonicalibus, vel parochialibus alterius diœcesis; Id etenim contingere solet, quando unus & idem Episcopus, duas, vel plures possideat Ecclesias simul unitas, adeo ut de facto quoad earum regimen pro unica reputentur, juxta primam speciem unionis, supra recensitam, quoniam si unio sit æquè principaliter, intrat etiam prohibitio. *eodem tit. disc. 19.* 18 22

Quinto, ut non sit de Ecclesijs parochialibus, seu aliàs residentialibus, sed de simplicibus; Quamvis enim praxis doceat unionē plurium Ecclesiarum parochialium canonicatibus, vel dignitatibus Cathedralium, seu Collegiatarum, ipsisque mensis capitularibus, vel monasterialibus, ut patet ex ijs, quæ insinuantur infra *discurs. sequent.* occasione agendi de vicarijs parochialium unitarum; Attamen id contingit antiquiori tempore antè Concilium; Atque si detur aliquis casus posterior, referendus est Apostolicæ auctoritati, qua concurrente, prædictorum requisitorum necessitas negligitur, cum Papa hujusmodi prohibitionibus, absque dubio dispensare valeat, de ijs vero agitur, quando uniones fiant per Ordinarios; Et sexto, ut beneficia liberæ collationis non uniantur beneficijs de jurepatronatus, ut ita servilem naturam non assumant *dicto disc. 19. & 43. & seqq. eod. tit.*

Et quoniam quandoque Ordinarijs Sedes Apostolica concedit indulta faciendi uniones pro constructione, vel restitutione aliquarum Ecclesiarum, seu ecclesiasticorum locorum, ut præsertim cum Sancto Carolo Boromeo (illorum temporum qualitate exigente) practicatum fuit; Hinc proinde quæstiones eadere solent, an cessio censeatur personalis, adeo ut ad successorem transeat, nec ne, sive quomodo talia indulta intelligenda & practicanda sint; Idq; certâ regulâ generalē, cuicumq; casui applicabilē nō recipit, cū non sit punctus juris, sed facti, ex ipsius facti particulari qualitate, & circumstantijs decidēdus, ut in meis beneficialibus notis, seu observationibus advertitur. *eo. ti. de ben. disc. 47.*

Quomodocumque autem unio fiat; Vel scilicet cum Apostolica auctoritate, ob quā dictis requisitis non subjaceat, vel cum illa Ordinarij, in qua dicta requisita verificentur, undè propterea valida & legitima censenda sit; Adhuc tamen alterum verificari debet requisitum, quod effectum sortita fuerit, antequam contingat novi Pontificis creatio; Illa etenim contingente, re adhuc integra, priusquam scilicet unio effectum sortiatur, tunc unio, ut plurimum, inutilis remanere solet, ob regulas Cancellariæ, quas

novus

novus Pontifex in craſtinum ſuæ aſſumptionis edere ſolet, inter quas eſt regula, quarumcunque unionum revocatoria, quoties pro Divini cultus neceſſitate factæ non ſint; Iſtoque caſu neceſſitas non ſufficit moralis pro Eccleſiæ majeſtate, ac decentiori cultu, ut pro facti circumſtantiis ſufficere videtur ad verificationem unius ex dictis requiſitis; Sed debet eſſe vera & præciſa, quia nempe præbendæ canonicales, ac etiam diſtributiones quotidianæ eſſent adeo tenues, quod vel non reperiretur, qui eas acceptaret, ideoque vacationem paterentur, vel quod earum poſſeſſores cogerentur Eccleſiæ cultum, ac ſervitium deſerere, ut victum ſibi parare poſſent, ideoque magna differentia eſt inter unam, ac alteram ſpeciem neceſſitatis. *dicto diſc. 43 eod. tit.*

Quæſtione cadente, an & quando ſequuta dicatur effectuatio, in qua regula eſt, ut illa ſequuta in parte, ſufficiat in totum, quod aliquas recipere ſolet declarationes, ut in dictis beneficialibus adnotationibus advertitur *ibidem.*

Cum autem Decretum conciliare loquatur de præbendis canonicalibus, hinc orta 23 fuit quæſtio, an dignitatibus Cathedralium ſeu Metropolitanarum, hujuſmodi uniones fieri valeant, ubi eadem urgeat ratio; Atq; licet litera legis, negativam ſuadere videatur; Affirmativam tamen, probabilius ſuadet identitas, imo majoritas rationis, atque ita me ſcribente per Sacram Congregationem Concilij declaratum fuit, ut in eiſdem beneficialibus notis advertitur *eod. tit. diſc. 46.*

Ultra dictas unionis ſpecies; Altera dari ſolet unio diſpenſativa, ex Apoſtolica auctoritate, perpetua, vel temporalis, puta dignitatis, & canonicatus ejuſdem Eccleſiæ; Verum deſuper regula certa, & generalis nō habetur, cum ſit quæſtio voluntatis, nulla 27 verò poteſtatis, quæ in beneficialibus abſoluta eſt in Papa *tit. de Regal diſc. 148. & frequenter tit. de benef.*

Datur etiam, potius ex antiqua conſuetudine, quædam alia ſpecies unionis Eccleſiarum, præſertim parochialium, quæ coæquali jure ſociativo ſit per quandam ſpeciem communionis, quod ſcilicet, abſque diſtinctione finium, vel perſonatum, in aliqua civitate, vel oppido duæ, vel plures Eccleſiæ parochiales promiſcuè curam exerceant; Idque ut plurimum contingere ſolet; Vel quia antiquiori tempore unica eſſet Eccleſia, poſtmodum verò populo excreſcente altera conſtructa eſſet; Vel (& frequentius præſertim in aliquibus Apuliæ, & Calabriæ, vel Siciliæ partibus, in quibus id in uſu eſſe videtur) id contigit ratione ritus græci, cum quo in illis partibus antiquiori tempore populus vivebat, eo quia Imperatore Conſtantinopolitano aliquam dominationem retinente in Italiæ partibus reſpondentibus ad mare Adriaticum, vel Ionium, Conſtantinopolitanus Patriarcha in eis ſe ingerebat, atq; ritu græco, ut plurimum vivebatur, unde propterea, dicta intruſione ceſſata, Sedes Apoſtolica ejuſdem ritus continuationem permiſit, prudenter tamen curata fuit introductio ritus latini in alia Eccleſia ad hoc erecta, & cum diverſo Rectore, uſquequo paulatim univerſus populus Latinum ritum aſſumpſit; Ideoque utraque Eccleſia eamdem ſortita eſt naturam, atque continuavit idem promiſcuum exercitium *tit. de præeminent. diſcur. 9. & in Miſcellan. Eccleſiaſtic. diſcur. 32.*

In pleriſque tamen partibus, ad ejuſdem 26 Concilij Tridentini monitum, finium diviſio introducta eſt *tit. de paroch. diſc. 27.*

De quarta inſpectione ſuper unione, quæ 27 fiat ſeminario agitur infra ad *ſeſſ. 23. de refor 6. 18.*

Circa-

Circa quintam inſpectionem, quæ facti potius quam juris eſt, ſuper unionis ſcilicet probatione; Regula generalis eſt, ut ea non præſumatur, ſed per allegantem plenè, & concludenter probanda ſit, atque alias fundata eſt intentio ejus, qui dicit, ut beneficium, cujus unio negatur, ſtet de per ſe independenter *locis citatis de benef. & tit. de paroch. diſc. 12. & 13.*

Quando autem adeſt illius titulus explicitus, tunc nulla cadit quæſtio probationis, cum ea non detur in claris, & expreſſis; Solumque intrat quæſtio poteſtatis ſeu validitatis; Ideoque forenſes quæſtiones in hac materia cadunt, ubi de adminiculativa, ſeu præſumpta probatione agatur, quæ etiam admittitur, ſed eſt difficilis, cum adminicula, & argumenta debeant eſſe univoca, non autem æquivoca, & referibilia ad juſpatronatus, vel ad ſubjectionem, ſeu cenſuationem *&c. proximè ſupra de paroch.*

Atque hinc manat, ut certa regula generalis ſtatui non valeat, cuicumque caſui applicabilis, erroneumque ſit cum regulis, ac propoſitionibus generalibus procedere, cum totum pendeat ex facti qualitate, & circumſtantijs Judicis arbitrio penſandis, cum ſolita regula, ut ſingula, quæ non proſunt &c.

Illud autem potiſſimum, pro hujuſmodi arbitrio regulando, in conſideratione habendum eſt, de qua ſcilicet ſpecie unionis agatur, ex tribus pluries recenſitis; Ubi etenim agatur de illa, quæ æque principalis dicitur, ſive de altera, quæ ſit ſociativa, vel coæqualis, tunc cum iſtæ ſpecies ſint favorabiliores, vel minus præjudiciales, ideirco leviores probationes admittuntur; Secus autem ubi de acceſſoria, & ſubjectiva, quæ odioſa, magiſq; præjudicialis cenſetur *ibidem, & de præeminent. diſc. 7.*

Si verò adſit unionis titulus explicitus, qui de ſtricta juris cenſura invalidus, vel alias inefficax dici mereatur, Quadragenaria verò, vel major pacifica obſervantia accedat, tunc id ſufficit, niſi titulus adeo clare infectus ſit, ut malam fidem poſitivam ita inducat, quod præſcriptionem impediat, *tit. de benefic. in ſupplemento in Nolana parochialis.*

Inter plures autem unionis effectus, ille eſt præcipuus, circa modum providendi Eccleſiam, quæ ſit unita, præſertim ubi animarum cura illi incumbat, & de hoc habetur infra; Et de aliquibus alijs effectibus *in cap. proximè ſequenti.*

Demum quoad ſextam, & ultimam inſpectionem, ſuper unionis diſſolutione; Ubi agatur de illa duarum Cathedralium, tunc nulla deſuper juris regula ſtatui poteſt, cum id pendeat ab arbitrio, ſeu voluntate Papæ, qui pro facti qualitate, ex conſultatione frequentius Sacræ Congregationis Conſiſtorialis, in pleno Conſiſtorio de illa agere ſolet; Nullus autem vel nimium rarus eſt in Cathedralibus, ab antiquo unitis, caſus diſſolutionis; Secus autem ubi agatur de illis unionibus potius de facto, quam de jure, quæ perſonales, vel accidentales tantum ſint, puta quia Epiſcopo unius Eccleſiæ ex juſta cauſa, altera commendetur, cum tunc verè non ſit unio, & conſequenter non intrat terminus diſſolutionis, ſed potius alter reſolutionis actus, tanquam ex ceſſante cauſa.

In Eccleſijs autem inferioribus, præſertim parochialibus; Quando agatur de unione acceſſoria, & ſubjectiva, vel etiam de altera, quæ æquè principalis dicitur, adeout de facto unus utriuſq; ſit rector, tunc pariter nimium rarus eſt caſus diſſolutionis, quæ cum ſpecies alienationis dicatur, exigit rigo-

rosas solemnitates, & causam, ideoque ubi Apostolica auctoritas non accedat, non de facili verificabilis est validitas illius dissolutionis, quæ cum sola auctoritate Ordinarij fiat *dicto disc. 34. & 35 de paroch.*

35 Ubi verò de illa unione agatur, quæ sociativa sit, in parochialibus frequenter contingibilis, ut supra, quia nempè quælibet suos habeat rectores, ac ministros, exercitium autem sit promiscuum, & coæquale, absque finium, vel ovium distinctione, & tunc Sacrum Concilium Tridentinum enixè laudat, quinimò præcipere videtur divisionem, ut oves certum ac proprium agnoscant pastorem *eodem tit. de paroch. dis. 33.*

Quæstiones autem cadere solent super 36 modo divisionis, an ista æqualis, vel inæqualis esse debeat, regula verò est pro æqualitate, nisi facti circumstantiæ limitationem suadeant, ideoque certa norma statui non potest, *eodem disc. 33.*

Atque in hoc major difficultas super ipsius sociativæ unionis substantia, vel origine esse solet, an scilicet Ecclesiæ unitæ, ab initio essent æque parochiales, eamdem habentes jurisdictionem, seu prærogativam jure communionis coæqualis explicitæ, vel implicitæ promiscuum exercitium habentes; Vel potius ab initio unica esset, à qua altera tanquam filia, seu adjutrix prodijsset, ut latius in meis beneficialibus adnotationibus habetur, cũ tunc diversa sit dividendi ratio ex ibi deductis *eodem disc. 33.*

De alijs autem ad materiam unionis in rerum beneficialium adnotationibus agitur, ideoq; ibi videndum est *tit. de benef. disc. 7. 19. & 43. cum plurib. seqq. & in supplemento, & de paroch. discur. 12. & 13. & de præeminent. disc. 7.*

DISCVRSVS IX.

Ad sessionem septimam cap. 7. sessionem 21. cap. 6. & sessionem 25. cap. 16.

SVMMARIVM.

1 *De provisione Vicarij in Ecclesia parochiali unita cum assignatione congruæ.*
2 *Etiam ubi Ecclesia sit unita Capitulo, vel Collegio.*
3 *Idque solet demandari per Sac. Congregat. Concilij.*
4 *An Vicarius debeat esse unicus, vel plures.*
5 *Quod hæc multiplicitas non adversetur unitati Ecclesiæ, ejusque Rectoris, & de ratione.*
6 *An Vicarius debeat esse perpetuus, vel manualis, & regulariter debet esse perpetuus in sæcularibus.*
7 *Quanta sit congrua Vicarij.*
8 *Quænam incerta in congrua non computentur.*
9 *Quando possit esse minor, quam quinquaginta, & quid in Ecclesia pauperе practicetur.*

10 Et

10 *Et quando debeat esse major.*
11 *Si loco congruæ assignentur certa bona non curatur subsequens diminutio, vel augmentum.*
12 *Item si Vicario assignentur omnia bona cum certa pensione Curato habituali.*
13 *De ratione differentiæ inter Curatum actualem, & habitualem.*
14 *Hæc taxa pertinet ad Ordinarium, exemptione non obstante.*
15 *De alijs speciebus deputationis Vicarij.*
16 *An vicarius deputet alium Vicarium.*

PRæsupposita valida unione, juxta annotationes in capit. proximè præcedenti; Præcipitur in hoc Decreto, Ecclesiæ unitæ visitatio, ac provisio, ut onera eidem injuncta, illud præsertim curæ animarum, non negligantur, sed exactè impleantur, ideoque in eis, pro exercitio curæ, vicarius deputari debeat, qui rectoris vices suppleat, atque de facto parochi personam repræsentet, partesque gerat, congrua eidem vicario pro substentatione, ac laboris mercede assignanda per rectorem, vel prælatum Ecclesiæ, vel beneficij, cui parochialis unita sit, ideoque habitualis cura incumbat, quatenus jam per vicarium provideri solitum, istud onus expleatur.

Ubi verò id non practicetur, quia nempè (ut in plerisque partibus etiam hodierna praxis docet, atque antiquiori tempore frequentior erat) Ecclesia curata, unita esset alicui Capitulo, vel Collegio sæculari, vel regulari, cum exercitio promiscuo penes omnes canonicos, vel collegiales; Tunc providetur, ut certus vicarius, sive sit de eodem corpore, sive extrà, deputari debeat, ut ita oves certum habeant pastorem, quem agnoscere debeant; Et è converso certa sit persona, quæ sciat illud onus sibi incumbere, & à qua Episcopus in visitatione, seu alias, rationum reddirionem de sibi commissis ovibus petere valeat *de paroch. disc. 18. 20. 22. & in alijs.*

Hinc proinde, quando contingit, quod occasione relationis, quæ fieri solet in visitatione liminum, Sacræ Congregationi Concilij, ad istius notitiam deveniat, ut adhuc in eodem antiquo usu continuetur, quod scilicet exercitium curæ sit promiscuum penes omnes de Collegio, vel Capitulo, per eam enixè præcipi solet hæc deputatio vicarij ex eodem Collegio, vel extra, prout facti qualitas exigat *ibidem.*

Super vicarij autem unicitate, vel pluralitate, nihil statutum est, & merito, cum id ex facti qualitate pariter pendeat, an scilicet unus tantum supplere possit, vel potius duo, vel plures requirantur.

Quamvis etenim rectorum, seu parochorum pluralitas de jure prohibita sit ob inconveniens ne una mulier duos, vel plures habeat viros; Attamen id procedit in eo, qui sit verus rector, ac sponsus ecclesiæ, non autem in hujusmodi vicarijs, qui potius famulorum, ac operariorum jure censendi sunt, cum id dictæ unicitati non adversetur, eodem modo quo eidem non adversatur, ut ipsamet cura habitualis sit penes aliquod Capitulum, vel Collegium, constitutum ex plurib us personis, quoniam unicus censetur parochus repræsentatus ab ipso corpore mystico, seu polytico, constituente unam personam formalem, seu intellectualem, singuli autem non sunt parochi, ut de hoc advertitur supra in propolito ætatis, quæ in beneficijs necessaria est, quod scilicet in singulis non desiderantur illa requisita, quæ ne-

ceſſaria ſunt ad beneficij curati aſſequutionem *ſub tit. de benef diſc. 55. & 95.*

Minuſque expreſsè, ac determinatè ſtatutum eſt, circa vicarii qualitatem, an ſcilicet perpetuus, vel manualis eſſe debeat, cum id Ordinarij arbitrio remiſſum ſit; Conſtitutionibus comprobatus eſt, ut perpetuus eſſe debeat, quatenus ille particularis extra gremium Capituli, ſeu Collegij deputari ſoleat, vel expediat; Vbi verò de ipſo Capitulo, vel Collegio, tunc deſtinetur canonicatus, cui fixa ſit iſta vicaria, ut præſertim ſuper hujuſmodi perpetuitate per Conſtitutionem Pij V. proviſum eſt in Capitulis Eccleſiarum Urbis, quibus cura animarum incumbat *tit de paroch. diſc. 22.* In Eccleſijs autem regularibus manualitas magis congrua eſt.

Quo verò ad congruam vicario aſſignandam; Concilium in his nihil certum determinavit, ſed Ordinarij arbitrio remiſit, pro facti qualitate, ac oneris proportione; Deſuper tamen providit Conſtitutio P. j V. ut ſcilicet congrua eſſe debeat certa, non major centum, ſed non minor quinquaginta ſcutorum, ſeu ducatorum monetæ regionis; Remanente arbitrio circa medium inter utrumque extremum; In ea tamen non computatis illis incertis emolumentis, quæ ratione merè perſonalis laboris habeantur, ſive quæ ex merè voluntaria accidentali devotione obveniant, adeo ut ex plurium annorum experimento quandam certitudinem ſaltem moralem non habeant; Secus autem, ubi dicta moralis certitudo accedat, cum tunc in fructu, ſeu redditu veniant *eodem tit. de Paroch. diſcur. 19. cum pluribus ſeqq. & de hac diſtinctione incertorum ſub tit. de benef. diſcur. 90. & ſubtit. de jurepatronat. diſc. 10.*

Eatenus autem congrua minor quinquaginta eſſe non poteſt, quatenus ipſius Eccleſiæ curatæ, quæ unita ſit, emolumenta ſint majora; Secus autem ſi ad hanc ſummam non aſcendant, cum tunc ſufficiat Capitulo, vel alteri curam habitualem habenti, omnia emolumenta vicaria aſſignare; Sive in quibuſdam exiguis Cathedralibus, vel Collegiatis, loco congruæ aſſignari ſolet vicario, qui etiam ſit Canonicus portio maſſæ groſſæ diſtributionum, ſupplendo quod deeſt, admittendo ſervitium curæ loco ſervitij chori *eod. tit. de paroch. diſc. 20.*

Et è converſo ſumma major centum (cujus exceſſus prohibitus eſt) intelligenda venit de congrua pro ipſius vicarij mercede, ac ſuſtentatione, non autem, ubi populi numerus, vel Eccleſiæ qualitas, aliæve facti circumſtantiæ, majores operarios, alioſque ſumptus exigant, adeo ut quandoque praxis doceat, quod etiam ter, vel quatuor centum, aliave major ſumma aſſignetur vicario, qui alia onera ſupportare debeat *inſinuatur locis citatis, ac etiam in Barchionen. eo. tit. in ſupplemento.*

Quandoque autem contingit, quod ad hujuſmodi oneris annuam præſtationem evitandam, ac etiam ad illas dirimendas lites, & controverſias, quæ oriri ſolent præſertim ſuper emolumentis incertis, uſus inolevit, quod capitulum, vel alter, cui habitualis cura incumbat, aſſignent vicario certa bona, vel jura, loco congruæ, per quamdam ſpeciem tranſactionis, alijs bonis penes ipſum Rectorem habitualem remanentibus; Tractu vero temporis, bona, vel jura aſſignata, diminutionem recipiant; unde propterea vicarius ſuppletionem petere ſolet; Verum ea regulariter negatur, quoniam in hoc attenditur tempus conventionis, non autem ſubſequuta eventualitas, quæ

ſicuti

ſicuti produxit decrementum, ita producere potuiſſet incrementum, quod ipſius vicarij eſſet, niſi diminutio adeo magna eſſet, ut ea quæ remanent, non ſufficiant ad ſubſtentationem, adeo ut cogatur vicarius curæ exercitium deſerere, cum tunc intret Judicis arbitrium pro ſuppletione *eodem tit. de paroch. diſc. 19. & in dicta Barchionen. in ſupplemento.*

Et è converſo, idem uſus præbuit, ut remaneant omnia Eccleſiæ bona, & emolumenta penes vicarium, qui certam quotam, vel certam quantitatem, fructuum vel pecuniarum, ſingulis annis, vel temporibus præſtare debeat Rectori habituali; Tractu verò temporis, bona, emolumenta, magnum recipiant incrementum, unde propterea Rector habitualis, nimium modicam reputet ejus portionem, atque petat proportionatum augmentum; Verum pariter illud regulariter denegandum eſt, niſi fortè tales ſint facti circumſtantiæ, ut magnam injuſtitiam, ac ſpeciem iniquitatis redoleant, adeo ut Judicis officium, vel arbitrium intret. *In dicta Barchionen. congruè in ſupplemento.*

Ubi verò agatur de caſu converſo, quod ſcilicet bona aſſignata vicario cum onere certæ quantitatis, tanquam per ſpeciem penſionis notabiliter diminuantur, adeo ut penſio nimium exceſſiva remaneat; Tunc, licet eadem ſit regula, attamen facilius intrat limitatio pro moderatione, quoties ſcilicet id, quod remanet, non ſufficiat ad ſubſtentationem vicarij, aliasque expenſas neceſſarias.

Ratio differentiæ, inter unum caſum, & alterum conſiſtit, non in favore perſonæ, ſed in favore Eccleſiæ, vel animatum, ne alias cura, & cultus reſpectivè, deſerantur; Iſta enim ratio è converſo non intrat, quoniam nihil refert, quod illa Eccleſia, vel dignitas, cui facta eſt unio, atque habitualis cura competit, majorem, vel minorem habeat proviſionem, cum id perſonæ poſſeſſoris dignitatis, vel prælaturæ, privatam utilitatem concernere videatur; In caſu autem converſo, viget præjudicium tertij, ipſius ſcilicet Eccleſiæ ejuſque cultus, vel animarum, quarum cura vicario commiſſa eſt. *In eadem Barchionen. in ſupplement.*

In his autem controverſijs, ab Ordinario decidendis Eccleſiæ, vel perſonarum privilegia exemptiva, nil ſuffragantur, cum in ijs, quæ animarum curam concernunt, etiam cum Eccleſijs, vel perſonis exemptis, intret pluries in præcedentibus inſinuata jutiſdictio à Concilio Trident. delegata Ordinario loci, habita potius ratione ovium regendarū, quam Rectoris.

Alia eſt vicarij, vel coadjutoris deputatio, quæ præcipitur à Concilio ob Eccleſiæ vacationem pendente concurſu, vel ob illiteraturam parochi, & de hac ſpecie agitur *ad ſeſſ. 24. de reform. cap. 18.* ubi de materia concurſus ad parochiales, earumque proviſione.

Regulariter autem vicarius; alium non deputat vicarium, ſed id pertinet ad Rectorem habitualem, niſi legitima conſuetudo, vel conventio aliud ſuadeat, *dict. tit. de paroch. diſc. 17.*

DISCVRSVS X.

Ad Sessionem septimam de Reformat. cap. 15. Sessionem 22. cap. 8. & 9. & Sessionem 25. etiam de Reformat. capit. 8.

SVMMARIVM.

1 *De visitatione hospitalium, & piorũ locorũ.*
2 *In quibus cadat hac visitatio, & potestas.*
3 *Ad quid prosint declarationes S. Congregationis.*
4 *Quid ubi obstet lex fundationis.*
5 *De eodem de quo n. 3.*
6 *De eadem lege fundationis.*
7 *De limitatione ubi fundator vivat, quomodo intelligatur.*
8 *Quomodo Episcopi in hoc se gerere debeant, & 13.*
9 *An Communitates veniant sub nomine fundatoris viventis.*
10 *De privilegijs exemptivis, præsertim illis Basilicæ Lateranensis.*
11 *De Confraternitatibus existentibus in Ecclesijs Regularium.*
12 *De præmissis ubi agatur de locis, in quibus istorum decretorum observantia negetur.*
13 *De eodem de quo n. 8.*

1 DE visitatione Ecclesiarum, & piorum locorum in genere agitur supra in his autem decretis agitur de hospitalium, aliorumque piorum locorum, vel collegiorum, & confraternitatum recta administratione, ipsiusque hospitalitatis congruo exercitio, ac rationum redditione; In primo etenim, Episcopis, alijsque Ordinarijs injungitur cura, ut (exemptionis privilegio non obstante) hospitalia ab eorum administratoribus benè, ac fideliter administrentur; In secundo disponitur, ut ea visitare valeant; In tertio, ut administratores rationes reddant Ordinario, qui earum redditioni assistere potest; Et in ultimo præcipitur, ut ipsa hospitalitas bene, & cum debita charitate exerceatur, quatenus illam exercendi occasio adsit cum peregrinis, vel respectivè infirmis, juxta eorum qualitatem, seu fundationem; Quatenus verò pro locorum qualitate occasio desit, disponitur super fructuum, ac reddituũ applicatione alijs pijs operibus; Quare de his distincte agendo.

Quatenus pertinet ad visitationem, ex qua de consequenti resultat, inspectio rectæ ad-
2 ministrationis; In temporali Ecclesiæ Ditione, sub Status Ecclesiastici vocabulo explicari solet, alijsque Ditionibus, in quibus hujus Sac. Concilij observantia vigeat, adeo ut non intrent illæ quæstiones, quæ in aliquibus Ditionibus cadere solent ratione limitationis contentæ in eodem Decreto conciliari ob immediatam scilicet Regis, vel alterius Principis protectionem, quando hæc verificari dicatur, necne, sive ob contrariam consuetudinem, ob quam prætendatur hujusmodi conciliaria Decreta, in toto, vel in parte,

parte, non esse usu recepta.

Tunc nullæ, vel nimium raræ desuper audiuntur quæstiones super ipso jure visitandi in genere, ac super jure demandandi ea, quæ concernunt hospitalitatem, sive Divinum cultum, aut circa ipsa ecclesiastica, vel pia opera, quæ pro instituto exercentur, sed cadunt quæstiones circa ea, quæ respiciunt meram temporalitatem; Sive quia Ordinarius velit, ultra contenta in his decretis, ejus dilatare fimbrias, atque sub prætextu visitationis, vel revisionis rationum, procurationes, vel alias contributiones exigere, aut de redditibus participare, ut in aliquibus diœcesibus vidi practicatum, adeo ut ex alias supra insinuatis, occasione agendi de visitatione diœcesis in genere, hujusmodi emolumenta haberi soleant in nota tanquam fructus certi, & corpora reddituunt.

Super hoc enim desuper haberi, solent recursus ad hanc S. Congregationem Concilij, vel ad alteram Episcoporum, à quarum una, vel altera, oportunæ dantur provisiones, seu manant declarationes, quarum plures recensentur per consuetos Collectores, aliæve circumferri solent manuscriptæ, quarū notitia oportuna quidem, & congrua est, quoniam præcedentibus declarationibus nimium deferri solet pro decidendis casibus, qui jam decisis similes videantur; Non tamen (ut supra initio, seu in proœmiali parte adveritur) mordicus, ac ad literam in eis immorandum est per ipsammet Congregationem, quoniam rari sunt casus, in quibus omnimoda verificetur similitudo, cum sæpius ex diversis locorum, ac personarum, & operum, ac temporum circumstantijs, diversimode decernere congruat, prudentialibus regulis quandoque id exigentibus, præsertim inspiciendo finem, seu animum, ex quo Ordinarius se ingerere velit, & quandoque inhibendo, & quandoque certum modum præscribendo.

Prout etiam quæstiones cadunt super altera limitatione in eisdem Decretis contenta, quando lex fundationis aliter suadeat, cum desuper variæ habeantur resolutiones, ac etiam opinionum diversitates, super dictæ legis intelligentia & an respectu visitationis, specifica, seu individua mentio necessaria sit, sive an, & quæ dignoscatur differentia inter dispositionem contentam in uno Decreto super visitatione, & contentum in altero super jure petendi redditiones rationum, sive illas revidendi; Ideoque revera nulla desuper certa, & determinata regula generalis cuicumque casui applicabilis statui potest, *de his habetur sub tit. de jurisdict. discur.* 40. *& 41. & seqq. & 95. & plura colligit Pignatell. consult. canon.* 113. *lib.* 1.

Hinc proinde, pro meo judicio, error est, quando aliqua desuper circumfertur declaratio, quæ alicujus particularis controversiæ occasione prodita sit, absque alio discursu, in ea firmiter, ac ad litteram immorari, quoniā, ubi non sint declarationes generales, quæ pro alicujus decreti conciliaris interpretatione in genere prodierint, haberi quidem debent in consideratione pro quadam norma; Sed principaliter est reflectendum ad singulorum casuum individuas circumstantias, ex quibus super eodem puncto, qui pene identificus videatur, frequenter congruit diversimodè decernere.

Præsertim verò circa fundationis legem reflectendum est, an illa sequuta sit ex causa onerosa, & correspectiva, adeo ut congruāt ea, quæ habemus in legibus, quæ in limine fundationis adjiciantur etiam contra Canonum, vel Conciliorum dispositionem in Ecclesijs, ac beneficijs de jurepatronatus cum similibus.

Cum-

Digitized by Google

defectus intentionis, cujus tantum quæstiones cadunt, cum nulla cadat potestatis *tit. de præeminent. disc. 1.*

Non sic est in ea unione, quæ fiat Ecclesiarum parochialium, seu aliarum inferiorum
11 per Episcopum, seu alterum loci ordinarium, quoniam potestatis etiam quæstio intrat, atq; nullitas actus deduci solet ex defectu solemnitatis, vel ex altero causæ.

Siquidem tam dismembratio, quam respectivè suppressio, vel unio redolent speciē prohibitæ alienationis bonorum, ac jurium Ecclesiæ, ideoque ad validitatem copulativè requiruntur solemnitas & causa.

Verum solemnitas hujusmodi actus in eo differunt à vera, & formali alienatione bonorum, in quibus non intrat dispositio Ca-
12 nonis *in cap Terrulas*, quod scilicet ad præscriptum juris canonici novi *in Extravag. Ambitiosæ*, requiritur beneplacitum Apostolicū; In hujusmodi autem unionibus, vel dismembrationibus, istud non est necessarium, sed sufficiunt solemnitates ad normam antiquioris juris canonici, nempe consensus Capituli, ac etiam ille Rectoris & populi, aliorūque interessatorum. *tit. de alienat. & contract. prohib. discur. 1. & de paroch. discur. 34. & seq.*

Causa verò juxta generalem regulam alienationum consistit in necessitate, vel in magna utilitate, ideoque desuper certa statui non
13 potest regula generalis, cuicumque casui applicabilis, cum pendeat ex facti, ac singulorum casuum circumstantijs; Illa vero generalis regula habetur, ut de justa causa constare debeat formiter cum processu servatis servandis desuper habito, non autem per assertionem ipsius Episcopi, vel Prælati, cui in hoc non creditur, nisi temporis antiquitas juncta cum observantia, justificationis causæ, ac solemnitatis præsumptionem inducat. *ibidem.*

Tertia species unionis est ea, quæ fiat beneficiorum simplicium præbendis canonicalibus ad præscriptum alterius Conciliaris Decreti, & tunc ut unio valida remaneat, suumq; sortiatur effectum, plura desiderantur; Primo nempè, ut fiat de ijs, quæ jam vacata
14 sub reservatione, vel affectione Apostolica non cadant, sed sint ad liberam collationem ipsius Ordinarij, qui unionem faciat; Idque adeo verum, quod etiamsi ipse habeat indultum conferendi reservata & affecta (quod Cardinalibus & aliquibus nimium qualificatis Prælatis concedi solet) non possit affecta, vel reservata unire *tit. de benef. disc. 7.*

Si verò fiat de vacaturis, quæ nullam personalem, vel realem habeant reservationem,
15 vel affectionem, neque illorum vacatio immineat, adeoui omnino incertum sit, de quo tempore illa sequi debeat, & tunc sustinetur, dum contingere potest vacatio in mense Ordinarij; Secus autem, ubi probabiliter credatur, quod vacatio debeat cadere sub reservationibus, vel qua ex infirmitate, aliove statu possessoris, vel ex tractatu matrimonij, aut nuptiæ vel officij, adsit imminentia vacationis in mense reservato, tanquam per speciem eorum, quæ habemus ad materiam Regulæ de infirmis resignantibus; Sive eorum, quæ habemus in materia fraudulentæ subinfeudationis, vel ubi (ut quandoq; practicavi) possessor beneficij, occasione alicujus officij, vel exercitij, sive pro assequenda Episcopali dignitate, per plures annos morā traxerit in Curia Romana verisimiliter nunquam discessurus, nisi quatenus occasio sperati Episcopatus caulet residentiam, quoniā tunc beneficia per ipsum possessa, quamvis non subjaceant fixæ, ac invariabili reservationi, vel affectioni reali, vel personali, cum possit ille deserere Curiam, regrediendo ad patriam, vel alium locum, atque ita tollere occasio-

occasionem reservationis localis; Attamen sit casus verisimiliter non speratus, seu potius è converso verisimiliter speretur mors in Curia, seu vacatio per assequutionem Episcopatus, sed dispensativa retentio nascatur, quæ eumdem operatur effectum, quoniam tunc intrare videtur eadem ratio imminentiæ, vel fraudis, *eodem tit. de benef. disc. 7. & 43 & seqq.*

Alterum requisitum consistit in justa cau 26 sa tenuitatis præbendarum, adeo ut saltem moralis necessitas servitij, ac decentioris cultus Ecclesiæ ita exigat, non autem si fiat ad 16 ditationem, vel superabundantem provisionem possessorum. *eodem tit. de benef. discur. 43 & seqq.*

Tertium est requisitum, ut fiat singulis 2 præbendis pro earum respective tenuitate, ac necessitate, non autem Capitulo, seu mensæ Capitulari in universum, cum tunc unio non subsistineatur. *ibidem.*

Quartum est, ut sit de beneficijs illiusmet diœcesis, cum Concilium expresè prohi- 18 beat unionem beneficiorum unius diœcesis, præbendis canonicalibus, vel parochialibus alterius diœcesis; Id etenim contingere solet, quando unus & idem Episcopus, duas, vel plures possideat Ecclesias simul unitas, adeo ut de facto quoad earum regimen pro unica reputentur, juxta primam speciem unionis, supra recensitam, quoniam si unio sit æquè principaliter, intrat etiam prohibitio 22 *eodem tit. disc. 19.*

Quinto, ut non sit de Ecclesijs parochialibus, seu aliàs residentialibus, sed de simplicibus; Quamvis enim praxis doceat unionem plurium Ecclesiarum parochialium canonicatibus, vel dignitatibus Cathedralium, seu Collegiatarum, ipsisque mensis capitularibus, vel monasterialibus, ut patet ex ijs, quæ insinuantur infra *discurs. sequent.* occasione agendi de vicarijs parochialium unitarum; Attamen id contingit antiquiori tempore antè Concilium; Atque si detur aliquis casus posterior, referendus est Apostolicæ auctoritati, qua concurrente, prædictorum requisitorum necessitas negligitur, cum Papa hujusmodi prohibitionibus, absque dubio dispensare valeat, de ijs vero agitur, quando uniones fiant per Ordinarios; Et sexto, ut beneficia liberæ collationis non uniantur beneficijs de jurepatronatus, ut ita servilem naturam non assumant *dicto disc. 19. & 43. & seqq. eod. tit.*

Et quoniam quandoque Ordinatijs Sedes Apostolica concedit indultum faciendi uniones pro constructione, vel restitutione aliquarum Ecclesiarum, seu ecclesiasticorum locorum, ut præsertim cum Sancto Carolo Boromeo (illorum temporum qualitate exigente) practicatum fuit; Hinc proinde quæstiones cadere solent, an cessio censeatur personalis, adeo ut ad successorem transeat, nec ne, sive quomodo talia indulta intelligenda & practicanda sint; Idq; certâ regulâ generalē, cuicumq; casui applicabilē nō recipit, cū non sit punctus juris, sed facti, ex ipsius facti particulari qualitate, & circumstantijs decidēdus, ut in meis beneficialibus notis, seu observationibus advertitur. *eo. tit. de ben. disc. 47.*

Quomodocumque autem unio fiat; Vel scilicet cum Apostolica auctoritate, ob quā dictis requisitis non subjaceat, vel cum illa Ordinarij, in qua dicta requisita verificentur, undè propterea valida & legitima censenda sit; Adhuc tamen alterum verificari debet requisitum, quod effectum sortita fuerit, antequam contingat novi Pontificis creatio; Illa etenim contingente, re adhuc integra, priusquam scilicet unio effectum sortiatur, tunc unio, ut plurimum, inutilis remanere solet, ob regulas Cancellariæ, quas

novas

Digitized by Google

novus Pontifex in craſtinum ſuæ aſſumptionis edere ſolet, inter quas eſt regula, quarumcunque unionum revocatoria, quoties pro Divini cultus neceſſitate factæ non ſint; Iſtoque caſu neceſſitas non ſufficit moralis pro Eccleſiæ majeſtate, ac decentiori cultu, ut pro facti circumſtantiis ſufficere videtur ad verificationem unius ex dictis requiſitis; Sed debet eſſe vera & præciſa, quia nempe præbendæ canonicales, ac etiam diſtributiones quotidianæ eſſent adeo tenues, quod vel non reperiretur, qui eas acceptaret, ideoque vacationem paterentur, vel quod earum poſſeſſores cogerentur Eccleſiæ cultum, ac ſervitium deſerere, ut victum ſibi parare poſſent; ideoque magna differentia eſt inter unam, ac alteram ſpeciem neceſſitatis. *dicto diſc. 43 eod. tit.*

Quæſtione cadente, an & quando ſequuta dicatur effectuatio, in qua regula eſt, ut illa ſequuta in parte, ſufficiat in totum, quod aliquas recipere ſolet declarationes, ut in dictis beneficialibus adnotationibus advertitur *ibidem.*

Cum autem Decretum conciliare loquatur de præbendis canonicalibus, hinc orta 23
fuit quæſtio, an dignitatibus Cathedralium ſeu Metropolitanarum, hujuſmodi uniones fieri valeant, ubi eadem urgeat ratio; Atq; licet litera legis, negativam ſuadere videatur; Affirmativam tamen, probabilius ſuadet identitas, imo majoritas rationis, atque ita me ſcribente per Sacram Congregationem Concilij declaratum fuit, ut in eiſdem beneficialibus notis advertitur *eod. tit. diſc. 46.*

Ultra dictas unionis ſpecies; Altera dari ſolet unio diſpenſativa, ex Apoſtolica auctoritate, perpetua, vel temporalis, puta dignitatis, & canonicatus ejuſdem Eccleſiæ; 26
Verum deſuper regula certa, & generalis nō habetur, cum ſit quæſtio voluntatis, nulla 27
verò poteſtatis, quæ in beneficialibus abſoluta eſt in Papa *tit. de Regal diſc. 148. & frequenter tit. de benef.*

Datur etiam, potius ex antiqua conſuetudine, quædam alia ſpecies unionis Eccleſiarum, præſertim parochialium, quæ coæquali jure ſociativo ſit per quandam ſpeciem communionis, quod ſcilicet, abſque diſtinctione finium, vel perſonarum, in aliqua civitate, vel oppido duæ, vel plures Eccleſiæ parochiales promiſcuè curam exerceant; Idque ut plurimum contingere ſolet; Vel quia antiquiori tempore unica eſſet Eccleſia, poſtmodum verò populo excreſcente altera conſtructa eſſet; Vel (& frequentius præſertim in aliquibus Apuliæ, & Calabriæ, vel Siciliæ partibus, in quibus id in uſu eſſe videtur) id contigit ratione ritus græci, cum quo in illis partibus antiquiori tempore populus vivebat, eo quia Imperatore Conſtantinopolitano aliquam dominationem retinente in Italiæ partibus reſpondentibus ad mare Adriaticum, vel Ionium, Conſtantinopolitanus Patriarcha in eis ſe ingerebat, atq; ritu græco, ut plurimum vivebatur, unde propterea, dicta intruſione ceſſata, Sedes Apoſtolica ejuſdem ritus continuationem permiſit, prudenter tamen curata fuit introductio ritus latini in alia Eccleſia ad hoc erecta, & cum diverſo Rectore, uſquequo paulatim univerſus populus Latinum ritum aſſumpſit; Ideoque utraque Eccleſia eamdem ſortita eſt naturam, atque continuavit idem promiſcuum exercitium *tit. de præeminent. diſcur. 9. & in Miſcellan. Eccleſiaſtic. diſcur. 32.*

In pleriſque tamen partibus, ad ejuſdem Concilij Tridentini monitum, finium diviſio introducta eſt *tit. de paroch. diſc. 27.*

De quarta inſpectione ſuper unione, quæ fiat ſeminario agitur infra ad *ſeſſ. 23. de refor 6, 18.*

Circa.

Circa quintam inſpectionem, quæ facti potius quam juris eſt, ſuper unionis ſcilicet probatione; Regula generalis eſt, ut ea non præſumatur, ſed per allegantem plenè, & concludenter probanda ſit, atque alias fundata eſt intentio ejus, qui dicit, ut beneficium, cujus unio negatur, ſtet de per ſe independenter *locis citatis de benef. & tit. de paroch. diſc. 12. & 13.*

Quando autem adeſt illius titulus explicitus, tunc nulla cadit quæſtio probationis, cum ea non detur in claris, & expreſſis; Solumque intrat quæſtio poteſtatis ſeu validitatis; Ideoque forenſes quæſtiones in hac materia cadunt, ubi de adminiculativa, ſeu præſumpta probatione agatur, quæ etiam admittitur, ſed eſt difficilis, cum adminicula, & argumenta debeant eſſe univoca, non autem æquivoca, & referibilia ad juſpatronatus, vel ad ſubjectionem, ſeu cenſuationem *&c. proximè ſupra de paroch.*

Atque hinc manat, ut certa regula generalis ſtatui non valeat, cuicumque caſui applicabilis, erroneumque ſit cum regulis, ac propoſitionibus generalibus procedere, cum totum pendeat ex facti qualitate, & circumſtantijs Judicis arbitrio penſandis, cum ſolita regula, ut ſingula, quæ non proſunt &c.

Illud autem potiſſimum, pro hujuſmodi arbitrio regulando, in conſideratione habendum eſt, de qua ſcilicet ſpecie unionis agatur, ex tribus pluries recenſitis; Ubi etenim agatur de illa, quæ æque principalis dicitur, ſive de altera, quæ ſit ſociativa, vel coæqualis, tunc cum iſtæ ſpecies ſint favorabiliores, vel minus præjudiciales, idcirco leviores probationes admittuntur; Secus autem ubi de acceſſoria, & ſubjectiva, quæ odioſa, magiſq; præjudicialis cenſetur *ibidem, & de præeminent. diſc. 7.*

Si verò adſit unionis titulus explicitus, qui de ſtricta juris cenſura invalidus, vel alias inefficax dici mereatur, Quadragenaria verò, vel major pacifica obſervantia accedat, tunc id ſufficit, niſi titulus adeo clare infectus ſit, ut malam fidem poſitivam ita inducat, quod præſcriptionem impediat, *tit. de benefic. in ſupplemento in Nolana parochialis.*

Inter plures autem unionis effectus, ille eſt præcipuus, circa modum providendi Eccleſiam, quæ ſit unita, præſertim ubi animarum cura illi incumbat, & de hoc habetur infra; Et de aliquibus alijs effectibus *in cap. proximè ſequenti.*

Demum quoad ſextam, & ultimam inſpectionem, ſuper unionis diſſolutione; Ubi agatur de illa duarum Cathedralium, tunc nulla deſuper juris regula ſtatui poteſt, cum id pendeat ab arbitrio, ſeu voluntate Papæ, qui pro facti qualitate, ex conſultatione frequentius Sacræ Congregationis Conſiſtorialis, in pleno Conſiſtorio de illa agere ſolet; Nullus autem vel nimium rarus eſt in Cathedralibus, ab antiquo unitis, caſus diſſolutionis; Secus autem ubi agatur de illis unionibus potius de facto, quam de jure, quæ perſonales, vel accidentales tantum ſint, puta quia Epiſcopo unius Eccleſiæ ex juſta cauſa, altera commendetur, cum tunc verè non ſit unio, & conſequenter non intrat terminus diſſolutionis, ſed potius alter reſolutionis actus, tanquam ex ceſſante cauſa.

In Eccleſijs autem inferioribus, præſertim parochialibus; Quando agatur de unione acceſſoria, & ſubjectiva, vel etiam de altera, quæ æquè principalis dicitur, adeout de facto unus utriuſq; ut rector, tunc pariter nimium rarus eſt caſus diſſolutionis, quæ cum ſpecies alienationis dicatur, exigit rigo-

rosas solemnitates, & caulam, ideoque ubi Apostolica auctoritas non accedat, non de facili verificabilis est validitas illius dissolutionis, quæ cum sola auctoritate Ordinarij fiat *dicto disc. 34. & 35 de paroch.*

35 Ubi verò de illa unione agatur, quæ sociativa sit, in parochialibus frequenter contingibilis, ut supra, quia nempè quælibet suos habeat rectores, ac ministros, exercitium autem sit promiscuum, & coæquale, absque finium, vel ovium distinctione, & tunc Sacrum Concilium Tridentinum enixè laudat, quinimò præcipere videtur divisionem, ut oves certum ac proprium agnoscant pastorem *eodem tit. de paroch. dis. 33.*

Quæstiones autem cadere solent super 36 modo divisionis, an ista æqualis, vel inæqualis esse debeat, regula verò est pro æqualitate, nisi facti circumstantiæ limitationem suadeant, ideoque certa norma statui non potest, *eodem disc. 33.*

Atque in hoc major difficultas super ipsius sociativæ unionis substantia, vel origine esse solet, an scilicet Ecclesiæ unitæ, ab initio essent æque parochiales, eamdem habentes jurisdictionem, seu prærogativam jure communionis coæqualis explicitæ, vel implicitæ promiscuum exercitium habentes; Vel potius ab initio unica esset, à qua altera tanquam filia, seu adjutrix prodijsset, ut latius in meis beneficialibus adnotationibus habetur, cũ tunc diversa sit dividendi ratio ex ibi deductis *eodem disc. 33.*

De alijs autem ad materiam unionis in rerum beneficialium adnotationibus agitur, ideoq; ibi videndum est *tit. de benef. disc. 7. 19. & 43. cum plurib. seqq. & in supplemento, & de paroch. discur. 12. & 13. & de præeminent. disc. 7.*

DISCVRSVS IX.

Ad sessionem septimam cap. 7. sessionem 21. cap. 6. & sessionem 25. cap. 16.

SVMMARIVM.

1 *De provisione Vicarij in Ecclesia parochiali unita cum assignatione congrua.*
2 *Etiam ubi Ecclesia sit unita Capitulo, vel Collegio.*
3 *Idque solet demandari per Sac. Congregat. Concilij.*
4 *An Vicarius debeat esse unicus, vel plures.*
5 *Quod hæc multiplicitas non adversetur unitati Ecclesiæ, ejusque Rectoriæ, & de ratione.*
6 *An Vicarius debeat esse perpetuus, vel manualis, & regulariter debet esse perpetuus in sæcularibus.*
7 *Quanta sit congrua Vicarij.*
8 *Quænam incerta in congrua non computentur.*
9 *Quando possit esse minor, quam quinquaginta, & quid in Ecclesia pauperi practicetur.*

10 *Et quando debeat esse major.*
11 *Si loco congruæ assignentur certa bona non curatur subsequens diminutio, vel augmentum.*
12 *Item si Vicario assignentur omnia bona cum certa pensione Curato habituali.*
13 *De ratione differentiæ inter Curatum actualem, & habitualem.*
14 *Hæc taxa pertinet ad Ordinarium, exemptione non obstante.*
15 *De aliis speciebus deputationis Vicarij.*
16 *An vicarius deputet alium Vicarium.*

PRæsupposita valida unione, juxta annotationes in capit. proximè præcedenti; Præcipitur in hoc Decreto, Ecclesiæ unitæ visitatio, ac provisio, ut onera eidem injuncta, illud præsertim curæ animarum, non negligantur, sed exactè impleantur, ideoque in eis, pro exercitio curæ, vicarius deputari debeat, qui rectoris vices suppleat, atque de facto parochi personam repræsentet, partesque gerat, congrua eidem vicario pro substentatione, ac laboris mercede assignanda per rectorem, vel prælatum Ecclesiæ, vel beneficij, cui parochialis unita sit, ideoque habitualis cura incumbat, quatenus jam per vicarium provideri solitum, istud onus expleatur.

Ubi verò id non practicetur, quia nempè (ut in plerisque partibus etiam hodierna praxis docet, atque antiquiori tempore frequentior erat) Ecclesia curata, unita esset alicui Capitulo, vel Collegio sæculari, vel regulari, cum exercitio promiscuo penes omnes canonicos, vel collegiales; Tunc providetur, ut certus vicarius, sive sit de eodem corpore, sive extrà, deputari debeat, ut ita oves certum habeant pastorem, quem agnoscere debeant; Et è converso certa sit persona, quæ sciat illud onus sibi incumbere, & à qua Episcopus in visitatione, seu alias, rationum redditionem de sibi commissis ovibus petere valeat *de paroch. disc. 18. 20. 22. & in alijs.*

Hinc proinde, quando contingit, quod occasione relationis, quæ fieri solet in visitatione limitum, Sacræ Congregationi Concilij, ad istius notitiam deveniat, ut adhuc in eodem antiquo usu continuetur, quod scilicet exercitium curæ sit promiscuum penes omnes de Collegio, vel Capitulo, per eam enixè præcipi solet hæc deputatio vicarij ex eodem Collegio, vel extra, prout facti qualitas exigat *ibidem.*

Super vicarij autem unicitate, vel pluralitate, nihil statutum est, & merito, cum id ex facti qualitate pariter pendeat, an scilicet unus tantum supplere possit, vel potius duo, vel plures requirantur.

Quamvis etenim rectorum, seu parochorum pluralitas de jure prohibita sit ob inconveniens ne una mulier duos, vel plures habeat viros; Attamen id procedit in eo, qui sit verus rector, ac sponsus ecclesiæ, non autem in hujusmodi vicarijs, qui potius famulorum, ac operariorum jure censendi sunt, cum id dictæ unicitati non adversetur, eodem modo quo eidem non adversatur, ut ipsamet cura habitualis sit penes aliquod Capitulum, vel Collegium, constitutum ex plur.bus personis, quoniam unicus censetur parochus repræsentatus ab ipso corpore mystico, seu polytico, constituente unam personam formalem, seu intellectualem, singuli autem non sunt parochi, ut de hoc advertitur supra in proposito ætatis, quæ in beneficijs necessaria est, quod scilicet in singulis non desiderantur illa requisita, quæ ne-

ceſſaria ſunt ad beneficij curati aſſequutionem *ſub tit. de benef diſc. 55. & 95.*

Minuſque expreſsè, ac determinatè ſtatutum eſt, circa vicarii qualitatem, an ſcilicet perpetuus, vel manualis eſſe debeat, cum id Ordinarij arbitrio remiſſum ſit; Conſtitutionibus comprobatus eſt, ut perpetuus eſſe debeat, quatenus ille particularis extra gremium Capituli, ſeu Collegij deputari ſoleat, vel expediat; Vbi verò de ipſo Capitulo, vel Collegio, tunc deſtinetur canonicatus, cui fixa ut iſta vicaria, ut præſertim ſuper hujuſmodi perpetuitate per Conſtitutionem Pij V. provisum eſt in Capitulis Eccleſiarum Urbis, quibus cura animarum incumbat *tit de paroch. diſc. 22.* In Eccleſijs autem regularibus manualitas magis congrua eſt.

Quo verò ad congruam vicario aſſignandam; Concilium in his nihil certum determinavit, ſed Ordinarij arbitrio remiſit, pro facti qualitate, ac oneris proportione; Deſuper tamen providit Conſtitutio P. V. ut ſcilicet congrua eſſe debeat certa, non major centum, ſed non minor quinquaginta ſcutorum, ſeu ducatorum monetæ regionis; Remanente arbitrio circa medium inter utrumque extremum; In ea tamen non computatis illis incertis emolumentis, quæ ratione merè perſonalis laboris habeantur, ſive quæ eximerè voluntaria accidentali devotione obveniant, adeo ut ex plurium annorum experimento quandam certitudinem ſaltem moralem non habeant; Secus autem, ubi dicta moralis certitudo accedat, cum tunc in fructu, ſeu redditu veniant *eodem tit. de Paroch. diſcur. 19. cum pluribus ſeqq. & de hac diſtinctione incertorum ſub tit. de benef. diſcur. 90. & ſubtit. de jurepatronat. diſc. 10.*

Eatenus autem congrua minor quinquaginta eſſe non poteſt, quatenus ipſius Eccleſiæ curatæ, quæ unita ſit, emolumenta ſint majora; Secus autem ſi ad hanc ſummam non aſcendant, cum tunc ſufficiat Capitulo, vel alteri curam habitualem habenti, omnia emolumenta vicaria aſſignare; Sive in quibuſdam exiguis Cathedralibus, vel Collegiatis, loco congruæ aſſignari ſolet vicario, qui etiam ſit Canonicus portio maſſæ groſſæ diſtributionum, ſupplendo quod deeſt, admittendo ſervitium curæ loco ſervitij chori *eod. tit. de paroch. diſc. 20.*

Et è converſo ſumma major centum (cujus exceſſus prohibitus eſt) intelligenda venit de congrua pro ipſius vicarij mercede, ac ſuſtentatione, non autem, ubi populi numerus, vel Eccleſiæ qualitas, aliæve facti circumſtantiæ, majores operarios, alioſque ſumptus exigant, adeo ut quandoque praxis doceat, quod etiam ter, vel quatuor centum, aliave major ſumma aſſignetur vicario, qui alia onera ſupportare debeat *inſinuatur locis citatis, ac etiam in Barchionen. eo. tit. in ſupplemento.*

Quandoque autem contingit, quod ad hujuſmodi oneris annuam præſtationem evitandam, ac etiam ad illas dirimendas lites, & controverſias, quæ oriri ſolent præſertim ſuper emolumentis incertis, uſus inolevit, quod capitulum, vel alter, cui habitualis cura incumbat, aſſignent vicario certa bona, vel jura, loco congruæ, per quamdam ſpeciem tranſactionis, alijs bonis penes ipſum Rectorem habitualem remanentibus; Tractu vero temporis, bona, vel jura aſſignata, diminutionem recipiant; unde propterea vicarius ſuppletionem petere ſolet; Verum ea regulariter negatur, quoniam in hoc attenditur tempus conventionis, non autem ſubſequuta eventualitas, quæ

ſicuti

ſicuti produxit decrementum, ita producere potuiſſet incrementum, quod ipſius vicarij eſſet, niſi diminutio adeo magna eſſet, ut ea quæ remanent, non ſufficiant ad ſubſtentationem, adeo ut cogatur vicarius curæ exercitium deſerere, cum tunc intret Judicis arbitrium pro ſuppletione *eodem tit. de paroch. diſc. 19. & in dicta Barchionen. in ſupplemento.*

Et è converſo, idem uſus præbuit, ut remaneant omnia Eccleſiæ bona, & emolumenta penes vicarium, qui certam quotam, vel certam quantitatem, fructuum vel pecuniarum, ſingulis annis, vel temporibus præſtare debeat Rectori habituali; Tractu verò temporis, bona, emolumenta, magnum recipiant incrementum, unde propterea Rector habitualis, nimium modicam reputet ejus portionem, atque petat proportionatum augmentum; Verum pariter illud regulariter denegandum eſt, niſi fortè tales ſint facti circumſtantiæ, ut magnam injuſtitiam, ac ſpeciem iniquitatis redoleant, adeo ut Judicis officium, vel arbitrium intret. *In dicta Barchionen. congrua in ſupplemento.*

Ubi verò agatur de caſu converſo, quod ſcilicet bona aſſignata vicario cum onere certæ quantitatis, tanquam per ſpeciem penſionis notabiliter diminuantur, adeo ut penſio nimium exceſſiva remanear; Tunc, licet eadem ſit regula, attamen facilius intrat limitatio pro moderatione, quoties ſcilicet id, quod remanet, non ſufficiat ad ſubſtentationem vicarij, aliasque expenſas neceſſarias.

Ratio differentiæ, inter unum caſum, & alterum conſiſtit, non in favore perſonæ, ſed in favore Eccleſiæ, vel animarum, ne alias cura, & cultus reſpectivè, deſerantur; Iſta enim ratio è converſo non intrat, quoniam nihil refert, quod illa Eccleſia, vel dignitas, cui facta eſt unio, atque habitualis cura comperit, majorem, vel minorem habeat proviſionem, cum id perſonæ poſſeſſoris dignitatis, vel prælaturæ, privatam utilitatem concernere videatur; In caſu autem converſo, viget præjudicium tertij, ipſius ſcilicet Eccleſiæ ejuſque cultus, vel animarum, quarum cura vicario commiſſa eſt. *In eadem Barchionen. in ſupplement.*

In his autem controverſijs, ab Ordinario decidendis Eccleſiæ, vel perſonarum privilegia exemptiva, nil ſuffragantur, cum in ijs, quæ animarum curam concernunt, etiam cum Eccleſijs, vel perſonis exemptis, intret pluries in præcedentibus inſinuata juriſdictio à Concilio Trident. delegata Ordinario loci, habita potius ratione ovium regendarū, quam Rectoris.

Alia eſt vicarij, vel coadjutoris deputatio, quæ præcipitur à Concilio ob Eccleſiæ vacationem pendente concurſu, vel ob illiteraturam parochi, & de hac ſpecie agitur *ad ſeſſ. 24. de reform. cap. 18.* ubi de materia concurſus ad parochiales, earumque proviſione.

Regulariter autem vicarius; alium non deputat vicarium, ſed id pertinet ad Rectorem habitualem, niſi legitima conſuetudo, vel conventio aliud ſuadeat, *dict. tit. de paroch. diſc. 17.*

parte, non esse usu recepta.

Tunc nullæ, vel nimium raræ desuper audiuntur quæstiones super ipso jure visitandi in genere, ac super jure demandandi ea, quæ concernunt hospitalitatem, sive Divinum cultum, aut circa ipsa ecclesiastica, vel pia opera, quæ pro instituto exercentur, sed cadunt quæstiones circa ea, quæ respiciunt meram temporalitatem; Sive quia Ordinarius velit, ultra contenta in his decretis, ejus dilatare fimbrias, atque sub prætextu visitationis, vel revisionis rationum, procurationes, vel alias contributiones exigere, aut de redditibus participare, ut in aliquibus diœcesibus vidi practicatum, adeo ut ex alias supra insinuatis, occasione agendi de visitatione diœcesis in genere, hujusmodi emolumenta haberi soleant in nota tanquam fructus certi, & corpora reddituunt.

Super hoc enim desuper haberi, solent recursus ad hanc S. Congregationem Concilij, vel ad alteram Episcoporum, à quarum una, vel altera, oportunæ dantur provisiones, seu manant declarationes, quarum plures recensentur per consuetos Collectores, aliæve circumferri solent manuscriptæ, quarū notitia oportuna quidem, & congrua est, quoniam præcedentibus declarationibus nimium deferri solet pro decidendis casibus, qui jam decisis similes videantur; Non tamen (ut supra initio, seu in proœmiali parte advertitur) mordicus, ac ad literam in eis immorandum est per ipsammet Congregationem, quoniam rari sunt casus, in quibus omnimoda verificetur similitudo, cum sæpius ex diversis locorum, ac personarum, & operum, ac temporum circumstantijs, diversimode decernere congruat, prudentialibus regulis quandoque id exigentibus, præsertim inspiciendo finem, seu animum, ex quo Ordinarius se ingerere velit, & quandoque inhibendo, & quandoque certum modum præscribendo.

Prout etiam quæstiones cadunt super altera limitatione in eisdem Decretis contenta, quando lex fundationis aliter suadeat, cum desuper variæ habeantur resolutiones, ac etiam opinionum diversitates, super dictæ legis intelligentia & an respectu visitationis, specifica, seu individua mentio necessaria sit, sive an, & quæ dignoscatur differentia inter dispositionem contentam in uno Decreto super visitatione, & contentum in altero super jure petendi redditiones rationum, sive illas revidendi; Ideoque revera nulla desuper certa, & determinata regula generalis cuicumque casui applicabilis statui potest, *de his habetur sub tit. de jurisdict. discur.* 40. *& 41. & seqq. & 95. & plura colligit Pignatell. consult. canon.* 113. *lib.* 1.

Hinc proinde, pro meo judicio, error est, quando aliqua desuper circumfertur declaratio, quæ alicujus particularis controversiæ occasione prodita sit, absque alio discursu, in ea firmiter, ac ad literam immorari, quoniā, ubi non sint declarationes generales, quæ pro alicujus decreti conciliatis interpretatione in genere prodierint, haberi quidem debent in consideratione pro quadam norma; Sed principaliter est reflectendum ad singulorum casuum individuas circumstantias, ex quibus super eodem puncto, qui pene identificus videatur, frequenter congruit diversimodè decernere,

Præsertim verò circa fundationis legem reflectendum est, an illa sequuta sit ex causa onerosa, & correspectiva, adeo ut congruāt ea, quæ habemus in legibus, quæ in limine fundationis adjiciantur etiam contra Canonum, vel Conciliorum dispositionem in Ecclesijs, ac beneficijs de jurepatronatus cum similibus,

Cum-

Cumque in eisdem Decretis, altera contineatur exemptio, ubi fundator adhuc vi-
7vat, hinc propterea quæstiones parirer oriri solent, in quibus hæc exemptio intelligenda sit, an scilicet in temporali administratione tantum, non autem in ijs, quæ spiritualitatem, vel pietatem concernunt, ne sub istius nomine, vel pallio, ea fiant, quæ non licent, atque ita abusus inducantur; Ideoque ubi locorum Ordinarij divina, & spiritualia ze-
8lantes in his tantum immorentur, non autem in temporalium administratione, pro lucro, & emolumento se ingerere satagant, tunc nullæ, vel nimium raræ sunt quæstiones, quæ cum laicis habeantur; Et præsertim circa istam exemptionem fundatoris viventis quæstiones cadant; an ea sit adaptabilis illis personis fictis, vel intellectualibus, quæ nunquam moriuntur, ut sunt Communitates, aliave similia corpora, ut in meis juris-
9dictionalibus adnotationibus insinuatur *dicto disc.40.de jurisdict.*

Exemptionum privilegia, hujusmodi quæstionibus frequenter ansam præbere so-
10lent, ubi præsertim, de illis hospitalibus alijsque pijs locis agatur, quæ in Lateranensis Basilicæ solo constructa sint, ob ejusdem Basilicæ Apostolica privilegia exemptiva, quibus regula assistit, quoties ratio curæ animarum & administrationis sacramentorum contrarium non suadeat, ut in eisdem juris-
11dictionalibus adnotationibus advertitur, ubi etiam de aliquibus hujusmodi privilegiorum declarationibus, sive quando talis constructio adesse dicatur, ut privilegia intrent *disc. 38 & 39.de jurisdict.*

Idemque in ijs confraternitatibus, vel pijs locis, & institutis, quæ in regularium Ecclesijs exemptis, vel in Monasterijs existant, cum ex legibus fundationis, atque ex retroacta observantia, potissimum verò ex dicta distinctione eorum, quæ pietatem, & spiritualitatem, ac respective temporalitatem concernunt, decisio pendere soleat pro facti qualitate, ideoque certa regula generalis cuicumque casui indefinitè adaptabilis non de facili statui potest, *dicto discur. 40 cum pluribus seqquent. de jurisdict. & de Regular. discur. 50.*

12 Ubi verò de illis temporalibus Ditionibus agatur, in quibus, ex consuetudine, vel particularibus privilegijs, seu legibus, & stylis, diversa habeatur prætensio, multò minus certa desuper dari potest regula, ideoq; integrum in hoc relinquendo locum veritati, prudentiales potius, quam legales regulæ pro casuum contingentia, in hujusmodi quæstionibus decidendis adhiberi solent, ac debent, antiquæ observantiæ nimium deferendo, cum novitates frequentius inconvenientia producere soleant, cum praxis sæpius docear, ut in eadem Ditione varia sit locorum, ac diœcesum observantia, sive in eodem loco varia sit lex fundationis, plurium quamvis consimilium piorum locorum, vel operum, ideoq; observantiæ nimium deferendum videtur.

Potissimè verò, Ordinarij, alijque Prælati monendi sunt (atque alias agendo, severe corrigendi) ut bono animo, atque ex solo
13spiritualitatis, vel pietatis zelo, istorum conciliatium Decretorum praxim servent, cum zelantibus, ac probis Prælatis, qui ex solo zelo in hoc se ingerant, eo quia verè abusus existant, non de facili se opponant laici, ut egomet expertus sum, ideoque facti potius quam juris istæ quæstiones videntur pro singulorum casuum circumstantijs decidendæ.

DISCUR-

DISCURSUS XI.

Ad ſeſſionem ſeptimam cap. 13. ſeſſ. 14. cap. 12. & 13., & ſeſſ. 25. de Reformat. cap. 9.

SUMMARIUM.

1 *De iis quæ continentur in his Decretis.*
2 *In jure patronatus privatorum Concilium nil innovavit, ſed innovatio eſt in perſonis potentibus, & qui ſint potentes.*
3 *Data potentia, requiritur ſituatio beneficij ſub ejus juriſdictione,*
4 *Juriſdictio præterita quamvis ceſſata, inducit potentiam.*
3 *Qui ſint Principes exceptuati à diſpoſitione conciliari.*
6 *Ad effectum potentiæ attenditur origo.*
7 *An attendatur potentia, ſi Epiſcopus ſit potentiæ majoris.*
8 *Non datur potentia in perſonis Eccleſiaſticis, licet habeant jurisdictionem.*
9 *Vbi Conſtat de titulo expreſſo fundationis, & dotationis non intrat Concilium.*
10 *Quando propriè intret diſpoſitio conciliaris.*
11 *De ſignis probationis juris patronatus privatorum, & ad quid hæc deſerviant etiam in potentibus.*
12 *De forma probationis conciliaris, & præſertim de immemorabili, ejuſque requiſitu.*
13 *An teſtes vaſalli ſint idonei ad hanc probationem.*
14 *Quale tempus ſit ſubducendũ ratione litis.*
15 *An actus qui continent proteſtationes, debeant deduci.*
16 *De requiſito immemorabilis, ut non conſtet de initio.*
17 *An immemorabilis poſſit probari per ſcripturas.*
18 *De alterius ſpecie probationis per plures præſentationes.*
19 *An ſufficiant duæ ad pluralitatem.*
20 *Quomodo probetur effectuatio.*
21 *An media præſumantur,*
22 *De cautela habendi penes ſe acta, & proceſſus.*
23 *Præſentationes an juſtificentur per ſcripturas privatas.*
24 *De cauſa univerſali, & an probatio, quoad aliqua ſuffragetur quoad omnia.*
25 *Quando cauſa univerſalis noceat ratione inveriſimilitudinis.*
26 *Probatio rigoroſa non requiritur inter compatronos agentes de pertinentia.*
27 *De inſtitutione, à quo fieri debeant.*
28 *De rationibus, ob quas inſtitutio eſt neceſſaria.*
29 *In beneficijs de jure patronatus habentibus annexã curam animarum quid agendũ.*
30 *Capitulum Sede vacante habet jus inſtituendi.*
31 *De beneficijs ad nominationem, vel præſentationem Academiarum & univerſitatum non potentium, quid Concilium innovet.*
32 *De prohibitione patroni nè ſe ingerat in adminiſtratione Eccleſiæ, & perceptione fructuũ.*
33 *De revocatione facta per Concilium privilegiorũ, & quando intrent Conſtitutiones revocatoriæ, vel reſervationes Apoſtolicæ.*
34 *De codẽ, & quãdo jus patronatus dicatur de juſtitia potiùsquã ex gratia, & privilegio.*

1 AGitur in his Decretis de materia juris, patronatus, tam circa illius probationem, quàm circa modum instituendi eos, qui à patronis præsentati fuerint, ac etiam de patronorum prohibitione, nè se ingerant in administratione bonorum spectantium ad Ecclesias, vel in fructuum perceptione; Necnon de jurispatronatus privilegiorum revocatione; Ideòque de his distinctè agendo.

Quatenus pertinet ad primum; Receptum est, quod per ultimum Decretum con-
2 tentum *in sess. 25. c. 9.* circa probationem juris patronatus privatorum, quales dicuntur omnes, quibus potentium nomen non congruit, nihil innovatum est, sed integri remanent termini juris communis super hujusmodi justificatione per quascumquè probationis species etiam per præsumptiones, & adminicula, ex ijs quæ, in meis adnotationibus in sua materia habentur. *sub tit. de jure patron disc. 57.*

Innovatio itaque solùm facta est respectu potentium, quorum nomine, illæ per-
3 sonæ singulares veniunt, quæ jurisdictionem, in dominio pleno, vel utili tantùm, in loco habeant, sub Baronum & Domicellorum, vel consimili nomine explicari solitæ, sivè locorum Communitates, quæ alicubi universitates dicuntur, sub quarum nomine in hoc proposito veniunt illi Magistratus, seù illa collegia, vel corpora ficta, quæ loci universum populum repræsentant; Secùs autem ubi agatur de aliqua cõmunitate, vel universitate, quæ licet plurium personarum constitutiva sit, attamen comparatione totius populi, privatam potius, quàm publicam personam repræsentat, quia nempè sit universitas aliquorum artificum, seù professorum, aut aliqua pia confraternitas laicorum, aut aliquod collegium &c., cum similibus; Cadente difficultate, ubi sit universitas alicujus partis, vel contratæ, loci, seù populi, puta omnium habitantium intrà limites alicujus parochiæ, vel in aliquibus vijs seù contratis.

Posita etenim qualitate vniversitatis, vel communitatis constitutivæ totius populi, vel alicujus partis, ut supra, tunc non requiritur illa jurisdictio, quæ consistat in cognitione causarum, ac in imperio, & in gladij potestatate eo modo quo in Baronibus, ac locorum Dominis, alijsquè personis singularibus requiritur; Sed sufficit illa minor jurisdictio, quæ communitatibus inest collectandi cives, & incolas, eosquè convocandi ad consilia seù parlamenta, aliasquè publicas, & populares, functiones, adeoùt ei conveniant illa, quæ in jure communi dispositæ sunt de juribus universitatum, earũquè Magistratibus, & Decurionibus. *eod. tit. disc. 58.*

Respectu verò personarum singularium,
3 jurisdictio, vel dominium publicũ, ac territoriale loci, sivè sit in feudo, sive in allodiũ hanc inducit potentiã, quatenus in eodem loco existat beneficium, de cujus patronatu agitur; Secùs autem si ille, qui sit dominus aliquorũ locorũ, etiã cum aliquo dominio supremo, ac jure principatus, jus patronatus possideat in diverso loco, in quo nullã habeat jurisdictionem, vel dominium publicum, ac territoriale cum ibi jure privati censeatur. *eod. disc. 58.*

Nisi de præterito tale dominium pub-
4 licum, ac jurisdictionem habuerit ipse, vel illi, à quibus causam habeat, deindèque per devolutionem, seù alio modo cessaverit, quoniam adhuc sufficit illa antiqua qualitas, ex qua resultat illa mala præsumptio, de qua infrà. *ibidem.*

Cum autem in hoc Decreto excipian-
tur,

tur, nõ solùm Reges, sed etiã illi Principes, ac Duces & Domini, qui jura regni in suo
5 dominio habent; Hinc difficultas intitat in possessoribus feudorum, quæ verè Regalia sint, & dignitatis, quia nempè præter illud dominium quod altum, seù altissimum dicitur, illamque superioritatem, quæ pro majori temporis parte habitualis, seù intellectualis, absque exercitio remanet vulgò *souranità*, nũcupata, reliqua omnia regalis etiã majora, seù primi ordinis trãseunt in feudatarium, adeo ùt circà jutisdictionem, ac imperium absoluti sint, nullumq; alium habeant superiorem, eisque congruat Iurista rum assumptum, ut tantam habeant ibi jurisdictionem, quantam habet Imperator in suo imperio; Sive (quod magis est) si tale dominium non habeant, & possideant in eo puro ac vero allodio, per quod alter recognosci non dicitut nisi Deus; De facto tamen, atque communi æstimatione Baronum, seù Domicellorum potiùs, quàm Principum jure censeantur, quia nempè minoris potentiæ sint, neque exercitum habeant, neque jus belli, & pacis cum alijs Principibus de facto exerceant; Isti etenim, quamvis de stricta juris censura, abstractè, seù theoricè, eadem jura regni, vel Imperij habeant, quæ habent, alij consimiles feudatarij veræ dignitatis, eamdemque obtineant dignitatem, seù nuncupationem, adhùc tamen non veniunt sub nomine illorum Principum, & Ducum, ac aliorum, de quibus istud conciliare decretum loquitur; Eodẽ modo quo non veniunt sub illis præeminentijs ac prærogativis, quæ hujusmodi Prinripibus per cerimoniale conceduntur, cum jus regni ad hos effectus propriè verificati dicatur in illa majori potentia, per
7 quam de facto in supremorum Principum sphœra recensentur, & quos in Italia vulgò Potentatus dicimus, non autem veniant alij inferioris ordinis, quamvis dominium sit in feudo, vel in allodio ejusdem qualitatis & naturæ eademque jura regalia secum ferat. *eod. tit. de jur. patr. disc. 1. & 2. & 58.*

Item circa hujusmodi potentiam, ob quam istud conciliare decretum intret, attenditur origo, non autem status præsens, ideoque nil refert, quod de præsenti jus patronatus possideatur à persona potenti, si
6 ad eam constet ex successione vel alio titulo obvenisse à persona privata, de cujus legitima possessione constet, cum tunc persona potens ejus auctotis personam, ac jura repræsentare dicatur, ideoque privati jure potius censendus veniet; Et è converso nil refert, quod ille, qui de præsenti possidet, sit persona privata, quinimò etiam pia, vel ecclesiastica, si causam habeat à potente, cujus personam ità repræsentare dicitur; nisi diuturna possessio. Aliæque circumstantiæ accedant, ex quibus dici valeat purgata macula illius malæ præsumptionis, quæ in potentibus causa fuit hujus legis, ut in meis singulorum casuum adnotationibus in hac materia jurispatronatus advertitur. *eod. tit. disc. 5. & 6.*

Et quamvis aliàs dubitatum sit, an jurisdictionalis, vel communitativa qualitas, ex qua ista potentia resultat in consideratione habenda sit, ubi agatur de beneficio sito in diœcesi, cujus Episcopus majorem jurisdictionem, majoremque potentiam habeat, quasi quod ità cessare dicatur legis ratio; Veriùs tamen est, magisque receptũ, ut id non excuset. *dicto disc. 2. & 3. & 58.*

In sæcularibus tamen personis, vel communitatibus, ista potentia in consideratione habetur, secùs autem in ecclesiasticis, non quidem accidentaliter, quia nempè,

8 Baro ſeù loci dominus, in eccleſiaſtico ſtatu jure perſonali ſit conſtitutus, ſed quia dominium, ſeù juriſdictio, ratione Eccleſiæ, ſeù eccleſiaſticæ jurisdictionis competat; adeoùt verè penès Eccleſiam reſidere dicatur ipſum dominium, cui annexum ſit juſpatronatus, perſona verò Prælati habeat ſolum exercitium jurisdictionis ac imperij, cum in hac ſpecie, dominorum potentiam coæqualem in loco habentium æquè ac domicelli, habeant illi Prælati. *eod. diſc. 58. & in alijs.*

Poſita verò hac potentia, adeoùt iſta conciliaris lex profeſſori congruat; Altera intrat diſtinctio; an jurispatronatus juſtificatio deducatur ex titulo explicito fundationis & dotationis; Et tunc pariter jus commune incorrectum remanet neque deſuper ab iſta Conciliari lege aliquid ſtatutum eſt, niſi circà modum probationis, hujuſmodi expliciti tituli fundationis, & dotationis, per authentica ſcilicet documenta, ſeù per alias ſpecies probationis, alias tamen quàm per teſtes, de quibus Concilium in hac materia confidere noluit, niſi quatenùs illi deſerviant pro documentorum adminiculo, ſeù corroboratione, quia nempè circà formam probantem aliquam pati valeant difficultatem, quæ per adminicula tollatur, juxta ea, quæ generaliter in probationum materia habentur, cum tali caſu principale fundamentum, non in teſtibus, ſed in documentis, conſiſtere dicatur; Secus autem, ubi caſus eſſet converſus, pro facti qualitate, & circumſtantijs prudenti arbitrio penſandis, ideoque non de facili certa & determinata regula generalis, cuicumque caſui applicabilis deſuper ſtatui poteſt, cum veriùs videatur, ut ex ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantijs id pendeat. *& eiſdem diſc. 3. cũ ſeqq. & 58.*

9 Iſtud enim conciliare Decretum verè, ac propriè illum caſum percutit, in quo, ex ſola antiqua poſſeſſione, jurispatronatus 10 juſtificatio à potenti perſona deducatur, ejuſdemque Decreti ratio ex communi, receptoque ſenſu conſiſtit in mala uſurpationis præſumptio ratione potentiæ, ob quã eccleſiaſtici ſuperiores contradicere auſi non ſint, ſeù quod ob antiquiorum temporum qualitatem & circumſtantias diſſimulare, ſeù tolerare oportuerit; Ac propterea, quando ad ſolam poſſeſſionem juſtificatio non reſtringatur, ſed allegetur titulus explicitus fundationis, vel dotationis, ad cujus probationem publica producantur documenta, quæ tamen aliquo indigeant adminiculorum fomento, tùnc nulla ſuppetere videtur congrua ratio, ob quam, etiam ex teſtibus, alijſque argumentis, hæc ſuppletio fieri non valeat, illa attendendo argumenta ſeù adminicula, quæ in probatione juris patronatus privatorum admit- 11 tuntur, ut (ex. gr.), ſunt inſignia in aliquibus Eccleſiæ partibus ab antiquo inſculpta vel depicta, ſeù Eccleſiæ nuncupatio, vel denominatio, ac ſimilia in ejus propria ſede recenſita *diſc. 3. & diſc. 57. eod. tit.*

Ipſam quoque diuturnam poſſeſſionem capiendo tanquam unum ex adminiculis, cum leges diſcretè intelligendæ ſint ad limites earum rationum, ſpectato fine, vel effectu per eas contemplato, non autem grammaticali, vel judaico more in ſolo ſenſu litteræ, præſertim ſi nunquam conferri conſuevit tanquã liberum.

Vbi verò ceſſante dicta via, tituli expli- 12 citi fundationis, vel dotationis, ex ſola diuturna poſſeſſione, iſta probatio deſumatur, tùnc propriè intrat iſta forma rigoroſa, quàm Concilium deſuper introduxit, ſuper copulativo ſcilicèt concurſu duplicis

Pro-

probationis;Primò nempè, immemorabilis benè probatæ cum ſuis requiſitis;Et ſecundò plurium præſentationum per authentica documenta,quæ effectum ſortitæ ſint,continuato ſpatio annorum quinquaginta,iſtaque duo requiſita copulativè deſiderantur , adeoùt unum ſine altero non ſufficiat.

Quatenùs igitur pertinet ad primum immemorabilis;Quotidianum , nimiùmq; vulgatum eſt hodie,quomodò ea juſtificari debeat,cum tam occaſione iſtius probationis,quàm etiam in materia decimarum, ac in altera juriſdictionis;vel exemptionis, cum ſimilibus , nil fortè in Curia frequentiùs videatur,ut ſcilicèt benè verificari debeant vulgaria requiſita poſita *per gloſſam in cap.1.de præſcript.in 6.* , quæ ſunt ut teſtes aliàs ad probandum habiles,ſubducto tempore pupillaris ætatis,ac altero litis,deponant de viſu ſuper pacifica obſervantia, & poſſeſſione per annos quadraginta, ac etiam de auditu ab eorum majoribus , necnõ de fama publica,de qua poſitivè ac principaliter,per articulum , ſeù capitulum ſeparatum deponere debent,adeoùt non ſufficiat illa depoſitio, quæ fiat ſuper illa fama, ſeù publicitate,ac notorietate, quæ in fine cujuslibet articuli pro quodam conſueto formulario per cauſidicos adijci ſolet, quodque nunquam aliquod in contrarium geſtum, dictum , vel auditum ſit,adeoùt unus actus contrarius eam interrumpat, ſeù veriùs impediat,nè adeſſe dicatur.

Quamvis etenim vulgò aliud requiſitũ adijci ſoleat ſuper auditu à majoribus, quod ſcilicèt , illi ab eorum majoribus audierint,attamen veriùs eſt id eſſe ad ſuperabundantem probationem, non autem ad neceſſitatem.

Super iſtorum itaque requiſitorum verificatione , plures cadunt difficultates, vel quæſtiones latiùs inſinuatæ in meis adnotationibus ad hanc materiam in judicio rũ ſede *ſubtit. de judicijs agendo de præſcriptione diſc.21.*

Primò nempè,circà teſtes , an ſcilicèt præſuppoſita illa idoneitate ; quæ in quacumque alia materia indifferenti pro concludenti probatione neceſſaria eſt , ac etiam ad minus dicta ætas annorũ quinquaginta quatuor antè motã litem , ut ità ſubducto tempore ætatis pupillaris , concluſa remanere valeat quadragenaria , obſtet necnè qualitas vaſallagii,vel civilitatis reſpectivè , qua nempè teſtes ſint ſubditi illius Baronis,vel Domini temporalis,qui juſ-
13 patronatus probare velit,vel cives illius loci,cujus univerſitas, vel communitas eamdem faciat probationem ; Et quamvis non deſint dubitantes , magis tamen receptum eſt, ut hæc exceptio non obſtet, & probabiliter quidem , quoniam cum agatur de facto,quod contingit in eo loco,non de facili,quàm ejuſdẽ loci incolis id innoteſcit, non autem exteris;Eſt tamen qualitas,quæ aliqualiter de fide minuit , unde propterea nimiùm prodeſſe ſolet mixtura teſtium nõ ſubditorum,quamvis ejusdem loci ſint, ut (ex gr.)ſint clerici, alijque exempti , vel quod numerus, & qualitas, aliavè adminicula, hanc ſuſpicionem tollant ; Ideoque certa & determinata regula deſuper ſtatui non poteſt , ſed deſideranda eſt prudentia juncta cum integritate in judice,cujus arbitrio lex meritò repoſuit , quanta fides teſtibus adhibenda ſit.

Super altero item requiſito ſubductionis litis ac reſpectivè omninò pacifici ſtatus, quæſtiones quoque cadunt , an & quæ lis. vel moleſtia,ſeù contradictio iſtum producat effectum impediendi immemorabilis ;

Digitized by Google

probationem;Et quamvis pro generali Iuriſtarum ſtylo,non deſit opinionum diverſitas; Probabilius pariter,magiſque receptum eſt,ut ea lis,vel moleſtia, quam eventus calumnioſam,vel injuſtam comprobet, quia nempè poſſeſſor juriſpatronatus favorabilem rem judicatam reportaverit, huic probationi non obſtet,ſed potiùs ſuffragetur,ſecùs autem, ubi id non verificetur. *cod. diſc. 58. & in alijs eod. tit. de jur. patr.*

Proùt controverti ſolet, an illæ proteſtationes, quæ pro aliquarum Epiſcopalium Curiarū ſtylo introductæ fuerunt,pro quadam cautela deſumpta ex Datariæ, &
15 Cancellariæ Apoſtolicæ ſtylo, quod ſcilicèt Ordinarius inſtituendo præſentatum à patrono, in vim tamen præſentationis, non autem ex alio titulo, de ipſo jurepatronatus dubitativè loquatur, quia nempè *pretenſum* appellet, ſivè clauſulam præſervativam adijciat, *quod non exinde juſpatronatus approbare intendat, quatenùs de jure nō competat*; Atque licèt pro eodem more du- 17
bitantes non deſint, probabiliùs eſt, ut id obſtare non debeat, cum ſit proteſtatio contraria facto *eod dif.* 4.

Super altero quoque requiſito, quod non conſtet de initio, quæſtiones frequenter cadunt,quod ſcilicèt ſuper eodem jure-
16 patronatus aliquod Apoſtolicum privilegium,vel Ordinarij, ſive alterius eccleſiaſtici ſuperioris conceſſionem aliquam adeſſe dignoſcatur, an ſcilicèt & quando id immemorabilis probationem deſtruat,vel impediat; Et licèt pariter non modica deſuper opinionum diverſitas habeatur;Probabiliùs tamen eſt,magiſque receptum, ut ea tenùs hujus tituli exiſtentia hanc probationem deſtruat, vel impediat, quatenùs duo copulativè accedant primò nem- 18
pè ejuſdem tituli productio, purè, ac principaliter, ità ut per ipſum principalem, ſeù procuratorem, qui ad id expreſſum, vel præſumptum ſufficiens mandatum habeat,dictus titulus ità productus ſit, quod de jure denotet reſtrictionem ad illum tanquam unicum, ſive tanquam meliorem,*de hoc puncto productionis ſub tit. de Regal.diſc.*47.

Et ſecundò, ut idem titulus ſit incompatibilis cum altero meliori, quem allegari poſſe, virtus immemorabilis concedit, quia nempe privilegium, ad majorem alterius præſumpti tituli, ac poſſeſſionis firmitatem,& corroborationem, pro majori cautela obtineri potuerit,ſive quod ad alium compatibilem effectum referri valeat, cum tota vis in compatibilitate conſiſtat, ſive in arctatione. *deciſ. 29. par. 7. rec. & 218.par.6.& ſæpius eod.tit.de jur.patr. diſc.2. & ſeqq.*

Atque hinc reſultat, quod licèt regula ſit,ut immemorabilis per ſcripturas probari non poſſit,cum ità dari dicatur initium,quod illi oppoſitum eſt; Adhùc tamen eadem probatio per illas ſcripturas fieri poteſt, quæ ſint compatibiles, quia nempè in ipſis ipſamet antiqua, & immemorabilis poſſeſſio enuncietur,vel canonizetur,adeoùt privilegium, non in ratione gratiæ, & privilegij, ſed in ratione probativa deducatur; Ideòque à facti qualitate,ac ſingulorum caſuum circumſtantijs determinationem id recipit, neque de facili determinata regula generalis, cuicumque caſui applicabilis, deſuper ſtatui poteſt. *ibi ibidem.*

Quoverò ad alterum requiſitum pluriumpræſentationum,quæ continuatio ſpatio adminus annorum quinquaginta effectuatæ ſint, atque per authentica documenta juſtificentur; Cum aliquo forſan in- 18
diſ-

discreto rigore, atque ad sensum literæ procedi solet, istudque requisitum frequentiùs hanc probationem impedire solet, quoniam receptum est, ut ipsæ institutiones, quã-
20 vis effectum sortitæ, ac univocæ, ad alium titulum non referibiles, ipsaque præsentationes enunciantes, ad id non sufficiant, nisi ipsæmet præsentationes per authentica
21 documenta justificentur, excluſa testium, vel alterius speciei probatione, quod asperum quidem videtur, quoniam cum præsentationes, quæ à patronis fiant, penès ipsos custodiendæ, & conservandæ non remaneant, sed in ipsius Ordinarij actis, ac processibus relinquantur, ità de facili inconveniens dari potest, ut Ordinarius, vel alter officialis, ad hoc, ut beneficiorum libertatem obtineat, hujusmodi scripturas, quæ in sua potestate sunt, occultet, seù laceret; Sive quod ex Cancellarij, vel Archivistæ negligentia pereant, quodque ità jus tertij indebitè tollatur, ideoque ei cum-spectè in hoc procedendum videtur, spectato fine habito per Concilium, ejusque intentionis substantiam attendendo, non autem judaico more, immorando in sola litera, cum id ex facti qualitate cum prudenti arbitrio regulando, decisionem recipiat, ut in meis hujus materiæ particularibus adnotationibus advertitur. *eod. tit. disc. 3. & seqq.*

Cadit etiam quæstio super earumdem præsentationum multiplicitate, seù pluralitate, an scilicèt sufficiant duæ, quæ adeò diuturno tempore effectum sortitæ sint, ut
19 dictum quinquagenarium spatium concludant, atque verior videtur affirmativa; Unica verò non sufficit, quamvis idem tempus includat, cum in ea verificari non possit numerus pluralis in verbis à Concilio requisitus. *ibi ibidem.*
22

Effectuationis probatio vulgaris est, ut scilicèt constet, quod per mortem præsentati, vacatio respectivè sequuta sit, cum id effectuationem denotet, quoties ejus possessio ad alium titulum non sit referibilis, Majorque difficultas cadere solet super verificatione continuationis, an scilicèt obstet alterius intermedia possessio, de cujus causa non constet, atque probabile videtur, ut benè justificatis extremis, quæ dictum spatium includant, hujus medij præsumptio admittenda sit; Ità tamen, quod ista præsumptio non suffragetur in dicti temporis calculo, sed solùm, ut ea suffragetur, ne præjudicialem interruptionem causet, quoniam Aliud est, ut præsumptio non suffragetur ad probationem; Aliud verò, ut ista præservet ab illa interruptione, quæ ipsam probationem impediat, vel destruat, cum in dubio præsumendum sit, ut ille intermedius possessor, de cujus possidendi titulo, vel causa non constat, vel eodem jure præsentationis beneficium obtinuerit, vel ex Apostolica provisione, quæ cum explicita, vel etiam implicita juris patronatus derogatione facta sit, ex regula quod Apostolicæ provisiones beneficij statum non immutant, nec alterant, nisi quoties positivè tanquam de libero, atque cum positiva negatione juris patronatus illas factas esse constet. *eod. tit. sæpius.*

Hinc proindè, hujusmodi rigoribus stantibus, prudens cautela est patronorũ, & singulorũ processuũ in qualibet vacatione, & institutione fiat instrumentũ, vel sumptum authenticũ penès se conservandũ; Cũ, etiã quãdo Ordinarij sententia juris patronatus expressè canonizativa habeatur; dubiũ cadat, an illa sine actis suffragetur; Atque regula est negativa, & quoties temporis antiquitas, aliaque adminicula non suadeant limi-

Digitized by Google

limitationem, ſuper cujus admiſſione, non leves difficultates haberi ſolent. *ibidem.*

An autem authenticorum documentorum nomine, per quæ Concilium præ- 22
ſentationes juſtificari debere præcipit, ve- 23
niant ſolùm inſtrumenta publica, vel ſuffi-
ciant etiam ſcripturæ privatæ, quarum ve-
ritas ſufficienter juſtificata ſit, dubium eſt; Iſtaque poſterior pars verior, magiſque recepta eſt, ut ſufficiant etiam privata, cum frequentior Baronum & Magnatum ſtylus ſit per eorum apocas in forma illarum litterarum, quæ patentes vulgò dicuntur, hujuſmodi præſentationes facere. *ibidem.*

Cum autem frequenter contingat, ut omnium alicujus Eccleſiæ beneficiorum 24
jus patronatus prætendatur, iſta verò rigoroſa probatio, benè concluſa remaneat reſpectu aliquorum, non autem aliorum beneficiorum; Dubitari contingit, an probatio benè facta quoad aliqua beneficia, ſuffragetur quoad omnia; Et quamvis regula ſit negativa, ſuper probationis extenſione, non admittenda de caſu ad caſum, vel de re ad rem; Ea tamen limitari ſolet, quãdo cauſa univerſalis ità ſuadeat, quia nempè allegatio tituli, quæ in vim immemora- 26
bilis fieri poteſt, percutiat ipſius Eccleſiæ fundationem, vel dotationem, undè propterea reſultet cauſa univerſalis omnium beneficiorum; Fortiùs autem ſi hæc allegatio, quæ ex virtute immemorabilis conceditur, aliud habeat extrinſecum adminiculorum fomentum pro facti qualitate, & circumſtantijs, à quibus totum pendet, ideoque certam non recipit regulam. *dicto diſc. 3. & in Terracinen. juripatronat. de qua* 27
in ſupplemento eod. tit. in qua iſta conſideratio canonizata fuit.

Quemadmodum autẽ proficua eſt cauſæ univerſalis allegatio, quoties ad unam, vel plures certas Eccleſias reſtringatur, ob fundationis, ac dotationis poſſibilitatem, Ità è converſo eſt nociva, ubi ea ſit nimiùm univerſalis, pro omnibus ſcilicèt alicujus loci, vel Ditionis beneficijs, ob nimiam improbabilitatẽ, quod ab eo omnes Eccleſiæ fundatæ, ac dotatæ ſint, cum à naſcentis, ſeù primitivæ Eccleſiæ initio, Eccleſiæ jam fundatæ, ac dotatæ ſupponendæ ſint, priuſquam hujuſmodi Baronum, ac Dominorum temporalium præſertim utilium & ſubditorum, uſus introductus eſſet, circà Eccleſias parochiales, quæ decimarum, ac parochialium jurium, & emolumentorum connaturalem, & quodammodò neceſſariam annexam dotem habeant; Vbi etenim hæc adeò inverſimilis univerſalis poſſeſſio accedat, tunc privilegio potiùs ea referenda eſt, atque impedita remanere videtur illius præſumptæ, vel poſſibilis dotationis, vel fundationis, quam in vim immemorabilis allegare licèt. *in eadem Terracinen. in ſupplemento.*

Omnium autem præmiſſorum rigoroſa probatio, tunc neceſſaria eſt, quando de beneficij ſtatu, cum Ordinario, vel cum proviſo tanquam de libero, contentio ſit; Secùs autem, ubi Ordinario in cauſa non exiſtente, non dejuriſpatronatus exiſtentia, ſed ſolùm de pertinentia contendatur, cum tunc inter ipſos compatronos nulla potentium, ac privatorum differentia cadat, neque deſuper per Concilium juris communis diſpoſitio alterata ſit. *dicto diſc. 58. eod. tit.*

Altera eſt lex Conciliaris circà inſtituendi poteſtatem, ac modum; Si quidem quoad inſtitutionem ad præſentationem patronorum, nil de novo ſtatuit, niſi quod præſentatio fieri debeat coram Ordinario, vel alio ſuperiore, ad quem aliàs de jure benefi-.

beneficij collatio ſpectaret, ubi illud eſſet liberæ collationis, atque in hoc Concilium in nihilo alteravit diſpoſitionem juris communis, ſeù legem particularem fundationis, aut aliam conſuetudinariam, ſeù privilegiatam inſtituendi poteſtatem, de qua in propria Iuriſpatronatus ſede agitur; Solùmque iſtud decretum prodijt ad tollendos abuſus, qui forſan irrepſerant, ut præſentati non expectantes legitimam eccleſiaſtici ſuperioris inſtitutionem, in vim ſolius præſentationis in poſſeſſione beneficij, ac perceptione fructuum ſe intruderent, quod utique abuſum manifeſtum continebat.

Siquidem inſtitutio ex pluribus cauſis de jure neceſſaria eſt; Primò nempè quia, ubi agitur præſertim de beneficijs in titulum laicali poteſtati concedenda, non eſt
28 inſtitutio, niſi Sedis Apoſtolicæ ſpeciale indultum accedat, quod rarum, eſt; Secundò, nè beneficia obtineantur per inhabiles, vel per indignos, ideoque per eccleſiaſticum ſuperiorem capacitas, tam circà litteraturam, quàm circà mores inveſtigetur; Tertiò, nè abſque legitimo jurispatronatus titulo in beneficijs liberæ collationis, ſæculares & præſertim potentes ſe intrudant; Quartò, ut ità non præjudicetur compatronis, vel alijs jus habentibus, undè propterea ſequuta vacatione factiſque præſentationibus per aliquos, praxis inolevit affigendi edicta, pro jure, ac intereſſe aliorum, quoties de jurepatronatus privato agatur, cujus exercitium penès plures eſſe poſſit, quia nempè ſit gentilitium, vel hæreditarium, aut penès unum de aliquo genere habentem certam qualitatem, quæ à pluribus ejuſdem generis perſonis prætendi poteſt; Secùs autem, ubi competat ratione principatus, vel officij ſeù dignitatis. adeò ut notorium ſit ad quem tantùm privativè competat; Et quintò demùm, ad effectum inſpiciendi, an inſtà legitima tempora & juxta leges fundationis præſentatio fiat.

Adeòque verum eſt, ut in hac parte Cõcilium in nihilo alteraverit juris diſpoſitionem, quòd licèt agatur de beneficijs habentibus annexam curam animarum, etiam de jurepatronatus laicorum, cum exemptionis privilegio, atque cum inſtitutione à Prælato exempto, adhùc tamen approbatio ratione curæ pertineat ad Ordinarium, ſaltim jure delegatæ jurisdictionis, ut advertitur infra occaſione providendi beneficia curata. Adhùc tamen ſequuta Ordinarij approbatione, inſtitutio facienda eſt per eum, ad quem aliàs ex lege fundationis, vel ex conſuetudine, ſeù ex privilegio pertinet, quamvis eſſet inferior Prælatus, imò etiam perſona eccleſiaſtica, abſque jurisdictione, ac formali Prælatura. *ſub tit. de Parroch. diſc. 37. & alijs ibidem.*

Ordinarij autem appellatione in hoc propoſito venit Capitulum ſede vacante, tam circà approbationem, quàm circà inſtitutionem, quamvis in jure conferendi beneficia libera, vel etiam de jurepatronatus devoluta, in Epiſcopali jurisdictione non ſuccedat, ut advertitur infrà agendo de poteſtate Capituli ſede vacante.

Illud autem, quod à Concilio de novo ſtatuitur, conſiſtit in examine per Epiſcopum faciendo, ejuſque approbatione, in ijs beneficijs, quæ formiter non ſint de jure-
31 patronatus, ſed ex privilegio, vel conſuetudine ad alicujus univerſitatis, vel corporis, aut reſpectivè perſonæ eccleſiaſticæ nominationem, vel electionem conferenda ſint, quorum praxis nimiùm rara eſt in Italia, frequens autem in Hiſpania, præſertim in diœceſi Calaguritana, & frequentior in Germania penès illas præſertim univerſi-

præponderet, atque operetur, ut conceſſio potiùs ex juſtitia, quàm ex gratia cenſeatur. *eod tit diſc.10. & 65. & in alijs.*

Super antiquæ verò dotis regulatione ad effectum metiendi dictam præponderantiani quæſtiones cadere ſolent ſuper redditum, ac emolumentorum qualitate, an ſcilicèt, & quæ veniant in valore ſeù calculo, dubitandi ratione manante, ex beneficiali regula, ut in valore veniant ſolùm certa, non autem incerta; Id autem ad hunc effectum recipiendum non eſt, cum alia ſit valoris regulatio, ad effectum ſatisfaciendi regulæ beneficiali, quæ in materia valoris habetur; Aliud verò ad hunc effectum regulandi Eccleſiæ dotem, quæ ſufficiens, & congrua, quinimò pinguis eſſe poteſt, ità benè proviſos habens rectores, alioſque miniſtros, cum illis emolumentis, quæ licèt dé ſtricta juris cenſura certorum fructuum nomen non mereantur, neque naturam habeant ad prædictæ regulæ effectum, adhùc tamen ex eis reſultat Eccleſiæ proviſio, pro qua dos deſideratur; Et conſequenter ad regulandam dotem pro iſto effectu probabilius eſt, ut in conſideratione haberi debeant, ut latiùs diſtinguendo in meis particularibus adnotationibus ſuper juriſpatronatus materia advertitur; Ibique etiam magis diſtinctè agitur de iſta conciliari revocatione, ac etiam de altera contenta in inſinuatis Innocentij Octavi, & Adriani Sexti revocatorijs Conſtitutionibus hujuſmodi privilegiorũ. *eod.tit.diſc.10. & 65*

DISCVRSVS. XII.

Ad eandem ſeſſionem. 14.cap.7.

SVMMARIVM.

1 AGitur de clerico homicida pro diſpenſatione ab irregularitate, & incapacitate beneficiorum.
2 Quomodo dari ſoleat diſpenſatio ab irregularitate.
3 De declaratione ſuper non incurſu irregularitatis.
4 De incapacitate aſſequendi, vel retinendi beneficia ob homicidium.
5 Secùs eſt in penſionibus eccleſiaſticis.
6 An, & quando per homicidiũ, vel per bannũ capitale incurratur privatio beneficiorũ.
7 De privatione per ſententiam contumacialẽ.
8 Quare per militiam amittantur beneficia, & penſiones.
9 Prò aſſequutione diffamatio obſtat.
10 Etiãſi adſit ſententia abſolutoria, & quãdo.
11 & 12 Et quando Epiſcopus diſpenſet huic irregularitati.
13 An Diſpenſet ſubdito moranti extra ſuam diœceſim.

DE clerico homicida in præſenti Decreto agitur, tàm ad effectum diſpenſationis ab irregularitate, quàm etiam circa beneficiorum capacitatem, vel incapacitatẽ.

Quatenùs ergò ad primam partem, ſuper diſpenſatione irregularitatis pertinet, de ea in foro non agitur, quoniam, Aut homicidium eſt occultum, et tunc id pertinet

ad Pœnitentiariam; Aut verò illud publicum
2 eſt,& tunc illi non diſpenſatur niſi per Papam, per organum Datariæ vel Secretariæ Brevium, prævia tamen conſultatione hujus Sacræ Congregationis Concilij, cui ſupplicatio remittitur,ideoque per eam examinantur delicti circumſtantiæ, & an illud ſit commiſeratione dignum, nec nè, ponderando,an ex improviſo,vel appenſatè, iſtoque ſecundo caſu ponderantur circumſtantiæ aggravantes,vel minuentes præſertim diuturnitatis temporis,& majoris, vel minoris ſcandali in populis,cum ſimilibus; Cum præſuppoſito tamen quod certus ſit irregularitatis incurſus.

Vbi verò ille per homicidam negetur, putà quia ſit caſuale, vel ad neceſſariâ defenſionem, idque ab Ordinario controver-
3 tatur, ſivè quod idem ejus conſcientiæ magis conſulere velit, aut pro tollendo omnem occaſionem ſcandali in populo; tunc proceditur per viam interpretationis, ſeù declarationis, quod ſcilicèt cum diſtincta narratione caſus, ejuſquè circumſtantiarũ, ipſa Sacra Congregatio conſulitur,an adſit necnè,incurſus irregularitatis,ad ſacrorum Canonum præſcriptum, quorum veſtigijs, abſquè alia innovatione, in hoc præſuppoſitivè inhæret iſtud conciliare Decretum.

Quoverò ad aliam partem capacitatis, vel incapacitatis aſſequendi, vel retinendi beneficia eccleſiaſtica; Diſtinctio eſt,an a-
4 gatur de aſſequendis poſt homicidium, vel de ijs,quæ priùs jam obtenta erant,ac poſſidebantur;In primo enim caſu, illud præſtat inhabilitatem, eo modo quo præſtant aliæ irregularitates,adeò ut,non prævia diſpenſatione,proviſio invalida ſit, ſivè Apoſtolica, ſivè Ordinaria eſſet, & conſequenter paſſim dantur impetrationes ex iſta cauſa contra eos,qui de facto illa obtinuerint.

Non tamen hæc incapacitas obſtat pro aſſequutione penſionum eccleſiaſticarum, quoniam ut in ſua ſede, ac alibi pluries ad-
5 vertitur,penſiones verè,& propriè non habent naturam beneficiorum, ſed important quid merè temporale ſuper fructibus, cum nullum jus tribuant in, vel ſuper Eccleſia ſeù beneficio ejuſquè adminiſtratione, ſolùmque ex quodam Curiæ ſtylo exigunt clericatum, atquè redolent quoddam jus ſpiritualitati annexum,ut prohibita ſit contrectatio earum ſubſtantiæ, non autem cõmoditatis mediante pecunia, vel alia re tẽporali,impropriè, & per quandam ſimilitudinem intrantibus terminis ſimoniæ *de hoc agitur ſub tit.de penſionib.*

Vbi verò agatur de beneficijs jam aſſequutis,adeòut non intrent termini inhabilitatis,ſed illi privationis;Regula eſt, quod per homicidium, privatio non incurritur,
6 niſi talem habeat circumſtantiam, ut in ejus caſu per ſacros Canones, ità diſpoſitum ſit, ut(ex.gr.)quando adſit qualitas aſſaſſinij,& conſequenter, multò minus admittitur penſio *tit.de benef.diſc.*70.&71.

Idque verùm, quamvis pro delicto ſententia banni capitalis acceſſerit, quoties illa hanc privationem expreſsè non contineat, quoniam homicidium pro ejus qualitate, & circumſtantijs aggravantibus, eſt quidem juſta cauſa,ut Judex contra homicidam inter aliàs pœnas,ad iſtam privationis beneficiorum quoque procedere valeat,ſed ſi omittit,non reſultat de jure privatio,*ſub tit.de penſionib.diſc.*49.

Quatenùs verò ad eam procedatur per ſententiam contumacialem,adhùc vacatio in pendulo eſt infra annum,intrà quem locus eſt contumaciæ purgationi, eo autem elapſo, vacare dicitur cum aliquibus declarationibus,de quibus in meis adnotationibus

bus in ſua ſede beneficiali *dicto diſcur. 49. de penſion. & de benefic. 78.*

Quamvis etenim ſola aſſumptio militiæ ſæcularis, abſque homicidio, vel ſævis, adeoùt nulla incurratur irregularitas, beneficiorum, ac penſionum amiſſionem cauſet,
8 undè propterea à fortiori videatur, ut multò magis idem effectus reſultare debeat ab homicidio voluntario, quod ſine dubio inducit irregularitatem, cui quandoquè ob ejus aggravantes circumſtantias, nunquam diſpenſari ſolet; Non tamen hæc argumentatio intrat, quoniam amiſſio penſionis, vel beneficij propter militiam, non provenit ratione irregularitatis, ſed ratione ceſſantis clericatus, qui in beneficijs de jure, in penſionibus autem de ſtylo Curiæ eſt neceſſarius, quaſi quod clericus in minoribus ſe adſcribendo militiæ temporali, quæ omninò contraria eſt cæleſti ſeù ſpirituali, ſtatum omninò incompatibilem aſſumendo, cenſeatur dimittere clericatum, ex cujus ceſſatione, de conſequenti ceſſant beneficia, & penſiones, non excluſis tamen aliquibus limitationibus, vel declarationibus, de quibus in eiſdem meis particularibus adnotationibus in penſionum ſede, præſertim verò ubi militia eſſet pro ſervitio Papæ, ac Sedis Apoſtolicæ, ſivè pro defenſione patriæ obſeſſæ, aut adversùs infideles, ut ibi latiùs
11 *tit. de de penſion. diſc. 46.*

Vbi verò in foro externo, ad effectum aliarum pœnarum corporalium, homicidiũ incertũ ſit, illius tamen diffamatio, ſeù vehe-
9 mens ſuſpicio habeatur, tunc id non præjudicat quidem beneficio ante delictum obtento, minuſque alteri, quod poſtmodùm verè obtentum ſit, adeò ut impetrationem, vel collationem effectum non ſortiri, redoleret pœnam formalem privationis; Secùs autem ubi agatur de repellendo à beneficio aſſequendo, cum tunc talis diffamatio reputetur juſta cauſa, ut in concurſu, in quo de jure communi, vel conciliari, vel particulari, beneficium digniori, magiſquè idoneo debitum ſit, ipſe diffamatus, quamvis aliàs dignior, negligi valeat, eique minus dignus, dummodò idoneùs, præponatur, ſivè ut juſtam cauſam id præbeat denegandi inſtitutionem illi, qui à patronis ad beneficiũ de jure patronatus præſentatus fuerit *dicto diſc. 70. & 71. de benef.*

Idque verùm, quamvis de tali crimine inquiſitus, ſententiam reportaverit abſolutoriam, quoties iſta, ex defectu probationũ, non autem ex capite innocentiæ prodierit; Multò verò magis, ubi tormenta ſuſtinuerit, cum hæc aliquam majorem inducant diffamationem; Iſta etenim ſpecies inhabilitatis non provenit ab ipſo delicto tanquã pœna, cum ad hunc effectum ejus concludens probatio requiratur, ſed à diverſa provenit ratione ut ſcandalum populo, ità non reſultet; Eademque diſtinctio intrat non ſolùm in homicidio voluntario, ſed etiam in ſimonia, vel adulterio, aliſvè ſimilibus criminibus, in quibus eadem urgeat ratio ſcãdali *eodem diſc. 70. & 71. de benef.*

In Epiſcopis autem, aliſvè locorum Ordinarijs, indefinitè, ubi de voluntario homicidio agatur, diſpenſandi poteſtas negatur, etiamſi de minoribus ordinibus, vel de ſimplicibus beneficijs obtinendis agatur, ideoque irregularem promovere prohibẽtur, quamvis occulta eſſet irregularitas; Si tamen de facto promoveant, quamvis ipſi malè agant, atque ſint correctione digni, ipſeque promotus, ab exercitio ordinum ſuſpendatur, adhùc tamen character eccleſiaſticus pro exemptione fori laicalis (aliis requiſitis concurrentibus) benè impreſſus eſt; Diſpenſant autem in ea occulta irregu-

laritate, quæ proveniat ab homicidio casuali, vel ab altero ad defensionem, quod tamen tales habeat circumstantias, ut ad sacrorum Canonum præscriptum ab irregularitatis incursu non excusèt.

Ista verò dispensatio prò minoribus tantùm ordinibus, ac pro simplicibus beneficijs prodest, non autem, ultrà se extendit, cum pro ordinibus majoribus, vel pro beneficijs curatis, seù procanonicatibus in Cathedrali, vel in Collegiata, alijsque similibus, quibus simplicium vocabulum non congruit, Apostolica dispensatio necessaria sit, quæ in occultis per Tribunal Pœnitentiariæ conceditur, vel respectivè denegatur, pro delicti qualitate, cum eisdem circumspectionibus, cum quibus in homicidio publico per Sacram Congregationem Concilij procedi solet.

An autem Episcopus concedat dispensationem proprio subdito extrà ejus diœcesim, non derelicto domicilio moranti, sub quæstione est, in qua probabilior videtur affirmativa *aliqua colligit Pignatell. consult. can.20. apud quem concordantes.*

DISCURSUS XIII.

Ad sessionem 14. cap. 10. & 11.

SUMMARIUM.

1 *De incapacitate Regularium obtinendi beneficia secularia.*
2 *Sunt etiam incapaces pensionum super secularibus.*
3 *Etiam signanter in Religionibus militaribus.*
4 *Declaratur de quibus militijs intelligatur.*
5 *An Canonici Regulares sint capaces.*
6 *Quid de professoribus Societatis Iesu.*
7 *Regularibus solet aliquando dispensari.*
8 *Regularia non nisi Regularibus debentur.*
9 *De secularisatione plurium Ecclesiarum Regularium.*
10 *De beneficijs, & dignitatibus Religionis Hierosolymitanæ quomodo conferantur.*
11 *Non professis in hac Religione solent reservari pensiones.*
12 *An hæc beneficia dictæ Religionis sint perpetua, vel manualia.*
13 *Quare in alijs Religionibus non audiantur istæ quæstiones beneficiales.*

1 DIsponitur in his Decretis, ut Regulares, beneficiorum sæcularium, quamvis curatorum, incapaces omninò existant; Regularia verò non conferantur, nisi ijs, qui in illius ordinis habitum jam susceperint, ac religiosi sint, sivè habitum susscipere ac professionem emittere velint, eamque statutis temporibus emittant, unde propterea beneficialis propositio passim recepta prodijt, ut sæcularia sæcularibus, regularia regularibus conferenda sint, atque alias collatio invalida est, nisi Apostolica dispensatio accedat. *sub tit. de benef. discur. 64. & de pension. disc. 44.*

Quinimò regularium incapacitas in beneficijs sæcularibus, ad pensiones etiam ecclesiasticas super ijsdem extenditur, non solùm pro assequutione in futurum post professi-

feſſionem, ſed etiam pro retentione beneficiorum vel penſionum, quæ in ſtatu ſæculari legitime obtenta ſint, ac poſſideantur, cum adhuc per profeſſionem in Religione ipſo jure vacatio beneficij, vel amiſſio penſionis reſultet, niſi accedat Apoſtolica diſpenſatio præventiva, ſeù quæ futuræ vacationi occurrat, illamque impediat, antiquũ jus conſervando, potiùs in ratione curativa, quàm præſervativa, quod ad plures effectus nimiùm refert, ut in ſuis beneficiorum, ac penſionum peculiaribus ſedibus advertitur *dicto diſc.* 44. *de penſion.*

Procedit autem hæc incapacitas regularium, reſpectu beneficiorum, vel penſionũ ſæcularium, ubi de illarum Religionũ pro-
3 feſſoribus agatur, qui vere religioſi profeſſi dicendi ſunt, quia nempè prævio formali novitiatu, ad præſcriptum hujus Tridentini Concilij, ſolemnis fiat profeſſio, cum emiſſione trium formalium votorum, quamvis Religio ſit militaris, ut præſertim eſt illa S. Ioannis Hieroſolymitani, dum profeſſio in ea eamdem producit incapacitatem, etiam reſpectu penſionum eccleſiaſticarum ſuper beneficijs ſæcularibus *ibidẽ*. Secùs autẽ, ubi de illis agatur militaribus Religionibus, a-
4 lijſvè inſtitutis, quamvis à Sede Apoſtolica approbatis, in quibus id non verificetur, quia nempè per quam. dam ſpeciem, ſeù imaginem profeſſionis, etiam cum alicujus habitus particularis ſuſceptione, quædam promiſſio obedientiæ, aliarumquè virtutũ fiat ut (ex. gr.) eſt militia S. Stephani cum ſimilibus, quoniam iſti vere non ſunt religioſi venientes ſub clero regulari, ut pluries in meis adnotationibus advertitur *ſub tit. de juriſdict. diſc.* 92. *& ſub tit. de jurepatr. diſc.* 20.

In Canonicis autem regularibus, adeſſe videtur quædam ſpecialitas, ut ſervitio Eccleſiarum ſæculariũ curam animarum habentium addici valeant. *plura deſuper colligit Pignatel conſulat. canon.* 44.

5 Prout non circa novam aſſequutionem, ſed circa retentionem eorum, quæ in ſtatu ſæculari jam obtinebantur, ſpecialiter ha-
6 betur in Societate Jeſu, non obſtante prima profeſſione, cum emiſſione trium votorũ, quoniam donec fiat profeſſio magis ſolemnis, cum emiſſione quarti voti, per quam contrahitur omnimoda incapacitas, atquè profitens conſtituitur in ſtatu regulari irretractabili, videtur eſſe in quodam ſtatu medio, ob facilem reverſionem ad ſæculum, non quidem ex propria electione, liberaque voluntate, ut eſt in ijs, qui adhùc novitiatum peragunt, ſed ob libertatem ſuperioris eos dimittendi *ſub tit. de Regularib. diſc.* 63. *ubi concordantes, & infrà diſc.* 35.

Tàm ſuper retentione quam etiam (licet rariùs) ſuper nova aſſequutione, diſpenſari ſolent regulares in penſionibus eccleſiaſticis ſuper fructibus beneficiorum ſæcu-
7 larium, occurrendo, (ut dictum eſt) ceſſationi, quæ ex profeſſione reſultaret, nimiùm autem rarò in beneficijs titulum collativum hæc diſpenſatio conceditur *dicto diſc.* 44. *de penſion.*

Quo verò ad alteram partem, ut beneficia regularia, non ferantur niſi actualibus regularibus ejuſdem ordinis, vel ſaltem ijs, qui Religionem ingredi, atquè ha-
8 bitum ſuſcipere, ac profeſſionem emittere parati ſunt; Exceptis illis Monaſterijs regularibus, quæ Cardinalibus, ac prælatis ex Apoſtolica diſpenſatione, ipſorum beneficiorum natura non alterata, commendari ſolent; In Italia nullus videtur hujuſmodi quæſtionum caſus, quoniam; ut in regularium adnotationibus advertitur, omnes Religiones redactæ ſunt ad formam Reipublicæ, ac ſociativi regiminis omnium Monaſterio-

Digitized by Google

steriorum, cum distributione prælaturarum ad tempus per circulum, adeòut non verificetur illa prælatura fixa Monasteriorum, quæ singulariter, ac independenter regantur, ut erat antiquitùs, cum id solùm in aliquibus Germaniæ, & Galliæ, aliarumque regionum ultrà montes Monasterijs hodie praxis doceat, & quorum occasione de isto requisito, seù capacitate in Rota, vel in Sacra Congregatione Consistoriali agi solet *sub tit. de jurisdict. discur. 28. sub tit. de Regular. disc. 19. & 53.*

In Hispania verò, antiquiori tempore, etiam in Ecclesijs Cathedralibus, & Metropolitanis, alijsque Collegiatis, frequens
9 erat usus Canonicorum regularium, qui tamen hodie nimiùm rarus remanet, cum ad instar ejus, quod priùs in Italia practicatum est, pro majori parte, illæ Ecclesiæ ad statũ sæcularem redactæ fuerint *tit. de præeminent. disc. 3. & seqq.*

Et quamvis occasione Commendarum, ac dignitatum nempe Bajulivatuum, & Prioratuum, vel Marescialatuum Hierosolymitanæ Religionis, frequentes quæstio-12
10 nes beneficiales audiri soleant, non tamen in eis iste punctus cadit, cum ex ejusdem Religionis stabilimentis in non professis certa sit sæcularium, vel novitiorum incapacitas, hujusmodi commendas, vel dignitates obtinendi; Nisi Apostolica accedat dispensatio, quando Pontifex præveniendo 13
ipsam Religionem, seù ejus Prælatos collatores hujusmodi beneficia confert, quandoquè in titulum, & quandoque in commendam cum dispensatione dicti requisiti professionis.

In ijs autem, quæ conferuntur ab ipsa Religione, ejusvè M. Magistro, & Consilio, non datur iste casus, exceptis quibusdã commendis, quæ militibus devotionis cõcedi solent, cum hujusmodi collatio, non pendeat ab arbitrio, seù libera facultate Religionis, sed fieri debeat (respectu commendarum) per ordinem antianitatis, cum pluribus requisitis, non solùm professionis, sed etiam servitij militaris præstiti in caravanis, ac residentiæ conventualis, quodquè non sit de bitor ærarij, ac etiam ubi alia jam obtineatur commenda, cum ejus residentia, & melioratione; Respectu verò dignitatum, cum ordine benemerentiæ, ut latiùs, magisquè distinctè advertitur in meis adnotationibus beneficialibus *tit. de benef. discur. 68. & 69. & in alys Melevitan. eodem tit. in supplemento.* Vndè propterea cum non professis, qui tamen habitum susceperint, pensionum, vel aliquorum inferiorum beneficiorum de mensa ipsarum commendarum, seù dignitatum quæstiones, quandoque audiri solent *tit. de pension. disc. 42.*

De hujus autem Religionis beneficiis, aut prælaturis frequenter in foro disceptatur, eo quia licèt adhùc retineant qualitatem manualem, quæ regularibus beneficijs connaturalis est; Attamen cum non ex gratia, sed ex justitia, conferri soleant, ut supra, hinc proinde de facto perpetua sunt, neque amittuntur, nisi per optionem majorum.

In aliarum autem Religionum prælaturis, officiorum potiùs temporalium, quàm
13 beneficiorum termini cadere videntur, ideoque super eis summariè quæstiones audiuntur solum in Sac. Congregatione Regularium occasione electionis, quæ invalida prætendatur, sivè malæ distributionis, aut remotionis infra tempus consuetum, ut in Regularium adnotationibus habetur *sub tit. de Regularib. pluries.*

DIS-

DISCVRSVS XIV.

Ad ſeſſionem 21. de Reformat. cap. 1. & 2. & ſeſſionem 23. cap. 8. ac etiam ſeſſionem 14. cap. 1. 2. & 3.

SVMMARIVM.

1 *Collatio ordinum eſt de rebus gravioribus.*
2 *Recenſentur plures proviſiones conciliares in materia.*
3 *Accedente licentia proprij Epiſcopi nulla cadit dubitatio.*
4 *Certum eſt, quòd in aliena diœceſi illius diœceſis clerico ordines conferri non poſſunt.*
5 *Neque in aliena diœceſi conferri clerico diverſæ diœceſis.*
6 *Quid de collatione facta ſubdito proprio in diœceſi aliena.*
7 *De collatione in propria diœceſi clerico alieno accidentaliter ſubdito.*
8 *De ſubjectione accidentali ratione domicilij, vel beneficij, aut familiaritatis.*
9 *Poteſt quis eſſe civis plurium locorum, ac ſubditus plurium diœceſum.*
10 *De domicilio, quando benè contractum cenſeatur.*
11 *De qualitate originaria quando adſit.*
12 *De familiaritate.*
13 *De beneficio ad hunc effectum.*
14 *De ſubjectione clerici alieni de diœceſi occupata ab infidelibus.*
15 *De Epiſcopis habentibus ſedem fixam in aliena diœceſi.*
16 *De conventione inter Epiſcopos viciniores Sede vacante.*
17 *In loco inferiori Prælato ſubjectis, ad quem pertineat collatio ordinum.*
18 *Quid de Regularibus profeſſis.*
19 *Epiſcopis titularibus interdicta eſt ordinatio etiam familiarium.*
20 *De Epiſcopis gracis.*
21 *De ratione ritus graci etiam in Italia, & frequentia exiguorum Epiſcopatuum.*
22 *An dentur duo Epiſcopi in una Eccleſia.*
23 *Epiſcopus an ſit Vicarius alterius Epiſcopi.*
24 *De quæſtione præcedentiæ inter Epiſcopos titulares, & actuales.*
25 *De ætate, aliiſque qualitatibus pro prima tonſura, & minoribus ordinibus, & de differentia inter tonſuram, & ordines.*
26 *De diligentijs adhibendis in prima tonſura.*
27 *De ætate pro ordinibus ſacris.*
28 *De literatura ad id neceſſaria.*
29 *De temporibus ordinationum, & interſtitijs.*
30 *Ordinum Collatio debet fieri gratis, & de fraudibus, quæ deſuper committuntur.*
31 *Ad ſacros ordines non ſit promotio ſine titulo beneficij, vel patrimonij.*
32 *Beneficium hoc non poteſt reſignari.*
33 *Quale ad hunc effectum dicatur beneficium.*
34 *Penſio Eccleſiaſtica etiam ſufficit.*
35 *Quid de Cappellanijs manualibus, & ſervitorijs.*
36 *De patrimonio ejuſq; prohibita alienatione.*
37 *De fraudibus, quæ deſuper committi ſolent.*
38 *Quando dicatur proviſio ſufficiens pro titulo.*
39 *De pœna Epiſcopi promoventis abſque dicto titulo.*
40 *In quibus Regularibus iſte titulus requiratur.*
41 *De pœnis Epiſcopi malè promoventis.*
42 *De pœnis malè promoti.*

CVM ordinum collatio, manuumquè impositio, sit de gravioribus materijs, quæ in Ecclesia Catholica habeantur, dum ex hujus potestatis non benè regulato usu, majora forsan inconvenientia resultant; Hinc proindè Sacrum Concilium, plures dare curavit provisiones, ob quarum diversitatem, pro congrua adnotatione, & nè unus casus, cum altero confundatur, plures diversi casus distinguendi sunt; Primò scilicet
2 ubi agatur de Episcopo conferente ordines in aliena diœcesi personæ subditæ illi Diœcesano, in cujus diœcesi id agat, absquè aliqua propria competentia; Secundò de Episcopo conferente ordines, pariter in aliena diœcesi, personæ ejus non subditæ, non tamen subditæ illius Diœcesani, sed alterius; Tertio ubi de collatione ordinum etiam in aliena diœcesi cum proprio subdito; Quartò ubi de collatione ordinum in diœcesi propria, subdito alienæ, vel nullius diœcesis; Quintò ubi de collatione ordinum personæ, de qua sit quæstio, an unius vel alterius diœcesis subdita sit; Sextò in Episcopo titulari, nullam habente diœcesim, sive in Episcopo ritus græci; Septimò ubi certa sit potestas conferendi, adeò ut nulla ex dictis difficultatibus cadat, sed ea sit super modo conferendi; Et demùm octavo super pœnis, quæ in præmissis casibus illicitis, injunctæ sint, tam ordinanti, quàm ordinato respectivè.

In omnibus casibus, ut suprà, inspectio cadit, quando collatio ordinum fiat absque
3 licentia, & commissione ejus, ad quem legitimè pertineat illos conferre, vel alteri committere, ut conferat, quoniam ubi accedunt voluntas & potestas, tunc nulla cadit ratio dubitandi, ut literaliter supponitur in his Decretis conciliaribus, ac probat vulgare axioma, quod omnia nostra facimus, quibus nostram impertimur auctoritatem; Quare de singulis agendo.

Quatenus pertinet ad primum, ille est casus indubitatus, cùm contineat positivam duplicem turbationem, ac usurpationem
4 alienæ potestatis, & jurisdictionis, tam circa personam, quàm circa territorium, ordinando scilicet clericum alienum, arq; exercendo pontificalia in aliena diœcesi, quod generaliter etiam extra collationem ordinum, non dato legitimo titulo particulari, est prohibitum ex insinuatis supra *disc. 6.*

Quoad secundum casum, ordinationis nó subditi proprij in aliena diœcesi, cujus neque sit subditus ille, qui ordinatus est, puta quia
5 Episcopus Tusculanus in diœcesi Albanen. ordinet subditum diœcesis Velitervæ; Et tunc respectu Episcopi Albanen., in cujus territorio id gestum est, quamvis ordinatio facta sit cum licentia Episcopi Veliterni, illicitè actum dicitur ob genericam prohibitionem de qua *dicto disc. 6.* super exercitio pontificalium in genere, non autem super collatione ordinum, cum in nihilo ei præjudicatum sit, atque de hoc pertineat ad superiorem personæ ordinatæ, cujus potestas turbata est, quatenus ejus licentia non accesserit.

Tertius est casus ordinationis factæ subditi proprij in diœcesi aliena, & tunc pari-
6 ter ex alia causa actus dici non potest illicitus, nisi ob usum pontificalium juxta præmissam genericam prohibitionem; Undè propterea si ageretur de concessione primæ tonsuræ, quæ nullum exigit usum pontificalium, sed etiam in cubiculo, privato more dari potest, si idcum proprio subdito fiat, una opinio credit, quod Diœcesanus conqueri non potest, cum in nihilo ejus jurisdictio turbari dicatur, super quo locus veritati relinquitur.

Quartus

Quartus eſt ordinationis in propria diœ-
7 ceſi ſubditi alieni, quoties ille dici non poſ-
ſit quoque ſubditus proprius, adeò ut pra-
cticari valeat cumulativa ſubjectio diverſis reſpectibus; Et tunc pariter planum eſt quod actus ſit illicitus, quoniam licèt nunquàm exerceantur pontificalia in proprio territorio, attamen malè fit collatio ordinum ſubdito non proprio, cùm non debeat unus paſtor ſe ingerere in ovibus alieni ovilis, quæ alteri paſtori commiſſæ ſint.

Quarè diſputandi ratio cadit, quando prætendatur ſubjectio accidentalis, etiam
8 cum clerico alienæ diœceſis, puta quia eſſet quis originarius unius diœceſis, prætendatur autem effectus domiciliarius alterius; Sivè quod effectus ſit ſubditus illius Epiſcopi, ratione familiaritatis, aut ratione beneficij, quod in ea diœceſi quæſierit; Iſta etenim ſunt tria capita, ex quibus, uni Diœceſano, conceditur facultas conferendi ordines perſonæ, quæ naturaliter, ac inſpecta origine, ſit de diœceſi aliena.

Quemadmodum enim generaliter in prophanis receptum eſt, ut quis retinere poſſit
9 compatibiliter duplicem veram civilitatem, unam ſcilicet originariam, & alteram domiciliariam; *de præeminent. diſc. 36. & ſeqq.* Ac etiam poteſt eſſe ſubditus plurium diverſis reſpectibus, unius ſcilicet ratione originis, alterius verò ratione domicilij, & alterius ratione delicti vel contractus, ac etiam alterius ratione rei ſitæ; *de juriſdict. diſc. 57. & ſeqq. & de judic. diſc. 3.* Ita poteſt eſſe ſubditus plurium Epiſcopotum ex dictis diverſis reſpectibus, originis, domicilij, familiaritatis, & beneficij *plura colligunt Barboſ. de Epiſcop. 1 alleg. 4. & alij moderni Collectores paſſim.*

Verùm quia ex his prætextibus, fraus dictis prohibitionibus de facili fieri ſolet; ſi inc proindè nimium circumſpectè procedendũ eſt in iſtorum requiſitorum verificatione, ſuper qua frequentius cadunt quæſtiones; 10 Præſertim verò circa domicilium, quando ſcilicet iſtud ad hunc effectum, legitimè contractum dicatur necnè; Atque ſuper hoc DD. nimium ſe involvere videntur cum cõſueta opinionum varietate; Alijs præcisè exigentibus decennalem habitationem; Alijs verò opinantibus, ut ſola declaratio animi ſufficiat etiam ſine lapſu temporis; Et alijs credentibus, ut neutrum ſufficiat ſine alijs adminiculis facti, puta mediante acquiſitione bonorum ſtabilium, ac formali apertura domus cum familia, tanquam verè in propria patria, ita verè ſibi conſtituta.

Veriùs autem videtur, ut iſta ſit quæſtio potiùs facti quàm juris, ideoque apta non ſit certam recipere regulam generalem cuicumq; caſui applicabilem, ſed ejus deciſio pendeat ex facti qualitate, & circumſtantijs, quoniam ſtatuendum benè ſimul, ut quis nõ ſolùm per decem, ſed etiam per viginti, & triginta annos, ac majus tempus in loco moretur cum familia, & domo formali, ac etiam cum acquiſitione bonorum ſtabilium, & tamen illius loci domiciliarius non fiat, quia nempè ejus habitatio ibi fuerit occaſionalis, ex cauſa officij, vel mercaturæ, aut alicujus muneris; Et è converſo ejus habitatio non fuerit decennalis, ſed tamen tales accedant circumſtantiæ, quod ſecum ferant verùm domicilium fixum. *De his agitur ſub tit. præeminent. diſc. 63. & 37. & de Regal. diſc. 104. & de Canon. & Capitulo diſc. 21.*

Idemque dicendum eſt circa originem, quoniam licèt de jure ad alios effectus pro-
11 phanos, præſertim honorificos, iſta civilitas non amittatur per habitationem, etiam verè domiciliariam, quæ alibi ſequatur, quinimò ſufficiat origo patris, atque in plurium ſententia, etiam illa avi, quamvis ipſe in patria

domiciliaria natus esset; Clariùs verò ubi parentum, ac majorum habitatio fuisset occasionalis, cùm tunc retineatur civilitas originaria, perindè ac si verè, & realiter sequuta esset; *ibid. de matrimonio discurs.* 14. Adhuc tamen cum debita circumspectione procedendum est, nè sit color quæsitus, atque sit talis origo remota, ut deserta videatur; ideoque totum pendet ex circumstantijs facti.

Idemque quoad alterum subjectionis caput, ratione familiaritatis, non solùm ration-
12 temporis triennalis continui, sed etiam, ut ea sit vera, & realis, cum copulativo concur- 14
duplicis requisiti, mentis scilicèt, & dentis, de quibus requisitis frequentiùs in foro agitur in materia beneficiali ad effectum reservationis ratione familiaritatis Cardinalium, *de benefic. discurs. 6. & 11.* adeò ut pariter non sit color quæsitus, ac in fraudem, quæ frequentiùs in hoc cõmitti solet; ideoq; pariter ex facti circumstantijs decisio pendet.

Et quoad beneficium, illud debet esse verè residẽtiale cum annexione ordinis, vel de
13 præcisa necessitate, vel saltẽ de morali, puta quia sit provisus de Ecclesia parochiali, vel de canonicatu, aliocq; beneficio residentiali, & servitorio in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata; Secùs autem ubi (ut quandoq; practicari vidi) agatur de beneficio simplici, nullã præ se ferente arctationem ordinũ, & quod affectatè ad hunc effectum procurari solet, quamvis exigui redditus, imò quandoq; de novo erigi juxta illam frequentem praxim, quam habemus in illis valdè exiguis, ac penè idealibus beneficijs, quæ erigantur, vel acquirantur ad effectum gaudendi privilegio
15 fori absque requisitis ab hoc Sacro Concilio præscriptis, cum utique ista species beneficiorum ad id sufficere non debeat; *Barbos. & alij ibid.* Quinimò neq; altera residentialium, atq; secum ferentium arctationem, nisi quando sincerè obtineantur animo retinendi, cùm frequens praxis doceat, quod fraudulenter affectari solent pro hoc solo fine obtinendi ordines, qui parùm digno à propri[illegible] diœcesano negentur, ut eis obtentis, beneficium dimittatur, atq; ad propriã diœcesim seu consuetum domicilium semper animo retentum, r[illegible]rsio fiat, ideoq; totum pendet ex facti circumstantijs, neque desuper certa regula statui potest.

Circa quintum casum supra distinctum, quod collatio fiat personæ, de qua sit quæ-
14 stio, an collatoris, vel alterius subdita sit; Ultra dictas species accidentalis subjectionis in præcedenti casu recẽsitas, plures aliæ species dari possint; Primò nempè in illis personis, quæ nullam habeant actualem Catholicam diœcesim, propriumq; Catholicum Antistitem, quia nempè, eorum originaria diœcesis ab infidelibus, vel ab hæreticis occupata sit, undè propterea ad hoc ut catholicè vivere valeant, in alienas diœceses Catholicas cõfugiant; Tunc etenim de jure efficiuntur subditi, ac Diœcesani illius diœcesis, in qua se receperint, sed quoniam postquã se receperunt in una diœcesi, se transferre solent in aliam, hinc proindè cadere solet ista quæstio, an Antistes istius secundæ, illum ordinare valeat, sine licentia ejus cujus primò Diœcesanus effectus est, idq; pariter certam non recipit regulam, sed ex facti qualitate, & circumstantijs decisionem expectat, ut in jurisdictionalium terum adnotationibus specialiter advertitur. *de jurisdict. disc. 52.*

Secundò, ubi agatur de illis Episcopis qui
15 ex concessione Apostolica, fixam sedem habeant in aliena diœcesi, cũ plena jurisdictione Episcopali, in aliqua Ecclesia, & clericis ibi inservientibus, undè propterea oporteat assumere ad servitium, & ordinare personas,

quæ

quæ naturaliter, atquè inſpecta origine, ſint ſubditæ Diœceſani, juxtà aliàs inſinuatum exemplum Epiſcopi Feſulani in Civitate Florentiæ, Archiepiſcopi Nazireni in Oppido Barolid œceſis Tranen., & Cardinalis Protectoris Alinæ domus Lauretanæ cum ſimilibus. *eodem tit. de juriſdict. diſc.* 20. *& in ejus ſupplemento.*

Tertiò ubi agatur de clericis alienæ diœceſis, ſuper quorum ordinatione contentio
16 ſit inter duos Epiſcopos vicinos ob impedimentum proprij Diœceſani, ut contingit Sede vacante in primo ejus anno, in quo per iſtud Concilium interdicta eſt Capitulo, vel ejus Vicario iſta poteſtas, undè propterea deſuper obtinentur literæ Apoſtolicæ directæ Epiſcopo viciniori, quod etiam poſt annum ſequi ſolet occaſione diſpenſationis interſtitiorum, vel ſimilis, cum Papa ejuſque Dataria, vel Secretaria Brevium non ſcribat Capitulo, vel ejus Vicario, undè propterea quæſtio cadit, quiſnam ſit viciniot, quod pariter facti quæſtionem continet, cujus deciſio pendet à menſura diſtantiæ, attendenda ab una Eccleſia ad alteram, non autem à loco, de quo ſit ille qui ordinari debeat, cum vicinitas reguletur à capite, non autem à membris. *eodem tit de juriſdiction. diſc.* 50.

Et quartò magis, ac frequentiùs, ubi perſonæ ordinandæ habeant Prælatum in
17 feriorem cum Ordinaria ſpirituali, ſeù quaſi Epiſcopali juriſdictione, dictuſquè Prælatus alicui Epiſcopo licentiam concedat ordinandi proprium ſubditum, id autem impugnet Epiſcopus, in cujus diœceſi ſitus ſit locus habens hunc inferiorem Prælatum, ſivè ille qui ſit viciniot, atque contendat id ad ſe pertinere, neque alteri per Prælatum inferiorem committi poſſe.

In hoc autem diſtinctio eſt, Aut agitur de locis, vel Eccleſiis verè ſitis in aliena diœceſi, undè propterea intret ſolùm ratio, tam exemptionis paſſivæ, à Diœceſano, quàm etiam juriſdictionis activæ Prælati inferioris cum illius loci clero, & populo, ſivè cum certo genere perſonarum; Aut verò agatur de illis locis, quæ ſint verè Nullius extra omnem diœceſim, cum vero, ac materiali territorio ſeparato, tanquam per ſpeciem diœceſis illius inferioris Prælati, qui verus Ordinarius cenſendus veniat juxtà aliàs recenſitas inferiorum Prælatorum ſpecies.

In prima ſpecie illorum inferiorum Prælatorum exemptorum verè exiſtentium intrà fines alienæ diœceſis, diſtinctio eſt inter ſæculares, & regulares; Ubi etenim agitur de
18 Regularibus profeſſis, qui ad titulum Religionis, & paupertatis ad ordines promoventur; Tunc ad Superiores regulares pertinet eligere Antiſtitem, à quo promoveri debeant, quoniam ob pluries inſinuatam laudabilem introductionem reginiinis Religionum ad formam Univerſitatis, vel Reipublicæ cum crebris obedientiarijs mutationibus Religioſorum de loco ad locum, ità Religioſi profeſſi de nulla certa diœceſi eſſe videntur. *apud Barboſ. dict. alleg.* 4. *& alios Collectores paſſim.*

Ubi verò agatur de illis, qui ſint de clero, & populo ſæculari, hodie ex his conciliatibus Decretis, neglecta quavis ampla exemptione, extra controverſiam eſt, ut hujuſmodi inferiores Prælati iſtam non habeant poteſtatem, quæ pertinet ad Ordinarium, ſeù Diœceſanum jure delegationis tactæ à Sacro Concilio Tridentino, adeo ut nulla deſuper dignoſcatur differentia inter exemptos, & non exemptos.

Ubi verò agatur de loco verè Nullius cum territorio ſeparato; In illis primis temporibus poſt Concilij publicationem id in

guo fuit, undè propterea per hanc Sacram Congregationem provisionaliter Episcopo viciniori commissum fuit, donec punctus maturius decideretur; Deindequè aliquibus ex hujusmodi Prælatis instantibus, pro eis prodierunt resolutiones, ut scilicet ipsis facultas competeret concedendi literas dimissoriales cuicumquè Catholico Antistiti eis benè viso directas, eo modo, quo cuilibet loci Ordinario licet; Aliqui verò id neglexerunt, undè propterea diù in dicta provisione continuatum est, eis verò moderno tempore idem petentibus per Sacram Congregationem denegatum fuit, cum modernæ Congregationis sensus videatur, ut etiam in his Prælatis Nullius quoad ordinum collationem ista conciliaris dispositio procedat, quod ad viciniorem Episcopum pertineat, ideoque observantia in hoc nimiùm conferre videtur. *de jurisdict. disc. 16.*

Sextus casus duplicem habet inspectionem, unam scilicèt Episcoporum titularium, & alteram Episcoporum ritus Græci; In prima specie, cautum est, ut nullatenus 19 hæc facultas tribuatur Episcopo titulari, adeò ut nulla in eis competentia intret; Non potest enim intrare illa originis, minusque domicilij vel beneficij, cum in Titularibus nullum ex his verificabile remaneat, quamvis aliquis de Ecclesia ab infidelibus occupata ad loca catholica veniat, ut catholicè vivat, quoniam efficitur subditus illius diœcesis, ut supra insinuatur; Undè propterea remaneret solus titulus familiaritatis, qui per hoc Decretum conciliare sublatus fuit, dum sub hoc prætextu plures committebantur fraudes atque multi, qui ob illiteraturam, vel ob vitam, & mores, aliasve justas causas per Ordinarium repellebantur, ità ordines assumebant.

De Episcopis autem ritus Græci, in his Decretis non disponitur, nisi implicitè sub nomine Titularium, quales aliquando esse 20 solent illi, qui in Ecclesia Latina conversantur; Est bene verùm, quod adsunt quoque illi, qui diœcesim actualem habent in illis partibus, in quibus eodem ritu retento, damnatoque schysmate Græcorum, recognoscatur obedientia Papæ, ac unitas Ecclesiæ Romanæ; In Italiam verò venire solent, ibique aliquo tempore permanere occasione certiorandi de statu Ecclesiæ S. Congregationem de Propaganda Fide, atque aliquam subventionem ab ea obtinendi; Sivè etiam, quia in plerisque partibus præsertim in provincijs utriusque Calabriæ Lucaniæ, seù Basilicatæ & Hydrunti, plura adsunt oppida, vel castra Græcorum, vel Albanensium ritu Græco adhùc viventium cum clericis in sacris uxorem habentibus, qui ritu Græco ordinantur, ideoque licèt subditi sint Episcopo Latino, in cujus diœcesi morantur, atque nonnisi de ejus licentia, & delegatione ad ordines promoveri possint, attamen eos recipere debent ab aliquo Episcopo Græco, eo quia diversa est forma collationis ordinum inter Ecclesiam Græcam, & Latinam. *de Regalibus disc. 60.*

Ideoque antiquiori tempore frequens erat usus ritus Græci in Italia, præsertim in partibus respondentibus ad mare Adriaticum, vel Jonium ob dominationem Imperatoris Constantinopolitani, qua duranie, 21 istæ partes, vel regiones, in schysmate Græcorum vivere coactæ fuerunt, sub obedientia Patriarchæ Constantinopolitani, qui plures Episcopatus erexit, undè provenit illud inconveniens, præsertim in Apulia, apud omnes alicujus admirationis, quod scilicet quilibet locus cum valdè exiguo territorio sine diœcesi proprium habet Episcopum, adeò ut eis parochorum habentium usum pon-

pontificalium, titulus magis congruat, quod scilicèt postquam sequuta expulsione Græcorum per Normandos, istæ partes ad unitatem, ac obedientiam Ecclesiæ Romanæ redierunt, atque continuationem Episcopi Græci, ac etiam deputationem alterius Episcopi ritus Latini, per aliquod tempus practicare oportuit, quod tamen modernis temporibus ab aula recessisse videtur. *de præeminent. disc. 3. & seq. de hac materia, & de jurisdict. disc. 20.*

Id autem unitati Ecclesiæ Cathedralis non adversatur, quoniam licèt regulariter non detur, nisi unus Ecclesiæ Cathedralis
22 Episcopus, ex ratione inconvenientis, nè una sponsa duos habeat viros, sivè quod unum corpus, duo habeat capita; Attamen, quemadmodum compatibiliter (ut alibi insinuatur) plures Ecclesiæ materiales, sociativo quodam jure concurrere possunt ad efformandam unicam Cathedralem absque unitatis præjudicio. *de præeminent. disc. 2. cum pluribus seqq.*

Ac etiam plures personæ materiales constituere possunt unicam personam formalem, seù intellectualem rectoris Ecclesiæ parochialis; Ità patiret pro respectuum diversitate dari possunt in eadem Ecclesia Cathedrali, eademque diœcesi duo Episcopi, unus pro ritu Latino, & alter pro ritu Græco *ibidem*. Vel quia dicto sociativo jure, istæ duæ personæ materiales pro meliori administrat one Ecclesiæ habentis utrumque ritum, efforment unam intellectualem; Vel, quia unus reverà sit Episcopus, & Ecclesiæ sponsus, ille scilicèt ritus Latini; Alter verò adjutoris, ac vicarij potiùs partis gerat, qui in
25 Episcopali ordine constiturus est pro exercitio pontificalium præfati ritus diversi, quod Episcopo Latino non congruit.

Eo modo quo plures magni, & qualificati Præsules, præsertim in Germania, & quandoque etiam in Hispania, & in Italia retinent pro vicarijs personas in Episcopali
23 dignitate constitutas, præsertim Episcopos titulares, & quandoque etiam actuales aliquam exiguam adjacentem diœcesim habentes, quod etiam in Italia per sacram Congregationem (licèt rarò) permitti solet; Istique Episcopi adjutores vulgò præsertim in Germania appellantur, undè quando Archiepiscopatum titularem habeant, sivè sint Episcopi antiquiores, oriri solent quæstiones præcedentiæ cum actualibus Episcopis
24 suffraganeis illius Metropolitani, cui hunc famulatum præstant, ut in meis præeminentiarum rerum adnotationibus habetur. *de præeminent. disc. 16.*

Septimus est casus collationis ordinum, quæ citrà omnem potestatis quæstionem, per Episcopum in propria diœcesi fiat proprio subdito diœcesano; Et tunc intrat inspectio super modo tenendo, ut benè ista collatio sequatur, unde propterea per hæc decreta ad tollendos abusus, qui irrepserant, plures prodierunt provisiones; Primò nempè, circa habilitatem personæ, ut scilicet ordines non conferantur, nisi personis habilibus ac dignis, non autem indignis, vel incapacibus ratione ætatis, vel ratione illiteraturæ, sivè natalium, aut criminis, & irregularitatis juxtà ordinum qualitatem.

Ubi enim agitur de prima tonsura ex cõmuni, ac recepto sensu DD. sufficit ætas septem annorum, atque alia non desideratur literatura; nisi quod saltem sciant scribere, neque ad hunc effectum obstat defectus
25 natalium, vel irregularitatis, cum super eis Episcopus dispenset; Idemque in quatuor minoribus ordinibus, in quibus tamen aliqua major ætas non tamen certa, & præfinita, & aliqua major literatura super intelligentiæ

gentia linguæ latinæ, vel saltim quod adsit habilitas, ac aliqua honesta præparatio ad illam obtinendam.

Malè autem agunt Episcopi, si criminosos & inquisitos ad hujusmodi etiam minores ordines, ac præsertim ad primam tonsu-
26 ram promovent, undè propterea S. Congregatiò Episcoporum, vel ista Concilij prudenter injunxit, ut ad instar matrimonij publicationes in Ecclesia fieri debeant de promovendis ad primam tonsuram.

Diversum autem est in ordinibus sacris, 29 pro quibus, necessarij sunt legitimi natales, eisque Episcopus non dispensat, sed necessaria est dispensatio Apostolica, ac etiam ob-
27 stat irregularitas, ideoque irregulares ad eos promovendi non sunt, necnon præfinita est certa ætas; Pro Subdiaconatu scilicet illa anni vigesimi primi complen, adeò ut sufficiat attigisse unam diem anni vigesimi secundi? Pro Diaconatu initium anni vigesimi tertij; Et pro Præsbyteratu initium anni vigesimi quinti; Nisi accedat dispensatio Apostolica, quæ regulariter pro tresdecim mensibus concedi solet, rarò autem, & ex gratia speciali pro tempore majori.

Obstat quoque pro his ordinibus illiteratura, quæ speciem irregularitatis causat, ubi adminus non habeatur notitia linguæ lati-
28 næ, quamvis per Concilium aliqua major literatura, saltim in Theologia morali, seù in casibus conscientiæ desiderari videatur, idque diversam habet praxim, pro diversis locorum moribus, seù etiam ex majori, vel minori Episcoporum zelo, & diligentia; In illis enim partibus, in quibus incolæ, ingenioſi, ac studiosi sint, unde propterea literatorum copia habeatur magis circumspectè, ac rigoroſè procediti solet, atque sacri ordines non conferuntur, nisi benè versatis saltim in Theologia morali; In alijs verò, in quibus naturaliter incolæ sint grossolani, vel parùm studioſi, ut præsertim est in Apulia, sivè in parvis & obscuris locis, in quibus studiorum occasio non habeatur, tunc mediocris, ac talis qualis notitia linguæ latinæ reputatur magna literatura.

Aliud requisitum consistit in temporibus, quæ interstitia nuncupantur, siquidem prima tonsura, & quatuor minores ordines, quocumque tempore conferri possunt, cum ea differentia, quod prima tonsura (ut supra-
29 dictum est), nullum exigit usum pontificalium, sed quacumque die, & hora, etiam in camera, & privato more conferri potest, cum una opinio credat non esse ordinem, sed solum introductionem ad ordines, adscriptionem militiæ cœlestis; Alij verò ordines conferri debent diebus festivis, inter missæ solemnia, vel in ejus celebratione.

Pro ordinibus autem sacris, statuta sunt certa anni tempora, extrà quæ sine Apostolica dispensatione Episcopus ordinationes, quæ ità solemnes, ac publicæ dicuntur, tenere non potest, atque nonnisi unus ordo sacer, uni eidemque personæ conferri potest, solaque potestas dispensandi quæ Episcopo in his interstitijs conceditur, est circà illud spatium anni, quod ab hoc sacro Concilio præscribitur inter diaconatum & præsbyteratum; Ac etiam promoti ad unum ordinem, non debent ad alium sacrum promoveri nisi prius in eo ministraverint; De facili autem ista promotio per saltum hodie practicatur ob nimiam facilitatem concessionis Apostolicæ dispensationis super his interstitijs, quodque in tribus diebus festivis omnes ordines obtineri possint.

Aliud est præcipuum requisitum à sacro Concilio enixè desideratum, ut ordinum quorumcumque etiam minorum collatio gratis, & absque aliqua mercede etiam à

spontè

30 ſpontè dantibus fieri debeat ; Verùm hoc Decretum parum ſervatur, quoniam ultrà munera & corruptelas, quibus improbi, ac ſimoniaci Epiſcopi nimiùm vacant ; Adhuc etiam publicè, & ſub ſpecie licitæ rei, ex ordinationibus notabilia obtinent emolumenta ſub nomine actorum judicialium, quæ facere oporteat pro juſtificatione vitæ, ac morum, & legitimorum natalium, aliorumque requiſitorum, & præſertim ſufficientis beneficij, vel patrimonij, idque cauſa eſt, ut Epiſcopi cum tam magno abuſu ſint adeò faciles, & frequentes in ordinum collatione, ac etiam dictorum requiſitorum verificationem frequentiùs cum exacta diligentia affectare ſolent pro notabilibus emolumentis actorum, quæ pro majori parte tendunt ad ipſorum Epiſcoporum utilitatem ; Vel quia Cancellariam locant pro annua, vel menſtrua penſione ; Vel quia eorumdem emolumentorum quotam obtineant, reliqua dimiſſa Vicario, & Cancellario loco ſolarij, ſeu mercedis, & conſequenter collationes ordinum, iſto decreto non obſtante, recenſeri ſolent inter corpora reddituum, eodem modo quo recenſentur procurationes, ac alimenta viſitationis, non obſtantibus pleriſque decretis, ac proviſionibus ſacræ Congregationis, quoniam punctus eſt circa obſervantiam, quoniam cum non facilis ſit continuus ſubditorum recurſus ad S. Congregationem, atque magis fortè expediet iſtas pati concuſſiones, quàm recurſuum incommoda & diſpendia ; Hinc ſecluſo remedio timoratæ conſcientiæ, ac honeſtatis ipſorum Epiſcoporum, quorum plures qualificati Prælati exactè id ſervant illa remedia non proſunt.

Quartum eſt requiſitum, ut ad ſacros ordines promoveri non debeant, niſi ſufficienter proviſi de Eccleſiaſtico beneficio, vel de 31 patrimonio, ex quo decenter vivere valeant, ne aliàs cum ordinis clericalis dedecore mendicare cogantur, cum prohibitione reſignationis hujuſmodi beneficiorum, vel alienationis bonorum, ad quorum titulum promotio ad ordines facta ſit.

Hinc ubi ad beneficij titulum id ſequutum ſit, ad iſtius decreti limites, recepta eſt beneficialis concluſio, ut in hujuſmodi beneficij reſignatione, quamvis in manibus 32 Papæ facta ſit, ſpecialis mentio hujus qualitatis fieri debeat, ac aliàs ea irrita cenſeatur, ut in ſua beneficiali ſede latiùs advertitur. *de benefic. diſc. 37.*

Quæſtiones itaq; in propoſito cadere ſolent, quid nam ſub nomine beneficij ad hunc effectum cadat, ut ad ejus titulũ promotio fieri valeat; Cumq; Concilium patrimonio quoq; contentetur, hinc proindè veriùs, magiſque receptum eſt, æquipollentem proviſionem ſufficere, quamvis in ſtricta juris cenſura, eccleſiaſtici beneficij nomen non competat, ut illæ ſunt capellaniæ, quibus utpotè cum legitima auctoritate non erectis, beneficij nomen non congruit, ſed potiùs legati pij, undè propterea regulæ beneficiales non intrant, quoniam ſufficit, ut ejus titulus, quamvis prophanus perpetuus eſſet ; Sive ubi etiã de ſui natura manualis, atq; ad nutum amovibilis adhuc tamen per accidẽs in ea perſona perpetuus ſit, quia nempè illi, ad quos amovere pertinet, id agere validè permittant. *eod. tit. de benef. diſc. 97.*

Prout etiam eccleſiaſtica penſio cũ legitima auctoritate reſervata, ad id ſufficiẽs reputatur; *Barboſ. dict. alleg. 4. & alij cõmuniter.*

34 Secùs autem, ubi de ijs merè ſervitorijs, ac manualibus capellanijs, vel muneribus agatur, in quibus nullus accedat titulus, qui hanc ſecuritatẽ inducat. *dict. diſ. 97. de benef.*

Adhuc tamen in hac ſpecie diſtinctio eſt, an de illa capellania, vel alio ſervitorio manuali munere agatur, qui famulatus ſpeciem redoleat, ut in illis clericis contingit, qui ex alicujus Eccleſiæ adminiſtratorum deputatione illius ſervitio ſub menſtruo, aut annuo, ſeù diutno ſtipendio adſcribuntur, ſecùs autem, ubi licet nullus ſpecialis, vel perſonalis titulus accedat, attamen promovendus tale jus habeat, ut titulo æquipolleat, adeò ut illud ſervitium, etiam ex parte recipientis neceſſarium ſit, neq; libera competat dimittendi facultas, juxtà frequentem praxim, non ſolùm parochialium, ſed etiam collegiatarum, & cathedralium, ad quarum ſervitium ex cõſuetudine cum numero præfinito, vel ſine, loci cives, ſeu nationales, qui certas habeant qualitates, recipiuntur ad quamdam maſſam, ſeu participationem, ut in capitularium rerum ſede, ac notis advertitur, *de Can. & Capit. diſc. 17. cum plur. ſeq.* quoniam ad hujus ſervitij titulum, promotionem fieri poſſe receptum eſt, cum beneficio, vel titulatæ perpetuæ capellaniæ, ſpectato effectu, id æquipolleat. *ibidem.*

Hujuſmodi autem proviſione ceſſante, alia ſuccedit, cujus frequentior eſt uſus, ad titulum patrimonij, temporalium ſcilicet bonorum ac reddituum, quorum alienatio, vel etiam obligatio interdicta eſt, ſpectato quoque effectu, ne ſcilicet exindè libera fructuum, vel reddituũ perceptio impediatur, donec ipſe clericus vivat, ſive aliundè proviſionem æquivalentem obtineat, ſpectato effectu, non autem verbali forma; Atq; ſi bona magni redditus deſuper aſſignata ſint, non in omnibus hæc alienandi, vel obligandi prohibitio urget, ſed in ea rata, quæ congruæ ſubſtentationi pro loci moribus adaptata ſit, juxta declarationes, vel diſtinctiones, de quibus pro qualitate perſonarum in ſede prohibitarum alienationum in meis adnotationibus actum habetur. *de alienat. & contract. diſc. 38.*

Fraudes autem deſuper committi frequens praxis docet, ut ſcilicet clericis ad ordines promoveri cupientibus, iſtamque non habentibus proviſionem, à conjunctis, vel benevolis ſimulatæ fiant donationes bonorum, vel reddituum, ſimulationis expreſſæ declaratione per diverſam ſcripturam reportata; Adhuc tamen, ubi effectus jam conſumatus eſſet, adeò ut re non integra ſimulatio deregatur, in nulla ratione habenda eſt, atque præcedens conventio, vel declaratio donatorem non relevat, ob mixturam juris tertij, Epiſcopi ſcilicet promoventis, quem alias lex ad alimenta promoto ſuppeditanda obligat. Vel etiam ut ob ſecundatium jus vel intereſſe ipſius ordinis clericalis donatio firma remaneat; Ad inſtar eorum, quæ in conſimili prophana donatione habentur carnalis matrimonij contemplatione facta, ut hujuſmodi occultæ, ac fraudulentæ conventiones, vel declarationes, ſeù etiam retrodonationes, quibus eadem congruat ratio, pro infectis haberi debeant. *de donat. diſc. 1. & ſeqq. & in ſpecie diſc. 11.*

Super redditus, vel emolumenti quantitate, ſivè de beneficio, ſivè de patrimonio, aliavè æquipollenti proviſione agatur, certa regula deſuper ſtatui non poteſt, cum ex regionum, ſeù locorum diverſa qualitate id pendeat, ratione majoris, vel minoris victualium affluentiæ, undè propterea ad congruam ſuſtentationem major proviſio neceſſaria ſit, vel reſpectivè minor ſufficiat, ideoque cujuslibet diœceſis legi diœceſanæ, vel Synodali quatenus adſit, ſeu conſuetudini deferendum eſt, cum non implicet, ut in eademmet diœceſi diverſa ſit taxa

pro

pro locorum, vel regionum diversitate, ubi præsertim de ampla diœcesi agatur, cùm alter esse soleat victualium valor, seu vivendi honorificentior usus in Civitate, vel in conspicuis, ac civilibus oppidis, quàm in castris & pagis, ideoque prudenti Episcopi arbitrio id remissum est. *dicto discurs. 38. de alien. & contract.*

Quamvis autem, Episcopo aliàs malè provisum ordinanti, lex onus imponat suppeditandi ordinato alimenta; Nunquam tamen
39 praxis id docet, quoniam pro frequentiori contingentia, promoti non remanent in duobus primis sacris ordinibus, sed assumunt sacerdotium, quod sufficientem provisionem ad victum præbere solet cum eleemosyna celebrationis missæ diurnæ. Adhuc tamen Episcopus malè agit, atq; correctione dignus est, sub hac licèt probabili, ac frequentius contingibili spe provisionis, ad ordines sacros promovere, cùm extra quæstionem sit, ut in minoribus hæc provisio non requiratur ob libertatem redeundi ad statum sæcularem, atque artibus, alijsque mechanicis exercitijs pro victu comparando se abdicendi.

In clericis sæcularibus hæc procedunt, ac etiam in illis Regularibus, qui licèt verbali
42 ter paupertatis votum emittunt, de facto tamen clericorum sæculatium more in privatis domibus proprio sumptu vivunt, unde
40 propterea eadem congruit ratio (ut illi sunt clerici, qui servitio militarium Religionum addicti sunt, præsertim Hierosolymitanæ;) Secùs autem ubi de illis agatur Religionibus, in quibus intra claustra communis vita agatur, atq; Religio de omnibus ad victum, & vestitum necessarijs pro ejus instituto provideat, cum tunc ad titulum Religionis, ac paupertatis promotio fiat; Istaque novæ professionis, quæ prioris, revalidatoria sit vim, ac speciem habere videtur. *tit. de Regular. disc.* 41.

Demùm ultima est inspectio super pœnis, quæ ubi præmissa non serventur, tam Episcopo collatori, quàm ipsis malè promotis in his respectivè Decretis inferuntur, 41
præsertim ubi Episcopus in aliena diœcesi, vel respectivè in propria cum alieno subdito istud pontificale exerceat, quoniam præsertim sibi injuncta est pœna suspensionis; Undè propterea, quandoque disputare occasio dedit, an Metropolitanus, cujus subditus ordinatus fuerit, ad hujus pœnæ declarationem contra suffraganeum procedere valeat, ut in jurisdictionalium quæstionum adnotationibus habetur; *supra allegat. disc. 52. de jurisdict.* Licet enim ut suprà, quando promovet non benè provisos de sufficienti beneficio, vel patrimonio, teneatur ipse Episcopus promotor ad illis suppeditandum alimenta, attamen quia nimiùm rarò, ac fortè nunquam id practicatur, idcircò ad alias pœnas arbitrarias, Apostolica Sedes, vel Sacra Congregatio Episcoporum hujusmodi Episcopos malè agentes condemnare solet, ac debet.

Ipsis autem malè promotis, quamvis
42 malè agatur, adhuc ordinum character imprimitur; Verùm injungitur pœna suspensionis, ne in illis ordinibus ministrare valeant, ac aliàs ministrando irregularitatem incurrant, aliasque patiuntur pœnas, de quibus frequenter apud consuetos Collectores, vel Morales habetur, cum de his rarò in foro agatur, sed potiùs in Tribunali Pœnitentiariæ pro hujusmodi irregularitatis, vel suspensionis dispensatione, ideoque alia, quæ desuper cadunt, apud dictos Collectores, vel Morales videri possunt.

DISCVRSVS XV.

Ad sessionem 21. de Reformat. cap. 3., sessionem 22. cap. 3., & sessionem 24. cap. 12.

SVMMARIVM.

1 *Expedit Ecclesiarum servitio, ut distributiones sint pingues.*
2 *Pro fructibus sufficit residentia sine servitio.*
3 *Secùs in distributionibus pro quibus requiritur servitium.*
4 *Quando infirmitas causet lucrum distributionum.*
5 *De alijs impedimentis pro lucro distributionum.*
6 *Quando exercitium curæ animarũ excuset.*
7 *De eodem de quo num. 5.*
8 *De conclusione quod distributiones massæ grossæ succedant loco præbendæ, quod declaratur.*
9 *De laudabili introductione reducendi omnia ad distributiones.*
10 *Isto casu facilius datur lucrum in absentia.*
11 *De differentia inter fructus, & distributiones pro lucro in absentia.*
12 *De alia differentia ad effectum regulæ de valore.*
13 *Et circa pensiones Ecclesiasticas.*
14 *Et circa translationem inexactorum.*
15 *Circa decimas papales.*
16 *Non possunt absentibus condonari distributiones.*
17 *Quod servitium debeat esse in omnibus horis.*
18 *De injusta carceratione, an excuset pro lucro distributionum.*
19 *De alijs ad hanc materiam.*

1 IN istis Decretis pro Ecclesiarum Cathedralium, vel Collegiatarum, meliori servitio, ac decentiori cultu, prudenter disponitur, quod ubi distributiones quotidianæ tenues essent, adeò ut Canonicos, ac Beneficiaros, aliosque Ministros ad servitium non alliceret, quia nempè ob tenuitatem de facili negligantur, tunc tertia pars fructuum singularum præbendarum, cum debita proportione, ut æqualis, non autem inæqualis contributio fit, quotidianis distributionibus assignari debeat.

Ea etenim inter fructus, ac distributiones differentia est, quod pro fructuum assequutione, sola residentia sufficiat absque in-
2 teressentiæ, vel servitij necessitate; Quinimò etiam præsentia, seu residentia ficta sufficit, quia nempè ex causa studiorum, vel prò Episcopi, seu Ecclesiæ servitio, vel ex alia justa causa quis absit; *sub tit. de Canon. & Capitul. disc. 12 cum seqq.* Ac etiam sine causa, donec ad ejusdem Concilij præscriptum, clericus non residens pœna privationis fructuum, vel eorum partis mulctetur, eos obtinet, ut alibi in his adnotationibus ad residentiæ materiam advertitur.

In distributionibus autem quotidianis secus est, quoniam pro earum lucro, præcisè
3 interessentia, cum actuali servitio requiritur, neque illæ causæ, quæ à residentia excusant, sufficiunt pro distributionibus, sive sint minutæ, & verè quotidianæ, sive reducantur

ad

ad maſſam groſſam, ac diſtribuantur in fine anni, ſeu in alijs ſtatutis temporibus, quoties diſtributio ſit per punctos ratione ſervitij, quoniam tunc licèt reducantur ad maſſam groſſam, attamen dicuntur verè quotidianæ, adinſtar minutarum, etiam ad effectum Regulæ de valore; Ac etiam ad alterum, ut penſiones ſuper eis non ſubſtineantur abſque ſpeciali mentione, ut in ſuis tedibus advertitur. *de penſion. diſc.* 61. 6

Ideoque pro frequentiori contingentia, ſola cauſa infirmitatis excuſat, atque fingit 4 intereſſentiam, etiam ad effectum hujuſmodi diſtributionum; Quoties tamen ille, qui infirmitatis impedimentum habet, de tempore valetudinis reſidere, ac inſervire ſolitus eſſet, adeò ut ceſſante hoc impedimento pro ejus conſuetudine ſervitium præſtiturus eſſet; Secus autem in caſu converſo, quod non eſſet ſolitus, quoniam tunc non intrat ficta ſuppletio, iſtudque impedimentum non prodeſt. *de Canon. & Capitulo dicto diſc.* 12.

Dantur etiam alij caſus juſti impedimenti, ob quod concedatur participatio diſtributionum præſertim maſſæ groſſæ cum 5 excuſatione à punctaturis, puta quia extra chorum Canonicus pœnitentiarius, vel alter, qui de mandato ſuperioris, vel de conſenſu Capituli, pro majori Eccleſiæ cultu, 7 in confeſſionario aſſiſtat, ſeù alterius ſacramenti miniſtrationi incumbat, etiam extra Eccleſiam, ut contingit in ijs locis, in quibus conſuetudo eſt, quod ſacramentum Euchariſtiæ pro viatico ad infirmos deferatur, à ſola Eccleſia Cathedrali, vel ab alia Matrice, atque baculi baldachini pro decentiori aſſociatione deferantur à Canonicis, vel Beneficiatis, aut quod aliàs ſacramentum aſſocientur; Sive quod ijdem exeant à choro miſſam celebraturi in eadem Eccleſia pro commoditate populi, ſeù pro decentiori ejuſdem Eccleſiæ cultu, cum ſimilibus impedimentis pro Eccleſiarum, ac locorum moribus.

Secùs autem ubi non præſtatur ſervitium, ut vacetur alteri muneri diverſo; Putà (ex. gr.) pro exercitio curæ, & adminiſtratione ſacramentorum in aliqua parochia, quam Canonicus ex Apoſtolica diſpenſatione ſive in ſolam adminiſtrationem, ac manualem vicariam habeat, ut in pleriſque locis contingit, quoniam ità conſideratur tanquam duplex, ac diverſus homo, neque ſervitium unius Eccleſiæ operatur, ut illud alteri Eccleſiæ præſtari fingatur.

Quinimò etiam ſi agatur de exercitio curæ annexæ eidem Eccleſiæ Cathedrali, vel Collegiatæ, ubi Canonicatus annexam habeat vicariam cum ejus congrua diſtincta à participatione maſſæ diſtributionum ratione canoniæ, quoniam tunc non poterit utrumque lucrum facere, niſi ubi, (ut ex proviſione Sacræ Congregationis frequenter practicatum vidi), in congruam computetur participatio maſſæ, cum tunc punctari non debeat. *de paroch. diſc.* 20.

Sub quæſtione autem eſt, an à punctaturis excuſentur illi canonici, qui ad Sacri concilij præſcriptum aſſociantur Epiſcopum viſitantem Civitatem, vel diœceſim; Sive illi, qui pro Epiſcopi, vel ipſiuſmet Eccleſiæ ſervitio abſint; Nimiùm verò conſuetudini in hoc deferendum eſt; Sivè Eccleſiarum, ipſorumque beneficiorum qualitati, & præſertim an' Canonicus habeat pinguem, ſeù honeſtam præbendam, undè propterea juxtà iſtius conciliarij Decreti præſuppoſitum, diſtributiones ſint potiùs modicæ, ac à præbendis diſtinctæ, vel potiùs, nullis, ſeù nimiùm modicis exiſtentibus præbendis, totum canoniæ emolumentum in participatione diſtributionum, præſertim maſſæ groſſæ

consistat, cum tunc ista species distributionum loco præbendæ succedere videatur, ad hujusmodi effectus, non tamen ad alios, in quibus absentia, dici quidem potest justa proexcusatione à residentia, non autem pro altera interessentiæ. *in eisdem locis citatis.*

Quamvis etenim regula sit, quod in illis Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, in quibus nullæ distinctæ sunt præbendæ, sed totum reducatur ad massam grossam in fine
8 anni, seù aliàs statutis temporibus distribuendam, hujusmodi distributio succedat loco præbendæ, sine qua canonia stare non debet, ideoque tam ad istum effectum lucri in casu justæ absentiæ, puta causa studiorum vel simili, quàm etiam ad effectum pensionum, quæ reservantur, præbendarum naturam habeant; Attamen id intelligitur, quando hæc distributio non pendeat à punctaturis ratione servitij, unde propterea sit quædam species communionis, vel societatis, quàm præbendæ faciant inter se pro meliori œconomica administratione; Secus autem ubi participatio sit per punctaturas ratione servitij, quoniam tunc etiam si nullæ adsint præbendæ, totumque emolumentum canoniæ consistat in hujusmodi participatione, ipsaque massa constituatur, non solùm ab ijs emolumentis, quæ obveniant ab anniversarijs, alijsque divinis, sed etiam à redditibus bonorum stabilium antiquorum mensæ capitularis, adhùc tamen distributionum quotidianarum in omnibus veram naturam habent, etiam ad effectum Regulæ de valore, vel ad alios quoscumque, præterquam ad illum, ut ipsæ in consideratione habendæ sint pro regulando dotem Ecclesiæ, & ne illa indotata dici valeat, ad effectum jurispatronatus concessi ob augmentum dotis. *de hu de jurepatr. discur. 19. dicto disc. 61. de pension. & in alijs locis. cit.*

In plerisque etenim Ecclesiis, ut docet praxis Basilicarum, Patriarchalium, aliarumq; Collegiatarum Urbis, ac etiam fortè omnium Insignium Metropolitanarum, & Cathedralium Hispaniæ, & frequenter etiã in Italia, nimiùm laudabiliter, pro meliori Ecclesiarum cultu, & servitio, introductum est, ut abolito præbendarum usu, universus Ecclesiæ sive mensæ capitularis assis, ponatur in massa, sub annua, vel menstrua distributione, per punctaturas ratione servitij, adeò ut illi, qui in anno nullum præstant servitium, nullam habeant participationem, quoniam tunc pro veris distributionibus quotidianis habentur, ad omnes effectus, *ibidem.*

Benè verùm quod isto casu, facilius ex causa studiorum, seù altera simili, ob quam
10 Canonicus lucraretur fructus præbendæ, Sacra Congregatio indulgere solet participationem hujusmodi massæ in toto, vel in parte, pro Ecclesiarum seù locorum ipsiusque causæ qualitate.

Effectus qui ex hac distinctione præbendarum, ac distributionum resultant sunt quamplures, & præsertim; Primò jam dictum, ut sola residentia vera, vel ficta sufficiat pro lucro fructuum præbendæ, non au
11 tem pro illo distributionum, pro quo necessaria est interessentia cum præstatione servitij, neque causæ excusantes à residentia, excusant ab interessentia, nisi ubi agatur de infirmitate, vel de alia simili ut supra.

Secundò ad effectum Regulæ de valore, & solutionis annatæ, quoniam distributiones quotidianæ, quamvis sint massæ grossæ
12 ut supra, non computantur in valore. *de benef. disc. 90. & dicto disc. 10. de jurepatr.*

Tertiò circa reservationem, vel respectivè translationem pensionum ecclesiasticarum, quoniam patiter distributiones non
13 veniunt

veniunt in valore reſpectu reſervationis, minuſque veniunt in facultate transferendi, niſi ſpecialis mentio fiat. *dicto diſc. 61, & in alijs de penſion.*

Quartò potiſſimùm, circà tranſmiſſionem ad hæredes, vel ad ſe ipſum, per mortem naturalem, & reſpectivè civilem, pro fructibus inexactis, quoniam ubi verè fructus ſunt, (quales dicuntur illi, qui obti-
14 nentur ratione præbendæ) non tranſmittuntur, ſed pertinent ad Eccleſiam, ſivè ad Cameram Apoſtolicam, pro locorum diverſis moribus, vel Apoſtolicarum Conſtitutionum uſu, ut in beneficiali ſede advertitur; Secùs autem in diſtributionibus, quæ tranſmittuntur, ex ea congrua ratione, quod iſtæ non important emolumentum, cum quo beneficiatus aſſimilatus uſufructuario, ex legato, vel donatione foveat cauſam lucrativam, ſed dicuntur præmium, vel ſalarium laboris, & ſervitij, undè propterea illarum lucrum perficitur ſingulis diebus ac horis, 17
in quibus ſervitium præſtatur, dilata ſolùm ſolutione, vel exequutione pro majori commoditate. *ibidem.*

Quintò eadem differentia dignoſcitur de jure in decimis papalibus, aliſque oneribus, & contributionibus ſuper fructibus beneficiorum, quoniam eis non ſubjacent diſtri-
15 butiones, niſi in Apoſtolico diplomate aliàs diſponatur, ut ſequi ſolet, cum ſimilibus differentijs, ex rationis identitate reſultantibus.

Cumque Concilio cordi fuerit, ità diſtributiones impinguare pro meliori Eccleſiæ cultu & ſervitio, ad alliciendum ad intereſſentiam, ac actualem ſervitij præſtationem,
16 undè propterea nimium commendabilis reputatur enunciatus uſus reducendi omnes præbendas, totumque menſæ capitularis aſſem ad formam diſtributionum; Hinc proindè ab eodem Concilio benè proviſum eſt, ut adeò rigoroſè ſolis intereſſentibus diſtributionum participatio concedenda ſit, non autem illis, qui non inſerviant, ut id quod amittant, non inſervientes, accreſcere debeat inſervientibus, qui propterea cum hoc majori lucro ad ſervitium magis alliciantur, adeò ut neque volentes eas remittere, vel condonare poſſint non inſervientibus; Et meritò quidem quoniam, licèt regula ſit, quod quilibet eſt rei ſuæ moderator & arbiter, attamen id non conceditur, quando redundat intereſſe, vel præjudicium tertij, ut in præſenti ſequi diceretur ob præjudicium Eccleſiæ, quæ ità cultu deſtituta remaneret ob hujuſmodi reciprocam, ac viciſſitudinariam urbanitatem, ſeù condonationem, *de Canon. & Capitulo diſcur. 10. & ſeq.*

Quinimò cum idem conciliare decretum, diſtributionum lucrum decernat pro integro ſervitio in omnibus horis canonicis, idcircò hæc ſacra Congregatio Concilij improbare conſuevit illarum Eccleſiarum conſuetudines excuſantes Canonicos ab intereſſendia & ſervitio in aliquibus horis; Dummodo excuſatio ſit generica & continua, adeò ut dari valeat caſus, quod nullus Canonicus in illis interveniat, dum ceſſat mulcta punctaturæ; Secùs autem ſi fiat diſtributio per dies, vel hebdomadas, cum aliqua majori diſpenſatione, ſeù laxiori turno in aliquibus anni temporibus, quoniam id conceditur, atque in omnibus ſtatutis horis inſervire dicuntur, & huic conciliari decreto ſatisfaciunt intereſſendo in omnibus horis ſibi aſſignatorum dierum, vel hebdomadarum cadentium ſub ejus turno. *eod. diſc. 10. & 11. de Canon & Capit.*

Inter cauſas autem, quæ infirmitati, aſſimilatæ, juſti impedimenti productivæ reputantur, etiam pro lucro diſtributionum,

re-

18 ccenſeri ſolet injuſta carceratio vel detentio, quæ propriè ſequi dicitur ad hunc effectum, quando de facto ſequatur ex laicali poteſtate, ſivè etiam ex bannitorum, vel hoſtium detentione, adeò ut injuſtitia ſit notoria, & incontrovertibilis, quæ tyrannidem ſapiat; Secus autem, ubi de illa carceratione, quæ per Judicem competentem fiat pro delicto, vel debito, à quo deindè carceratus abſolutionem reportet, quoniam tunc, niſi iniuſtitia adeò notoria ſit, ut nullo penitùs velamine occultari valeat, unde propterea eandem tyrannidem importare cenſeatur, non de facili id admittendum venit; Licèt id certam non habeat regulam cum diverſimodè S. Congregatio pro facti qualitate reſpondere ſoleat. *quandoque ob detectam innocentiam decrevit diſtributiones, & quandoque carceratio alimenta ex diſtributionibus.*

19 Pluresque alios caſus magis diſtinctè recenſent conſueti Collectores; Quamvis, ut ſupra, in proœmio inſinuatum eſt, certa regula deſuper ſtatui non valeat cuicumque caſui applicabilis, cum frequentiùs ex locorum moribus, ac ſingularum Eccleſiarum qualitate, vel ſingulorum caſuum circumſtantijs decisio pendeat, ideòque etroneum eſt cum generalitatibus, ſive cum aliquibus declarationibus proditis in caſibus particularibus procedere.

DISCVRSVS XVI.

Ad ſeſſionem 21. cap. 4.

SVMMARIVM.

1 *Quid faciendum ſit in parochialibus populo excreſcente.*
2 *Quomodo iſta materia decidi, ſeù regulari debeat.*
3 *Regulariter eſt prohibita diſmembratio, & quomodo potius providendum ſit.*
4 *De circumſtantijs prohibentibus diviſionem,*
5 *Et è contrà de illam exigentibus.*
6 *De novis erectionibus Cathedralium.*
7 *Quando præſertim erectio nova Cathedralis fieri debeat.*
8 *Et quandoque fit erectio Eccleſiæ Cathedralis in Metropolitanam.*
9 & 10 *De quæſtionibus inter Eccleſiam matricem, & filialem.*

1 POpulo excreſcente, ſeù aliàs tractu temporis immutato rerum ſtatu, adeò ut, unus rector, vel parochus, vel reſpectivè una Eccleſia parochialis, univerſo populo non ſufficiat, vel non congruat; tunc prudenter ſacrum Concilium in hoc decreto providet, ut pro facti qualitate, Ordinarius, unum de duobus remedijs adhibeat; Vel ſcilicèt vicarios ſeù adjutores, ac etiam unam, vel plures Eccleſias adjutrices deputet, parochi, & Eccleſiæ parochialis unitate non immutata; Vel quod, prævia diſmembratione partis populi, ac territorij, unam vel plures novas parochias erigat, quoties omnium oportuna proviſio ſit practicabilis.

In hoc autem, certa regula generalis cui-

euicumque casui adaptabilis utiq; statui non
poreſt,ideoque manifeſtus error eſt illorum,
2 qui cum aliquibus ſacræ Congregationis de-
clarationibus, vel cum Rotæ deciſionibus,
aut aliquorum Doctorum traditionibus,pro
hujuſmodi nova erectione facienda, vel de-
neganda,in ſola litera procedunt,cum ſit po-
tiùs quæſtio nudi facti, ex ſingulorum caſu-
um particulari qualitate, ac individuis cir-
cumſtantijs decidenda; Quoniam poſſunt
ſimul ſtare, ut in uno caſu eadem populi
multiplicitate,eademque diſtantia, vel itine-
ris aſperitate, aliſque cauſis accedentibus,
id denegandum ſit, ac in altero concedendum, eo quia diverſi mores regionis vel ma-
4 jor, ſeù minor contiguæ parochialis ma-
jeſtas, vel decor, in uno caſu permittant, &
in alio prohibeant. *De his agitur ſub tit. de Parоch. diſc. 34 & 35.*

Quoties enim ſola ratiò excreti populi,
vel incommoditatis itineris in aliquibus an-
ni temporibus urgeat,adhuc abſq; neceſſita-
te procedendi ad hanc diſmembrationem,
3 ſeu diviſionem, quæ alienationem redoler,
ideoq; regulariter prohibita eſt, rectè con-
ſuli poteſt cum deſtinatione unius, vel plu-
rium inferiorum Eccleſiarum,quæ per territo-
rium jam ſparſæ ſint,ac exiſtant, vel denuò
conſtruantur, cum deputatione vicariorum,
5 ſeu coadiutorum, ut ità commodior ſacra-
mentorum, aliorumque divinorum admini-
ſtratio,præſertim infirmis, ac aliis reſpectivè
ſequi valeat,non diminuta Eccleſiæ parochi-
alis unitate,ac majeſtate tam circà numerum
clericorum,& inſervientium, quàm circa po-
puli majorem concurſum, in aliquibus præ-
ſertim majoribus anni ſolemnitatibus, dum
cum præfato remedio rectè conſultum re-
manet, idemque obtinetur finis, vel reſultat
effectus. *ibidem.*

Multoties etenim Eccleſiæ parochiales,
ob populi & cleri copiam (ut plurium loco-
rum praxis docet) collegiatarum etiam inſig-
nium figuram faciunt,quia nempè clerici na-
turales, ſeù patrimoniales, loci ejus ſervitio,
ac maſſæ adſcripti, quandam Capituli ſpeci-
em conſtituunt, ſeù figuram faciunt,cum di-
urnæ miſſæ conventuales, aliorumque divi-
norum celebratione,ac etiam ſtatutis diebus
cum miſſa ſolemni, & cum concionibus in
Adventu & Quadrageſima, magiſque exa-
cto doctrinæ chriſtianæ, aliarumque ſpiritu-
alium rerum exercitio, quæ omnia cum hac
ſciſſura ceſſarent, vel diminutionem pate-
rentur;Sivè ubi etiam talis populi & cleri co-
pia ſit, ut in utraque antiqua & nova Eccle-
ſia,pariformiter eædem functiones continu-
ari valeant,atque emolumenta talia ſint, ut
omnium congrua proviſio adſit; Adhuc ta-
men,quandoque non expedit, quoniam fre-
quens experientia docet, quod hujuſmodi
Eccleſiarum parochialium duplicitas, ſciſſu-
ras ac factionarias æmulationes inter utriuſ-
que clerum & populum reſpectivè cauſare
ſolet. *ibidem.*

E converſo autem, ob aliquarum regio-
num; Vel contratatum ejuſdem parochiæ
antipatiam; Vel quia una pars æmula alteri-
us,in qua ipſa parochia ſita ſit,illam ſubjecti-
onem ægrè ferat, unde propterea reſultent
inconvenientia, quibus cum adjutricis Ec-
cleſiæ,ſeù vicariorum & coadiutorum depu-
tatione conſultum non ſit; Ad hanc diviſio-
nem procedendum eſt adeoùt in uno caſu,
in quo major populi numerus, majoreque terri-
torij amplitudo adſit, diviſio facienda non
ſit,in altero autem expediat; Et conſequen-
ter prudenti, benèque regulato arbitrio to-
tum commiſſum eſt. *ibidem.*

Adinſtar eorum quæ,cum debita propor-
tione(à majoribus, minora regulando) ha-
bemus in novis cathedralium, ac diœceſum

Digitized by Google

erectionibus, cum antiquarum dismembratione, statuta *in Extravagant. Salvator*, atque frequenter, in forma potiùs extrajudiciali, & consultiva, disputari, ac examinari solent in sacra Congregatione consistoriali; Quamvis enim generales regulæ sint, ad eiusdem Extravagantis præscriptũ, aliorũq; antiquorũ Canonũ tensum, à quibus istud cõciliare decretum quoque derivat, ut quando diœcesis amplitudo ea causet inconvenientia, quod oves faciem pastoris non de facili videant, neque pastor omnes oves frequenter recognoscere, ac personaliter visitare valeat, talisque sit provisio, & qualitas respectivè, ut antiquæ Ecclesiæ majestas non v lescat, atque nova debitam, ac proportionatam majestatem habere valeat, ad hujusmodi dismembrationes, novasque erectiones deveniri debeat; Undè propterea pluries contigit, ut ex una diœcesi quamplures constitutæ sint, ità temporum aliarumque contingentiarum necessitate, vel opportunitate exigente; Attamen non omnium locorum, vel regionum, eadem est regula, quoniam frequenter praxis docet, quod in una regione non congruit diœcesim quantumvis amplam dividere, quia sic illius regionis mores exigant; In altera verò, etiam in uno loco, & absque alia diœcesi, Cathedralem erigi, atque Episcopum deputari non incongruum reputetur, quia nempè adiacentium Cathedralium eadem penè conditio sit, ut in aliquibus Italiæ partibus praxis docet, ideòque magna differentia est, ubi citrà vel ultra montes de his agatur. *tit. de præeminent. disc. 6. & in eius suppl.*

Potissimè autem, præsertim in Italia, inspici solet, ea congrua ratio, quæ per dictam Extravagantem, & antiquiores Canones non de facili cognita est, ubi scilicèt melior Ecclesiæ administratio, meliorque animarum cura, ità exigat, quoties scilicet de illis locis agatur, quæ cum territorio separato quod *Nullius* dicitur, sub inferioris Prælati omnimodà, ac plenaria quasi Episcopali jurisdictione sint; Id etenim pro mea experientia, ut aliàs insinuatum est, parùm commendabile videtur, ideoque, quando loci qualitas congruave provisio, ità permittant, oportunum videtur Episcopum ibi deputare, sivè (ut ad mareriam unionum insinuatum est) illam Ecclesiam Cathedralis titulo, ac Oppidum, seù locum Civitatis prærogativa, decorare, eodemquè contextu, cum alia adiacenti Cathedrali æquè principaliter unire, ut ità utriusque unus sit Episcopus, cum meliori earumdem Ecclesiarum, ac populorum regimine, ità quoque dirimendo frequenter scandalosas controversias, quæ inter viciniores Episcopos, ac hujusmodi inferiores Prælatos vigere solent; Ideoque totum pendet ex locorum moribus, aliisque facti circumstantijs absque eo quod certa regula generalis desuper statui valeat, cum ex prudentialibus potiùs, quam legalibus regulis, ac principijs hujusmodi quæstionum decisio pendeat.

Unde propterea, quandoque praxis docuit, quod ad dirimendas scandalosas lites inter inferiores Prælatos, & Episcopos, istud remedium adhibitum est; Et quandòque etiam ad tollendas pariter scandalosas lites ob populorum, præsertim æmulationem, vel antipatiam inter aliquem Metropolitanum, & suffraganeum de exemprione contendentem, ipsa Ecclesia Cathedralis, de cujus subjectione, vel respective exemptione quæstio erat, in Metropolitanam quamvis cum brevi diœcesi, ac sine provincia, per quamdam speciem Archiepiscopatus titularis, ac honorifici erecta est, dum id in Italia non incongruit, cum aliæ adsint Ecclesiæ Me-

tropo-

ropolitanæ, quæ ultrà montes, vix exiguæ, ac infimæ classis Cathedralem constituerent ità regionum moribus exigentibus, ut quod in uno loco licitum, est illicitum atque incõgruũ reputetur inaltero. *eod. tit. depræeminẽt. disc. 1. 2. & 6.*

Posita verò, ad præscriptum hujus decreti, novæ parochiæ erectione, undè propterea resultat aliàs insinuatus titulus seù vocabulum, quod antiqua matrix, moderna verò filia seù filialis appellatur; Inter istas exoriri solent præeminentiales quæstiones, & quandoque etiam bursales, præsertim verò super jure decimandi, aliisque juribus, illo præsertim funerandi, quod pariter facti potiùs, quam juris est; Quamvis etenim regula sit, ut data valida, ac legitima dismembratione novaque respectivè erectione, habeantur ac si ab initio fuissent duæ omninò diversæ, cum omnimoda independentia penès antiquam, aliquibus honorificis, remanentibus præeminentijs compatibilibus, putà circa præcedentiã sive circà illas functiones, quæ unicæ ac individuæ sint; Attamẽ, vel exlege erectionis, vel ex consuetudine aliquod juspenèsmatricẽ remanere solet, ut præsertim cõprobat aliàs insinuatũ exemplum insignis Ecclesiæ parochialis S. Ioannis majoris Neapolitanæ Civitatis, quod à moderno tempore ob Regum delitiosam residentiam, ac successivè Tribunalium sedem, majori, ac nobiliori illius Civitatis parte constructa in dictæ parochiæ aliàs desertis, & campestribus finibus, magnus supra vigesimum parochiarum numerus intra eosdem fines erectus fines erectus est, quarum singulæ numerosæ, & qualificatæ dici possunt; Iure tamen funerandi penès ipsam Ecclesiam matricem, quæ collegiata quoque est remanente, adeout associationis funerum emolumenta satis congruam plurium Hebdomadatiorum subsistentationem, ac etiam alterius ibidem erectæ congregationis clericorum sub nomine *fratantia*, explicatæ producant, ut in parochialium annotationibus advertitur. *tit. de paroch. disc. 28.*

Atque hujusmodi controversiæ præsertim audiri solent super jure decimandi, ut in propria decimarum sede advertitur. *sub tit. de decim. in hoc eodem libro pluries.*

DISCURSUS XVII.

Ad sessionem 21. cap. 7.

SVMMARIVM.

1 *De demandata demolitione Ecclesiarum collabentium.*
2 *Quæ regula desuper statuì valeat.*
3 *Quando etiam Ecclesiæ non collabentes demoliri, vel prophinari debeant.*
4 *Si clerici sæculares, vel regulares transferantur ad alium locum, atque Ecclesiam trahant, an secum ferant legata & iura promissa, & anniversaria.*
5 *Quid in specie Monasterij monialium.*
6 *De translatione Congregationis, vel Collegij aut nationis de una Ecclesia ad aliam*
7 *Quid ubi sequatur suppressio Conventus, vel Monasterij.*
8 *Ad quem pertineat refectio Ecclesiæ Cathedralis: vel parochialis.*

tus redditur disponens de iuncti implemento, quod tractu temporis in Ecclesijs clericorum sæcularium, vel regularium, ob eorum multiplicitatem, negligi solet, quod à Monialibus negligi non solet; Ideoque Monasterium secum trahit hujusmodi bona & jura cum annexis oneribus.

Ità pariter ubi de alicujus Collegij, vel Monasterij, aut alterius universitatis translatione agatur, ut docet frequens praxis Urbis in Ecclesijs nationalibus, in quibus nationalium congregationes habentur, cum diligenti ipsarum Ecclesiarum cultu, ex legatis, aliisquè dispositionibus, & oblationibus eorumdem nationalium, vel aliorum, qui ipsis annexi sint, quoniam aliquando mutare solent situm, scù Ecclesiam materialem, ut nostris temporibus experti sumus, in Urbe, præsertim in natione Picena habente Ecclesiam sub invocatione Almæ Domus Lauretanæ, quòd fere intrà decennium, vel patùm plus, plures mutavit Ecclesias. 6 8

Ubi verò id sequatur ob illius corporis, vel universitatis dissolutionem, vel suppressionem; Et tunc pro facti qualitate onera remanent penès ipsam Ecclesiam materialem si in ea decenter, & commodè impleri possunt, sin minus ad aliam Ecclesiam transferuntur, ut melius videatur Ordinario, vel Sacræ Congregationi; Proùt praxis nostri sæculi docuit in suppressionibus Religionum in universum, sivè parvorum Conventuum, quoniam Religiosi, bona, & jura, non traxerunt secùm ad alios ejusdem Religionis Conventus, ut facere posse credebant, 7

atque disputatum fuit cum fundamento dictæ decisionis *Seraphini*. sed super eis diversæ factæ fuerunt provisiones, rejectis pluribus prætensionibus excitatis per fundatores, vel benefactores super resolutione donationum, aliarumque dispositionum, ac bonorum reversione, ad eos sive onerum translatione ad alias Ecclesias, eorum arbitrio, quoniam cessante expresso pacto resolutivo, sivè ratione imperfectæ, ac verè non sequutæ fundationis, hujusmodi prætensiones neglectæ fuerunt, ut alibi in meis annotationibus advertitur *sub tit. de donation. dist.* 12. *& seqq.*

Ad quem autem pertineat refectio Ecclesiæ parochialis, vel Cathedralis respectivè non de facili, certa regula generalis cuicumquè casui applicabilis statui potest; Quamvis enim regulariter spectet ad Rectorem, vel Episcopum, aliumve Prælatum respective; Attamen in pleriſque partibus, ut præsertim frequentiùs est in Hispania, fabrica Ecclesiæ suam dotem, scù mensam distinctam habere solet, & in plerisque partibus ex consuetudine solet esse onus Communitatis, & populi, atque consuetudine cessante, inspiciendæ sunt vires ipsius Ecclesiæ, vel mensæ Episcopalis, aut Rectoris, quoniam si redditus non exuberant post necessariam ipsius Rectoris, vel Prælati substentationem, tunc populi, vel parochianorum onus erit *in titul. Miscellan. Ecclesiast. disc.* 28.

Et in summa decisio pendet ex facti qualitate, & circumstantijs particularibus.

DISCURSUS XVIII.

Ad sessionem. 21. cap. 9.

SUMMARIUM.

1 *Prohibitio quæstuariorum.*
2 *Ad quid in hoc adverti debeat.*
3 *De quæstionibus super quæstuatione inter Regulares.*
4 *Et de alijs inter clericos sæculares, vel Confraternitates.*
5 *De oblationibus, & eleemosynis ad quem pertineant.*

INnovatur per hoc Decretum, antiquiorum Canonum, & Conciliorum. 2 pia, prudensquè prohibitio, illorum quæstuariorum, qui otiosam vitam ducere studendo, ex professione hoc munus agunt. atque catholicum Orbem peragrando, ut plurimum vagabundi, ac vitiosi sunt, atque idiotas præsertim personas, ac mulieres pias, ac devotas, ut pecunias extorqueant, decipere studeant, cum indulgentiarum, aliorumquè spiritualium privilegiorum amplis assertionibus, & communicationibus, plures etiam errores disseminando.

Quamvis autem ità provisum sit, adhùc tamen eorum usus, non omninò extirpatus est, quoniam præsertim, in vim facultatum, quas aliquæ piæ Confraternitates Vrbis habent, alias aggregandi cum communicatione indulgentiarum, & privilegiorum, adhùc istæ personæ, quæ huic ministerio, seù vitæ modo deditæ sunt (ut ex frequentiori praxi, 3 præsertim jure quodam hæreditario, seù naturali, esse videntur incolæ aliquorum castrorum, aliorumque obscurorum locorum Appennini) dem continuant; Ideoquè to- 4 tum pendet ex majori, vel minori vigilantia Ordinariorum super hujus decreti observantia; Potissimè quia Sacræ Congregationes, præsertim illa Visitationis Apostolicæ super hoc invigilant, Ecclesijs, & confraternitatibus Vrbis inhibendo nè hujusmodi quæstuarios transmittant, sed potiùs pro eleemosynis comparandis pro fabrica Ecclesiæ vel pro implemento aliorum piorum operũ, se commendent locorum Ordinarijs; Specialiter verò inhiberi solet, nè ad id deputentur personæ dictorum locorum etiam in casibus, in quibus videatur pro facti qualitate hujusmodi facultas concedenda? Verùm in hoc superiores decipiuntur, quoniam ijdem aliàs supponere solent personas, sub quarum nomine istud connaturale ministerũ exercenti

Super hoc autem jure quæstuandi, in Sacra Congregatione Regularium præsertim, ac in alijs, quæstiones adhùc audiri solent, potissimè inter Regulares mendicantes per veritatem, quia nempè verè ex mendicitate vivant, quorum privilegia per istud decretũ revocata non sunt ut de his quæstionibus habetur in regularium adnotationibus *sub tit. de Regular. disc. 28. cum seqq. & sub tit. de Regulib. disc. 57.*

Ac etiam oriri solent inter alias Ecclesias clericorum sæcularium, vel confraternitates laicorum sivè alia pia loca, ne quæstuatio fieri possit sub invocatione alicujus imaginis, vel capellæ, aut Instituti, in præjudicium alterius, cui aliquod jus in hujusmodi quæstuatio,

ationeſub ea invocatione quæſitum eſſet *in Miſcellan. Eccleſiaſt diſc. 31 & 32. & de Regular. dicto diſc. 28. & ſeqq.* Super his tamen certa regula generalis ſtatui non poteſt, cum ſ ex privilegiorum tenore ſivè ex conſuetudine, aut locorum, vel operum qualitate totum pendeat, ex quibus ſuperiorum arbitrium regulandum eſt.

De controverſijs autem inter parochos, & locorum Ordinarios, vel aliarum Eccleſiarum rectores ſuper eleemoſynis, ac oblationibus, quæ fiant per populum devotis, ac miraculoſis imaginibus de novo repertis, agitur in parochorum, & oblationum ſedibus particularibus, *ſub tit. de paroch. diſc. 32. & ſub tit. de decim diſc. 19.*

DISCVRSVS XIX.

Ad ſeſſionem 22. cap. 1.

SVMMARIVM.

1 *De vita & honeſtate clericorum, & quid eis prohibeatur.*
2 *Quales ſint veſtes clericales.*
3 *De ludis, qui clericis ſint prohibiti.*
4 *De mercatura clericis, prohibita, & quæ.*
5 *Damnatus uſus Commiſſariorum, qui peragrantur diœceſes ex cauſa illicitæ negotiationis.*
6 *An contractus cambij ſit licitus.*
7 *De pœnis illicitæ negotiationis.*
8 *In quo Concilium Tridentinum innoverit ius commune.*
9 *An ſit mercatura componere pharmaca vel aquamvitam ex vino, & ſimilia.*

1 SAcrorum Canonum diſpoſitio, ſuper vita, & honeſtate clericorum generaliter in hoc decreto innovatur, tam circa habitum, quàm circa alia, quæ clericis illicita ſint, præſertim. ut abſtineant à ludis aleatum, & à choreis, alijsque ſæcularibus luxibus, ac etiam à negotiatione, ſeù mercatura, nihil ſpeciale, vel de novo deſuper ſtatuendo, ſed ſolùm innovando id quod jam per Canones proviſum erat.

Circa veſtes clericales, quales illæ ſint, ha-
2 betur *infrà diſcur. 24.*; Quoverò ad ludos aleatum, & taxillorum, ac alios; Quamvis ſ generaliter prohibiti ſint; Attamen certa regula generalis deſuper ſtatui non poteſt, cum totum pendeat à diverſorum locorum mori-
3 bus, & an indefinitè clerici luſores populo ſcandalum præbeant, quamvis occultè, ac modeſtè recreationis gratia id fiat; Et è converſo circa ludorum diverſas ſpecies, etiam in eodem genere alearum, quod ſcilicèt aliquæ ſcandaloſæ reputentur, aliæ non, ut ipſiuſmet Vrbis, vel Romanæ Curiæ praxis docet, pro locorum, ac ludorum reſpectivè, moribus, & qualitate prudens Ordinariorũ, aliorumque ſuperiorum arbitrium in hoc regulandum eſt quoad clericos ſæculares, cum reſpectu regularium indefinitè, præſertim circa ludum alearum, nulla data diſtinctione, ille ſcandaloſus videatur; Quamvis non deſint aliqui volentes, ut eis permitti poſſit modernus ingenioſus ludus, qui *omo* ſeù *ombre* vulgò nuncupatur *tit. de alien. & contract. diſc. 49.* Quod tamen ità obiter inſi-

nua-

Digitized by Google

dicatur componere pharmaca, ut vendantur, in Regularium sede advertitur *tit. de Regul disc. 60.*

Ac etiam in altera Regalium, an ex vino liceat componere illum liquorem, qui aquavita appellatur. *tit. de Regal disc 53.*

DISCURSUS XX.

Ad sessionem 22. cap. 4.

SUMMARIUM.

1 *Non existentes in sacris non habent vocem in Capitulo.*
2 *Non prohibentur habere votum consultivũ.*
3 *An Dignitates habeant vocem in Capitulo.*
4 *De possessione adipiscenda capitulariter.*
5 *Consuetudo dandi votum in Capitulo, quomodo attendi debeat.*
6 *De consuetudine, ut Episcopus, vel Prælatus habeat votum duplicatum, vel prædeterans.*
7 *An beneficiati, vel cappellani, aut simplices presbyteri habeant vocem in Capitulo.*
8 *Distinguuntur actus capitulares.*
9 *De modo proferendi vota, & quæ debeant computari.*
10 *De obligatione assumendi ordines.*
11 *A quo tempore currat terminus ad id præfinitus.*
12 *De beneficijs, quibus sint annexi ordines sacri & qui.*
13 *Beneficia simplicia, quod sint sacerdotalia.*
14 *Quæ regulæ desuper statui valent, & quomodo procedendum.*
15 *Qualitas sacerdotalis, de quo tempore adesse debeat.*
16 *Quod beneficia non possint stare in suspenso, & de differentia cum fidei commissis.*

1 PRovisi de Canonicatibus, alijsque beneficijs capitularibus, seu collegialibus, quibus de ipsorum beneficiorum natura, jus competit votandi, seu vocem habendi in Capitulo, ut ad sacros ordines suscipiendos alliciantur, iure votandi privantur, per hoc Decretum, quousque in minoribus steterint, ideoque Apostolica dispensatione non accedente, jus habendi vocem in Capitulo, tam in electionibus, quàm in alijs actibus verè capitularibus à votorum majori parte conficiendis, solùm habent cum voto decisivo illi, qui in sacris, saltèm in ordine subdiaconatus constituti fuerint, quod etiam in Cardinalibus non dispensatis procedit.

2 Non exindè tamen prohibentur alij, qui in sacris non sint, in Capitulo intervenire, eorumque judicium tanquam votum consultivum proferre, cum id non sit prohibitum.

3 In hoc autem proposito habendi vocem in Capitulo, inter eiusdem Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ Dignitates, & Canonicos, quæstiones eadere solent, quæ facti potius quàm juris dicuntur, super justificatione scilicet consuetudinis, qua accedente etiam Dignitates vocem habent, atque de Capitulo dicuntur, ut præsertim in majori parte Cathedralium, vel Collegiatarum Italiæ praxis docet; De jure autem in contrari-

Digitized by Google

um est regula, ut non dicantur de Capitulo, neque vocem habeant, *tit. de Canonic. & cap. disc.* 4

Atque exinde resultat modus capiendi possessionem, quoniam canonicatuum, aliorumque beneficiorum capitularium, possessio capitulariter apprehendenda est ac alias invalida, & inefficax censetur, nisi Capitulum ad id requisitum se convocare noluerit; Id antè dicendũ non est in dignitatibus, quoties juxta juris regulam non sint de Capitulo, neque vocem in eo habeant, secus autem in casu converso. *eodem disc.* 4.

Ubi verò dicta consuetudo non sit generalis, in omnibus actibus capitularibus, sed in aliquibus tantùm, et tunc, in ijs, in quibus inducta fuit, operativa est, in alijs autem firma remanet juris regula, ex consuetudinis naturâ, ut strictè in casu præciso attendenda sit, neque ejus extensio detur de casu ad casum, eodem modo quo non extenditur de persona ad personam vel de loco ad locum. *tit. de benef. disc.* 30.

Idemque pluries decisum est in ea consuetudine, quæ in Hispaniarum præsertim Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis, viget, ut Episcopus vel Prælatus, sivè sit ratione ipsius Prælaturæ, sivè ratione sibi annexi Canonicatus, adeò ut potius tanquam Canonicus, quàm tanquam Episcopus intervenire dicatur, super ejus voti duplicitate, vel præponderantia, ad effectum, ut in paritate votorum, actum capitularem concludat; Quoniam nisi probetur consuetudo generalis, ejusque justificatio, quæ in aliquibus tantum particularibus actibus accedat, in ijs tantum attendenda est, non autem in alijs, ex eadem regula prohibitæ extensionis de casu ad casum, cum de jure tanta sit vox Prælati, quanta est illa cujuslibet Canonici vel Capitularis, quoties in Capitulo, tanquam unus ex Capitularibus intervenit; quoniam ubi personam gerit Episcopi (ut in collatione beneficiorum simultanea cum Capitulo contingit), extrà Capitulum suum jus exercet, cujusque jus est coæquale, adeout tanta sit vox solùs Episcopi quanta est illa totius Capituli; Quando verò tanquam Episcopus suum jus exercet jure devoluto, tunc nulla Capituli mixtura dignoscitur, sed integrum est jus ipsius Episcopi, ut latiùs in beneficialibus meis adnotationibus advertitur. *dicto disc* 30. *de benef.*

In hoc item proposito habendi vocem in Capitulo, quæstiones haberi solent inter canonicos, & beneficiatos, vel hebdomadarios, aut capellanos eidem Ecclesiæ inservientes, atque de communi massa participantes, quamvis revera nullum beneficialem titulum collativum habeant, ut in plerisque Ecclesijs, etiam Cathedralibus contingit, quæ pro locorum consuetudine, receptitiæ sunt, civium seu naturalium, quibus aliqua requisita habentibus, jus competit, coæqualem, vel respectivè inæqualem participationem habendi cum Canonicis & Beneficiatis, de communi massa capitulari; Atque licèt regula sit negativa, etiam respectu beneficiatorum, aliorumquè portionariorum habentium beneficium in titulum, quoniam de jure Beneficiati, vel similes non dicuntur de Capitulo, quod à Canonicis tantum constituitur, non autem à Beneficiatis, qui Capituli ministri, ac servitores de jure dicuntur; Adhuc tamen ubi consuetudo vigeat, illi deferendum est, cum eadem superius insinuata distinctione an ea sit generalis, vel particularis, cum prohibitione extensionis ut supra. *de Canonic. & Capitul. disc.* 20.

Potissimè verò attenta actuum capitularium diversa natura, seu qualitate, quoniam alij sunt merè jurisdictionales, ut præser-

um

vim est electio Vicarij, aliorũque officialium
8 sede vacante, vel collatio canonicatuum, aliorumque beneficiorum, cum similibus; Alij verò sunt œconomici, ut (ex. gr.) sunt deputationes, quæ singulis annis, vel statutis temporibus fiant de sindicis, seu procuratoribus, ac etiam de punctatoribus, aliisque officialibus super administratione bonorum, vel massæ, quoniam ex interventu in hujusmodi actibus capitularibus œconomicis, inferri non potest ad alios actus capitulares jurisdictionales, ex ea differentiæ ratione, quod in actibus œconomicis, congruum, ac rationabile est, ut ij audiantur, ac interveniant, qui sunt interessati, atque participationem habent *eodem disc.* 20. *de Canon. & dicto disc.* 30. *de benef.*

Super modo autem proferendi votum, atque concludendi actum capitularem, quænam vota computanda sint, quæ verò non,
9 aliquid insinuatur infra *discurs.* 31 occasione agendi de electione vicarij capitularis ac etiam habetur in adnotationibus ad materiam Canonicorum, & Capitul. *tit. de Canonic. & Capitul. à discurs.* 24 *ad* 30.

In hoc decreto quoque injungitur provisis de canonicatibus, vel dignitatibus, aliisque beneficijs, quibus ordines distributi
10 sint, ut ad eosdem ordines, sub pœna privationis promoveri debeant infrà annum quod etiam in provisionibus Apostolicis cum decreto annullativo injungi solet.

Quamvis autem, in dicto præsertim decreto, quod per Datariam adjici solet in provisione, in verbis dicatur, ut à die provisionis, seu datæ gratiæ, annus computari de-
11 beat; Usus tamen rationabiliter recepit, ut hic terminus non currat, nisi à die adeptæ pacificæ possessionis, adeout, tempus litis, vel aliorum impedimentorum, de facto non computetur, nisi cessante quocumque impedimento, per ipsum provisum culpose steterit, quominus possessionem adipiscatur; Quod etiam in susceptione gradus Doctoratus, aliisque necessarijs qualitatibus statutum est, quoniam arctari non debet quis ad suscipiendum certum statum, præsertim irretractabilem, ex causa illius beneficij, de cujus effectiva assequutione, ac retentione adhuc incertus vivat. *tit. de benef. disc.* 42.

Qualia verò sint hæc beneficia, quibus annexa sit sacerdotij, vel aliorum sacrorum ordinum necessitas, aliquid insinuatum est
12 *discurs.* 24. occasione agendi de ætate, quæ necessaria est pro beneficiorum assequutione, quod scilicet ubi agatur de Ecclesijs parrochialibus principaliter in titulum conferri solitis, cum habituali, & actuali cura animarum promoveri debeat ad sacerdotium, quod pro munere parochiali, ac administratione sacramentorum, præsertim pœnitentiæ Eucharistiæ, & extremæ unctionis requiritur, ideoque justo impedimento cessante privatio incurritur, ipso jure; Idemque in vicarijs in titulum conferri solitis, pro ejusdem curæ exercitio; Secus autem in ijs canonicatibus, & beneficijs, quibus ratione unionis, habitualis cura tantum incumbat, quoniam tunc sufficit habere ætatem, vel ordinem, qui requiritur pro ipsius beneficij qualitate.

In canonicatibus autem, vel dignitatibus in Cathedrali, inspiciendum est, an adsit distributio ordinum in hoc decreto præsupposita, quod scilicet alij sint præsbyterales, alij vero diaconales, & alij subdiaconales, ut ita munera distributa sint quoniam habere oportet illum ordinem, qui canonicatui annexus est; Ubi verò hæc distributio non adest, tunc contratia consuetudine non accedente (ut in Germania vigere supponitur magis receptum est, ut saltim

ordo subdiaconatus sit necessarius, secus verò in collegiatis, pro quibus sola ætas quatuordecim annorum sufficit, nisi lex fundationis, vel consuetudo aliter statuat. *eod tit. de benef. disc. 95. & 96.*

Pleraque tamen adsunt inferiora beneficia sive servitoria sint, sive etiam simplicia, sub capellaniarum nomine explicari solita, in quibus ratione annexi oneris celebrationis missarum, quæstio frequenter cadit, an
I 3 sacerdotalia dicenda sint, necne; Regula vero est negativa, quamvis annexum habeant onus celebrationis missarum, quoniam illud recte adimpleri potest per sacerdotem substitutum, nisi ex lege fundationis constet de diversa fundatoris voluntate, etiam præsumpta ex conjecturis & argumentis deducta, sive ubi fundatio ambigua sit, adeoùt interpretationis capax dici valeat recte eadem probatio resultat, seu desumi possit ex observantia tanquam optima interprete.

Hinc proinde adinstar eorum, quæ generaliter habentur in materia fideicommissorum, aliarumque ultimarũ voluntatum, certa regula generalis, cuicumque casui applicabilis desuper statui non potest, ac propterea manifestus error est, cum aliquibus S. Congregationis declarationibus, vel Rotæ decisionibus, quæ in aliquibus casibus particularib⁹ prodierint, indefinitè procedere, quoniã, ut advertitur in eadem ultimarũ voluntatũ materia, atq; in omni alia, in qua ambiguæ volũtatis quæstio cadat, decisio in quibuslibet casibus pendeat ex ipsorum individuis circũstantijs, ex quibus frequens praxis docet, quod in uno judicari debet album, & in altero nigrum, quamvis primo aspectu omninò similes videantur, ob aliquam alterativam circumstantiam, quodque eadem individualia argumenta in uno casu sufficiant, in altero autem alijs quoque additis insufficientia sint, quia sic unius, vel respective alterius aliqua diversa qualitas exigat, in dubio autem inhærendum est regulæ. *ibidem.*

Expedit vero notitiam habere declarationum, vel decisionum, quæ desuper prodierint, ad affectum illuminandi intellectum pro benè regulando arbitrium, cui totum commissum esse videtur.

Posita vero qualitate sacerdotali, Alia cadere solet quæstio, an in concursu personarum certi generis, cui ea debita sit, ista qualitas verificari debeat de tempore vacationis,
5 vel respectivè de tempore præsentationis, vel potiùs sufficiat habilitas ad illam obtinendam infra annum, juxtã ea quæ habemus in parochialibus, alijsque beneficijs, quæ sacerdotalem ordinem annexum habeant, Atque pariter certa & determinata regula desuper statui non potest, quoniam licèt generaliter, seù abstractè, ea sit juxta dictam ultimam partem, ut habilitas sufficiat de tempore, quo obtineatur; Nihilominus eadem intrat limitatio ex diversa lege fundationis expressa, vel conjecturali; Ideoque ex singulorum casuum qualitate determinatio pendet, quoties tamen, ut dictum est, intra annum eadem qualitas obtineri valeat. *sub tit. de iure patron. & dicta tit. de benef. disc 96.*

Quamvis etenim, ubi vocatio sit cum certo ordine prædilectionis, ad favorem unius generis personarum, in fidei commissis alijsque indifferentibus dispositionibus, regula sit, ut sola potentia, seu habilitas etiam remota imo in sola spe sufficiat, ut existentibus personis de genere prædilecto, non admittantur aliæ de genere minus dilecto, ac subsidiariè vocato, multoque minus extraneæ. Attamen in beneficijs, vel capellanijs id non admittitur, cum non admittant hanc diuturnam vacationem; Ideoque remotiores, vel extranei admittuntur, neque superveni-

veniens habilitas perſonæ prædilectæ, illas jam admiſſas excludit; niſi lex fundationis aliter ſuadeat. *eod tit. de iur. patr. & tit. de fidei commiſſ. diſc. 7 & ſeqq.*

DISCURSUS XXI.

Ad ſeſſionem 22. cap. 6. & ſeſſ. 25. cap. 4.

SUMMARIUM.

1 *De commutationibus ultimarum voluntatum per Ordinarios, & quid requiratur.*
2 *Pia diſpoſitio non corruit, quia impleri non poſſit opus volutum & de ratione.*
3 *De facultatibus Fabricæ Sancti Petri.*
4 *Quæ ſint verè, & propriè commutationes.*
5 *De poteſtate Papæ, aliorumque Principum in commutatione, vel denegatione ultimarum voluntatum.*
6 *In ſpiritualibus eſt ſolius poteſtatis Pontificiæ.*
7 *De gratijs ſuper ſubſidijs dotalibus.*
8 *De reductione miſſarum.*
9 *De acceptione onerum perpetuorum: miſſarum.*
10 *Quid in reductione onerum ponderandum ſit.*

1 DE ultimarum voluntatum commutationibus, in iſto decreto agitur, ut per locorum Ordinarios non concedantur, niſi ex juſta cauſa, unde propterea diſputare ſolent moderni, an neceſſitas, & juſtitia copulativè, vel alternativè requirantur, atque probabilior videtur hæc poſterior pars; Rati autem videntur caſus, in quibus, præſertim in Italia, & in locis, in quibus adſit Tribunal Fabricæ S. Petri, iſta facultas per locorum Ordinarios exerceatur; Ea etenim exerceri non poteſt pro mero arbitrio, ſive ex aliqua cauſa, quæ ex quadam non ſcripta æquitate, vel alio congruo motivo juſta videatur, ſed ſolum ubi; Vel ex inſufficientia ejus, quod aſſignatum eſt, Vel ex alijs accidentibus, ultima voluntas effectum ſortiri non poteſt in eo opere, quod à diſponente volitum ſit, unde propterea, non per hoc pia diſpoſitio caducata remanet, ut aliqui malè crediderunt, ſed effectum ſortiri debebit in alio pio opere, quod explicari valeat; Atque in iſta, unius, vel alterius operis electione, vel destinatione, conſiſtit Epiſcopi arbitrium quod, ut dictum eſt, ratiò ad praxim deduci ſolet, in ijs locis, in quibus Fabricæ facultates intrent cum ex Apoſtolicis Conſtitutionibus iſtud opus, loco eorum, quæ à defunctis volita ſunt, ſubrogatum ſit, quoties res ſit integra, quia nempè Epiſcopus legitimè non prævenerit. *de facultatibus Fabricæ tit. de teſtament. diſc. 22. & 23. tit. de legat. diſc. 27. & de Regular diſc. 63.*

2 4 Impropriè autem iſte commutationis terminus adhiberi videtur, quoniam, poſita impoſſibilitate adimplendi id, quod diſponens voluit, ſupplitio, vel ſubrogatio, potiùs quam commutatio dicenda videtur, ne alias diſpoſitio caducata remaneat, ex ea congrua ratione, quod pia diſpoſitio, principaliter directa dicitur in Deum, propriamque animam; Unum verò, vel alterum opus, dicitur accidentaliter deſtinatum, ut ubi impleri poteſt, ſervetur defuncti voluntas, ubi vero non, id ſequatur in eo, in quo ſequi poteſt. *ibidem, & in alijs plurib. in eiſdem titulis.*

Commutationes autem ſunt illæ, quæ continent omnimodam immutationem pro voluntate, vel arbitrio, etiam in caſibus, in quibus impleri poſſint, eo modo, quo per diſponentes volitum eſt, adeoùt ſpeciem diſpenſationis, vel derogationis, redoleant.

4 Id autem in pijs operibus, ac diſpoſitionibus, ſolitus Pontificiæ poteſtatis eſt; Quã vis enim rejecta dubitantium opinione in foro externo, ubique receptiſſimum ſit, ut ſupremus Princeps, qui poteſtatem habet condendi leges, eaſque diſpenſandi, atque tollendi jus tertij, poſſit in ejus ditione, cum propijs ſubditis, derogare fideicommiſſis, alijſque ultimis voluntatibus, ſeu alias eas commutare, eo quia teſtandi facultas, ſuamque voluntatem conferendi in tempus inhabile, in quo per mortem annihilatus eſt, ac deſijt eſſe dominus, non proveniat à lege Divina, vel naturali, cui lex poſitiva diſpenſare non valeat, ſed proveniat à lege poſitiva, cui eadem derogare poteſt, Et conſequenter Princeps, qui Lex animata dicitur *ſub tit. de Regul. diſc* 148.

Attamen in ijs diſpoſitionibus, quæ Deum, & animam concernunt, id ſolùs Pontificiæ poteſtatis eſt, ex quo ſæcularis poteſtas 6 in his nõ ſe ingerit. *De hac poteſtate deciſ.* 408. *par.* 12. *rec.*

Quare præſertim frequens praxis docet, quod illa dotalia ſubſidia, quæ pluribus pauperibus puellis ex teſtatoris judicio diſtribuenda ſunt, ex Pontificia conceſſione dantur alicui puellæ conjunctæ teſtatoris, quæ pro, ejus qualitate majori indigeat dote cum ſimilibus; Atque in hoc differunt Pontifex, & Epiſcopus, quod iſte gerit ſolũ partes juſtitiæ tanquam Judex, ille autem partes gratiæ tanquam princeps ſupremus.

8 Quamvis autem poſterius decretum conciliare, ex eadem ratione contenta in præcedenti deſcendendo ad ſpeciem, magis explicitè, non ſolum locorum Ordinarijs, ſed etiam majoribus Prælatis regularibus facultatem concedat, ut Ordinarij in ſynodo, Prælati autem regulares in Capitulo generali, reductiones onerum miſſarum facere valeant, quia nempe, ob exercetum victualium, aliarũque rerum valorem alla eleemoſyna, quæ antiquis temporibus aſſignata fuit, & quæ tunc, attenta illorum temporum conditione ſufficiens erat, de præſenti non ſufficiat; Sive quod bonorum, ac reddituum deſuper aſſignatorum accidentalis diminutio ſequuta ſit, ut quotidiana praxis docet; Verum quia nimia facilitas deſuper irrepſerat, unde propterea aliquis dignoſcebatur abuſus; Hinc proindè hæc Sacra Congregatio Cõcilij, in decretis generalibus de anno. 1625. editis, quæ vulgò decreta de celebratione miſſarum dicuntur, Pontificia auctoritate Vrbani VIII. roboratis, hanc facultatem ademit, ideoque ipſi Congregatione reſervatum eſt, quæ id concedere ſolet, audita prius relatione Epiſcopi, vel reſpectivè Prælati regularis, ac recognito ſtatu Eccleſiæ, ita arbitrium verſimodè pro locorum diverſa qualitate, prudenter interponendo, adeoùt certa regula deſuper ſtatui non valeat, cum ex regionum majori, vel minori victualium affluentia, ſeù vivendi commoditate id procedere ſoleat, ad effectum decernendi majorem, vel minorem, taxam eleemoſynæ pro qualibet miſſa ſeù anniverſario.

Eademque conſideratio haberi ſolet circa acceptationem onerum perpetuarum miſſarum, ſuper quibus per eadem decreta anni 1625. plures proviſiones prodierunt, præſertim ſuper modo inveſtiendi pecunias ad hunc effectum relictas, ut ſcilicet inveſtimentum fieri debebat in bona ſtabilia fructifera, vera, non autem ficta (ut ſunt cenſus)

ſus) abſquè ſpeciali licentia eiuſdem Sacræ Congregationis, quæ diverſimodè in hoc ſe gerere ſolet pro locorum qualitate, aliſque facti circumſtantijs.

Præſertim verò ubi agitur de reductione. inſpici ſolet, an agatur de onetibus ex legatis, abſque pijs diſpoſitionibus, vel è converſo de adjectis in fundatione per ſpecierm contractus, ut in caſu ſic ſit ius, quàm in præcedenti procedatur.

DISCVRSVS XXII.

Ad ſeſſionem. 22. cap. 10.

SVMMARIVM.

1 *De examine Notariorum, & quare iſtud decretum ſit parum in uſu.*
2 *Notarij Apoſtolici in aliquibus Principatibus non admittuntur in rebus laicalibus.*
3 *Et quid è converſo de Notarijs laicis in rebus eccleſiaſticis.*
4 *An clerico ſit licitum officium Notarij.*
5 *Et an dicatur illicita negotiatio.*
6 *De Notarijs ideſt ſecretarijs Regularibus.*
7 *An dari valeat de non uſu illius decreti.*

NOtariorum examen, quod per hoc decretum Epiſcopis committitur, ſaltem pro Italiæ moribus, nimium rarum eſt in praxi, quoniam, ut plurimùm Apoſtolica auctoritate, vel ex illa ſupremi Principis creantur; Ideoque per inferiorum Statuta, vel proviſiones, regulariter non impeditur exercitium illius facultatis, quæ à ſuperiore conceſſa eſt; Atque in aliquibus Principum ſæcularium Ditionibus, reſpectu Notariorum, qui ab eodem Principe creantur, id uſu receptum non videtur; Occaſione etiam deficiente, quoniam quemadmodum Notarij Apoſtolica auctoritate creati, ad acta judicialia fori laicalis pertractanda admitti non ſolent, quinimò neque ad inſtrumenta, aliaque acta extrajudicialia in eodem laicali foro expedienda, adeout pro ſcripturis privatis eorum inſtrumenta habeantur, ita è converſo in ſpiritualibus, ſeu eccleſiaſticis, tam judicialibus, quàm extrajudicialibus actibus non de facili admittendi ſunt Notarij, qui cum ſola auctoritate laicali creati ſint; Quamvis deſuper certa regula generalis cuicunque caſui applicabilis ſtatui non valeat, cum diverſi ſint ſtyli, ſeu mores principatuum, quibus ex legalibus ſeu prudentialibus regulis deferendum videtur. *de hu ſubtil. de judic. agendo de fide inſtrumentorum diſc. 26.*

Super hoc autem Notarij munere, an ſcilicet clericis licitum ſit, nec ne, quæſtio eſt inter ſcribentes, nedum ad effectum, ut locorum Ordinarij, aliique ſuperiores eccleſiaſtici id eis prohibere valeant, ſed etiam, ad alterum amiſſionis, vel implicitæ dimiſſionis clericatus, in minoribus, unde propterea reſolvet vacatio beneficij eccleſiaſtici, vel amiſſio eccleſiaſticæ penſionis *ſub tit. de penſion. diſc. 47.* Ac etiam an illicita negotiatio dici valeat, adeout incurrent pœnæ clerico negotiatori per ſacros Canones inflictæ, illa præſertim ſpolij quod per Cameram fieri ſolet de bonis, quæ ex illicita negotiatione quæſita ſint, Atque licet dignoſcatur opinionum diverſitas; Ea tamen videtur verior, magiſque recepta diſtinctio, ut in eccleſiaſtico foro, indiſtinctè id permiſſum ſit, ſive de civilibus, ſive de criminalibus cauſis agatur prophanis, & eccleſiaſticis, cum eccleſiaſtici ſuperioris, ac Judicis ſervitium clerico

clerico non incongruat, potissime cum forus ecclesiasticus non tractet causas capitales, ab ipso exequendas, adeout ratio irregularitatis intret; Aut vero de prophanis, seu laicalibus negotijs agitur, & tunc aut illa extrajudicialia sint, seu voluntariæ jurisdictionis, ut est conficere instrumenta, aliaquè documenta conventionalia inter partes, & pariter clericis prohibitum non videtur; Majorque difficultas in hoc provenit potùs ab ipsa laicali potestate id non de facili de facto id permittente inter laicos; Aut vero de actibus laicalibus fori laicalis, & tunc aliqui distinguunt inter causas criminales, & civiles, sivè inter clericos in sacris, & in minoribus; Alij verò 7 melius distinguunt effectus superius insinuatos, vel similes? Aùt etenim de illo agitur, ut ecclesiasticus superior clerico id prohibeat, & indefinitè affirmativa procedit; Aut verò ad alium effectum pœnarum illicitæ negotiationis, & tunc distinctio inter cler cum in minoribus, ac in majoribus, intrare videtur; Aut demum ad alterum graviorem amissionis beneficiorum, vel pensionum; Et tunc licet aliqui cum criminalium, & civilium causarũ distinctione procedant; Verius tamen videtur, ut certa desuper statui non valeat regula generalis cuicumque casui applicabilis, sed ex facti qualitate pendeat, ejusque circumstantijs, quæ de officij natura per assumptionem status laicalis, redoleant hanc implicitam dimissionem clericatus, ex qua de consequenti resultet amissio beneficij, vel pensionis, ex eo quod sine cleticatu obtineri non possunt, ui latius in pensionum notis advertitur. *eod disc.* 47 *de pension.*

Quia vero Regulares Prælati, Notarios 6 ipsiusmet ordinis regularis creare solent, pro ipsorum regularium negotijs pertractandis, quibus secretarij, vel socij, aut scriptoris vocabulum pro Religionum diversis motibus congruit; Hinc proinde, aliqui Episcopi, huic decreto innixi, hujusmodi Notariorum examen fecere, ac sufficientiam perscrutari posse credidetunt, sed male, nisi quando in ijs se ingerant litious, & causis, ac negotijs ecclesiasticis, ac spiritualibus, quorum cognitio (exemptione non obstante) ad ipsũ Episcopum ordinario, vel delegato jure pertineat; Cumque in hishujusmodi regulares Notarij, vel secretarij nullarenes se ingerant, idcircò ex facto cessat hujus quæstionis occasio.

Atque ex hac ratione provenit supra insinuatum assumptam aliquorum, quod in sæcularium Principatibus, istud decretum in usu non sit cum illis Notarijs, qui ipsius Principis laici auctoritate creati sint; Id etenim non provenit ex illo non usu, qui legis auctoritatem tollat, ut male vulgus credit; Tum quia in laicorum potestate non est, hanc legem conciliarem tollere, ubi ipsum Concilium in genere receptum sit? Tum etiam ratione decreti irritantis contenti in Constitutione Pij IV. super Concilij confirmatione, & publicatione, per quod quicumquè contrarius usus impeditur, vel inficitur; Sed provenit ratione deficientis occasionis, cũ Notarij laicali auctoritate creati, adhiberi non soleant in causis ecclesiasticis, ac spiritualibus, de quibus Concilium loquitur; Sed quando de facto adhibeantur, atque in eis se ingerant, tunc in ijs, quæ ipsum exercitium hujusmodi causatũ concernunt, de hac subjectione dubitandum non videtur, ex quasi eodem contractu, qui resultat mittendo manum in messem alienam, ut habemus de Regularibus exemptis, qui se ingerunt in cura animarum.

DIS

DISCURSUS XXIII.

Ad ſeſſionem 22. cap. 11.

SUMMARIUM.

De pœna uſurpantium bona Eccleſiæ, & patroni bona Eccleſiæ patronatæ.

2 *De ampliatione bullæ Cœnæ.*

3 *Quomodo in huius decreti praxi debeant ſe gerere Epiſcopi, & Prælati.*

4 *An in hoc procedant ad cenſuras contra exemptos.*

De duobus in hoc decreto agitur; Primò nempè de occupatoribus, & uſurpatoribus jurium, ac bonorum Eccleſiarum, tàm ſæcularium, quàm regularium, vel Montium pietatis, aliorumque piorum locorum; Et ſecundo de prohibitione patroni laici ne ſe ingerat in perceptione fructuum, ac adminiſtratione bonorum Eccleſiæ vel beneficij, cujus patronus exiſtat, adjectis etiam pœnis clericis, qui hujuſmodi uſurpationibus, vel occupationibus aſſenſum præbeant, ſeu alias cooperentur. 1

De ſecunda parte aliquid inſinuatur *ſupra diſc.* 11. occaſione agendi de Jurepatronatus; Quatenùs verò ad primam partem pertinet, ea latiùs continetur in Apoſtolicæ Conſtitutione, quæ ſingulis annis innovari, ac publicari ſolet in die cœnæ Domini, à qua nuncupationem accipit. 2

Quemadmodùm autem tam hujus Decreti, quàm dictæ Conſtitutionis uſus nimiùm frequens eſt apud Epiſcopos, aliosquè eccleſiaſticos ſuperiores, ità è converſo in Curia Romana, pro ejus prudentia, & circumſpectione, idem uſus nimium rarus eſt, damnando inferiorum facilem abuſum, dum etiam contra privatos debitores, qui ex impotentia, vel ex aliqua prætenſione, decimas, vel canones, ſeù livellos, aliaſque præſtationes ſtatutis temporibus non ſolvant, ad has pœnas procedunt; Sive contra eos, qui ex privatis juribus, ac prætenſionibus aliqua poſſideant bona, quæ ad Eccleſias, vel pia loca ſpectare prætendatur, cum in his alia juris remedia inrrent, non autem iſtud, quod auctoritativas, ac potentiales occupationes, & uſurpationes percutit, adeòut Epiſcopo, vel alteri eccleſiaſtico ſuperiori aliud non ſupetat remedium, quo mediante, Eccleſiarum, piorumque locorum indemnitati conſuli valeat, unde propterea cogantur ad cenſuras, aliaque eccleſiaſtica remedia devenire tanquam per ſpeciem defenſionis, ita cum armis ſpiritualibus vim vi repellendo; Quod etiam, in forma tamen potius extrajudiciali, quàm judiciali, ac in prædicta defenſionis forma, cum non ſubditis, ac pro bonis extra propriam diœceſim exiſtentibus, pro facta qualitate, vel defenſionis neceſſitate, quandoque conceditur. *tit. de iuriſdict. diſc.* 47. & 48. 3

Nimium itaque ſalubre eſt iſtud remedium, quando oportune illud adhibetur, ſed è converſo, Epiſcopi, aliique eccleſiaſtici ſuperiores, nimium parce, ac circumſpectè in ejus uſu ſe habere debent, ne alias ob aſſiduitatem, ſeu ob incongruum uſum in caſibus, in quibus non intrat, illud parum profi-

cuum remaneat, atque laici opinentur, ut quemadmodum in aliquibus casibus malè adhibitum est, ita quoque male adhibeatur4 in altero, in quo in effectu intret, atque ex hoc indiscreto abusu penè omnia ecclesiasticæ auctoritati, vel immunitati præjudicia-lia inconvenientia resultant.

An autem contra exemptos, possit Ordinarius procedere ad hujusmodi censuras cõtentas in hoc decreto, & in Bulla cœnæ, particulariter alibi advertitur. *in Miscellan. Ecclesiast. in hoc eodem lib. disc. 14. & alibi.*

DISCURSUS XXIV.

Ad sessionem 23. de Reformat. cap. 6.

SUMMARIUM.

1 *De quibus agitur in hoc decreto, præsertim circa ætatem 14 annorum pro beneficijs.*
2 *De iure communi ad beneficia sufficit ætas septem annorum.*
Decretum Concilij procedit etiam in beneficijs de iure patronatus.
4 *Etiam in Canonicatibus Collegiatarum, & similibus ista ætas sufficit, & in quibus requiratur ætas pro sacerdotio.*
5 *Quamvis Capitulo, vel Collegio sit annexa cura animarum.*
6 *De ætate requisita in Canonicatibus in Cathedrali.*
7 *Quid in Germania.*
8 *In Canonicatu pœnitentiario requiritur ætas 40 annorum.*
9 *Pro pensione ecclesiastica, quæ ætas requiratur, & an pensio sit ius Episcopale.*
10 *Beneficiorum appellatione quanam veniant, & quæ non.*
11 *De requisitis, ut clerici in minoribus gaudeant privilegio fori.*
12 *Quale sit beneficium quod eximat ab his requisitis.*
13 *An simplex exigui redditus sufficiat.*
14 *An sufficiat pensio ecclesiastica ad eumdem effectum. (& fratarijs.*
15 *De simplicibus capellanijs, vel coadiutorijs.*
16 *An solus titulus absque possessione sufficiat.*
17 *Et è contra sola possessio sine titulo legitimo.*
18 *Quomodo in hac materia procedi debeat.*
19 *De verificatione requisitorum ad superiorem ecclesiasticum cognoscere pertinet.*
20 *Vnde proveniant inconvenientia in hac materia.*
21 *Quod super habitu clericali non detur regula certa, & quare.*
22 *Vestis clericalis, quæ proprie sit.*
23 *De toga doctorali, & de usu Urbis, & Status Ecclesiastici.*
24 *Episcopus potest prohibere laicis usum vestium clericalium, & quid de toga doctorali.*
25 *In tensura debet attendi usus regionis.*
26 *Idemque circa usum comæ.*
27 *De requisito servitij in divinis quomodo intelligendum sit.*
28 *Quod sit error procedere cum declarationibus, vel doctrinis generalibus, vel particularibus aliquorum locorum*
29 *De considerationibus, cum quibus est procedendum,* 30 *De*

Digitized by Google

30 *De eodem errore, de quo num. 28.*
31 *Et quomodo procedi debeat in materia, & quod adscriptio non sit praciſè neceſſaria.*
32 *De modo cum quo intelligendum eſt requiſitum delationis habitus.*
33 *An hæc requiſita deſiderentur pro alijs privilegijs clericalibus.*
34 *In ſpecie circa onera realia, & expenduntur rationes, ob quas idem in alijs privilegijs eſt dicendum.*
35 *Privatio privilegiorum eſt ad tempus donec non impleantur requiſita.*
36 *Poteſt reaſſumi, quandocumque habitus etiam propria authoritate non obſtante inhibitione.*
37 *Non poteſt Epiſcopus privare habitu, & declarare aliquem invitum laicum.*
38 *Quomodo debeant in hoc ſe gerere Epiſcopi abſtinendo à collatione tonſuræ.*
39 *Quod habitu poſſit reaſſumi etiam poſt matrimonium, vel militiam.*
40 *Etiam matrimonio durante ſi eſt cum virgine poteſt reaſſumi habitus, ſecus autem per bigamum.*
41 *Non poteſt clericus propria auctoritate dimittere habitum atque adhuc remanet ſubditus.*
42 *Etiam ſi fiat coram non legitimo ſuperiore.*
43 *De ratione, ob quam in dimiſſione requiratur auctoritas ſuperioris.*
44 *De clericis coniugatis, quibus privilegijs gaudeant.*
45 *De clericis græcis, ſeu orientalibus, eorumque exemptione.*
46 *Ad quem pertineat cognoſcere de clericatu. & requiſitis.*
47 *De probatione clericatus, quomodo fiat.*
48 *De eodem, & de diſtinctione, quæ deſuper cadat.*

DE tribus agitur in hoc Decreto; Primo nempè de ætate neceſſaria ad obtinenda beneficia eccleſiaſtica; Secundò de requiſitis neceſſarijs in clericis in minoribus non beneficiatis, ad effectum, ut potiantur clericali privilegio fori; Et tertio de eodem privilegio fori reſpectu clericorum conjugatorum.

Quatenus pertinet ad primum, innovatur per hoc Decretum diſpoſitio juris communis, atque ita reſtringitur ea libertas obtinendi beneficia, quæ prius habebatur etiam in ætate ſeptem annorum; Non quod canones, vel antiquiora concilia aliquid deſuper expreſsè diſponant, ſed ex recepto uſu derivante à communi DD. ſenſu præterbendo hujus ætatis annorum ſeptem neceſſitatem potius argumentativè ſeu illativè à prima tonſura, quæ ante dictam ætatem conferri non debet, cum ſine illa, eccleſiaſtica beneficia obtineri non poſſint. *tit. de benef. d. c. 95.*

3 Hujus autem ætatis concilians præfinitio, ex magis recepta opinione, locum habet, etiam in beneficijs ſimplicibus de jurepatronatus laicorum, niſi voluntas fundatoris, ſeu lex fundationis aliter ſuadeat; Quia nempe fundator dixerit, ut præſentari poſſint etiam illi, qui minorem ætatem habeant; Atque ubi ipſa voluntas ſit clara, & expreſſa, tunc nulla cadit dubitatio, cum tali caſu ſufficiat, ut prima tonſura ſit initiatus; Quæſtio autem eſt in caſu voluntatis ambiguæ, quæ deducatur per argumentum, quia nempe dictum ſit, ut præſentari valeat clericus primæ tonſuræ; Iſta etenim diſpoſitio æquivoca eſt, utpote duplicem habens intellectum, unum ſcilicet circa ætatem, ut ſufficiat illa, quæ ſufficit pro tonſura; Et alterum, ut id expreſſum ſit ad tollendam ambiguitatem, ſeu quæſtionem, quæ cadere ſolet, an beneficium ſit ſacerdotale, necne, præſupponendo tamen in reliquis terminos habiles; Et quamvis deſuper opinionum varietas habeatur; Attamen magis recepta eſt diſtinctio, an fundatio facta ſit antè vel poſt Concilium, ut in ijs, quæ ſunt priores,

hoc non obſtante, ætas conciliaris neceſſaria ſit; Secus autem in poſterioribus niſi alia accedant argumenta voluntatis, cujus re 6 vera eſt quæſtio. *tit. de benef. diſc. 95.*

Quemadmodum autem, iſta ætas neceſſaria eſt, etiam in beneficijs ſimplicibus, ita ſufficit etiam in reſidentialibus, & qualificatis, quoties non ſint curata, ſeu aliquem ordinem ſacrum annexum non habeant, ſeù 4 aliàs certa ætas à jure vel à Concilio præfinita ſit, ut contingit in principalibus Dignitatibus, vel in Abbatijs cum conventu, & adminiſtratione actuali, & conſequenter etiam in Canonicatibus, ac inferioribus Dignitatibus in Collegiata; ſivè in beneficijs vel portionarijs, aut hebdomadarijs Cathedralis eadem ſufficit ætas; niſi Eccleſiæ Statutum, vel conſuetudo, aut lex fundationis aliter diſponat. *eodem diſc. 95.* 8

Idque verùm eſt, quamvis illi Eccleſiæ, ſeu Collegio annexa ſit aliqua Eccleſia parochialis, vel cura animarum totius populi 5 illius loci, ut in pleriſque partibus contingit; Licet enim pro animarum cura, neceſſarius ſit ordo præsbyteralis, & conſequenter, in beneficijs curatis, illa ſaltem ætas requiratur, ut infra annum ad ſacerdotium promoveri poſſit *ibidem.* Attamen id intelligitur, in ip 9 ſa principali rectoria, ſive in vicaria, cui exercitium curæ incumbit; Sive in illis Canonicatibus, vel in alijs beneficijs, quibus idem exercitium annexum ſit; In alijs autem, ſola cura habitualis, quæ eſt penes Collegium, ſeu corpus univerſale, in ſingulis hunc effectum non producit, niſi ex Eccleſiæ uſu, (quem tamen Concilium non laudat), idem exercitium ſit penes omnes Canonicos, vel Beneficiatos. *ibidem.*

In Canonicatibus autem, vel Dignitatibus inferioribus in Cathedrali, quoties ad ejuſdem Concilij mentem, adeſt ordinum annexio, & diſtributio; Tunc extra controverſiam eſt, ut ea ſit neceſſaria ætas, quæ habilitatem contineat ad illum annexum ordinem obtinendum infra annum, Ubi verò hæc tamē annexio nō adſit, tunc quāvis variæ deſuper habeantur opiniones, magis receptum eſt ut ea ſaltem ætas neceſſaria ſit, ut infra annum ad primum ſacrum ſubdiaconatus ordinem promoveri valeat *ibidem.* Niſi diverſa alicujus Eccleſiæ conſuetudo aliter ſuadeat, ut ſola ætas quatuordecim annorum ſufficiat ut in Germania generaliter, vel in aliquibus ejus Eccleſijs vigere (non tamen extra quæſtionem ac variationem) Rota cenſuit. *eodem diſc. 95.*

Pro Canonicatu autem pœnitentiario eſt ætas quadraginta annorum quoties in loco adſint perſonæ, quibus in hac ætate conferri poſſit, ſin minus ætas, quo magis fieri poteſt aptior, & provectior. *eodem diſc. 95*

Quamvis autem penſiones ſuper beneficijs eccleſiaſticis, clericatum exigant, ad inſtar beneficiorum, quibus ad aliquos effectus exæquatæ ſunt præſertim (juxtà unam opinionem), etiam ad effectum hujus Decreti pro fori privilegio, ſinè aliorum requiſitorum neceſſitate ut infra, adeoue quemadmodùm per matrimonium, vel per militiam vacant beneficia ipſo jure, ita quoque (Indulto Apoſtolico non ſuffragante) ceſſent ac extinguantur penſiones; Non tamen ad illas iſtud concilare Decretum extenditur, ex ea ratione quod penſio de ſui regulari, ac intrinſeca natura, eſt res merè temporalis, cujus eſt capax etiam laicus, vel infans, cum penſionarius nullam habeat participationem in Eccleſia, vel in ejus adminiſtratione; Atque præciſa neceſſitas clericatus provenit potius ex recepto ſtylo Curiæ Romanæ, ex quo etiam ob quamdam annexionem ſpiritualitatis, provenit illa ſimoniaca infectio.

quæ

quæ in pensionibus ecclesiasticis habetur circa earum substantiam, nè in conventionem deducantur cum pecunia, vel cum alia re temporali, secùs autem ubi sola commoditas; Et consequenter illa sufficit ætas, quæ necessaria est ad obtinendum clericatum tãquam requisitum necessarium, etiam de stylo Curiæ, non autem de intrinseca natura, *sub tit. de pension. pluries.*

Beneficiorum autem appellatione, ad hunc effectum, ea solum veniunt, quæ, vere, ac legaliter talia sint, quia nempe, cum Apostolica, vel Ordinaria auctoritate, sive cum illa alterius ecclesiastici superioris, ad id sufficientem potestatem habentis, legitime, ac 10 servatis servandis fundata sint; Secus autem ubi agatur de capellanijs manualibus, sive de legatijs pijs, ex sola privata dispositione fundatis, quamvis cum onere celebrationis missarum, quod per substitutos recte impleri potest, adeout dicta formalis fundatio, seu erectio non accedat, cum hujusmodi capellaniarum, ac piorum legatorum, etiam mulieres, ac infantes sint capaces *eodemcit. de benef. dicto disc. 95 & 97. & in alijs.*

Quoverò ad dictam secundam partem hujus decreti ut scilicet clerici in minoribus, 11 nullum ecclesiasticum beneficium habentes, ad effectum privilegij fori, habere debeant requisita in hoc decreto præscripta; Primo nempe, ut habitum, & tonsuram clericalem deferant; Secundo, ut alicujus Ecclesiæ servitio per Episcopum adscripti sint; Et tertio, ut actualiter inserviant; Plures desuper ob nimiam (parum tamen commendabilem) frequentiam clericorum in minoribus, cadunt quæstiones; Primo nempe qualia sint ea beneficia, quæ ab hujusmodi requisitorum necessitate eximant qualisve titulus, vel possessio in eis requiratur; Secundo, posita dicta necessitate requisitorum, super ipsius clericatus probatione; Tertio super habitu clericali, qualis dicatur, vel an continuus esse debeat; Et quarto super servitio in divinis, ejusque adscriptione.

Ad primum; Cum Decretum in verbis 12 exigat beneficium ecclesiasticum, hinc sequitur, ut illud superius enunciatum requisitum habere debeat, legitimæ scilicet fundationis factæ, cum auctoritate Ordinarij, non autem ubi sit capellania manualis, vel simplex pium legatum, ut supra.

Posita vero dicta qualitate beneficij, illud etiam simplex, quod nullum annexum habeat servitium, vel residentiæ onus, etiam exigui redditus sufficere videtur, ex magis cõmunium sensu scriptorum; Ideoque non audeo desuper aliquid in contrarium asserere, vel firmare; Verum relinquendo locum veritati, insinuare cogor, quod ista opinio, mihi nullatenus placet, cum ita non impleatur laudabilis finis à Concilio desideratus, ut clerici in minoribus, beneficium, vel dicta requisita, habeant, ut scilicet, uno vel alio modo populo innotescat, quod ipsi sint clerici, non autem laici, atque ita à sæcularibus distinguantur; Et consequenter de illis beneficijs Concilium sensisse videtur, quæ alicujus Ecclesiæ administrationem, seu actuale servitium annexum habeant, cujus occasione perneccsse, in illis saltem functionibus, quæ prædictæ administrationi, vel servitio annexæ sunt, faciant figuram clericorum, atque ita eorum qualitas, saltem aliquibus anni temporibus, ad populi, ac Magistratuum sæcularium, notitiam deveniat. unde propterea sequatur dictorum requisitorum implementum per æquipollens; Secus autem ubi de illis parvis, ac omnino ignotis beneficiis agatur, quæ, etiam in remotis diœcesibus existentia, affectate procurantur, facilis obtentionis, ob exiguitatem, quia pene derelicta sint, adeout

quodammodo titulus beneficij de pertica eis congruat, ut frequentissima praxis docet; Sive quod illi, qui licentiosam, & criminosã, vitam ducere volentes, in habitu, ac statu de facto mere laicali, à sæculari tamẽ foro se assecurare volunt, curant, vel directe per se ipsos, vel per eorum conjunctos fundari cum redditibus alicujus derelicti prædioli, vel cũ aliquo exiguo censu, aliquod ideale beneficium, ad meram fraudem, ac formalitatem; Lex enim imposita dicitur rebus non autem verbis, ideoque spectari debet finis, seu effectus, ob quem illa emanavit; Et consequenter, pro meo judicio, id intelligendum est, de illis beneficijs, quæ residentiam, vel saltem aliquod personale seavitium, ita annexũ habeant, ut ista occasione, ita ille publice dignoscatur clericus apud populum, ac apud Magistratus.

Atque hinc sequitur, quod (relinquendo patiter integrum locum veritati, nihilque ex meo sensu firmando), neque placet alterum assumptum, quod ex scriptorum ecclesiasticorum magis communi sensu receptum videtur, ut etiam pensio ecclesiastica ad hunc effectum beneficio æqui polleat, quoniam ut præmissum est pensio verè, & propriè non est quid spirituale, sed merè temporale, atque accidentaliter ex stylo Curiæ, & pro quodam frequentiori usu, exigit clericatum, ac dicitur habere quandam annexionem spiritualitatis remotam, & impropriam Ideoquè nullatenus eis congruere potest dicta ratio, quæ à Concilio ad hunc effectum ponderata fuit.

Et quamvis aliqui ponderent, quod dum magis receptum est, ut etiam simplices capellanæ perpetuæ ad id sufficiant, vel etiam coadjutoria per Papam concessa, sivè illa fratantia, quæ in Civitate Neapolis in usu est, pro cadaveribus associandis in funere; Attamen id clarum continet æquivocum, quoniam capellaniæ perpetuæ, & collativæ, sunt vera beneficia, seu eorum jure regulantur, dictæque fratantiæ pariter conferuntur in titulum. *tit. de paroch. disc.* 28.

Posita verò qualitate beneficij veri, atque ad id sufficientis; Quamvis aliqui credant, ut solus titulus, absque possessione, ad id sufficiat, Attamen ex eadem superius ponderata ratione, id parùm probabile videtur, cum spectandus veniat effectus, vel finis à Concilio consideratus, ut suprà, atque ita recepta praxis docere videtur.

E converso autem, sola possessio, ubi non sit notoriè intrusiva, sufficit, quamvis titulus deinde detegatur minus legitimus, ut frequenter contingit, in illis beneficijs, quæ aliquam habeant Apostolicam reservationem, vel affectionẽ, eaque non obstante, conferantur ab Ordinario quoniam ille status de facto sufficit, cum ità dictus finis impleatur.

Commendabilis quidem, regulariter; est ecclesiasticorum Scriptorum, ac præsertim Moralium, zelus, tuendi quò magis fieri potest, ut clerici, laicalis fori exemptionẽ obtineant, sed cum præsuppositio, ut illi retineant statum clericalem, atque tales dici mereantur; Secus autem, ubi ex verbis, vel ex mente Concilij resultet, ut tales dicendi non sint, quoniam tunc non est subjicere clericum foro laicali, sed est eum declarare non clericum, sed laicum.

Nimiũ etenim improbabile est, ut per generale œcumenicũ Concilũ, in quo intervenientibus tot Epis. & Prælatis, ac Principum Oratoribus, insinuantibus hunc abusum, ut ei occurreretur, post maturam discussionem, ordinari voluerit lex, quæ adeo de facili eludibilis esset, cum obtentione alicujus ex dictis beneficijs de pertica, vel alicujus modicæ pen-

penſionis, abſque eo quod id præberet occaſionem, vel neceſſitatem, ut ille agnoſcatur tanquam clericus, atque à populo diſtinguatur, quodque ſenſus aliquorum Moralium, vel Collectorum, ita deſtruere debeat id quod, per tot Patres in generali Concilio congregatos, ſub inſpiratione Spiritus ſancti, ſtatutum eſt, quoniam inſpici debet finis, ſeu effectus à Concilio conſideratus, quodque iſta non ſit dicenda lex impoſita verbis, ſed rebus.

Quatenus vero ſine præjudicio veritatis iſta quæ inſinuantur, aliquam probabilitatem forte habere viderentur; Adhuc tamen illud firmiter aſſerendum, ac tenendum eſt, ut non exinde laicalis poteſtas licentiam ſibi aſſumat in jus dicere, atque ſub hoc prætextu, manus apponere, ſuper ijs, qui clerici ſint, vel ſupponantur, cum de his cognoſcere pertineat ad Epiſcopos, alioſque competentes ſuperiores eccleſiaſticos, qui tamen juſtitiã, ac publicam quietem ante oculos habere debent, ut delicta jam patrata puniantur, atque futuris occurratur, ne committantur, non autem affectare zelum immunitatis, vel fori, ad lucrum & mercaturam, ita malefactores, ac delinquẽtes, alliciendo ad nova delicta. 2 2

Hinc proinde malum conſiſtit in utriuſque extremi vitio, quod ſcilicet, ſæculares facere volunt id, quod non poſſunt, atquè eccleſiaſtici facere volunt id quod non debent; Ideoque ſuperiores majores, & præſertim ſacræ Congregationes, quemadmodum prudenter rigoroſè proceduntur contra primos, ita rigoroſius procedere deberent contra ſecundos, quando in ſuo munere deficiunt. 2 0

Ubi verò prima pars hujus conſiliatis Decreti non verificetur, quia nempe clericus in minoribus non habeat beneficium eccleſiaſt cum, quod ad id ſufficiens reputetur, unde propterea (præſuppoſito clericatu agendum ſit de ſecunda parte ſuper requiſitis; Quatenus pertinet ad habitum, qualis ſcilicet ille ſit, qui clericalis dici valeat; Non de facili certa regula generalis cuicumque loco, vel perſonarum generi applicabilis dari poteſt, undè propterea moribus regionis nimium deferendum videtur, adeoùt ille adimpleatur finis, vel ſequatur effectus, qui à concilio prudenter conſideratus fuit, ut ſcilicet ita ille habitus contradiſtinguat clericos à laicis, atque ita Magiſtratus ſæculares, eorumque familiæ armatæ, dignoſcant, ac videant, ſuper quibus manus apponere poſſint, & à quibus reſpectivè abſtinere debeant, cum ad hunc etiam effectum probabiliter deſiderata ſit tonſura. 2 1

Veſtis enim clericalis, ex ſacrorum Canonum præſcripto, vere, & propriè, illa eſt, quæ ſit intra genua, & talos, ut ſcilicet non ſit nimium brevis more laicorum neque nimium longa, ut importet togam honorificam, & ad luxum, quæ clericali humilitati incongrua ſit. 2 2

Varius tamen eſt locorum, ac reſpectivè perſonarum uſus, quoniam in Civitatibus, aliſque locis civilibus, in quibus, cum decore vivitur adinſtar uſus Urbis, veſtes clericales ſunt longæ ultra talos, ad formam togæ; In parvis autem, vel obſcuris locis, ob clericorum paupertatem, vix ad genua aſcendunt; Sive etiam in Civitatibus, contradiſtinctio eſſe ſolet inter cõſtitutos in ſacris, ſeu canonicatum vel dignitatem habentes & clericos in minoribus, quod ſcilicet illi veſtes talares deferre ſolent, iſti verò breviores ad genua, adhuc tamen, ob diverſum uſum ſæcularium ita bene diſtinguuntur. 2 3

In Urbe autem, & Statu eccleſiaſtico, aliſque forſan Italiæ partibus, non de facili hæc certa diſtinctio haberi poteſt, quoniam antiquus retinetur uſus togæ in aliquarum ſcientiarum profeſſoribus ſuo gradum

Docto-

Doctoratus habẽtibus, eodẽ adamussim modo quo utuntur clerici, adeout nullatenus distinguantur ratione habitus, sed pro diversis moribus diversa habeatur distinctio; Idcirco jus non est in modo præciso, sed in dicto fine, vel effectu, ad quem potius, quam ad generales propositiones, vel formalitates reflectendum videtur. *de hoc agitur sub tit. de*[2] *iurisdict. disc. 93.*

Hinc proinde receptum est, ut Episcopi alijque Prælati, sæcularibus sub censuris, alijsque remedijs pro locorum stylis, vel mori-
24bus, prohibere possint usum illius habitus, quem solùm clerici, non autem laici deferunt quamvis attenta dispositione legis scriptæ, ille habitus laicis certam qualitatem habentibus, potius quàm clericis congruat; Ut putà, juxta casum de quo agendi occasionem habui, quod laicus gradum doctoratus habens, in legibus, vel in alia facultate longam, seu talarem vestem deferre velit, tanquam togam doctoralem, eo modo quo in Urbe DD. deferunt, quoniam si in ea regione DD. sæculares vestibus brevibus adinstar aliorum sæcularium utantur, adeout toga non sit in usu nisi apud clericos, tunc rectè
25 prohiberi potest; Tum, quia jus non scriptum, quod à loci consuetudine resultat antiquum jus scriptum abolevit; Tum etiam, quia apud populum præsertim infimum, vel medium hujusmodi antiquæ eruditionis ignarum, scandalum præberet, videndo laicum qui in eo habitu faciat eos actus, qui laicis licent, clericis autem omnino illiciti sunt; Ut quotidiana probat experiẽtia in illis advenis, qui antequam de consuetudine informationem habeant, in Urbe videnr in cuttibus togatos publicè incedentes cum mulieribus, ac adolescentulis, quia scilicet sint medici, vel Advocati, seu Procuratores, alijve Curiales uxorati, more laicorũ incedentes cum uxoribus ac filiabus, exteri autem credunt, quod sint parochi, vel in aliqua ecclesiastica dignitate constituti, Ideoque materia regulanda videtur pro locorum diversis moribus, dicto fine, vel effectu spectato. *eod. disc. 93. de iurisdict. & disc. 21, de Regular.*

Idem quoque circa tonsuram, quoniam
[2] sin plerisque partibus, per clericos in minoribus præsertim nobiles, seu alias qualificatos, quinimò (ut præsertim in Vrbe frequens praxis docet), etiam per illos in sacris, ea negligi solet; Ac etiam circa usum comæ, quæ in aliquibus locis & præsertim in urbe etiam per clericos in sacris more sæcularium, præ-
26 sertim togatorum, absque aliquo scandalo geritur; In alijs autem locis, in clericis etiam in minoribus, omnino illicita, & scandalosa est, tanquam signum quod contradistinguat sæculares à clericis, unde propterea locorum Ordinarij antiquorum canonum rigorem in hoc bene adhibent.

Prout etiam, circa Ecclesiæ servitiũ, quoniam in plerisque partibus, præsertim vero in parvis Civitatibus, vel oppidis, prima tonsura ad hunc effectum principaliter conferri
27 solet, ut scilicet missis, alijsque divinis inserviatur, cum id per laicos explicari non soleat, adeout in usu sit quod Ordinarij, alijque superiores, clericos quamvis nullum beneficium, vel officium, seu stipendium habentes, cogant etiam sub pœnis & mulctis ad præstandum istud quamvis gratuitum servitium per hebdomadas, seu per alia tempora pro moribus distributa, nemine excepto; Vnde propterea ita resultat distinctio clericorum à sæcularib⁹ cũ usu scottæ, seu albæ vestis lineæ, quæ superpellicea vulgo dicitur, nõ permittatur nisi clericis, atq; in laicis scandalosa esset; In alijs verò partib⁹, præsertim in magnis Civitatibus, & in ipsamet Urbe præstatur per ipsos sæculares conductos, qui in actu inter-

viendi

viendi quamdam adhibet longam veſtem, cum cotta, ſeu ſuperpelliceo, poſtmodum vero finito ſervitio, ea dimiſſa incedunt in conſueto habitu brevi ſæculari, adeout in perſonis præſertim nobilibus, vel civilibus id incongruat, cum ſpeciem famulatus redoleat; Neque in uſu eſt adſcriptio, quæ de mandato Epiſcopi fiat alicui Eccleſiæ, ut practicetur in dictis locis, in quibus tale ſervitium præſtandum eſt, ut ſupra. *de hoc ſervitio & aggregatione agitur ſub tit de Canonic. & Capit. diſc.17 cum ſeq. ſeqq.*

Igitur manifeſtus error eſt, cum aliquibus declarationibus, vel doctrinis generalibus
28 Collectorum in hac materia procedere, quoniam ſtant benè ſimul, quod in uno loco dicta requiſita uno modo impleri dicantur, in alio autem altero; Et conſequenter retenta dicta regula, quæ in omnibus facti quæſtionibus principaliter attendenda eſt, ſpectandi ſcilicet rei ſubſtantiam, ſeu finem, ac effectum à lege conſideratum, non autem verborum formalitates, vel aliquas deciſiones, quæ particulares circumſtantias habere potuerunt, pro locorum, ac perſonarum qualitate id regulandum videtur.

Atque ſi (e.g.), juxta caſus inferius inſinuandos, in Rota, vel in alio Tribunali Romanæ Curiæ, de aliquo clericali privilegio, vel effectu diſputari contingat, an ſcilicet adſint, necne dicta requiſita; Videndum eſt,
29 an agatur de clerico, qui ſit civis Vrbis, vel incola, ubi ea de facto in uſu non ſunt Vel de clericò, qui licèt in Curia litem habeat, ſeu incolatum faciat, ſit civis ſeu incola loci, in quo requiſita ſint in uſu, atque per ea ex communi opinione, clerici diſtinguuntur à laicis. *ponderatur d. diſ. 93. de iuriſd. & ſub tit. de teſtament. diſc. 34. & in ſupplemento, & ſub tit. de Reg diſ. 62. & tit. de credito diſ. 119*

Atque in hoc præſertim conſiſtere ſolet pragmaticorum ineptia, quæ tot æquivocorum productiva eſt, cum magno juſtitiæ detrimento, attendendi ſcilicet doctrinas, vel deciſiones in ſola litera, non diſtinguendo locorum, aliarumque circumſtantiarum diverſitatem, atque id, quod Hiſpanus, vel Gallus, aut Germanus Auctor, pro illarum reſpectivè regionum moribus, aſſerat, applicare cuicumque loco, ubi omnino diverſi ſint mores; Idemque in eadem provincia, vel regione pro locorum, vel perſonarum variis uſibus.

Quodque ſubſtantia veritatis attendi debeat, inſpiciendo ſcilicet finem, vel effectum ad quem id ordinatum eſt, ex eo præſertim comprobatur, quod licet iſtud decretum in
31 verbis copulativè exigat habitum & tonſuram, ac etiam ſervitium, & adſcriptionem factam ab Epiſcopo, Attamen ſi verificetur de facto ſervitium more clericali, quamvis deſit adſcriptio, id non præjudicat, ſive ſi deferatur habitus verè clericalis, qui dictam clericorum contradiſtinctionem inducit, unde propterea quis in loco pro notorio clerico habeatur, non ex eo, quod tonſuram negligat, exinde ſequitur quod ſub hujus decreti pœnis cadere debeat, ut ex magis recepto ſenſu inconcuſſa praxis docet.

Proùt circa delationem habitus, ea moraliter, non autem phyſicè intelligenda venit, pro frequentiori ſcilicet uſu, adeout di-
32 ctus reſultet effectus notitiæ, ſeu contradiſtinctionis apud populum, vel apud Magiſtratus; Quoniam ſi de nocte recreationis, vel negotiorum cauſa, ſive itineris, vel venationis occaſione, aut aliàs accidentaliter in habitu ſæculari incedat, non tamen exinde, fori privilegio, aliiſque clericalibus privilegijs vel effectibus privandus erit; Solumque inceſſus in habitu ſæculari pro facti qualitate excuſatos reddere poterit illos Curiæ ſæcula-

ris ministros, qui in eos, occasione armorum vel alicujus crimininis, manus apponant, ab incursu censurarum, quoties tamen in bona fide sint, justeque crediderint, non autem ex affectata ignorantia, illum esse laicum, non autem clericum, dummodo post notitiam, illico eum proprio superiori remittant.

Cum autem istud decretum, dictis requisitis non accedentibus, privilegio fori eos privet; Hinc proinde inter modernos, qui
33 post Concilium super his materijs scripserunt, (quorum major pars Collectorum, vel Moralium est, pauci autem videntur illi, quibus Doctorum nomen vere congruat), exorta est quæstio, an ad privilegij fori tantùm privationem, conciliaris dispositio restringatur, alijs privilegijs, ac effectibus clericalibus firmis remanentibus; Putà circa exemptionem realem ab oneribus laicalibus; Sive circa privilegium *cap. Odoardus de solut.* Aut circa factionem testamenti, ac alia, quæ filijsfamilias clericis conceduntur, laicis autem denegantur, cum similibus; Et quamvis plurium sententia sit, capiendo conciliare decretum ad literam, ut alia privilegia firma remaneant.

Merito tamen Rota Romana aliam probabiliorem sequuta est sententiam, præsertim occasione dicti privilegij *cap. Odoardus*. ac etiam occasione alterius, circa facultatem testandi de bonis adventitijs, patriæ potestatis impedimento non obstante; Sive circa exemptionem ab usu fructu legali, qui patri in bonis adventitijs filij debetur, cum similibus *in locis proximè supra allegatis*.

Potissimè autem, ista opinio probabilior est atque omnino recipienda videtur, circa exemptionem onerum, dum ista denegatur
34 etiam clericis, in quibus omnia requisita hujus decreti exactè verificentur ex solo defectu § cœlibatus, quia nempe sint conjugati; Longè multo magis in ijs, qui ob requisitorum defectum, præsertim habitus, laicorum potius figuram de facto faciant.

Prorsus etenim improbabile est, ut denegari debeat illud privilegium fori, quod concernit præjudicium totius ordinis clericalis, adeout, neque volens possit clericus illiterunnunciare, ac se laicali foro subijcere, retenta clerici figura, vel statu, adeout possit ita per Magistratum sæcularem, furcis suspendi atque in frusta scindi, seu ignominiosè fustigari, alijsque subijci pœnis, clericali statui omnino incongruis, & tamen ut ea retinere debeat privilegia, quæ interesse privatum concernunt, & quibus sine aliquo ordinis præjudicio, renunciare potest, ut est illud factionis testamenti, vel exemptionis ab usufructu legali, cum similibus; Ac etiam est illud *cap. Odoardus*, quod etiam clericis in sacris, vel ratione doli, vel ratione arctioris obligationis, & in plerisque alijs casibus denegari solet.

Alia etiam valde congrua, & convincenti ratione accedente, quod juxta probabiliorem magisque receptam opinionem apud ecclesiasticos, clericorum exemptio à foro laicali reputatur de jure Divino, de quo non sunt dicta alia privilegia minora; Ideoque dicendum non est, quod Concilium, eum quem supponat adhuc clericum, atque in clericali statu perseverantem, contra juris Divini dispositionem, laicali foro subijcere voluerit, sed omnino verius est, ut de isto majori privilegio tanquam magis dubitabili loquutum sit, ut ita generaliter non clericus, sed potius laicus declaretur. *Ibidem proximè supra*.

Hæc autem privatio, ob requisitorum defectum, perpetua non est, solum q; durat, eorumdem requisitorum deficientia durante; § Cum etenim juxta opinionem, in Romana Curia magis receptam, tonsura (sive sit or-

do-

do, sive fit solum introductio ad ordines), imprimat characterem indelibelem ; Hinc proinde, licitum est etiam post dimissum habitum, imo post expresse factam dimissionem ipsius clericatus, cum formali susceptione status incompatibilis matrimonij , imo post patratum delictum , ac inquisitione pendente, habitum quandocumque reassumere, atque requisita adimplere, ut propte 3 rea privilegium fori, aliaque privilegia obtineat.

Quamvis enim, ubi, de expressa dimissione clericatus agitur, soleant Episcopi, vel alij superiores, adjicere decretum, ut habitus cle-
36 ricalis reassumptio, nonnisi de ejus licentia fieri valeat; Attamen, si de facto quis reassumat habitum & tonsuram, ac inserviat in divinis eo modo , quo locorum consuetudo exigit, adeout impleri dicatur prædictus effectus, vel finis à Concilio desideratus, adhuc reputandus erit clericus , cum non possit Episcopus, vel alter Prælatus hanc facultatem tollere.

Eo modo quo pluries ab hac S. Congregatione Concilij, & ab altera Episcoporum declaratum fuit , ut non possit Episcopus, vel alter Prælatus tollere habitum clerica-
37 lem, seu clericalibus privilegijs aliquem privare , eo quia negligat assumere ordines sacros, vel ad eos assumendos omnino inhabi 4 lis detegatur.

Ideoque vigilantia, & charitas eorum, qui Episcopi & Pastoris, non autem mercenarij, & mercatoris partes facere volunt, con-
38 sistit in ingressu , idest non de facili conferendo tonsuram, cum ea jam impressa, deleri ab eisdem non valeat , neque procedi per viam privationis, sed solum per viam declarationis, quando ad hujus decreti formam, aliorumque canonum , vel Apostolicorum 4 decretorumm in clericali statu, ejusque privilegijs de jure reputandus veniat, & sic declarare id , quod jam de jure inest ad instar excutientis grana à spicis , non autem ex sua potestate de novo disponere , vel decernere.

Quinimo etiam si clericus assumpserit militiam sæcularem , vel alium statum omnino incompatibilem cum clericatu, qui proinde
3 4 sit in mitioribus, iste illico cessat; Sive contraxerit matrimonium cum unica & virgine, quoniam si militia, vel alio statu incompatibili dimisso , ad priorem statum clericalem redeat, recte id agere potest, neque irregularitas id impedit, minusque aliquod crimen commissum, quamvis inquisito adsit cum ejus terminis & moderationibus , ne scilicet positivæ fraudis ratio id prohibeat *tit. de pension. disc* 49.

In casu autem matrimonij, eo durante, adhuc status clerici conjugati assumi poterit, ubi autem sit solutum, ille clerici cælibis,
40 pleno jure, cum solum bigamia utroque casu id impediat , nisi Apostolica dispensatio accedat, quæ soluto matrimonio dari solet, non autem eo durante.

Procedunt hæc omnia, contra ipsum clericum, ne foro, alijsq; clericalibus privilegijs potiatur, non autem ut, exinde licentia sibi attribuatur, proprio marte de facto deferendo
41 habitum, vel non servando requisita, se eximere ab Episcopi , vel alterius ecclesiastici superioris jurisdictione, vel potestate, quoniam ita in ejus odium utrique foro subjectus remanebit, ut pluries declaravit, hæc sacra Congregatio, ac etiam Rota. *sub tit. de iurisdict. disc.* 55.

Quinimo etiamsi expressam fecerit dimissionem alias, quam coram Episcopo, vel alio superiore, ad quem pertinet, eam admit-
42 tente vel admittere debente , adeout alias à non admissione detur appellatio, vel recur-

sus; Ad instar eorum, quæ in jure habentur de resignatione beneficiorum, quæ fieri non potest nisi coram superiore acceptante, ut ita ex mutuo consensu dissolvatur ille contractus, qui eo modo initus est.

Ac etiam quia, cum clericatus in minoribus aliud nō sit, nisi quædā adscriptio militiæ cæ-
43 lesti idcirco quē admodū in militia terrestri ille, qui per Ducē, vel alium officialē, ad quem pertinet, militum rotulo, seu matriculæ adscriptus est tanquam per speciem contractus, non potest eam deserere absque eiusdem Ducis, vel alterius superioris licentia, per quam ex mutuo consensu distractus sequi dicatur, atque alias adhuc militia deserta dicitur foro militari subjectus; Ita à pari, eum in omnibus eadem sit ratio.

Tertia est pars hujus decreti circa clericos conjugatos, quorum respectu innovata fuit Constitutio Bonifacij Octavi, ut scilicet, præsuppositis à fortiori illis requisitis, quæ
44 pro locorum moribus, ut supra necessaria sunt etiam in clericis, qui sint cœlibes, gaudeant privilegijs clericalibus canonis, & fori criminalis, non autem alijs privilegijs, præsertim illo exemptionis onerum laicalium, nisi respectu mere personalium ac sordidorum, unde propterea sub quæstione est, an id procedat in illis muneribus, quæ sunt quidem personalia, sed non sordida, ut (ex. gr.) est munus Decurionis, vel Magistratus Communitatis, vel Ærarij, Baronis, sivè exactoris publicorum vectigalium, vel Præfecti publicorum onerum juxta varios regionum mores; Atque in hoc aliqua opinionum diversitas dignoscitur; Verius tamen videtur, ut ex observantia, seu consuetudine loci decisio pendeat.

Eodemque modo decidenda videtur altera quæstio, super qua pariter habentur opiniones hinc inde per collectores referri so-

litæ, an post istud decretum conciliare, in parte innovata sit dispositio juris communis quoad exemptionem fori in civilibus, ut scilicet locorum consuetudini, receptæque observantiæ potius deferri debeat.

Cum autem Ecclesia Latina permittat etiam intra ejus viscera & in plerisque Italiæ partibus ritum græcum in ijs, quæ græcorū schysma damnantes, ejus unitatem agno-
45 scunt, ac propterea clerici, etiam in sacris, cælibatus vinculo adstricti non sint, sed uxorem habeant unicam, & virginem; Hinc proinde dubitari contigit, an hujusmodi clerici ritus græci, qui orientales appellari solent, in minoribus constituti, ac uxorati, omnibus clericalibus privilegijs indefinite potiri debeant, vel potius ijs, quibus potiuntur clerici conjugati ritus Latini, quibus assimulari debeant; Istaque secunda pars verior est, atque ita declaravit Sac. Congregatio Immunitatis, *tit. de Regal. discurs 60. & in eius supplemente.*

Præmissa omnia recte procedunt, ubi nulla sit quæstio clericatus in genere; Sed eo posito, agatur solum de requisitis ut supra;
49 Vbi vero ipse clericatus in quæstione sit, atque de ejus justificatione agatur; Illud in primis de jure certum est, ut ista cognitio ad Episcopum, vel alium ecclesiasticum superiorem pertineat, non autem ad Magistratus sæculares; Quamvis enim in aliquibus Ditionibus consuetudo diversa vigeat, quod scilicet, vel ex Apostolica concessione, quæ in vim antiquissimæ consuetudinis allegari valeat, seu ex alijs motivis (de quorum subsistentia meum non est judicare) ista justificatio fiat coram illo sæculari magistratu, à quo causæ remissio ad Judicem ecclesiasticū petitur? Attamen dicitur cognitio potius facti pro ejus instructione, ac informatione, quam juris. *sub tit. de iurisdict. disc. 64.*

Su-

Super modo autem probandi clericatum, certa, & determinata regula generalis tradi non potest, quoniam licet magis consueta omnium melior probatio sit illa, quæ fit per literas testimoniales Episcopi, qui tonsuram proprio diœcesano, vel alieno de proprij superioris licentia, contulit, dummodo tamen ea vera, beneque recognita sit, cum frequentius in literis Episcoporum ultra montes ista dubietas cadat, ideoque magis circumspecte procedatur, magisque exacta legalitas exigatur: non tamen ad hanc solam speciem probationis id restrictum est, cum per alias species id justificare prohibitum non sit, etiam per præsumptam, seu adminiculativam probationem, cujus sufficientia certam regulam non habet, sed Judicis, vel superioris arbitrio commissa est tit. *de testament in supplemento ad discur. 34. & in eisdem locis, in quibus supra.*

48 Ea tamen distinctio in facti contingentia adhibenda mihi videtur, ut spectari debeat finis, vel effectus, ad quem ista probatio facienda sit, an scilicet pro privilegio exemptionis fori laicalis, vel pro aliis privilegijs, quæ ipsius clerici commodum prophanum, seu burlale contineant, pura exemptionis onerum, sive pro factione testamenti non obstante patria potestate, cum similibus; In primo enim casu minus perfecta probatio sufficit, ex ea ratione, quod in dubio eligenda est illa pars tutior, per quam totius ordinis clericalis, atque immunitatis ecclesiasticæ præjudicium evitetur; Secus autem in altero, in quo, ista ratione cessante, magis concludens, & perfecta probatio desiderari debet. *ibidem.*

DISCURSUS XXV.

Ad sessionem 23. de Reformat. cap. 18.

SUMMARIUM.

1 *Demandatur erectio Seminarij puerorum.*
2 *Solet iniungi Episcopis visitantibus limina.*
3 *Collectari possunt pro sustentatione omnia beneficia, quandoque exemptione non suffraganta, etiam Regularia, non autem Monasteria actualia, & quare.*
4 *Declaratur quando etiam Monasteria Regularia huic collecta subiaceant.*
5 *Quod expediat Monasteria Regularium esse provisa copioso numero Relig. & de ratione.*
6 *Quandoque loco seminarij cum eadem, cõtributione eriguntur collegia Societatis Iesu vel similia.*
7 *De eodem de quo num. 4.*
8 *De Hospitalibus.*
9 *De exemptione beneficiorum Religionis Hierosolymitanæ, & de ratione.*
10 *Quando hæc exemptio cesset.*
11 *De aliarum militiarum commendis.*
12 *De confraternitatibus Laicorum, aliisque pijs locis.*
13 *Episcopus etiam huic contributioni subiacet.*
14 *An distributiones veniant in ista contributione & quando.*
15 *De unione beneficiorum, quæ seminario fieri potest iam erecto, non autem erigendo.*
16 *Pro erigẽdo fieri potest collecta seu cõtributio.*
17 *Quando dicatur erectum nec nè.*
18 *Quanam beneficia possint unirj.*
19 *De ratione ob quam hæc erectio in multis diœcesibus non est practicabilis.*
20 *De provisione adhibenda in isto casu.*

1 SEminarium puerorum, seu adolescentiũ, ut literis, bonisque moribus, atque fidei catholicæ regulis, bene imbuantur, atque ita, boni parochi, alijque spirituales operarij in vinea Domini, idonei, beneque instructi haberi valeant, prudentissimè in hoc Decreto disponitur, ut in quálibet diœcesi, quantum possibile sit, ab Episcopis erigatur seminarium, illudque ab eodem, atque aliquibus Cathedralis Canonicis regatur, ac administretur.

Hujus autem decreti observantia præ cæteris Apostolicæ Sedi, atque huic Sac. Congregationi nimium cordi est, unde propterea in ejusdem Sacræ Congregationis Responsis, quæ dantur Episcopis, qui per se ipsos, vel per substitutos, intra montes singulo quoque
2 triennio, & ultra singulo quinquennio, ad præscriptum Constitutionis Sixti V. Apostolorum limina visitant, istaque occasione relationem Status Ecclesiæ, huic Sac. Congregationi faciunt, præsertim injungi solet, seminarij erectio, quando adhuc erectum non esset, vel restitutio, quando alias erectum, dissolutum fuisset.

Pro hujusmodi autem proficuo opere adimplendo, Concilium, collectam, seu contributionem omnium beneficiorum simplici
4 um imponi mandat, etiam illorum beneneficiorum regularium, quæ absque actuali con-
3 ventu in commendam, Cardinalibus, vel Prælatis, alijsque clericis sæcularibus, ex Apostolica dispensatione concedi solent, nulla exemptione ad id suffragante, cum solum exempta sint ea Regularium Monasteria, vel Conventus, in quibus religiosi actualiter vivant adeout omnes redditus, inneccssarios religiosorum usus, ejusdemque Religionis taxas, & collectas convertantur; Ac etiam exẽta sunt Monasteria monialium, ex ea congruatione, quod nihil detractis necessarijs oneribus pro Prælato, seu rectore supereſt, dum in Monasterijs, vel Conventibus actualibus, præsertim Italiæ (ubi omnia Monasteria, ut pluries insinuatum est Reipublicæ, vel universitatis more gubernantur), tot religiosi assignari solent, quot ibi substentari valeant, cum quadam verisimili taxa pro qualibet persona, juxta diversam locorum qualitatem, unde propterea nihil supereſt, quod, ad instar beneficiorum sæcularium Prælati, vel rectoris commodo cædat, eo modo quo etiam hodie contingit in illis Monasterijs Regularibus, quæ in plerisque partibus ultra montes, singulari jure, ac independenter, per aliquem Prælatum administrantur, adeout Abbates, vel Priores, seu Gardiani, aliove nomine nuncupati locales superiores, in ijs, quæ redditus, & œconomicum regimen concernunt, administratorum personam vere gerant, cum obligatione, ad instar tutoris exactæ redditionis rationum, ut nihil in eorum manibus remaneat, & consequenter nil supereſt, ex quo contributio facienda sit. *de hac distinctione Monasteriorum sub tit de Regular. discur. 19 & sub tit. de iurisdict. disc. 29.*

Nisi forte Monasteria, vel Conventus adeo divitijs affluant, & è contra diœcesis, beneficiorum sæcularium copiam non habeat, ut Sedes Apostolica speciali jure, pro erectione, vel substentatione seminarij, istam contributionem, dicta exemptione non obstante, oportunam reputet, ac demandet; quia nempe ob magnum religiosorum numerum, quem substentare valet, parum, seu nihil referre judicetur, ut unius, vel duorum numerus diminuatur, ut ita istud proficuum opus impleatur.

Id autem, nimium raro praxis docet quoniam pro catholicæ fidei, & vitæ spiritualis conservatione, ipsarumque literarum doctrina, nimium proficere solent regularium

Mo-

Monasteria, vel Conventus, in quibus magnus religiosorum numerus vivat, cum in hujusmodi Monasterijs, pro frequentiori contingentia, fundari soleant studia, quæ licèt pro ipsorum regularium doctrina, & profectu principaliter destinata sint; Adhuc tamen adolescentes, tam clerici, quam sæculares Civitatis, vel diœcesis, in eisdem studijs nimium proficere solent, unde propterea quædam æquipollens seminarij species adesse videtur; Quoties tamen dicta ratio verificetur; Secus autem, ubi de illis numerosis Monasterijs agatur, in quibus, ut incumbatur vitæ contemplativæ tantùm, nullum peragatur exercitium ex ijs, quæ sæcularibus proficiant, cum tunc dicta arbitrij interpositio nimiùm opportuna, & commendabilis videretur, 8 ut scilicet aliqua superfluæ numeri diminutio, seminarij substentationi applicaretur pro facti qualitate, & circumstantijs, ex quibus totum pendet; Ideoque certa regula generalis cuicumque casui applicabilis desuper datui non potest, cum ex prudentialibus, more Principis potius, quam ex legalibus regulis, more Judicis, id pendere videatur.

9 Aliquando autem, ex eisdem regulis prudentialibus, loco seminarij, cum eadem contributione demandari consuevit per Sedem Apostolicam fundatio seu pingvior provi-
6 sio Monasterij, seu Conventus alicujus Religionis, cujus Instituum sit, grammaticæ, aliarumque scientiarum scholas, etiam pro sæcularibus exercere, adeout illa contributio, seu collecta, quæ seminario facienda est, hujusmodi collegio, seu domui regulari fiat; Ut præsertim est Societas Jesu, cum quo id in specie, quandoque practicatum fuit, cum ita pingvius huic conciliari decreto satisfieri videatur *in specie agitur sub tit. de benef. disc. 88*

7 Si verò de illis regularibus Monasterijs 10 agatur in quibus adsit quidem religiosorum conventus actualis, sed cum mensa pro istorum religiosorum substentatione distincta ab illa Commendatarij, qui cum bonis, ac redditibus sibi assignatis, more beneficiorum sæcularium de privato lucro, privatave utilitate contendat, tunc contributio Commendatarij intrat, cum eadem congruat ratio. *advertitur per Barbos in annot. hic atque ita servat praxis. & de ista distinctione mensarum sub tit. de locat. & conducto disc. 25.*

Idemque, ex eadem ratione, procedit in hospitalibus, alijsvè ecclesiasticis locis, quocumque nomine nuncupari solitis, quæ in titulum, seu commendam uni personæ conferantur, absque actuali hospitalitate, vel etiam si actualis adsit, sed cum eadem distinctione mensarum seu reddituum superius in regularibus Monasterijs enunciata, adeout eadem congruat ratio, quod scilicet provisus, in eo excessu lucrativam causam fovear, atque privatam utilitatem reportet.

Solumque ab hac regula, ex Apostolicis indultis excepta sunt regularia beneficia Hierosol. Religionis, quæ sub Comendarum, vel Prioratuum, seu Bajulivatuum vocabulis explicari solent quamvis possessor, in eo quod consueta Religionis onera excedit, causam lucrativam fovere dicatur; Istud autem privilegium, congruam quidem habet rationem, quia nempè hujus militiæ professores commendas, & dignitates, non obtinent per viam gratiæ, ac benevolentiæ superiorum, sed per viam justitiæ, cum ordine antiquitatis, ac benemerentiæ, prævio implemento requisitorum nempe, servitij in caravanis, ac residentiæ conventualis, aliorumque Religionis munerum *sub tit. de benefic. disc. 62 & 69 & in supplemento eod. tit.* pro beneficiorum qualitate; Unde propterea, quare eo casu præbeat, quod hoc ordine interveniens, clericis sæcularibus istæ commendæ, vel dig-

nita-

nitates, & quandoque etiam pueris incommendam, vel in administrationem concedantur, tunc, tanquam ex cessante privilegij causa, vel ratione, huic contributioni locus esse deberet.

Aliarum autem commendarum possessores, huic contributioni subjicere non solent 11 eò quia, sæcularia potius, quam ecclesiastica beneficia esse videantur, ut sunt militiæ Sancti Stephani, & similes pro earum qualitate, ac privilegijs *de hu commendu sub tit. de iurepatr. disc. 20 & sub tit. de fidei commiss. disc. 8.* unde propterea certa regula desuper statui non potest.

Ex eadem quoque ratione, aliqua pia loca per sæculares administrati solita, vel aliquæ piæ confraternitates, ab ista contributione, exemptionem obtinent; Non quidem 12 in ratione privilegiativæ exemptionis, sed quia bona potius laicalia sunt; Sive quia omnes redditus, jure simplicis, ac puræ administrationis, in opera sibi incumbentia erogentur absque aliqua privata utilitate; Nisi aliquorum ecclesiasticorum bonorum, vel beneficiorum annexio adsit; Aut quod redditus adeo exuberantes essent, ut congruum censeatur, aliquid consuetis operibus subtrahere, ut istud, forte magis pium, ac oportunum opus impleatur; Super quo tamen, neq; certa regula dari potest, præsertim in temporalium Principum ditionibus, in quibus ratione laicalis protectionis, sive ex consuetudine, vel ex privilegijs, diversa praxis esse soleat, neque congruat hoc prudens arbitrium interponere unde propterea ex singulorum casuum circumstantijs, hæc determinatio pendere debebit.

Illud autem pro regula generali statuendum est, quod ubi speciale indultum Sedis 13 Apostolicæ limitationem non suadeat, nulla datur privilegiativa exemptio, etiam in ipsomet Episcopo, qui primus esse debet in contribuendo, aliisque exemplum præbendo, aliasque male se gereret, quod scilicet alios invitando, vel cogendo, se ipsum eximeret.

Ex distributionibus vero quotidianis, ista contributio pro seminario, facienda non est, 14 ex eadem ratione alibi assignata, quod scilicet, non dicuntur fructus, seu emolumenta, ad lucrum, & utilitatem, sed potius merx, vel salarium laboris. *Barbos in collectan. ad hoc decretum & cæteri Collectores communiter, & conferunt, quæ ad materiam distributionum pro exemptione à pensionibus habentur sub tit. de pension.*

Id autem intelligendum venit, ubi tales, sint, ut ad servitij proportionem recipiantur adeout præfata ratio adaptetur, quodque earum diminutio, non beneficiatorum, sed ipsius Ecclesiæ præjudicium concerneret, quia nempè aliàs ipsum servitium negligeretur; Secus autem ubi etiam redditus aliàs de sui natura certi, consistentes in fructibus bonorum stabilium in notabili quantitate more præbendarum, in quas forte antiquitus distributio esset, ex majori, nimiumque commendabili motivo, majoris interessentiæ, & cultus Ecclesiæ, jure implicitæ societatis inter omnes canonicatus, & beneficia redacti essent ad massam per punctos, ad formam distributionum quotidianarum; inter inservientes tantum repatiendam; Portiones tamen sint tales, ut pinguem redditum constituant, longe excedentem proportionatum salarium servitij; Vt ex. gr. sunt Canonicatus, & Dignitates Ecclesiarum Toletanæ, & Hispalen. & similium Hispaniæ; Ac etiam illi Basilicarum, aliarumque Ecclesiarum Urbis, quoniam quemadmodum (ut quotidiana praxis docet) gravantur pensionibus, etiam in notabili quantitate, ita contribuere debent pro seminario, dum, excepta illa rata,

quæ

quæ congruæ, seu præmio laboris, & servitij proportionata est, excessus, quamvis ex ista causa, jure distributionum percipiatur, ne alias absentes & non inservientes, de illis participent; Attamen in effectu, lucrum & utilitatem importat; Talisque est prax s in collecta seu contributione decimatum papalium, quæ pro Ecclesiæ, vel Religionis catholicæ urgentijs, quantoque imponi solent, quoniam vere, & proprie ad istos effectus distributiones dicuntur illæ, quæ pro locorum, & Ecclesiarum qualitate necessariæ sint ad substentationem, non autem illæ, quæ in effectu sunt ad ditationem juxta distinctionem occasione concessionis juris patronatus ex causa augmenti dotis, vel occasione unionum, quæ præbendis canonicalibus faciendæ sint, ut alibi insinuatum est *tit. de iurepatr. disc.* 10. *& tit. de benefic. disc* 43.

Ultra contributionem, ex omnibus beneficijs ut supra faciendam, datur etiam Epis-
1 scopo, cum consensu tamen Capituli, qui per quamdam speciem formæ necessarius videtur, facultas uniendi seminario beneficia simplicia; Dummodo tamen ista unio fiat post seminarium jam erectum, cum magis receptum sit, ut seminario erigendo, unio fieri non possit, atque facta invalida sit *Gavaler. decis.* 372. *decis* 373. *par.* 4. *rec. tom.* 2. *ubi latè add. multa cumulant ad materiam.* Secus autem in taxa, de qua supra, quoniam nil prohibet, ut ea prius fiat, atque prudenter quidem; Tum ut dignosci valeat, an ea sufficiat necne; Tum
16 etiam quia, oportet illam præparare, ac etiam exigere anticipate, ut ita in eadem anticipata exactione continuetur, ad effectum ut congruæ provisiones victualium fiant, cum venter non patiatur dilationem.

17 Erectio autem, quæ actu necessaria est, ad effectum substinendi unionem formalis, non autem materialis requiritur; cum introductione scilicet puerorum verisimiliter duratura; Nil enim refert, quod domus materialis, cum omnibus necessarijs efficinis, jam constructa, & destinata sit; si puerorum vera, & formalis introductio sequuta non sit; Vel si sequuta, & non continuata, adeout, illud dissolutum dici valeat, quia nempe pueri ad proprias domos redierint; Et è converso, nil refert, quod domus non esset propria, sed conductitia, & variabilis, si pueri in forma seminarij, in ea vivant, cum effectus in hoc spectari debeat. *advertitur sub tit. de Regular. disc.* 33.

Posita verò erectione; Quomodo unio fieri valeat, ideſt de qua specie beneficiorum;
18 & quando reservata, vel effecta uniri valeant, procedendum videtur cum eisdem distinctionibus, de quibus habetur in adnotationibus *disc.* 8. occasione unionis, quæ ad ejusdem Concilij præscriptum fieri potest, præbendis, vel distributionibus canonicatuum, aliorumque beneficiorum Cathedralium ideoque ibi videri potest.

Quamvis autem Concilium enixe id præcipiat, atque ut dictum est, ista Sacra Congregatio, occasione visitationis liminum inculcare soleat; Adhuc tamen in Italia, & for-
19 te in majori parte diœcesum, hæc introductio sequuta non est, vel ubi sequuta fuerit, attamen intermissa fuit, ob impotentiam dū diœceses exiguæ sunt beneficijs ecclesiasticis parum provisæ, atque ea, quæ adsunt, adeo tenues habeant redditus, in distributionibus quotidianis ut plurimum consistentes, ut vix ad congruam substentationem, ac servitij strictam mercedem sufficiant, unde propterea canonicatus, & dignitates, aliaque beneficia residentialia, & servitoria subventione potius indigent, quam ut alijs subvenire valeant.

Isto autem casu, ab eodem Concilio provisum adhuc est cum remedio in præcedentibus sessionibus excogitato, potiusque istud adhibendum videtur utpote facilius, ut scilicet Episcopus, curet, saltem introducere in loco magistros grammaticæ, & musicæ, ut ita pueri edoceri valeant, cum id de facili practicabile sit, ut alibi advertitur *supra disc. 20.* Idque ubi cum debito zelo per Episcopos practicetur, minimum proficuum est, ut egomet practicavi.

DISCURSUS XXVI.

Ad sessionem 24. de Reformat. matrim. cap. 1. & cap. 9.

SUMMARIUM.

1 *De nova forma introducta super celebratione matrimonij,*
2 *Quæ sint quæstiones iuris desuper cadentes.*
3 *Et quæ sint quæstiones facti.*
4 *In quo consistat forma præcisa, cuius omissio causet nullitatem.*
5 *Denunciationes, & liber, vel descriptio in eo non sunt de forma.*
6 *Quomodo matrimonium probari possit.*
7 *De diligentijs super statu libero.*
8 *Forma de qua num. 2 & 4 non procedit, ubi receptum non est Concilium.*
9 *An ista sit forma præcisa, vel probatoria.*
10 *Per quam habitationem efficiatur quis de parochia.*
11 *De eodem, & quando dicatur contractum domicilium.*
12 *Quomodo id decidi debeat.*
13 *De errore procedendi cum generalitatibus, vel cum aliquibus decisionibus diversorum casuum.*
14 *Quomodo legales quæstiones in foro decidi debeant.*
15 *An & quando mutatio domicilij in fraudem esset.*
16 *An Capellanus exercitus sit parochus militum.*
17 *De existentibus in Hospitalibus.*
18 *Vicarius, vel coadiutor parochi est sufficiens pro matrimonio.*
19 *Licentia dari etiam potest per Episcopum vel Vicarium Generalem, seu Capitularem.*
20 *Quid si Vicarius non sit in sacris.*
21 *Archipresbyter Cathedralis.*
22 *An valeat delegatio seu concessio licentiæ per parochum sine expressione nominis.*
23 *Quid ubi est expressum nomen, sed adest alteratio in cognomine.*
24 *Deferendum est potius Canonistis quam Theologis in foro.*
25 *Licentia data per Ordinarium ad unum effectum, an sufficiat, &c.*
26 *An Vicarius parochi Vicarium deputet.*
27 *Non est necessaria solemnitas interrogationum, vel benedictionis.*
28 *Quomodo sufficiat explicari consensum contrahentium.*
29 *De matrimonio contracto per procuratorem.*
30 *An unus ex testibus sit procurator.*
31 *De tempore matrimonij mandatum non debet esse revocatum.*
32 *Mandatum debet esse datum ad contra-*

hen-

hendum cum certa persona.
33 *Quid ubi consensus extrinsecus detur simulate.*
34 *Matrimonium invalidum habet vim sponsalium, quæ obligant.*
35 *Non requiritur consensus patris in matrimonio filij familias.*
36 *An pater deneget dotem, vel exhæredet filiam, absque eius consensu nubentem.*
37 & 38 *De conditionibus libertati matrimonij præiudicialibus, & quæ non.*
39 *Quando Principes, & Magistratus sæculares prohibeant matrimonia.*
40 *De sequestro puellæ pro exploratione voluntatis.*
41 *Quomodo in ista, & similibus quæstionibus iurisdictionalibus procedi debeat.*

1 POstquam Sacrosancta Synodus in eadem *sessione* 24. per duodecim Canones, plures determinavit quæstiones super hoc matrimonij sacramento; Ad consulendum frequentibus, atque scandalosis inconveni- 3 entibus, quæ à matrimonijs clandestinis resultabant, novam præscripsit formam celebrandi matrimonium in faciem Ecclesiæ coram proprio scilicet parocho, & duobus testibus sub decreto irritanti, adeout ista forma non servata, illud invalidum censeatur, atque pro infecto habendum sit; Demandando quoque denunciationes inter missarum solemnia festivis diebus interpolatè faciendas, ad effectum, ut ad impedimentorum notitiam deveniri valeat; Ac etiam injungendo parochis confectionem, ac retentionem libri in quo matrimonia, cum hac 4 forma concepta describantur, prohibendo alijs quibuscunque sacerdotibus, vel clericis, in quavis dignitate constitutis, ne in hoc se ingerant, nisi licentiam habeant ab ipso parocho, vel ab Ordinario loci.

Super hujus autem formæ observantia frequenter disputari cõsueverunt, atq; in dies solent oriri quæstiones, quæ sunt duplicis generis; Aliæ namque sunt juris, istæque hodie 2 penitè sopitæ videntur per plures declarationes Sacræ Congregationis, & Rotæ Romanæ decisiones, seu communes, ac receptas traditiones Canonistarum, & Moralium, qui post hujus formæ introductionem adeo frequenter istam matrimonialem materiam pertractarunt.

Aliæ verò sunt quæstiones facti; Vel scilicet super probatione sufficienti, quod hæc forma servata sit; Vel super contrahentium subjectione, ut propterea ille dici valeat proprius parochus, necne; Sive an legitimam, ac sufficientem habuerit facultatem à proprio parocho vel ab Ordinario; Super his autem certa, & determinata regula dari non potest, cuicunque casu applicabilis, quoniam juxta generalem naturam quæstionum facti, decisio pendet à singulorum casuum individuis circumstantijs.

Quatenus igitur ad illas primi generis pertinet; Illud in primis recipiunt est, ut non omnia, quæ in isto concilium decreto continentur redoleant formam præcisam, cujus non implementum ex decreto irritante, actum vitiet, Sed forma, cujus omissio actum vitiet, & in qua decretum annullativum cadit, tolum consistit in præsentia & interventu proprij parochi, vel alterius de ipsius, vel 4 Ordinarij licentia, & duorum testium: Reliqua vero continent, opportunas quidem, nonnunquè laudabiles provisiones, quæ tamen non respiciunt formam, ideoque eorum non implementum perfectioni, ac validitati matrimonij non præjudicat, ut præterea sunt denun-

ciationes, quoniam licet parochus ad id teneatur, adeout alias voluntarie assistendo matrimonio, eis omissis, peccet, atque punibilis reddatur, (cum Ordinario tantum competat ex justa causa facultas eis dispensandi); Attamen eatum omissio validitati matrimonij nullum causat præjudicium. *sub tit. de matr disc. 2. & 6.*

Idemque circa non implementum confectionis, ac retentionis libri, vel descriptionis matrimonij, ineo qui retineatur, quoniam malè quidem parochus agit id negligendo, nõtamen id præjudicat validitati matrimonij minusque facultati illud probandi per testes, vel aliàs species probationis, cum negligentia parochi præjudicare non debeat partibus earumque jus tollere *Late decis. 233. par 10. rec Osthobon. decis 251.*

Istaque probatio favorabilis est, adeo ut 5 etiam per testes conjunctos, vel alias imperfectas species, pro facti qualitate, fieri valeat 6 *Burat. & Adden. ad decis. 143. 530. 713 & 893 decis. 375. par. 11. rec. & hoc tit. dis. 2. in fine.* Unde propterea certa, & determinata regula desuper tradi non potest, cum probationum materia, arbitraria sit, ex facti qualitate, & circumstantijs regulanda, quia nempe, in uno casu parentes, vel conjuncti sint fide digni, in altero autem secus, quia hic unius, vel alterius qualitas exigat. *apud proxime allegatos.*

Prout, licet strictus per decreta generalia Sacræ Congregationis universalis Inquisitionis, tam parochis, quam Ordinarijs aliquæ injungantur diligentiæ super justificatione 7 status liberi contrahentium, ad consulendum inconvenientibus poligamiæ; Attamen contraventio, reddit quidem parochum punibilem, quatenus voluntarie matrimonio interventum præbeat, non tamen nullitatem causat, quatenus servetur forma, aliudque legitimum impedimentum dirimens non adsit. *hoc eodem tit. de matrim. disc. 1. & seqq.* 8

Quovero ad prædictam formam, præsentiæ parochi, & testium, ea necessaria est in illis locis, in quibus Concilium receptum fuit; In alijs autem, in quibus receptum nõ est, proceditur cum dispositione juris communis; Et consequenter, licet per istud concilia re decretum sublatum fuerit matrimonium præsumptum, quod de jure communi dabatur; Attamen illud adhuc hodie viget, ubi Concilium receptum non sit, ideoque cum dispositione juris communis procedatur. *add. ad decis. 431 par 4 rec. tom. 2. ubi multa cumulantur.*

Opinantur aliqui, ut hæc forma sit probatoria potius, quam solemnis; Verum erronea opinio est, ideoque merito rejecta, quoniam verius est, ut solemnis censenda veniat, ac propterea præcisum exigat implementũ, neque istud admittatur per æquipollens *hoc eod. tit. disc. 1. & seqq.*

Nil enim refert, quod matrimonium publice & palam, coram magno, & qualificato cætu celebretur, si proprius unius contrahentium parochus, vel alter de ipsius, aut Ordinarij licentia, desit.

Sufficit autem, ut unius contrahentium parochus interveniat, sive sit viri, sive si mulieris, cum in hoc nulla dignoscatur differentia; Ideoque dubitandi rationes cadere solent, super ipsius parochi intervenientis qualitate, seu legitimat.one, an scilicet, & quando talis esse dicatur, quodque contrahentes, vel eorum alter sit ejus subditus, unde propterea per ejus interventum huic formæ satisfactũ sit; Istaque dubitandi ratio cadere solet, quoniam non omnis materialis habitatio contrahentium intra parochiæ fines, parochianum, seu parocho subditum facit, ad effectum administrationis hujus sacramenti, quam-

Digitized by Google

quamvis pro aliorum ſacramentorum adminiſtratione talis habitatio ſufficeret, cum ad hunc effectum, formale domicilium requiratur, animo ibi permanendi, ac vivendi, tanquam in domo habitationis, non autem accidentaliter gratia rurandi, vel ſe curandi, aut mutationis aeris, aliave ſimili ex cauſa accidentali, per quam de jure domicilium ad hujus jurisdictionis, vel ſacramenti effectum non contrahitur. *eod. diſc. 1. & 4, eod tit.*

Quando autem, & quomodo domicilium, quod ad hunc effectum ſufficiat, contractum dicatur; Quamvis moderni Canoniſtæ & Morales, qui poſt Concilium ſcripſerunt,
11 nimium ſe involvere videantur; Verius tamen eſt, ut tanquam in quæſtione, quæ facti, & voluntatis potius eſt, quam juris, nulla deſuper ſtatui valeat regula certa & generalis, cuicumque caſui applicabilis, cum totum pendeat ex facti qualitate, ac particularibus circumſtantijs, eam probantibus voluntatem, quod illa ovis, diſcendo ab alterius paſtoris ovili, alteri ovili ſe addixerit, ejuſque paſtoris ſubdita effecta ſit, adeout illa novum paſtorem agnoſcat in ſuum, iſteque in ſuam agnoſcat ovem, unde propterea ſatisfiat fini, vel rationi, cui hæc forma innixa eſt, circa interventum proprij parochi pro forma ſolemni potius, quam probatoria, adeout parochus accidentalis, occaſione rurandi, vel coloniæ, ſeu colligendi fructus, ſeu curæ, ac
12 mutationis aeris, cum ſimilibus, ad id non ſufficiat, quamvis per iſtum alia ſacramenta miniſtrari valeant, quoniam requiritur illa determinata voluntas conſtituendi fixe in ea parochia domicilium altero deſerto. *eodem diſc. 1. hoc tit.*

Ea vero, quæ circa alicujus temporis decurſum ſive alia ſigna, quæ conſiderari ſolent, regulam certam non habent, ſed ſunt
13 argumenta, ſeu adminicula, quæ pro facti qualitate ponderanda veniunt, cum illis generalibus regulis, quas in quibuſcumque adminiculativis habemus, præſertim cum ea, *ut ſingula, quæ non profunt &c.* ex prudentijs Judicis bene regulato arbitrio; Ideoque vis non eſt in tempore, quoniam ſtant bene ſimul, ut illud breve ſit, & tamen, ex alijs circumſtantijs, domicilium contractum dicatur; Et è converſo, ſit temporis conſiderabilis, & tamen illud non adſit, quoniam ita facti qualitas exigat. *eodem diſc. 1.*

Erroneumque propterea eſt, (ut alibi advertitur), in aliquibus declarationibus S. Congregationis, vel Rotæ deciſionibus proditis in diverſis caſibus particularibus, fundamentum indefinite conſtituere, niſi caſus, de quo agatur, eaſdem omnino individuas habeat circumſtantias, cum alias, etiam modica facti diverſitas, totalem juris diverſitatem cauſare ſoleat; Unde propterea partes Judicis, in judicio, vere conſiſtunt, ut ſcilicet bene ponderatis circumſtantijs facti, illiſque combinatis, cum illis diverſi caſus, in quo declaratio ſacræ Congregationis, vel alterius magni Tribunalis prodierit, congrue, ac judicioſe faciat applicationem.

Meritoque, (ut pluries advertitur), legalis facultas, in forenſibus pro juſtitiæ practica adminiſtratione, juriſprudentia potius,
14 quam ſcientia dicitur; Iſte ſiquidem ſcientiæ terminus per apices in abſtracto ſcholaſticis bene congruit, in quibus partes ingenij magis deſiderantur, in forenſibus autem partes judicij, ac prudentiæ, cum præſuppoſito tamen, ut dictas alias ingenij partes ſcientificas in ſcholis & academijs, jam bene quis exercuerit, ac expleverit, ut alias partes judicij per tramites juris, non autem pro ſola cervice, ſeu lumine naturali, ruſticano more explicantur *in relatione Curiæ agendo de Rota Auditorio, ubi de idea judicii.*

Quamvis autē aliqui, istam domicilij materiam confundant cū altera fraudis, vel affectationis, ubi scilicet quis volens, parum dignum, seu aliàs parentibus, vel conjunctis parū ingratum contrahere matrimonium, nè ab eis impediatur, à propria patria discedendo seu aliàs antiquo domicilio deserto, ad aliam Civitatem, vel ad alium locum, seu diversam parochiam affectatè se conferat ad hunc effectum, dum pluries ista sacra Congregatio Concilij declaravit ut fraudis, vel affectationis circumstantia matrimonij validitati non obstet *dicto discursu primo hoc titul. de matrimonio.* Attamen clarum æquivocum est istos terminos confundere, quoniam, Aliud est agere, an domicilium verè contractum sit, ita & taliter, quod (ut dictum est) illa ovis à priori ovili, ac primo pastore discedendo, verè de alterius pastoris ovili effecta sit; Aliud verò, ut id in fraudem conjunctorum, ac affectatè fictum sit, dum Aliud est considerare causam faciendi; Aliud verò considerare ipsum factum. *ibidem.*

Ubi verò de militibus agatur, qui in castris, atque in exercitu sint, ejusdem exercitus capellanus, etiam pro isto matrimonij sacramento, parochi partes bene explicat, eodem modo, quo in alijs sacramentis & divinis; Quæstione cadente in eo tempore puta hyberno, an quo milites, non in castris, ac papilionibus, sed in Civitatibus, locisque habitatis, vulgo in quarterijs, vivant, an. fidem capellanus hanc potestatem habeat, vel potius tunc, parocho subjaceant, quod ab observantia, vel á tenore facultatum, eidem capellano, seu vicario exercitus attributarum, nimium pendere videtur. *eod. tit. disc. 4.*

Si verò de illis agatur, qui ex causa infirmitatis morentur in hospitalibus, quæ proprios capellanos, vel ministros habeant, qui omnia jura parochialia, cum eis donec ibi sunt, cum omnimoda independentia, à parocho excercere possunt, ut præsertim sunt professores Religionis Beati Joannis Dei istud habentes institutum *tit. de paroch. disc. 23.* Non tamen hanc potestatem habent, cū ista, accidentalis, non autē domiciliaria mora sit, magnaque differentia est inter potestatem administrandi alia sacramenta, & jura parochialia, & istam assistendi matrimonio. *dicto disc. 1. ac etiam dicto disc. 23 de paroch.*

Sed si parochus, alium pro ejus adjutorio in administratione sacramentorum, & cura animarum, sub vicarij, vel capellani seu coadjutoris, aut substituti vocabulo, deputet; Ista generalis deputatio, pro isto quoque sacramento matrimonij sufficit, cum licentia, seu delegatio specialis precedat in ijs presbyteris qui huic muneri generaliter præpositi non sint. *eod. tit disc. 6.*

Istaque licentia, seu delegatio specialis, non solum à parocho hujus potest, sed etiam ab Ordinario, ejusque Vicario generali, seu etiam à Vicario Capitulari, dum ipsi quoque respective istam habent facultatem, *eod. tit disc. 3.*

Quæstione cadente, ubi Vicarius Generalis, vel Capitularis in præsbyteratus ordine non sit constitutus, cum tunc possit quidem ratione habitualis jurisdictionis hanc facultatem alteri delegare, quo ipse per se ipsum non assistat. *Sanchez & alij communiter agentes de hac materia.*

De Archipræsbytero Ecclesiæ Cathedralis quæri soler, an hanc potestatem habeat assistendi matrimonijs in universa diœcesi, ex ea dubitandi ratione, quod de jure dicitur Episcopi Vicarius natus in spiritualibus; Verius autem est, ut hanc non habeat po-

poteſtatem, niſi quando particularis conſuetudo aliud ſuadeat, per quam eſſet conſuetudo generalis, atque antiquam jus conſervetur, dum alias ex communi conſuetudine, Archidiaconi & Archipræsbyteri hodierni, non habent illam nativam jurisdictionem, quam ad ſacrorum canonum præſcriptum, habebant; Unde propterea abuſive, ac improprie tales hodierni dicuntur, cum ab quibus præeminentijs, tanquam reliquij priſtinæ dignitatis *tit. de præeminent. diſc.* 20.

In caſu autem, in quo, non parochus, ſed alter privatus ſacerdos, ex parochi, vel Ordinarij licentia, ſeu delegatione, matrimonio aſſiſtat, tunc plures circa hujuſmodi delegationem quæſtiones cadere ſolent; Et præſertim in facti contingentia, pro mea notitia, dubitari contigit, an ea delegatio, ſeu licentia ſufficiat, in qua contrahentium nomina, & cognomina non exprimantur, ſed indecenter per adjecta, ſeu attributa generalia; Puta quia dicatur concedi licentiam aſſiſtendi matrimonio contrahendo inter quemdam nobilem virum, & quamdam nobilem mulierem eorum nominibus non expreſſis; Quamvis enim juxta generales juris regulas, ita delegatio inutilis videatur; Tum ratione incertitudinis? Tum etiam quia cum ea non eſſet ad univerſitatem ſacramentorum, ut eſt illa, quæ datur vicario vel coadjutori, ſed ſit ad unum matrimonium tantum, ita dari poſſet quod delegatus, abſque voluntate delegantis, cum eadem licentia, centum, & ultra, matrimonia inter perſonas nobiles aſſiſtere poſſet.

Contrarium tamen in ea ſpecie déciſum fuit eo quia ex facti circumſtantijs bene certificabitur voluntas delegantis quod præciſè ſenſerit de illis perſonis ſibi bene cognitis, tacitis nominibus ex aliquibus juſtis cauſis. *d. ſto diſc.* 4. *hoc tit.*

Item in alio caſu; Cum Vicarius generalis Epiſcopi aliam conſimilem dediſſet licentiam ſimplici præsbytero, vel diverſo parocho, conjungendi Titiam cum Sempronio alterato tamen viri cognomine, non autem nomine; Dubitatum fuit de matrimonij validitate atque iſta ſacra Congregatio, non abſque magna votorum ſciſſura, pro invaliditate reſpondit, ex natura delegationis non admittentis extenſionem de perſona ad perſonam, vel de caſu ad caſum; Adeout fuerit quædam generalis ſciſſura inter Theologos & Canoniſtas, ſed iſtorum votum prævaluit, perſiſtendo in dicta rigoroſa delegationis natura ad canonum præſcriptum. Theologi verò opinabantur, quod ſufficeret, ut ſatisfactum eſſet formæ; Tum quia, ut infra parochi conſenſus in hoc non requiritur, neque ab ejus voluntate matrimonij validitas, ac perfectio pendet; Tum etiam quia error in nomine, vel cognomine non attenditur, ubi accedit veritas, quod ſcilicet verè, qui talem licentiam obtinuerat, erat ille, qui matrimonium contrahere volebat & contraxit.

Probabilior autem viſa eſt opinio Canoniſtarum, juxta quam reſolutio prodijt, Tum quia juxta diſtinctionem in ijs, quæ cõcernunt forenſia, & judicialia, & alia quæ concernunt quæſtiones fidei, vel forum internum in concernentibus primam partem deferendum eſt potius Canoniſtis, quam Theologis, quibus, è converſo deferẽdum eſt in altera parte *de uſur. diſc.* 1 *& ſeqq. & hoc tit. de matrim. diſc.* 3. Tum etiam quia, ultra prædictam rationem generalem à delegationis ſtricte natura, ſeu intelligentia reſultantem, duæ aliæ urgere videbantur; Prima nempe ejuſdem inconvenientis ſupracon ſiderati, quod in vim unius delegationis multa matrimonia fieri poſ-

possent; Ac alteri quoniam finis, ob quem parochi, vel Ordinarij præsentia præcise desideratur, adeout quodlibet aliud magnum æquipollens non sufficiat ille videtur, ut actus fiat, cum interventu illius, qui cognoscit contrahentes, ut ita quo magis fieri potest, occurratur fraudibus committi solitis, Unde propterea quando neglecto proprio parocho Ordinarius, vel ejus Vicarius Generalis 26 minus informatus aditur, ista deceptio admittenda non est, ubi facti circumstantiæ doceant, quod eidem deleganti cognita esset persona, adeout si per verum cognomen expressum fuisset, licentiam fuisset denegaturus, cum tunc vere ac proprie non intrent termini erroris, cadentes quando vere faciens senserit de illa persona, quæ ex errore sub diverso nomine, vel cognomine explicata sit, 27 sed intrant alij termini deficientis animi, ac voluntatis, ut in particularibus meis notis plenius advertitur. *dicto disc. 3 hoc tit.*

In eodem quoque proposito, licentiæ, seu facultatis concessæ per Ordinarium, vel ejus Vicarium; Dubitari in casus contingentia pariter contigit, an hæc licentia data ei, 25 qui verè sit parochus, cum præsuppositio quod contrahentes essent de ejus parochia ad alium diversum effectum, pro certificatione scilicet status liberi ad præscriptum decretorum generalium Sacræ Congregationis universalis Inquisitionis, sufficeret, ubi reverà ille non esset proprius contrahentium parochus; Atque licèt in eo casu, ex diverso præsuppositio, quod domicilium per unum contrahentium in ea parochia sufficienter contractum esset, pro validitate responsum fuerit; Attamen isto præsuppositio cessante, omninò probabilius pro invaliditate responderi debuisset, ex eadem ratione deficientis voluntatis delegantis, cum licentia concessa esset ad diversum finem, atque directa illi, qui proprius parochus supponebatur, ut pariter in meis hujus materiæ adnotationibus advertitur, ubi etiam de materia domicilij, quando ad hunc effectum censeatur sufficienter contractum necnè. *dicto disc. 1. hoc tit.*

Et quemadmodum, Concilio loquente de Ordinario, receptum est, ut sub ejus nomine veniat Vicarius Generalis, qui denunciationibus dispensare valeat, ac etiam alteri non parocho licentiam concedere possit; Ita si parochus vicarium, vel adjutorem ad universitatem curæ ac administrationem sacramentorum deputaverit, dicendum videtur, ut iste, non possit quidem alium vicarium ad eamdem universitatem deputare, possit autem dare licentiam specialem, suasque partes in negotio particulari alteri committere. *disc. 6 hoc eod tit.*

Posito verò interventu ejus, qui unius contrahentium sit legitimus parochus, vel qui ab eodem, sive ab Ordinario, validam, ac sufficientem habeat auctoritatem; Quamvis conciliare decretum mandet, ut parochus debeat ipsas partes interrogare, earumque consensu intellecto, debeat eas conjungere cum illis verbis adhiberi solitis, *Ego vos conjungo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, vel similibus, aliasque adhibere solemnitates in Rituali præscriptas, Non tamen hæc ad matrimonij validitatem necessaria sunt quoniam etiam coram parocho cum fraude & dolo ad id vocato, sive etiam expressè dissentiēte, ac fugiente, aut per vim detento, seu aures claudente, ut non audiret, valide matrimonium contrahitur, cum ejus præsentia, seu interventus materialis sufficiat, consensus autem non requiratur; Dummodo tamen ipse, ac testes intelligant, seu intelligere possint, affectent autem non intelligere id, quod agitur, ad effectum ut cæteris dormientibus, seu aliud agentibus, atque

ad

ad nullatenus advertentibus, id facere non liceat. *disc. 2. & 6. eod. tit.*

Minusquè necessarium est, ut utriusque contrahentis consensus in verbis exprimatur; quoniam etiã nutus & signa ad id sufficiunt, dummodo ex eis certa & determinata voluntas arguatur, vel resultet, cum verba non sint de substantia, dummodo consensus verè accedat. *eod. disc. 2.*

Per procuratores quóque matrimonium cum hac forma contrahi potest, quoties legitimum accedat mandatum, quod duret, ac
29 persistat de tempore quo actus explicatur; coram parocho; Ita tamen quod mandatarij interveniant, qui consensum explicent atque contractum perficiant, juxta generales aliorum contractuum regulas; Unde propterea consensus per absentem præstitus per epistolam directam alteri contrahenti, sufficiens non videtur.

Ac etiam in facti contingentia dubitatum fuit, an aliquis ex testibus, istas mandatarij partes unius contrahentium explicare valeat, atque probabilior videbatur negativa, licet casus adhuc pendeat indecisus;
30 Si verò de tempore actus, mandatum revocatum sit; quamvis clandestinè id sequutum esset, adhuc actus infectus remanet; Idemque mandatum certæ personæ pro matrimonio contrahendo cum certa,
31 & determinata persona directum esse debet, neque aliàs sufficit. *in supplemento eod. tit. de matrim.*

Si verò, dum hæc forma adhibetur, per unum contrahentium, vel utrumque extrinsecus consensus detur, intrinsecus autem
32 vere absit, illeque postea superveniat, hæc ratihabitio absque alia solemnitate sufficit.

33 Quatenus autem, ex præmissis, vel alijs, ob istam formam non bene servatam, matrimonium corruat, atque invalidum censendum sit; Adhuc tamen, ubi alter non accedat defectus consensus, iste actus obligat, in ratione contractus, ac sponsalium, ut
34 propterea, ex eorumdem sponsalium jure, cum remedijs, quæ apud sacros canones habentur, ad matrimonium validè contrahendum cogi valeant, juxtà terminos generales, qui habentur circa istam coactionis actionem resultantem à sponsalibus. *disc. 3. & 8. eod. tit.*

In hoc eodem conciliari decreto, expressè damnatur opinio volentium, ut ad matrimonij validitatem, quod per filios familias, vel eorum aliquem contrahatur, patris consensus necessarius esse debeat; Sivè quod ob ejus defectum, filius exhæreditari valeat, vel alteri pœnæ subjici; Cum præsuppositio tamen, quod dignè nubat; Si enim ante ætatẽ annorum vigintiquinque, absque patris culpa filia nubat, non exinde resultat juris civilis correctio super exhæredandi facultate, bene tamen super ea matrimonij invaliditate, quæ ex defectu paterni consensus resultabat. *de his & alijs infra sub tit. de dote disc. 1.*

In casu autem non indignarum nuptiarum, Concilium nihil statuit circa dotem,
35 ad quam filiæ præstandam lex civilis patrem obligat, quamvis aliàs provisa sit, an scilicet eadem lege correcta per sacros canones, & clariùs per hoc decretum conciliare circa necessitatem paterni consensus, ea in hac alia parte firma remaneat, quoniam licet plures id credant, ac etiam in facti contingentia judicatum sit, omnino tamen pro meo sensu veriùs videtur contrarium, quoniam tam per sacros canones, quàm per hoc decretum, provisum est super matrimonij validitate, ac etiam super libertate, & ne huic præjudicetur per ea quæ indicant speciem pœnæ, ac privationis

ejus, quod aliàs de jure certè competit, ut in casu exhæreditatibus dici potest, ac etiam in casu denegationis dotis, quæ in filia aliàs non provisa pro communi usu necessaria videtur pro ejus sustentatione, cum negatio alimentorum dicatur species necationis, ideoque libertatem tollat, vel impediat; Secus autem ubi agatur de quodam exuberanti, parumque rationabili lucro, quod lex civilis, seu verius ejus communis mala intelligentia filiæ quamvis provisæ defert, ut in dotalis materiæ adnotationibus advertitur. *eod. disc. 1. de dote.*

Hinc proinde, in ea quæstione, an & quando conditiones, aliævè leges, quæ fi-
37 liæ, vel alteri puellæ in institutione, vel legato, seu in alia dispositione injungitur, quæ matrimonij libertatem impediant, vel restringant; Quamvis non desint plures, qui hanc libertatem nimium zelantes, hujusmodi conditiones, seu leges indefinitè reprobent, easquè pro non scriptis haberi velint, adeout eis vitiatis dispositio firma remaneat; Ex veriori tamen, magisque communi sensu Canonistarum forensium (quibus in his materijs externi, ac judicialis fori, ac administrationis justitiæ magis deferendum est); Vera & recepta est distinctio inter pœnam, & lucrum; Si etenim contravention species pœnæ redoleat, quia nempe damnum in re propria causet, sive etiam privationem illius juris quæsiti, quod alias quasi debitum sit, ut est legitima, vel etiam congrua, seu necessaria dos ejus, quæ aliundè provisa non sit, tunc rejectio, seu vitiatio intret; Secus autem ubi sit conditio, vel qualitas invitativa ad lucrum, ut in hujus matrimonialis materiæ adnotationibus, ac etiam in illis ultimarum voluntatum, & alibi advertitur. *hoc tit. de matrim. disc. 14. tit. de testamen. disc. 73.*

Ibidemque habetur etiam de distinctionibus, seu reflexionibus, circa hujusmodi leges, & conditiones, an scilicèt simpliciter, ac indefinitè, seu irrationabiliter, vel
38 indiscretè, hanc libertatem impediant, seu restringant, vel potius alium habeant diversum finem, qui sit compatibilis cum libertate; Putà quia adjiciatur laudabilis conditio, vel bonus finis virginitatis, ac vitæ spiritualis. Sive quod eadem lex vel conditio, tam circa tempus, quàm circa locum, vel personarum genus sit compatibilis cum libertate rectè exercibili intra eamdem restrictionem, atque ad ejus limites, quoties restrictio indefinitè ex alia ratione, putà ex privilegio legitimæ non corruat, *dicto disc. 14. hoc tit. & disc. 73. de testam.*

In isto itaque sensu intelligenda venit inhibitio in isto Concilio contenta Principibus, & Magistratibus sæcularibus, ne matri-
39 monij libertatem impediant; Sive abolitio illarum legum temporalium, quæ desuper disponant; Ubi scilicet directè matrimonij libertatem percutiant, seu etiam ita per indirectum, quod directi speciem habeat; Secus autem ubi id alium honestum habeat finem. Ut (ex. gr.) sunt leges municipales prohibentes, ne bona præsertim stabilia, vel æquipollentia in proprio territorio existentia in forenses alienari seu aliàs transferri possint etiam ex causa dotis; Sive sunt prohibitiones, quas Domini directi feudorum faciant mulieribus feudatarijs, ne feuda in dotem dare possint; Sive ne extra Regnum vel Principatum nubant ob finem eorumdem feudorum, vel aliorum bonorum jurisdictionalium, seu aliàs qualificatorum, nescilicet quamvis in dotem non dentur, adhuc tamen ex causa illius quasi dominicalis possessionis, ac administrationis quà vir de facto pro frequentiori contingen-

tia

tia obtinet in bonis etiam extradotalibus uxoris, ita feuda, vel alia bona hujusmodi, transeant ad inimicos, vel infensos, aut suspectos, sive potentiores &c. cum similibus; Quoniam punctus est in fine seu effectu per sacros canones considerato, quos ita hæc decreta conciliaria, clarius, magisque præcisè declararunt, ad dirimendas tot diversas interprætationes per scribentes datas, per quas eorumdem canonum dispositio circa matrimonij libertatem delusa, vel annihilata remanebat. *tit. de feud. disc. 20.*

Atque cum eadem distinctione, seu discreto modo intelligendi, & practicandi, decidenda videtur quæstio inter laicos, & ecclesiasticos, super potestate sequestrandi puellas, ad effectum explorationis earum, veræ, ac liberæ voluntatis, ut occurratur seductionibus, ac violentijs, & sic circa meram temporalitatem, ad prædictum tamen bonum, ac laudabilem finem ejusdem libertatis directam, non autem, ut ita indirecte, atque sub hoc pallio libertas verè impediatur.

Hinc proindè, totum consistit in fine, ac moderatione, non autem in formalitatibus, adeout utrumque extremum vitiosum sit, ut frequenter tam in ecclesiasticis, quam in laicis scriptoribus contingit, qui, sive ex bono animo, nimioque zelo, sive etiam ex altero adulatorio, ad propriam ambitionem, honoresque, vel dignitates, & officia ita captandum, factionario more scribunt, atque extrema de directo opposita sustinere volunt quod ut tique potestati potius perniciosum est, ac præjudiciale; Unde propterea ab ea potestate, cui adulantur, magis quàm ab altera, cui infensi sunt damnari, ac puniti deberent, cum eam potius offendant, eique præjudicent; Illaque, quo magis fieri potest media via tenenda est, per quam, compatibiliter (quoties bonus finis rectaque intentio in idem tendant), verificari valeat, vere Divinæ Sapientiæ oraculum, tradendi scilicet, ea quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo, quod etiam ab Apostolo Paulo, adeo bene explicatum est, atque injunctum, ac docent justitiæ, ac juris præcepta, dandi unicuique quod suum est.

DISCVRSVS XXVII.

Ad sessionem 24. de Reformat. matrim. cap. 2.3.4.& 5.

SVMMARIVM.

1 *De provisionibus circa impedimenta matrimonij.*
2 *Ad quid hæc decreta prodierint.*
3 *In quibus Tribunalibus de his agatur.*
4 *Quare ad vires forenses hæc non pertineant.*
5 *De quæstionibus forensibus desuper cadere solitis.*
6 *An insponsalibus contractis ante dispensationem, ista obtenta, novus consensus requiratur, & num. 11.*
7 *De tractantibus de materia.*
8 *An de iure communi sponsalia invalida causarent impedimentum, & quid per Concilium.*

9 *Quando sint validæ, quale impedimentum causent.*
10 *De impedimento resultante à matrimonio, rato non consummato.*
11 *Si sint sponsalia inter prohibitos, deindeque superveniat dispensatio, an requiratur novus consensus, & num 5.*
12 *De obligatione resultante à sponsalibus ad contrahendum matrimonium, & quæ causa excusset:*
13 *Ubi agi soleat de concessione dispensationis matrimonialis.*
14 *De invaliditate dispensationis ad effectum tertio præiudiciales.*
15 *De eodem pro annullatione matrimonij.*
16 *An dispensetur in matrimonio rato, & quã lo:*
17 *De dissolutione matrimonij propter impotentiam.*

1 De impedimentis matrimonij, ex cognatione spirituali, vel ex publica honestate, sive ex illicito concubitu, in his decretis agitur, cum enixa prohibitione non contrahendi matrimonia, quot ex hæc, aliave impedimenta dirimentia obstent, absque Apostolica dispensatione, supercujus faciliori, vel difficiliori usu, aliqua dantur monita ac etiam provisiones super earumdem dispensationũ exequutione facienda per eos, quibus directæ sunt, ut gratis fiant.

Prodierunt autem hæc decreta, ad abusus tollendos, qui tunc irrepserant, sive ad plures quæstiones decidendas, ac aliquas opiniones, vel canonum interpretationes dãnandas, sive ad earumdum canonum rigorem temperandum, circa aliqua impedimenta, ex spirituali cognatione, vel fornicatione, sive ex publica honestate resultantia. *hoc tit. disc. 7.*

2

Nimium autem raræ, peneque nullæ in foro, ac etiam in Sacris Congregationibus, istæ quæstiones videntur, quoniam ubi de publicis impedimentis agatur eorumque dispensationibus, ad Datariam potius de eis agere pertinet, illaque ex quotidiano frequẽti ejusdem Datariæ & Cancellariæ stylo, seu praxi, plana reddita sunt; Vbi vero de impedimentis occultis agatur, ad Sac. Pœnitentiariam, agere pertinet; Vnde propterea viro forensi, externi fori contentiosas quæstiones

3

disputare, ac peragere profitenti, ista parum congrua sunt, magisque congrua, & adaptata sunt officialibus, ac expeditoribus Datariæ, & Cancellariæ sive procuratoribus, aliisque officialibus Tribunalis Pœnitentiariæ; Aut illis merè practicis ecclesiasticis, qui in Episcopi, seu Vicarij munere versantur pro dispensationum exequutione, sive pro dignoscendo impedimenta, quæ occasione denunciationum à Concilio laudabiliter demandatarum detegi contingat; Aut per interni fori professores ad effectum dignoscendi circa impedimenta occulta, an oporteat Pœnitentiariam adire, necne, cum similibus, de quibus ad Collectores, vel nudos practicantes; sive ad rerum moralium professores agere pertinet.

4

In foro autem, quandoque in facti contingentia, circa validitatem vel operationem Apostolicarum dispensationum agere contingit, pro effectibus exinde resultantibus, pro nullitate scilicet, seu validitate matrimonij, sive pro ligitimatione filiorum cum retractatione ad suum initium, atque ut vulgò dicitur, in radice, quando extrema sint habilia, cum similibus effectibus, de quibus in prophanis quæstionibus potius agitur *sub tit. de dote disc. 78 & 79. & sub tit. de feudi & de fidei commiss.* Ideoque de his, ac similibus, in feudorum, vel fideicommissorum, ac successionum sedibus agitur, ac etiam in il-

5

la

la dotis, Ubi occasione agendi de tempore
6 ex quo hypotheca dotalis desumenda est, agitur præsertim de quæstione inter Theologos, & Canonistas nimium controversa, an sponsalibus initis inter impeditos, ac prohibitos, dispensatione deinde obtenta, novus requiratur consensus, vel potius prior sufficiat per remotionem obstaculi, atque prior
7 opinio magis in foro recepta est; In reliquis autem, dicti Collectores practicantes, aut Morales consulendi in his veniunt, sive illi, qui hanc materiam matrimonialem in copioso numero peregere professi sunt.

De jure communi quæstio erat, an per invalida sponsalia, publicæ honestatis impe
8 dimentum contraheretur, atque probabilis magisque recepta reputabatur opinio affirmativa; Contrarium autem in hoc decreto statuitur, atque clarius eam dirimit quæstionem Motus proprius B. Pij V. ut in rerum matrimonialium adnotationibus, particulariter in casus contingentia, advertitur. *dicto disc* 8. *hoc tit de matr.*

Ubi verò sponsalia valida sint; Altera
9 quoque deciditur quæstio varias habens opiniones, ut scilicet primum gradum excedat, ut etiam à dicto Motu proprio Piano declaratur. *eodem disc.* 8.

Adhuc tamen sub quæstione remanet an matrimonium ratum tantum, sed non consumatum, eodem jure debeat regulari, quo
10 sponsalia valida, ut scilicet primum gradum ratione publicæ honestatis non excedant, vel potius inducant impedimentum affinitatis usque ad quartum gradum ad limites juris communis, adeo ut Concilium Tridentinũ nil in hoc innovaverit, idque probabilius, magisque receptum videtur *ibidem.*

11 Quando autem sponsalia inter prohibitos invalide contrahantur, deindeque Apostolica dispensatio superveniat, quæstio cadit, an ille prior consensus sufficiat, vel novus ex integro potius requiratur, istaque posterior opinio in foro magis recepta est ut supra etiam advertitur. *dicto disc.* 78. & 79. *de dote.*

De obligatione autem resultante à sponsalibus valide contractis, & quando unus ex contrahentibus ad matrimonium præcise
12 cogi valeat, vel debeat, sive quænam causa excuset, in eisdem rerum matrimonialium adnotationibus peragitur.

De dispensationum matrimonialium cõcessione super gradibus prohibitis, in Tribunalibus contentiosis agi non solet, minusque
13 in Sacris Congregationibus, cum de hoc tractare soleant Datariæ officiales in forma extrajudiciali, quando agatur de illis gradibus proximis, quibus regulariter dispensari non solet, cum sit materia arbitraria Papæ, ideoque certam non habeat regulam.

Agi verò, quandoque solet in foro, de jam concessæ dispensationis validitate, vel operatione, præsertim circa illam sibi connatu-
14 ralem operationem, revalidandi matrimonium in radice, ad effectum legitimationis prolis, potissime ubi exinde, in feudorum, & fideicommissorum successione, tertio præjudicium resulter, ejusque jus tollat; Idque potestatis, ac voluntatis quæstionem habet. *tit. de Regal. disc.* 148.

Ac etiam ad effectum validitatis ipsius
15 matrimonij de hoc agi solet, quando unus conjugum ab eo vinculo dissolvi cupiat, quod facti potius, quam juris quæstionem continet, ideoque certam non recipit regulam.

Super ea verò dispensatione, quæ petatur pro dissolutione matrimonij valide jam contracti, quod tamen ratum sit, adhuc non
16 consumatum, quandoque hæc Sacra Congregatio consuli solet, cum isto casu apud so-

rensis, certa hodie reputetur Papæ potestas, ideoque agi soleat de regulanda voluntate, ex aliqua justa causa, qua accedente dispensari solet, *tit. de Regal. disc.* 38.

De illa dissolutione autem, cui locus de jure fiat, ob viri impotentiam, agi solet in foro contentioso, cum à juris dispositione id proveniat, ideoque per ejus tramites, ac justitiæ terminos agitur; Atque disputari solet quæstio circa experimenti modum, vel triennalis cohabitationis computationem, vel probationem non consumationis, ut in rerum matrimonialium adnotationibus etiam advertitur. *eod. disc.* 9.

DISCURSUS XXVIII.

Ad eamdem sessionem 24. de Reformat. matrim. cap. 6.

SUMMARIUM.

1 *De materia raptus, & de prohibito matrimonio cum raptore.*
2 *Ubi receptus non est Concilium, proceditur cum dispositione iuris communis.*
3 *Quæ disputationes in Curia desuper cadant.*
4 *In Statu Ecclesiastico iste casus non de facili datur, & de ratione.*
5 *Distinguuntur plures casus.*
6 *Quando dicatur adesse raptus de iure civili.*
7 *Quid de iure canonico antiquo decretorũ.*
8 *Quod decretũ Gratiani non sit authentic̃.*
9 *Quale sit ius canonicum authenticum.*
10 *Quid disponat ius canonicum in hac materia.*
11 *Et in quo Concilium Tridentinum ius Canonicum alteret.*
12 *Puella sunt facilũ seductionũ.*
13 *Cessat raptus ubi præcedat tractatus matrimonij.*
14 *De ratione.*
15 *Qualis debeat esse iste tractatus.*
16 *De eodem, & quomodo procedendum sit.*

INter raptorem, & raptam, donec ista in illius potestate sit, matrimonium consistere 1
non posse, atque contractum irritum esse, in hoc decreto disponitur; Quamvis autem clara, & literalis sit ejus dispositio, adhuc tamẽ ea per Scribentes, nimium involuta fuit, ut recens praxis docuit in disputatione habita in Rota super ea matrimonij nullitate, quæ ex isto capite ex parte mulieris, ejusque pa- 2
rentis intentata fuit *tit. de matrim. disc* 5. Non quidem circa theoricam in abstracto, ut scilicet posita qualitate raptus, matrimonium 3
cum raptore irritum sit, cum expressa, nimiumque literalis sit Concilij dispositio, ideoque in illis partibus, in quibus illud receptũ est, id remanet extra omnem quæstionem, ac disputationem, quæ in claris, & expressis non intrant; Antiquis adhuc vigentibus quæstionibus, in ijs partibus, in quibus Concilium receptum non sit, unde propterea cum canonum dispositione procedatur, ut supra ac alibi, occasione præsumpti, seu clandestini matrimonij advertitur.

Quæstiones autem sunt potius facti, & applicationis, super verificatione qualitatis raptus veri, qui sufficiat ad matrimonij annullationem, ac cursum aliarum pœnarum in

in eodem decreto conciliari inflictarum; An scilicet, & quando talis dicatur concurrere ratio, quæ hunc præsertim effectum annul- 6
4 lationis matrimonij producat, & de quo effectu præsertim in Romana Curia disputare contingit potius quam de alijs pœnis, de quibus, pro ditionum, seu regionum diversis legibus, vel moribus, in partibus agi contingit; Cum in temporali Ecclesiæ ditione, ob satis bene, nimiumque commendabiliter refrenatam subditorum potentiam, vel licentiam, ac diligenter, & intrepide administratam justitiam, hujusmodi inconvenientia non de facili audiantur.

In hoc autem, quatuor casus constituendi sunt; Primo scilicet, ubi cum vera, & 5 positiva violentia abducatur puella invita è domo patris, vel alterius conjuncti, seu educatoris etiam inviti, & contradicentis? Secundo ubi, absque matrimonij tractatu, puella volens abducatur è domo patris, vel 7 educatoris, etiam positive invitis; Tertio ubi pariter absque matrimonij tractatu puella volens abducatur a domo patris, vel alterius ignari, vel absentis, aut dormientis, adeout positiva non accedat violentia; Et quarto ubi prævio matrimonij tractatu puella volens secundo, vel tertio modo abducatur? Istaque distinctio oportuna, imo necessaria videtur pro tollendis æquivocis. *eodem disc. 5.*

In primo casu, nulla cadit ratio dubitandi, cum in eo omnes concordent; Prout in secundo, quoties, non adsit matrimonij præ 8 cedens tractatus, verius est, magisque receptum, ut raptus adesse dicatur; Idque verum, atque ab hac Sacra Congregatione declaratum, etiamsi de tutore, vel alio educatore agatur, quoniam consensus puellarum, quæ nimium de facili subjacent seductionibus, non videtur habendus in consideratione.

In tertio autem casu aliqua dignoscitur opinionum diversitas; Verum probabilius est ut etiam raptus adesse dicatur Siquidem attenta juris civilis dispositione, indefinite raptus dicitur illicitus, ac punibilis, quamvis de puella non invita, sed consentiente fiat, non solum ubi expressa, & positiva violentia inferatur patri, vel alteri, sub cujus tutela, seu custodia, vel educatione sit, sed etiam ubi sit violentia interpretativa, seu præsumpta, quæ, patre, vel tutore, seu alio educatore absente, vel dormiente, seu alias occupato, vel ignaro fiat, cum ita ei inferri dicatur injuria, quæ inferri quoque dicitur Reipublicæ ac Principis protectioni, publicæque quieti, adeo ut, jure civili attento, neque excuset præcedens tractatus matrimonij, cum ex illius juris dispositione, absque patris consensu, id, quoque prohibitum sit.

Opinantur Aliqui, ut idem juris civilis rigor procedat de jure canonico antiquo innixi aliquibus canonibus registratis in Decreto Gratiani, atque pro consueto Legistarum abusu, ut unus alium transcribant, nulla habita consideratione, an bene vel male dicatur, plures cum hac opinione, seu traditione pertranseunt.

Continet autem id æquivocum manifestum, quoniam Decretum Gratiani non habet vim legis de per se, utpote continens privatam collectionem plurium sententiarum Sanctorum PP., sive aliquorum decretorum Conciliorum generalium, vel provincialium, necnon registrationem aliquarum legum civilium, quæ antiquitus ante inventionem vel communem receptionem, seu usum totius corporis civilis juxta compilationem Justiniani, spatim circumferebantur per manus aliquorum eruditorum, sive registrata habebantur in Codice confecto per Gothicos Reges, qui in aliquibus Hispaniæ

niæ partibus regnabant; Atque eatenus aliqui ex dictis canonibus vim legis habent, quatenus de per se, eam auctoritatem secum ferant, ut sunt decreta aliquorũ Conciliorũ, sive illæ SS PP. traditiones, quas Ecclesia recepit; Et consequenter non omne, quod in dicto decreto continetur, tale dici potest vel debet ut præsertim contingit in hac parte, quod sunt eædem leges civiles per Gratianum in isto volumine registratæ. *Penia decis. 480 num. 18. iuxta Lugdun. impress. alias 377. numer. 36 & seqq. iuxta Venetam, ac etiam habetur dicto disc 3.*

Jus itaque canonicum authenticum, proprie illud est, quod in quinque libris decretalium juxta compilationem Gregorij IX. continetur, & in Sexto Bonifacij VIII. necnon in Clementinis & Extravagantibus post eumdem Sextum registrãtis, ac etiam in legitimis, ac receptis Conciliis generalibus, & in Apostolicis Constitutionibus, Papali jure pro universa Ecclesia editis.

Atque per istud jus, quidquid sit respectu aliarum pœnarum, vel effectuum; Quatenus
10 pertinet ad illum matrimonij, de quo agitur, rigor civilis temperatus est, ex motivo libertatis matrimonij; Ideoque, non solum ubi puella volens, cum expressa, vel interpretativa parentum, seu educatorum violentia, vel dissensu, sed etiam cum verâ violentia illata etiam ipsi puellæ, juxta primum casum supra examplificatum, adeout sine dubio esset raptus verus, ac punibilis, adhuc tamen si deinde validus, ac legitimus puellæ consensus accederet, quamvis adhuc esset in potestate raptoris, neglecto parentum, vel tutorum, seu educatorum dissensu, recte matrimoniũ sequi potest inter raptorem, & raptam, neque patris dissensus, seu vitiosum initium raptus validitati matrimonij præjudicat.

Quia verò ista juris canonici benignitas ex laudabili motivo libertatis matrimonij, ejusdemque juris satis lata interpretatio facta per Canonistas & Theologos, eamdem
11 libertatem zelantes, raptus licitos, ac frequentes reddebat, multaque producebat inconvenientia nimium Reipublicæ præjudicialia; Hinc proinde, Concilium Tridentinum quemadmodum, ut occurreretur scandalis, & inconvenientibus, quæ resultabant ex matrimonijs clandestinis, libertatem ex canonum dispositione provenientem, restrinxit cum nova forma, de qua supra, adeout contrahentium consensus quantumvis liber, perfectus, ac legitimus, absque dicta forma, non sufficiat; Ita in ordine ad raptum quoties non verificetur quartus casus, de quo infra, super formali prævio tractatu matrimonij, juris civilis rigorem restituere prudenter voluit, tàm circa pœnas, per ipsum adauctas, quàm etiam circa matrimonij prohibitionem, donec rapta in potestate raptoris fuerit, quamvis ipsius mutato consilio, liber ac perfectus consensus accedat; Et consequenter probabilius est, ut abductio puellæ, quamvis volentis, invitis, vel etiam ignaris parentibus, vel alijs in quorum potestate,
12 vel educatione sit, raptum ad hunc effectum importet; Potissimè quia etiam in ipsismet puellis, ob sexus, ac ætatis imbecillitatem, seductionibus de facili subjectis, violentia interpretativa quoque inesse videtur; Neque propterea recipienda est magis benigna, & excusativa opinio illorum, qui cum antiquorum canonum, vel antiquiorum scriptorum sensibus procedunt, cum ita istud decretum adeo accuratè editum, inane remaneret.

Ubi vero, de quarto casu agatur, quod scilicet matrimonij, verus, ac legitimus, & per
13 fectus tractatus præcedat; Et tunc verius est, ut Concilium desuper nullam induxerit prohibitionem, neque innovaverit canonum dis-

posi

positionem, quàm potius ipsum Concilium, circa matrimonij libertatem ampliare, seu latius explicare, & confovere, enixe curavit, Et consequenter, neglecto parentum, ac aliorum, quamvis expresso dissensu, mulieris volentis licita est abductio, licet cum positiva violentia parentibus illata, id sequatur.

Ex ea nimium probabili ratione, per antiquos Canonistas bene ponderata, quod 14 dicto legitimo tractatu posito, & conclusõ, ita contractum dicitur matrimonium; Et consequenter exinde resultat, quod uxor, invitis, vel ignaris parentibus, educatoribus, ab eorum domo discedit, ut virum sequatur, ipsequè vir, alienam puellam rapere non dicitur, sed propriam uxorem secum ducere, quodque illa violentia, sive sit vera, sive interpretativa, quæ speciem raptus habeat, adhibeatur, ut ita removeatur injustum impedimentum, quod matrimonij libertati per parentes vel alios inferatur.

Hinc propterea, facti potius, & applicationis quàm juris quæstio remanet, an scili- 15 cet, & quando iste tractatus bene concluſus accedere dicatur, adeout intret dicta ratio per Canonistas ponderata, quod ex juris communis dispositione perfectum matrimonium ratum exinde resultet, unde propterea, vir uxorem abducere dicatur, atque uxor virum sequi.

Quamvis etenim hodie post introductionem dictæ formæ conciliatis in faciem Ecclesiæ, coram parocho; & testibus, non detur amplius illud matrimonium ratum, quod prius ex solo viri, & mulieris libero, ac perfecto consensu resultabat, Attamen illa sponsalia, quæ ex eodem consensu hodie resultare dicuntur, eumdem effectum in hoc proposito producunt, ut scilicet quemadmodum antiquitus isto casu dicebatur, quod uxor sequebatur virum, isteque uxorem abducebat, adhibendo violentias, ut vim vi repelleret, atque injusta tolleret impedimenta; Sic hodie apud, quod sponsa sequeretur sponsum isteque propriam sponsam abduceret, ut propriæ domi, seu in alio loco liber- 16 tatis matrimonium iuxta conciliarem formam solemnizari posset

Et consequenter totus punctus est in facto, an scilicet, & quando accedere videatur iste tractatus, ita validus, ac perfectus, quod, nisi oporteret servare formam conciliarem, ex tunc adesset matrimonium, jam ratum, & perfectum; Atque in hoc consistere videtur aliquorum equivocum, quod, scilicet illæ generice pollicitationes, quæ simplicibus puellis, per viros; etiam ex causa libidinis fieri solent, de ipsas ducendo in uxores, ad id sufficiant, quoniam ita esset reddere nunquam verificabilem raptum, atque de facili eludere, inanemque reddere istam adeo prudentem & commendabilem provisionem, quæ cum adeo accurato studio in generali Concilio facta fuit, ut latius in hujus matrimonialis materiæ adnotationibus advertitur. *dicto discursu quinto, de matrimonio.*

DISCURSUS XXIX.

Ad sessionem. 24. de Reformat. matr. cap. 7. & 8.

SUper hoc Decreto prohibente ne vagan-
1 tes matrimonio conjungantur, non adhibitis prius diligentijs, atque non habita Ordinarij licentia, pinguius providit Sacra Cõgregatio universalis Inquisitionis, cum decretis generalibus, ac formulario, quomodo
2 processus super statu libero fieri debeat; Nullusque, vel nimium rarus est casus, ut in foro de hoc agatur; Istorum vero, qui certum non habent proprium parochum, Ordi-
3 narius est: videtur parochus, ut satisfiat formæ conciliari. *ita firmant omnes adeo frequenter de hac matrimonialis materia agentes.*

Super concubinarijs providetur etiam, sed praxis in foro judiciario hodie, præsertim in Italia, nimium rara est, cum apud parochos, & Ordinarios circa denegationem sacramentorum, de hoc agi soleat.

Solumque audiri solent forenses quæstiones cum clericis provisis de beneficijs ecclesiasticis, quorum privatio existo capite prætendatur juxta posterius decretum, quod pariter est nimium rarum, ut ad praxim deducatur, atque de hoc agitur quoad clericos *dicto sess. 25. cap. 14. tit. de benefic. disc. 75.*

DISCURSUS XXX.

Ad sessionem 24. de Reformat. cap. 2.

SUMMARIUM.

1 *De duplici Synodo provinciali & diœcesana.*
2 *De dissensionibus inter metropolitanos & suffraganeos ob facilitatem admittendi appellationem.*
3 *In concernentibus immunitatem ecclesiasticam, & novas fundationes conventuum, metropolitanus se non ingerit.*
4 *De ratione consultationis potestatis Metropolitanorum in Italia.*
5 *De prohibitione convocationis Concilij provincialis in consulta Sac. Congregationis.*
6 & 7. *Quare istud Decretum non practicetur.*
8 *De deputatione examinatorum synodalium in Synodo annali.*
9 *Constitutiones synodales in Italia debent approbari à Sac. Congregatione.*
10 *An omnes clerici diœcesis convocentur ad Synodum.*
11 *Quinam exempti teneantur accedere ad Synodum.*
12 *Et an illi Nullius.*
13 *De cõsensu Capit. in celebratione Synodi.*
14 *De efficacia constitutionum Synodalium.*
15 *Non cessant istæ Constitutiones per mortẽ, vel cessionem Episcopi.*

DV-

1 DUplicis Synodus celebratio in hoc decreto præcipitur; Provincialis scilicet per Metropolitanum, cum Suffraganeis singulo quoque triennio; Et diœcesanæ per quemlibet respective Episcopum singulis annis; Prima verò species, præsertim in Italia, nimium rara est, adeòut in hac parte, præsens decretũ pene ab aula recessisse videatur.

2 Experta verò Sacra Congregatio inconvenientia; quæ desuper oriri solebant, ob dissensiones pene continuas, inter Metropolitanos, & suffraganeos, super facilitate admittendi etiam frivolas appellationes, & concedendi inhibitiones, adeout pene omnium causarum cursus impediretur, multas provisiones fecit super metropoliticæ 3 potestatis restrictione, & quando appellationes admitti, atque inhibitiones concedi debeant, necne, ut alibi advertitur. *Decreta antiqua sub Clemen. VIII. registrantur apud Quarant. in summa Bullar. verbo Archiepiscopi auctoritas, & alia recentiora sub Vrban. VIII apud Barbos. in annot. ad sess. 13 de reformat. cap.* 1. Prout etiam eadem metropolitica potestas in plerisque casibus restricta fuit, præ- 4 sertim in ijs, quæ concernunt ecclesiasticam immunitatem. *Miscellan. Eccl. disc.* 1. *&* 2. Vel ubi agatur de novis fundationibus Conventuum *tit. de Regular. disc.* 1. *&* 29. cum simi- 8 libus, quoniam ob facilem recursum ad istam Sacram Congregationem, seu ad alteram Episcoporum, aut ad alia Romanæ Curiæ Tribunalia, ita partibus intra montes existentibus consultum remanet; Atque id minus inconveniens est, quam effrænatam antiquam licentiam concedere Metropolitanis, quorum frequentia, nimiaque vicinitas, majora inconveuientia producere solebat, ut omnes causæ præsertim criminales vix initiatæ ab ordinarijs avocatæ remanerent, unde propterea Ordinariorum majestas vi- luerat, *dicto disc.* 1. *Miscellan. Eccl.*

Quare, ex eisdem, alijsque rationibus, prohibita quoque fuit convocatio Synodus provincialis, inconsulta hac Sacra Congregatione, quæ aliquando, sed raro Suffraganeorum informitationibus prius auditis, omnibusq; diligenter pensatis id demandare solet. 6

Quovero ad Synodum diœcesanam pariter usus parum recepit hujus decreti observantiam circa tempus, ut scilicet singulis annis celebrari deberet, cum ista frequentia, nedum Episcoporum, sed etiam subditorum, super fluam incommoditatem aliaque inconvenientia potius producere videatur; Ideoque rara pariter est praxis, ut scilicet Episcopus, pene unica synodo, toto tempore præsulatus contentus esse soleat, atque plures omnino abstineant, demandando, observantiam Constitutionum Synodalium prædecessorum.

Potissime verò in illis diœcesibus, in quibus; Vel quia non adsit parochiarum distinctio, unde propterea unica generalis parochia sit in Cathedrali, unusque parochus sit Episcopus *tit. de decim. disc.* 1. *& seqq.* Vel quia ob annexionem parochiarũ, Capitulis, vel Dignitatibus, non subsit necessitas deputandi examinatores synodales in numero oportuno, pro concursu in parochialibus habendo, *tit. de paroch. disc.* 37.

Quando autem ista necessitas adsit, tunc oportet convocare Synodum, quoniam licet ubi examinatores jam deputati defecerint, potestas subrogandi alios in locum deficientium cum solo consensu Capituli, Episcopo competat; Attamen ista facultas restricta fuit infra annum, quo elapso, Rota firmare consuevit, quod Episcopo imputandum est, cur ad hujus decreti præscriptum, Synodum non celebraverit, *eodem disc.* 37. *ubi concordantes, & de iurisdict. disc.* 56.

Et quoniam id pariter cum diœcesanis,

præsertim verò cum exemptis, jurgia parere soler; Hinc proinde à Sacra Congregatione in Italia injunctum est Episcopis, ut jam ediras Synodales Constitutiones eidem
9 examinandas, & confirmandas transmittere debeant, istaque est praxis.

Super convocatione autem, sive interventu in Synodo, controversiæ oriri solent, cum Capitulis, & cleris oppidorum, alio-
10 rumque locorum diœcesis, an scilicet omnes presbyteri, & clerici ad Synodum convocari possint, ut ab aliquibus Episcopis (& utinam non ad industriam, & occasione multarum, & pœnarum, sive extorsionum & contributionum) fieri consuevit; Ideoque provisum est; ut sufficiat interventus deputatorum cleri cujuslibet loci, & parochorum, seu vicariorum, aut illorum, quibus alias exercitium curæ animarum, & administrationis sacramentorum incumberet: Licet enim Capituli Cathredralis interventus requiratur Attamen id incommodum non præbet, ex quo in eadem Cathedrali Synodus celebranda est.

Majores autem, ac frequentiores esse solent controversiæ, cum exemptis, præsertim
11 regularibus, an ipsi, eorumque Prælati in Synodo intervenire debeant; Receptaque distinctio est (ut in regularium adnotationibus advertitur) ut illi intervenire debeant, atque cogi valeant, qui curam animarum, habeant & administrationem sacramentorum exerceant, cum in hac parte subditi sint, atque à primo pastore qualis est Episcopus, instruendi sint quomodo in sibi commissum ovium cura, & regimine se gerere debeant; Quod etiam procedit in alijs sæcularibus
13 exemptis, suum inferiorem Prælatum habentibus cum ordinaria quasi Episcopali jurisdictione; Potissime ubi de illis agatur, qui hunc jurisdictionem habent in locis intra diœcesis fines existentibus *tit. de iurisdict. disc. 37. & 38. & de Regular. disc. 1.*

Maiores enim difficultates cadere solent cum illis inferioribus Prælatis, qui sint *Nullius* per veritatem, cum territorio scilicet ve-
12 rè, ac materialiter separato, unde propterea adjacenti Episcopo Diœcesani, vel Ordinarij terminus non congruat, an scilicet illi, penes quos exercitium curæ animarum, & administrationis sacramentorum residet, ad Synodum accedere teneantur, ac successivè ad Synodalium Constitutionum observantiam obligentur, cum ista connexa sint, atque vis non consistat in eo accessu. vel interventu materiali, sed in isto effectu observantiæ; Et hunc distinctio est, an ille inferior Prælatus cum ordinaria quasi episcopali jurisdictione, habeat, necne ex privilegio, vel consuetudine hanc facultatem celebrandi Synodum talemque facultatem ad exercitium deducere solear, spectato effectu; Si quidem ubi propriæ Constitutiones Synodales celebrentur, ac habeantur, illæ sufficium; Sin minus illas Episcopi vicinioris recipere, ac observare oportet, ne absque hujusmodi legibus in loco vivatur, quibus mediantibus providiatur ijs, in quibus per Canones, vel Concilia seu Apostolicas Constitutiones aut decreta Sacr. Congregationes provisum non sit. *locis proxime citatis, & in Miscellan. Eccl. disc. 1.*

Cum Capitulo Cathedralis controversiæ haberi solent, an ejus consensus in convocatione Synodus requiratur, seu quale votū ha-
13 beat, ut pro casus contingētia in meis jurisdictionalibus notis advertitur. *dicto disc. de iuris*

In foro autem contentioso, de Synodalium Constitutionum validitate, ac efficacia, quandoque disputari solet, an scilicet
14 illæ

illæ obligent, ac attendendæ sint ijs, quæ sint contra jus; Præsertim verò ubi occasione inducendi processum executivum, seu denegandi appellationem, in ijs casibus, in quibus aliàs de jure competeret; Atque regula est negativa, quoties legitima consuetudo aliter non suadeat *sub tit. de iudic. in mat. appellat.*

Cumq; hujusmodi leges ab universa diœcesi fieri dicantur; Hinc proinde, per Episcopi cessum, vel decessum non cessant, ut sequitur in edictis, & bannimentis, alijsque provisionibus.

DISCURSUS XXXI.

Ad sessionem 24. de Reformat. cap. 16.

SVMMARIVM.

1 *De ratione ob quam etiam de iure communi, Sede vacante iurisdictio Episcopalis est Episcopi.*

2 *De iurisdictione actuali quam habet Capitulum etiam sede plena, & in specie de simultanea.*

3 *Speciale est, ut membra sine capite constituant corpus operativum.*

4 *Ius Capituli residere potest in pluribus Canonicis etiam uno, aliis impeditis.*

5 *Præscribitur forma deputandi Vicarium, & Aeconomum Sede vacante.*

6 *Deputatio Aeconomi ad quem hodie pertinere soleat.*

7 *Quando audiantur quæstiones super administratione Aeconomica Capituli.*

8 *De consuetudine, quod Capitulum percipiat fructus Ecclesiæ Sede vacante.*

9 *Infra octo dies, antequam fiat electio Vicarij Capitularis, ad quem spectet iurisdictio, & de Dignitate Archidiaconi, & Archipresbyteri.*

10 *Vicarius debet esse Doctor saltem in iure Canonico aliàs deputatio est nulla secus autem si in Capitulo non adsint Doctores.*

11 *Qui veniant nomine Doctorum ad hunc effectum.*

12 *Et quid de licentiatis, quales sint illi, de quibus Concilium loquitur.*

13 *An Doctoratus in theologia, vel alijs scientijs sufficiat.*

14 *Episcopo solet demandari, ut teneat Vicarium generalem Doctorem.*

15 *An doctoratus in solo iure civili ad id sufficiat.*

16 *Quare in Italia non sit in usu doctoratus in uno tantum iure.*

17 *Quando eligitur non Doctor, qualis effectus exinde resultet, & de resolutione Sac. Congregationis Concilij.*

18 *De eodem, & quæ provisiones desuper adhibeantur per Sacram Congregationem, & an exinde prætendi valeat nullitas actorum.*

19 *De consuetudine Hispaniæ eligendi non Doctorum.*

20 *Potest eligi aliquis extra gremium Capituli, imo quod expediat.*

21 *Vicarius Capitularis subiacet sindicatui coram Episcopo successore, non autem Vicarius generalis.*

22 *De modo votandi, & qui habeant votum in Capitulo.*

23 *De quæstionibus super defectu electionis.*
24 *An fieri debeat per vota secreta.*
25 *An fieri possit deputatio ad tempus, vel cũ certis restrictionibus.*
26 *De devolutione ad metropolitanum, si electio non fiat, vel malè.*
27 *An in hac materia detur appellatio suspensiva.*
28 *Vicar. gener. in choro, & functionibus habet præcedentiã supra omnes Canonic. & Dig.*
29 *Quid de Vicario Capitulari.*
30 *Non concedit Vicarius Capitularis dimissorias ad ordines infra annum.*
31 *Concedere tamen potest literas testimoniales super requisitis.*
32 *Sede vacante non solet dari facultas promovendi ad primam tonsuram, & dispensatio super interstitijs directa vicinieri concedatur clericis tantum.*
33 *Quandoque Sacr. Congregatio communicat Vicario Capitulari facultatem, de qua n. 30.*
34 *Quod deberet ista facultas tolli pro tota*
tempore vacationis.
35 *Concedit institutionem beneficiorum de iurepatronatus, sed se non ingerit in collatione, sed facit concursum in parochialibus*
36. *Dispensationes materiales non diriguntur Vicario Capitulari.*
37 *An iurisdictio ex delegatione Apostolica cõcessa Episcopo competat Vicario Capitulari.*
38 *Quod dicitur de Sede vacante, procedit etiam Sede plena Epis. absente, vel impedito.*
39 *Idem quod in Episcopo, & Capitulo Cathedralis, procedit in Prælato, & Capitulo Nullius vel exempto.*
40 *Capitula Collegiatarum subditarum non habent hanc iurisdictionem.*
41 *Quid ubi agatur de pluribus Cathedralibus æque principaliter unitis*
42 *Sed quid si Capitulum Cathedralis. actualiter non adsit.*
43 *De casu quo adsint plura Capitula, & plures Ecclesiæ materiales eiusdem Ecclesiæ Cathedralis formalis.*

1 CUm sede Episcopali vacante, de jure Episcopalis jurisdictio, atque Ecclesiæ administratio, devolvatur ad Capitulum; Non quidem ex aliquo privilegio, vel speciali delegatione, sed ex ratione juris non decrescendi, eo quia Ecclesia Cathedralis efformatur conjunctim ab Episcopo, & Capitulo, ab illo scilicet tanquam capite, ab isto autem tanquam reliquo corpore, ecclesiastica jurisdictione penes totum corpus habitualiter residente, exercitio autem in plerisque competente capiti. *sub tit. de iurisdict. disc. 2. sub tit. de præeminent disc. 19. & 22. & in Miscellan. Eccl. disc. 1. & sapius.*

2 In aliquibus tamen actibus, eidem Epi-
3 scopo cum reliquo corpore, hoc exercitium competit, pro Ecclesiarum diversa consuetudine, ut præsertim contingit in provisione canonicatuum aliorumq; beneficiorũ ejusdẽ Ecclesiæ quod de jure est ad Episc. & Capituli simultaneam, & coæqualem potestatem; In praxi autem divetsum, est exercitium; Quod alicubi hæc juris dispositio viget; Alicubi vero exercitium totũ est penes Episcopũ privativè ad Capitulum; Et alicubi è converso penes capitulum privativè ad Episcopum, sive isto unius capitularis figuram agente. *tit. de benef. disc. 1. & 30.*

Et consequenter, defecto capite, jure cõsolidationis, vel ex jure non decrescendi, universa jurisdictio, seu totum juscathredraticũ, tam in habitu, quã in exercitio, remanet penes Capitulũ, tanquam reliquũ corpus politicum, seu intellectuale, quod in hoc differt à corpore naturali, seu materiali, ut etiam sine capite vivat, omnesque faciat operationes quod in corpore naturali non datur,

Quinimo (quod magis est) ubi etiam om-

omnia membra putrefcant, feu pro defectis, ac putridis habenda fint, etiam aliqua modica membra valida, quamvis eſſent duo, imò etiam unum, apta ſunt operari, totumque corpus repræſentare, quia nempe vacatis de facto pro majori parte canonicatibus, vel exiſtentibus dejure Canonicis, impeditis, ſeu habitis pro non extantibus, puta per cenſuras, vel alia impedimenta, tunc totum Capitulũ conſolidatur in non impeditis, etiam in paucis, quinimo etiam in uno non impedito; Quoties tamen impedimentum reſpiciat perſonas, atque inficiat ſingulos, non autem ubi inficiat ipſum corpus politicum, ſeu intellectuale, quamvis aliqui capitulares ſingulari jure eximantur à cenſuris aliiſque impedimentis, ut latius in rerum beneficialiũ adnotationibus advertitur. *cod. tit. de benef. diſc.* 23.

Quia vero ea ratio, ut id, quod commune eſt, negligatur ſive factionariæ diviſiones hujuſmodi communitativis corporibus con naturales, malam Eccleſiæ ac juſtitiæ adminiſtrationem producebant; Hinc proinde in hoc decreto concilari, nimium prudenter Capitulo neceſſitas injuncta eſt, ut infra octo dierum ſpatium (à die certæ notitiæ vacationis computandũ); Vicarium pro adminiſtratione juſtitiæ, ac exercitio iuriſdictionis, & Oeconomum pro adminiſtratione bonorum Menſæ Epiſcopalis deputare teneatur, ſin minus, hac deputatione nullatenus, vel nulliter facta, jus illam faciendi devolvatur ad Metropolitanum, quatenus in aliqua Eccleſia ſuffraganea, vacationis caſus cõtingat; Eo autem contingente in ipſa Metropolitana, ad antiquiorem Epiſcopum ſuffraganeum; ſi verò id ſequatur in Eccleſia exempta, ad Epiſcopum viciniorem. *de hu ſub tit. de Canon. & Capitulo diſc.* 24. *cum ſeqq & de iuredict. diſc.* 54.

Deputationis autem Oeconomi nimium rara eſt praxis, ſaltem ſpectato effectu, in Italia; Sive quia, ubi etiam fiat, nimium brevis eſt perſonæ deputatæ adminiſtratio, quoniam in illis partibus, in quibus Cameræ Apoſtolicæ Collectores adſunt, (unde propterea ex Apoſtolicis Conſtitutionibus fructus pro tempore vacationis ipſi Cameræ applicantur) per Collectorem fieri ſolet deputatio; Ubi verò, vel ex conſuetudine, vel ratione Regiæ nominationis, vel Regij patronatus, Collector Apoſtolicus ſe non ingerit, neque iſte œconomus, ſed alter ab ipſo Rege ſeu ejus officialibus ad Apoſtolicarum conceſſionũ præſcriptum, adminiſtrat, adeo ut iſtud jus Capituli exercibile remaneat pro illis proviſionibus, quæ neceſſariæ ſunt donec certioretur ille, ad quem pertinet, de caſu vacationis Eccleſiæ, alterò mortuo, aut alterius impedimenti perſonæ deputatæ.

Hinc proinde ſequitur, quod iniſta Sac. Cõgregatione, vel in altera Epiſcoporum, nullæ audiuntur quæſtiones ſuper deputatione, vel adminiſtratione Oeconomi; Bene tamen audiuntur frequentes ſuper altera deputatione Vicarij; Solumque in Rota aliquando, in Eccleſijs ultra montes, audiri ſolent iſtæ quæſtiones adminiſtrationis œconomicæ, ex eo præſertim, quod in aliquibus Eccleſijs mos inoleverit, quod Capitulum ſede vacante ſibi ipſi, atque ad Capitularium cõmodum Eccleſiæ ſeu menſæ Epiſcopalis fructus, ac proventus applicaret, quod fieri non poſſe regula eſt, limitanda ex Apoſtolico indulto, explicito vel ex illo implicito, quod in vim immemorabilis conſuetudinis bene probatæ allegari poteſt.

Omnes itaque (& quidem frequentes) ſunt quæſtiones ſuper deputatione Vicarij, ejuſque forma bene ſervata, ſive ſuper ijs, quæ Epiſcopalis juriſdictionis exercitium reſpectivè concernunt,

In primis etenim, in eo octo dierum ſpa-

tio

ſpatio, quod conceditur ad Vicarij deputationem, frequentius antiquiori tempore oriebantur controverſiæ, quæ in Italia jam ſopitæ ſunt, (in aliquibus tamen Hiſpaniarum Eccleſijs, adhuc vigent) inter Capitulum, & & primam Dignitatem, ſuper dictæ juriſdictionis exercitio, quod à prima Dignitate prætendi ſolebat, ubi præſertim (pro Italiæ frequentiori uſu) ſit Archidiaconus, qui antiquorum Canonum auctoritati inniti ſolet, ex quorum diſpoſitione, Vicarius natus in temporalibus eſſet, *tit. de præeminent. diſc. 20*;

Verius autem, Capitulo regula aſſiſtit, quoniam hæc antiqua Archidiaconi, ac etiam Archipræsbyteri, nativa vicarialis poteſtas, Archidiaconi ſcilicet in temporalibus, Archipræsbyteri in ſpiritualibus, hodie de conſuetudine ab aula receſſit, atque moderni Archidiaconi & Archipræsbyteri ſunt potius abuſivi, & in ſola nuncupatione; Niſi circa hoc breve exercitium, legitima conſuetudo aſſiſteret, non in ratione Archidiaconalis dignitatis, ſed potius in ratione primæ Dignitatis, quæ nomine Capituli individuos actus explicet, ut in eccleſiaſticis, ac divinis ofunctionibus Epiſcopo abſente vel impedito, vel ſede vacante contingit, quoniam ad primam Dignitatem pertinent, non autem ad Vicarium vel alium á Capitulo deputatum, niſi legitima conſuetudo immemorabilis aliter ſtatueret, *tit. de præeminent. diſc. 19. cum ſeqq.*

Deputandus autem eſt vicarius, qui adminus in jure canonico Doctor ſit, ſeu licentiatus, ſin minus (quoties in Capitulo ita graduati exiſtant in aliquo competenti numero, intra quem electionis libertas congrue exercibilis, remaneat) deputatio invalida pluries per ſacram Congregationem declarata eſt; Secus autem ſi in Capitulo graduati non adſint in dicto numero, intra quem dicta libertas cadat, quamvis in Civitate, vel diœceſi graduati idonei exiſtant, quoniam poteſt quidem Capitulum aliquem ex eis deputare, ſed non tenetur, ideóque unum de Capitulo quamvis non Doctorem tali caſu licite deputare poteſt.

Doctorum autem nomine, veniunt illi qui in aliqua publica Univerſitate, vel Collegio ſolemniter iſto gradu decorati ſint, non autem illi, qui ex aliquorum particulari privilegio, Doctores creati fuerint, cum iſti ad hunc alioſque effectus à ſacro Concilio, vel ab Apoſtolicis Conſtitutionibus conſideratos, pro Doctoribus habendi non ſint.

Prout licentiatorum nomine, veniunt ſolum illi, qui pariter à publica Univerſitate, vel Collegio, juxta regionem mores ac ſtylos licentiatura tanquam gradu ſolemniter decorati ſint, ut præſertim contingit in Hiſpania, ubi licentiatura illam habet imaginẽ, vel ſpeciem, quam habet doctoratus in Italia, in qua iſte licentiatorum uſus non habetur, cum ibi doctoratus, non niſi provectis, cum magna ſolemnitate conferri ſoleat; Ideoque licet in Italia illi, qui aliquo tempore ſtudijs in aliqua Univerſitate vacaverint, atque ordinario curſu expleto, ab aliquo magiſtro licentiam reportent, vulgo licentiati de facto nuncupari ſoleant, vere tamen tales non ſunt, neque iſtud decretum eos complectitur.

Doctoratus autem in alijs ſcientijs, etiam in ſacra Theologia, in hoc propoſito non habetur in conſideratione, cum ille requiratur in utroque jure, vel ſaltim in Canonico, ſpectato fine, ſeu effectu, quod cum Vicarius deputetur ad juſtitiam adminiſtrandam atq; ad decidendas cauſas tam civiles, quam criminales, & mixtas, idcirco debet eſſe verſatus in ea facultate, quæ ad id neceſſaria eſt; Unde propterea (ut alibi advertitur) per ſacram

eram Congregationem Episcoporum, quando recursus habentur, demandari solet Episcopo, ut teneat Vicarium generalem Doctorem, & non diœcesanum; Et tamen nullibi cautum est, ut Vicarius debeat esse Doctor, neque quod Episcopus de necessitate teneatur deputare Vicarium, quem potest non habere multò magis, dum Concilium, agendo de Capitulo, utrumque præcipit.

In facti autem contingentia disputavi in Tribunali A. C. in una Majoricensi; Cum
1 5 electus fuisset in Vicarium quidam Canonicus, qui erat Doctor in solo jure civili, an iste doctoratus in jure civili tantum sufficeret ad satisfaciendum huic decreto, adhibitisque diligentijs, per scribentes hinc inde, inventa non fuit declaratio vel doctrina, quæ ad istos terminos speciales descenderet, cum omnes declarationes, & consequenter earum Collectores seu relatores agant de doctoratu in genere, & deputatione non Doctoris, quando in Capitulo adsint Doctores.

Ratio autem, ob quam iste casus non cō tigit disputandus, ea mihi videbatur, quod in Italia, ob adeò magnam facilitatem con-
1 6 ferendi istum gradum, in utroque jure (quā vis pro frequentiori contingentia, in neutro aliqua peritia habeatur), non practicatur hæc distinctio.

Dicebam itaque scribens pro electo, quod cum decretum conciliare, præcisè, ac taxative non restringat ad doctoratum in Decretis, sed adhibeat dictionem *saltim*, ita excludere non videbatur istam aliam speciem doctoratus, qui causarum determinationi magis congruus est, ex vulgari dicterio quod Legista sine Canonibus imperfectus Iudex est, parumque valet, sed Canonista sine legibus nihil valet *Roman singular. 660. Menoch. de arbitr. casu 420* Ideoque magis oportuna est peritia in legibus, quam in canonibus.

Verum, reflectendo ad veritatem (Partibus pro stylo insinuatam,) nimium dubitabam, quoniam dictio *saltim*, præ se ferre videtur, quod Concilium utrumque doctoratū in effectu exigere voluerit; Cum etenim illud in magna parte ex Italis Cardinalibus, Episcopis, & Prælatis constaret, ita secundum Italiæ mores, sensisse visum est, quodque adminus desideratus fuerit Doctoratus, in decretis tanquam præsuppositus necessarius, mysteriosè forsan non facta mentione doctoratus in legibus, eo quia plures Canonistæ & Morales, in sensu antiquorum Canonum, illicitum reputant in clericis studium legum civilium sine licentia Papæ, vel saltim Episcopi, unde propterea prudentes gradu, ac peritia in eis, sub silentio relicta fuerunt, ne canonizaretur id, quod reputatur prohibitum; Verum quia casus erat novus, tunquam adhuc in specie decisus, ideirco Index remisit oppositores ad sacram Congregationem Concilij, quæ (me tamen non scribente) inhærendo antiquis declarationibus, ut doctoratus in Theologia, vel in alijs scientijs ad hunc effectum non sufficiat in concursu Doctorum in decretis, rescripsit
1 7 hunc doctoratum non sufficere, atque ita etiam implicitè respondit, oppositorem, qui erat Doctor in jure canonico, atque à minori parte fuerat electus, censeri Vicarium legitime electum, ita tamen, ut id non influeret ad nullitatem gestorum per electum, minusque ut iste teneretur ad emolumentorū restitutionem, dum controversia non habebat tractum successivum, ex quo jam Ecclesia provisa erat de Episcopo.

Eodem tamen veritatis sensu retento, dicebam quod prima pars resolutionis in genere, sive in abstracto videbatur probabilis, quod scilicet, ubi habeantur in Capitulo Doctores in utroque jure, vel saltim in ca-

nonico, digni, & idonei, atque in tali numero, quod recte remaneat exercibilis electionis libertas, non debeat eligi non Doctor, quamvis iste sit graduatus in Theologia, vel in alia facultate, quæ à munere reputetur extranea, ut in clericis, & officijs ecclesiasticis reputatur illa legum civilium tantum, nisi quatenus deserviant professori Canonum propterea meliori intelligentia, & praxi.

Non placebat autem altera pars resolutionis in concreto, quod scilicet exinde resultaret, ut electio facta per majorem partem,
18 item irrita remaneret, quod propterea concluſa remanere deberet alia electio facta per minorem partem; Siquidem ista conclusio circa præponderantiam dicitur electionis factæ per minorem partem, procedit, quando electio facta per majorem partem esset de scienter indigno, cum tunc interet ratio alibi insinuata *tit. de Canonic. & Capitul diſc. 27 & tit. de iure patr. diſc. 61. & alibi* ut eligentes scienter indignum, pro ea vice privati fiat jure eligendi, quod propterea totum consolidetur in pauciores, à quibus Capitulum constituatur; Secus autem ubi id excusabiliter sequatur, cum ista sit species pœnæ, ac injuriæ, quæ dari non debet sine culpa redolente delictum.

Id autem in dicto casu dici non poterat, quoniam in Hispania constans opinio est, ut ex consuetudine reposito sit in libertate Capituli eligere Canonicum vel alium sibi visum, etiam non doctorem, istaque consuetudo supponebatur etiam inconcussa, & certa in ista Ecclesia; Unde propterea
19 quidquid sit, an ea in futurum toleranda esset necne, quod adhuc pro mea notitia formiter in Hispania decisum non fuit; Attamen negari non potest, ut ea excuset ad effectum prædictum, ex regula, quod etiam mala consuetudo excusat à culpa & delicto.

Et clarius quia etiam si essemus in Italia seu quod alias dicta consuetudo non adesset, adhuc tamen casus erat juste excusabilis, stante gradu in jure civili, ob noviratem casus adhuc non decisi ut supra, ideoque, non debent tam eligentes, quam electus, ita gravi injuria affici sine causa.

Præterea erroneum, pro meo judicio videtur, quando hujusmodi casus contingunt, procedere generaliter cum antiquis
20 decretis, vel declarationibus, non reflectendo ad particularium casuum individuas circumstantias, quoniam inprimis videndum est qualis sit numerus doctorum existentium in Capitulo, ad effectum inspiciendi an in eis rectè verificetur libertas electionis, quæ omnino necessaria est, atque essentialis.

Et ulterius, ac magis, videndum est de hujusmodi doctorum qualitatibus, quoniam possunt esse doctorati, sed non doctores, ut frequens praxis docet; Sive possunt esse juvenes inexperti, vel male morigerati, aut diffamati, vel imprudentes, aut alias non habiles ad illud munus, quod spectato effectu est Episcopale, potissime in metropoliticis Civitatibus, atque in faciem supremorum Magistratuum, & Tribunalium, ut in præsenti casu.

Ideoque recte congruere videntur à fortiori ea quæ habentur in materia concursus, qui ad formam S.C.T. habendus est in provisione Ecclesiarum parochialium; Quod scilicet quamvis Episcopus teneatur de necessitate præeligere digniorem, atque alias ab ejus irrationabili judicio appellari valeat, cum ista dignoscatur differentia inter beneficia curata, & simplicia, ut in sua sede advertitur; Attamen non semper gradus, ætas, doctrina, nobilitas, & aliæ qualitates hujusmodi majorem caulant dignitatem, quoniam attenduntur, mores, pru-

den-

dentia & bona opinio apud populum ex quibus, quoties adeſt ſufficiens literatura, minus nobilis, minuſque literatus, vel non graduatus, vel junior præeligi meteatur *ſub tit. de paroch. diſc. 6. & 37. & infra in his annotationibus diſc. ſeq.*

Et per conſequens non eſt materia, quæ recipiat certam, ac generalem regulam cuicumque caſui applicabilem, ſed pro ſingulorum caſuum circumſtantijs eſt decidenda.

Hinc proinde Sac. Congregatio Epiſcoporum, quæ frequentius hujuſmodi negotia pertractare ſolet, quando adverſus electionem non doctoris, ſpretis doctoribus recurſus habetur, non procedit ex abrupto ad annullationem, ſed ſcribit pro informatione, atque partes audit; Et quaterus comperiat non bene proceſſum fuiſſe, quodque non potuerint ſperni doctores, ut ſupra digni, & idonei mandat denuo procedi ad electionem, vel ipſa deputat Vicarium Apoſtolicum; Ac propterea in iſto caſu conſului, quod Capitulum peteret denuo audiri, idq; pendet.

Quamvis autem Sacra Congregatio lauder, ut exiſtentibus graduatis, vel alias idoneis de Capitulo, vel de græmio Eccleſiæ
20 Cathedralis, in uno iſtorum deputatio cadere ſoleat; Si tamen eligatur doctor idoneus extra græmium, non exinde actus remanet invalidus; Quinimò id inſinuat ipſummet Concilium, dum primo loco agit de confirmatione Vicarij Generalis Epiſcopi defuncti qui in magnis diœceſibus pro frequentiori contingentia ſupponendus eſt exterus; Et quidem id potius commendabile videtur; ut ego pluries ſum expertus; Tum quia ita conciliantur factionariæ diviſiones aſſumendo tertium, ut neutra canat triumphum; Tum etiam quia libentius re cognoſcitur, ac timetur ille ſuperior, qui non ſit de Capitulo, unde propterea ejus præſentia rara ſit, cum potius apud Capitulares vileſcat illa perſona, quæ quotidie in choro, & in ſacriſtia cernitur in habitu Canonicali, ſerviendo in Divinis in ſuo loco, quandoque inferiori; Ac etiam quia ob diſſenſiones, quæ frequenter habentur in currentibus negotijs, & actibus capitularibus, diſplicet quod unus ex eis ſit ſuperior, ex generali axiomate, quod durum eſt ſervire, ac obedire conſervis ut de metipſo teſtari poſſũ, quoniam cum in Capitulo Cathedralis propriæ patriæ plures adeſſent dignitates vel Canonici, qui in retroactis vacationibus Vicarij capitulares fuerant, ad componendas factionarias diviſiones, ita contractas, Ego pene adoleſcens ex cauſa infirmitatis, à Tribunalium Neapolis praxi ad nativum cœlum ex conſilio medicorum de proximo regreſſus, de omnium concordi conſenſu, electus fui Vicarius Capitularis, atque in ſpatio unius anni cum dimidio circiter, in quo vacario duravit longe major quies inter Capitulares habita fuit quam in præcedentibus, quam vis longe brevior bus; Atque ex illo exemplo illinc ad breve tempus idem practicatum fuit in Metropolitana Eccleſia Sipontina, eligendo pariter non Capitularem clericum in minoribus, qui nunc eſt Epiſcopus Alexanen.; Et pariter (dum eſſem in partibus) Capitulum Metropolitanæ Barenſis, ad tollendas factionarias diviſiones deputavit eumdem exterum non capitularem, qui erat Vicarius Generalis Archiepiſcopi defuncti; Eſt etenim commendabilius ex argumento à poſteriori ſive ab effectu, adeout forſan deberet tranſire in præceptum, quoniam ita multis inconvenientibus occurreretur.

21 Licet enim Concilium ad incutiendum Vicario deputato timorem, eidem injunxerit

xerit onus ſindicatus coram Epiſcopo ſucceſſore, cui ex veriori, magiſque in praxi recepta
21 opinione, non ſubjacet Vicar. generalis Epiſcopi; Attamen, ut experientia me docuit, iſtud non eſt remedium ſufficiens, quin imo eſt majus pabulum, ac fomentum inconvenientium; Tum quia factionariæ diviſiones augentur; Tum etiam quia Vicarius Capitularis majores extorſiones facere ſtudet, ut cum muneribus, Epiſcopi gratiam captet. Unde propterea quemadmodum Epiſcopo præſente, atque ut plurimum extero, adhuc ob civicas æmulationes, ac factiones, injungitur neceſſitas habendi Vicarium exterum, multò magis fieri deberet Sede vacante, quoniam ita eligerentur famoſi Doctores ac perſonæ, quæ ex alijs jam peractis muneribus in Regione ſint in magna æſtimatione.

Super ipſis quoque electionibus frequentes quæſtiones contingere ſolent, vel ſuper
22 jure votandi in Capitulo, ex eo quod in pleriſque Eccleſijs Cathedralibus vigeat conſuetudo; ut etiam beneficiati, vel capellani, aut illi ſimplices præsbyteri, qui aliquam habeant participationem maſſæ capitularis, habeant vocem in Capitulo, quando alia negotia Capitularia pertractantur; An ſcilicet idem in iſto actu dicendum ſit; Atque regula eſt negativa, cum Capitulum conſtituatur à Canonicis tantùm, qui in ſacris exiſtentes, vocem habeant in Capitulo, adeoque neque de jure, de capitulo dicantur Dignitates, niſi alias de conſuetudine cautum ſit; Dicta tamen regula ex legitima conſuetudine limitationem recipere apta eſt. *in. le Canon. & Capitulo diſc.* 4

23 Prout ſuper computatione votorum, & quando electo à majori parte concluſa dicatur, ſive ſuper aliquorum contemptu, vel non legitima convocatione Capituli, aut ſuper modo illam faciendi, ſive ſuper computatione voti ipſius electi, cum ſimilibus, quæſtiones oriri ſolent decidendæ cum terminis generalibus, qui in electionis materia habentur. *cod. tit. de Canon. & Capitulo diſc. 26. & ſeqq.*

Non tamen ſubeſt neceſſitas ſervandi illam ſcrutinij formam, quæ per ſacros cano-
24 nes præſcripta eſt in vera, & formali electione facienda de prælato, vel Paſtore Eccleſiæ viduatæ, cum iſta verè non ſit electio, ſed ſimplex deputatio per quamdam ſpeciem traditionis mandati, adeout alia non exigatur ſuperioris confirmatio, vel ſolemnitas, ſive conceſſio literarum patentium, ſine quibus deputatus illico adminiſtrare poteſt. *dicto diſc. 26 de Canon.*

In pleriſque Eccleſijs, mos inoleverat, deputandi Vicarium ad tempus, puta ad annum vel ad ſex ſive ad tres menſes, ac etiam, ut
25 Capitulum Vicarij poteſtatem in pluribus reſtringendo, aliqua graviora negotia ſibi reſervaret pluresque alias leges, & reſtrictiones electo præſcribendo.

Hæc autem omnia Sacra Congregatio improbavit, decernendo ut electio pura, & generalis pro toto tempore vacationis fieri deberet, denegata Capitulo poteſtate pro libito revocandi deputationem jam factam, ac alteram faciendi, inconſulta ipſa Sacra Congregatione, quæ propterea in caſibus, in quibus temporalis deputatio fiat cum hujuſmodi reſtrictionibus, reſcribere ſolet electo, ut per totum tempus vacationis continuet neglectis reſtrictionibus, & quandoque ex iſta cauſa improbare ſolet electionem deputando Vicarium Apoſtolicum pro facti qualitate, ex qua aliquando etiam ipſummet electum deputat, quamvis electio invalida eſſet, ideoque certa generalis regula cuicumque caſui applicabilis deſuper ſtatui nō

po-

poteſt, cum totum pendeat ex ſingulorum caſuum circumſtantijs, & juxta Sacræ Congregationis leges prudentiales,

Ubi autem ob nullatenus, vel male factã
26 electionem, ad hujus decreti præſcriptum, jus devolvatur ad Metropolitanum, vel reſpectivè ad antiquiorem, vel viciniorem, receptum eſt, ut id ſequatur, tam ob non factam, vel non bene concluſam electionem infra octo dies, quam etiam, quod ea male facta ſit in perſona ad id non idonea ex defe-
27 ctu doctoratus, vel clericatus, vel conſimili defectu, ob quem ille non ſit ad hoc munus de jure idoneus *dicto tit. de Canon. & Capit. diſcur.* 24. *& ſeqq.* Atque ubi unus ex præ- 31 dictis ſuperioribus, jure devoluto, manus deſuper apponat, diſputari quandoque conſuevit, an appellatio, quæ ab eo interponatur, effectum ſuſpenſivum cauſare debeat necnè, in caſus autem contingentia pro negativa per Sacram Congregationem reſolutum fuit ex rationibus inſinuatis in meis adnotationibus ad materiam Capituli, & re-32 rum Capitularium. *eod. tit. diſc.* 25.

Quamvis autem, verius magiſque receptum ſit,
28 ut Vicarius Generalis Epiſcopi, primum locum, ac digniorem occupet poſt Epiſcopum, quando in habitu Vicarij non autem Canonici in choro, aliiſque functionibus intervenit, non tamen ſupra Aſſiſtentes, vel paratos, ut in præementiarum ſede, 33 advertitur. *ſub tit. de præeminent. diſc.* 18. In Vicario tamen Capituli ſecus videtur, ut
29 ſcilicet ſupra primam Dignitatem præcedentiam prætendere non valeat; Ex ea ratione, quod ipſe eſt miniſter Capituli, quod in ipſa prima Dignitate in actibus præeminentialibus repræſentari videtur; Quando tamen Ego in hoc munere fui, ſtudui effugere hunc actum poſitivum occupandi locum poſt primam Dignitatem, ſed ſedem ſtatui in loco tertio, in quo apud populum, major videbatur officij dignitas.

Capitulo Sede vacante, & conſequenter ejus Vicario, aſſiſtit regula generalis, 30 vel cauſa univerſalis, in Epiſcopali juriſdictione, etiam ea, quæ ſupra exemptos à Sac. Concil. Trid., & Apoſtolicis Conſtitutionibus delegata eſt; In pleriſque tamen caſibus reſtrictionem recipit, præſertim circa facultatem concedendi literas dimiſſoriales ad Ordines ſuſcipiendos infra annum, quo elapſo iſta facultas conceditur; Ipſoque anno durante, concedit literas teſtimoniales ijs, qui pro ordinibus ſuſcipiendis obtinere ſolent diſpenſationem Apoſtolicam ſuper interſtitijs; Verum iſtæ literæ Apoſtolicæ dirigunturEpiſcopo viciniori, cum Dataria, vel Secretaria brevium non reſcribat Capitulo.

Iſtaq; diſpenſatio Sede vacante concedi ſolet pro alijs ordinibus, ijs qui tam, clericali charactere inſigniti ſint, non autem 32 laicis pro prima tenſura, cum id nonniſi ex gratia ſpeciali concedi ſoleat, unde propterea, ſubreptitia, & invalida cenſetur iſta gratia, ſine hac ſpeciali mentione, *ſub tit. de iurepatron. diſc.* 46.

Prout etiam infra annum, Sacra Congregatio, ad ſupplicationem aliquorum particularium, per literas eamdem facultatem Vicario capitulari communicare ſolet, ut Egomet practicavi; Sanctius tamen eſſet, 33 ut non ſolum infra annum ab hoc abſtineretur, ſed etiam pro toto tempore vacationis, tam circa facultatem Vicarij Capitularis, quam etiam circa delegationem Epiſcopi viciniorisi; cum experientia plebet, multa exinde reſultare inconvenientia, quodque illi, qui ob defectum literaturæ, ſeu vitæ meritum per Epiſcopos ordinibus indigni reputati ſunt, ità ind gnè ac ſcandaloſè ad

Quinimo, (ut alibi advertitur), ob nimiam facilitatem, quæ fortè in abusum transi-
34it, oportebit etiam Episcopis id prohibere generaliter, eo modo quo, hodie cum aliquibus singulariter, quandoque practicari solet.

Beneficiorum item liberæ collationis provisio, quæ cessantibus Apostolicis reservationibus, vel affectionibus, Episcopo com-
35petit, denegatur Capitulo, seu ejus Vicario, sede vacante, qua durante, pertinent ad collationem Papæ; Bene tamen concedit institutionem in beneficijs de jure patronatus, ad patronorum præsentationem; Sed ubi in istis quoque fiat locus collationi Ordinarij ob devolutionem, intrat idem, quod in beneficijs liberæ collationis.

In parochialibus autem, quamvis reservatis, vel affectis, Capitulum succedit in jurisdictione Episcopi super jure habendi concursum, ac præligendi inter probatos magis dignum, dandique literas testimoniales Datariæ, ut provisio Apostolica sequatur; Id autem à Vicario faciendũ est improbata consuetudine, ut à Capitulo, vel ab aliquibus ab eo deputatis fiat. *sub tit. de paroch. disc. 5*

Dispensationum matrimonialium, aliarumque Apostolicarum gratiarum, seu literarum exequutio, Capitulo, seu ejus Vica-
36rio committi non solet quoniam Dataria, vel Cancellaria Apostolica, vel secretaria Brevium illi non rescribit, unde propterea sede vacante rescribitur Episcopo viciniori.

Atque ex hoc stylo, resultare videtur decisio quæstionis, in qua Scribentes videntur se involvere, an scilicet in jurisdictione Epi-
38scopo, vel Vicario Generali delegata Capitulum, seu ejus Vicarius succedat, ut affirmativa iuerent in ea delegatione generali, quæ per Conc. Trid., & Apostolicas Constitutiones locorum Ordinarijs conceditur; Secus autem in ijs specialibus delegationibus, quæ Capitulo, vel ejus Vicario dirigi non solent; Pluresque alij habentur casus per particulares Constitutiones, vel decreta Sac. Congregationis excepti, qui apud solitos, ac notos Collectores habentur.

Id autem quod in casu vacationis sedis per Episcopi cessum, vel decessum, ut supra
38habetur, generaliter quoque procedit, quando sede adhuc plena, eadem intret ratio, ut oporteat in Ecclesiæ administratione, & Episcopali jurisdictione Episcopi absentis, vel alias impediti partes implere; Ut potissimum casus præbere solet, quando Episcopo in Nuntiaturis Apostolicis, seu alias longa absentia impedito, sequatur mors, vel discessus, aut aliud impedimentum Vicarij Generalis per eum deputati, alia non facta provisione pro istius casus contingentia. *tit. de iurisdict. dis. 54*

Demonstrative autem, ac pro frequentiori contingentia potius, quam taxativè, de Capitulo Cathredralis vel Metropolitanæ in hoc proposito habetur sermo, quo-
39niam in Capitulis collegiatarum sub Prælato inferiori nullius, cum territorio separato vel etiam respective exempto, cum aliqua ordinaria jurisdictione, idem comparative, seu proportionatè, singula singulis congrue referendo, procedit *dicte disc. 54. de iurisdict.* Nisi contraria consuetudo aliter suadeat, atque isto Capitulo suas partes non bene explente, subintrat Metropolitanus, vel respective, in casu exemptionis, vicinior.

Denegatur autem hæc facultas Capitulis collegiatarum subditarum, quibus dicta
40de consuetudine, vel de congruentia Episcopus solitus esset in eo loco vel diœcesis parte, particularem deputare vicarium, etiam cum titulo, & facultatibus Generalis, quoniam

niam ex eadem justa causa, vel consuetudine, ex qua Episcopus non ex libera facultate, sed ex præcisa, vel mentali restrictione id egit, facere debebit Capitulum, seu ejus vicarius cum deputatione eorum vicarij foranei, qui in effectu licet generalis curæ participium, & quandam speciem habeat foranei potius consendus est cum revera unicus tantum sit Vicarius generalis, sive sit Episcopi, sive Capituli, nisi privilegium Apostolicum explicitum, aut illud implicitum quod ex immemorabili bene probata resultet, aliud suadeat. *dicto tit. de jurisd. & disc.* 22 *&* 24.

Ubi verò plures sint Ecclesiæ Cathedrales, quæ sub uno Episcopo æque principaliter unitæ sint; Quamvis Sede plena, unum sit regimen, ut unique Tribunal, cum unico Vicario generali *ibidem*, *& de præeminent. disc.* 7. Adhuc tamen, sede vacante vel impedita, ut supra, quælibet Ecclesia, juxta naturam unionis æquè principalis pluries insinuatam, suum statum antiquum assumit, proindeque quodlibet Capitulum, cum omnimoda independentia, ejus proprium, ac diversum deputat Vicarium, aliosque officiales, in sua respective diœcesi, perinde, ac si quælibet haberet pro primum Episcopum, atque uterque eodem tempore obijsset, *eod. disc.* 7. *de præeminent. & disc.* 26. *de Canon. & Caput.*

Quandoque tamen, in facti contingentia sequitur, ut in una hujusmodi Ecclesiarum, Capitulum Cathedralis, ob canonicatuum 44 paupertatem, seu ex alio accidenti, de facto non adsit, ideoque intrat quæstio, ad quem Ecclesiæ unitæ administratio, ac jurisdictio pertineat, Respondi autem, quod nisi talis esset, atque legitima consuetudo, ut Apostolicum privilegium redoleat, tunc ad Metropolitanum potius id pertinere debeat, remanentem ad Capitulum, vel clerum alicujus Ecclesiæ Metropolitanæ ejusdem diœcesis *dicto disc.* 7 *de præeminent.*

Quia verò quandoque casus prabet, ut eadem Ecclesia Cathedralis efficiatur per plures Ecclesias materiales cathedrales cum prærogativa sociativa quidem juris habentes, unde propterea, materialiter, ac de facto, plura sint dicta Capitula, cum distinctis mensis, ac redditibus, cum aliquatenus non leviter annuat error, inter eas; Hinc proinde in casu vacantis Sedis, coæquale est eorum hujusmodi Capitulorum jus, cum in effectu sit unum, & idem formale, ac individuum, idemque propterea sit jus habituale; Verum quia super exercitio, incessu contra quandoque cadere solent, idcirco cessante (consuetudine cui regulariter defendi est) provisiones per Sedem Apostolicam, vel per Sacr. Congregationem pro singulorum casuum particularibus circumstantijs, adhiberi solent, ut inconvenientibus occurratur nullaque propterea certa, & determinata regula cuilibet casui applicabilis desuper status potest *disc.* 5 *de præeminent.*

Ad restar autem hujus jurisdictionis Capituli Sede vacante (habita debita proportione, seu congrua relatione) dubitari quandoque contigit de jurisdictione seu potestate Sacri Collegij Sede Papali vacante, Et de hoc aliquid insinuatur *lib. de audijs*, occasione agendi de relatione, ac praxi curiæ Romanæ *agendo de Collegio Cardinal.*

DIS-

DISCURSUS XXXII.

Ad sessionem 24. de Reformat. cap. 18.

SUMMARIUM.

1 *De forma provisionis Ecclesiarum parochialium.*
2 *Deputari debet Vicarius pro tempore vacationis.*
3 *De affixione edicti.*
4 *De forma examinis concurrentium, eorumque approbatione.*
5 *Super quibus desuper oriri soleant lites.*
6 *Quales debeant esse examinatores, & de eorum deputatione.*
7 *Quid ubi deficiant illi, qui deputati fuerunt in synodo.*
8 *De iuramento, quod examinatores praestare debent.*
9 *Debent esse Congregati, & proferre vota collegialiter in ipso actu.*
10 *Quales dicantur approbati, & quales non.*
11 *In Votorum aequalitate Ordinarius habet votum adhesivum, & concludit actum, istaque adhasio etiam in ipso actu collegialiter fieri debet.*
12 *De duplici persona quam in hoc gerit Ordinarius.*
14 *De prohibitione mixturae aliorum, qui nō sint examinatores, quod declaratur.*
13 *Quomodo concurrentes debeant examinari, vel interrogari.*
15 *Ad examinatores non pertinet iudicare quis sit dignior, sed solum qui approbentur, & qui reprobentur.*
16 *Debet esse eorum munus omnino gratuitū, & quando alias intret nec ne simonia.*
17 *Episcopus tenetur praeligere magis dignū.*
18 *De quaestione an beneficia conferri debeant dignioribus.*
19 *De appellatione ab irrationabili iudicio Episcopi.*
20 *Haec appellatio non operatur effectum suspensivum, ideoque rara est eius prosequutio.*
21 *Praesumitur pro iudicio Episcopi in praelectione, & quare difficile sit hanc irrationabilitatem convincere.*
22 *Diffamatio de crimine reddit minus dignū illē, qui alias esset dignior.*
23 *De alijs partibus, vel circumstantijs. quae eumdem producant effectum.*
24 *De provocatione quam appellantes faciunt appellati ad novum examen in Curia.*
25 *Quod Episcopus in praelectione non teneatur sequi maiorem partem votorum.*
26 *Potest eligi unus ex approbatis, & cum minori numero votorum per solam adhasionem*
27 *Comparentes in concursu non possunt sperni, & quid si descriptus non compareat.*
28 *De prorogatione terminii concursus in edicto.*
29 *Quisnam in hoc veniat sub nomine Ordinarij.*
30 *Capitulum sede vacante, sed id pertinet ad Vicarium Capitularem.*
31 *In Ecclesijs de iure patronatus laicorum non servatur, quid de mixto.*
32 *Non requiritur in Dignitatibus, vel Canonicatibus, quibus annexa sit Ecclesia parochia-*

rochialis, vel cura habitu, & non actu.

33 *Neque in Vicarijs.*

34 *Quando dicatur adesse unio ob quam iste effectus resultet.*

35 *etiam in casibus, in quibus concursus non requiritur. approbatio fieri debet cum examine examinatorum synodalium*

1 SUper parochialium Ecclesiarum provisionibus, ut dignè fiant pro meliori animarum cura, Sacrum Concilium restringendo collatorum antiquam libertatem, certam adjecit providendi formam, quam ampliavit, seu magis declaravit subsequuta B. Pij V. *Constit. Const.* 47. Sub decreto annullativo, quando talis forma non bene servetur; Unde propterea in dies praxis docet, adversùs jam provisos de parochialibus, Apostolicas fieri impetrationes certo modo, quæ ob non servatam formam Constitutionis Pij V. dicuntur, ac de facto multæ ex hujusmodi impetrationibus effectum sortiuntur, cum ad hanc formam exactè servandam, adverti non soleat.

Forma igitur est, ut sequuta vacatione, Ordinarius, illico vicarium provisionalem
2 præficere debeat, congrua illi assignata, nè interim animarum cura detrimentum patiatur; Atque sive in mense ordinario, sive in Apostolico vacatio sequuta sit, aut quod aliàs Apostolica reservatio, vel affectio intret, indici debeat concursus, mediante affi-
3 xione edictorum in ipsa Ecclesia parochiali, & in loco solito residentiæ Episcopi, ejusque Tribunalis, in quibus statuto competenti termino, qui non debet esse minus dierum decem, prorogari tamen pluries potest ex Constitutione Pij V. (dummodo non excedatur terminus dierum viginti) concurrere volentes invitando, ut certo loco, certavè die, vel hora compareant, examini, & concursui se expositurj; Ipsoque

35 *Ad hunc effectum non prodest exemptio Ecclesiæ, & quid agendum ubi de Ecclesia exempta, & sub inferiori Prælato.*

37 *An Parochi, vel Vicarij, ita approbati possint denuo per Episcopum examinari, & suspendi.*

38 *De alijs ad materiam.*

termino adveniente, & comparentibus oppositoribus, qui prius descripti fuerint, examen peragendum est coram ipso Ordinario, vel ejus Vicario generali, & Examinatoribus in proxima diœcesana Synodo deputatis, qui propterea synodales appellantur, qui non sint minus, quam tres, per quos concurrentium inquisitio fiat, tam super literatura, mediante examine tunc peragendo, quàm etiam super vita, & moribus, ac prudentia; alijsque partibus, quæ congruæ in hoc munere judicantur, hisque ponderatis, referant Episcopo, quos dignos, vel idoneos approbet, & quos indignos reprobent, ut ex ijs, qui cum majori suffragiorum parte inter candidatos, seu approbatos adscripti sunt, Episcopus illum præeligat, quem magis dignum credat; Atque ubi ad ejus liberam provisionem collatio sit illam sic præelecto faciat; Vbi vero ad Datariam, vel Apostolicam Sedem ex reservationis, vel affectionis causa id pertineat, tunc testimoniales literas concedat præelecto, Apostolicam provisionem, ita earum vigore obtinenti; Atque si provisio ad alium inferiorem pertineat, consimiles literas huic directas idem Ordinarius concedat, adeout provisio ad ita præelectum restringatur. *tit. de paroch. disc.* 37. *& in supplemento, ubi de titulis Cardinalium.*

Super hujus itaque formæ exacto implemento, forus in dies audit quæstiones, Vel occasione dictarum impetrationum, quæ adversùs ita provisos ob eam non bene ser-

Digitized by Google

vatam fiant; Vel ob lapsum termini sex mensium, intra quem id faciendum est; Vel ob appellationem ab aliquo concurrentium interpositam à judicio Examinatorum, qui ipsum indebitè reprobaverint, sive ab irrationabili judicio Ordinarij in prælectione, ideoque de his distinctè agendo. *dict. tit. de paroch. disc.* 1. *cum plurib. seqq. & disc.* 37.

6 Quatenus pertinet ad formam, bene vel malè servatam, ejus defectus multiplex esse solet, adeout frequenter, atque de facili ejus violationem praxis doceat. Primò scilicet circa numerum, & qualitatem Examinatorum, quoniam, (ut dictum est), deputati esse debent solemniter in proxima diœcesana Synodo, atque aliàs deputati minus idonei sunt, Idque adeò verùm, quod si sub uno Episcopo duæ Cathedrales Ecclesiæ æque principaliter unitæ sint, Episcopus autem pro diversis locorum stylis, duas distinctas Synodus pro qualibet diœcesi celebraverit; Sive unam pro utraque, cum distincta tamen Examinatorum deputatione pro earum qualibet, tunc Examinatores depu- 9 tati pro una diœcesi, idonei non sunt pro concursu ad parochialem alterius, quamvis unus, & idem sit Episcopus. *ibidem, & præsertim dicta disc.* 37.

8

Ubi verò casus præbeat, quod per mortem, vel per absentiam, aut aliud legitimum 7 non tamen affectatum, ac fraudulentum impedimentum, haberi non valeat Examinatorum numerus, qui saltem trium ut supra necessarius est ad quoddam Collegium constituendum, tunc in locum deficientium extra Synodum ab Ordinario alij subrogari possunt, aliqua tamen solemnitate quoque adhibita, consensus scilicet Capituli, atque alias invalida est deputatio.

Id autem conceditur, quatenus infrà annum à die ultimo celebratæ Synodus contingat; Secus autem si post annum, quoniam tunc rectè Ordinario imputandum est cui ad præscriptum ejusdem S. Concilij Tridentini, synodum non celebraverit, atque novos Examinatores non deputaverit. *tit. de iurisdict. disc.* 56. *& dicto tit. de paroch. disc.* 37. *& alibi.*

Non sufficit autem sola deputatio quæ, uno, vel altero modo, ut supra, sequuta sit, nisi etiam deputati juramentum solemniter præstent super hoc munere bene, ac fideliter peragendo; Super hujus autem solemnitatis implemento aliàs dubitatum fuit, an illud in singulis quibuscumque concursibus, toties quoties casus contingat præstandum sit, vel potius sufficiat, ut una vice generaliter præstetur; Istaque posterior pars verior, magisque recepta est, ut unius juramenti generalis præstatio sufficiat. *eod. tit. de paroch. disc.* 3.

Peracto itaque examine coram dictis Examinatoribus, non singulariter coram eorum quolibet, sed collegialiter in loco qui in edictis deputatus, est ijdem, collegiativo pariter jure, votum, sive secretum, sive publicum, aut in scriptis, vel oretenus, pro diversis locorum stylis in ipso actu proferre debent, quos scilicet ex concurrentibus approbent, & quos reprobent, ad effectum, ut inter approbatos Ordinarius dictam præeligendi facultatem exerceat.

Approbatio autem, vel reprobatio pendet à conclusione majoris partis votorum, 10 juxtà regulas generales, quas habemus in electionibus, vel præsentationibus, quæ universitatis, vel collegiativo jure fiant, ut scilicet major pars dicatur ea, quæ medietatem congregatorum etiam in uno, vel in dimidio voto excedat habita comparatione omnium congregatorum, non autem comparativè ad minorem partem, quæ

in

in diverſam abeat ſententiam, juxta dictas regulas electionis, ideoque ſi (ex gr.) Examinatores ſint quinque vel tres, tunc tres, vel reſpectivè duo concludunt.

Si autem vota ſint æqualia, adeout neuter actus remaneat concluſus, ideoque ille
1 1 concurrens juridicè, nec approbatus, nec reprobatus dici valeat, tunc Ordinarius, vel ejus Vicarius generalis, qui examini præſideat, ubi qui aliàs (& vota Examinatorum actum pro majori parte concludant, nullum habet votum deciſivum) habebit votum adhæſivum, ſeu præponderans, ut propterea illa pars approbationis vel reprobationis, actum concludat, cui ipſe adhærebit.

Adhæſio autem hæc pariter in ipſo actu, atque in forma collegiativa, tanquam per
1 3 ſpeciem electionis, vel actus capitularis fieri quoque debet, adeout actus approbationis, vel reprobationis ſingulorum tunc remaneat concluſus, neque attendantur vota, quæ in diverſo loco, vel tempore ſingulariter præſtentur, juxta prædictam regulam, quam in electionibus, aliiſque actibus collegiativis habemus. *dicto. tit. de paroch. diſ.* 1.

Duplicem etenim diverſam perſonam Ordinarius in hoc gerere dicatur, quam etiam cum materialium perſonarum diverſita-
1 2 te explicare poteſt; Una ſcilicet præſidentis in ipſo collegio, ſeu concilio una cum Examinatoribus cum dicto voto adhæſivo, atque hanc explicare poteſt, vel per ſe ipſum, vel per ejus Vicarium generalem, aut alium ad id ſpecialiter delegatum; Iſtudque votum adhæſivum, tunc in ipſo actu, collegiativo jure, proferre debet, ut ita actus capitularis, vel collegiativus concluſus remaneat.

Altera verò perſona eſt, circa jus præelectionis inter plures approbatos; Atque iſtam diverſo loco, diverſoque tempore, pro ejus libito explicare poteſt, dummodo intra ſtatutum terminum ſex menſium id faciat, ne aliàs devolutioni locus fiat; Unde propterea frequens praxis docet præſertim in magnis diœceſibus, ut concurſus fiat coram Vicario generali, vel altero præſidente ad id deputato tranſmittantur autem vota approbatorum Epiſcopo, qui, ſive in eadem Civitate, vel loco concurſus, ſive in altero, tam intra, quam extra diœceſim, ex intervallo præelectionem, ad effectum propriæ vel alienæ proviſionis, ut ſupra faciat. *cod. diſc.* 1.

In dicto collegio, ſeu conſeſſu, prohibita eſt mixtura aliorum, qui non ſint Examina-
1 3 tores ſynodales; Dummodo tamen, juxta eaſdem regulas electionis, ſit mixtura cum effectu, ideſt quod aliæ perſonæ votum deſuper non habentes, illud proferant, adeout incertum remaneat, an major pars concluſa ſit ab examinatoribus legitimis necne; Ubi etenim iſta dubitandi ratio ceſſet, tunc talis interventus validitati actus non præjudicat, ut frequentior praxis docet, quod ipſe Epiſcopo præſidente, interveniat quoque Vicarius generalis, ac etiam cancellarius, aliique Officiales, vel familiares? Idque nil præjudicat, quoties iſti votum deciſivum non habeant, quamvis ad aliquam Epiſcopi ſatisfactionem alij, qui non ſint Examinatores ſynodales aliquas examinandis faciant interrogationes, ac etiam peracto examine, eorum judicium in forma diſcurſiva, vel cõſultiva proferant; Id etenim, quandoque, cum eſſem Vicarius generalis, proficuum expertus ſum, ad occurrendum colluſionibus & machinationibus examinatorum, qui ita ſæpe non ſunt reprobare illos, quos licet, approbatione dignos, in animo tamen reprobare habebant, ad

gratificationem eorum, qui illius obſtaculi remotionem affectabant; Sive approbare eos, quos Alij publicè viderant malè ſe geſſiſſe; Et ſic iſte interventus potius prodeſt quam noceat.

Super modo autem peragendi examen 14 ſuper literatura, an ſcilicet concurrentes eodem tempore ſuper ijſdem, vel ſuper diverſis interrogari debeant, vel potius ſingulariter, ac diſtinctè eorum examen faciendum ſit, certa regula ſeu forma deſuper præſcripta non habetur, ideoquè locorum ſtylo deferendum eſt, ſive Epiſcoporum placito; Idemque circa modum proferendi votum, an publicè, vel ſecretè, ſive an oretenus, vel in ſcriptis.

Ad examinatores autem non pertinet judicare quisnam ſit dignior inter plures 15 qui idonei approbati ſint, ſed eorum munus conſiſtit in approbando, vel reprobando, ſeu denunciando quos credant idoneos, & quos non, cum iſta pars præeligendi inter plures approbatos pertineat ad Ordinarium,

Eorundemque Examinatorum munus gratuitum eſſe debet, omneq; emolumentum 16 ſub quovis prætextu ſimoniacum reputatur; Quatenus tamen hæc turpitudo ab eis, vel eorum aliquo committatur, id præjudicare non debet concurrentibus alias idoneis, quibus de juſtitia approbatio debita erat, qui conſcijſac participes non ſint, quia nempe ab eorum conjunctis, vel benevolis, ipſis ignaris, ad evitandam injuſtam reprobationem factum ſit, Adhuc tamen, quando de hoc aliqua habeatur diffamatio, quæ ſcandalum ſaltem de facto præbere valeat, iſtud juſtum motivum reputatur in præelectione poſtponendi eum, qui alias magis dignus præeligi deberet. *tit. de benefic. diſc.* 70. & 71. & *dicto tit. de paroch. diſc.* 8.

Liberum verò non eſt Epiſcopo, ſeu Ordinario, inter candidatos, ſeu approbatos, præeligere illum quem maluerit, quoniam adhuc ejus arbitrium bene regulatum eſſe 17 debet, præeligendo eum, quem reputet magis dignum, quoniam ſecluſa etiam iſta conciliari forma, attentiſque terminis juris communis, cum quibus abſque hujuſmodi reſtrictionibus, etiam beneficia curata ad liberam collatoris proviſionem erant; In ea quæſtione, an beneficia conferri debeant dignioribus, vel potius in libito ſit, eis neglectis conferre dignis, & idoneis, magis com- 18 munis, & recepta diſtinctio eſt inter curata & non curata, ut ea de prima ſpecie dignioribus conferri debeant, alia verò ſufficiat conferre dignis, quales ſunt omnes à jure non reprobati *dicto. diſc.* 1. & *ſeqq.* & 37. *de paroch.* Quod etiam per iſtud Sacrum Concilium antequam iſta forma induceretur ſtatutum fuerat *ſeſſ.* 7. *de Reformat. cap.* 3.

Hinc proinde, ab iſta præelectione, quatenus ea irrationabilis, maleque regulata videatur, licitum eſt ijs, qui ſe magis dignos 19 credant, appellare ab Ordinarij irrationabili judicio, atque quandoque caſus præbet, ut per judicem appellationis, irritata præelectione, appellanti parochia decernatur.

Nimium autem rari videntur caſus, in quibus id ſequatur, quodque hujuſmodi appellationes ad finem perducantur, quoniam licet frequentiſſima ſit earum interpoſitio, nimium tamen rara eſt proſequutio, & merito; Tum quia appellatio effectum ſuſpenſivum non cauſat, neque præelectum impedit, quominus beneficij poſſeſſionem adipiſcatur, atque in eo miniſtret *eod tit. de paroch. diſc* 1 *cũplur. ſeqq & diſc.* 37. Vnde oportet proſequi cauſam appellationis in judicio ordinario per tres ſententias conformes, & frequentius etiam per quartam exequutorialem, quod magnam temporis, ac pecuniæ jacturam

cturam redolet, magnaque producit incommoda, potissimè, quia in Italia hujusmodi beneficia non adeò pinguia sunt, ut id expediat, ac propterea appellationes, quæ in eo fervore exclusionis, nimium de facili interponuntur, raram habent prosequutionem.

Tum etiam quia, præsumptio assistit judicio Episcopi, nimiumque difficile est, hanc irrationabilitatem convincere, quamvis appellans de majori literatura, vel gradu, seu nobilitate, aut ætate aliave majori qualitate doceat, qua præelectus careat, quoniam, licet generaliter, ac in abstracto, habentes hujusmodi qualitates, vel earum aliquas, magis digni reputari debeant, quam illi qui eis careant; Non tamen id pernecessè concludit, ad reddendum hoc judicium irrationabile, dū illud rationabiliter, ita interponi potuit, ob alias qualitates in præelecto concurrentes magis quam in postposito, licet magis qualificato; Puta majoris prudentiæ, seu vitæ magis exemplaris, aut quod alias populo sit magis gratus, vel magis proficuus, pro facti qualitate reputetur; Ideoque certa, & determinata regula, cuicumque casui applicabilis desuper statui non potest; Et consequenter nimium rarum, ac difficile est hujusmodi irrationabilitatem convincere. *ibidem.*

Illudque præsertim in hac præelectone advertendum est, an ille qui in literatura, alijsque partibus qualificatus, magisq; dignus esset, de aliquo crimine sit diffamatus, quamvis talis probatio non accedat, ut condemnari valeat; Quinimò etiam si, ex probationum defectu, absolutoriam reportasset, quæ tamen de facto siniſtram opinionem, vel diffamationem non sustulisset, quoniam licet id non sufficiat ad privationem beneficij, vel juris jam obtenti, seu quæsiti, bene tamē sufficit ad repellendum ab assequendo, justumque motivum præbere potest superiori, ut eo neglecto, alter quamvis minus dignus, dummodo habilis & idoneus præeligatur; Multò verò magis, ubi ultra suspitionē, vel diffamationem, in populo carceratio accesserit; Et fortius ubi tormenta sustinuerit, quoniam invigilandum est, ne scandalum populo de facto præbeatur. *dicto disc. 9. dicto tit. de paroch & disc. 71. de benef.*

Prout etiam, cessante positiva diffamatione criminis, aliæ partes ponderandæ sunt, quæ licet positivè criminosæ non sint, adhuc tamen aliquod scandalum de facto præbeant, aut medicamæd ficationem; Puta quia cum esset sacerdos tō esset solitus celebrare, aliquè divinis interesse atque sæcularibus rebus magis deditus esset, cum id in assequēdis quandam speciem indignitatis præferre videatur, cum similibus pro facti qualitate considerandis. *ibidem.*

Solent appellantes, in eo primo fervore, in quo animuli prælatio eos constituit, Romanam Curiam adire, atque appellatum præelectum, ad novum examen in Curia peragendum provocare; Idque regulariter admittitur, ubi præsertim agatur de Ecclesia extra montes, quamvis ex parte appellantis, de judicij Episcopi irrationabilitate dectum non sit, juxta opinionem, quam Rota, & Curia sequitur, aliquibus hujus Sacræ Congregationis declarationibus innixa; Parum autem probabilis hæc generalitas videtur, sed pro facti qualitate, & circumstantijs, prudenti arbitrio pensandis, circumspectè id practicandum est, quoniam cum sæpius hujusmodi provocationes animosæ sint, vel affectatæ, ut præelectus, cui nimium incommodum sit ratione ætatis, seu valetudinis, seu ex alia causa, Curiam adire, ita sequatur inconveniens, quod præelectus juri suo cedere cogatur, atque rejectus, exbrentum indirectè assequatur; Ideoque discretè pro facti qualita-

litate id præticandum est, ut in meis annotationibus ad hanc materiam parochialium advertitur. *eod. tit. de paroch, disc. 6. & seq.*

Non tenetur item in hac præelectione, Episcopus, vel alter Superior, ad quem pertinet, sequi majorem numerum suffragiorum, sed sufficit, ut eligat unum ex jam approbatis; Ideoque si (ex. gr.) quinque existentibus examinatoribus, Aliqui ex concurrentibus cum plenis votis omnium approbationem habeant; Aliqui verò habeant quatuor; Et alij tria vota, potest Episcopus præeligere unum ex his, qui trium tantum votorum approbationem habeant, neglectis ijs, quibus tota, vel major pars assistat, quoniam in hujusmodi actibus collegiativis, major pars concludit, atque minorem suffocat, seu ad se attrahit, adeout actus habeatur, ac si ab omnibus cõclusus esset, ideoque sufficit præeligere unum ex ijs qui sint in albo candidatorum; Potissime quia in hujusmodi collegiativis, vel capitularibus actibus, frequens praxis docet, quod aliqui, ut includant eos quos desiderant, omnibus alijs vota negativa præbere curant sive debita sint, sive non. *dis. 1. eod. tit. de paroch.*

Quinimo sufficit, ut præelectus sit de genere approbatorum, quamvis approbatio ex Episcopi, vel Vicarij adhæsione resultaverit, quia nempe ob votorum paritatem, approbationis, vel reprobationis actus concluso non esset, nisi cum dicta adhæsione, ut moderno tempore, me scribente, non absq; magna discrepantia per hanc Sac. Cõgregationem decisũ fuit, ut in meis parochialium adnotationibus advertitur, ibique resolutionis probabilia fundamenta recensentur. *eodem disc. 1.*

Si verò plures concurrere volentes comparuerint, atque descripti sint, omnesque statuta die, & loco comparuerint, ut examini se exponant, tunc omnes examinati debent, neque unus, vel aliqui contemni possunt, atque alias ipso contempto reclamante, non dicitur bene servata forma, ideoque actus corruit, ratione decreti irritantis contenti in Constitutione Pij V.; Secus autem si aliqui ex descriptis statuta die, & loco comparere negligant, quoniam expectandi non sunt, nisi aliquod injustum eis præstitũ fuerit impedimentum, quod ex parte aliorum cõcurrentium affectatum sit; Vel quod alia accedat justa causa, ob quam Ordinarius illum, vel illos postea venientes ad examen admittat pro facti qualitate, adeo ut dici non valeat tolli jus quæsitum ijs, qui, jam comparuerunt, & approbati sunt. *eod. tit. pluries, & præsertim disc. 37.*

Quamvis autem conciliare decretum, terminum statuat decem dierum in edicto præfigendum, atque Constitutio Pij V. concedat quidem facultatem illum prorogandi pluries, dummodo omnes prorogationes, terminum in totum viginti dierum non excedant, adeout novæ prorogationes fieri non valeant; Attamen id intelligitur, quoties prorogatio concerneret præjudicium eorum, qui jam in termino comparuerunt; Si vero nemo comparuerit, tunc non prohibetur Episcopus edicta renovare toties quoties ei videbitur, dutante termino sex mensium sibi competente ad providendum, ex ea clara ratione, quod tũc nemini præjudicat, nisi sibi ipsi, dum libertatem acquisivit providendi Ecclesiam ad ejus libitum, ita obtinẽdo restitutionem illius pristinæ facultatis, quæ de jure communi sibi competebat, ideoque laudabiliter id agit. *ibidem.*

Ordinarij autem nomine in hoc proposito, non solum venit Episcopus, seu, ex ejus delegatione, Vicarius, vel alter officialis,

lis,ſed etiam quicumque alter Prælatus inferior,qui habeat territorium, verè ac materialiter ſeparatum, adeoutverè *Nullius*, dici valeat, cum plena quaſi epiſcopali juriſdi-
31 ctione independenter à quocumque Epiſcopo,vel Diœceſano; Dummodo tamen, tàm de jure, quàm de facto habeat jus indicendi ſynodum,adeo ut verificetur exiſtentia Examinatorum ſynodalium, qui hujuſmodi concurſus Judices à Sacr. Concilio conſtituti ſunt;Sin minus, ad viciniorem Epiſcopum id pertinet ; Nullatenus autem veniunt inferiores Prælati quantumvis exempti, atq; jus conferendi,aliamve eccleſiaſticam, ſeu ordinariam juriſdictionem habentes, cum clero, & populo alicujus loci intra diœceſis limites, adeout Diœceſani, vel Ordinarij attributum ei non congruat; Tunc etenim planum eſt, ut ad Ordinarium, ſeu Diœceſanum pertinear, indicere, ac perficere concurſum etiam cum prælectione;Inferior autē Prælatus, qui ceſſante Apoſtolica reſervatione, vel affectione, jus conferendi habeat, collationem faciat in
32 ea perſona, quæ ab Ordinario prævio concurſu prælecta fuerit,ſeu nemine in concurſu comparente,ab eodem Ordinario fuerit electa,atq;ab examinatoribus ſynodalibus approbata.*diſ 10.cum plurib ſeqq.eod.tit.de par.*

Ubi verò Ordinarij ſedes vacet, ſeu
30 aliàs impedita ſit, adeout in univerſa juriſdictione epiſcopali ſubintret Capitulum, tunc ad illud quoque id pertinet,dummodo tamen (ut alias inſinuatum eſt) id agat per Vicarium ab eo deputatum, ad præſcriptum ejuſdem Sacr.Concilij, Ideoque non poteſt id ſibi reſervare, ac per ſe ipſum capitulariter,ſeu per aliquos canonicos ad id deputatos hujuſmodi actum explicare juxta hujus Sacræ Congregationis declarationes. *eod.tit.diſſ.5.*

Plerique autem caſus dantur, in quibus licet de Eccleſiæ parochialis proviſione agatur, attamen iſtam formam concurſus ſervare non oportet ; Primo nempe ubi agatur de Eccleſijs de jurepatronatus laicorum, ad quorum præſentationem Eccleſiæ providendæ ſint, cum tunc requiratur quidem Ordinarij approbatio,prævio examine, ſed non intrat concurſus, cui locus aliquando eſſe ſolet, quando ſcilicet plures coæquali jure,vel ratione cumulativæ,vel ratione ſciſſuræ votorum præſentati fuerint, adeo ut gratificationi locus daretur,cum tunc concurſui congruè locus eſſe debeat,illi tamen indefinitè locus eſt in Eccleſijs, quæ de jurepatronatus eccleſiaſtico eſſent,ob expreſſam hujus decreti concilij diſpoſitionem ; Sed ſi illud ſit mixtum tunc laicalis potius in hac parte naturam habet. *eod. diſc. 37.de paroch. & alibi pluries.*

Non requiritur ſecundò in illis dignitatibus, vel canonicatibus, aliſve beneficijs,quibus accеſſoriè ipſa Eccleſia parochialis unita eſſet, cum tunc proviſio reguletur à natura beneficij principalis *eod. tit. diſc. 10.cum plurib.ſeqq. & dicto diſc. 37.* Multo verò minus, quando Eccleſia parochialis unita eſſet alicui Capitulo, vel Collegio, ne in ſingulis canonicatibus concurſus requiratur,dū(utalibi in fortioribus terminis advertitur)quoties ipſi canonicatui,vel dignitati ānexa nō ſit vicaria, pro exercitio curæ nec ætas,nec ordo qui in parochialib⁹ requiruntur, in hujuſmodi canonicatibus deſiderantur, ex dicta ratione, quod proviſio regulatur à natura beneficij principalis, cum Eccleſia unita reputetur membrum ſeu accеſſorium.

Tertiò non requiritur concurſus in vicarijs quamvis perpetuis,atque in titulum cō-

ſeq.

ferri ſolitis dictarum parochialium, quæ alicui dignitati, vel canonicatui, ſeu Capitulo,
33 vel Monaſterio unitæ ſint, cum ad præſcriptum Bullæ Pij V. proviſio fieri debeat ab Ordinario, ad nominationem, ſeu præſentationem ejus, qui ratione dictæ unionis, habitualem curam habeat, non obſtante, quod aliquando etiam pluries per concurſum provideri conſueverint, vel quia actui facultativo id referendum ſit, qui de ſui natura non eſt in futurum obligatorius; Vel quia obdecretum irritans, quod in dicta Pij V. Conſtitutione continetur, quæcunque contraria poſſeſſio, vel conſuetudo infecta ſit. *ibidem.*

Hinc proinde, quæſtiones quæ hodie deſuper cadunt, inter Ordinarios locorum, & Prælatos, vel univerſitates, quibus Eccleſiæ
34 parochiales unitæ prætendantur, præſertim verò, & frequentius, Monaſterijs regularũ, non ſunt amplius juris, ſed facti, ſuper qualitate ſcilicet unionis, de qua ſupra alibi agitur, quoniam, ut ibidem advertitur *ibidem.* non omne jus, quod aliquod Monaſterium, vel Capitulum, ſive aliqua Dignitas in Eccleſia parochiali habeat, veram unionem, ſeu annexionem hujus effectus productivam importat, cum quandoque, vel juspatronatus, vel tributum, ſeu cenſuationem, aut penſionem, ſeu protectionem, alianve dependentiam id importare ſoleat, atque una, vel altera ex his ſuperioritatis ſpeciebus concurſus neceſſitatem non tollit.

In omnibus autem caſibus prædictis, in
35 quibus concurſum ſervare non oportet, ſive quod eo intrante, deſit occaſio illum practicandi, eo quia in termino præfinito, nemò comparuerit, tunc, licet proviſio libera ſit Ordinarij, ſive ejuſdem liberaſit electio illius quem providere debebit inferior Prælatus, ad quem jus conferendi pertineat; Aut quod à patrono, vel à curato habituali præſentetur; Adhuc approbatio fieri debet prævio examine eorumdem examinatorum ſynodalium cum eadem forma collegiativæ diſcuſſionis, an ille, qui examini ſe expoſuit, electus, vel nominatus, ſeu præſentatus ut ſupra idoneus ſit, necne, adeoutnõ ab unius judicio hæc approbatio pendeat. *eod. tit. de paroch. diſc. 11. & ſeqq.*

Exemptionis autem privilegia, quibus gaudeant Eccleſiæ, vel Monaſteria, quibus
36 parochiales unitæ ſint, non ſuffragantur, quamvis etiam agatur de vicaria pro exercitio curæ annexæ ipſimet Eccleſiæ principali ipſius Monaſterij, vel infetioris Prælati quãtumvis exempti; Ex ea congrua ratione, pluries alibi, occaſione viſitationis, vel concionis, aut adminiſtrationis ſacramenti pœnitẽtiæ inſinuata, quod ſcilicet juriſdictio, quæ Diœceſano commiſſa eſt, non percutit Eccleſiam materialem, in qua cura animarum exerceatur, minuſque juriſdictionem, vel ſuperioritatem perſonalem ejus, qui illam exerceat in ejus cauſis indifferentibus, quæ cum dicto exercitio connexionem non habeant, ſed percutit ipſius Diœceſani clerum, ac populum, cum quo cura exercenda eſt, quoniam cum agatur de præficiendo ovibus particularem ſubordinatum paſtorem, idcircò congruum, ac rationabile eſt, ut ipſarum ovium primus, ac principalis paſtor inquirat, an ille ſit, necne idoneus miniſter, cui propriæ oves cuſtodiendæ, ac paſcendæ committi valeant, atque ita ſucceſſive exemptionis privilegio non obſtante, eumdem viſitare, & inquirere, ac etiam corrigere poteſt in ijs, quæ hoc munus concernunt, vel cum eo connexionem habeant, cum eadem ſit ratio in præponendo, quæ eſt, an præpoſitus bene ſe gerat necne *tit. de juriſdict. diſcur. 1. cum plurib. ſeqq. tit. de Regular. diſc. 1. & alias ſæpius.*

Ro-

Atque hinc manat, probabilius esse, ut
37 facilius istos vicarios perpetuos, vel temporales, absq; forma cõcursus præpositos; Quãdoque autem etiam ipsosmet principales curatos, qui cum dicta solemnitate concursus, tanquam per speciem doctoratus approbati sint, possit Ordinarius, occasione visitationis ac etiam extra eam ex suspicione ab aliquo justo motivo concepta, (ad cujus formalem justificationem non tenetur), examinare, ac etiam, ubi non bene versatos comperierit suspendere, donec profecerint, vicarium, vel coadjutorem interim provisionaliter, non aurem in titulum deputando; Ex alias assignata ratione, quod etiam docti, ac literati, tractu temporis, desertis studijs, desertaquè applicatione, indocti, minusque idonei effici possunt; Adinstar fertilis, beneque culti prædij, quod sterile, atque incultum effici potest, si cultura per notabile tempus deseratur, cum idem in humanis ingenijs praxis doceat. *eod tit. de paroch.ᵒ disc. 16.*

De alijs autem agitur in propria parochorum sede *eod. disc. de paroch. præsertim disc. 37. ubi concordantes.*

DISCURSUS XXXIII.

Ad sessionem 24. de Reformat.

cap. 10.

SUMMARIUM.

1 *De cognitione causarum in prima instantia coram Ordinario loci.*
2 *Quæ disponantur in hoc decreto.*
3 *Causæ criminales, & matrimoniales adimuntur Prælatis inferioribus, & deliguntur Ordinario.*
4 *De praxi conclusionis de qua num 1.*
5 *In quibus causis id procedat.*
6 *De eodem, & de quibus Ordinarijs decretum Concilij loquatur.*
7 8 & 9 *De eodem de jure communi, & quid plus operetur Concilium.*
10 *Quæ sint causæ Ecclesiasticæ de quibus loquitur Concilium.*
11 *De eodem, ubi causæ sint inter laicos super locis Ecclesiasticis.*
12 *Quales sint causæ spirituales.*
13 *An per istud decretum sit derogatum privilegio l. unic. Cod. quando Imperator &c.*
14 *De privilegio electionis fori, quod producit obligatio Cameralis.*
15 *Quid de istius decreti praxi in causis beneficialibus.*
16 *Quomodo servetur intra districtum Vrbis.*
17 *Tribunalia Ecclesiastica Vrbis concurrunt intra districtum cum Ordinario loci.*
18 *Legati, & Nuntius non se ingerunt in causis primæ instantiæ.*
19 *De casu negligentiæ ob quam Ordinarius amittit cognitionem in prima instantia.*
20 *De appellatione à denegata justitia.*
21 *De facultatibus legatorum.*
22 & 23 *De nuntijs Apostolicis, eorumque diversis speciebus, & præsertim de Nuntio Neapolis, quam jurisdictionem habeat.*
24 *De eodē, & in quibus non possit se ingerere.*
25 *Quales dicantur appellationes frivolæ, & non admittendæ, & de decretis generalibus contra Metropolitanos.*
26 *In causis concernentibus Ecclesiasticam im-*

Digitized by Google

munitate Metropolitanum non se ingerit.

27 *De obligatione terminandi causas infra biennium, & de peremptione instantia.*

28 *De iure canonico instantia nunquam perit & de lite derelicta.*

29 *De transportatione actorum sine qua Iudex appellationis non procedit.*

30 *Quando procedatur etiam sine hac transportatione.*

31 *De actorum integritate.*

32 *De sumptibus litis, & alimentis dandis pauperi collitiganti.*

33 *Quando quis dicatur pauper.*

34 *De requisito boni iuris, quando verificetur.*

35 *Quod paupertas sit probanda.*

36 *Quando sine hac probatione hæc alimenta debeantur, & quibus.*

37 *De provisionibus fieri solitis in hac materia.*

38 *De eodem de quo num. 3 super causis criminalibus, & matrimonialibus.*

39 *De quibus Prælatis inferioribus hoc decretum loquatur.*

40 *De probatione territorij separati cum qualitate nullius, & quod interim Episcopo detur manutentio.*

41 *De probatione situationis loci intra dioc. assi.n.*

42 *De causis gravioribus, quæ sint Curiales etiam in prima instantia.*

1 CElebertimum est istud decretum, omnium que in foro frequentius, præsertim autem in Romana Curia quotidianum, circa fori competentiam, ac remissionem causarum ad partes in prima instantia; locorum Ordinarijs; De quo tamen in
2 utraque Signatura potius, quam in sacris Congregationibus agi contingit, ideoque ista materia sub judiciorum, vel praxis Romanæ Curiæ sede congruentius cadit. *sub tit de iudic. disc. 3. & sub tit. de iurisdict. disc 68. & in relat. Curiæ agendo de utraque Signatura.*

Plura itaque in hoc decreto statuuntur; Primo nempe, ut causæ spectantes ad forum ecclesiast cum, in prima instantia cog
4 noscantur per Ordinarios locorum; Secundo consequutive, ut Legati, vel Nuntij, seu Gubernatores, in eidem primæ instantiæ causis, non se ingerant, nisi in casu negligentiæ; Tertio ut appellationes frivolæ, seu alias, quam à definitiva, vel vim diffinitivæ habēte, non recipiantur; Quarto quod Ordinarij infra biennium causas primæ instantiæ terminare debeant; Quinto, ut in casu appellationis legitimè interpositæ, Iudex secundæ instantiæ non procedat, nisi omnibus actis transportatis; Sexto, ut pauperes, non trahātur extra propriam provinciam, quodque alias alimenta eis suppediari debeant; Septimo, ut Decani, & Archidiaconi, aliique inferiores Prælati, aliquam ecclesiasticam jurisdictionem habentes intra limites alienæ diœcesis, non possint cognoscere causas matrimoniales, & criminales, quamvis alias id in facultatibus haberent, cum ist e ipsi locorum Ordinarijs à Concilio latiem jure delegato, commissæ sint; Ac demum, à præmissis excipiuntur causæ, quæ ob earum gravitatem, curiales dici mereantur; De singulis, itaque agendo.

Quatenus pertinet ad primum; Nil in Romana Curia frequentius, per forensium ora volitat, quam hujus decreti dispositio; Cum etenim, præsertim in eo judicio, quod jactationis, vel diffamationis dicitur, sive in alia specie frequens sit usus monitoriorum Auditoris Cameræ, vel iudicationum Rotalium, cum quorū clypeo, aliquotū bonorum, & jurium possessores muniri studeant Ac etiam agendo, in prima instantia, causas Curia introducere frequenter curetur

Hæc

Hinc propterea, sive in Tribunali A. C sive in Signatura justitiæ, vel coram ejus Præfecto, quotidie cum nimia frequentia petendo moderationem inhibitionum, ac remissionem causarum ad partes, attenta prima instantia, decantatur hujus conciliaris decreti dispositio; Cumque frequentius, nudi practici, qui hæc tractant, de auditu, vel per traditiones, ea sciunt, quæ dicunt, vel petunt, sive decernunt, ideoque indefinitè quascumque remissiones causarum primæ instantiæ, huic decreto referunt.

Id autem æquivocum continet manifestum, quoniam, ut latius in relatione Curiæ advertitur, eadem Curia, ratione duplicis Principatus, ecclesiastici, & temporalis, duplicem habet causarum cognitionem, ecclesiasticarum scilicet, quæ ab universo Orbe catholico trahuntur ad Papam tanquam Papam, ac universalis Ecclesiæ Episcopum, & Ordinarium, Ordinariorum; Et temporalium, quæ trahuntur ad eamdem, tanquam temporalis dominij, vel Ditionis Ecclesiæ Principem sæcularem, & ex quo titulo tot in dies Civitatis Bononiæ, aliarumquè Civitatum, & locorum Status Ecclesiastici causæ fideicommissariæ & pecuniariæ, aliæquè merè temporales inter laicos pertractantur.

Cum itaque istud decretum, in verbis loquatur de causis ad forum ecclesiasticum pertinentibus, quarum cognitio in prima instantia demandatur Ordinarijs locorum, sub quorum nomine, Episcopi, alijque Prælati, & Superiores Ecclesiastici veniunt universi Orbis catholici, cum quibus generale hoc œcumenicum Concilium loqui profitetur; Hinc proinde, erroneum est, idem decretum applicare, (ut frequentissimè, ac in dies auditur) remissionibus causarum merè temporalium, quæ petuntur ad Gubernatores, aliosquè Judices sæculares Status Ecclesiastici, vel ad Barones, eorumque Curias.

Istis etenim, eadem remissio debita est, ex dispositione juris communis, adeo ut, ubi præsertim de Baronibus agitur, neque litigantium consensus cognitionem causarum primæ vel ulterioris instantiæ illis tollere valeat, juxta generales juris regulas, de quibus præsertim, omnium frequentius agunt Regni Neapolitani Doctores, ac decisiones, quoniam ob magnam Baronum frequentiam, adeout deplorabiliter totum illud Regnum infeudatum sit (paucis exceptis Civitatibus, quæ neque ab hac Baronali labe immunes fuerunt) sed ab eo proprio ære se eximere curarunt, frequentius idcircò, & quotidienæ sunt hujusmodi quæstiones, inter Curias, Regias & Baronales; Idemque in isto Principatu contingit, cum ea differentia, quam respectivè leges ac styli particulares inducant *De alijs controversiis inter Barones status Ecclesiastici: & alia Tribunalia urbis dict. jur. de jurisdict. disc. 53 & 88.* Sed nil commune hoc habet, cum in isto decreto conciliari, quod ab hujusmodi sæcularibus quæstionibus extraneum est.

Nimium autem refert, an istud decretum intret, necnè, ex ea notabili differentiæ ratione quod cum Concilium Trident. munitum sit clausula sublata, & decreto irritanti contentis in Constitutione Pij IV. quæ ejus confirmatione, ac publicatione edita fuit, suffragari non potest contraria observantia, quæ ita infecta remanet, sive impedita, nè oriatur, juxtà hujusmodi clausularum notoriam virtutem, ac operationem *decis. 400 par. 9. & 199. par. 12. rec. ubi concordantes.* Id autem non urget in alio casu, in quo ex sola juris communis dispositione, vel intentione id pendeat; Et tamen non

semel, cum ea patientia, quæ Advocatorum quotidianus cibus est, audire, ac tolerare oportuit responsiones ad hanc distinctionem, quod scilicet ea contineret Advocatorum subtilitatem.

Quidquid igitur sit de cognitione causarum primæ Instantiæ Gubernatoribus, ac Baronibus localibus competente, ad terminos juris communis, de quo in jurisdictionalium, vel judicialium sedibus agitur *dicto*
10 *disc. 53. & 88. de iurisdict.* Quatenus pertinet, ad causas fori ecclesiastici, de quibus hoc decretum loquitur, quales dicuntur omnes illæ in quibus clerici, & personæ ecclesiasticæ à laicali foro penitus exemptæ sint, unde propterea in proprio foro ecclesiastico conveniendæ sunt; Ac etiam inter laicos sunt illæ causæ, quæ de sui natura ecclesiastici fori sunt, ut præsertim (absque limitatione) sunt causæ matrimoniales, in quibus de matrimonij fœdere, vel de separatione thori principaliter, ac de jure agitur, sive ubi agatur principaliter de jurepatronatus beneficiorum Ecclesiast. corum, cum similibus.

Licet enim, juxta Canonistarum, ac Romanæ Curiæ receptum sensum, ecclesiasticæ
11 dicantur quoque illæ causæ, in quibus inter laicos tractetur de bonis temporalibus, ac iq; differentibus, quæ sint de directo dominio Ecclesiarum, ac etiam reputentur causæ, sacrilegij, usuræ, concubinatus, ac similes, quæ mixti fori dicuntur, quamvis cum laicis agatur; Attamen diversi principatuum sæcularium mores vel styli id in praxi de facto non admittunt, ideoque certa regula desuper statui non potest.

Et licet in Rotæ præsertim decisionibus,
12 nimium frequens distinctio habeatur inter causas spirituales, & prophanas, quodque sub spiritualium nomine veniant solum beneficiales, in quibus de beneficij titulo agatur, omnes autem aliæ quamvis fori ecclesiastici, & inter ecclesiasticas personas, prophanæ reputentur; Attamen, ut in judicatorum sede advertitur, ista distinctio, solum effectum rem Sfortiæ, & compulsoriæ pereutit, non autem istum, vel similes. *sub tit. de iudic. disc. 3. ac etiam eo disc. in quo agitur. de remissoria, & de benef. disc. 99.*

Illud decretum, disputandi ansam dedit, an per illud derogatum censeatur privilegio
13 electionis fori, quod jus civile pupillis, ac viduis, aliisque miserabilibus personis concessit; Dubitandi rationem præbente, ampla derogatoria in eodem decreto contenta, quibuscumque privilegijs; Magis tamen receptum est, ut huic privilegio tanquam clauso in corpore juris, derogatum non censeatur, illudque adhuc vigeat in suis terminis, unde propterea etiam in causis fori ecclesiastici, illud præticari solet. *de hoc privilegio dict tit. de iurisdict. disc. 69 72 & 80.*

Ut etiam illud electionis fori privilegium, quod etiam non privilegiatis tribuit obliga-
14 tio in forma Cameræ Apostolicæ. *eod tit. de iurisdict. disc 71.*

In reliquis autem, cessantibus casibus limitatis, & de quibus habetur in ultima inspe-
15 ctione super causis curialibus; Quotidiana praxis Curiæ, est super istius decreti observantia, remittendi scilicet causas primæ instantiæ locorum Ordinarijs, quamvis agatur de beneficialibus, in quibus idem concilium decretum expressè loquitur.

Fenè verùm, quod nimium rara est ejusdem decreti praxis in causis beneficialibus, quoniam cum illæ frequentius, ac benè semper orti soleant à reservationibus, vel ab electionibus Apostolicis quarum vigore impetrationes fiunt contra provisos ab Ordinarijs, ideoque super Apostolicas provisionibus expediuntur literæ, cum certis executoribus,

Digitized by Google

bus dum congrua non est causarum cognitio coram Ordinarijs, qui partis interest aliquam quodammodo gerere dicuntur assistendo illis, qui ab eis provisi fuerint, idcirco, ut dictum est, nimium rara dignoscitur huius decreti praxis in causis beneficialibus quamvis de illis, idem decretum expresse loquatur.

Intrà districtum tamen Urbis (qui juxta modernam receptam praxim, ad quadraginta milliarium ambitum circumcirca se
16 protendit, quamvis antiquitus ille centum milliarium esset *de hoc districtu sub tit. de Regal. disc. 72. & 94 & sub tit. de præeminent. disc 1. de iurisdict. disc.* 50 istius decreti limitatio dignoscatur, quoniam etiam in prima instantia, aliqua Tribunalia eccl. fiastica Urbis, quæ causarum fori ecclesiastici cog-
17 nitionem habeant, ut est Tribunal Cardinalis Vicarij, ac etiam alterum Auditoris Cameræ, præventionem cum Ordinarijs locorum habere prætendunt, unde propterea plures desuper oriri solent quæstiones, quæ in jurisdictionali materia, ac etiam in relatione Curiæ insinuantur, *de iurisdict. disc.* 50 & 53. *& in relatione Curiæ.*

Hinc de consequenti, posita cognitione
18 causarum primæ instantiæ coram Ordinarijs locorum, resultat secunda pars superius distincta, quod scilicet, Legati, vel Nuntij, seu Gubernatores, alijque Apostolicæ Sedis Officiales, cum Ordinariorum subditis, atque in cognitione causarum primæ instantiæ se ingerere non possunt nec debent, nisi
19 ob Ordinarij negligentiam, cujus casus minimùm rarò, ac ferè unquũ in praxi datur, vel cum à partibus, vel ex accidentibus provenire soleant impedimenta, de facili hanc negligẽtiam excusantia, adeout pro meæ diuturnæ forensis vitæ tempore devolutionem causæ
22 ad superiorem ex isto capite negligentiæ nunquam practicari viderim; Verum in praxi inolevit usus melior appellationis à denegata justitia, faciendo scilicet tres instantias pro expeditione causæ, cum interpolatis die-
20 bus, & cum aliquo moderato intervallo inter unam, & alteram, in quarum singulis cõrinovatur protestatio appellationis à denegata justitia *tit. de iurisdict. disc. 68. & sub. tit. de iudic. in disc. appellationum.* Tunc etenim præsentando dictas instantias coram Iudice appellationis, dari solet inhibitio cum compulsoria pro transportatione actorum, & sic per viam appellationis, non autem per viam reassumptionis causæ, ratione negligentiæ.

Bene verum, quod penè indies hujusmodi quæstiones audiuntur inter Ordinarios,
21 & Legatos, vel Nuncios Apostolicos, super hujusmodi reassumptionibus; Respectu enim Legatorum, ubi sint extraordinarij, & de latere, qui cum magna potestate, ex aliqua extraordinaria causa transmittuntur ad Reges, & magnos Principes, non potest dari regula, ob facultates, quæ eis dantur per brevia particularia, quorum tenor attendendus est; Idemque dicendum venit respectu Legatorum ordinariorũ Status Ecclesiastici, Bononiæ scilicet, Ferrariæ, Emiliæ, & Vibini, & quandoque, (licet rarius), Marchiæ, & Umbriæ, quoniam licet de jure, sive per istud decretum, aliasque Apostolicas Constitutiones, intra certos limites eorum facultates restrictæ sint; Attamen per Brevia particularia, pleraque aliæ facultates illis concedi solent, cum instructionibus tamen, ut non nisi moderatè, ac raro ex aliqua urgenti causa eis utantur; Et consequenter neque certa regula desuper statui potest, cum totum pendeat ex tenore facultatum.

Quo verò ad Nuncios, isti sunt de duplici
22 ci specie; Alij enim qui sunt veri Nuncij ad Reges, & Principes cum facultatibus Le-

gati, ac Judicis appellationum, & recursuum
22 ab Ordinarijs, & in istis, procedit penè idem quod in Legatis, exceptis aliquibus majoribus, ac extra ordinarijs facultatibus, quæ per brevia particularia, ut supra, Cardinalibus Legatis, præsertim vero extraordinarijs de latere, concedi solent, ideoque in eis praxis docet hujus conciliaris decreti observantiam. *de aliquibus facultatibus Nuntij Neapolu sub tit. de jurisdict disc. 30. & in Miscellan. Eccles. disc. 22. & 23.*

Altera verò Nunciorum species est, potius impropria cum sola nuncupatione, quia non habent jura Legati, neque cognitionem
23 appellationum, & recursuum ab Ordinarijs, adeout in effectu sint solum collectores generales spoliorum, aliorumque jurium Cameræ, ac delegati, vel commissarij ad certum genus causarum, ut est præsertim Nuncius Apostolicus Regni Neapolitani, in hoc statu, in quo, absente Rege illud regitur per Vicarium, seu Proregem, quoniam ejus jurisdictio, cujus vigore, quandoque inhibet Ordinarijs, atque ab eis causas avocat, seu reassumit, est in certo genere causarum, concernentium, jus, & interesse Cameræ, ut sunt spolia clericorum, & fructus Ecclesiarum,
24 ac beneficiorum vacantium, necnon causæ illicitæ negotiationis ac alia, in quibus Fiscus Apostolicus jus habeat, vel habere prætendat juxta locorum praxim, ac stylos; Putà in bonis vacantibus clerici morientis absque legitimo hærede, vel in thesauris, qui in fundo Ecclesiæ inveniantur, pro ea portione quæ de jure debita sit, cum similibus juribus fisci ecclesiastici, pro diversis locorum, vel principatuum usibus, ac stylis, ex quibus hæc jura intrant, quoniam posita eorum competentia, intrat Nuncij jurisdictio, quæ habet speciem privativæ ad Ordinarios in personis subcollectorum singularum diœcesum, aliarumque Cameræ seu Tribunalis officialium, ac ministrorum.

Ac etiam ex aliquibus specialibus delegationibus est commissarius generalis regularium, aliorumque ecclesiasticorum exemptorum in toto Regno; Necnon habet cognitionem aliquorum delictorum, quæ vulgò campaniæ dicuntur, sive monetæ falsæ, ac aliorum, quæ in facultatibus expressa sint; In his tamen habet cum Ordinarijs cumulativam, adeout sit locus præventioni, non autem privativam, ut non bene ab eo Tribunali prætenditur; Ideoque ex his causis frequentes controversiæ audiuntur super earum avocatione, vel reassumptione, quam etiam in prima instantia, ob prætensionem privativæ, tentare solet atq; cũ debilibus Ordinarijs frequenter practicat. *in eisdem locis prox me supra citatis.*

In reliquis autem nullam habet ordinariã jurisdictionem jure territoriali, adeout se ingerere valeat in ijs, quæ ad Ordinarium loci pertinent, ultra casus sibi commissos, ut alibi advertitur *ibidem.*

Quoad tertium hujus decreti caput, ut, appellationes frivolæ non admittantur, spet Metropolitanos, vel per alios Judices appellationis; Cum istud decretum conciliare sufficientem non præberet medicinam, eo quia super hoc puncto, an appellatio sit frivola, necne, seu quando dicatur talis, certa regula statuta non est; Hinc proinde ista Sacra congregatio, vel altera Episcoporum, prius sub Clemente VIII. deindeque sub Urbano VIII aliqua edidit decreta generalia desuper modum præscribentia, quæ registrata habentur apud aliquos elaboratos collectores, quorum labores pro publica cõmoditate commendatione quidem digni sũt *apud Quarant. in summa Bullar. verbo Archiepisc. autorit & Bar. in Coll. 8, ac Con sess 13 de reformat. cap. 1.*

Ad

Adhuc tamen inter Ordinarios, & Metropolitanos quæstiones in una, vel altera ex prædictis Congregationibus audiri solent, ac etiam in Signatura Justitiæ, quando scilicet appellatio esset injusta, vel frivola ab aliquo decreto interloquutorio, vel alio incidenti, adeo ut causa remitti debeat Ordinario per eum terminanda, ut frequenter contigit.

Et quandoque recursus per Ordinarios adversùs Metropolitanorum inhibitiones haberi solent ad Sacram Congregationem
25 Immunitatis, ex eo quod prætendatur agi de causis immunitatem concernentibus, in quibus per ejusdem Sacræ Congregationis provisiones, Metropolitanis interdicta est, in ijs partibus, in quibus ipsa Sacra Congregatio manus apponere solet, atque occurrere potest, inhibendi, vel reassumendi facultas interdicta est. *Misc. Barn. Eccles. disc.* 2.

Quarta est provisio, ut Ordinarij, causas primæ instantiæ, infra biennium terminare debeant; Istaque provisio aliquam originem trahere videtur à dispositione juris civilis, qua tamen attenta, ubi causa intra præfinitum tempus non terminetur, resultat per-
27 emptio instantiæ, unde propterea irrogavit usus, ut illa ex suprema Principis [illegible] instauretur, quod sub instillationis spiritus vitæ termino explicari solet, ac propterea multæ per D D. tractari solent quæstiones super effectibus ex peremptione instantiæ, vel respectivè ex ejus instauratione resultantibus, aut quando uni, vel alteri sit locus, necne. *tit. de iudicijs, ubi de litis extinctione.*

De his autem non agitur in foro eccle-
28 siastico, in quo vivitur cum dispositione juris canonici; Quinimo neque in foro laicali ditionis temporalis Ecclesiæ, vel Status ecclesiastici, ex eadem ratione, quod vivatur cum dispositione juris canonici, qua attenta, instantia est perpetua, & nunquam perit, ideoque iste terminus biennij, potius consilium videtur, dum solum in foro ecclesiastico datur delertio litis, cujus praxis etiam rara est, dum ad ejus effectum requiritur lapsus longissimi temporis 30. annorum, qui neque sufficit, nisi, malum jus quoque accedat, ut in beneficiali materia præsertim de hoc agi solet: *ibidem, de iudicijs & titul. de benefic. discur. 92.*

Frequentes autem in Curia sunt disputationes super quinto hujus decreti requisito, ut Judex appellationis in causa non procedat non transportatis omnibus actis;
29 Hinc proinde, illa differentia dignoscitur, inter causas fori ecclesiastici de quibus istud concidiare decretum loquitur, & alias prophanas, quæ ad Curiam per appellationem trahuntur, ratione principatus [illegible]oralis, & quæ ut supra, sub isto decreto [illegible]n cadunt; Quod licet, ubi agitur de hac secunda specie, ad limites juris communis, sufficit transportatio actorum relevantium tantum; Ubi vero de prima specie causarum cadentium sub hoc decreto agitur requisitur transportatio integra omnium actorum, etiam irrelevantium tanquam de forma, adeout alias adesse videatur defectus jurisdictionis; Nisi agatur de aliquibus
30 incidentibus, puta attentatorũ, vel spolij &c. cum tunc sufficiat exhibere illa acta, ex quibus id justificetur, cum dicta forma præscripta sit in expeditione causæ principalis, 1õ autem super hujusmodi incidentibus, quibus prompiè occurrere congruat, ut latius in rerum judicialium sede advertitur, ubi quomodo de integritate constet. *de hac materia transportationu actorum sub tit de iudic.*

Sexta hujus decreti pars, vel provisio est, nè

nè pauperes extra provinciam trahantur,
32 quodque aliàs litis expensæ debeant eis suppeditari; Super hoc autem Sac. Concilium, juris communis dispositionem non alteravit, sed quod jam dispositum erat monuit, ideoque intrant eadem requisita generalia, 33 de quibus in judiciorum sede habetur, super suppeditatione alimentorum, & sumptuum litis collitiganti faciendis, qualia sunt paupertas, ac præsumptio boni juris; Remanente quæstione, pro Tribunalium diversis stylis decidenda, super qualitate causæ, an scilicet id procedat solùm in causa universali, ut de stricta juris censura verius videtur, vel 34 etiam in particulari juxtà æquiorem opinionem, quæ in Romana Curia magis recepta est. *dict. tit. de iudic. agendo de transportatione actorum.*

Desuper itaque regula generalis cuicumque ca[illegible]plicab lis statui non potest, quo-
53 niam [illegible]s prudenti arb trio remissum est dignoscere, quando dicatur adesse hæc vera paupertas, cum id pendeat ex qualitate personarum, dum id quod plebeum divitem reddit, in nobili, paupertatem importat, *habetur sub tit. de decim. disc. 19. & sub de tit. iudicijs super hac subministratione alimentorum & sumptuum.*

Idemque circa bonum jus, quod regulariter resultare solet ex sententia quamvis per appellationem suspensa, sive in Rota ex decisione, quamvis ea contineat actum merè extrajudicialem, adhuc tamen, etiam sine his aliqua summaria cognitio pro gustu ad hunc
34 effectum incidenter haberi solet.

Et quoad paupertatem; Quamvis illa di-
35 catur hominibus connaturalis, quoniam illi à natura nudi procreantur; Adhuc tamen ad istum effectum illa probanda est per allegantem, his exceptis, quos lex, pauperes, ac aliunde non provisos præsumit, ut sunt monachus, qui litem habeat cum Monasterio, uxor cum viro, à quo intro etiam ab ejus parte, durante causa matrimoniali hæc alimenta obtinet, ac etiam filius cum patre; Nisi hæc præsumptio per contrariam pro-
36 bationem elidatur, ac propterea totum pendet ex facti circumstantijs. *debu omnibus. ad materiam alimentorum, & sumptuum litis dicto tit. de iudic.*

Quia verò, ante sententiam, vel decisionem, quandoque pro causarum qualitate non expedit, ut judex ejus sensum super bono jure aperiat, vel ostendat, hinc prudentes
37 fieri solent provisiones, ut pauperi collitiganti absque declaratione, quod hæc alimenta debeantur, aliqua summa detur in causam declarandã, ut latius in dicta propria Sede judiciorum; De his autem, nimium rarò ac forte nunquam in ista, vel altera Sac. Congregatione agi contingit.

Notabilior autem magisque antiqui re-
38 gum status alterativa est penultima hujus decreti conciliatis superius distincta pars, in qua inferioribus Prælatis auferitur cognitio causarum criminalium, & matrimonialium, eaque jure delegato conceditur locorum [illegible]rijs eodem modo quo circa concernen[illegible]tiam animarum, ac administrationem sacramentorũ, seu publicas conciones, ac alia hujusmodi ab eodem Concilio allo. statuum est *sub tit. de iurisdict. disc. 2. cum pluribus seq.* Id etenim frequentes, & quotidianas producit quæstiones, inter locorum Ordinarios, & inferiores Prælatos, qui sub nomine Archidiaconorum, & Decanorum, in hoc decreto explicantur; Non
39 quidem super ejusdem decreti observantia, quando certum sit, quod de illis inferioribus Prælatis agatur, qui jurisdictionem aliquam ordinariam habeant in locis existentibus intra fines alicujus diœcesis; Sed potius

tis ſuper facto hujuſmodi ſituationis, quæ negari ſolet, prætendendo territorium ſeparatum, cum qualitate *Nullius*, quo caſu, eodem modo, quo de concernentibus curam animarum, alibi advertitur, tales Prælati, qui per veritatem ſint *Nullius*, cum materiali territorio ſeparato, non veniunt ſub hoc decreto, utpote venientes potius ſub nomine Ordinariorum, etiam cum iſta juriſdictione delegata ſupra inferiores Prælatos, dum habentur tanquam Epiſcopi, vel Diœceſani in proprio territorio, ut alibi latiùs advertitur. *dicto tit. de iurisdict. diſc. 1. cum plurib. ſeqq. & Miſcellan. Eccl diſc. 1.*

41

Vbi quoque enunciatur receptus hujus Sac. Congregationis ſtylus, quem etiam Ro-
40 ta reverenter in omnibus ſuſcipit quod ſcilicet iſta qualitas territorij ſeparati non præſumitur atque ubi non doceatur incontinenti de privilegio Apoſtolico claro, unde propterea recurratur ad immemorabilem, ad quam ſolùm, ceſſante privilegio, hæc probatio reſtringitur, tunc donec illa, per rem judicatam, vel per tres conformes canonizata ſit, decernitur manutentio Epiſcopo in

42

hujus delegatæ juriſdictionis quaſi poſſeſſione. *eod. diſc. 1. cum ſeqq. de iurisd.*

Ad hanc autem manutentionem impediendam, excitari ſolet quæſtio incertitudinis ſuper ſituatione, vel finibus, quoties locus non ſit undique à diœceſi circundatus, ſed alia adjaceat diœceſis, quo caſu, inſpici ſolet, an alter Epiſcopus ſit in cauſa, necne, ut latius in juriſdictionalis materiæ particularibus adnotationibus. *ibidem.*

Denium quoad ultimam ſuperius diſtinctam hujus decreti partem, cauſarum curialium graviorum, quia ſcilicet etiam in prima inſtantia, cauſæ in Curia committi, & cogniſci debeant; Certa, & determinata regula ſtatui non poteſt, cum ex facti qualitate, & circumſtantijs ad pendeat; Vnde propterea videtur materia arbitraria utriuſque Signaturæ, gratiæ, vel juſtitiæ, in quibus Tribunalibus potius quam in Sacris Congregationibus de hoc agi ſolet, ideoque relatio ſufficiet ad ea, quæ in judiciorum Sede, vel in Romanæ Curiæ relatione, ac praxi agendo, de utraque Signatura inſinuantur.

DISCURSUS XXXIV.

Ad ſeſſionem 25. de Regular. cap. 1. & 2.

SVMMARIVM.

1 *De obſervantia Regulæ per religioſos, & præſertim de vita communi monialium, quando demandari debeat.*

2 *Religioſi profeſſ. utriuſque ſexus, nil proprium habere poſſunt in particulari.*

3 *De eodem.*

4 *De conſuetudine monialium habendi annuos redditus vitalitios.*

5 *Reputatur pars dotis, eiuſque naturam habet.*

6 *De dote ſolita dari Monaſterio.*

7 *Quando hæc alterationem recipiat, ut ſit duplicata, ſeu &c.*

8 *Et quando ſit minor quam ſolita.*

9 *In vitalitio reddito non adest uniformitas, quæ in dote,*

10 *An* Monialis *alienet, vel retrocedat hanc vitalitiam ab gnationem.*

11 *Super prohibita proprietate, Moniales non differunt à viris Religiosis.*

12 *Monialium nomine ad hunc effectum, quænam veniant.*

13 14 & 15 *De militibus Hierosolymitanis, an possideant proprium, & disponant, quomodo, & quando.*

16 *De diversis stylis Religionum claustralium.*

17 *Quomodo intelligi debeat licentia, quæ conceditur* Religiosis *in particulari possidendi, & administrandi bona.*

18 *De dispositione favore* Religiosi *sub lege ut non quæratur* Religioni.

19 *An* Religiosus *professus sit exequutor ultimarum voluntatum.*

20 *Religiosi sunt capaces successionum, & fideicommissorum.*

21 *Cui Monasterio bona religioso delata applicentur.*

22 *De peculari instituto Societatis Iesu.*

23 *An Religio excludatur per dispositionem* Religiosi *ante professionem.*

24 *An Religiosus revocet testamentum factum ante professionem.*

25 *Religioso translato de una religione ad alteram, vel exeunte à Religione, an secum trahat bona.*

26 *Quid ubi egressus est ex causa nullitatis professionis*

27 *De facultatibus Prælatorum Regularium circa alienationes &c.*

IN primo istorum decretorum generaliter injungitur Regulatibus observantia regulæ, quam professi sunt, atque desuper, nulla forensis quæstio cadere soler, cum solum in Sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium, circa moniales, aliquando, cum consueta forma extrajudiciali, atque cũ solitis legibus prudentialibus, determinationes prodeant, super vita communi, cum ea in plerisque præsertim antiquis Monasterijs non habentibus illam formalem, beneque regulatam fundationem, quam habent moderna, non de facili exactè, ut decet, servari possit; Ac propterea, licet Sacra Congregatio prudenter locorum Ordinarijs, vitæ communis introductionem, vel observantiam injungere soleat; Attamen, ut pluries expertus sum, ejus prudentes sensus sunt, ut id cum debita discretione, pro Monasteriorum qualitate, ac viribus intelligendum sit; Unde propterea pluries experientia docuit, quod aliquorum Prælatorum zelus indiscretus, inducendi novitates, Monasterij viribus incongruas magna causavit damna, atque oportuit ad priorem statum, potius in deterius regredi; Est itaque res optima, & commendabilis, sed juxta vires, & quando commodè practicari potest, sin minus majora producit inconvenientia.

In altero autem decreto disponitur, ut regulares utriusque sexus, nihil habeant proprij, neque liceat superioribus bona stabilia alicui religioso concedere, ad privatum usumfructum, vel usum; Quoverò ad mobilia, detur solum aliquis usus permissivus, ad nutum superioris, ita tamen, ut statui paupertatis non adversetur.

Super hoc autem decreto, pariter certa & generalis regula, cuicumque casui applitabilis, statui non potest; Non quidem theoricè, ac in abstracto, cum generaliter certum sit juris principium, ut religiosus professus, quoties Apostolica dispensatio non accedat, nihil proprium habere valeat, cum id de directò adversetur statui regulari ob votum paupertatis, sed de facto & practicè, ob diversa Religionum instituta vel diversas

versas consuetudines ab Ecclesia toleratas, nimium diversa est praxis; Cum præsupposito tamen, quod agatur de Religionibus, vel Institutis capacibus in communi, adeout urgeat solum incapacitas in particulari, cum de Religionibus, quæ sint simpliciter incapaces, tam in communi, quam in particulari hæc inspectio non cadat *de hoc agitur sub tit. de Regular. disc. 56. & 57.*

Distinguendo itaque moniales, à viris regularibus; Quatenus ad moniales pertinet;
4 Ex generali consuetudine ab Ecclesia tolerata, quoties alicujus Monasterij particulare institutum aliter non suadeat, monialibus assignari solet ex obligatione, vel benevolentia, à conjunctis, vel benovolis, annua, vel
7 menstrua vitalitia præstatio, ad earum liberam dispositionem, pro extraordinarijs indigentijs, vel honestis usibus, absque eo quod superiores se ingerant; Neque illa servetur communis depositi forma, quæ in regularibus viris servari solet, ut infra, adeout nimium rari sint casus, in quibus superiores hujusmodi assignationis usum, vel administrationem impediant; Nisi quoties
8 imprudentia monialis, ita cogat, quia nempe abutatur, atque convertat in usus parum honestos, seu statui religioso parum congruos. *dicto disc. 56. de Regular. & tit. de donat. disc. 25. & 32.*

Adeoque communis est ista consuetudo,
5 quod hujusmodi assignatio reputetur pars dotis, ideoque de necessitate præstanda est per eos, qui dotare tenentur, undè etiam pro ea intrat illud subsidiarum remedium,
6 quod lex super bonis fideicommissi concedit *tit. de dote disc. 155. & 177. & alibi.* Cum etenim pro frequentiori usu, illa dos, quæ datur Monasterio, modica sit ac rigorosè non proportionata suppeditationi omnium, quæ præsertim pro vestitu, alijsque extraordinarijs indigentijs, vel honestis usibus necessaria sunt, undè propterea Monasterium in communi non suppleat sufficienter in omnibus, hinc proinde reputatur pars dotis, vel pars alimentorum.

Quamvis autem id, quod Monasterio præstatur sub nomine dotis, certam ac uniformem taxam habeat absque licentia Sacræ Congregationis inalterabilem in particulari, cum solum Episcopo concedatur facultas ex justo motivo augendi, eamdem taxam generaliter pro omnibus *eod. tit. de dote disc. 11. & 167.* Solumque argumentum, vel diminutio oriri soleat accidentaliter & ex particularibus circumstantijs, puta quia agatur de supernumeraria, vel de tertia sorore aut de muliere corrupta, seu alium patiente defectum, cum in his, ac similibus casibus pro facti qualitate, vel ex Sacræ Congregationis arbitrio, dos duplicata, ac etiam major præstari soleat. *dicto disc. 167.*

Idque etiam, ex plurium Monasteriorum consuetudine practicetur cum mulieribus exteris, ut scilicet duplicatam, seu alias majorem solvant dotem, quàm cives, ex nimium probabili ratione, quod à civibus Monasterium fundatum fuerit, atque antiquam recognoscat dotem; Sive quandoque minui soleat ob personales virtutes puellæ recipiendæ, sive ob merita majorum, qui fuerint Monasterij fundatores, vel benefactores pro arbitrio S. Congregationis, cujus licentia in hoc requiritur, quoties certa lex fundationis non accedat. *eod. disc. 167.*

Attamen, in hujusmodi menstruis, vel annuis vitalitijs assignationibus, non intrat hæc taxa uniformis, quoniam, etiam de justitia intrat illa difformis taxa, quæ pro personarum qualitate fieri debet, cum illis generalibus regulis, quæ habentur super taxa dotis congruæ, vel de paragio, *de dote disc.*

Super hujus præstationis alienatione, vel
10 retrocessione, seu demissione quæstiones cadere solent, an scilicet id monialem sine consensu Monasterij, ac superiorum, aliisque solemnitatibus fieri valeat, quod certam non recipit regulam cuicumque casui applicabilem cum plures desuper cadant distinctiones, recensitæ in rerum regularium particularibus adnotationibus, ubi videri potest. *de Regular. disc 56. & 57. de donat. disc. 25. 32. de dot. disc. 167. & alibi.*

In reliquis autem moniales non differunt à religiosis viris professis, super dicta generica incapacitate habendi proprium in particulari, cum in eis pariformiter intret,
11 eadem ratio voti paupertatis, quodque propterea omnia bona, & jura, quæ ex ejus persona deferuntur, eodem modo quo in religiosis viris, directè, ac immediatè, independenter à persona ipsius monialis, acquirantur Monasterio, juxta opinionem Canonistarum receptam in Curia Romana, atque generaliter tenendam in foro ecclesiastico,
12 adeout nulla dignoscatur differentia.

Quando autem in hoc proposito monialium sermo habetur, intelligitur de illis, quæ
13 cum lege clausuræ in aliquo formali monasterio, prævio anno novitiatus, ad præscriptum Sacri Concilij Tridentini, solemnem, ac validam emiserint professionem, cum tribus votis substantialibus castitatis, paupertatis, & obedientiæ; Secus autem ubi de illis agatur mulieribus, quæ in aliqua domo formam Monasterij habente, tam in habitu, quam in instituto, religiosè vivant, atquè pro monialibus publicè habeantur, nilque ab eis de facto deferre videantur; Verè tamen tales non sint, quia dictam solemnem irretractabilem professionem non emittant, quamvis quemdam faciant promissionis actum qui, professionis speciem redoleat (ut ex. gr.) sunt Oblatæ celeberrimi Monasterij Turris Speculorum Urbis, ad cujus instar alia per Orbem catholicum habentur, quoniam istæ reverà non sunt moniales, sed potius personæ sæculares; in quibus inspectio cadit, an dici valeant ecclesiasticæ ad effectum exemptionis fori, ut in suis respective sedibus plures advertitur. *tit. de Regular. disc. 50. tit de dote disc. 5. & 167. tit. de iurisdict disc 45.*

Quovero ad religiosos viros, pariter Religionum diversum institutum in hoc attendendum venit; Vbi enim agitur de Religionibus militaribus, quæ sint veræ Religiones
14 cum solemni professione, ac formali emissione trium vororum, prævio anno probationis ad præscriptum hujus Sacri Concilij, ut est præsertim sac. Religio Hierosolymitana, & tunc quamvis legitimè professi, in omnibus sint veri religiosi, unde propterea sunt intestabiles, atque incapaces possidendi aliquid in particulari jure dominij, sed adinstar aliorum religiosorum, omnia bona & jura eis delata, seu aliàs quæsita directè acquirantur Religioni *tit. de testamen. disc. 9. & 35.* Attamen quia vivunt extra claustra in privatis domibus more sæcularium, & cum eodem sæculari fastu, seu decore; Hinc proinde eis conceditur usus, ac libera administratio omnium reddituum, & bonorum, tam commendarum, ac dignitatum ipsius Religionis, quam patrimonialium, &
15 acquisitorum, adeout, de facto habeantur milites ditissimi, qui magnatitio etiam more vivant; Moriendo autem commendabilis stylus Religionis est, negligendi, sibi aliàs de jure debitam successionem in bonis stabilibus, antiquis, & patrimonialibus, unde propterea de facili M. Magister (qui hanc potestatem habet), cuilibet petenti, licentiam de his testandi, seu alias disponendi concedit; In

ac-

acquisitis autem secus, quoniam, licet possit, non tamen solet hanc licentiam concedere, nisi aliquando per viam compositionis, ut faciat Camera Apostolica cum Episcopis, & clericis. *dicto disc. 9. de testam.*

Ubi verò agitur de religiosis clausttalibus, pariter diversus est Religionum stylus,
16 quoniam in plerisque, toleratur idem usus, de quo supra, in monialibus, habendi ad ejus dispositionem aliquem vitalitium annuum, vel menstruum redditum; In plerisque autē non, sed eumdem redditum, aliasque obventiones tenere opottet penes superiorem, sivè in communi ærario Conventus, atque ubi occasio præbeat erogandi aliquam summā, pro religiosis, honestisque usibus, ut ea petatur à superiore; Et in aliquibus magis late proceditur; quod scilicèt, si religioso obvenit aliqua hæreditas, vel alia successio, ei permittitur usus, ac administratio fructuum, & emolumentorum ad vitam; Idque etiam in Religionibus, in quibus id non sit in usu, quandoque per gratiam specialem à Papa per literas in forma brevis, sive etiam per organum S. Congregationis Regularium concedi solet. *in casu de quo apud Bich. decis. 508. & sub tit de fideicom. disc. 64.*

In omnibus autem casibus prædictis, vel similibus, hæc tacita, vel expressa licentia, intelligenda venit discretè, pro necessarijs, vel
17 saltem honestis, ac pijs usibus religioso professo congruis, non autem pro ijs, qui incongrui sint; Unde propterea in facti contingentia cum religiosus cujusdam ordinis Mendicantium dispensationem pontificiam obtinuisset super administratione, ac dispositione cujusdam sibi obventæ hæreditatis, donec viveret, independenter à superioribus, ipse autem aliquas pecuniarum summas erogasset in census vitalitios, ut ita majorem obtineret fructum, per ejus verò mortem sors principalis amitteretur; Rota censuit istum contractum fuisse invalidum ideoque per dicti religiosi mortem factum non fuisse locum sortis lucro; Verum quod in eam imputati deberent aliqui fructus soluti, assignata ratione prædicta, quod scilicet hujusmodi dispensationes, vel promissiones, intelligendæ veniunt discretè, pro usibus pijs, ac honestis, non autem cum effrænata facultate dissipandi etiam sortem. *dicta decis. 508. Bich.*

Ut autem religiosi aliquarum Religionū, in quibus circa hoc strictius vivitur, effugi-
18 ant hanc necessitatem tenendi has annuas, vel menstruas præstationes, aliosvè proventus, sub omnimoda dependentia superioris, qui prudenter aliquando inquirere solet, in quosnam usus ea pecunia erogetur, vel erogānda sit, adhiberi solet cautela, ut ijdem testatores, seu elargitores, expressam adijciant legem, quod Monasterio, vel Religioni, ejusque superioribus nullum jus desuper acquiri possit, unde propterea intrat quæstio, an hoc præceptum valeat, idque non modicam habet opinionum scissuram; Aliquibus volentibus, ut ista lex per disponentem adjecta, præcisè servari debeat, atque suprema voluntas non violari; Alijs autem in oppositum volentibus, ut hujusmodi lex vitiata remaneat, atque pro non scripta habenda sit, ac propterea dispositio pura censeatur; Et alijs, mediam conciliativam tenentibus opinionem, ut dominium habituale bonorum, ac reddituum, ob incapacitatem religiosi in particulari, acquiratur Religioni, vel Monasterio, administratio autem, & actualis dispositio, permitti debeat religioso, ut voluntas testatoris non violetur, ita tamen quod remaneat superiori dicta facultas investigandi in quid scilicet erogetur. *sub tit. de donat. disc. 26 & de testam. disc. 56. & 36. & disc. 56. de Regular.*

Ad id autem quoque evitandum, alia ad-
19 jci solet cautela, ut per disponentem, religiosus deputetur exequutor, ad effectum distribuendi illos redditus in occultos usus, sibi fiducialiter commissos, cum liberatione ab onere reddendi rationes, vel publicandi usus, quos ipse cupiat remanere occultos; Verum quia iste solet esse color quæsitus, vel affectata cautela, ut legi fraus fieret; Idcirco pro facti qualitate, & circumstantijs, materia est regulanda, an scilicet ex eis constet, quod revera testator illi religioso, puta confessario, aliquos commiserit usus quorum publicatio defuncti famæ, ac existimationi præjudicare possit; Vel è converso, sufficiens fumus habeatur, dictæ fraudis, vel affectatæ cautelæ; Unde propterea facti potius, quam juris est quæstio, pro singulorum casuum qualitate, & circumstantijs decidenda. *dicto disc. 56. de testam.*

Quia verò frequenter contingit, ut ex
20 persona religiosi, successiones directæ, vel fideicommissariæ, deferantur; Dum receptum est, ut cessante expressa, vel conjecturata voluntate testatoris, professio in Religione capaci in communi, non tollat jura sanguinis, ideoque religiosi professi succedant in
21 fideicommissis, ac majoratibus qui sæculare administrationem annexam non habeant, ut in fideicommissaria materia particulariter advertitur. *de fideicommiss disc. 7. & 63. cum seqq.*

Sive quod ob prædictas viralitias decur-
21 sas annualitates non exactas, aliquam notabilem summam conflari contingat, quam non congruit esse ad religiosi liberam dispositionem in particulari; Hinc proinde, quæstio intrat, super applicatione, cui scilicet Monasterio, vel Conventui, vel quibus usibus id applicandum sit, & an ipse religiosus in hoc aliquod habeat arbitrium, quod determinationem recipit ex facti circumstantijs, diversisque distinctionibus in Regularium rerum particularibus adnotationibus recensitis. *disc. 57 de Regular.*

Societas autem Jesu, quoddam peculiare
22 Institutum habet, ab alijs Religionibus diversum, quod scilicet ejus alumni, quamvis post legitimum peractum novitiatum eam emittant professionem, quam alij regulares emittere solent, cum tribus solitis, ac essentialibus, castitatis, paupertatis, & obedientiæ votis, adeout sæculares, vel novitij amplius non dicantur; Attamen quoad istam incapacitatem, non dicuntur verè professi, neque aliam contrahunt incapacitatem, de qua *in cap. sequenti*, nisi post emissum quartum votum, per quod verè, ac propriè professi censentur, cum interim liberum sit Superiori eos dimittere, unde propterea in quodam implicito statu sæculari esse videntur, cum data dimissione, illum per quamdam speciem postliminij reassumant, ac propterea etiam pensiones ecclesiasticas retinent. *tit. de Regular. disc 63.*

Super dicto autem jure, quod Religio,
23 vel Monasterium, (juxta Canonistarum opinionem), directè, ac immediatè haber, in successionibus, alijsque juribus religioso obventis, quæstio cadit, an illud, quod per ipsum religiosum jam professum impediri non potest, adeout etiam eo expressè recusante, Religio, vel Monasterium, agnoscere valeat, adhuc tamen impediri possit per ejusdem dispositionem factam ante professionem, per translativam, scilicet, vel extinctivam renuntiationem, aliamve dispositionem; Et licet aliqui negent, quasi quod ista sit dispositio in tempus inhabile collata; Verior tamen, atque in praxi recepta est opinio affirmativa. *tit. de Renun. disc. 7. & hic in disc. sequenti.*

Quæ-

Quæstione eadente, an ipsi religioso, qui ante professionem testatus fuerit, seu aliam
24 fecerit dispositionem, eam revocare liceat; Atque verior, magisque recepta videtur negativa, nisi de ambiguæ voluntatis declaratione agatur, quæ sibi permissa est. *tit. de testam. disc 35.*

Contingente autem casu, quod religiosus vel monialis de una Religione ad aliam,
25 vel respective de uno Monasterio ad alterum transferatur; Atque præsuppositio valido, ac licito transitu (cum eo illicito existente nulla cadat quæstio), intrat dubitatio, an bona primæ Religioni, vel Monasterio jam delata, & quæsita, ipsius religiosi personam sequantur, necnè; Rata verò solet hodie esse ista quæstio, quoniam cum hujusmodi transitus, licitus non detur sine licentia S. Congregationis, quæ superiorum consensum desiderare solet vel saltem eos audire, idcircò hujusmodi quæstionibus præventivè occurritur expressè desuper providendo occasione concedendi dictam facultatem.

Quatenus verò casus præbeat, ut hæc provisio non adsit; Quamvis non modica, desuper dignoscatur opinionum diversitas, Attamen distinctio est, quod; Aut agitur de illis bonis, quæ in eo statu religioso, atque Illius occasione quæsita sint, independenter à persona propria ubi consideretur tanquã sæcularis; Puta ex eleemosynis, aliisque elargitionibus pijs, vel etiam (pro frequentiori contingentia) ex emolumentis ratione prædicationis, vel cathedræ; Et tunc penes primam Religionem vel Monasterium remanere debeant; Ubi verò de alijs patrimonialibus, seu alias occasione personæ tanquam sæcularis, ista sequantur personam, atque ad aliam Religionem, vel Monasterium transeant. *de Regular. disc. 39. & 57.*

Illa verò non recuperat Monasterio, vel Religioni jam quæsita, si occasione Episcopatus, vel ex alia causa, quamvis licita, ad sæculum redeat, nisi Apostolica concessio aliter suadeat, vel esset egressus ex causa annulationis professionis. *ibidem.*

Ea verò quæ post egressum acquirantur, vel obveniant, quamvis per illum religionis vinculum non solvatur, adeout adhuc
26 religiosus de facto extra clausura suæque Religionis gremium vivat, non tamen Religioni, vel Monasterio quæruntur, sed ex Apostolica Constitutione Gregorij XIII. acquiruntur Cameræ, quæ in eis succedit. *dicto disc. 57. de Regular.*

De facultatibus autem superiorum regulatium alienandi bona Religionis, vel Monasterij, sive contrahendi debita, in rerum
27 Regularium sive in alienationis bonorum Ecclesiæ, aut debiti, & crediti sedibus particularibus agitur, cum diversas hæc recipiant distinctiones, non de facili insinuabiles absque nimia digressione. *tit. de alienat. & contract. disc. 9. & de regular. disc. 55.*

DIS-

DISCURSUS XXXV.

Ad sessionem 25. de Regular.. cap. 3.

SUMMARIUM.

1 *Statuitur generalis capacitas Religionum in communi possidendi bona duabus exceptis.*
1 *Non debet in Monasteriis recipi maior numerus ultrà vires.*
2 *De nova erectione Monasteriorum, vel Conventuum.*
4 *Regulares distinguuntur in Monachos, & in Mendicantes.*
5 *Quales sunt Monachi.*
6 *Et quales sint Mendicantes.*
7 *Canonici Regulares, de qua specie sint.*
8 *Distinguuntur Mendicantes in veros, & privilegiatos.*
9 *De eodem de quo num. 1.*
10 *Intrat regula generalis, quod omnis Religio est capax.*
11 *Quid de Theatinis, & Iesuitis, & in specie Latium explicatur institutum Societatis Iesu.*
12 *De aliqua relaxion. in hoc Minorum Observantium & quomodo.*
13 *In quibus incapacitas Capuccinorum, & Observantium intret.*
14 *De decreto, de quo num. 2 quomodo procedat in Monialibus.*
15 *Quid in Monasteriis, vel Conventibus virorum.*
16 *An redditus unius Conventus applicari possint alteri.*
17 *De requisitis novarum fundationum Monasteriorum virorum.*
18 *Et de illis Monialium &c.*

IN hoc decreto plura statuuntur; Primò 1
tempè ad multas ambiguitates ac scrupulositates removendas omnibus Monasteriis, 4
tam virorum, quàm mulierum, etiam Ordinum Mendicantium, conceditur facultas possidendi bona immobilia, & reddi-
tus, quamvis aliàs propriæ Constitutiones 2
prohiberent, exceptis, Capuccinis, & 5
Minoribus Observantibus; Secundò ut in eisdem Monasteriis, ita effectis capacibus, non recipiatur monialium, seu religiosorum major numerus, quam Monasterij red-
ditus sustentare valeat; Et tertio, ut in fu- 3
turum Monasteria, vel domus regulares non erigantur, nisi cum licentia Episcopi, in cujus diœcesi erectio facienda est; Quare de his distinctè agendo.

Quatenus ad primam partem pertinet (ut alibi advertitur) duæ sunt regularium species; Monachorum scilicet, & Mendicantium.

Monachorum autem nomine veniunt professores Ordinis S. Benedicti, qui primus fuit in Ecclesia Latina, illeque divisus est in plures Congregationes, ut præsertim citra montes sunt, Cassinenses, Cistercienses, Chartusiani, Camaldulenses, Olivetani, Vallum brosani, Silvestrini, & Montis Virginis, aliæque plures adsunt Congregationes ultra montes præsertim in Germania Brusseldensis, & aliæ; Aliæque in Hispania, Ac etiam in plerisque Germaniæ, Galliæ, & Poloniæ partibus idem antiquus ordo, qui Monachorum nigrorum dicebatur, retinet pri-

primævum institutum singularitatis Monasteriorum; Ac etiam Monachi dicuntur professores Ordinis S. Basilij, qui est primus in Ecclesia Græca. *tit. de iurisdict. discur. 29. & de Regular. disc. 19.*

Mendicantes verò, originariè sunt quatuor Religiones quæ attento saltem tempore Apostolicæ approbationis, ac reductionis ad formam Universitatis, vel Reipublicæ sunt coætaneæ; Prædicatorum scilicet Sancti Dominici, Minorum Sancti Francisci; Eremitarum S. Augustini, & Carmelitarum; Ex quibus respectivè (prima excepta) aliæ prodierunt Religiones filiales, seu reformatæ per quamdam speciem restitutionis primi rigorosi Instituti; Deindeque plures aliæ exortæ sunt Religiones, vel Congregationes etiam sub nomine clericorum regularium, quæ sub hac specie mendicantium veniunt. *tit. de Regular. discur. 63. & de Regul. disc. 57.*

Canonici verò regulares, sub clero sæculari potius recenseri solent, seu quamdam terriam speciem constituunt, adeout neque Monachi, neque Mendicantes dicantur. *tit. de præeminent. disc. 24. & dicto disc. 19. de Regular.*

Quamvis autem Mendicantium vocabulum, significet illam mendicitatem, cum qua, ad differentiam monachorum, isti ordines fundati fuerunt; Attamen idem nomen retinent, quodammodo in ratione privilegiativa quamvis immutato antiquo statu per indulta Apostolica particularia, deinde verò per hoc decretum conciliare, derelicta mendicitate, adinstar monachorum ex redditibus vivant; Unde propterea stante introductione Religionum reformatarum, veram mendicitatem profitentium, inolevit distinctio, per antiquiores etiam tradita, inter Mendicantes per fictionem, seu privilegium, & illos per veritatem; Ista etenim distinctio antiquiori tempore ac ante hujus decreti editionem, magis frequens erat, quoniam in eadem Religione diversimodè vivebatur, quod scilicet in una provincia, vel regione, vel in aliquibus respectivè Conventibus vivebatur cum omnimoda mendicitate, in alijs verò secus, quod dissensionum, ac scandalorum occasionem præbebat quasi quod illi, qui aliquos obtinebant redditus; Institutum violarent, & scandalosè agerent. *de distinctione Mendicantium dicto disc. 57. de Regul.*

Ut itaque hujusmodi, ac alijs inconvenientibus occurretur, istud prodijt decretum, per quod exceptis duabus Religionibus reformatis ejusdem Ordinis, Minorum Observantium, scilicet, & Capuccinorum, quæ primævum veræ mendicitatis, ac paupertatis Institutum profitentur) generaliter alij utriusque sexus regulares redditi sunt capaces possidendi, bona, & redditus in communi.

Et consequenter, ex vulgari axiomate, quod exceptio firmat regulam generalem in casibus non exceptis, statui potest propositio generica, ut omnis Religio, seu omne Institutum, vel Monasterium respectivè, præfatis duabus Religionibus, capacitatem habeat atque sub genere mendicantium per fictionem, vel privilegium veniat.

Et quamvis aliæ habeantur Religiones, quæ veram mendicitatem profitentur, ut præsertim est Religio Clericorum regularium, qui vulgò Theatini nuncupantur, ac etiam est Societas Jesu, in domibus tamen professis, non autem in Collegijs; Attamen est potius quædam mendicitas impropria, in ordine ad non retentionem bonorum stabilium, vel æquipollentiũ, ut ex eorum fructibus, vel redditibus vivatur, non autem

nè pauperes extra provinciam trahantur,
32 quodque aliàs litis expensæ debeant eis suppeditari; Super hoc autem Sac. Concilium, juris communis dispositionem non alteravit, sed quod jam dispositum erat monuit, ideoque intrant eadem requisita generalia, de quibus in judiciorum sede habetur, super suppeditatione alimentorum, & sumptuum litis collitiganti faciendis, qualia sunt paupertas, ac præsumptio boni juris; Remanente quæstione, pro Tribunalium diversis stylis decidenda, super qualitate causæ, an scilicet id procedat solùm in causa universali, ut de stricta juris censura verius videtur, vel
33 etiam in particulari juxtà æquiorem opinionem, quæ in Romana Curia magis recepta est *dict. tit. de iudic. agendo de transportatione actorum.*

Desuper itaque regula generalis cuicumque ca[illegible]plicab lis statui non potest, quoniam [illegible]is prudenti arbitrio remissum est dign[illegible]ere, quando dicatur adesse hæc vera paupertas, cum id pendeat ex qualitate personarum, dum id quod plebeum divitem reddit, in nobili, paupertatem importat, *habetur sub tit. de decim. disc. 19. & sub de tit. iudicijs super hac subministratione alimentorum & sumptuum.*

Idemque circa bonum jus, quod regulariter resultare solet ex sententia quamvis per appellationem suspensa, sive in Rota ex decisione, quamvis ea contineat actum merè extrajudicialem, adhuc tamen, etiam sine his aliqua summaria cognitio pro gustu ad hunc effectum incidenter haberi solet.

Et quoad paupertatem; Quamvis illa di-
35 catur hominibus connaturalis, quoniam illi à natura nudi procreantur; Adhuc tamen ad istum effectum illa probanda est per allegantem ijs exceptis, quos lex, pauperes, ac aliunde non provisos præsumit, ut sunt monachus, qui litem habeat cum Monasterio, uxor cum viro, à quo ipso etiam ab ejus patre, durante causa matrimoniali hæc alimenta obtinet, ac etiam filius cum patre; Nisi hæc præsumptio per contrariam pro-
36 bationem elidatur, hæc propterea totum pendet ex facti circumstantijs. *debu omnibus. ad materiam alimentorum, & sumptuum litis dicto tit. de iudic.*

Quia verò, ante sententiam, vel decisionem, quandoque pro causarum qualitate non expedit, ut judex ejus sensum super bono jure aperiat, vel ostendat, hinc prudentes
37 fieri solent provisiones, ut pauperi collitiganti absque declaratione, quod hæc alimenta debeantur, aliqua summa detur in causam declarandã, ut latius in dicta propria Sede judiciorum; De his autem, nimium rarò ac forte nunquam in ista, vel altera Sac. Congregatione agi contingit.

Notabilior autem magisque antiqui regum status alterativa est penultima hujus
38 decreti conciliaris superius distincta pars, in qua inferioribus Prælatis auferrur cognitio causarum criminalium, & matrimonialium, eaque jure delegato conceditur locorum [illegible]rijs eodem modo quo circà concernen[illegible]ram animarum, ac administrationem Sacramentorũ, seu publicas conciones ac alia hujusmodi ab eodem Concilio alib. statutum est *sub tit. de iurisd. disc. 8. cum pluribus s-qq.* Id etenim frequentes, & quotidianas producit quæstiones, inter locorum Ordinarios, & inferiores Prælatos, qui sub nomine Archidiaconorum, & Decanorum, in hoc decreto explicantur; Non
39 quidem super ejusdem decreti observantia, quando certum sit, quod de illis inferioribus Prælatis agatur, qui jurisdictionem aliquam ordinariam habeant in locis existentibus intra fines alicujus diœcesis; Sed potius

as ſuper facto hujuſmodi ſituationis, quæ negari ſolet, prætendendo territorium ſeparatum, cum qualitate *Nullius*, quo caſu, eodem modo, quo de concernentibus curam animarum, alibi advertitur, tales Prælati, qui per veritatem ſint *Nullius*, cum materiali territorio ſeparato, non veniunt ſub hoc decreto, utpote venientes potius ſub nomine Ordinariorum, etiam cum iſta juriſdictione delegata ſupra inferiores Prælatos, dum habentur tanquam Epiſcopi, vel Diœceſani in proprio territorio, ut alibi latiùs advertitur. *dicto tit. de iurisdict. diſc. 1. cum plurib. ſeqq* & *Miſcellan. Eccl diſc. 1.*

Vbi quoque enunciatur receptus hujus Sac. Congregationis ſtylus, quem etiam Ro-
40 ta reverenter in omnibus ſuſcipit quod ſcilicet iſta qualitas territorij ſeparati non præſumitur atque ubi non doceatur inconcuſſi de privilegio Apoſtolico claro, unde propterea recurratur ad immemorabilem, ad quam ſolùm, ceſſante privilegio, hæc probatio reſtringitur, tunc donec illa, per rem judicatam, vel per tres conformes canonizata ſit, decernitur manutentio Epiſcopo in hujus delegatæ juriſdictionis quaſi poſſeſſione. *eod. diſc. 1. cum ſeqq. de iurisd.*

Ad hanc autem manutentionem impediendam, excitari ſolet quæſtio incertitu-
41 dinis ſuper ſituatione, vel finibus, quoties locus non ſit undique à diœceſi circundatus, ſed alia adjacear diœceſis, quo caſu, inſpici ſolet, an alter Epiſcopus ſit in cauſa, necne, ut latius in juriſdictionalis materiæ particularibus adnotationibus. *ibidem.*

Demum quoad ultimam ſuperius diſtinctam hujus decreti partem, cauſarum curia-
42 lium graviorum, quia ſcilicet etiam in prima inſtantia, cauſæ in Curia committi, & cognoſci debeant; Certa, & determinata regula ſtatui non poteſt, cum ex facti qualitate, & circumſtantijs id pendeat; Vnde propterea videtur materia arbitraria utriuſque Signaturæ, gratiæ, vel juſtitiæ, in quibus Tribunalibus potius quam in Sacris Congregationibus de hoc agi ſolet, ideoque relatio ſufficiet ad ea, quæ in judiciorum Sede, vel in Romanæ Curiæ relatione, ac praxi agendo, de utraque Signatura inſinuantur.

DISCURSUS XXXIV.

Ad ſeſſionem 25. de Regular. cap. 1. & 2.

SVMMARIVM.

1 *De obſervantia Regulæ per religioſos, & præſertim de vita communi monialium, quando demandari debeat.*
2 *Religioſi profeſſi utriuſque ſexus, nil proprium habere poſſunt in particulari.*
3 *De eodem.*
4 *De conſuetudine monialium habendi annuos reditus vitalitios.*
5 *Reputatur pars dotis, eiuſque naturam habet.*
6 *De dote ſolita dari Monaſterio.*
7 *Quando hæc alterationem recipiat, ut ſit duplicata, ſeu &c.*
8 *Et quando ſit minor quam ſolita.*

9 *In vitalitio redditu non adeſt uniformitas, quæ in dote,*

10 *An* Monialis *alienet, vel retrocedat hanc vitalitiam aſſignationem.*

11 *Super prohibita proprietate, Moniales non differunt à viris Religioſis.*

12 *Monialium nomine ad hunc effectum, quænam veniant.*

13 14 & 15 *De militibus Hieroſolymitanis, an poſſideant proprium, & diſponant, quomodo, & quando.*

16 *De diverſis ſtylis Religionum clauſtralium.*

17 *Quomodo intelligi debeat licentia, quæ conceditur* Religioſis *in particulari poſſidendi, & adminiſtrandi bona.*

18 *De diſpoſitione favore* Religioſi *ſub lege ut non quæratur* Religioni.

19 *An* Religioſus *profeſſus ſit executor ultimarum voluntatum.*

20 *Religioſi ſunt capaces ſucceſſionum, & fideicommiſſorum.*

21 *Cui Monaſterio bona religioſo delata applicentur.*

22 *De peculari inſtituto Societatis Ieſu.*

23 *An Religio excludatur per diſpoſitionem* Religioſi *ante profeſſionem.*

24 *An Religioſus revocet teſtamentum factum ante profeſſionem.*

25 *Religioſo translato de una religione ad alteram, vel exeunte à Religione, an ſecum trahat bona.*

26 *Quid ubi egreſſus eſt ex cauſa nullitatis profeſſionis*

27 *De facultatibus Prælatorum Regularium circa alienationes &c.*

IN primo iſtorum decretorum generaliter injungitur Regularibus obſervantia regulæ, quam profeſſi ſunt, atque deſuper, nulla forenſis quæſtio cadere ſoler, cum ſolum in Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, circa moniales, aliquando, cum conſueta forma extrajudiciali, atque cũ ſolitis legibus prudentialibus, determinationes prodeant, ſuper vita communi, cum ea in pleriſque præſertim antiquis Monaſterijs non habentibus illam formalem, beneque regulatam fundationem, quam habent moderna, non de facili exactè, ut decet, ſervari poſſit; Ac propterea, licet Sacra Congregatio prudenter locorum Ordinarijs, vitæ communis introductionem, vel obſervantiam injungere ſoleat; Attamen, ut pluries expertus ſum, ejus prudentes ſenſus ſunt, ut id cum debita diſcretione, pro Monaſteriorum qualitate, ac viribus intelligendum ſit; Unde propterea pluries experientia docuit, quod aliquorum Prælatorum zelus indiſcretus, inducendi novitates, Monaſterij viribus incongruas magna cauſavit damna, atque oportuit ad priorem ſtatum, potius in deterius regredi; Eſt itaque res optima, & commendabilis, ſed juxta vires, & quando commodè practicari poteſt, ſin minus majora producit inconvenientia.

In altero autem decreto diſponitur, ut regulares utriuſque ſexus, nihil habeant proprij, neque liceat ſuperioribus bona ſtabilia alicui religioſo concedere, ad privatum uſumfructum, vel uſum; Quoverò ad mobilia, detur ſolum aliquis uſus permiſſivus, ad nutum ſuperioris, ita tamen, ut ſtatui paupertatis non adverſetur.

Super hoc autem decreto, pariter certa & generalis regula, cuicumque caſui applicabilis, ſtatui non poteſt; Non quidem theoricè, ac in abſtracto, cum generaliter certum ſit juris principium, ut religioſus profeſſus, quoties Apoſtolica diſpenſatio non accedat, nihil proprium habere valeat, cum id de directò adverſetur ſtatui regulari ob votum paupertatis, ſed de facto & practicè, ob diverſa Religionum inſtituta vel diverſas

versas consuetudines ab Ecclesia toleratas, nimium diversa est praxis; Cum præsuppositio tamen, quod agatur de Religionibus, vel Institutis capacibus in communi, adeout urgeat solum incapacitas in particulari, cum de Religionibus, quæ sint simpliciter incapaces, tam in communi, quam in particulari hæc inspectio non cadat *de hoc agitur sub tit. de Regular. disc. 56. & 57.*

Distinguendo itaque moniales, à viris regularibus; Quatenus ad moniales pertinet; 4 Ex generali consuetudine ab Ecclesia tolerata, quoties alicujus Monasterij particulare institutum aliter non suadeat, monialibus assignari soler ex obligatione, vel benevolentia, à conjunctis, vel benovolis, annua, vel 7 menstrua vitalitia præstatio, ad earum liberam dispositionem, pro extraordinarijs indigentijs, vel honestis usibus, absque eo quod superiores se ingerant; Neque illa servetur communis depositi forma, quæ in regularibus viris servari solet, ut infra, adeout nimium rari sint casus, in quibus superiores hujusmodi assignationis usum, vel administrationem impediant; Nisi quoties imprudentia monialis, ita cogat, quia nem 8 pe abutatur, atque convertat in usus parum honestos, seu statui religioso parum congruos. *dicto disc. 56. de Regular. & tit. de donat. disc. 25. & 32.*

Adeoque communis est ista consuetudo, 5 quod hujusmodi assignatio reputetur pars dotis, ideoque de necessitate præstanda est per eos, qui dotare tenentur, undè etiam pro ea intrat illud subsidiarum remedium, 6 quod lex super bonis fideicommissi concedit *tit. de dote disc. 155. & 177. & alibi.* Cum etenim pro frequentiori usu, illa dos, quæ datur Monasterio, modica sit ac rigorosè non proportionata suppeditationi omnium, quæ præsertim pro vestitu, alijsque extraordinarijs indigentijs, vel honestis usibus necessaria sunt, undè propterea Monasterium in communi non suppleat sufficienter in omnibus, hinc proinde reputatur pars dotis, vel pars alimentorum.

Quamvis autem id, quod Monasterio præstatur sub nomine dotis, certam ac uniformem taxam habeat absque licentia Sacræ Congregationis inalterabilem in particulari, cum solum Episcopo concedatur facultas ex justo motivo augendi, eamdem taxam generaliter pro omnibus *eod. tit. de dote disc. 11. & 167.* Solumque argumentum, vel diminutio oriti soleat accidentaliter & ex particularibus circumstantijs, puta quia agatur de supernumeraria, vel de tertia sorore aut de muliere corrupta, seu alium patiente defectum, cum in his, ac similibus casibus pro facti qualitate, vel ex Sacræ Congregationis arbitrio, dos duplicata, ac etiam major præstari soleat. *dicto disc. 167.*

Idque etiam, ex plurium Monasteriorum consuetudine practicetur cum mulieribus exteris, ut scilicet duplicatam, seu alias majorem solvant dotem, quàm cives, ex nimium probabili ratione, quod à civibus Monasterium fundatum fuerit, atque antiquam recognoscat dotem; Sive quandoque minui soleat ob personales virtutes puellæ recipiendæ, sive ob merita majorum, qui fuerint Monasterij fundatores, vel benefactores pro arbitrio S. Congregationis, cujus licentia in hoc requiritur, quoties certa lex fundationis non accedat. *eod. disc. 167.*

Attamen, in hujusmodi menstruis, vel annuis vitalitijs assignationibus, non intrat hæc taxa uniformis, quoniam, etiam de justitia intrat illa difformis taxa, quæ pro personarum qualitate fieri debet, cum illis generalibus regulis, quæ habentur super taxa dotis congruæ, vel de paragio, *de dote disc.*

Super hujus præſtationis alienatione, vel
10 retroceſſione, ſeu demiſſione quæſtiones cadere ſolent, an ſcilicet id monialem ſine conſenſu Monaſterij, ac ſuperiorum, aliſque ſolemnitatibus fieri valeat, quod certam non recipit regulam cuicumque caſui applicabilem cum plures deſuper cadant diſtinctiones, recenſitæ in rerum regularium particularibus adnotationibus, ubi videri poteſt. *de Regular. diſc 56. & 57. de donat. diſc. 25. 32. de dot. diſc. 167. & alibi.*

In reliquis autem moniales non differunt à religioſis viris profeſſis, ſuper dicta generica incapacitate habendi proprium in particulari, cum in eis pariformiter intret
11 eadem ratio voti paupertatis, quodque propterea omnia bona, & jura, quæ ex ejus perſona deferuntur, eodem modo quò in religioſis viris, directè, ac immediatè, independenter à perſona ipſius monialis, acquirantur Monaſterio, juxta opinionem Canoniſtarum receptam in Curia Romana, atque generaliter tenendam in foro eccleſiaſtico, 12 adeout nulla dignoſcatur differentia.

Quando autem in hoc propoſito monialium ſermo habetur, intelligitur de illis, quæ
13 cum lege clauſuræ in aliquo formali monaſterio, prævio anno novitiatus, ad præſcriptum Sacri Concilij Tridentini, ſolemnem, ac validam emiſerint profeſſionem, cum tribus votis ſubſtantialibus caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ; Secus autem ubi de illis agatur mulieribus, quæ in aliqua 14 domo formam Monaſterij habente, tam in habitu, quam in inſtituto, religioſè vivant, atquè pro monialibus publicè habeantur, nilque ab eis de facto deferre videantur; Verè tamen rales non ſint, quia dictam ſolemnem irretractabilem profeſſionem non emittant, quamvis quemdam faciant promiſſionis actum qui, profeſſionis ſpeciem redoleat (ut ex. gr.) ſunt Oblatæ celeberrimi Monaſterij Turris Speculorum Urbis, ad cujus inſtar alia per Orbem catholicum habentur, quoniam iſtæ reverà non ſunt moniales, ſed potius perſonæ ſæculares; in quibus inſpectio cadit, an dici valeant eccleſiaſticæ ad effectum exemptionis fori, ut in ſuis reſpective ſedibus plures advertitur. *tit. de Regular. diſc. 50. tit de dote diſc. 5. & 167. tit. de iurisdict diſc 45.*

Quovero ad religioſos viros, pariter Religionum diverſum inſtitutum in hoc attendendum venit; Vbi enim agitur de Religionibus militaribus, quæ ſint veræ Religiones
15 cum ſolemni profeſſione, ac formali emiſſione trium vororum, prævio anno probationis ad præſcriptum hujus Sacri Concilij, ut eſt præſertim ſac. Religio Hieroſolymitana, & tunc quamvis legitimè profeſſi, in omnibus ſint veri religioſi, unde propterea ſunt inteſtabiles, atque incapaces poſſidendi aliquid in particulari jure dominij, ſed adi-
16 ſtar aliorum religioſorum, omnia bona & jura eis delata, ſeu aliàs quæſita directè acquirantur Religioni *tit. de teſtamen. diſc. 9. & 35.* Attamen quia vivunt extra clauſtra in privatis domibus more ſæcularium, & cum eodem ſæculari faſtu, ſeu decore; Hinc proinde eis conceditur uſus, ac libera adminiſtratio omnium reddituum, & bonorum, tam commendarum, ac dignitatum ipſius Religionis, quam patrimonialium, &
17 acquiſitorum, adeout, de facto habeantur milites diviſſimi. qui magnatitio etiam more vivant; Moriendo autem commendabilis ſtylus Religionis eſt, negligendi, ſibi aliàs de jure debitam ſucceſſionem in bonis ſtabilibus, antiquis, & patrimonialibus, unde propterea de facili M. Magiſter (qui hanc poteſtatem habet), cuilibet petenti, licentiam de his teſtandi, ſeu alias diſponendi concedit; In

ac-

acquisitis autem secus, quoniam, licet possit, non tamen solet hanc licentiam concedere, nisi aliquando per viam compositionis, ut faciat Camera Apostolica cum Episcopis, & clericis. *dicta disc. 9. de testam.*

Ubi verò agitur de religiosis claustralibus, pariter diversus est Religionum stylus,
16 quoniam in plerisque, toleratur idem usus, de quo supra, in monialibus, habendi ad ejus dispositionem aliquem vitalitium annuum, vel menstruum redditum; In plerisque autē non, sed eumdem redditum, aliasque obventiones tenere oportet penes superiorem, sivè in communi ærario Conventus, atque ubi occasio præbeat erogandi aliquam summā, pro religiosis, honestisque usibus, ut ea petatur à superiore; Et in aliquibus magis late proceditur; quod scilicèt, si religioso obvenit aliqua hæreditas, vel alia successio, ei permittitur usus, ac administratio fructuum, & emolumentorum ad vitam; Idque etiam in Religionibus, in quibus id non sit in usu, quandoque per gratiam specialem à Papa per literas in forma brevis, sive etiam per organum S. Congregationis Regularium concedi solet. *in casu de quo apud Bich. decis. 508. & sub tit de fideicom. disc. 64.*

In omnibus autem casibus prædictis, vel similibus, hæc tacita, vel expressa licentia, intelligenda venit discretè, pro necessarijs, vel
17 saltem honestis, ac pijs usibus religioso professo congruis, non autem pro ijs, qui incongrui sint; Unde propterea in facti contingentia cum religioso cujusdam ordinis Mendicantium dispensationem pontificiam obtinuisset super administratione, ac dispositione cujusdam sibi obventæ hæreditatis, donec viveret, independenter à superioribus, ipse autem aliquas pecuniarum summas erogasset in census vitalitios, ut ita majorem obtineret fructum, per ejus verò mortem sors principalis amitteretur; Rota censuit istum contractum fuisse invalidum ideoque per dicti religiosi mortem factum non fuisse locum sortis lucro; Verum quod in eam imputari deberent aliqui fructus soluti, assignata ratione prædicta, quod scilicet hujusmodi dispensationes, vel promissiones, intelligendæ veniunt discretè, pro usibus pijs, ac honestis, non autem cum effrænata facultate dissipandi etiam sortem. *dicta decis. 508. Bich.*

Ut autem religiosi aliquarum Religionū, in quibus circa hoc strictius vivitur, effugi-
18 ant hanc necessitatem tenendi has annuas, vel menstruas præstationes, aliosvè proventus, sub omnimoda dependentia superioris, qui prudenter aliquando inquirere solet, in quosnam usus ea pecunia erogetur, vel erogānda sit, adhibeti solet cautela, ut ijdem testatores, seu elargitores, expressam adijciant legem, quod Monasterio, vel Religioni, ejusque superioribus nullum jus desuper acquiri possit, unde propterea intrat quæstio, an hoc præceptum valeat, idque non modicam habet opinionum scissuram; Aliquibus volentibus, ut ista lex per disponentem adjecta, præcisè servari debeat, atque suprema voluntas non violari; Alijs autem in oppositum volentibus, ut hujusmodi lex vitiata remaneat, atque pro non scripta habenda sit, ac propterea dispositio pura censeatur; Et alijs, mediam conciliativam tenentibus opinionem, ut dominium habituale bonorum, ac redditnum, ob incapacitatem religiosi in particulari, acquiratur Religioni, vel Monasterio, administratio autem, & actualis dispositio, permitti debeat religioso, ut voluntas testatoris non violetur, ita tamen quod remaneat superiori dicta facultas investigandi in quid scilicet erogetur. *sub tit. de donat. disc. 26 & de testam. disc. 56. & 36. & disc. 56. de Regular.*

Ad id autem quoque evitandum, alia ad-
19 jici solet cautela, ut per disponentem, religiosus deputetur exequutor, ad effectum distribuendi illos redditus in occultos usus, sibi fiducialiter commissos, cum liberatione ab onere reddendi rationes, vel publicandi usus, quos ipse cupiat remanere occultos; 22 Verum quia iste solet esse color quæsitus, vel affectata cautela, ut legi fraus fieret; Idcirco pro facti qualitate, & circumstantijs, materia est regulanda, an scilicet ex eis constet, quod reveta testator illi religioso, puta confessario, aliquos commiserit usus quorum publicatio defuncti famæ, ac existimationi præjudicare possit; Vel è converso, sufficiens fumus habeatur, dictæ fraudis, vel affectatæ cautelæ; Unde propterea facti potius, quam juris est quæstio, pro singulorum casuum qualitate, & circumstantijs decidenda. *dicto disc. 56. de testam.*

Quia verò frequentet contingit, ut ex
20 persona religiosi, successiones directæ, vel fideicommissariæ, deferantur; Dum receptum est, ut cessante expressa, vel conjecturata voluntate testatoris, professio in Religione capaci in communi, non tollat jura sanguinis, ideoque religiosi professi succedant in 23 fideicommissis, ac majoratibus qui sæculare administrationem annexam non habeant, ut in fideicommissaria materia particulariter advertitur. *de fideicommiss disc. 7. & 63. cum seqq.*

Sive quod ob prædictas viralitias decur-
21 sas annualitates non exactas, aliquam notabilem summam conflari contingat, quam non congruit esse ad religiosi liberam dispositionem in particulari; Hinc proinde, quæstio intrat, super applicatione, cui scilicet Monasterio, vel Conventui, vel quibus usibus id applicandum sit, & an ipse religiosus in hoc aliquod habeat arbitrium, quod determinationem recipit ex facti circumstantijs, diversisque distinctionibus in Regularium rerum particularibus adnotationibus recensitis. *disc. 57 de Regular.*

Societas autem Jesu, quoddam peculiare Institutum habet, ab alijs Religionibus diversum, quod scilicet ejus alumni, quamvis post legitimum peractum novitiatum eam emittant professionem, quam alij regulares emittere solent, cum tribus solitis, ac essentialibus, castitatis, paupertatis, & obedientiæ votis, adeout sæculares, vel novitij amplius non dicantur; Attamen quoad istam incapacitatem, non dicuntur verè professi, neque aliam contrahunt incapacitatem, de qua *in cap. sequenti*, nisi post emissum quartum votum, per quod verè, ac propriè professi censentur, cum interim liberum sit Superiori eos dimittere, unde propterea in quodam implicito statu sæculari esse videntur, cum data dimissione, illum per quamdam speciem postliminij reassumant, ac propterea etiam pensiones ecclesiasticas retinent. *tit. de Regular. disc 63.*

Super dicto autem jure, quod Religio, vel Monasterium, (juxta Canonistarum opinionem), directè, ac immediatè habet, in successionibus, alijsque juribus religioso obventis, quæstio cadit, an illud, quod per ipsum religiosum jam professum impediri non potest, adeout etiam eo expressè recusante, Religio, vel Monasterium, agnoscere valeat, adhuc tamen impediri possit per ejusdem dispositionem factam ante professionem, per translativam, scilicet, vel extinctivam renunciationem, aliamve dispositionem; Et licet aliqui negent, quasi quod ista sit dispositio in tempus inhabile collata; Verior tamen, atque in praxi recepta est opinio affirmativa. *tit. de Renun. disc. 7. & hic in disc. sequenti.*

Quæ-

Quæstione eadente, an ipsi religioso, qui ante professionem testatus fuerit, seu aliam
24 fecerit dispositionem, eam revocare liceat; Atque verior, magisque recepta videtur negativa, nisi de ambiguæ voluntatis declaratione agatur, quæ sibi permissa est. *tit. de testam. disc 35.*

Contingente autem casu, quod religiosus vel monialis de una Religione ad aliam,
25 vel respective de uno Monasterio ad alterum transferatur; Atque præsuppositio validoac licito transitu (cum eo illicito existente nulla cadat quæstio), intrat dubitatio, an bona primæ Religioni, vel Monasterio jam delata, & quæsita, ipsius religiosi personam sequantur, necnè; Rara verò solet hodie esse ista quæstio, quoniam cum hujusmodi transitus, licitus non detur sine licentia S. Congregationis, quæ superiorum consensum desiderare solet vel saltem eos audire, idcircò hujusmodi quæstionibus præventivè occurritur expressè desuper providendo occasione concedendi dictam facultatem.

Quatenus verò casus præbeat, ut hæc provisio non adsit; Quamvis non modica, desuper dignoscatur opinionum diversitas, Attamen distinctio est, quod; Aut agitur de illis bonis, quæ in eo statu religioso, atque Illius occasione quæsita sint, independenter à persona propria ubi consideretur tanquã sæcularis; Puta ex eleemosynis, aliisque elargitionibus pijs, vel etiam (pro frequentiori contingentia) ex emolumentis ratione prædicationis, vel cathedræ; Et tunc penes primam Religionem vel Monasterium remanere debeant; Ubi verò de alijs patrimonialibus, seu alias occesione personæ tanquam sæcularis, ista sequantur personam, atque ad aliam Religionem, vel Monasterium transeant. *de Regular. disc. 39. & 57.*

Illa verò non recuperat Monasterio, vel Religioni jam quæsita, si occasione Episcopatus, vel ex alia causa, quamvis licita, ad sæculum redeat, nisi Apostolica concessio aliter suadeat, vel esset egressus ex causa annulationis professionis. *ibidem.*

Ea verò quæ post egressum acquirantur, vel obveniant, quamvis per illum religionis vinculum non salvatur, adeout adhuc
26 religiosus de facto extra claustra suæque Religionis gremium vivat, non tamen Religioni, vel Monasterio quærentur, sed ex Apostolica Constitutione Gregorij XIII. acquiruntur Cameræ, quæ in eis succedit. *dicto disc. 57. de Regular.*

De facultatibus autem superiorum regularium alienandi bona Religionis, vel Monasterij, sive contrahendi debita, in rerum
27 Regularium sive in alienationis bonorum Ecclesiæ, aut debiti, & crediti sedibus particularibus agitur, cum diversas hæc recipiant distinctiones, non de facili insinuabiles absque nimia digressione. *tit. de alienat., & contract. disc. 9. & de regular. disc. 55.*

DIS-

DISCURSUS XXXV.

Ad sessionem 25. de Regular.. cap. 3.

SUMMARIUM.

1 *Statuitur generalis capacitas Religionum in communi possidendi bona duabus exceptis.*
1 *Non debet in Monasterijs recipi maior numerus ultrà vires.*
2 *De nova erectione Monasteriorum, vel Conventuum.*
4 *Regulares distinguuntur in Monachos, & in Mendicantes.*
5 *Quales sunt Monachi.*
6 *Et quales sint Mendicantes.*
7 *Canonici Regulares, de qua specie sint.*
8 *Distinguuntur Mendicantes in veros, & privilegiativos.*
9 *De eodem de quo num. 1.*
10 *Intrat regula generalis, quod omnis Religio est capax.*
11 *Quid de Theatinis, & Iesuitis, & in specie latius explicatur institutum Societatis Iesu.*
12 *De aliqua relaxion. in hoc Minorum Observantium & quomodo.*
13 *In quibus incapacitas Capuccinorum, & Observantium iniret.*
14 *De decreto, de quo num. 2 quomodo procedat in Monialibus.*
15 *Quid in Monasterijs, vel Conventibus virorum.*
16 *An redditus unius Conventus applicari possint alteri.*
17 *De requisitis novarum fundationum Monasteriorum virorum.*
18 *Et de illis Monialium &c.*

IN hoc decreto plura statuuntur; Primò 1 tempè ad multas ambiguitates ac scrupulositates removendas omnibus Monasterijs, tam virorum, quàm mulierum, etiam Ordinum Mendicantium, conceditur facultas possidendi bona immobilia, & reddit- 2 us, quamvis alias propriæ Constitutiones prohiberent, exceptis, Capuccinis, & Minoribus Observantibus; Secundò ut in eisdem Monasterijs, ita effectis capacibus, non recipiatur monialium, seu religiosorum major numerus, quam Monasterij red- 3 ditus sustentare valeat; Et tertio, ut in futurum Monasteria, vel domus regulares non erigantur, nisi cum licentia Episcopi, in cujus diœcesi erectio facienda est; Quare de his distinctè agendo.

Quatenus ad primam partem pertinet (ut alibi advertitur) duæ sunt regularium species; Monachorum scilicet, & Mendicantium. 4

Monachorum autem nomine veniunt professores Ordinis S Benedicti, qui primus fuit in Ecclesia Latina, illeque divisus est in plures Congregationes, ut præsertim citra montes sunt, Cassinenses, Cistercienses, Charthusiani, Camaldulenses, Olivetani, Vallum brosani, Silvestrini, & Montis Virginis, aliæque plures adsunt Congregationes ultra montes præsertim in Germania Brufeldensis, & aliæ; Aliæque in Hispania, Ac etiam in plerisque Germaniæ, Galliæ, & Poloniæ partibus idem antiquus ordo, qui Monachorum nigrorum dicebatur, retinet pri-

primævum institutum singularitatis Monasteriorum; Ac etiam Monachi dicuntur professores Ordinis S. Basilij, qui est primus in Ecclesia Græca. *tit. de iurisdict. discur. 29. & de Regular. disc. 19.*

Mendicantes verò, originariè sunt quatuor Religiones, quæ attento saltem tempore Apostolicæ approbationis, ac reductio-
6 nis ad formam Universitatis, vel Reipublicæ sunt coætaneæ; Prædicatorum scilicet Sancti Dominici, Minorum Sancti Francisci; Eremitarum S. Augustini, & Carmelitarum; Ex quibus respectivè (prima excepta) aliæ prodierunt Religiones filiales, seu reformatæ per quamdam speciem restitutionis primi rigorosi Instituti; Deinde-
9 que plures aliæ exortæ sunt Religiones, vel Congregationes etiam sub nomine clericorum regularium, quæ sub hac specie mendicantium veniunt. *tit. de Regular. discur. 63. & de Regal. disc. 57.*

Canonici verò regulares, sub clero sæculari potius recenseri solent, seu quamdam tertiam speciem constituunt, adeout neque
7 Monachi, neque Mendicantes dicantur. *tit. de præeminent. disc. 24. & dicto disc. 19. de Regular.*

Quamvis autem Mendicantium voca-
10 bulum, significet illam mendicitatem, cum qua, ad differentiam monachorum, isti or-
8 dines fundati fuerunt; Attamen idem nomen retinent, quodammodo in ratione privilegiativa quamvis immutato antiquo sta-
11 tu per indulta Apostolica particularia, deinde verò per hoc decretum conciliare, derelicta mendicitate, adinstar monachorum ex redditibus vivant; Unde propterea stante introductione Religionum reformatarum, veram mendicitatem profitentium, inolevit distinctio, per antiquiores etiam tradita, inter Mendicantes per fictionem, seu privilegium, & illos per veritatem; Ista etenim distinctio antiquiori tempore ac ante hujus decreti editionem, magis frequens erat, quoniam in eadem Religione diversimodè vivebatur, quod scilicet in una provincia, vel regione, vel in aliquibus respectivè Conventibus vivebatur cum omnimoda mendicitate, in alijs verò secus, quod dissensionum, ac scandalorum occasionem præbebat quasi quod illi, qui aliquos obtinebant redditus; Institutum violarent, & scandalosè agerent. *de distinctione Mendicantium dicto disc. 57. de Regal.*

Ut itaque hujusmodi, ac alijs inconvenientibus occurretur, istud prodijt decretum, per quod exceptis duabus Religionibus reformatis ejusdem Ordinis, Minorum Observantium, scilicet, & Capuccinorum, quæ primævum veræ mendicitatis, ac paupertatis Institutum profitentur) generaliter alij utriusque sexus regulares tedditi sunt capaces possidendi, bona, & redditus in communi.

Et consequenter, ex vulgari axiomate, quod exceptio firmat regulam generalem in casibus non exceptis, statui potest propositio generica, ut omnis Religio, seu omne
10 Institutum, vel Monasterium respectivè, præfatis duabus Religionibus, capacitatem habeat atque sub genere mendicantium per fictionem, vel privilegium veniat.

Et quamvis aliæ habeantur Religiones,
11 quæ veram mendicitatem profitentur, ut præsertim est Religio Clericorum regularium, qui vulgò Theatini nuncupantur, ac etiam est Societas Jesu, in domibus tamen professis, non autem in Collegijs; Attamen est potius quædam mendicitas impropria, in ordine ad non retentionem bonorum stabilium, vel æquipollentiũ, ut ex eorum fructibus, vel redditibus vivatur, non autem

circa illam mendicitatem de facto, quam profitentur Religiones in hoc decreto exceptæ; Siquidem Theatini profitentur quidem arctam paupertatem, adeòut, etiam ostiaria mendicitas eis ex instituto interdicta sit, ut Divinæ providentiæ omninò commissi vivant, sed non prohibentur obtinere legata, & hæreditates, etiam bonorum stabilium, vel æquipollentium, ad effectum vendendi, ut ex pretio vivant, & sic habendi saltem in sorte principali provisionem victus per tempus notabile, quod dictis Religionibus incapacibus est prohibitum; Quinimò etiam ad effectum retinendi incapacitas est potius voluntaria, juxta Constitutionum declarationem, (me occasionem præbente) factam in quodam Capitulo Generali in vim suarum facultatum. *ita disponitur in eorum Const atque in earum modernis declarationibus ex meo consilio seqq. & insinuatur sub tit. de fideicommiss. disc. 45.*

Quoverò ad Societatem Jesu, ea dupliciter differt ab alias Regionibus; Primò nempe quoad personas eam profitentes; Et secundò quoad domos, in quibus vivunt. ideoque ad hujusmodi distinctiones est respiciendum, ne alias incidatur inæquivoca.

Prima distinctio personarum est quod post expletum tempus probationis (quod in hac Societate est biennij) & quo tempore durante, juxta omnium novitiorum statum universalem, sæcularium potius jure censentur, aliquibus tantum privilegijs exceptis, pro quibus tãquam personæ ecclesiasticæ reputantur; Quamvis in hac societate emittantur tria omnibus Regularibus communia vota, paupertatis, castitatis & obedientiæ, unde propterea quoad omnes alios effectus veri religiosi dicuntur; Attamen quia emittendum est quoque ad aliquod tempus cum maturiori consilio, quartum votum, per quod vere, & propriè in hac societate Initi dicitur perfectus, & irrevocabilis contractus reciprocus, hinc inde obligatorius inter Religionem, & professorem, antea verò adesse dicitur contractus, qui ad instar eorum, quæ habemus in materia alienationis bonorum Ecclesiæ obligant privatum contrahentem, non autem ipsam Ecclesiam ante beneplacitum Apostolicum *sub tit. de alien. & contract. disc. 1.* Quod scilicet non potest quidem ipse religiosus exire à Religione, ac redire ad sæculum pro ejus libito; Bene tamen potest Religio eum ex aliquo motivo, cujus justificatio necessaria non est, eum dimittere, atquè sæculo à dictis primis votis absolutum restituere; Hinc proinde quodammodo habentur tanquam adhuc existentes in statu probationis, cum habilitatione retinendi dominium, & possessionem bonorum, ac etiam de novo in hoc statu acquirendi ex testamento, vel ab intestato; Quinimo retinendi beneficia simplicia, & pensiones; Ac etiam retinent facultatem testandi, seu alias disponendi de bonis suis, compatibiliter cum voto paupertatis jam emisso, ob usum, & administrationem dependentem à voluntate superioris, cujus nutui subjecti in hoc vivunt; Idque nullam continet implicantiam ob auctoritatem, seu approbationem Pontificiam, cum incapacitas professorum tota pendeat à jure humano, seu positivo, cui Papa sine dubio derogat, vel dispensat; Ac propterea in ipsa Societate, sivè inter ipsos religiosos, isti potius dicuntur scholastici, non autem professi quorum titulus congruit solum magis solemniter professis, cum dicto quarto voto *de his sub tit. de Regular. disc. 62. & 63. & sub tit. de testam disc. 36. apu. B. h. decis 52. & decis. 101 par. 10. recent.*

Postquam verò ista professio sequuta est, tunc

nunc contrahitur, circa paupertatem, quædam omnimoda incapacitas, per quamdam ſpeciem, vel aſſimilationem illius incapacitatis, quam contrahunt Minores Obſervantes, vel Capuccini, non quidem circa contractionem, ac retentionem, & adminiſtrationem pecuniarum jure ſimplicis adminiſtrationis, ac præcarij uſus ad nutum ſuperiorum, cum id quod prohibitum eſt, Minoribus, & Capuccinis, non ſit prohibitum profeſſis hujus Societatis; ad effectum ut nil penitus retineant de bonis quæ prius habebant, minuſque retineant habilitatem illa aſſequendi ex perſona, & jure proprio, ſive ſit ab inteſtato, ſive ex teſtamento condito ante profeſſionem, quod poſtea per mortem teſtatoris perfectionem recipiat, quoad diſpoſitiones univerſales, vel particulares directas, aut ex eodem quoad obliquas, & fideicommiſſarias ſucceſſiones; Et in ſumma, ut in ijs quæ ſæculum, ac perſonam concernunt, habeatur omninò pro mortuo tanquam religioſus profeſſus Religionis incapacis etiam in communi; Et per conſequens amittantur penſiones, atque vacent beneficia, ac etiam ceſſet omnis facultas teſtandi, vel diſponendi, cum ſimilibus effectibus ex verò, ac perfecto ſtatu regulari reſultantibus. *d-cto diſc. 63. de Regular. & diſc. 36. de teſtamen.*

Non tamen iſti profeſſi ſunt incapaces obtinendi ex donatione, vel ex teſtamento, aliave diſpoſitione bona hæreditates, & legata, quæ ex pietatis, vel benevolentiæ, aut gratitudinis motivo, fiant ipſis jam religioſis profeſſis, atque in hoc ſtatu conſtitutis, ut directè totum acquiratur Religioni, vel domui profeſſæ in qua vivant; Cum ea tamen capacitate, quam ipſa domus profeſſa habet, acquirendi ſcilicet ad effectum vendendi, & erogandi pretium in quotidianos uſus currentes, non autem perpetuo retinendi ad redditum, ut infra. *eod. diſc. 63.*

Et quamvis aliqui id negent in hæreditatibus, admittant verò in legatis, ac donationibus, alijſque particularibus diſpoſitionibus; Attamen hæc diſtinctio nullum habere videtur probabile fundamentum, ut in meis rerum regularium adnotationibus advertitur. *eod. diſc. 63.*

Quoverò ad alteram diſtinctionis partem, ſuper capacitate ſcilicet ipſius Societatis in univerſum, ejuſque domorum reſpective; Quamvis per ſolam exceptuationem prædictarum duarum Religionum, nempè Capuccinorum, ac Minorum Obſervantium, iſta ſocietas, abſque dubio caderet ſub regula generali per iſtud concilium decretum conſtituta in omnibus alijs Religionibus; Attamen illi ejuſdem Societatis profeſſores, qui in eodem Concilio, cum tanto catholicæ Religionis ac Sedis Apoſtolicæ profectu aderant, ex commiſſione totius Religionis, ejuſque ſuperiorum, huic capacitati renunciarunt, atque nolle dictæ regulæ genet. beneficio uti declararunt. *eod diſc. 63.*

Verum Concilium nullum deſuper fecit actum acceptationis hujus renuntiationis, nilvè deſuper ſtatuit; Ideoque eatenus iſtius Religionis incapacitas viget, quatenus eam inducant propriæ leges, & conſtitutiones, necnon Apoſtolica auctoritas earumdem legum, & conſtitutionum approbativa; adhuc ſalva remanente illa poteſtate, quàm eidem Religioni in Capitulo, vel in Congregatione generali, tam ipſæ leges, quam eadem Apoſtolica auctoritas tribuunt, id declarandi vel moderandi, ut temporum, & contingentiarum oportunitas exigeret. *eod. diſc. 63. & apud Rotat. deciſ. 245*

Cumque illa omnimoda incapacitas, cum vera, ac diurna oſtiaria mendicitate

mereque eleemosynali sustentatione, quam profitentur Minores Observantes,& Capucini, hujus Religionis Instituto omnino incongrua sit, cum non possint adeo utrique spirituali,& temporali Reipublicæ proficua, sacrarum , aliarumque literarum studia in hoc vitæ genere, coli, summque profectum, ac durationem, tam discendo , quam alios docendo habere;Hinc proinde,cum summa prudentia , statuta est ejus domorum distinctio,seu diversitas,inter Collegia scilicet , & domos professis, ut istæ incapaces reddituum, ac bonorum retentionis , ac jurium stabilium, vel quæ pro stabilibus habentur, existant tanquam de Religione verè & propriè mendicanti , & incapaci etiam in communi; Illa verò capacia sint retentionis bonorum stabilium , aliorumque jurium æquipollentium etiam in reddito, compatibiliter tamen cum statu verè mendicanti ipsius Religionis,per quamdam speciem illius capacitatis, quam habent simplices professi trium votorum ut supra,ad usum scilicet, ac administrationem precariam ad nutum superiorum, pro illis usibus, quibus cum incertis eleemosynis, & cum ostiaria quæstuatione , ac vera mendicitateoccurri non potest. *eod. disc. 63. de Regulari late, & ex profesſo Fagnan. in cap. in præsentia de probat.*

Quemadmodum etenim, etiam in Minoribus Observantibus & Capuccinis, permittitur respectivè quædam capacitas pro sacristia, & infirmaria, & fabrica Ecclesiæ vel Conventus, eo quia id respicit illos usus, quibus aliàs occurri non potest *eod. tit. de Regular. disc. 35.* ita dicendum est de hoc usu studiorum adeo Ecclesiæ universali, totique Reipublicæ etiam temporali profiruo

Omnisque in hoc difficultas cessat, ob subsequutas Apostolicas declarationes vel concessiones post Constitutionem primævi instituti confirmatoriam , quæ dubitandi ansam plerisque dedit, atque quæstiones desuper excitavit apud eos, qui ante dictas declarationes vel moderationes scripserunt. *dicta decis. 101. par 10 rec. & dicta decis. 245. Burat. & dicto disc. 63. de Regular.*

In Collegijs etenim non cadit illa dubitandi ratio, quæ cadit in Domibus professis, ut infra circa potestatem acceptandi hæreditates, & legata cum oneribus missarum , & anniversariorum , (quidquid Aliqui dubitent , sed malè , & absque fundamento) , quoniam ista incapacitas in Domibus professis non stat principaliter, ac de per se, sed accessorie, & consecutive tanquam consequens necessarium , quod scilicet, dum istæ Domus sunt incapaces retinendi bona stabilia in reddito, de consequenti deficit subjectum necessarium pro hujusmodi oneribus perpetuis; Ista verò ratio cessat in Collegijs ideoque nullum suppetit dubitandi fundamentum probabile.

Et quamvis ad sensum Regulæ , aut ad mentem S. P. Fundatoris,sive ex Constitutionibus, hujus Societatis institutum prohibeat acceptationes onerum perpetuarum missarum, ac anniversariorum; Attamen id procedit circa illas acceptationes correspectivas , quæ fiant in forma contractus præcisi , & obligatorij, do, ut facias,ut alibi de hac specie acceptationis particulariter agitur *tit de donation. disc. 24.* Adeout exindè sequeretur violatio instituti, ut omnia spiritualia munia gratis ab ejusdem Instituti professoribus impendantur; Nil autem prohibere videtur, ut benefactore ejus desiderium, seu voluntatem explicante, quod aliqua suffragia pro ejus anima applicarentur, id sequi non valeat,cum id contineat expressionem ejus, quod inest, dum etiam sine hac expressione, donatario istud gratitudi-

nis

nis onus incumbit *tit. de Regal. disc.* 1. Omniaque sacrificia, & alia spiritualia officia quæ in dies fiunt, seclusa conventionali, ac præcisa obligatione, ex debito charitatis, & gratitudinis, benefactoribus potius applicari debent, dum etiam in adeo prohibita materia usuraria, damnatum non est, sed potius laudabile, ut mutuatarius, mutuatori aliquod gratitudinis officium impendat, quoties obligatoria pactio non accedat *sub tit. de usur. pluries.* Idemque in materia beneficiali, vel simili spirituali, in qua simoniaca labes cadat, cum totum consistat in pactione. *tit. de benefic. disc.* 35.

Et nihilominus, in Collegijs, in quibus, ut supra, perpetuæ retentionis capacitas viget, nil prohibet, etiam onera obligatoria acceptari, quorum tamen implementum, non ab ipsis professoribus, sed à clericis sæcularibus fiat, adeout non sequatur violatio Instituti præstandi gratis illud spirituale munus, cum tunc in ea parte, executoris, vel debitoris vices, ipsum Collegium gerere dicatur.

Sicut enim nulla dignoscitur prohibitio acceptandi ex donatione, seu legato, sive ex contractu correspectivo acquirendi bona stabilia gravata annuis censibus, vel canonibus ac livellis cum onere illa solvendi singulis annis, vel statutis temporibus eorum creditoribus; Ita non videtur quid prohibeat acceptare hæc onera, pro quorum implemento singulis diebus, vel statutis temporibus congrua eleemosina alijs clericis sæcularibus vel regularibus missas celebrantibus tanquam species solutionis census, vel livelli præstetur, cum punctus vere consistat in eo ut ipsorum professorum institutum non violetur, celebrandi scilicet missas, aliaquè d vina in forma, vere, ac precisè stipendiata

Quatenus verò pertinet ad Domos professas; ut in rerum regularium sede particulariter advertitur *dicto disc. de Regular. disc.* 63 omnimoda incapacitas, ac summæ paupertatis, veræque mendicitatis institutum percutit retentionem perpetuam, vel ad longum tempus, ne ita victus certitudo ex fructibus, vel redditibus sequatur, non autem percutit acquisitionem, ad effectum vendendi, ut prætium exinde redigendum, currentibus, & quotidianis usibus applicetur; Sive de legatis, ac particularibus elargitionibus agatur; Sive etiam de hæreditatibus (quidquid Aliqui male, ac sine probabili fundamento dubitent, atque inter hæreditates, & legata distinguant); In spiritualibus enim, sive in pijs, & ecclesiasticis dispositionibus, per quas Deo elargiri dicitur, subtilitates, ac distinctiones Juris civilis, inter hæreditates, & legata, sive inter universales, & particulares, vel directas, & obliquas dispositiones non dantur, sed sola veritas naturalis attenditur *tit. de fideicommiss. disc. 108 & tit. de testamen. disc.* 13. *cum plur. seqq* Ideoque nulla subest probabilis differentiæ ratio, cur donationes, & legata præmisso modo acceptari valeant, non autem hæreditates.

Argumentum verò à Minoribus Observantibus, & Capucinis non intrat, Tum quia istorum incapacitas à Concilio præscripta est necessitate; Illa verò hujus Societatis esse videtur potius voluntaria ut supra; Tum etiam quia si argumentum procederet, idem in legatis, & donationibus bonorum stabilium, vel æquipollentium, ac in hæreditatibus procedere deberet. *De legato particulari in Capuccinis sub tit. de fideicommiss. dicto disc.* 108.

Id autem in hoc Instituto practicabile non est, sed ei omnino congruunt loculi quos ipse D. N Jesus Christus ad informan-

Digitized by Google

dam Ecclesiam habere voluit, ob omnimodam difformitatem institutorum; Illud etenim Minorum, juxta ejus originem in earumdem rerum regularium adnotationibus insinuatam, anachoriticam, & contemplativam vitam potius redolet *tit. de Regular. disc. 7. & tit. de præeminent. dist. 11. & alibi.* Ideoque Ecclesiarum, & domorum humilis, ac exiguus status congruit, humilisque, ac ruvidus est vestitus, modicum sumptum exigens; Ac etiam connaturalis est illis cibus, & potus quem hortorum ab eis cultorum olera, atque sitarciarum ostiaria quæstuatio fragmentorum tribuant, ut antiqui Anachoritæ in usu habebant.

Comparativè autem, istud institutum, compatibiliter cum paupertatis, ac religiosæ humilitatis observantia, aliquem ampliorem sumptum exigit, vel majori subsidio indiget, quoniam licet vestitus, comparatione clericorum sæcularium, qui serico, ac prætiosis pannis licite induuntur, sit rudis, & humilis, adhuc tamen est habitus clericorum, cum veste & pallio, ac pileo, & bireto, ac etiam cum tunica decentibus, ultra alias vestes interiores, & calceamenta, ideoque aliquem majorem sumptum in pecunia exigit, neque ex ostiaria quæstuatione comparari valet; Prout etiam, licet comparatione sæcularium, victus valde sit moderatus, & parcus, adhuc tamen cum bene regulatum, ac uniformem esse necessitas cogit, cum de viris agatur saltem pro majori parte nobilibus qui sacrarum, aliarumque literatum studijs altissimis dediti sunt, atque vitæ activæ, ad proximorum salutem, & Catholicæ Religionis conservationem, & augmentum vacant, ideoque quodammmodo impossibile est, ut diuturnum victum, irregularem, maleque compositum pati, vel sustinere possint, sed necessarij sunt loculi ad congruas provisiones.

Ac etiam quia nil forte magis Religiones, in sui Instituti, ac disciplinæ regularis observantia conservat, nisi omnium professorum coæqualis, ac sufficiens in victu, & vestitu, aliisque necessarijs provisio; Nihilque institutum, ac disciplinam adeo labefactat, quam inæqualitas, ob quam verificetur Apostoli dictum, quod unus quidem esurit, Alius verò ebrius est; Igitur præcisè necessaria est oportuna provisio, quæ non nisi est legatorum, ac hæreditatum aliarumque similium notabilium elargitionum pretio sortiri potest.

Potissimè quia, pro ejusdem vitæ activæ meliori exercitio, decentiorque Dei cultu, ac populorum allectione ad spiritualia officia, & exercitia, ad animarum salutem præordinata, magis decorum, seu minus depressum est institutum in Ecclesijs, earumque ornamentis, ac etiam in domibus; Ideoque argumentum à Minoribus, & Capucinis, omnino extraneum est, ac improprium, obtot rationis diversitates, ac propterea ut supra advertitur, ea quæ etiam in Minoribus conceduntur pro fabrica, vel sacristia, & infirmaria, huic instituto generaliter etiam pro sustentatione congruunt.

Unica itaque dubitandi ratio respectu domuum professarum, cadit circa eas dispositiones, quæ missarum, vel anniversariorum onus annuum habeant, juxta casus particulares in dictis rerum regularium adnotationibus recensitos *dicto disc 63. de Regular.* In quorum illo, quem adhuc pendere indecisum ibi insinuatum est, prodijt resolutio pro incapacitate, quodq; propterea Fabricæ facultates intrarent, in ea rata bonorum, quæ oneribus perpetuis respondeat; Verum in resolutionis obsequium intellectus non de facili captivari potuit; Triplicem enim rationem ista incapacitas onerum habere po-

poteſt ; Primò ſcilicet ſuperius inſinuatam, quod cum adſit incapacitas retinendi fundos in perpetuum, vel ad longum tempus, de conſequenti non eſt practicable hoc onus perpetuum ex defectu ſubjecti ; Secundò quia, ut etiam ſupra advertitur, idinſtitu to adverſatur, ut ſacrificia miſſarum, aliaque divina in forma ſtipendiaria miniſtrentur ; Et tertiò quod ita paupertatis, ac veræ mendicitatis inſtitutum deſtrueretur, ut occaſione Minorum, circa diſpoſitiones favore ſach iſti e alibi advertitur.

Nullum autem ex his ſubſiſtere videtur, quoties onus præciſè ipſiſmet ſocietatis profeſſoribus præciſè injunctum ſit, per ipſos, & non per alios explicandum, & cum quo præſuppoſito fertur in dicta reſolutione proceſſum eſſe, (incertum tamen eſt, ex quo fundamento); Siquidem quoad primum, quemadmodum nil prohibet acquirere bona, ſi cenſibus, & livellis, aut canonibus, aliſque annuis præſtationibus onerata, eaque gravata vendere pro eo minus, iram præſenti, ut ſupra inſinuatur; Ad ſecundum reſponſum eſt ſupra occaſione Collegiorum ; Et ad tertium latius reſpondetur in præfatis rerum regularium particularibus adnotationibus *dicto diſc. 63. de Regular.* quod ſcilicet punctus eſt, in fine ſeu effectu, cui prohibitio innixa eſt, nè hujuſmodi onerum emolumenta, in ipſorum profeſſorum ſuſtentationem tendant, unde reſultet illa victus & veſtitus certitudo, quæ veræ mendicitati adverſatur? Ad hujuſmodi vero ambiguitates dirimendas, commendabile crederem, ut in vim ejus facultatum, ipſamet Societas in Capitulo, vel Congregatione generali iſta clarius declararet, ut de meo conſilio fecit altera Religio Clericorum Regularium, qui Theatini nuncupantur.

Ex dictis autem duabus Religionibus ab hoc decreto concillari exceptuatis, illa Capuccinorum, adhuc rigoroſum, primævum retinet inſtitutum ; Sed quoniam altera Obſervantium, aliqualiter experat ab eo deviare; Hinc propterea in eadem prodijt reformatio ſuper Inſtituti rigoroſa obſervantia, quæ ſi non de jure, ſaltem de facto, quãdam diverſam Religionem conſtituere videtur, ſub nuncupatione Reformatorum, ad differentiam Obſervantium, qui nuncupantur de familia *eod. tit. de Regularib. diſcur. 1. & in alijs pluries.* Dum in iſtis introducta fuerat retentio aliquorum ſtabilium, ac reddituum; Verùm in Capitulo generali, celebrato de anno 1626. editæ fuerunt Conſtitutiones Apoſtolica auctoritate confirmatæ in Bullario etiam inſertæ, per quas hujuſmodi redditus dimiſſi fuerunt, unde propterea ex eorum aliquibus nonnulla beneficia eccleſiaſtica tunc erecta fuerunt, alij verò applicati fuerunt Fabricæ Sancti Petri.

Sed poſtmodum ijdem per Apoſtolicum decretum habilitati fuerunt ad exigendum eoſdem redditus à ſponte dantibus tantum, abſque facultate exigendi ab invitis, à quibus eadem Fabrica exigit; Et conſequenter ſaltem de facto aliqua dignoſci videtur veræ, ac rigoroſæ mendicitatis relaxio, cum ex primævo inſtituto, quod Capuccini, & Obſervantes reformari profitentur, non ſolum adſit incapacitas hæreditatum, & legatorum, aliarumque diſpoſitionum ad effectũ retinendi, ſed etiam ad effectum acquirendi ut bona vendantur, atq; pretiũ, in victum, & veſtitũ aliaq; neceſſaria erogetur, cum ita ceſſaret, vel relaxaretur Inſtitutum, quod eſt vivendi indies, ex vera, & oſtiaria mendicitate, adeout nihil proprium poſſideatur, dũ etiam

do-

Ad id autem quoque evitandum, alia adjici solet cautela, ut per disponentem, religiosus deputetur exequutor, ad effectum distribuendi illos redditus in occultos usus, sibi fiducialiter commissos, cum liberatione ab onere reddendi rationes, vel publicandi usus, quos ipse cupiat remanere occultos; Verum quia iste solet esse color quæsitus, vel affectata cautela, ut legi fraus fieret; Idcirco pro facti qualitate, & circumstantijs, materia est regulanda, an scilicet ex eis constet, quod revera testator illi religioso, puta confessario, aliquos commiserit usus quorum publicatio defuncti famæ, ac existimationi præjudicare possit; Vel è converso, sufficiens fumus habeatur, dictæ fraudis, vel affectatæ cautelæ; Unde propterea facti potius, quam juris est quæstio, pro singulorum casuum qualitate, & circumstantijs decidenda. *dicto disc. 56. de testam.* 19

Quia verò frequenter contingit, ut ex persona religiosi, successiones directæ, vel fideicommissariæ, deferantur; Dum receptum est, ut cessante expressa, vel conjecturata voluntate testatoris, professio in Religione capaci in communi, non tollat jura sanguinis, ideoque religiosi professi succedant in fideicommissis, ac majoratibus qui sæculare administrationem annexam non habeant, ut in fideicommissaria materia particulariter advertitur. *de fideicommiss disc. 7. & 63. cum seqq.* 20

Sive quod ob prædictas vitalitias decursas annualitates non exactas, aliquam notabilem summam conflari contingat, quam non congruit esse ad religiosi liberam dispositionem in particulari; Hinc proinde, quæstio intrat, super applicatione, cui scilicet Monasterio, vel Conventui, vel quibus usibus id applicandum sit, & an ipse religiosus in hoc aliquod habeat arbitrium, quod determinationem recipit ex facti circumstantijs, diversisque distinctionibus in Regularium rerum particularibus adnotationibus recensitis. *disc. 57 de Regular.* 21

Societas autem Jesu, quoddam peculiare Institutum habet, ab alijs Religionibus diversum, quod scilicet ejus alumni, quamvis post legitimum peractum novitiatum eam emittant professionem, quam alij regulares emittere solent, cum tribus solitis, ac essentialibus, castitatis, paupertatis, & obedientiæ votis, adeout sæculares, vel novitij amplius non dicantur; Attamen quoad istam incapacitatem, non dicuntur verè professi, neque aliam contrahunt incapacitatem, de qua *in cap. sequenti*, nisi post emissum quartum votum, per quod verè, ac propriè professi censentur, cum interim liberum sit Superiori eos dimittere, unde propterea in quodam implicito statu sæculari esse videntur, cum data dimissione, illum per quamdam speciem postliminij reassumant, ac propterea etiam pensiones ecclesiasticas retinent. *tit. de Regular. disc 63.* 22

Super dicto autem jure, quod Religio, vel Monasterium, (juxta Canonistarum opinionem), directè, ac immediatè habet, in successionibus, alijsque juribus religioso obventis, quæstio cadit, an illud, quod per ipsum religiosum jam professum impediri non potest, adeout etiam eo expressè recusante, Religio, vel Monasterium, agnoscere valeat, adhuc tamen impediri possit per ejusdem dispositionem factam ante professionem, per translativam, scilicet, vel extinctivam renunciationem, aliamve dispositionem; Et licet aliqui negent, quasi quod ista sit dispositio in tempus inhabile collata; Verior tamen, atque in praxi recepta est opinio affirmativa. *tit. de Renun. disc. 7. & hic in disc. sequenti.* 23

Quæ-

Digitized by Google

Quæstione eadente, an ipsi religioso, qui ante professionem testatus fuerit, seu aliam
24 fecerit dispositionem, eam revocare liceat; Atque verior, magisque recepta videtur negativa, nisi de ambiguæ voluntatis declaratione agatur, quæ sibi permissa est. *tit. de testam. disc 35.*

Contingente autem casu, quod religiosus vel monialis de una Religione ad aliam,
25 vel respective de uno Monasterio ad alterum transferatur; Atque præsuppositio valido, ac licito transitu (cum eo illicito existente nulla cadat quæstio), intrat dubitatio, an bona primæ Religioni, vel Monasterio jam delata, & quæsita, ipsius religiosi personam sequantur, necnè; Rara verò solet hodie esse ista quæstio, quoniam cum hujusmodi transitus, licitus non detur sine licentia S. Congregationis, quæ superiorum consensum desiderare solet vel saltem eos audire, idcircò hujusmodi quæstionibus præventivè occurritur expressè desuper providendo occasione concedendi dictam facultatem.

Quatenus verò casus præbeat, ut hæc provisio non adsit; Quamvis non modica, desuper dignoscatur opinionum diversitas, Attamen distinctio est, quod; Aut agitur de illis bonis, quæ in eo statu religioso, atque Illius occasione quæsita sint, independenter à persona propria ubi consideretur tanquã sæcularis; Puta ex eleemosynis, alijsque elargitionibus pijs, vel etiam (pro frequentiori contingentia) ex emolumentis ratione prædicationis, vel cathedræ; Et tunc penes primam Religionem vel Monasterium remanere debeant; Ubi verò de alijs patrimonialibus, seu alias occasione personæ tanquam sæcularis, ista sequantur personam, atque ad aliam Religionem, vel Monasterium transeant. *de Regular. disc. 39. & 57.*

Illa verò non recuperat Monasterio, vel Religioni jam quæsita, si occasione Episcopatus, vel ex alia causa, quamvis licita, ad sæculum redeat, nisi Apostolica concessio aliter suadeat, vel esset egressus ex causa annularionis professionis. *ibidem.*

Ea verò quæ post egressum acquirantur, vel obveniant, quamvis per illum religionis vinculum non solvatur, adeout adhuc
26 religiosus de facto extra claustra suæque Religionis gremium vivat, non tamen Religioni, vel Monasterio quæruntur, sed ex Apostolica Constitutione Gregorij XIII. acquiruntur Cameræ, quæ in eis succedit. *dicto disc. 57. de Regular.*

De facultatibus autem superiorum regulatium alienandi bona Religionis, vel Monasterij, sive contrahendi debita, in rerum
27 Regularium sive in alienationis bonorum Ecclesiæ, aut debiti, & crediti sedibus particularibus agitur, cum diversas hæc recipiant distinctiones, non de facili insinuabiles absque nimia digressione. *tit. de alienat., & contract. disc. 9. & de regular. disc. 55.*

DIS-

primævum institutum singularitatis Monasteriorum; Ac etiam Monachi dicuntur professores Ordinis S. Basilij, qui est primus in Ecclesia Græca. *tit. de iurisdict. discur. 29. & de Regular. disc. 19.*

Mendicantes verò, originatiè sunt quatuor Religiones quæ attento saltem tempore Apostolicæ approbationis, ac reductionis ad formam Universitatis, vel Reipublicæ sunt coætaneæ; Prædicatorum scilicet Sancti Dominici, Minorum Sancti Francisci; Eremitarum S. Augustini, & Carmelitarum; Ex quibus respectivè (prima excepta) aliæ prodierunt Religiones filiales, seu reformatæ per quamdam speciem restitutionis primi rigorosi Instituti; Deindeque plures aliæ exortæ sunt Religiones, vel Congregationes etiam sub nomine clericorum regularum, quæ sub hac specie mendicantium veniunt. *tit. de Regular. discur. 63. & de Regal. disc. 57.*

Canonici verò regulares, sub clero sæculari potius recenseri solent, seu quamdam tertiam speciem constituunt, adeout neque Monachi, neque Mendicantes dicantur. *tit. de præeminent. disc. 24. & dicto disc. 19. de Regular.*

Quamvis autem Mendicantium vocabulum, significet illam mendicitatem, cum qua, ad differentiam monachorum, isti ordines fundati fuerunt; Attamen idem nomen retinent, quodammodo in ratione privilegiativa quamvis immutato antiquo statu per indulta Apostolica particularia, deinde verò per hoc decretum conciliare, derelicta mendicitate, adinstar monachorum ex redditibus vivant; Unde propterea stante introductione Religionum reformatarum, veram mendicitatem profitentium, inolevit distinctio, per antiquiores etiam tradita, inter Mendicantes per fictionem, seu privilegium, & illos per veritatem; Ista etenim distinctio antiquiori tempore ac ante hujus decreti editionem, magis frequens erat, quoniam in eadem Religione diversimodè vivebatur, quod scilicet in una provincia, vel regione, vel in aliquibus respectivè Conventibus vivebatur cum omnimoda mendicitate, in alijs verò secus, quod dissensionum, ac scandalorum occasionem præbebat quasi quod illi, qui aliquos obtinebant redditus; Institutum violarent, & scandalosè agerent. *de distinctione Mendicantium dicto disc. 57. de Regal.*

Ut itaque hujusmodi, ac alijs inconvenientibus occurretur, istud prodijt decretum, per quod exceptis duabus Religionibus reformatis ejusdem Ordinis, Minorum Observantium, scilicet, & Capuccinorum, quæ primævum veræ mendicitatis, ac paupertatis Institutum profitentur) generaliter alij utriusque sexus regulares redditi sunt capaces possidendi, bona, & redditus in communi.

Et consequenter, ex vulgari axiomate, quod exceptio firmat regulam generalem in casibus non exceptis, statui potest propositio generica, ut omnis Religio, seu omne Institutum, vel Monasterium respectivè, præfatis duabus Religionibus, capacitatem habeat atque sub genere mendicantium per fictionem, vel privilegium veniat.

Et quamvis aliæ habeantur Religiones, quæ veram mendicitatem profitentur, ut præsertim est Religio Clericorum regularium, qui vulgò Theatini nuncupantur, ac etiam est Societas Jesu, in domibus tamen professis, non autem in Collegijs; Attamen est potius quædam mendicitas impropria, in ordine ad non retentionem bonorum stabilium, vel æquipollentiũ, ut ex eorum fructibus, vel redditibus vivatur, non autem

circa illam mendicitatem de facto, quam profitentur Religiones in hoc decreto exceptæ; Siquidem Theatini profitentur quidem arctam paupertatem, adeòut, etiam ostiaria mendicitas eis ex instituto interdicta sit, ut Divinæ providentiæ omninò commissi vivant, sed non prohibentur obtinere legata, & hæreditates, etiam bonorum stabilium, vel æquipollentium, ad effectum vendendi, ut ex pretio vivant, & sic habendi saltem in sorte principali provisionem victus per tempus notabile, quod dictis Religionibus incapacibus est prohibitum; Quinimò etiam ad effectum retinendi incapacitas est potius voluntaria, juxta Constitutionum declarationem, (me occasionem præbente) factam in quodam Capitulo Generali in vim suarum facultatum. *ita disponitur in eorum Const atque in earum modernis declarationibus ex meo consilio seqq. & insinuatur sub tit. de fileicommiss. disc. 45.*

Quoverò ad Societatem Jesu, ea dupliciter differt ab aliis Regionibus; Primò nempe quoad personas eam profitentes; Et secundò quoad domos, in quibus vivunt. ideoque ad hujusmodi distinctiones est respiciendum, ne alias incidatur inæquivoca.

Prima distinctio personarum est quod post expletum tempus probationis (quod in hac Societate est biennij) & quo tempore durante, juxta omnium novitiorum statum universalem, sæcularium potius jure censentur, aliquibus tantum privilegijs exceptis, pro quibus tã quam personæ ecclesiasticæ reputantur; Quamvis in hac societate emittantur tria omnibus Regularibus communia vota, paupertatis, castitatis & obedientiæ, unde propterea quoad omnes alios effectus veri religiosi dicuntur; Attamen quia emittendum est quoque ad aliquod tempus cum maturiori consilio, quartum votum, per quod vere, & propriè in hac societate Intrà dicitur perfectus, & irrevocabilis contractus reciprocus, hinc inde obligatorius inter Religionem, & professorem, antea verò adesse dicitur contractus, qui ad instar eorum, quæ habemus in materia alienationis bonorum Ecclesiæ obligant privatum contrahentem, non autem ipsam Ecclesiam ante beneplacitum Apostolicum *sub tit. de alien. & contract. disc. 1.* Quod scilicet non potest quidem ipse religiosus exire à Religione, ac redire ad sæculum pro ejus libito; Bene tamen potest Religio eum ex aliquo motivo, cujus justificatio necessaria non est, eum dimittere, atquè sæculo à dictis primis votis absolutum restituere; Hinc proinde quodammodo habentur tanquam adhuc existentes in statu probationis, cum habilitatione retinendi dominium, & possessionem bonorum, ac etiam de novo in hoc statu acquirendi ex testamento, vel ab intestato; Quinimo retinendi beneficia simplicia, & pensiones; Ac etiam retinent facultatem testandi, seu alias disponendi de bonis suis, compatibiliter cum voto paupertatis jam emisso, ob usum, & administrationem dependentem à voluntate superioris, cujus nutui subjecti in hoc vivunt; Idque nullam continet implicantiam ob auctoritatem, seu approbationem Pontificiam, cum incapacitas professorum tota pendeat à jure humano, seu positivo, cui Papa sine dubio derogat, vel dispensat; Ac propterea in ipsa Societate, sivè inter ipsos religiosos, isti potius dicuntur scholastici, non autem professi quorum titulus congruit solum magis solemniter professis, cum dicto quarto voto *de his sub tit. de Regular. disc. 62. & 63. & sub tit. de testam disc. 36. apu. Barb. decis 52. & decis. 161 par. 10. recent.*

Postquam verò ista professio secuta est, tunc

nunc contrahitur, circa paupertatem, quædam omnimoda incapacitas, per quamdam ſpeciem, vel aſſimilationem illius incapacitatis, quam contrahunt Minores Obſervantes, vel Capuccini, non quidem circa contractionem, ac retentionem, & adminiſtrationem pecuniarum jure ſimplicis adminiſtrationis, ac præcarij uſus ad nutum ſuperiorum, cum id quod prohibitum eſt, Minoribus, & Capuccinis, non ſit prohibitum profeſſis hujus Societatis; ad effectum ut nil penitus retineant de bonis quæ prius habebant, minuſque retineant habilitatem illa aſſequendi ex perſona, & jure proprio, ſive ſit ab inteſtato, ſive ex teſtamento condito ante profeſſionem, quod poſtea per mortem teſtatoris perfectionem recipiat, quoad diſpoſitiones univerſales, vel particulares directas, aut ex eodem quoad obliquas, & fideicommiſſarias ſucceſſiones; Et in ſumma, ut in ijs quæ ſæculum, ac perſonam concernunt, habeatur omninò pro mortuo tanquam religioſus profeſſus Religionis incapacis etiam in communi; Et per conſequens amittantur penſiones, atque vacent beneficia, ac etiam ceſſet omnis facultas teſtandi, vel diſponendi, cum ſimilibus effectibus ex verò, ac perfecto ſtatu regulari reſultantibus. *dicto diſc. 63. de Regular. & diſc. 36. de teſtamen.*

Non tamen iſti profeſſi ſunt incapaces obtinendi ex donatione, vel ex teſtamento, aliave diſpoſitione bona hæreditates, & legata, quæ ex pietatis, vel benevolentiæ, aut gratitudinis motivo, fiant ipſis jam religioſis profeſſis, atque in hoc ſtatu conſtitutis, ut directè totum acquiratur Religioni, vel domui profeſſæ in qua vivant; Cum ea tamen capacitate, quam ipſa domus profeſſa habet, acquirendi ſcilicet ad effectum vendendi, & erogandi pretium in quotidianos uſus currentes, non autem perpetuo retinendi ad redditum, ut infra. *eod. diſc. 63.*

Et quamvis aliqui id negent in hæreditatibus, admittant verò in legatis, ac donationibus, aliiſque particularibus diſpoſitionibus; Attamen hæc diſtinctio nullum habere videtur probabile fundamentum, ut in meis rerum regularium adnotationibus advertitur. *eod. diſc. 63.*

Quoverò ad alteram diſtinctionis partem, ſuper capacitate ſcilicet ipſius Societatis in univerſum, ejuſque domorum reſpective; Quamvis per ſolam exceptuationem prædictarum duarum Religionum, nempè Capuccinorum, ac Minorum Obſervantium, iſta ſocietas, abſque dubio caderet ſub regula generali per iſtud conciliare decretum conſtituta in omnibus alijs Religionibus; Attamen illi ejuſdem Societatis profeſſores, qui in eodem Concilio, cum tanto catholicæ Religionis ac Sedis Apoſtolicæ profectu aderant, ex commiſſione totius Religionis, ejuſque ſuperiorum, huic capacitati renunciarunt, atque nolle dictæ regulæ gener. beneficio uti declararunt. *eod diſc. 63.*

Verum Concilium nullum deſuper fecit actum acceptationis hujus renuntiationis, nilvè deſuper ſtatuit; Ideoque eatenus iſtius Religionis incapacitas viget, quatenus eam inducant propriæ leges, & conſtitutiones, necnon Apoſtolica auctoritas earumdem legum, & conſtitutionum approbativa; adhuc ſalva remanente illa poteſtate, quàm eidem Religioni in Capitulo, vel in Congregatione generali, tam ipſæ leges, quam eadem Apoſtolica auctoritas tribuunt, id declarandi vel moderandi, ut temporum, & contingentiarum oportunitas exigeret. *eod. diſc. 63. & apud Buratt. deciſ. 245*

Cumque illa omnimoda incapacitas, cum vera, ac diurna oſtiaria mendicitate

mereque eleemosynali sustentatione, quam profitentur Minores Observantes,& Capucini, hujus Religionis Instituto omnino incongrua sit, cum non possint adeo utrique spirituali,& temporali Reipublicæ proficua, sacrarum , aliarumque literarum studia in hoc vitæ genere, coli, summque profectum, ac durationem, tam discendo, quam alios docendo habere;Hinc proinde,cum summa prudentia , statuta est ejus domorum distinctio,seu diversitas,inter Collegia scilicet , & domos professas, ut istæ incapaces redditum, ac bonorum retentionis, ac jurium stabilium, vel quæ pro stabilibus habentur, existant tanquam de Religione verè & propriè mendicanti, & incapaci etiam in communi; Illa verò capacia sint retentionis bonorum stabilium , aliorumque jurium æquipollentium etiam in reddit», comparibiliter tamen cum statu verè mendicanti ipsius Religionis,per quamdam speciem illius capacitatis, quam habent simplices professi trium votorum ut supra,ad usum scilicet, ac administrationem precariam ad nutum superiorum, pro illis usibus, quibus cum incertis eleemosynis, & cum ostiaria quæstuatione , ac vera mendicitateoccurri non potest. *eod. disc. 63. de Regularib late,& express. Fagnan.in cap. in præsentia de probat.*

Quemadmodum etenim, etiam in Minoribus Observantibus & Capuccinis, permittitur respectivè quædam capacitas pro sacristia, & infirmaria, & fabrica Ecclesiæ vel Conventus, eo quia id respicit illos usus, quibus aliàs occurri non potest *eod. tit. de Regular. disc.* 35. ita dicendum est de hoc usu studiorum adeo Ecclesiæ universali, totique Reipublicæ etiam temporali profituo

Omnisque in hoc difficultas cessat, ob subsequutas Apostolicas declarationes vel concessiones post Constitutionem primævi instituti confirmatoriam , quæ dubitandi ansam plerisque dedit, atque quæstiones desuper excitavit apud eos, qui ante dictas declarationes vel moderationes scripserunt. *dicta decis.* 101. *par* 10 *rec. & dicta decis.* 245. *Burat. & dicto disc.* 63. *de Regular.*

In Collegijs etenim non cadit illa dubitandi ratio, quæ cadit in Domibus professis, ut infra circa potestatem acceptandi hæreditates, & legata cum oneribus missarum, & anniversariorum , (quidquid Aliqui dubitent , sed malè , & absque fundamento), quoniam ista incapacitas in Domibus professis non stat principaliter, ac de per se, sed accessorie, & consecutive tanquam consequens necessarium , quod scilicet, dum istæ Domus sunt incapaces retinendi bona stabilia in reddit», de consequenti deficit subjectum necessarium pro hujusmodi oneribus perpetuis; Ista verò ratio cessat in Collegijs ideoque nullum suppetit dubitandi fundamentum probabile.

Et quamvis ad sensum Regulæ , aut ad mentem S. P. Fundatoris,sive ex Constitutionibus, hujus Societatis institutum prohibeat acceptationes onerum perpetuarum missarum, ac anniversariorum; Attamen id procedit circa illas acceptationes correspectivas, quæ fiant in forma contractus præcisi , & obligatorij, do, ut facias,ut alibi de hac specie acceptationis particulariter agitur *tit de donation. disc.* 24. Adeout exindè sequeretur violatio instituti, ut omnia spiritualia munia gratis ab ejusdem Instituti professoribus impendantur; Nil autem prohibere videtur, ut benefactore ejus desiderium, seu voluntatem explicante, quod aliqua suffragia pro ejus anima applicarentur, id sequi non valeat,cum id contineat expressionem ejus, quod inest, dum etiam sine hac expressione, donatario istud gratitudi-

nis

nis onus incumbit *tit. de Regal. disc.* 1. Omniaque sacrificia, & alia spiritualia officia quæ in dies fiunt, secluſa conventionali, ac præciſa obligatione, ex debito charitatis, & gratitudinis, benefactoribus potius applicari debent, dum etiam in adeo prohibita materia uſuraria, damnatum non eſt, ſed potius laudabile, ut mutuatarius, mutuatori aliquod gratitudinis officium impendat, quoties obligatoria pactio non accedat *ſub tit. de uſur. pluries.* Idemque in materia beneficiali, vel ſimili ſpirituali, in qua ſimoniaca labes cadat, cum totum conſiſtat in pactione. *tit. de benific. diſc.* 35.

Et nihilominus, in Collegijs, in quibus, ut ſupra, perpetuæ retentionis capacitas viget, nil prohibet, etiam onera obligatoria acceptari, quorum tamen implementum, non ab ipſis profeſſoribus, ſed à clericis ſæcularibus fiat, adeout non ſequatur violatio Inſtituti præſtandi gratis illud ſpirituale munus, cum tunc in ea parte, executoris, vel debitoris vices, ipſum Collegium gerere dicatur.

Sicut enim nulla dignoſcitur prohibitio acceptandi ex donatione, ſeu legato, ſive ex contractu correſpectivo acquirendi bona ſtabilia gravata annuis cenſibus, vel canonibus ac livellis cum onere illa ſolvendi ſingulis annis, vel ſtatutis temporibus eorum creditoribus; Ita non videtur quid prohibeat acceptare hæc onera, pro quorum implemento, ſingulis diebus, vel ſtatutis temporibus congrua eleemoſina alijs clericis ſæcularibus vel regularibus miſſas celebrantibus tanquam ſpecies ſolutionis cenſus, vel livelli præſtetur, cum punctus vere conſiſtat in eo ut ipſorum profeſſorum inſtitutum non violetur, celebrandi ſcilicet miſſas, aliaquè divina in forma, vere, ac preciſè ſtipendiaria

Quatenus verò pertinet ad Domos profeſſas; ut in rerum regularium ſede particulariter advertitur *dicto diſc. de Regular. diſc.* 63. omnimoda incapacitas, ac ſummæ paupertatis, veræque mendicitatis inſtitutum percutit retentionem perpetuam, vel ad longum tempus, ne ita victus certitudo ex fructibus, vel redditibus ſequatur, non autem percutit acquiſitionem, ad effectum vendendi, ut prætium exinde redigendum, currentibus, & quotidianis uſibus applicetur; Sive de legatis, ac particularibus elargitionibus agatur; Sive etiam de hæreditatibus (quidquid Aliqui male, ac ſine probabili fundamento dubitent, atque inter hæreditates, & legata diſtinguant); In ſpiritualibus enim, ſive in pijs, & eccleſiaſticis diſpoſitionibus, per quas Deo elargiri dicitur, ſubtilitates, ac diſtinctiones Juris civilis, inter hæreditates, & legata, ſive inter univerſales, & particulares, vel directas, & obliquas diſpoſitiones non dantur, ſed ſola veritas naturalis attenditur *tit. de fideicommiſſ. diſc.* 108. *& tit. de teſtamen. diſc.* 13. *cum plur. ſeqq* Ideoque nulla ſubeſt probabilis differentiæ ratio, cur donationes, & legata præmiſſo modo acceptari valeant, non autem hæreditates.

Argumentum verò à Minoribus Obſervantibus, & Capucinis non intrat, Tum quia iſtorum incapacitas à Concilio præſcripta eſt neceſſitate; Illa verò hujus Societatis eſſe videtur potius voluntaria ut ſupra; Tum etiam quia ſi argumentum procederet, idem in legatis, & donationibus bonorum ſtabilium, vel æquipollentium, ac in hæreditatibus procedere deberet. *De legato particulari in Capuccinis ſub tit. de fideicommiſſ. dicto diſc.* 108.

Id autem in hoc Inſtituto practicabile non eſt, ſed ei omnino congruunt loculi quos ipſe D. N Jeſus Chriſtus ad informan-

dam Ecclesiam habere voluit, ob omnimodam difformitatem institutorum; Illud etenim Minorum, juxta ejus originem in earumdem rerum regularium adnotationibus insinuatam, anachoriticam, & contemplativam vitam potius redolet *tit. de Regular. disc. 7. & sit. de præeminent. dist. 11. & alibi.* Ideoque Ecclesiarum, & domorum humilis, ac exiguus status congruit, humilisque, ac ruvidus est vestitus, modicum sumptum exigens; Ac etiam connaturalis est illis cibus, & potus quem hortorum ab eis cultorum olera, atque sitarciarum ostiaria quæstuatio fragmentorum tribuant, ut antiqui Anachoritæ in usu habebant.

Comparativè autem, istud institutum, compatibiliter cum paupertatis, ac religiosæ humilitatis observantia, aliquem ampliorem sumptum exigit, vel majori subsidio indiget, quoniam licet vestitus, comparatione clericorum sæcularium, qui serico, ac prætiosis pannis licite induuntur, sit rudis, & humilis, adhuc tamen est habitus clericorum, cum veste & pallio, ac pileo, & bireto, ac etiam cum tunica decentibus, ultra alias vestes interiores, & calceamenta, ideoque aliquem majorem sumptum in pecunia exigit, neque ex ostiaria quæstuatione comparari valet; Prout etiam, licet comparatione sæcularium, victus valde sit moderatus, & parcus, adhuc tamen cum bene regulatum, ac uniformem esse necessitas cogit, cum de viris agatur saltem pro majori parte nobilibus qui sacratum, aliarumque literarum studijs altissimis dediti sunt, atque vitæ activæ, ad proximorum salutem, & Catholicæ Religionis conservationem, & augmentum vacant, ideoque quodammmodo impossibile est, ut diuturnum victum, irregularem, maleque compositum pati, vel sustinere possint, sed necessarij sunt loculi ad congruas provisiones.

Ac etiam quia nil forte magis Religiones, in sui Instituti, ac disciplinæ regularis observantia conservat, nisi omnium professorum coæqualis, ac sufficiens in victu, & vestitu, aljsque necessarijs provisio; Nihilque institutum, ac disciplinam adeo labefactat, quam inæqualitas, ob quam verificetur Apostoli dictum, quod unus quidem esurit, Alius verò ebrius est; Igitur præcisè necessaria est oportuna provisio, quæ non nisi est legatorum, ac hæreditatum aliarumque similium notabilium elargitionum pretio sortiri potest.

Potissimè quia, pro ejusdem vitæ activæ meliori exercitio, decentiorque Dei cultu, ac populorum allectione ad spiritualia officia, & exercitia, ad animarum salutem præordinata, magis decorum, seu minus depressum est institutum in Ecclesijs, eatumque ornamentis, ac etiam in domibus; Ideoque argumentum à Minoribus, & Capucinis, omnino extraneum est, ac improprium, obtot rationis diversitates, ac propterea ut supra advertitur, ea quæ etiam in Minoribus conceduntur pro fabrica, vel sacristia, & infirmaria, huic instituto generaliter etiam pro sustentatione congruunt.

Unica itaque dubitandi ratio respectu domuum professarum, cadit circa eas dispositiones, quæ missarum, vel anniversariorum onus annuum habeant, juxta casus particulares in dictis rerum regularium adnotationibus recensitos *dicto disc 63. de Regular.* In quorum illo, quem adhuc pendere indecisum ibi insinuatum est, prodijt resolutio pro incapacitate, quodq; propterea Fabricæ facultates intrarent, in ea rata bonorum, quæ oneribus perpetuis respondeat; Verum in resolutionis obsequium intellectus non de facili captivari potuit; Triplicem enim rationem ista incapacitas onerum habere po-

potest; Primò scilicet superius insinuatam, quod cum adsit incapacitas retinendi fundos in perpetuum, vel ad longum tempus, de consequenti non est practicabile hoc onus perpetuum ex defectu subjecti; Secundò quia, ut etiam supra advertitur, id institu- 12
to adversatur, ut sacrificia missarum, aliaque divina in forma stipendiaria ministrentur; Et tertiò quod ita paupertatis, ac veræ mendicitatis institutum destrueretur, ut occasione Minotum, circa dispositiones favore sacrificiæ alibi advertitur.

Nullum autem ex his subsistere videtur, quoties onus præcisè ipsismet societatis professoribus præcisè injunctum sit, per ipsos, & non per alios explicandum, & cum quo præsuppositio fertur in dicta resolutione processum esse, (incertum tamen est, ex quo fundamento); Siquidem quoad primum, quemadmodum nil prohibet acquirere bona, censibus, & livellis, aut canonibus, aliisque annuis præstationibus onerata, eaque gravata vendere pro eo minus, itain præsenti, ut supra insinuatur; Ad secundum responsum est supra occasione Collegiorum; Et ad tertium latius respondetur in præfatis rerum regularium particularibus adnotationibus *dicto disc. 63. de Regular.* quod scilicet punctus est, in fine seu effectu, cui prohibitio innixa est, nè hujusmodi onerum emolumenta, in ipsorum professorum sustentationem tendant, unde resultet illa victus & vestitus certitudo, quæ veræ mendicitati adversatur? Ad hujusmodi vero ambiguitates dirimendas, commendabile crederem, ut in vim ejus facultatum, ipsamet Societas in Capitulo, vel Congregatione generali ista clarius declararet, ut de meo consilio fecit altera Religio Clericorum Regularium, qui Theatini nuncupantur.

Ex dictis autem duabus Religionibus ab hoc decreto concillari exceptuatis, illa Capuccinorum, adhuc rigorosum, primævum retinet institutum; Sed quoniam altera Observantium, aliqualiter cæperat ab eo deviare; Hinc propterea in eadem prodijt reformatio super Instituti rigorosa observantia, quæ si non de jure, saltem de facto, quãdam diversam Religionem constituere videtur, sub nuncupatione Reformatorum, ad differentiam Observantium, qui nuncupantur de familia *eod. tit. de Regularib. discur. 1. & in alijs pluries.* Dum in istis introducta fuerat retentio aliquorum stabilium, ac redditnum; Verùm in Capitulo generali, celebrato de anno 1626. editæ fuerunt Constitutiones Apostolica auctoritate confirmatæ in Bullario etiam insertæ, per quas hujusmodi redditus dimissi fuerunt, unde propterea ex eorum aliquibus nonnulla beneficia ecclesiastica tunc erecta fuerunt, alij verò applicati fuerunt Fabricæ Sancti Petri.

Sed postmodum ijdem per Apostolicum decretum habilitati fuerunt ad exigendum eosdem redditus à sponte dantibus tantum, absque facultate exigendi ab invitis, à quibus eadem Fabrica exigit; Et consequenter saltem de facto aliqua dignosci videtur veræ, ac rigorosæ mendicitatis relaxio, cum ex primævo instituto, quod Capuccini, & Observantes reformati profitentur, non solum adsit incapacitas hæreditatum, & legatorum, aliarumque dispositionum ad effectũ retinendi, sed etiam ad effectum acquirendi ut bona vendantur, arq; pretiũ, in victum, & vestitũ aliaq; necessaria erogetur, cum ita cessaret, vel relaxaretur Institutum, quod est vivendi indies, ex vera, & ostiaria mendicitate, adeout nihil proprium possideatur, dũ etiam

do-

domus in quibus vivunt, eorumque horti, & officinæ in dominio Ecclesiæ universalis, vel Sedis Apostolicæ esse dicuntur, ipsæ autem Religiones, præcatium usum tantum habent. *dicto disc. 35. de Regular.*

Procedit autem ista omnimoda incapacitas superijs, quæ ipsorum religiosorum sustentationem concernunt, cui per dictam veram, & ostiariam mendicitatem consultum esse potest, eleemosynaliter vivendo; Non autem in ijs, quibus per hanc viam occurri non potest, sed necessarius est usus pecuniarum, etiam in aliqua notabili quantitate; Ut puta pro nova constructione, sivè pro refectione, & congruo ornamento Ecclesiarum, & Conventuum, vel hortorum, aliarumque officinarum; Necnon pro sacra supellectili sacristiæ, vel pro infirmaria, & libratia &c.; Quoties tamen sincere id sequatur, adeout non sit color quæsitus, ut regulæ fraus fiat, quia nempè sub pallio Sacristiæ, vel Ecclesiæ, emolumenta convertãtur in provisiones victualium pro ipsorum religiosorum sustentatione, super qua totus est punctus, ut scilicet, ista ex vera & ostiaria mendicitate esse debeat, per quam dictis alijs usibus consuli non potest. *eodem disc. 35. de Regular.*

Altera est hujus decreti pars, ut in Monasterijs, vel Conventibus capacibus in communi non adsit major numerus religiosorum quam redditus ferant; Super hoc autem, in Monasterijs monialium, generaliter provisum est, cum præfinitione certi numeri, qui consulta Sac. Congregatione Episcoporum, & Regularium, augeri, vel respectivè reduci solet, prout reddituum excrescentia, vel decrescentia suadeat, neque ultra numerum moniales admittuntur, nisi soluta dote duplicata, ut ita supranumerariæ moniales Monasterio onerosæ non sint, *sub tit. de dote disc. 167. ubi de dotibus monialium*

In Monasterijs autem, vel Conventibus virorum, quoties singulari jure regantur, eo modo quo faciunt Monasteria monialium, juxta praxim aliquarum partium, ultra montes, ut supra *sub tit. de iurisdict. disc. 26 & sub tit. de Regular. disc. 19.* Et tunc idem dicendum venit, ut si non præcisè, saltem moraliter, certus numerus, juxta capacitatem præscribi debeat ad istius decreti formam; Quãvis fortè praxis in oppositum se habeat, quod scilicet adesse solet longe minor numerus, quam vires exigant, eo quia Abbatiæ illorum Monasteriorum, ad redditum, & locupletationem Abbbatum, seu Commendatariorum conferri solent. *habetur sub tit. de locat. & conduct. disc. 25. ubi de distinctione mensarum Abbatis, Commendatarij, & Monasterij. & alibi.*

Ubi verò juxta usum inconcussum Italiæ, ac majoris partis Orbis Catholici, & præsertim Religionum Mendicantium, ad quarum instar, etiam Religiones Monachales, laudabiliter quoque se regunt, regimen sit per viam Reipublicæ, seu universitatis, tanquam per communionem omnium Monasteriorum, vel Conventuum, constituentium unum corpus, seu unam universitatem, sub Generali, vel respective provinciali Rectore *tit. de Regular. disc. 1. cum plurib. seqq. & per tot.* Et tunc certa, & determinata regula desuper cadere non videtur, adeout istud decretum, consilium potius redoleat, quoniam singulis annis, vel triennijs, alijsve statutis temporibus, in quibus comitia celebrantur, pro diversis Religionum legibus, vel stylis, varia esse solet assignatio religiosorum, in qualibet domo, juxta temporum contingentias, habita ratione, non solum reddituum certorum sed etiam incertorum ex quæstuatione, ubi ea in usu sit, alijsve eleemosynis, ac emo-

emolumentis incertis.

Ac etiam quia (ut in rerum regularium adnotationibus advertitur) *ibidem proximè.* in hujusmodi Religionibus, adeò præcisè urgere non videtur illa prohibitio, quæ de jure viget, inter singularia, & independentia Monasteria ut bona vel redditus unius, alteri non applicentur, cum quandoque expediat pro bono publico Religionis, in aliquo Conventu, ad tempus, habere majorem numerum religiosorum, ultra solitum, atquè ultra vires subveniendo cum collectis, vel cum alio peculio totius Religionis, vel provinciæ *Advertitur præsertim dicto tit. de Regular. disc. 32* Atque præsertim ego in prax vidi in Civitate Salerni in primis annis meorum studiorum, quod cum in quodam Conventu conspicuæ Religionis, grave scandalum contig sset, idcircò prudentissimè superiores, ibi introduxerunt novitiatum, atq; collocarũt graviores, magisq; probatos, & exemplares religiosos, continuo se exercétes in concionibus, alijsq; spiritualibus exercitijs, velpijs operibus cũ maxima exẽplaritate, adeout ad breve tempus, illa sinistra opinio penitùs abolita fuerit, supplendo aliunde pro illis sumptibus, quos Conventus vires ferre non poterant, dum in hujusmodi Religionibus, quæ ita sociativo jure per modum Reipublicæ reguntur cum proficua obedientiaria mutatione religiosorum de loco ad locum, ista communicatio (justa causa accedente), d ffinitorio præsertim generali, vel provinciali, universam Religionem, vel respectivè provinciam in comitijs repræsentant, prohibita non videatur, quamvis regulariter singulorum Conventuum, vel domorum redditus, ac vires attendantur, ut moderna praxis docuit in reformatione, ac respectivè suppressione parvorum Conventuum, in quibus ad minus sex religiosi sustentari non possent facta per Innocentium.

Tertia hujus decreti pars est, ut nova Monasteria, vel novi Conventus fundari non possint sine consensu Diœcesanj; Istud autem decretum aliquibus occasionem dedit opinandi, quod per illud correcta esset dispositio antiquorum canonum prohibentium novas fundationes, præsertim Mendicantium, absque beneplacito Apostolico, quasi quod ita solus consensus Ordinarij sufficeret; Contrarium autem verius, magisque receptum est, stantibus præsertim modernis Constitutionibus Apostolicis Gregorij XV. Urbani VIII, & Innocentij X, ut copulativè requirantur consensus Apostolicus explicari solitus per organum Sac. Congregationis Episcoporum, & Regularium, ac etiam ille Diœcesani, necnon Parochi, & cleri, ac populi, atque etiam pro qualitate locorum, & Religionum respectivè consensus aliorum regularium existentium in eodem loco intra certum cannarum spatium, juxta singularum regionum diversa privilegia, sive intra ambitum quatuor milliarium respectu mendicantium per veritatem, neque licentia Apostolica concedi solet, nisi ad præscriptum dictarum Constitutionum, duodecim ad minus religiosorum numerus sustentari valeat, ut in rerum regularium adnotationibus magis distinctè novarum fundationum requisita recensentur *eod. tit. de Regular. dicto disc. 32.* Magis autem exactè, ac rigorosè per dictam Sacram Congregationẽ proceditur in novis fundationibus Monasteriorum monialium, ne alias circa vitam cõmunem sic sufficientem sustentationẽ resultent illa inconvenientia, quæ tolerare oportet in Monasterijs antiquis, absque congrua dote fundatis, ideoq; congrua dos, vel provisio rigorosè requiritur.

DISCURSUS XXXVI.

Ad sessionem 25. de Regular.. cap. 4.& 5.

SUMMARIUM.

1 *Religiosi debent servare clausuram, & vivere in claustris.*
2 *Dari solet Religiosis licentia vivendi extra claustra.*
3 *Et tunc subiacent Ordinario.*
4 *Religioso decedenti extra claustra, succedit Camera Apostolica, quod declaratur.*
5 *De restitutione, & conservatione clausura monialium commissa Ordinario.*
6 *Quod etiam ad Ordinarium spectet dare licentiam pro accesse ad Monasteria.*
7 & 8 *Assignantur rationes.*
9 *Quare exemptio non suffragetur in concernentibus curam.*
10 *Quod expediat etiam in hoc adhibere brachium seculare tanquam personæ potentis.*
11 *Vnio, seu bona lex utriusque potestatis opportuna est pro bono regimine.*
12 *De iurisdictione Ordinarij cum Religionibus accedentibus ad Monasteria monialium.*
13 *An hac iurisdictio impediatur per Nuntium Apostolicum Commissarium generalem exemptorum.*
14 *An Magistratus, vel deputati seculares ius habeant in custodia clausura monialium.*
15 *De introductione puellarum in clausuram gratia educationis, vel alia causa.*
16 *De alijs ad materiam clausura.*

REligiosorum utriusque sexus vita præscribitur sub clausura, ut ita tollantur abusus, qui prius irrepserant, præsertim in religiosis viris, qui more sæcularium, Principum, & Magnatum, vel Prælatorum, aulico servitio mancipati vivebant, seu aliàs extrà claustra morabantur; Id autem hodie varias producit forenses quæstiones, cum[3] ad hujus decreti normam, atque per singularum Religionum Constitutiones, ac provisiones, Sac. Congregationis Regularium[4] etiam in viris, illa clausura quæ eis proportionata est, inconcussè servetur, adeout viventes extra claustra, severè puniantur, rarique sint casus, in quibus ex aliqua[2] urgenti, & justa causa per Sanctissimum, prævia consultatione Sacræ Congregationis, aliquibus religiosis, concedatur licentia vivendi extra claustra, habitu reverento, vel etiam quandoque in habitu clerici sæcularis, regulari tamen statu firmo remanente *enunciatur casu sub tit. de Regul. disc.* 43 Ubi verò extra claustra vivant, Episcopo, seu Ordinario loci subjiciuntur, ut infra in hac eadem *sessione cap.* 14.

Necnõ ex aliàs insinuata Cõstitutione 43. Gregorij XIII religioso extra claustra viventi non succedit Monasterium, vel Religio, ut de jure succedere debet, potius ex ratione occupationis peculij jure proprio quã jure successorio, sed succedit Camera apostolica; Quod tamen intelligendũ venit in ijs bonis, quæ ab eo quæsita sint, seu alias obvenerint, dum extra claustra viveret; Secus autẽ in ijs quæ

quæ priusquam à claustris exiret, Monasterio, vel Religioni jam quæsita erant, cum factum culposum religiosi non debeat Religioni, vel Monasterio præjudicare, illique jus quæsitum rollere. *Rott. decis. 121. num. 17. & seqq. par 7. rec.*

Majores autem quæstiones, quæ in ista Sacra Congregatione Concilij, vel in altera Episcoporum, & Regularium, & quandoque etiam in Rota, sive in partibus, coram Legatis, vel Nuntijs Apostolicis haberi solent, percutiunt secundum decretum, super restitutione, & conservatione clausuræ monialium in Monasterijs exemptis, quæ sub regularium, vel aliorum inferiorum Prælatorum regimine, ac jurisdictione sint, qualis scilicet jurisdictio delegata competat Diœcesano, seu Ordinario loci, exemptivis privilegijs non obstantibus, circa materialem Monasterij visitationem, quæ Diœcesano competit, ad effectum recognoscendi clausuram, an bene custodita sit, cum hoc jus hodie sit extra quæstionem, quamvis alter Apostolicus Visitator, vel superior adsit, ut in rerum regularium adnotationibus, ac etiam in materijs jurisdictionalibus plenius, & magisque dist nctè advertitur. *sub tit. de jurisdict. disc. 26.*

5

Et magis super custodia continuata clausuræ formalis, pro accessu scilicet sæcularium ad Monasteria monialium, tam pro alloquutione cum eis, etiam per crates extra clausuram, quam etiam pro ingressu in clausuram medicorum, chirurgorum, & artificum, pro illis operibus, quæ necessaria sint ad quem scilicet in Monasterijs exemptis sub jurisdictione, ac administratione regularium, vel alterius inferioris Prælati pertineat licentias concedere; Atque licet pro locorum, vel ditionum diversitate, de facto diversa esse soleat praxis, adeout omninò

6

certa regula generalis, quibuscumque Monasterijs, ac Religionibus applicabilis, non de facili statui valeat; Regulariter tamen, ubi diversa consuetudo limitationem non suadeat, juxta declarationes Sacræ Congregationis, cum quibus hodie procedi solet, hujusmodi licentiæ concedi debent per Episcopum, seu Ordinarium, cui clausuræ custodia commissa est conjunctim cum Prælato Regulari, si ex consuetudine licentia solius Ordinarij non sufficiat.

Idque probabili non caret ratione, quoniam accessus ad Monasteria, etiam pro alloquutione cum monialibus extra clausuram, concernit ejusdem clausuræ custodiam, dum per hujusmodi frequentes alloquutiones contrahuntur illi amores, ex quibus clausuræ violatio resultat, quæ ita per eadem alloquutiones præordinatur, ideoque intrat juris regula, quod concesso fine concessa censentur illa omnia media, sine quibus ille finis obtineri non potest. *eod. tit. de jurisdict. disc. 18 & eod. tit. in suppl. in Sable.*

Alia etiam convincenti ratione accedente, quod clausuræ custodia, non consistit solum in ea jurisdictione, quæ habeatur, ac exerceri valeat in ipso Monasterio, ejusque ambitu, sed consistit in reprimendo eũ pœnalibus, & rigorosis edictis populum, & clerum sæcularem nè ad Monasteria accedant, seu alias cum monialibus correspondentiam habeant cum epistolis familiaribus, vel cum fiduciarijs missis, ac nuncijs, seu cũ muneribus, quoniam frequenter contingit, quod, prohibito etiam accessũ personæ, non exinde malo occurritur; Ac propterea rationabiliter, ita statutum est, ut etiam in Monasterijs exemptis sub regimine, ac jurisdictione inferioris Prælati, Ordinarius loci, qui habet jurisdictionem territorialem in universum, atque co-

ercere poteſt clerum, & populum ſæcularem, ſciat quinam ad Monaſteria accedant, atque in eis converſentur, etiam extra clauſuram, multo verò magis reſpectu eorum, qui clauſuram ingredi debeant, *eodem diſc. 18 de iurisdict & in ſupplemento.*

Undè propterea adaptari videntur ea quæ pluries inſinuata ſunt ſuper exemptivorum privilegiorum moderatione prudentiſſimè ab hoc Sacro Concilio, ac recentioribus Conſtitutionibus Apoſtolicis poſt ejus publicationem æditis, præſertim Pij V., Gregorij XIII., & Gregorij XV., ſuper jurisdictione Ordinario loci delegata etiam in Eccleſijs, & perſonis regularium, aliorumque exemptorum in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem ſacramentorum cum clero, & populo ſæculari, quoniam jurisdictio in effectu non percutit ipſas Eccleſias, vel perſonas exemptas de per ſe conſideratas, ſed percutit ipſum clerum, & populum Ordinario commiſſum; Ideoque iſtius reſpectu nimium opportunus, quinimo neceſſarius eſt iſte ſaltim cumulativus interventus Ordinarij loci cum Prælato inferiori. *dicta diſc 18. & 26. cum ſeqq & in ſupplemento eod. tit. de iurisdict.*

Quinimò neque iſte ſufficere ſoler, quoniam in illis Principatibus, vel ditionibus, [10] in quibus non permittitur Epiſcopis liber uſus gladij temporalis, ac familiæ armatæ cum laicis, eos carcerando, ſive in bonis vel in perſona puniendo, ob acceſſum ad Monaſteria monialium, vel ob aliam edictorum contraventionem, unde propterea conceditur ſolùm uſus gladij ſpiritualis cum [11] cenſuris, quibus à malè morigeratis, atque cum depravata intentione affectantibus amicitiam monialium, non timetur, cum ipſe actus de ſui natura præſeferat contemptum timoris Dei; Hinc proinde (ut egomet expertus ſum) melior medicina eſſe ſolet implorare authoritatem Magiſtratuum ſæcularium, non tanquam Judices competentes, ſed tanquam perſonas potentes, ut cum pœnis perſonalibus, vel pecuniarijs, quæ ob depravatos mores de facto magis timentur, ita cumulativè, atque ad eumdem finem laici coerceantur; Non ut quidem ipſis aliqua juriſdictio, vel participatio concedenda ſit, in hoc ſpirituali regimine Monaſteriorum monialium, ſed (ut dictum eſt) tanquam per ſpeciem aſſiſtentiæ, ac impartitionis brachij potentis, ut cum pœnis temporalibus coerceantur illi, qui cum ſpiritualibus coerceri non poſſunt, ut etiam habemus receptum in materia recurſuum *iuxta deciſ 36. Achil. de appell.* cum diſtinctione de qua *apud Rich deciſione 182. numer. 5. & ſub tit. de indic.* in materia recurſuum.

Ideoque cum in mea patria ob Epiſcopi prædeceſſoris nimium benignam naturam, quæ quamdam inepiæ ſpeciem redolere videbatur, aliquam licentiam ſibi aſſumpſiſſent laici frequentandi Monaſteria monialium, Ego electus Vicarius Capitularis, optimam expertus fui hanc medicinam, curando, ut eodem tempore, quo rigoroſa edicta publicavi ſub comminatione cenſurarum, per Magiſtratum ſæcularem alia rigoroſa edicta cum comminatione pœnarum temporalium publicarentur pro executione, ac obſervantia *Regiæ Pragmaticæ primæ de Monialibus.*

Hinc proinde, tam ſtri occaſione, quam [12] aliàs frequenter expertus ſum, quod bono ſubditorum regimini, ac juſtitiæ adminiſtrationi, nimium oportuna, & proficua eſt utriuſque poteſtatis, ſpiritualis & temporalis bona correſpondentia, & unio, quodque

què è converſo, pernicioſius eſt ille indiſcretus zelus, ſeu illa inſulſa zelotipia, cum qua utriuſque fori Magiſtratus vivere ſolent; Id etenim ſubditis, male vivendi licentiam tribuere ſoler, magnaque producit inconvenientia, dum ijdem ſubditi, ut malè v.ver-13 di licentiam habeant, ſciſſuras, & controverſias juriſdictionales excitare ſtudent, ut ita, ad æmuli protectionem contra proprium ſuperiorem recurſum habeant; Non quod una poteſtas ſibi præjudicare debeat, atque dare alteri, id quod de jure, vel de more regionis non competat, dum ipſummet Evangelium præcipit, ut dari debeant, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, ſed ut ita, ex duobus gladijs concorditibus, uno alterum juxta oportunitatem confovente, eiſque ad unum eumdemque finem tendentibus Reipublicæ quies, rectaque juſtitiæ adminiſtratio reſulret; Malum verò in eo conſiſtit, quod utramque poteſtatem reſpectivè repræſentantes, ac exercentes, dictum bonum non quærunt, neque curant finem, ſed alterum proprium, turpis lucri & extorſionum.

Ex eiſdem rationibus, de quibus ſupra, tam per hoc Sacrum Concilium, quam etiam clarius, ac uberius per Apoſtolicas Cõ-12 ſtitutiones, illam præſertim Gregorij XV., juriſdictio conceditur Ordinarijs locorum coercendi, ac puniendi regulares exemptos accedentes ad Monaſteria monialium, etiam gratia ſimplicis alloquutionis, ſeu aliàs contravenientes edictis eumdem finem percutientibus; Cumque ob affectatas gloſſas, ſeu interpretationes, quas ſcriptores Morales propriam cauſam principaliter agentes, Concilij decretis, & Apoſtolicis Conſtitutionibus tradiderunt, controverſiæ indies orirentur, hinc iſta Sacra Congregatio Concilij per viam decreti generalis ſeu circularis omnem quæſtionem in hoc propoſito ſuſtulit.

Atque prærendente Nuncio Neapolis, quod Archiepiſcopus poſt editionem hujus decreti, quod ipſo inſtante prodijt, quamvis generaliter ad omnes extenſum eſſet, non potuiſſet carcerare quemdam regulatem ob acceſſum ad Monaſterium monialium, ex eo, quod ipſe eſſet in eo Regno generalis commiſſarius regularium, & exemptorum; Re delata ad hanc eamdem Sac Congregationem, per iſtam prodijt reſolutio Archiepiſcopo favorabilis, eo quia dicta Nuncij poteſtas non inducit privativam ad Ordinarios locorum in ijs caſibus, in quibus cum regularibus, ac exemptis ipſi juriſdictionem habeant, cum pariter ipſi Ordinarij ſint commiſſarij, ac delegati Apoſtolici. *tit. Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc. 6 cum ibi proxime, cumque in caſu de quo dicto diſc. 16. Sacr. Congregatio Concil declaraſſet, quod Regulares etiam contravenientes peccarent mortaliter, Aliqui verò morales cum eorum ſubtilitatibus, ac idealibus argumentis prætenderent id non ſuſiſtere, habita ſuper hoc particulari diſputatione in eadem Sacr. Congregatione Concilij ſub die prima Octobris 1672 hæc opinio damnata fuit, ac reputata temeraria.*

In hoc item propoſito clauſuræ monialium (ut alibi in meis adnotationibus inſinuatur) tam ubi de exemptis, quam de non exemptis Monaſterijs agatur, quæſtiones eſſe ſolent inter Ordinarios locorum, & Magiſtratus ſæculares Communitatum, vel alios hoc jus habere prætendentes, ut ſcilicet Ordinarius ingredi non poſſit clauſuram, ſive alijs ingrediendi licentiam concedere, abſque illorum participatione, ac interventu; Quoties etenim id non proveniat à lege, quæ in limine fundationis legitimè de conſenſu Papæ, vel Ordi-14

narij adjecta ſit, ſive quod ob immemotabilem bene probatam, illa allegari valeat, vetius eſt, ac certius per iſtam, vel per alteram Epiſcoporum, & Regularium Congregationem declaratum, ut id in ratione auctoritativa, & jurisdictionali contra Ordinarium invitum prætendi non valeat; Bene tamen ſit prudens conſilium eorumdem Ordinariorum, ut iſtam conſuetudinem, ubi vigeat, ſervent, imo, ubi non vigeat, introducant, cum ita magis eorum indemnitati in caſu quo ſcandala, & inconvenienia reſultent, conſultum remaneat. *advertitur eod. tit. de iuriſdict. diſcur. 27 & alibi.*

Super alijs autem, quæ in hoc decreto diſponuntur, circa egreſſum monialium à clauſura, vel introductionem ſæculatium in
1 ſeamdem, & præſertim puellarum gratia e- 16
ducationis, rarum eſt in foro agere, cum poſtea per plures proviſiones iſtius vel alterius Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & regularium, aut per Conſtitutiones Apoſtolicas, ſatis proviſum ſit, dum Ordinarijs interdicta fuit in magna parte illa poteſtas, quam alias ipſi habebant, neque licentia introductionis puellarum, gratia educationis vel aliarum mulierum alias quam ratione ſuſceptionis habitus, & monachagij per eos conceditur, ſed id pertinet ad Sacram Congregationem Epiſcoporum, & Regularium, præterquam ubi urgens neceſſitas; quæ dilationem non patiatur, quandoque alias ſuadeat.

Circa veto introductionem puellarum in clauſuram, ſeu aliquem egreſſum monialium ab ipſa, & ſuper incurſu cenſurarum, aliarumque pœnarum, ratum eſt in foro contentioſo agere, cum potius ad profeſſores fori interni de his agere pertineat, ideoq; viro forenſi parum congrua videntur; Potiſſime, quia conſueti collectores in his nimiũ ſe diffundunt, ideoq; apud eos oportune videri poteſt.

DISCURSUS XXXVII.

Ad ſeſſionem 25. de Regular. cap. 6. & 7.

SUMMARIUM.

1 *De iure communi, quando electio debeat eſſe ſecreta.*
2 *Quod non debet eſſe talis in electione Prælatorum Regularium.*
3 *Id innovatum eſt per Concilium, quod dat hanc formam præciſam.*
4 *De ratione ob quam in Regularibus, ita ſtatutum eſt.*
5 *Quando in Curia audiantur quæſtiones electionum.*
6 *Quomodo iſtæ quæſtiones decidi debeant.*
7 *An ius eligendi acquiri poſſit per aliquam partem Religionis.*
8 *De electione turnaria inter nationes.*
9 *Electiones invalidæ, quando ſanentur, vel confirmentur.*
10 *Eadem forma procedit in electione Abbatiſſæ, & quomodo.*
11 *In iſta electione Abbatiſſæ requiruntur duæ partes votorum.*
12 *Quid agendum, ubi vota non concludant.*
13 *Datur praxis, & quid facere debeat ſuperior.*
14 *Su-*

14 *Superior non poteſt ingredi clauſuram ob electionem.*
15 *An Ordinarius aſſiſtat electioni Abbatiſſæ Monaſterij exempti.*
16 *De ætate quam debet habere Abbatiſſa.*
17 *Electa ante ætatem poteſt denuò eligi.*
18 *Non virgines, non poſſunt eligi in Abbatiſſã.*
19 *Prælatura in Religionibus utriuſque ſexus eſt ſolum triennalis.*
20 *In aliquibus partibus Abbatiſſa eſt perpetua.*
21 *De Monaſterio Turris ſpeculorum eiuſque Prælata, & de ſimilibus inſtitutis.*

1 SUper electione Superiorum, ſeu Prælatorum regularium, per iſtud decretum inducitur id, quod de jure communi diſpoſitum non erat, quoniam ut advertitur pluries occaſione deputationis Vicarij capitularis ſede vacante, ac etiam occaſione proviſionis canonicatuum, aliorumque beneficiorum, quorum collatio pertinet ad Capitula, ratione ſimultaneæ de jure competentis, aut ex privilegio, vel conſuetudine, forma electionis per ſcrutinium ſecretum in jure communi præſcripta, ſervanda ſolum eſt, quando agitur de electione Epiſcopi, vel alterius Prælati Eccleſiæ viduatæ, adeout agatur de formali electione ad prælaturam perpetuam in titulum, non autem in alijs actibus *ſub tit. de Canon. & Capit. diſc. 26. cum ſeqq. & alibi.* 4

Id autem congruere non videtur hujuſmodi electionibus Superiorum regularium
2 tam Generalium, & Provincialium, quam etiam hæc munera localium, cum pro frequentiori uſu, infra certum determinatum tempus durent, atque non inferant dignitatem, quæ imprimat characterem, ſeu immutet ſtatum perſonæ, illumque in diverſo hierarchico ordine conſtituat, ut præſertim eſt Epiſcopatus, vel Archiepiſcopatus, multo verò magis Pontificatus, cum his caſibus per electum contrahi dicatur formale ſponſalitium, ſeù matrimonium cum Eccleſia viduata, quod non ſequitur in his prælaturis regularibus, quæ non immutato ſtatu perſonæ, officium potiùs redolent, abſquè impreſſione alicujus indelebilis characteris, ac propterea dicta forma, quæ per ſacros canones inducta eſt, ex eorumdem canonum diſpoſitione neceſſaria non erat. *in ibidem allegatis & infra.*

Hodie verò ex hoc decreto, adeò dicta
3 forma neceſſaria eſt, ut eam ſervare oporteat cum majori rigore, quã in dictis formalibus prælaturis requiratur, cum in eis prohibitæ non ſint aliæ ſpecies per acclamationem vel per inſpirationem, ſeu etiam per compromiſſum, præterquam in Summi Pontificis electione, in qua modernæ Conſtitutiones pariter unicam, ac præciſam formam præſcripſerunt, *ut in relatione Curiæ diſc. 3.* & tamen per hoc decretum iſtæ aliæ ſpecies ſunt prohibitæ.

Rationabiliter autem, ſummaque cum prudentia per iſtud conciliare decretum, ita ſtatutum fuit, ad inducendam majorem electionis libertatem, quæ in alijs ſpeciebus, quamvis à jure probatis, adeſſe non debet, præſertim in regularibus; Ex ea differentiæ ratione inter ipſos, & alios electores, quoniam iſti nullum habent adſtantem ſuperiorem, qui expreſſam, vel interpretativam vim eis inferat, ſed omnes qui in comitijs intervenium, coæquale jus habent, ut præſertim contingit in Capitulis cathedralium, quibus jus competat eligendi Epiſcopum, ut docet praxis aliquarum Eccleſiarum Germaniæ, ad quas hodie ſingulariter hoc jus eligendi, quod antiquitus erat penè generale, reſtrictum fuit *eod tit. de Canon. & Capit. diſc. 27. & 28. & ſeq.* Siquidem, ubi (ex gr.), agitur de electione ſuperioris provincialis, ſeu localis adeſſe ſo-

solet præsidentia superioris Generalis, vel alterius per eum deputati, cui Præsidentis nomen congruit, cum aliqua superioritate, adeoue pro frequentiori contingentia (ut quotidiana praxis docet) quamvis etiam ista forma conciliatis per vota secreta exactè servetur, adhuc tamen quædam species violentiæ adesse videtur, ut eligatur ille, quem Generalis velit, & sic respectivè in electionibus localibus in illis Religionibus, in quibus in usu sit præsidentia ejusdem Generalis, vel Provincialis, seu deputati ab uno eorum. 6 7

Et quamvis ista ratio congruere non videatur comitijs generalibus, in quibus nullus inter ipsos regulares de jure adesse videtur superior, sed omnes vocales coæquale jus habent; Adhuc tamen saltem de facto, idem verificari videtur; Vel ob prioris dignitatis reliquias, quæ remanent in immediato prædecessore Generali, cui Provinciales, aijque diffinitores, ex motivo gratitudinis, tanquam ab eo promoti, publicè contradicere non audent; Vel ratione præsidentiæ Cardinalis Protectoris ordinis, seu alterius præsidentis in majori statu, vel prælatura constituti, ac propterea ista forma est unica, & præcisa, & non sufficiunt aliæ, quamvis aliàs canonicæ, utpote per sacros canones reprobatæ. 9

In electionibus præsertim Provincialium, occasione confirmationis per Generalem concedendæ, nimium frequentes, pe
f neque quotidianæ audiuntur quæstiones in Curia, adeout adsint fortè Curiales, qui cum his negotijs regularium tantum vivant, tam occasione disputationum, quæ haberi solent coram Generali super electionis confirmatione concedenda, vel denegandâ, quam etiam in S. Congregatione Regularium, quoties determinationi Generalis Partes non acquiescant.

In hac vero materia, certa juris theonica, seu juris regula, cuicumque casui applicabilis, statui non potest, cum revera sint quæstiones, potius facti, ex singulorum casuum circumstantijs pro diversis Constitutionibus Religionum, vel stylis decidendæ, ut in regularium rerum particularibus adnotationibus advertitur. *tit. de Regular disc. 2. cum plur seqq.*

Ibique etiam habetur, an ex consuetudine, seu alias induci valeat ut activa electio Generalis, aliorumquè superiorum, non ad universam Religionem, vel respectivè provinciam, ut regulariter spectare debet, sed ad aliquam partem, vel ad aliquas provincias pertineat. *eod. tit. disc. 2.*

Ac etiam circa alternatam, seu turnariam electionem passivam, inter provincias vel nationes, aut alia personarum genera, quoniam licet de jure commum id cautum non sit, attamen in plerisque Religionibus, non damnabiliter, introductum est, ut ita quædam æqualitas serventur inter omnes provincias vel nationes; Nulla tamen desuper certa regula statui potest, cum ex singularum Religionum legibus vel stylis totum pendeat. *eod. tit. disc. 3 4. 6. & 10.*

Quia vetò electionum nullitates, non ex machinatione, seu malitia oriri solent, quia nempè ex quadam religiosa simplicitate, non callendo juris apices, aliquæ non serventur formæ de jure servandæ; Electio autem, tam ratione personæ electæ emeritæ, quàm etiam ratione sinceritatis actus, commendabilis potius censenda sit; Hinc proinde Sac. Congregatio, inhærendo Sedis Apostolicæ, antiquo, ac moderno continuato stylo confirmandi electiones, quamvis de stricto jure invalidas, per viam sanationis, aut per viam novæ deputationis ex integro ejusdem personæ electæ, idem fa-

facere ſolet; Quod etiam aliqustum Religionum Generales, qui hanc habeant facultatem, quandoque practicant, cum hujuſmodi controverſiarum ſpecies cum prudentialibus regulis potius, quam per rigoroſos juris apices decidi ſoleant, ac debeant, *eod. tit. de Regular. diſc. 1. & 22.*

Eadem forma ab hoc decreto inducta, electionis per vota ſecreta, utriuſque ſexus regularibus communis eſt, ideoque procedit
10 etiam in electionibus, quæ de Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa, aliavè Prælata in Monaſterijs monialium fiunt; Cum duplici tamen differentia; Primò nempè, quod in iſtis non eſt de facili practicabilis forma ſcrutinij per ſchedulas, ut practicatur in viris, ratione illiteraturæ, quæ in monialibus, ut plurimum viget, unde propterea vota ſingulariter, ac ſecretò proferuntur coram Epiſcopo, vel altero Prælato, qui ea recipere ſolet.

Et ſecundo quod in viris, quando leges particulares Religionis aliter non diſponãt, innovata non eſt diſpoſitio juris commu-
11 nis, ut major pars concludi dicatur ab exceſſu medietatis vocum, habita ratione, ſeu comparatione omnium votorum, quæ de jure legitima ſint, & computari debeant, quamvis exceſſus eſſet in modico, unius, vel etiam dimidij voti, juxta terminos generales juris; Secus autem eſt in electionibus faciendis per moniales, in quibus per proviſiones Concilio poſteriores ſtatutum eſt, ut duæ ex tribus partibus neceſſariæ ſint ad ele-
13 ctionem concludendam. *plures declarationes Sac. Congregationis referunt Barboſ. & alij Collectores, vel practicantes.*

Vbi vero irà electio concludi non valeat, tunc per decreta Sacræ Congregationis in-
12 jungitur Ordinario, vel alteri Prælato, ad quem pertinet, ut pluries ſcrutinia repetere curet, previjs illis monitionibus, ac diligentijs, quæ citra violationem libertatis adhiberi poſſunt, atque ubi non concordent, ipſe Abbatiſſam deputet *proximè ſupra.* Vt ego practicavi in ipſomet initio, quo electus fui Vicarius capitularis in patria, quod cum fieri deberet electio Abbatiſſæ in Monaſterio, in
15 quo tres habebam germanas ſorores moniales inter ſe diviſas, cum duæ uni, & una alteri adhærerent, adeòque vota ſciſſa eſſent, atque exactæ diligentiæ cum reiteratione quatuor, vel quinque ſcrutiniorum, omninò inutiles eſſent, adeoùt neque unum votum alterari potuerit; Ego deputavi in Abbatiſſam eam, quam reverà major pars eligebat, adeoùt ad limites juris communis illa verè electa eſſet; Atque ita videtur, quod Prælatus ſe gerere in iſto caſu omiſſo, ſervando diſpoſitionem juris, ac deputando illam perſonam, quam conſtet à majori parte volitam eſſe, non autem pro ejus libito, quoniam quamvis licitum ſit, non tamen eſt honeſtũ.

Non poteſt autem Epiſcopus, vel alter ſuperior, ob iſtam electionem faciendam, ingredi clauſuram, ibiquè cum monialibus
14 ratione ſcrutinij converſari, ſed id faciendum eſt ex parte Eccleſiæ per feneſtrellã communioni deſtinatam, per quam id congruè explicari poteſt, atque benè, nimiumquè laudabiliter ſe geret, ſi confeſſarium, alioſquè probatos viros ſecum aſſiſtentes habeat.

Ubi autem agatur de Monaſterijs monialium exemptis; Ex modernis Conſtitu-
15 tionibus Apoſtolicis poteſt Epiſcopus, ubi velit, cum proprio Prælato regulari intervenire; ac aſſiſtere, non tamen jus confirmandi prætendere poteſt, ſi alteri aliàs competat.

Quoverò ad Abbatiſſæ paſſivam electionem; In ſecundo ex his decretis dicitur, ut
16 in moniali provecta cadere debeat, quæ annum quadrageſimum excedat, atque ſaltem

per octo annos professa sit, quatenus in Monasterio adsint plures moniales hujusmodi qualitatem habentes, in quibus libertas electionis practicari valeat; Sin minus, eligi valeat altera junior, quæ saltem trigesimum annum excedat, atque per quinquennium professa sit; Ideoque in facti contingentia hæc Sacra Congregatio invalidam declaravit electionem factam de Abbatissa, quæ dictam ætatem annorum 40. non expleverat ob existentiam plurium monialium, in quibus hoc decretum practicari poterat. *in casu illius Monasterij, de quo agitur sub tit. de Regular. disc. 24.*

17 Cum autem, Sacra Congregatione demandante, ut ad electionem denuò deveniretur, atque hoc intermedio tempore monialis electa, necessariam ætatem complevisset, eaque denuò pro majori parte electa fuisset, dubitatum fuerit, an hæc electio sustinetetur in eadem persona, dum præcedens cassata fuerat; Et pro validitate responsum fuit, fundatè quidem quoniam conclusio, ut ille cujus electio cassata est, denuò eligi non debeat, de jure procedit, quando cassatio provenerit ex vitio personæ, vel ex alia nullitate culposa ex parte electi; Secus autem, ubi ob istud, vel simile impedimentum naturale, quod culpam, vel demeritum personale non præseferat, quoniam eo cessato non prohibetur denuò eligi.

18 Atque ubi agatur de Monasterio, quod pro regulari ejus statu virgines tantum admittat, jure tamen speciali, vidua, seu alias corrupta, admissa fuerit, ut quandoque per Sacram Congregationem concedi solet, cum obligatione tamen solvendi dotem duplicatam, & quandoque plus, vel etiam minus pro facti vel cautæ qualitate, ista tamen prohibetur eligi in Abbatissam. *apud eosdem Collectores habentur relata resolutiones.*

19 Prout per Apostolicas Constitutiones; post istud decretum editas, cautum est, ut hoc officium, ad instar regularium virorum, temporale ad triennium tantùm esse debeat, neque istud tempus prorogari possit per viam confirmationis, vel novæ immediatæ electionis, cum saltèm pro primo triennio vacare debeat, quamvis omnium monialium accedat assensus *apud eosdem, atque docet inconcussa praxis.* Bene verùm, quod ubi moniales id desiderent, atque Episcopus Sac. Congregationi Episcoporũ, & Regularium referat, quod ita Monasterij bono regimini expediat, de facili solet hæc

20 S. Congregatio, in hoc dispensare, seu Episcopo pro ejus arbitrio dispensandi facultatem concedere. *docet praxis quotidiana Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium.*

Si verò ex particulari consuetudine adhuc continuata, vel ex lege adjecta in limine fundationis, à superioribus approbata, Abbatissa sit ad vitam, ista Sac. Congregatio in eodem casu, in quo superius insinuata quæstio ætatis habita fuit, validam hujusmodi electionem censuit *in eodem casu de quo dicto disc. 24 de Regular.* Quod tamen in aliquibus Monasterijs ultra montes practicatur; Secus autem citra, cum forte in Italia nullus detur casus, in quo post dictam Apostolicam Constitutionem, Abbatissa seu Prælata, aut alio quocumque nomine nuncupata sit perpetua.

21 Quamvis enim in Urbe hanc perpetuitatem praxis quoque doceat in celebri Monasterio Turris speculorum, quod Superiorissa, cui Præsidentis nomen tribuitur, perpetua sit; Attamen istud Monasterium, vel alia similia instituti, sub his, vel similibus decretis, seu constitutionibus regulariter istæ non continentur, quoniam in effectu

non

non ſunt moniales, quæ formalem profeſſionem irretractabilem emittant, & per quam ſpirituale matrimonium contrahi dicatur, ſed ſunt potius perſonæ ſæculares ſive oblatæ, quæ tanquam in conſervatorio collegialiter ſub pio vel eccleſiaſtico inſtituto vivunt, clauſuræ non ſubjectæ, quamvis inſtitutum ſtrictiſſimum ſit, (& quidem magnæ exemplaritatis); Unde propterea ad ſæculum pro libito redire valent, atq; interim ſunt capaces retinendi proprium, ac teſtandi, ſeu aliàs diſponendi, ut pluries alibi advertitur. *ſub tit. de dote diſc. 5. & 167. & ſub tit. de Regular. diſc 50. & alibi.*

DISCURSUS XXXVIII.

Ad ſeſſionem 25. de Regular. cap. 15.

SUMMARIUM.

1 *Quæſtiones precidentiæ quomodo decidi debeant.*
2 *Regulares exempti tenentur accedere ad proceßiones publicas.*
3 *De ratione, ob quam hæc poteſtas Ordinario tribuitur.*
4 *De Conſtit. Gregor. XIII. in hac materia.*
5 *Per dictam Conſtitutionem præſervatur conſuetudo.*
6 *Quando in eadem Civitate adſunt plures conventus eiuſdem Religionis, attenditur antiquitas primi.*
7 *Quid ubi religioſi conventuum recentiorum procedunt ſoli ſine illu Conventu antiquioris.*
8 *Quando attendatur antiquitas receptionis in loco.*
9 *De materia precedentiæ remißivè.*

1 PRæcedentiæ quæſtiones, quas inter regulares in publicis proceſſionibus, aliſque eccleſiaſticis functionibus, antiquiori tempore frequentius, quam hodierno oriri, praxis docebat, decernit Sancta Synodus, ut per Epiſcopum, ſummariè decidi debeant, ex auctoritate ab eodem Concilio delegata, per quam, privilegia exemptiva non ſuffragentur; Et merito quidem
2 quoniam, cum eadem privilegia, ex alio conciliari decreto, atque ex multis declarationibus hujus Sac. Congregationis, vel alterius Regularium, quæ apud conſuetos Collectores habentur, non ſuffragentur quoad obligationem accedendi ad publicas proceſſiones, ad quas ab ipſo Ordinario, etiam cum pœnis & mulctis cogi poſſunt, unde propterea in hac parte ſunt ejus ſubditi *Barboſ. de*
4 *Epiſc. alleg. 105. tit. de Regular. n. ſc. 19. & ſæpius.* Hinc de conſequenti, congruum eſt, ut idem ſit deciſor controverſiarum, quæ eâdem proceſſionum occaſione oriuntur; Ac etiam quia expedit, ut promptè ad occurrendum ſcandalis, quæ deſuper oriri ſolent provideatur; Multo verò magis hæc eadem poteſtas attributa eſt cum clericis ſæcularibus, ac etiam cum confraternitatibus laicorum, quibus omnibus eadem incumbit neceſſitas ad proceſſiones accedendi, illis exceptis, quibus ſpecialis exemptio ab Apoſtolica ſede conceſſa ſit, quarum plures recenſent Collectores ſuper hoc eodem decreto. *Bar. & alij.*

Cum autem hæc proviſio ſuffi.iens non eſſet ad hujuſmodi controverſias decidendas, vel componendas, ſtantibus privilegijs, quibus aliquæ Religiones potiri prætendébant; Hinc proinde prodijt Conſtitutio Gregorij XIII., quæ prudenter ſtatuit, ut ſola ratio antianitatis in loco haberi debeat, ideſt ut illi religioſi præcedant, qui prius re-

Digitized by Google

cepti sunt, atque Monasterium, vel Conventum ibi fundarunt; Nisi de illis religiosis agatur, qui ex humilitatis motivo, infimum locum semper occupare profiteantur, omnibusque alijs cedee quamvis in loco recentioribus, ut sunt præsertim Capucini.

Per eamdem tamen Constitutionem reservatur localis consuetudo, quæ in ista præ-
5 cedentiæ omniumque aliarum præeminentiarum materia potissimum attendenda est. *tit. de præeminent. disc. 25. & de Regul. disc. 19.*

Ubi verò contingat, quod ejusdem Religionis plures Conventus in eodem loco di-
8 versis temporibus fundati sint; Tunc in processionibus generalibus, in quibus omnes
6 interveniunt, cessat quæstionis occasio, quoniam omnes ejusdem instituti incedunt uniti sub unica cruce conventus antiquioris, illum repræsentantes, & consequenter præcedunt religiosos aliorum conventuum, qui interme dio tempore fundati fuerunt, cum recentior conventus nullam in ea functione figuram faciat.

Controversiæ autem exoriri consueverunt;
7 quando in funeribus, vel privatis processionibus invitantur solum religiosi conventus recentioris sub propria cruce incedentes absque mixtura conventus antiquioris, an scilicet locum propriæ fundationis occupare de-
9 beant, vel retinere eumdem, quem in processionibus publicis occupant; Atque juxtà hanc secundam partem pluries per S. Congregationem Rituum, cujus istæ quæstiones sunt peculiares, decisum fuit; Et meritò quidem, quoniam dedecet, ut ijdem religiosi modo unum, & modo alterum locum occupare cernantur, cum populus ad hujusmodi distinctiones non de facili reflectat, ut in meis adnotationibus præeminentialibus advertitur. *dicto disc. 25 de præeminent.*

Iste autem ordo, qui ex antiquitate receptionis in loco regulatur neglectis privilegijs generalibus, quoties ea consuetudinis confirmatione munita non sint, attenditur inter illos regulares, qui ejusdem hierachiæ censentur, atque sub clero regulari incedunt; Secus autem ubi de illis agatur, qui licèt regulare institutum profiteantur, attamen de ordine hierarchico clericorum sæcularium potius censentur, ut sunt Canon. Reg. Later. qui cum rochetio discooperto, & biretto incedunt, adeo ut excepto colore vestis inferioris, à reliquis clericis sæcularibus non distinguantur; Secus autem, ubi de ijs Canonicis regularibus agitur, qui cum scapulari, & cappa, ità cooperti incedunt, ut Monachi, seu de ordine hierarchico regulari potiùs censeantur. *eod. tit. de præeminent. disc. 24.*

De plerisque autem alijs concernentibus, hanc materiam præcedentiæ inter regulares, vel etiam inter sæculares, habetur in eisdem adnotationibus præeminentiarum, vel in alijs rerum regularium. *dicto discur. 24. & 25. de præeminent. & disc. 19. de Regular.*

DISCURSUS XXXIX.

Ad eandem sessionem 25. de Regular. cap. 15. & 17.

SUMMARIUM

1 *Professio fieri non potest ante annum 16. expletum.*

2 *Quæ desiderantur de jure communi ad professionem.*

3 *Etiam si dies deficiat ad dictam ætatem professio est nulla, nisi adsit Apostolica dis-*

pen-

ſpenſatto. & quando hæc attenditur.

4 *De, iure, an annus novitiatus ſufficeret diſcontinuus, ſed ex Concilio debet eſſe continuus.*

5 *An & quando egreſſus à novitiatu illum corrumpat.*

6 *Poteſt quis etiam ultra annum eſſe novitius, & in qua ætate poſſit ſuſcipi habitus.*

7 *Si ſtatuta Religionis ſtatuant ætatem maiorem, quàm præfinitam à Concilio an cauſet nullitatem.*

8 *Eadem forma novitiatus requiritur, ubi religioſus transfertur de una Religione ad alteram.*

9 *An iſta forma requiratur in Religionibus militaribus.*

10 *An profeſſores militiarum ſint perſonæ eccleſiaſticæ.*

1 Diſponitur in hoc decreto, ut Regulares utriuſque ſexus, ſub decreto annullativo, ad profeſſionem admitti non debeant ante expletum annum decimum ſextum, atque non peracto integro anno probationis, ſeu novitiatus.

Dupliciter itaque juris communis diſpoſitio per hoc decretum alteratur; Primò nempe circa ætatem, quoniam illa in jure taxata non reperitur, ad hoc 2 ut in Religione ſolemnis profeſſio emitti valeat, magſquè communis DD. ſenſus eſt, juxta regulas generales, ut ſufficiat illa ætas, quæ ſufficit pro quocumque contractu, vel diſpoſitione, ſeu obligatione apud Deum, & præſertim pro matrimonio, undè propterea exemplificatur in pubertate, quæ adeſſe 4 dicitur in anno decimo quarto.

Quinimò, neque hic præcisè, ac taxativè neceſſarius eſt, cum iſta præfinitio ex frequentiori contingentia, iuxta ordinem naturæ, pro quadam regula generali facta ſit à lege civili in teſtamentis, aliiſque actibus; Iſta verò lex apud Deum, ac in ſpiritualibus non attenditur, cum in his attendenda veniat veritas naturalis, ideoque ſi malitia ſupplente ætatem, ante dictum tempus adſit illa perfectio, quæ regulariter per dictam ætatem ſequi ſoler, iſta veritas attenditur, & è converſo ſi poſt eam completam adhuc 5 durer illa imperfectio judicij, quam lex civilis in ætate pupillari præſumit, potius ve-

ritas, quàm fictio, vel præſumptio attendi debet. *agitur ſub tit. de Regular. diſc. 41.*

Verùm quia dicta ætas, adhuc tenera, & ſeductionibus ſubjecta viſa eſt, ac etiam varietas opinionum inconvenientia producebat; Hinc prudenter iſta major ætas præfinita eſt, cum decreto annullativo; Ideoq; etiamſi dies deficeret ad complementum dictæ ætatis profeſſio invalida eſt; Niſi Apoſtolica diſpenſatio accedat, quæ ab ipſo profitente, vel eo tempore profeſſionis ſciente, ac rati habente obtenta ſit, ut in regularium rerum adnotationibus advertitur. *eodem diſc. 41.*

Altera eſt diſpoſitio circa continuationem integri anni novitiatus requiſitam pro forma, quoniam de jure quæſtio erat, cum non modica opinionum ſciſſura, an daretur conjunctio temporum interpolatorum, ad conſtituendum probationis annum, ut in eiſdem rerum regularium adnotationibus latius advertitur, ideoque Concilium ad tollendas hujuſmodi quæſtiones, deſuper cum optimo conſilio providit, ut ita continuatè, ac in omnibus anni temporibus novitius Religionis aſperitates probet. *eodem. tit. de Regular. diſc. 46.*

Adhuc tamen remanent quæſtiones, an, & quando egreſſus à novitiatu, vel deſertio habitus, ipſo anno probationis, adhuc durante, vel etiam eo expleto novitiatum corrumpat, adeout illum ex integro repetere oporteat, idque varias habet diſtinctiones

in eiſdem rerum regularium notis recenſitas, ubi videndum eſt, nè eadem inutiliter repetantur. *eod. diſc. 46. & in alijs, eod. tit.*

Quamvis autem pro frequentiori uſu juxtà ejuſdem decreti conciliatis monitum, ex pleto anno probationis, novitius, vel novitia ad profeſſionem admittatur, vel dimit-
6 tatur; Non tamen id præcisè ac de forma neceſſarium, quoniam habitus religioſus etiam anteà ſuſcipi poteſt, dummodò, juxta ejuſdem Concilij decrerum, puellæ ante annum duodecimum ad illum non admit-
9 tantur; Et conſequenter etiam in Religionibus clauſtralibus non implicat, ut perſiſtatur in ſtatu novitij, etiam per duos, aut plures annos, quamvis bonus ordo, juxtà Religionum varia inſtituta, id non de facili exigat, vel ſi fiat, non ſit circumſtantia annuliativa. *eod. tit. de Regular. dicto diſc. 41. & 45.*

In pleriſque Religionibus, ex eorum ſtatutis, major præfinita eſt ætas ad profeſ-
7 ſionem, ut præſertim ob nimiam inſtituti auſteritatem, cautum eſt in Religione Minimorum, quod, ſ. præfinita eſt ætas annorum *18.*; Vt etiam ex diverſa ratione cautum eſt in Religione Hieroſolymitana; Iſtud autem eſt conſilium non autem præceptum annullativum; Sive eſt præceptum obligatorium Superiorum nè aliàs ad profeſſionem admittant, quodque aliàs tanquam contraventores puniri valeant, ſed ſi ſervata forma per Concilium præfinita circa noviciatum, ac ætatem, profeſſio emittatur illa valida erit. *dicto diſc. 45. & 46 de Regular.*

Eadem forma, præſertim circa novitiatum, ſervanda eſt, in ijs utriuſque ſexus, qui
8 jam validè ac ſolemniter profeſſi in una Religione, in uno Monaſterio, ad aliam Religionem, vel aliud Monaſterium tranſitum faciant; Quinimò etiamſi attenta origine, eadem ſit Religio, quæ poſteà ratione reformationis diviſa ſit, unde propterea de facto ſint duo diverſa Inſtituta, idem procedit; Benè verum, quod iſto caſu per ſacram Congregationem Regularium diſpenſari ſolet tempori, ut ſcilicet aliquorum menſium, vel dierum novitiatus ſufficiat, pro facti qualitate *eod. tit. de Regular. diſc. 37. & ſeqq.*

In Religionibus militaribus quæſtio eſt, an iſta forma novitiatus continui requiratur; Recepta verò eſt affirmativa in illis Religionibus militaribus, quæ ſint veræ Religiones, cum formali emiſſione trium votorum ſubſtantialium adeout imprimatur verus ſtatus regularis, cum effectibus exindè reſultantibus, incapacitatis poſſidendi in particulari, ac omnimodæ mortis civilis ad effectus mundanos, ut eſt militaris Religio Sancti Joannis Hieroſolymitani, vel alia ſimilis, ſiquæ adeſt; Secus autem, ubi agatur de illis militijs, quæ profitentur quidem pium, ac laudabile inſtitutum à Sede Apoſtolica probatum, non tamen formalem ſtatum regularem imprimunt; (e. g.) ſunt in Italia militares Religiones SS. Mauritij & Lazari, & S. Stephani, & in Hiſpania ſunt Sancti Jacobi de Spata, de Calatrava; Et de Alcantara; Et pleræque ſimiles in alijs regionibus, cum verius ſit, ut perſonæ hujuſmodi regulam profitentes non ſint veri religioſi *tit. de iuriſdict. diſc. 92. de iurepart. diſc. 20 & tit de regular. diſc. 50.* Sub quæſtione autem eſt, an ſint perſonæ eccleſiaſticæ, ad effectum exemptionis à foro vel ab oneribus laicalibus, exijs, quæ in juriſdictionalibus notis, ac alibi advertuntur *ibidem*, & *de Regal. diſc. 84.*

DIS-

DISCURSUS XL.

Ad eandem sessionem 25. de Regular. cap. 16.

SVMMARIVM.

1 *Quando renunciationes fieri possint.*
2 *A novitijs nihil recipi potest.*
3 *Quomodo intelligatur lapsus duorum mensium.*
4 *In qua ætate suscipi possit habitus.*
5 *De inconvenientibus circa renuntiationes etiam servata ista forma.*
6 *Servata ista forma non requiruntur alia solemnitates.*
7 *An servari debeat hæc forma, ubi renunciatio fiat ante ingressum.*
8 *Quod non prosit ratio resolutionis in casu egressus.*
9 *Forma debet servari, ad favorem cuiuscumque renunciatio fiat.*
10 *De casu mixto, quod quis fit ingressus Monasterium, sed non susceperit habitum.*
11 *De resolutione renuntiationis cessante causa*
12 *De eodem, & de alia resolutione.*
13 *Quid Monasterio præstari possit.*
14 *Quando in hoc intret simonia.*
15 *An hæc forma servari debeat in contractu corr spectivo, & oneroso.*

1 DE renunciationibus faciendis per eos, qui in Monasterio, vel in Religione profiteri volunt, in hoc decreto agitur, Ut scilicet, sub annullatione actus, renunciationes fieri non valeant, cujuscumque favore, etiam piæ causæ, vel cum juramento, nisi cum licentia Episcopi, vel ejus Vicarij generalis, intra duos menses proximos antè profe-
a ssionem, & non aliàs; Decernendo etiam, ut ante professionem, excepto victu, & vestitu, nihil à Monasterio, vel à Religione, de novitij bonis obtineri valeat, quodque novitio propositum mutante, atque exeunte à Religione, omnia integrè restituantur; Ita præsertim cavendo, nè novitij bonis cum hujusmodi renuntiationibus, aliisve elargitionibus spoliati, inviti cogantur professionem emittere atque in statu religioso perseverare, ne aliàs in sæculo mendicitatem pati cogantur.

3 Superædicti autem temporis duorum mensium præfinitione antiquiori tempore inter Scribentes certamen fuit, an scilicèt istud spatium perneccssè intercedere debeat inter renunciationem & professionem; Atque affirmativam aliqui malè tenent; Verùm autem, atque in praxi omninò receptum est, ut etiam expleto integro probationis anno, ipsa prædicta professionis die, vel hora, id fieri valeat, cum dictis terminus ità præfinitus fuerit, ut non anteà quàm post decimum mensem novitiatus, renunciatio fiat, quasi quod ità, perseverante novitio per tantum tempus in eo proposito, sufficiens resultet argumentum ejus vocationis, ac liberæ voluntatis, non tamen prohibitum est fieri postea, quoniam, quo secius, eo melius, Potissimè verò, quia (ut *disc. prec.* advertitur) quamvis hodie ad profitendum completa ætas annorum sexdecim præfinita sit, non tamen præfinita est illa suscipiendi habitum, & ingrediendi novitiatum, cum in pueris tantum provisum sit nè ad habitum monasticum antè annum duodecimum admittatur; Unde propterea non implicat, ut quis in statu novitij persistat duobus, ac tribus annis, imò pluribus donec legitima ætas perficiatur, cum annus integer & continuus præfinitus
4

tus fuerit, nè sufficiat spatium minoris temporis, sed prohibitum non est majus; Licèt enim ejusdem sacri Concilij sensus videatur ut expleto novitiatus anno, novitius, vel admittatur ad professionem, vel dimittatur; Attamen id Concilium potius quàm præceptum annullativū actus redolet. *ut disc. prec.*

5 Atque hinc aliquando sequi solet (ut in praxi expertus sum (quod suscipientes habitum in tenera, & puerili ætate annorum 13. vel 14., post expletos decem menses novitiatus, adhuc ignorantes quid agant, hujusmodi renunciationes faciant, favore conjunctorum vel aliorum, qui alienorum bonorum captatores, pueros ita malis artibus cogunt vel alliciunt, ut aliquem habitum religiosum suscipiant; Ac propterea, (ut dictū est) quo magis in ætate provectiori tardiùs imminente professione hic actus fiat, eo melior censendus erit. *De hac renuntiatione sub tit. de Regular. disc 58 & 59. & sub tit. de don. disc. 15.*

6 Quando ista forma, vel solemnitas adhibeatur, tam circa lapsum temporis, quàm circa licentiam Episcopi, vel alterius ad id deputati (quæ certam præcisam formam nō habet, sed per quamcumque speciem probationis justificari potest;) Tunc receptum est, ut desiderandæ non veniant aliæ solemnitates, quæ per jus commune vel municipale generaliter in contractibus mulierum vel minorum desiderantur, cum ista sufficiat, *ibidem, & sub tit. de renunciat. disc. 11.*

7 Quæstio autem est, ubi renuntiatio vel alia dispositio per contractum fiat, adhuc habitu non suscepto, sed in statu sæculari, contemplatione tamen imminentis, ac futuri ingressus; Tunc etenim licet non desint contradicentes; Receptum est, ut ista forma, vel solemnitas conciliaris non requiratur; Probabilior tamen pro meo sensu videtur opinio, quam plerique D D. quoque habent; ac etiam aliquando Rota tenuit, ut aliæ solemnitates juris communis vel statutarij adhiberi debeant, nè ità utraque forma actus careat; Et quamvis Alij (cum quorum sensu hodie procedi videtur) contrarium teneant, ea ratione ducti, quod sacri Canones, ipsæque leges civiles, volentibus ingredi religionem, disponendi libertatem præbeant; Attamen hæc opinio non placet, quoniam absonum atque contra Concilij mentem videtur, ut hujusmodi actus absque aliqua solemnitate fiat, cum ita nimium de facili eadem lex conciliaris eludi valeat; Siquidem adhibere unam vel alteram formam, non percutit impedimentum libertatis, neque disponendi potestatem restringit, sed ad majorem libertatem ac sinceritatem tendit, ut ita adolescens, calliditatibus, ac seductionibus, vel violentijs, minus subjaceat; Ideoque nulla subesse videtur congrua ratio, quæ hanc opinionem probabilem reddat.

8 Et quamvis Aliqui illam assignent rationem, quod ingressuro non ingrediente Religionem, actus resolvatur tanquam à cessante causa, & consequenter non remaneat præjudicialis, unde propterea cesset necessitas solemnitatum, quæ in testamentis, alijsque dispositionibus per ultimam voluntatē non requiruntur; Non tamen est ratio congrua, quoniam etiam postquam, elapso decimo mense novitiatus, renuntiatio juxta istā formam conciliarem facta est, adhuc in casu egressus, vel non factæ professionis, intrat eadem resolutio; Et consequenter si ista ratio esset sufficiens, fatua censenda esset hæc provisio conciliaris, quod admittendū non est; Sed potius dicendum, quod prudenter à Concilio cogitatum fuit (experientia forsan illos Patres edocente) quod adolescentes istas non callent subtilitates, sed eò ipso quod

Digitized by Google

quod bonis renunciarunt, se illis spoliatos reputant, ideoque intrat ratio, quæ Concilium movit ad ita statuendum; Neque probabilis differentia dignosci videtur cur ille, qui habitum religiosum suscepit, prohibitus esse debeat renunciare ante completum decimum mensem novitiatus, quodque ingressurus, qui junior minusque prudens est supponendus, hanc libertatem habeat.

Ratio etenim illius restrictionis, sub qua novitij vivunt, à magistri aliorumque Superiorum nutu omninò pendentes, congruere solùm ita videretur renunciationibus, quæ fierent ad favorem ipsius Monasterij vel Religionis; Sed cum receptum sit, ut ista forma conciliaris adhiberi debeat, etiam in ea renunciatione, quæ favore conjunctorum vel cujuscumq; alterius fiat; Idcircò ista ratio neque concludit; Quinimò benè retorquetur, quoniam conjunctorum vel aliorum violentijs vel seductionibus minus subjacent adolescentes, quando suscepto habitu in novitiatu vivant, quam ubi sint in sæculo. *disc. 58. & 59 de Regular.*

10 Mixtum casum quoque disputare occasio dedit, ubi scilicet adolescens in Religione acceptatus, atque de facto in noviciatu sub magistro aliorum novitiorum more vivens, ex Religionis commendabili instituto, vel stylo adhuc per aliquos dies habitum sæcularem retinét, an scilicet ista forma conciliaris adhiberi debeat, atque mihi affirmirivè respondere visum est, ut in rerum regularium adnotationibus advertitur. *eod 59.*

Quidquid autem sit, ubi illæ adhibeantur solemnitates, quæ à communi, seu municipali lege præscriptæ sunt, utraque tamen forma deficiente, ubi de minoribus agatur, nunquam intellectus huic opinioni acquiescere potuit, cum nulla suppetat, ratio, quæ id probet.

Quatenus verò pertinet ad aliam hujus decreti partem, super resolutione renunciationis vel alterius contractus, non sequuta 11 professione, tanquam ex cessante causa; Aliquorum sensus est (quem Rota aliquando probavit) ut id non procedat, quando renuntiatio expressam habeat declarationem ut etiam in casu egressus à Religione, ac consequutæ professionis actus firmus remaneat. *dicto disc. 15. de donat.*

Id autem, neque satisfacit, quoniam ità esset imponere legem verbis, & non rebus, nimiumque de facili huic decreto, cum ista verbali cautela, ad quam adolescentes advertere non solent, fraus fieri posset; Ideòque dictum assumptum, pro meo sensu, eatenus recipiendum videtur, quatenus facti circumstantiæ illud probabile reddant, qualis erat casus in quo Rota ita respondit, *dict. disc 15.* quod scilicet donatio à viro majoris ac provectæ ætatis ex omninò libera electione facta sit, non autem ut principaliter, ingressus fuerit causa omninò finalis, ideoque discretè ac pro facti qualitate id intelligendum est, principaliter attendendo substantiam veritatis potius quam verborum formulas, quæ Notariorum, vel sapientum potius, quàm ipsorum contrahentium esse solent Quinimò ac pro meo sensu, quo majores ac insolitæ sunt clausulæ, & cautelæ, eo magis actus redditur suspectus ac proptereà verisimilitudo, vel inverisimilitudo esse debet materiæ regulatrix.

Ejusdem resolutionis etiam post sequutam professionem, quæstiones caduni quando casus egressum præbeat ob annullationem professionis, vel ob Episcopalem dignitatem, sive Religionis suppressionem, vel transitum ab una Religione ad alteram, potissimè verò ab incapaci ad capacem; Verum 12

non percutiunt materiam hujus decreti super validitate, sed aliam diversam, de qua in renuntiationis generica sede agitur, ubi etiam de hujusmodi interpretatione, vel operatione habetur. *sub tit. de renuntiat. disc. 1. cum plur. seqq.*

Cumque in hoc decreto disponatur, ut
[13] præter ea, quæ ad novitij victum ac vestitum necessaria sunt, nihil aliud recipiatur; Quæstiones promoveri solent an prandia, aliaque consuera munuscula prohibita censeantur, præsertim in Monasterijs monialium, in quibus susceptio habitus monastici quādam sponsalitiam solemnitatem præseferre, videtur; Receptum tamen est, ut toleretur consuetudo, quoties debitæ moderationis limites non excedat, neque transeat in abusum, unde propterea totum commissum est prudenti Episcoporum, aliorumque superiorum arbitrio, pro moribus regionis, ac personarum, & Monasteriorū qualitate.

Ita tamen ut munerum præstatio referri non valeat ad præmium illius acceptationis, quæ per moniales vel religiosos de pro-
[14] fessuro vel ingressuro facienda est, juxta distinctionem in rerum regularium adnotationibus traditam, super quæstione, an & quando id, quod per suscipientem habitum vel profitentem, Religioni vel monasterio datur, redoleat necne simoniam. *tit. de Regular. disc. 47. & 48.*

Istam verò formam in renunciationibus servandam non requiri in contractibus onerosis, ac mere correspectivis, vel factis in recognitionem veritatis, & bonæ fidei probabile videtur. *dicto disc. 11. de renunciat.*

DISCURSUS XLI.

Ad eandem sessionem 25. de Regular. cap. 19.

SUMMARIUM

1 *De annullatione professionis.*
2 *De forma allegandi, & tractandi hanc annullationem.*
3 *Quæ regula detur in hac materia.*
4 *De lapsu quinquennij quid operetur.*
5 *Quomodo rescribi soleat de restitutione in integrum.*
6 *De stylo particulari in Religione Hierosolymitana.*
7 *Lapsus quinquennij an operetur præsumptionem iuris, & de iure.*
8 *Quomodo fieri debeat reclamatio infrà quinquennium.*
9 *De transitu ab una Religione ad alteram.*
10 *An in casu transitus, Religiosus secum trahat bona.*

[1] INter omnia decreta conciliaria, quæ de regularibus utriusque sexus agunt, omnium frequentius est illud, per quod certa præscribitur forma super annullatione professionis, quæ invalida prætenditur, [2] utpote emissa per vim & metum; Sive ante legitimam ætatem; Aut non bene peracto anno novitiatus; Vel eo peracto, & postea corrupto; Sive ex alia causa, ex qua, juxta diversa Religionum instituta, professio invalida prætendatur.

Forma enim est, ut reclamatio seù oppositio nullitatis sequatur intra quinquennium à die professionis, quo elapso adimitur judicibus facultas judicandi, si verò intra præfinitum tempus id sequatur, hoc judicium peragi debeat coram Ordinario loci, & coram proprio superiore locali, id est il-

ſius Monaſterij, in quo profeſſionem emiſerit, ſeù ubi à ſuperioribus collocatus fuerit, cum ſub nomine ſuperioris regularis, veniat ille, qui ſit Prælatus illius Monaſterij, vel conventus, non autem totius Ordinis.

Si verò contingat, ut religioſus ſponte ſua habitum dimiſerit, ſeù aliàs à clauſtris exierit, decernitur, ut audiri non debeat, niſi prius reaſſumpto habitu ad clauſtra redierit ſub diſciplina regulari, ac ſuperiorum obedientia, donec cauſa peragatur; atque ſi egreſſus cum dimiſſione habitus talem habeat circumſtãtiam, quod temerarius dici veleat, unde propterea apoſtaſiæ crimen commiſſum ſit, de- 6 mandatur quoque iſtius criminis punitio. *tit. de Regular. diſc. 41.*

Quando itaque iſta forma ſervetur, facti potius, quam juris remanent quæſtiones, ſuper prætenſæ nullitatis ſubſiſtentia vel inſubſiſtentia, cum totum pendeat ex probationibus ac facti circumſtantijs, ideoque deſuper ſtatui non poteſt certa regula generalis cuicumque caſui applicabilis; Idemque circa invalidæ profeſſionis, expreſſam, vel tacitam ſufficientem ratificationem, cum totum pendeat à facti qualitate, ac ſingulorum caſuum particularibus circumſtantijs, ex ijs quæ pro diverſorum caſuum contingentia habentur in rerum regularium adnotationibus, ubi videndum eſt. *eod tit. de Regul diſc. 40 & ſeqq.*

Majores autem quæſtiones in hac materia eſſe ſolent poſt lapſum quinquennij; Tũ 4 ob ademptam judicibus alias competentibus jurisdictionem; Tum etiam ob ratificationis, vel tacitæ profeſſionis præſumptionẽ, ex hoc quinquennali ſilentio reſultantem.

Quatenus itaque pertinet ad juriſdictio- 7 nem ſeù ad judicum habilitatem, neceſſaria eſt ſpecialis commiſſio Papæ ſuper reſtitutione in integrum adverſus lapſum quinquennij, eaque diverſimodè concedi ſolet; Prò frequentiori enim praxi, in Religionibus præſertim clauſtralibus, comm ſſio remitti ſolet conſultationi hujus Sac. Congregationis Concilij, & quandoque (licet nimium rarò) alteri Regularium, in qua examinari ſolent iſtæ cauſæ pro hujuſmodi conceſſione, pro qua S. Congregatione conſulente ſignatur commiſſio ad hujus decreti formam Ordinario ac ſuperiori locali directa & aliquando Vicario Urbis, & ſuperiori locali ejuſdem Urbis, quando recurrens in ea reperiatur.

Quandoque verò (ubi præſertim agatur de ijs, qui in Sacra Religione Hieroſolymitana profeſſi ſint) de hoc agitur coram Sanctiſſimo in plena Signatura Gratiæ, in qua cum formali diſputatione, examinato negotio quando creditur non adeſſe cauſas ſufficientes *Nihil* reſcribitur, atque commiſſio denegatur; Quando verò è converſo cauſæ reputantur ſufficientes, de commiſſione reſcribitur, & quando id ambiguum ſit reſcribi ſolet de commiſſione cum clauſula *arbitrio* de voto Rotæ, ut ſcilicet in hoc Tribunali formiter examinentur, tam cauſæ reſtitutionis in integrum, quam etiam ipſa nullitas, juxta plures caſus in iſſdem rerum regularium adnotationibus recenſitos, *locis proximè citatis*. & ad quas contingente quæſtione recurrendum eſt, cum non de facili in iſtis, quæ facti potius quam juris quæſtiones videntur, certa ac determinata regula generalis ſtatui valeat.

Quamvis enim plerique opinentur, ut hoc decretum invalidæ profeſſionis ratihabitionem firmam producat per quinquennale ſilentium, quod operetur præſumptionem juris, & de jure; Erronea tamen ac reprobata eſt hæc opinio cum omnino ſit verius ut tẽporis lapſus, juris tantum inducat præſũptionem, contraria probatione elidibilẽ. *ibidem.*

Super modo autem reclamandi intra
8 quinquennium, opinantur aliqui, ut eadem forma servari debeat, reclamationes f. faciendo coram Ordinario, & locali superiore conjunctim; Verius autem est ut ista forma necessaria non sit, sed coram eorum uno, sive coram quocumque judice, vel apud acta Notarij, quinimò etiam coram honestis viris, vel amicis, & conjunctis id fieri valeat, cum in effectu quæstio seu materia probatoria sit, ut in eisdem rerum regularium notis advertitur. *ibidem. & præsertim, disc.* 41 *&* 45.

9 Statuitur etiam in hoc decreto, ne religiosi professi transitus fiat à strictiori ad laxiorem Religionem, absque Apostolica dispensatione; Quinimo neque à laxiori ad strictiorem libertas transeundi conceditur, sine licentia Sacræ Congregationis Regularium, quæ audito superiore primæ Religionis, id concedere solet, certas præscribendo Religiones, in quibus benevoli receptores inveniantur, pro facti qualitate, ac singulorum casuum circumstantijs; Ideoque certa regula desuper statui non potest, sed pariter in casus contingentia videndum est in præfatis rerum regularium particularibus adnotationibus; *dicto disc.* 41. *& seqq.* In quibus etiam agitur quid dicendum sit de bonis religioso quæsitis, vel ei delatis in casu transitus, vel respectivè in casu annullationis professionis. *eod. disc.* 41.

10

DISCURSUS XLII.

Ad sessionem 25. de Regular. cap. 1.

SUMMARIUM.

1 *Injungitur Prælatis modestia vitæ.*
2 *An Baronibus titularis competat thronus seu baldacchinum in Ecclesia.*
3 *De quæstionibus in spoliis clericorum, & Episcoporum.*
4 *Clerici habent duplex patrimonium & duplicem hæredem, ut etiam habent milites, & feudatarij.*
5 *De quibus bonis præsumantur facta acquisitiones vel respectivè præsumatur clericus alimentatus.*
6 *Quale in hoc sit cautela.*
7 *De indulto testandi Cardinalium, & aliorum, in quibus non suffragetur.*
8 *Quæ dicantur bona destinata cultui divino debita Ecclesiæ.*
9 *De hujus indulti testandi fine solemnitatibus.*

1 IN hoc decreto injungitur Episcopis, aliisque ecclesiasticis Prælatis, ut modestè vivant, atque frugali mensa, modestaque supellectili utantur, quodque ecclesiasticos redditus bene distribuant, non autem conjunctus ditare satagant.

2 Occasione primæ partis modestæ supellectilis, examinant aliqui, an id in Ecclesia circa ornamenta throni seu Baldacchini Episcopalis, aliaque decorem dignitatis, atque cultum divinum concernentia intelligendū

si, & concludunt negativè; Itaque occasione, cum consuetis digressionibus, inferunt, an Baronibus, aliisque temporalibus Dominis permittendus sit in Ecclesia usus throni seu baldacchini, & pariter concludunt negativè, taliſque est regulariter sensus S. Congregationis Rituum, ac etiam alterius Episcoporum; Verum discretè id intelligendum est pro moribus regionum, aliisque spectatis facti circumstantijs, ex quibus aliquando ad majora mala, & inconvenientia evitanda,

da, id tolerare congruat, ut in meis præminuntiarum notis advertitur. *sub tit. de præeminent. disc. 26.*

Quo verò ad alteram partem, in qua præcipitur, ut ab avaritia abstinere debeant, atque reddit us ecclesiasticos pijs operibus
3 distribuere, non autem conjunctis applicare; Id concernit potius consilium, quam præceptum, saltim quoad forum externum (cum de interno ex pluries protestatis agere, non sint partes viri forensis, ipsique videant); Ideoque in ista, vel in alijs Sacris Congregationibus, alijsque Tribunalibus desuper nullæ audiuntur quæstiones, ipsis Prælatis viventibus; Eis autem defunctis, non ex
6 istius decreti, sed ex antiquorum canonum dispositione in bonis, quæ beneficiorum ecclesiasticorum intuitu quæsita sint intrat successio Ecclesiæ, tanquam hæres clerici, in patrimonio ecclesiastico; Sivè in locum Ecclesiæ per Apostolicas Constitutiones, in ijs locis in quibus adsint collectores Apostoli-
7 ci intrat spolium ad favorem Cameræ, ac propterea plures audiuntur quæstiones, quæ in Tribunal. cameralibus practicari solent.

Primo nempè inter testatos vel intestatos hæredes patrimonij prophani, & Cameram vel Ecclesiam respectivè, super patrimoniorũ distinctione. & quænam bona, ad
4 unum, vel ad alterum pertineant, & sic respectivè etiam onera, & debita cum in clericis detur illa duplicis patrimonij ac duplicis hæredis in solidum distinctio, *sub tit. de benefic. disc. 81. cum plur seqq.* quæ de jure cõmuni datur in milite, & de jure feudali datur in feudatario, *sub tit. de feud. disc. 21. & seqq* 8

Et præsertim, ubi acquisitiones factæ sint promiscue absq; distinctione unde propterea recurrendum sit ad præsumptiones,
5 quid scilicet potius clericus pro ejus sustentatione erogaverit, & quid cumulaverit, pro acquisitione, ad effectũ conijciendi, cui patrimonio acquisitio referenda sit; Et in hoc magis benigna plurium sententia est (quã Rota pluries probavit) favore hæredis prophani, ut. s. ex propositione, quod qui Altari servit, de altari vivere debeat, censeatur vixisse ex redditibus ecclesiasticis, quodque propterea cumulus fuerit ex patrimonialibus vel aliàs prophanis *Rot. apud Reim decis. 280. & apud Celsi decis 65.*

Verum Camerales non de facili hanc propositionem in praxi admittunt, ideoque cautela esse solet, ut clericus vivens in dies & tẽpora declaret, ac initio suscepti Episcopatus, vel alterius beneficij, inventarium faciat reddituum & bonorum, quæ tunc possideat, ac successivè, retinendo libros distinctos utriusque patrimonij, cum erogatione, fructuum, & reddituum respectivè; Et quoniam Cardinales præsertim, & plures Prælati obtinere solent indultum, seu facultatem testandi, idcircò cum Camera, vel respective cum Ecclesia quæstiones peragi solent super distinctione, ac pertinentia illorum bonorum, quæ dicto indulto non obstante, cadunt sub spolio, ut sunt fructus inexacti, seu non percepti, vel etiam maturi, & percepti, non tamen cum patrimonio prophano bene confusi, juxta plures distinctiones, de quibus in fede rerum beneficialium agitur, ubi in casus contingentia videri potest. *dicto disc. 81. cum pluribus seqq. de benefic.*

Et quoniam per Apostolicas Constitutiones, bona destinata divino cultui, vel usibus ecclesiasticis, penes Ecclesiam remanere debent, ideoque, neque ad Cameram, neque ad hæredem pertinent; Hinc proindè quæstiones cadunt super hujusmodi bonorum separatione & quæ destinatio ad hunc effectum requiratur, atque de hoc agitur in adnotationibus super materia testamentorũ,

aliarumque ultimarum voluntatum. *tit. de testament. disc. 7. & 9. & in locis supra tit. de benef.* Ubi etiam de hujusmodi indultorum & facultatum testandi efficacia, & validitate, præsertim circa remissionem solemnitatum à jure communi præscriptarum, ibique propterea in casus occurrentia pariter de his videri potest *eod. tit. de testamen. disc 6 & seqq.* De quibus tamen, ut dictum est, in ista, vel alijs Sacris Congregationibus, agi non solet.

DISCURSUS XLIII.

Ad sessionem 25. de Reformat. cap. 2.

SUMMARIUM.

1 *Episcopi, & Prælati non debent proferre censuras, nisi in subsidium.*
2 *Declaratur, quando iste casus subsidij intret.*
3 *Distinguuntur casus super eodem.*
4 *Censuræ oretenus proferri non possunt.*
5 *Aliæ sunt censuræ legis, & aliæ hominis.*
6 *Quæ sint censuræ legis, & in eis non procedit ordo subsidiarius.*
7 *An, & quando Ordinarius procedat ad has censuras contrà exemptos.*
8 *Vt etiam in censuris legis detur, quandoque abusus, & quomodo.*
9 & 10 *Pro debito pecuniario, an ad censuras deveniri valeat, distinguitur. (tantur.*
11 *Assignatur ratio cur isto casu censuræ profe-*
12 *Quando de facto etiam cum non subditis ad censuras procedatur.*
13 *De censuris in pœnam delicti, & contumaciæ.*
14 *Damnatur lubricitas censurarum.*
15 *Quando Prælati excusentur non servando ordinem huius decreti.*
16 *Quod non de facili censuræ debeant proferri, & de ratione. (spirituales.*
17 *Solent timeri magis pœnæ corporales, quam*
18 *Quid agere debeant Prælati Ecclesiastici, ut censuræ timeantur.*
19 *Quomodo debeant se gerere in applicatione mulctarum, & pœnarum in pecunia.*
20 *Excommunicari non possunt universitates, & corpora ficta, sed supponuntur interdicto, & quomodo.*
21 *De differentia inter has censuras.*
22 *Excommunicati ratione officij, vel quod sint de universitate, an solvantur si desinant esse de illo corpore & quid de alijs censuris (pitula.*
23 *De stylo Curiæ in declaratorijs contrà Ca-*
24 *Capitulum non censuratum, est repræsentabile à paucis non censuratis, licèt maior pars sit censurata, secùs è converso.*
25 *De casu practico, ut Capitulum censuratum non sit repræsentabile à Canonicis non censuratis.*
26 *De alio casu, ut censuræ communitativæ nõ afficiant in iuribus propriis, & singularibus*
27 *An censuræ communitativæ suspensionis, vel interdicti, impediant collationẽ beneficiorũ.*
28 *De infordefientia in censuris.*

1 SAnctè, ac prudenter, injungitur Episcopis, alijsquè Prælatis ecclesiasticis, moderatus usus censuratum, præsertim excommunicationis, ut ad eas deveniendum non sit nisi in subsidium, quatenùs alias provideri non posset, adeo ut aliæ desint viæ, seu remedia, illud præsertim mulctarum, quarum applicatio ad proprium commodum prohibetur, eam pijs operibus demandando.

In praxi autem forensi, istius decreti provisio

visio recepta videtur, ubi agatur de illis censuris, quæ proferantur pro debito pecuniario,
2 ex causa pensionis, ecclesiasticæ, seu ex alio titulo, etiam mere temporali, pro quo, ad eas, quandoque deveniri solet, ut nonnisi in subsidium, prævijs diligentijs, exequutionis personalis, as realis, ad id deveniri valeat; Secus autem ubi agatur de censuris, quæ comminentur in pœnam delicti, vel contumaciæ sive de illis, quæ per legem irrogatæ sint, ut tunc istius ordinis necessitas non urgeat, sed directè, ad eas deveniri valeat. *Osthoben. decis. 75, in fine.*

Quia vero hæc generalitas nimium vaga est, ejusque prætextu idem continuari ve 7
detur abusus cum aliquo censurarum vilipendio; Hinc proindè cum aliquibus distinctio-
3 nibus in hoc proposito procedendum videtur, ut sciant illi quibus Ecclesia hujus gladij spiritualis potestatem concessit, quomodo se gerere debeant in ejus usu, & nè transeat in abusum, quem non solum istud Concilium damnat, sed perpetuo damnarunt sacri Canones, aliaque antiquiora Concilia graves
4 quoque pœnas pro hoc abusu irrogando, u bi præsertim oretenus, & ex abrupto sequatur, cum nonnisi in scriptis, & causa cognita ad eas deveniri debere statutum sit, etiam sub pœnis, nisi ubi de notoria rebellione, seu violentia agitur. *Lop & Add. all. g. 73. Sperel. dec. 39*

Distinguendæ igitur in primis sunt censurarum, & excommunicationis species, quod
5 scilicèt; Aliæ sunt illæ, quæ à lege inflictæ sunt, unde propterea, ob aliquod delictum vel contraventionem, earum incursus sequatur; Et aliæ sunt, quæ proferantur ab homine ideſt ab Episcopo, vel ab alio Judice ecclesiastico auctoritate sua.

In prima specie, quæ pro frequentiori usu
6 incurri dicitur, ob violentam manuum injectionem in clericos, ob violationem ecclesiasticæ immunitatis, localis vel personalis, aut realis, sive ob duella, vel ob usurpationem bonorum, ac jurium ecclesiasticorum, aut ex alijs causis contentis in Sac. Canonibus, Concilijs, vel Apostolicis Constitutionibus illa præsertim, quæ dicitur *bulla cœnæ*; Et tunc certum est, quod hunc ordinem servare non oportet, quoniam Episcopus, vel alter ecclesiasticus Judex, & superior, nullas isto casu infert, vel profert censuras, auctoritate sua, cum illæ jam incursæ sint solumque eas declarat, ac denegit.

Undè propterea, ex pluries alibi insinuatis, Episcopo, vel alteri Prælato conceditur facultas istas censuras declarandi, etiam adversus exemptos, quamvis Apostolicum indultum speciale habeant, nè ab Episcopis, vel ab alijs locorum Ordinarijs, excommunicari, seu alijs censuris innodari valeant, cum tunc nullus jurisdictionis actus in forma contentiosa exerceri dicatur, sed tantum gerantur partes denunciatoris, vel publicatoris, quæ à quocumque fieri possunt; Multo verò magis ab Episcopo, vel Ordinario loci; Ex ea congrua ratione, quod hæc denunciatio, seu declaratio ordinatur ad spirituale regimen propriarum ovium sibi commissarum, eas monendo, seu certiorando, à cujus morbidæ, ac infectæ ovis, quamvis externi, ac alieni ovilis conversatione, abstinere debeant, unde propterea non est exercere jurisdictionem cum dicta ove externa, & ovilis alieni, sed potius cum ovibus proprijs.

Quod tamen accipiendum videtur, ubi ipsum factum certum sit, adeoùt nulla requiratur causæ cognitio, neque forma judicij, vel processus servetur; Secus autem, ubi probabile dubium cadat, an intret, necnè legis contraventio, ipsarumque censurarum incursus, adeoùt Ordinarius assumere debeat partes formales Judicis; Ad instar illius distinctio-

ctionis, quæ præsertim in materia beneficiali habetur inter merum, & mixtum exequutorem, quoniam tunc est cognoscere de causa, ac exercere jurisdictionem, super puncto, à quo pendet affirmativa, vel negativa incursus, nisi ipsum factum tale sit, ut exemptionem cessare faciat, eaque non obstante, jurisdictionem Ordinario tribuat; Puta ubi ejus majestas offensa sit, sive offensæ sint aures, cum similibus. *tit. de iurisdict. disc. 29. in Miscell. Eccl. disc. 14. & seqq.*

Adhuc tamen, posita etiam jurisdictione, vel competentia, abusus remanet verificabilis in hac specie, super mala. s. interpretatione legum, ex quibus censuræ manant, præsertim super usurpatione, vel occupatione bonorum, & jurium Ecclesiæ, vel super violatione ecclesiasticæ immunitatis, vel jurisdictionis, quoniam ubi (ex. gr. agatur de quæstione probabiliter dubia competentiæ fori; Sivè ubi quis possideat bona tanquam sua, ex titulo saltem probabiliter colorato; Aut quod ex probabili consuetudine, vel Apostolicis privilegijs, aut concordia, aliquæ franchitiæ ecclesiasticis denegentur; Sive quod agitur cum censuatijs, & reddentibus, qui debitis temporibus, census vel canones non solvant, cum similibus, de facto per aliquos Episcopos, aliosque hujusmodi potestatem habentes, proceditur ad declarationem illarum censurarum, quæ continentur in isto Concilio, sivè in dicta Bulla Cœnæ, alijsque Apostolicis Constitutionibus, vel Canonibus, loquentibus de positivis, ac potentialibus occupatoribus, vel usurpatoribus bonorum, ac jurium Ecclesiæ seu violatoribus immunitatis, vel jurisdictionis, non autem ubi ex merè privato titulo vel prætensione, sive impotentia, aut incommoditate id sequatur; Atque in hoc frequentem, penèque quotidianum experimur abusum, ex quo resultant ipsarum censurarum vilipendia, quæ sunt omnium ferè malorum, & inconvenientium productiva. *Miscellan. Eccles. disc. 17. & in alijs de proximo.*

Quoverò ad alteram censurarum speciem, quæ ab homine proferuntur, adhuc plures casus distinguendi veniunt; Primò nempè, ubi agatur de debito pecuniario, vel alio temporali implemento, ob cujus culposam denegationem, ad censuras, quandoquè devenire oporteat; Et tunc; Aut agitur de illis personis, cum quibus, utriusquè, spiritualis, ac temporalis gladij, exercitium liberum sit, & rectè intrat ordo subsidiarius ab isto decreto præfinitus, nimiumque ratum est, ut in Curia istæ censuræ sustineantur. Unde propterea, quando ad illas indebitè procedatur, Curiæ stylus est, ad earum annullationem de facili procedere; Intrat enim dilemma; Aut debitor idoneus est; Aut non; Si est idoneus, de facili, cum exequutione reali, & personali cogi potest; Et si non est idoneus, non intrant censuræ, ad quas deveniri non potest contra eum, qui ex impotentia non impleat.

Aut verò idoneus est, sed ex mera contumacia non impleat, neque ratione potentiæ propriæ, sive alterius, quæ sibi assistat, dictus ordo servari potest, adeo ut culposè, ac de facto, impeditum remaneat remedium exequutionis realis, & personalis, unde propterea excussio ita probata remaneat, utpote impedita; Et tunc rectè ad censuras tanquam subsidiarium remedium proceditur, *iuxta casum de quo decis. 155 post Zacch. de obl. Camer.*

Et quamvis ignarum vulgus obloqui soleat, atquè scandalum concipere de stylo Curiæ, procedendi quandoque ad censuras pro debito pecuniario, vel alio temporali impe-

impedimento; Attamen iſte eſt poſitivus ignorantiæ effectus, ob clarum dilemma, quod; Aut eſt impotens ad implendum id, quod debet, & tunc excuſatur, neque ad cenſuras proceditur; Aut eſt idoneus, ſed ex ejus contumacia, & culpoſa potentia propria, vel aliena, ad quam recurſum habeat, impedit nè implementum ſequatur, & tunc cenſuræ inferuntur, non ex ratione ipſius debiti, ſed ex ratione talis delicti, & contumaciæ, & ſic notoriæ perſeverantiæ in peccato. *dicta deciſ. 165 poſt Zacch.* 14

Item quandoquè, ex eadem ratione potentiæ ad cenſuras, immediatè, ac de facto, etiam cum non ſubditis procedi ſolet, quando ſcilicèt quis de facto, bona, vel jura eccleſiaſtica uſurpet, vel occupet, ſcù eccleſiaſticum Prælatum impediat ne pacificè eadem bona Eccleſiæ poſſideat, ac fructus ex eis percipiat, cum tunc cenſurarum uſus concedatur in forma extrajudiciali, per quamdam ſpeciem neceſſariæ defenſionis, vim vi repellendo, cum illis armis ſpiritualibus, quæ ſolùm habeantur pro facti qualitate, *ſub tit. de iurisdict. diſc. 47 & 48.* 12

Aut verò agitur de illis cenſuris, quæ ab homine profetantur in pœnam alicujus delicti, vel contraventionis; Et tunc, ubi agitur de clericis ſubditis, cum quibus liber ſit gladij temporalis uſus, cum pœnis ſcilicet temporalibus vel realibus, utique damnabile eſt, illicò ac directè cenſuras adhibere; Idemque ubi, pro locorum, ſeu regionum moribus, & qualitate, idem liberum exercitium gladij temporalis, Epiſcopi, alijque Prælati habeant cum laicis, quoniam ubi per mulctas, aliaſque pœnas temporales provideri poteſt, ſemper erroneum eſt, dictum ſpirituale remedium adhibere, cum ad illud nonniſi in totale ſubſidium, ac nimium parce, & circumſpectè recurri debeat, ut magis timeatur, atque in veneratione habeatur; Unde propterea magna reprehenſione, imò pœnitione digni ſunt Epiſcopi, alijquè Prælati, & officiales eccleſiaſtici, præſertim vetò quidam commiſſarij Cameræ Apoſtolicæ, vel fabricæ S. Petri, qui in hoc adeò lubrici ſunt, cum maximo hujus eccleſiaſtici remedij præjudicio. 13

In illis autem ditionibus, vel regionibus, in quibus de facto non permittitur Epiſcopis, alijſque Prælatis, & officialibus eccleſiaſticis, exercitium gladij temporalis, ac familiæ armatæ cum laicis ſunt excuſabiles, cum aliud non ſuppetat remedium, atque laici debent potius de ſe ipſis ſcandalum concipere, quod non permittant id, quod ſacri canones concedunt. 15

Adhuc tamen iſto etiam caſu, nimiùm parce, ac circumſpectè procedi debet, pro facti qualitate, comminando quidem non tamen de facili exequendo cenſuras; Ad inſtar habentis ſclopum in manibus vel gladium in vagina, ut cutet cum eo incutere timorem, cum potentia exploſionis vel extractionis reſpectivè, ab uno autem vel altero actu, quò magis fieri poteſt, abſtineat, ne alias ille, qui exploſionem, vel evaginationem prius timebat, eam experiatur de facto magis levem, ac propterea illam contemnat; Siquidem, ut advertitur, alibi in his adnotationibus occaſione agendi de cuſtodia clauſuræ monialium; Quoties eccleſiaſticus ſuperior, pro corruptis moribus regionis, videt, quod magis proficuus, ac operativus eſt gladius temporalis, quam ſpiritualis, illumque ſalva ejus dignitate, cumulate poteſt, procedendo ſcilicet unitim cum poteſtate laicali, (compatibiliter tamen, & ſine eccleſiaſticæ jurisdictionis, ac poteſtatis præjudicio,) tunc iſtud remedium negligere non debet. 16 17

Potiſſimum verò, Epiſcopi, ac Prælati
18 Eccleſiaſtici habere debent validam, ac robuſtam manum, cum qua iſtum ſpiritualem gladium exerceant, ex ea ſcilicet valida, & robuſta qualitate, quæ reſultat ab eorum vita exemplari, boniſque moribus; Fortius autem à cauſa, ob quam iſtud remedium adhibeatur, ſeù ob quam hujus ligaminis ſolutio concedatur; ubi etenim ex bono zelo id ſequatur, quodque populus experiatur, quod iſtud remedium adhibeatur pro conſervatione diſciplinæ ſpiritualis, & eccleſiaſticæ, immunitatis non autem tanquam medium ad extorſiones, propriæque avaritiæ finem, tunc validè illud timere ſolet, ſecus autem è converſo.

Quamvis etenim quandoque, pro moribus regionis, laudabile ſit à contravenienti-
19 bus, pro abſolutione à cenſuris, vel pro abſtentione ab earum prolatione, mulctas pecuniarias petere, ac exigere pro ſatisfactione Eccleſiæ, ad exemplum ac terrorem aliorũ, qui magis timent amiſſionem pecuniæ, quã alias pœnas quamtumvis graves in corpore vel in anima ſivè in exiſtimatione; Attamen omninò adimplere debent hujus decreti conciliaris præceptum, ſeù monitum, applicando ſcilicet hujuſmodi mulctas, ac pœnas pijs uſibus, non autem ſibi ipſi, vel ejus Curiæ, ſub prætextu actorum; Idque tunc publicè ac immediatè fieri debet, ut pluries ego à probis ac zelantibus Epiſcopis practicarum vidi, & quandoque ego etiam practicavi cum magno profectu; Licet enim huic decreto ſatisfiat, deputando, pœnatum, ac mulctarum depoſitarium, per cujus manus probi Epiſcopi, fideliter illas erogant, juxta oportunitatem, in pauperum ſubventionem, veſ in fabricam, aut ſupelectilem
Eccleſiarum (quoties tamen iſtud onus eis
20 non incumbat ex propriæ mensæ redditibus explendum); Sivè in alia pietatis opera, & præſertim prudenter, aliquam ſummam cumulando pro annis vel temporibus penurioſis, ſeù aliàs calamitoſis prò ſubventione indigentium; Attamen id commendabile eſt, quoties fideliter, non autem pro colore quæſito id agatur, in pœnis, ac mulctis, vel compoſitionibus clericorum, vel etiã laicorum excauſis, quæ non ſint exemplares, & ſcandaloſæ.

Ubi verò de iſtis agatur, adeout congruat, ita exemplum ac timorem alijs incutere, & tuncimmediatè, ac publica iſta erogatio facienda eſt, adeout omnibus innoteſcat, ideoque laici concipere non valeant ſuſpicionem quod applicatio ſibi ipſi facta ſit, cum ipſi non diſtinguant, ac frequenter ignorent quid tractu temporis de hac pecunia agatur.

Excommunicationis item remedium, exerceri non poteſt, neque debet, cum univer-
21 ſitatibus, aliſque corporibus fictis vel intellectualibus, ut ſunt Capitula, Collegia, congregationes, Communitates, &c., ſed cum iſtis adhibentur aliæ ſpecies cenſurarum, nẽpe ſuſpenſionis, vel interdicti *cap. Romana §. univerſitatem de ſent. excom. in 6. ubi Baratt. & addent. dec 9 6.* Atque ubi agatur de hac præſertim ſpecie interdicti eccleſiaſtici, cum aliqua Civitas vel oppidum ex delicto populi, & quandoque Domini, vel Magiſtratus, ad præſcriptum ſacrorum canonum ſubijci ſolet, adhuc nimium circumſpectè procedendum eſt, atque nonniſi ex magna, & graviſſima cauſa in totale ſubſidium, quando ſ omne aliud remedium deſit, magnuſque error eſt, ſevera punitione dignus, ubi aliàs fiat.

Magna verò differentia eſt, inter iſtas cẽ-
22 ſurarum ſpecies, quoniam excommunicatio exigit proprium, ac ſingulare delictum,

ei-

eique delinquentes tantùm subijci debent, cum personas singulares afficiat, eisque ligamen inferat; Aliæ autem censuræ, quæ proferuntur contra corpus universale, afficiunt omnes, etiam innocentes, jure tamen universo, non autem personali.

Hinc proinde, si excommunicatio contra
22 aliquos cives vel canonicos, etiam ex causa communicativa, vel capitulari proferatur, tunc illæ personæ remanent affectæ, adeòut quamvis desinant esse canonici vel cives, sive officiales, adhuc censura durat, donec absolutionem obtineant, illaque eis impedimentum præstat, etiam in juribus proprijs, quæ jure proprio & singulari competant, independenter à Civitate vel à Capitulo, seù ab officio, ideoque nonnisi ex propria, vel particulari culpa hæc censura inferri debet; E converso autem, suspensio vel interdictum contra corpus universale seù politicum, afficit tantùm ipsam universitatem, & singulos, non jure singulari, sed tanquàm hujus corporis membra, quamvis ipsi sint innocentes, unde propterea repræsentare nõ possunt ipsum corpus infectum; Verum salva eis remanent jura competentia singulariter, ac independenter à corpore communitarivo, quamvis adhuc sint canonici, vel cives, aut de magistratu, multo magis ubi desinant esse tales. *tit. de benef disc. 23.*

Ac propterea, juxta frequentem praxim
23 Curiæ, & præsertim Rotæ, in declaratorijs, quæ relaxari solent, contra Capitula, vel alia corpora communitativa, ob non paritionem, juxta ea, quæ in judiciorum fede habentur; Si non paritio vel alia contumacia proveniat ab aliquorum Canonicorum vel officialium protervia, sine culpa aliorum, qui parere prompti sint, sed eorum bona voluntas effectum paritionis non caufet, tunc relaxatur censura communitativa, suspensionis, & interdicti contra ipsum corpus universale, adeòut sub ea etiam innocentes, & prompti obedire veniant, ac etiam relaxatur excommunicatio contra singulares personas delinquentes, exceptuando innocentes. *d. disc. 23. de benef. & sub tit. de iudicijs.*

Notabilis autem est, hujus distinctionis
24 effectus, quoniam si (ex gr.) etiam ex causa capitulari, multi Canonici, qui majorem partem constituant, ob non paritionem excommunicentur jure singulari, sed non proferatur censura communitativa interdicti, vel suspensionis contra corpus Capituli, tunc istud remanet integrum, & non infectum, ideoque repræsentabile est ipsum corpus, ab illis modicis membris, quæ valida, & non infecta sint, à quibus etiamsi sint duo, imo unus, totum corpus Capituli constitui seù repræsentari potest, ideoque omnia jura capitularia ab eis exercentur; Id autem non sequitur, ubi totum corpus censuratum sit, quamvis aliqua membra à censuris exempta sint, quoniam non potest corpus infectum repræsentari per aliqua membra valida; Et è converso censura communitativa vel universalis non afficit singulos in jure singulari. *ibidem,*

Unde propterea in facti contingentia;
25 Cum quoddam Capitulum, ob non paritionem mandatorum Rotalium, suppositum fuisset censuræ communitativæ suspensionis, & interdicti, ac etiam contra multas dignitates, & canonicos contumaces relaxatae sset, excommunicatio, à qua aliqui canonici, & dignitates, qui erant obedire parati, exceptuati fuerunt (prævia magna disputatione) decisum fuit per Rotam, ut isti canonici exceptuati, non essent apti repræsentare Capitulum, & exercere jura capitularia, quoniam exceptuatio percutit censuram personalem, non autem communitativam *ibidem.*

Et è converſo, per Sacram Congregationem Concilij deciſum fuit, ut ſuſpenſio
25 à jure conferendi beneficia, incurſa per Capitulum ob contraventionem Conſtitutionis P. j V. non impediat illam beneficiorum collationem, quæ ſingulis dignitatibus, & canonicis jure ſingulari non autem capitulari comperat *ita fuit declaratum per hanc S. Congregationem Concilij in una Leodien. de menſe Aprilu 1672. & de iſta conſtitutione ſub tit. de Canon. & Capit. diſc 27.* Atque cum eadem proportione idem dicendum eſt in
27 Civitatibus, ac Tribunalibus vel Magiſtratibus collegiatis reſpectivè

An autem & quando cenſuræ communitativæ, ſuſpenſionis, vel interdicti, impediant collationem beneficiorum alioſque actus capitulares, in beneficiorum ſede ad-
28 vertitur. *Eod. diſc. 23. de benef. & eod. tit in ſupplem.*

Agitur etiam in hoc decreto; de inſordeſcentia in cenſuris; Verum de hoc rarum eſt agere in foro contentioſo, in iſta S. Congregatione vel in altera Epiſcoporum, quoniam quando per Epiſcopos, vel alios eccleſiaſticos ſuperiores inſordeſcentia declaratur, tunc deſuper manus apponere ſolet Sac. Congregatio univerſalis Inquiſitionis. *ut agendo de iſta S. Congregatione advertitur in relatione Curiæ.*

DISCURSUS XLIV.

Ad ſeſſionem 25. de Regular. cap. 13.

SUMMARIUM

1 *De modo procedendi cum adjunctis*
2 *Reſtringitur ius Capitulorum.*
3 *Non præcedit niſi in Capitulis exemptis.*
4 *Exemptio non præſumitur.*
5 *In Italia eſt rara, & ubi ſit: magis in uſu.*
6 *De quæſtionibus deſuper cadentibus.*
7 *De materia remiſſivè.*

1 PRæſcribitur in hoc decreto, quomodo Epiſcopus procedere debeat in viſitatione Capituli, & in cognitione cauſarum capitularium cum adjunctis ſcilicet ab eodem Capitulo eligendis juxta formam in eo contentam.

Opinantur aliqui quod in gratiam Capitulorum, & capitularium, iſtud conciliare
2 decretum prodierit, quaſi quod ita Capitulum cathedralis, à reliquo clero contradiſtinctum ac ſingularizatum ſit; Sed malè, quoniam potius id, Capitulorum jura, & privilegia reſtrinxit, atque Epiſcopis conceſſit, id quod non habebant. *de Canon. & Capit. diſc. 23. Miſcell. Eccl. diſc. 24*

3 Verius enim eſt, ac hodie extra omnem controverſiam receptum, ut iſta conciliaris diſpoſitio, procedat ſolum in illis Capitulis, quæ ex Apoſtolicis indultis exempta erant à juriſdictione Epiſcopi, atque immediate ſubjecta Sedi Apoſtolicæ; Unde propterea, cum viſitatore, ac ſuperiore præſente carerent capitulares, id plura producebat inconvenientia, ideoque illa Capitula, quæ iſtud privilegium non habeant, quod in uſu ſit, non differunt à reliquo clero circa omnimodam ſubjectionem Epiſcopi, iſtudque privilegium non præſumitur, ſed ab allegante probandum eſt, ſin minus fundata eſt Epiſcopi intentio ſuper ejus plena & ordinaria juriſdictione, ut in facti contingentia occaſio dedit diſputare in hac Sac. Congregatione. *dicto diſc. 24. miſcellan. Eccl.*

Nimium autem rarus eſt hujuſmodi exemptio-

emptionis usus in Italia, magis autem frequens in Hispania, aliisque partibus ultra montes, in quibus tamen etiam jure singulari hæc exemptio competit, cum pleraquè adsint etiam Capitula non exempta, sed cadentia sub dicta regula generali seu causa universali, quæ Episcopo assistit, quoties non doceatur de limitatione, cujus natura est, ut in dubio præsumenda non sit, sed per allegantem probanda, quodque aliàs fundata remaneat intentio habentis pro se regulam.

Posita itaque exemptione, nonnullæ oriri solent controversiæ præsertim verò illam disputare in Rota occasio dedit; An tertius adjunctus, , qui assumendus est in casu discordiæ inter Episcopum vel ejus Vicarium generalem, & Judicem capitularem, debeat esse de ipsius Capituli gremio, vel potius assumi possit quicumque extra gremium? Et quamvis aliquæ non improbabiles rationes hanc secundam partem suadeant; Attamen ista S. Congregatio, cum cujus sensibus Rota processit, pluries censuit, ut de ipso gremio esse debeat; Cadente quæstione an debeat esse verus capitularis, idest de canonicis, vel dignitatibus, vel sufficiat esse de portionarijs beneficiatis habentibus vocem in Capitulo, super quo observantiæ deferendum videtur, *dicto disc. 23. de Canon. & Capit.*

Aliqua verò ad hujus decreti materiam pertinentia, utpote rara in ista S. Congregatione, imò generaliter in Curia, ex dicta ratione quod rarus est hujusmodi Capitulorum exemptorum usus in Italia, videri possunt insinuata apud consuetos elaboratos Collectores *& habetur. etiam locis citatis.*

DISCURSUS XLV.

Ad sessionem 25. de Regular. cap. 7.

SUMMARIUM

1 *Aboliti sunt accessus, coadiutoriæ & expectativæ, atque Papa potest huic prohibitioni derogare, sed raro solet.*
2 *De pensionibus eventualibus.*
3 *An impediant facultatem transferendi.*
4 *An dicatur gratia pura vel conditionalis, & an cesset per mortem Papæ.*
5 *De investituris abusivis vel praventivis.*
6 *De accessu vel regressu ad beneficia, & ad pensiones, & de diversis speciebus regressus.*
7 *Quæ coadiutoriæ sint in usu, & quæ non.*
8 *De juribus, & prærogativis coadiutorum.*
9 *In quibus partibus viget usus coadiutoriarum etiam in Cathedralibus.*
10 *Quomodo practicari soleant istæ gratiæ coadiutoriæ, & qualis consensus Capituli requiratur.*

1 RAra hodie videtur in foro hujus decreti disputatio, in quo aboletur usus, qui frequens erat, accessuum, vel regressuum, ac etiam coadjutoriarum cum futura successione, vel expectativarum; Et quamvis (ut aliàs insinuarum est), extra controversiam sit potestas Papæ dispensandi generaliter in Concilijs generalibus, magis verò huic Tridentino, ob legem particularem in ejus confirmatione adjectam, ut veniant ejus decreta sub derogatorijs generalibus, atque necessaria non sit mentio specialis; Adhuc tamen, super istius decreti observantia ii sistitur, præsertim in gratijs expectativis, quarum

usus, post Concilium nimium rarus est.

Solum etenim ab aliquo moderno tempore, hic usus invaluisse videtur, in pensionibus, eas reservando per quamdam speciem
2 expectativæ, postquam aliæ jam existentes cessaverint, quæ propterea eventuales dicuntur; Ideoque super eis, aliquæ in foro oriri solent controversiæ, in sua pensionum sede insinuatæ; Et præsertim, an hujusmodi reser-
3 vatio impediat, necne facultatem transferendi antiquam pensionem, atque probabilior, est negativa ubi alias Apostolica auctoritate cautum non sit. *tit. de pensionibus disc. 1. cum seqq.*

Ac etiam, an ista gratia dicatur conditionalis, perfectionem obtentura à futuro ca-
4 su vacationis, vel cessationis, vel potius sit pura, & perfecta ab initio, dilata solum exequutione postquam casus cessationis antiquæ advenerit, cujus quæstionis effectus est, an tali eventuali reservationi obstet mors Papæ, conditione pendente; Atque probabilius est, ut gratia sit potius pura, & perfecta, quam conditionalis, quodque futura
5 cessatio pensionis antiquæ nõ percutiat substantiam, gratiæ, sed potius exequutionem, seu effectum, ut in sua peculiari sede pensionum advertitur. *d. disc. 1. & seqq. de pension. in supplemento.*

Ea verò, quæ habentur apud antiquos Beneficialistas, qui ante hujus decreti pro-
7 mulgationem scripserunt, de hac materia ex 8 pectativæ, utpotè tunc frequenti, hodie in foro, à similibus deservire solent in feudalibus vel emphyteuticis concessionibus præventivis, seu abusivis, quæ fiant de feudo vel de emphiteusi jam plena, ut in suis sedibus advertitur. *tit. de emphyteus. disc. 1. & 2.*

6 Ille autem accessus vel regressus, qui in hoc decreto prohibetur, percutit ipsa beneficia liberè dimissa, ne ita detur species hæreditariæ successionis; Non autem ubi agatur de illis regressibus, qui reservantur in casu resignationis, sub reservatione pensionis in casu, quo ista non solvatur; De hoc autem regressu habetur pariter in sua peculiari pensionum sede, ubi de distinctione inter duas ejus species; Unam scilicet ex juris dispositione; Et ob contumaciam seu proterviam non solvendi & quæ juxta formulam antiquam dicitur; Et alteram, quæ juxta formulam modernam per viam conditionis; Cum ea notabili differentia inter has species, quod in prima, impugnatio pensionis ex causa nullitatis, vel diminutionis fructuum, sive ex alia justa causa, excusat regressum, qui proinde exigit formalem canonizationem in judicio ordinario per tres conformes; Secùs autem ubi agatur de secunda specie, in qua procedituv exequutivè, atque nullitas, vel alia causa non excusat, ut ibi latius. *tit. de pension. disc 12. & seq.*

Quoverò ad coadjutorias; In Italia, & Hispania, aliisquè pattibus in quibus Concilij observantia viget, nimiùm rarus, penèquè nullus est earum usus in Ecclesijs Cathedralibus, vel Metropolitanis; Bene tamen in Ecclesijs, ac beneficijs inferioribus, puta in parochialibus vel in Dignitatibus, & Canonicatibus Cathedralium, vel Collegiatarum, quando justa causa infirmitatis, vel gravis ætatis accedat, ut in beneficiorum sede habetur, cum de hujusmodi controversijs peragi soleat in Rota, aliisque ordinarijs cõtentiosis tribunalibus, non autem in Sacris Congregationibus, in quibus, præsertim in illa Rituum, agi quandoquè solet de præcedentia alijsque juribus, & præeminentijs coadjutoris, & de quibus aliqua habentur in rerum capitularium, vel canonicalium sede, ubi in casus contingentia videri potest. *de coadiutoria sub tit. de Canon. & Capit. disc. 27. & de*

& de Regularibus disc. 53.

In Germania verò, & Gallia alijsque partibus ultrà mõtes, in quibus Concilij obſervantia adeò non vigeat; Vel etiam ſi in alijs vigeat, in hac tamen parte uſus aliter ſuadeat;
9 Solet Sedes Apoſtolica facilius concedere etiam in Eccleſijs cathedralibus, & metropolitanis, ſeu monaſterialibus iſtam coadjutoriam, cum futura ſucceſſione in prælatura, ex juſta cauſa, examinari ſolita in Sacra Congregatione conſiſtoriali, ad cujus conſultationem Papa gratiam concedere vel denegare ſolet.

Hinc propterea in illis partibus, in quibus Eccleſiæ ſunt ad electionem Capituli;
10 Quamvis pro coadjutoria non intret jus electionis, cum totum pendeat à gratia, & voluntate Papæ ex aliqua cauſa concedendi coadjutorem, non ſolùm Prælatò petente, ſed etiam quandoquè invito; Attamen prudenter, ad occurrendum aliquibus inconvenientibus, id agere non ſolet ſine Capituli conſenſu, qui præſtari ſoler per quamdam formam, ſeu ſpeciem electionis ſuper cujus forma, bene, vel malè ſervata, in eadem Cõgregatione conſiſtoriali, peragi ſolent quæſtiones, quarum aliquæ in capitularium, & canonicalium rerum adnotationibus, ac etiam in illis Regularium inſinuantur *dicto diſc. 53. de Regular & diſc. 27. de Canon & Capit.* Ubi quod iſta non eſt vera, & formalis electio, ideoque de facili ſanari ſolent illæ nullitates, quæ de ſtricta juris cenſura obſtarent cum ſufficiat, ut Papa ſe certum quoquo modo reddat de conſenſu capitularium, ut latius in dictis ſuis ſedibus.

DISCURSUS XLVI.

Ad ſeſſionem 25. de Reformat. cap. 10.

SUMMARIUM.

1 *De iudicibus ſynodalibus.*
2 *Quid ubi deputati in Synodo deficiant.*
3 *De eodem.*
4 *Datur iſto caſu cautela.*
5 *Quid operetur hæc deputatio.*
6 *De conſervatoribus privilegiorum, & Collectoribus Apoſtolicæ, & an eſſe debeant in dignitate Eccleſiaſtica.*
7 *Dicuntur idonei licet non ſint Doctores.*

DE Judicibus Synodalibus in iſto decreto agitur, ut
1 ſ. in provinciali, vel in diœceſana ſynodo deputentur ad minus quatuor perſonæ in dignitate conſtitutæ, quibus Apoſtolica Sedes cõmittere valeat cauſas in gradu appellationis, ut ita certa reddatur de eorum integritate, & idoneitate, atque congrua fiat electio, cum alias, ob locorum diſtantiam ac negotiorum multiplicitatem, iſta notitia impoſſibilis eſſe videatur.

2 Quatenus verò perſonas ita deputatas deficere, vel abeſſe contingat, in eodem decre-
3 to diſponitur, ut ab Epiſcopo, cum conſenſu Capituli aliorũ ſuffectio fieri debeat, quod ex rationis identitate intelligendum videtur eodem modo quo ſupra *ſeſſ 24 c. 18.* dictum eſt de examinatoribus ſynodalibus, ut ſcilicet iſta proviſionalis ſuffectio extra ſynodum rectè intret infra annum, ſecus autem eo elapſo, ex eadem ratione ibi inſinuata quod ſcilicet Epiſcopo imputandum eſt cur ad ejuſdem Concilij præſcriptum non congregaverit ſynodum ſingulis annis congregandam. *tit. de iurisd. & diſc. 36. t. de paroch. diſc. 37. Miſcellan. Eccleſiaſt. diſc. 1.*

Bene verùm, quod etiam in examinatoribus ſynodalibus, iſta propoſitio, quamvis per Rotam firmata ſit, adhuc tamen ex ma-

gis communi usu parum rationabilis videtur; Quoniam ut advertitur supra cum synodi convocationem singulis annis superfluam experientia doceat, eo quia cum una
3 synodo benè ordinata, per plures annos diœ- 6
cesis rectè administratur, istaque convocatio, incommoda, & dispendia, ac etiam quandoquè inconvenientia parere soleat, adeout de facto ista frequentia non sit in usu; Hinc proinde dicta ratio parùm concludens remanet.

Ad tollendum verò omne dubium, provida cautela est, ut Episcopus, deficientibus
4 hujusmodi examinatoribus, vel judicibus respectivè, de hoc certioret istam Sacram Congregationem, vel alteram Episcoporum à quarum una vel altera oraculum accipiat, faciendi hujusmodi deputationes, etiam post annum.

Hujus itaque decreti operatio est, quod cum ad Canonum præscriptum, Sedes Apo-
5 stolica nõ soleat rescribere, neq; causas vel Apostolicarum literarum exequutionem committere, nisi personis in ecclesiastica dignitate constitutis, eis sub nomine dignitatis rescribendo, atque ita species dignitatis reputatur hæc deputatio, rescribendo uni ex Judicibus in diœcesana synodo legitimè deputatis, ut etiam in judiciorum sede advertitur *tit. de iudic. ubi agitur de appellationibus.*

Et præmissa verò insinuata sacrorum canonum dispositione, ut non nisi personis in ecclesiastica dignitate constitutis, Apostolica delegatio congruat, resultat, ut conservatores privilegiorum regularium per singula Monasteria vel Conventus, & domos regulares ad præscriptum Constitutionis Gregorij XV. deputandi, in ecclesiastica dignitate constituti esse debeant, eo quia hujusmodi conservatores, Apostolici delegati dicuntur, ut de eis alibi particulariter agitur. *de conservatoribus privilegiorum tit. de iurisdict. disc. 49. & de Regular. disc. 51. & 52.*

Atque ex eadem ratione, de stricto jure verius est, ut nonnisi tales personæ in Apostolicos collectores deputari debeant, quodque aliàs deputatio invalida sit, adeo ut consuetum effectum Apostolicæ reservationis beneficiorum non causet; Id autem in Italia, respectu subcollectorum, ex diverso usu, difficultatem pati videtur, ut in rerum beneficialium adnotationibus advertitur *tit. de benef. pluries.* Reputantur autem ad judicandum idonei eo ipso, quod in synodo sunt deputati *Mantic. decis. 5. in fin.*

DISCURSUS XLVII.

Ad eamdem sessionem 25. cap. 11.

1 PRohibeatur per hoc decretum anticipatæ exactiones fructuum, vel pensionum ex causa locationis bonorum Ecclesiæ; De hoc autem nimium rarò ac fortè nunquam in hac Sacra Congregatione, vel in alia Episcoporum agi contingit, cum de hujusmodi quæstionibus disputari soleat inter conductores, vel alios debitores qui anticipatas fecerint solutiones; Et successores in Ecclesia, vel beneficio coram Judicibus ordinarijs, & frequenter coram officialibus cameralibus, occasione collectionis fructuum pro tempore vacationis, petendo novam solutionem pensionis, vel alte-

alterius debiti, neglecta solutione anticipata, utpotè prohibita, cum frequenter collusiva, seu fraudulenta esse soleat, quoties communis usus regionis, vel qualitas bonorum, seu aliæ facti circumstantiæ, bonam fidem non redoleant, atque justam non inducant excusationem; Ideoque non de facili certa regula generalis, cuicumque casui applicabilis desuper statui valet, cum ex singulorum casuum qualitate, & circumstantijs verius resolutio pendere videatur; Atquè de hoc agitur in rerũ beneficialium adnotationibus, occasione agendi de divisione fructuum beneficij inter prædecessorem, & successorem, vel Cameram Apostol. respectivè; Ac etiam in sede pensionũ occasione agendi de pensionum repartitione. *tit. de benef. 31. & seqq. & tit. de pension. disc. 23 cum plur seqq. & tit. de locat. disc. 25 ubi quando successor. ligetur locatione prædecessoris.*

DISCURSUS XLVIII.

Ad eandem sessionem 25. de Regular. cap. 12. 13. & 14.

1 IN istis tribus decretis agitur de solutione decimarum, ac etiam de solutione quartæ canonicæ, & de clericis concubinarijs; Verùm qnia decimæ patticularem habent sedem in hoc eodem libro, idcirco ibi videndum est. *sub tit. de decim.* Et de quarta canonica agitur in Parochorum sede, sicù adnotationibus. *sub tit. de Paroch.*

In ultimo autem decreto agitur de clericis concubinarijs, eorumque punitione? Nimium autem rara, ac hodie fortè nulla est citrà montes hujus decreti quæstio in facto, cum etiam in laicis in Italia non de facili permittatur usus concubinatus, multò minus in clericis; Quandoquè autem in Rota audiri consueverunt istæ quæstiones in clericis ultrà montes, occasione privationis beneficiorum, ad quam procedi solet, cum ista licentia in clericis ibi quandoque usurpari soleat ob eam potentiam, quæ resultat à Capitulorum exemptione, sive à conspicua qualitate possessorum illarum dignitatum & canonicatuum magnam figuram facientium, ac fortè eamdem, & alicubi majorem, quàm in Italia faciant Episcopatus, & Archiepiscopatus, cum hæc dignitas in Italia ob nimiam frequentiam, & Ecclesiarum paupertatem, quodammodo viluisse videatur; Et è converso ibi istæ inferiores dignitates in magna existimatione sunt; Tùm ob divitias; Tùm etiam pro diversa regionum qualitate ob activum, ac passivum jus electionis Episcopi.

Nimiùm tamen difficile est, atquè in praxi multum rarum convincere concubinatum sufficientem ad pœnas in isto decreto contentas, illam præsertim privationis beneficiorum. *tit. de benef. disc. 75.*

Digitized by Google

DISCURSUS XLIX.

Ad eamdem sess. 25. de reformat. cap. 15.

SUMMARIUM

1 *Filius non habet beneficium patris, vel in eadem Ecclesia.*

2 *Quid è converso, an pater ubi adest filius.*

3 *Quomodo in hoc procedi debeat.*

4 *De Constitutione Pij V. ne conferantur coniunctè beneficia resignata.*

Filij illegitimi clericorum, prohibentur habere simile, vel dissimile beneficium in ea Ecclesia, in qua pater de præsenti habeat vel de præteriro habuerit, minusque pensiones super ipsis beneficijs habere, quæ parentes obtinent, vel obtinuerunt, prohibitis, etiam resignationibus, quæ desuper fierent. 1

Super istius autem decreti observantia, pariter rarum est agere, quoties non accedat Apostolica dispensatio, quæ eamdem quæstionem, omnemque dubitationem juris dirimere videtur, illaque restringi solet ad factum; Vel super ipsius dispensationis subreptitione; Vel super ejusdem tenore, ac restrictione, quoniam cum generaliter ad sacrorum Canonum præscriptum, illegitimi, sint incapaces beneficiorum, ideoque dispensatione indigeant, hinc proindè ejusdem dispensationis tenor attendendus est.

Disputari autem solet, an ista prohibitio procedat in casu converso, nè scilicet pater obtinere valeat beneficium in ea Ecclesia, in qua filius obtineat, vel obtinuerit; Atque aliqua opinionum diversitas dignoscitur; Verius autem videtur, ut prohibitio in eodem beneficio procedat, in diverso autem secùs, cum ubi agatur de eodem, etiam prohibita 4 sit immediata successio filij, quamvis legitimi, utpote ante clericatum ex legitima uxore 2 susceptι, ut in Ecclesijs, ac beneficijs tollatur species hæreditariæ successionis. *tit. benef. disc. 66.*

Benè verum quòd etiam in casibus non prohibitis, & quamvis de filijs legitimis, ut suprà agatur, circumspectè in hoc procedendum est circa collationem, cum apud populum, sive vulgum ignarum, id scandalum parere soleat; Vt etenim alibi advertitur; Aliud est formalis prohibitio ad effectum incapacitatis, & consequenter nullitatis provisionis pro amissione, seu privatione juris quæsiti; Aliud verò considerare aliquem defectum productivum scandali vel inconvenientis saltem de facto, ad effectū repellendi ab assequendo, ac reputando minus dignum eum, qui aliàs magis dignus censendus esset ut in facti contingentia praxis me docuit in his specialibus terminis non de facili admittendi partem ad assequutionem beneficij in Ecclesia, in qua filius beneficium quoquè possideret, vel ibi inserviret. *dicto disc. 66. de benef.* 3

Quoverò ad posteriorem decreti partem in materia resignationis, ad Datariam potiùs, quam ad istam, vel alteram Congregationem de his agere pertinet; Et quatenùs resignatio admittatur, super ejus validitate, vel invaliditate, agi solet in Rota, absquè Tribuna-

bunalibus juxtà rerum beneficialium adnotationes; Benè verum quod ſuperventa Conſtitutione Pij V. quæ ſtrictiùs ſub pœnis prohibet inferioribus collatoribus collationem beneficiorum vacantium ex cauſa reſignationis ad favorem eorum conjunctorum, vel conjunctorum reſignantium, nè ità reſignationes ad favorem certæ perſonæ coram Ordinarijs prohibitæ, indirectè ſequantur; Quandoque ſuperſtitionis hujus Conſtitutionis intelligentia diſputationes in iſta Sacra Congregatione haberi ſolent, ut præſertim habita fuit ſuperius alibi inſinuata, an ſcilicèt ſi Capitulum huic Conſtitutioni contrageniat, unde propterea reſultet pœna ſuſpenſionis à jure conferendi, iſta pœna intret in ſingulis Dignitatibus, & Canonicis pro eo jure conferendi, quod ſingulari, non autem capitulari nomine competat; Atquè de hujus Conſtitutionis materia in rerum beneficialium ſede potiùs agitur. *ſub tit. de benefic. pluries.*

DISCURSUS L.

Ad ſeſſionem 25. de Reformat. cap. 17. 19. & 20.

IN primo iſtorum decretorum injungitur Epiſcopis, ut dignitatis majeſtatem tueantur, atque ſecularibus obſequia indecentia, vel famulatum non præſtent; In ſecundo prohibetur uſus duellorum; Et in tertio eiſdem Epiſcopis injungitur defenſio, & conſervatio eccleſiaſticæ immunitatis, ac libertatis.

De primo, non pertinet ad forenſes agere; Benè tamen cordi eſſe debet Sedi Apoſtolicæ, & S. Congregationibus, deſuper invigilare, præſertim in Italia, ob Eccleſiarum cathedralium nimiam frequentiam, & paupertatem, unde propterea cum viris parum dignis, ac infimæ conditionis Epiſcopatus conferri, quandoquè caſus præbeat, hinc de conſequenti praxis docet hujus decreti abuſum, ſeu violationem.

De aliquibus autem controverſijs inter Epiſcopos & Principes, vel Dominos ſæculares ſuper uſu throni elati, ſeu baldacchini, habetur in ſede præeminentiarum. *ſub tit. de præeminent. diſc. 26.*

Super duellorum prohibitione, & quamodo illorum uſus citra incurſum cenſurarum, aliarumque pœnarum ſit practicabilis particulares ediderunt tractatus aliqui moderni. *Caraſa in tract. de duello.*

Et de tertio decreto, ſuper defenſione, vel competentia triplicis immunitatis, localis, perſonalis, & realis particulariter agitur in eccleſiaſtico Miſcellaneo in hoc eodem libro contento, ubi videri poteſt. *Miſcell. Eccleſiaſt. diſc. 2. cum plur. ſeqq.*

INDEX

ctionis, quæ præsertim in materia beneficiali habetur inter merum, & mixtum exequutorem, quoniam tunc est cognoscere de causa, ac exercere jurisdictionem, super puncto, à quo pendet affirmativa, vel negativa incursus, nisi ipsum factum tale sit, ut exemptionem cessare faciat, eaque non obstante, jurisdictionem Ordinario tribuat; Puta ubi ejus majestas offensa sit, sive offensæ sint aures, cum similibus. *tit. de iurisdict. disc. 29. in Miscellan. Eccl. disc. 14. & seqq.*

Adhuc tamen, posita etiam jurisdictione, vel competentia, abusus remanet verificabilis in hac specie, super mala. s. interpretatione legum, ex quibus censuræ manant, præsertim super usurpatione, vel occupatione bonorum, & jurium Ecclesiæ, vel super violatione ecclesiasticæ immunitatis, vel jurisdictionis, quoniam ubi (ex. gr. agatur de quæstione probabiliter dubia competentiæ fori; Sivè ubi quis possideat bona tanquam sua, ex titulo saltem probabiliter colorato; Aut quod ex probabili consuetudine, vel Apostolicis privilegijs, aut concordia, aliquæ franchitiæ ecclesiasticis denegentur; Sive quod agitur cum censuarijs, & reddentibus, qui debitis temporibus, census vel canones non solvant, cum similibus, de facto per aliquos Episcopos, aliosque hujusmodi potestatem habentes, proceditur ad declarationem illarum censurarum, quæ continentur in isto Concilio, sivè in dicta Bulla Cœnæ, aliisque Apostolicis Constitutionibus, vel Canonibus, loquentibus de positivis, ac potentialibus occupatoribus, vel usurpatoribus bonorum, ac jurium Ecclesiæ seu violatoribus immunitatis, vel jurisdictionis, non autem ubi ex merè privato titulo vel prætensione, sive impotentia, aut incommoditate id sequatur; Atque in hoc frequentem, penèque quotidianum experimur abusum, ex quo resultant ipsarum censurarum vilipendia, quæ sunt omnium ferè malorum, & inconvenientium productiva. *Miscellan. Eccles. disc. 17. & in alijs de proximis.*

Quoverò ad alteram censurarum speciem, quæ ab homine proferuntur, adhuc plures casus distinguendi veniunt; Primò nempè, ubi agatur de debito pecuniario, vel alio temporali implemento, ob cujus culposam denegationem, ad censuras, quandoquè devenire oporteat; Et tunc; Aut agitur de illis personis, cum quibus, utriusquè, spiritualis, ac temporalis gladij, exercitium liberum sit, & rectè intrat ordo subsidiarius ab isto decreto præfinitus, nimiumque rarum est, ut in Curia istæ censuræ sustineantur. Unde propterea, quando ad illas indebitè procedatur, Curiæ stylus est, ad earum annullationem de facili procedere; Intrat enim dilemma; Aut debitor idoneus est; Aut non; Si est idoneus, de facili, cum exequutione reali, & personali cogi potest; Et si non est idoneus, non intrant censuræ, ad quas deveniri non potest contra eum, qui ex impotentia non impleat.

Aut verò idoneus est, sed ex mera contumacia non impleat, neque ratione potentiæ propriæ, sive alterius, quæ sibi assistat, dictus ordo servari potest, adeo ut culposè, ac de facto, impeditum remaneat remedium exequutionis realis, & personalis, unde propterea excussio ita probata remaneat, utpote impedita; Et tunc rectè ad censuras tanquam subsidiarium remedium proceditur, *iuxta casum de quo decis. 155 post Zacch. de obl. Camer.*

Et quamvis ignarum vulgus obloqui soleat, atquè scandalum concipere de stylo Curiæ, procedendi quandoque ad censuras pro debito pecuniario, vel alio temporali impe-

impedimento; Attamen iſte eſt poſitivus ignorantiæ effectus, ob clarum dilemna, quod; Aut eſt impotens ad implendum id, quod debet, & tunc excuſatur, neque ad cenſuras proceditur; Aut eſt idoneus, ſed ex ejus contumacia, & culpoſa potentia propria, vel aliena, ad quam recurſum habeat, impedit nè implementum ſequatur, & tunc cenſuræ inferuntur, non ex ratione ipſius debiti, ſed ex ratione talis delicti, & contumaciæ, & ſic notoriæ perſeverantiæ in peccato. *dicta deciſ. 165 poſt Zacch.*

Item quandoquè, ex eadem ratione potentiæ ad cenſuras, immediatè, ac de facto, 12 etiam cum non ſubditis procedi ſolet, quando ſcilicèt quis de facto, bona, vel jura eccleſiaſtica uſurpet, vel occupet, ſcù eccleſiaſticum Prælatum impediat ne pacificè eadem bona Eccleſiæ poſſideat, ac fructus ex eis percipiat, cum tunc cenſurarum uſus concedatur in forma extrajudiciali, per quamdam ſpeciem neceſſariæ defenſionis, vim vi repellendo, cum illis armis ſpiritualibus, quæ ſolùm habeantur pro facti qualitate, *ſub tit. de iuriſdict. diſc. 47 & 48.*

13 Aut verò agitur de illis cenſuris, quæ ab homine proferantur in pœnam alicujus delicti, vel contraventionis; Et tunc, ubi agitur de clericis ſubditis, cum quibus liber ſit gladij temporalis uſus, cum pœnis ſcilicet temporalibus vel realibus, utique damnabile eſt, illicò ac directè cenſuras adhibere; Idemque ubi, pro locorum, ſeu regionum moribus, & qualitate, idem liberum exercitium gladij temporalis, Epiſcopi, alijque Prælati habeant cum laicis, quoniam ubi per mulctas, aliaſque pœnas temporales provideri poteſt, ſemper erroneum eſt, dictum ſpirituale remedium adhibere, cum ad illud nonniſi in totale ſubſidium, ac nimium parce, & circumſpectè recurri debeat, ut magis timeatur, atque in veneratione habeatur; Unde propterèa magna reprehenſione, in ò punitione digni ſunt Epiſcopi, alijquè Prælati, & officiales eccleſiaſtici, præſertim verò quidam commiſſarij Cameræ Apoſtolicæ, vel fabricæ S. Petri, qui in hoc adeò lubrici ſunt, cum maximo hujus eccleſiaſtici remedij præjudicio. 14

In illis autem ditionibus, vel regionibus, in quibus de facto non permittitur Epiſcopis, alijſque Prælatis, & officialibus eccleſiaſticis, exercitium gladij temporalis, ac familiæ armatæ cum laicis ſunt excuſabiles, cum aliud non ſuppetat remedium, atque laici debent potius de ſe ipſis ſcandalum concipere, quod non permittant id, quod ſacri canones concedunt. 15

Adhuc tamen iſto etiam caſu, nimiùm parce, ac circumſpectè procedi debet, 16 pro facti qualitate, comminando quidem non tamen de facili exequendo cenſuras; Ad inſtar habentis ſclopum in manibus vel gladium in vagina, ut curet cum eo incutere timorem, cum potentia exploſionis vel extractionis reſpectivè, ab uno autem vel altero actu, quò magis fieri poteſt, abſtineat, ne alias ille, qui exploſionem, vel evaginationem prius timebat, eam experiatur de facto magis levem, ac propterea illam contemnat; Si- 17 quidem, ut advertitur, alibi in his adnotationibus occaſione agendi de cuſtodia clauſuræ monialium; Quoties eccleſiaſticus ſuperior, pro corruptis moribus regionis, videt, quod magis proficuus, ac operativus eſt gladius temporalis, quam ſpiritualis, illumque ſalva ejus dignitate, cumulare poteſt, procedendo ſcilicet unitim cum poteſtate laicali, (compatibiliter tamen, & ſine eccleſiaſticæ jurisdictionis, ac poteſtatis præjudicio,) tunc iſtud remedium negligere non debet.

Potissimum verò, Episcopi, ac Prælati
18 Ecclesiastici habere debent validam, ac robustam manum, cum qua istum spiritualem gladium exerceant, ex ea scilicet valida, & robusta qualitate, quæ resultat ab eorum vita exemplari, bonisque moribus; Fortius autem à causa, ob quam istud remedium adhibeatur, seù ob quam hujus ligaminis solutio concedatur; ubi etenim ex bono zelo id sequatur, quodque populus experiatur, quod istud remedium adhibeatur pro conservatione disciplinæ spiritualis, & ecclesiasticæ, immunitatis non autem tanquam medium ad extorsiones, propriæque avaritiæ finem, tunc validè illud timere solet, secus autem è converso.

Quamvis etenim quandoque, pro moribus regionis, laudabile sit à contravenientibus, pro absolutione à censuris,
19 vel pro abstentione ab earum prolatione, mulctas pecuniarias petere, ac exigere pro satisfactione Ecclesiæ, ad exemplum ac terrorem aliorũ, qui magis timent amissionem pecuniæ, quã alias pœnas quamtumvis graves in corpore vel in anima sivè in existimatione; Attamen omninò adimplere debent hujus decreti conciliaris præceptum, seù monitum, applicando scilicet hujusmodi mulctas, ac pœnas pijs usibus, non autem sibi ipsi, vel ejus Curiæ, sub prætextu actorum; Idque tunc publicè ac immediatè fieri debet, ut plures ego à probis ac zelantibus Episcopis practicatum vidi, & quandoque ego etiam practicavi cum magno profectu; Licet enim huic decreto satisfiat, deputando pœnarum, ac mulctarum depositarium, per cujus manus probi Episcopi, fideliter illas erogant, juxta oportunitatem, in pauperum subventionem, vel in fabricam, aut supellectilem Ecclesiarum (quoties tamen istud onus eis
20 non incumbat ex propriæ mensæ redditibus explendum); Sivè in alia pietatis opera, & præsertim prudenter, aliquam summam cumulando pro annis vel temporibus penuriosis, seù alias calamitosis prò subventione indigentium; Attamen id commendabile est, quoties fideliter, non autem pro colore quæsito id agatur, in pœnis, ac mulctis, vel compositionibus clericorum, vel etiã laicorum excausis, quæ non sint exemplares, & scandalosæ.

Ubi verò de istis agatur, adeout congruat, ita exemplum ac timorem alijs incutere, & tunc immediatè, ac publica ista erogatio facienda est, adeout omnibus innotescat, ideoque laici concipere non valeant suspicionem quod applicatio sibi ipsi facta sit, cum ipsi non distinguant, ac frequenter ignorent quid tractu temporis de hac pecunia agatur.

Excommunicationis item remedium, exerceri non potest, neque debet, cum univer-
21 sitatibus, alijsque corporibus fictis vel intellectualibus, ut sunt Capitula, Collegia, congregationes, Communitates, &c., sed cum istis adhibentur aliæ species censurarum, nempe suspensionis, vel interdicti *cap. Romana §. universitatem de sent. excom. in 6. ubi Barutt. & addent. dec 9. 6.* Atque ubi agatur de hac præsertim specie interdicti ecclesiastici, cui aliqua Civitas vel oppidum ex delicto populi, & quandoque Domini, vel Magistratus, ad præscriptum sacrorum canonum subijci solet, adhuc nimium circumspectè procedendum est, atque nonnisi ex magna, & gravissima causa in totale subsidium, quando omne aliud remedium desit, magnusque error est, severa punitione dignus, ubi aliàs fiat.

Magna verò differentia est, inter istas cẽ-
22 suras species, quoniam excommunicatio exigit proprium, ac singulare delictum,

et-

eique delinquentes tantùm subijci debent, cum personas singulares afficiat, eisque ligamen inferat; Aliæ autem censuræ, quæ proferuntur contra corpus universale, afficiunt omnes, etiam innocentes, jure tamen universo, non autem personali.

Hinc proinde, si excommunicatio contra aliquos cives vel canonicos, etiam ex causa
22 communicativa, vel capitulari proferatur, tunc illæ personæ remanent affectæ, adeòut quamvis desinant esse canonici vel cives, sive officiales, adhuc censura durat, donec absolutionem obtineant, illaque eis impedimentum præstat, etiam in juribus proprijs, quæ jure proprio & singulari competant, independenter à Civitate vel à Capitulo, seù ab officio, ideoque nonnisi ex propria, vel particulari culpa hæc censura inferri debet; E converso autem, suspensio vel interdictum contra corpus universale seù politicum, afficit tantùm ipsam universitatem, & singulos, non jure singulari, sed tanquàm hujus corporis membra, quamvis ipsi sint innocentes, unde propterea repræsentare nõ possunt ipsum corpus infectum; Verum salva eis remanent jura competentia singulariter, ac independenter à corpore communitativo, quamvis adhuc sint canonici, vel cives, aut de magistratu, multo magis ubi desinant esse tales. *tit. de benef disc. 23.*

Ac propterea, juxta frequentem praxim
23 Curiæ, & præsertim Rotæ, in declaratorijs, quæ relaxari solent, contra Capitula, vel alia corpora communitativa, ob non paritionem, juxta ea, quæ in judicio rum fide habentur; Si non paritio vel alia contumacia proveniat ab aliquorum Canonicorum vel officialium protervia, sine culpa aliorum, qui parere prompti sint, sed eorum bona voluntas effectum paritionis non causet, tunc relaxatur censura communitativa, suspensionis, & interdicti contra ipsum corpus universale, adeòut sub ea etiam innocentes, & prompti obedire veniant, ac etiam relaxatur excommunicatio contra singulares personas delinquentes, exceptuando innocentes. *d. disc. 23. de benef. & sub tit. de indic ijs.*

Notabilis autem est, hujus distinctionis effectus, quoniam si (ex gr.) etiam ex causa capitulari, multi Canonici, qui majorem
24 partem constituant, ob non paritionem excommunicentur jure singulari, sed non proferatur censura communitativa interdicti, vel suspensionis contra corpus Capituli, tunc istud remanet integrum, & non infectum, ideoque repræsentabile est ipsum corpus, ab illis modicis membris, quæ valida, & non infecta sint, à quibus etiamsi sint duo, imo unus, totum corpus Capituli constitui seù repræsentari potest, ideoque omnia jura capitularia ab eis exercentur; Id autem non sequitur, ubi totum corpus censuratum sit, quamvis aliqua membra à censuris exempta sint, quoniam non potest corpus infectum repræsentari per aliqua membra valida; Et è converso censura communitativa vel universalis non afficit singulos in jure singulari. *ibidem,*

Unde propterea in facti contingentia; Cum quoddam Capitulum, ob non paritionem mandatorum Rotalium, suppositum
25 fuisset censuræ communitativæ suspensionis, & interdicti, ac etiam contra multas dignitates, & canonicos contumaces relaxatae esset, excommunicatio, à qua aliqui canonici, & dignitates, qui erant obedire parati, exceptuati fuerunt (prævia magna disputatione) decisum fuit per Rotam, ut isti canonici exceptuati, non essent apti repræsentare Capitulum, & exercere jura capitularia, quoniam exceptuatio percutit censuram personalem, non autem communitativam *ib. dem.*

emptionis uſus in Italia, magis autem frequens in Hiſpania, aliiſque partibus ultra montes, in quibus tamen etiam jure ſingulari hæc exemptio competit, cum pleraquè adſint etiam Capitula non exempta, ſed cadentia ſub dicta regula generali ſeu cauſa univerſali, quæ Epiſcopo aſſiſtit, quoties non doceatur de limitatione, cujus natura eſt, ut in dubio præſumenda non ſit, ſed per allegantem probanda, quodque aliàs fundata remaneat intentio habentis pro ſe regulam. 5

Poſita itaque exemptione, nonnullæ oriri ſolent controverſiæ præſertim verò illam diſputare in Rota occaſio dedit; An tertius adjunctus, 6 qui aſſumendus eſt in caſu diſcordiæ inter Epiſcopum vel ejus Vicarium generalem, & Judicem capitularem, debeat eſſe de ipſius Capituli gremio, vel potius aſſumi poſſit quicumque extra gremium? Et quamvis aliquæ non improbabiles rationes hanc ſecundam partem ſuadeant; Attamen iſta S. Congregatio, cum cujus ſeſſibus Rota proceſſit, plures cenſuit, ut de ipſo gremio eſſe debeat; Cadente quæſtione an debeat eſſe verus capitularis, ideſt de canonicis, vel dignitatibus, vel ſufficiat eſſe de portionarijs beneficiatis habentibus vocem in Capitulo, ſuper quo obſervantiæ deferendum videtur. *dicto diſc. 23. de Canon. & Capit.* 7

Aliqua verò ad hujus decreti materiam pertinentia, utpote rara in iſta S. Congregatione, imò generaliter in Curia, ex dicta ratione quod rarus eſt hujuſmodi Capitulorum exemptorum uſus in Italia, videri poſſunt inſinuata apud conſuetos elaboratos Collectores. *& habetur. etiam locu citato.*

DISCURSUS XLV.

Ad ſeſſionem 25. de Regular. cap. 7.

SUMMARIUM

1 *Aboliti ſunt acceſſus, coadiutoriæ & expectativæ, atque Papa poteſt huic prohibitioni derogare, ſed raro ſolet.*
2 *De penſionibus eventualibus.*
3 *An impediant facultatem transferendi.*
4 *An dicatur gratia pura vel conditionalis, & an ceſſet per mortem Papæ.*
5 *De inveſtiturâ abuſivâ vel preventivis.*
6 *De acceſſu vel regreſſu ad beneficia, & ad penſiones, & de diverſis ſpeciebus regreſſus.*
7 *Quæ coadiutoriæ ſint in uſu, & quæ non.*
8 *De juribus, & prærogativis coadiutorum.*
9 *In quibus partibus viget uſus coadiutoriarum etiam in Cathedralibus.*
10 *Quomodo practicari ſoleant iſtæ gratiæ coadiutoriæ, & qualis conſenſus Capituli requiratur.*

1 RAra hodie videtur in foro hujus decreti diſputatio, in quo aboletur uſus, qui frequens erat, acceſſuum, vel regreſſuum, ac etiam coadjutoriarum cum futura ſucceſſione, vel expectativarum; Et quamvis (ut aliàs inſinuatum eſt), extra controverſiam ſit poteſtas Papæ diſpenſandi generaliter Conciliis generalibus, magis verò huic Tridentino, ob legem particularem in ejus confirmatione adjectam, ut veniant ejus decreta ſub derogatorijs generalibus, atque neceſſaria non ſit mentio ſpecialis; Adhuc tamen, ſuper iſtius decreti obſervantia ii ſiſtitur, præſertim in gratijs expectativis, quarum

& de Regularibus disc. 53.

In Germania verò, & Gallia alijsque partibus ultrà mõtes, in quibus Concilij observantia adeò non vigeat; Vel etiam si in alijs vigeat, in hac tamen parte usus aliter suadeat;
9 Solet Sedes Apostolica facilius concedere etiam in Ecclesijs cathedralibus, & metropolitanis, seu monasterialibus istam coadjutoriam, cum futura successione in prælatura, ex justa causa, examinari solita in Sacra Congregatione consistoriali, ad cujus consultationem Papa gratiam concedere vel denegare solet.

Hinc propterea in illis partibus, in quibus Ecclesiæ sunt ad electionem Capituli;
10 Quamvis pro coadjutoria non intret jus electionis, cum totum pendeat à gratia, & voluntate Papæ ex aliqua causa concedendi coadjutorem, non solùm Prælatò petente, sed etiam quandoquè invito; Attamen prudenter, ad occurrendum aliquibus inconvenientibus, id agere non solet sine Capituli consensu, qui præstari solet per quamdam formam, seu speciem electionis super cujus forma, bene, vel malè servata, in eadem Cõgregatione consistoriali, peragi solent quæstiones, quarum aliquæ in capitularium, & canonicalium rerum adnotationibus, ac etiam in illis Regularium insinuantur *dicto disc. 53. de Regular & disc. 27. de Canon. & Capit.* Ubi quod ista non est vera, & formalis electio, ideoque de facili sanari solent illæ nullitates, quæ de stricta juris censura obstarent cum sufficiat, ut Papa se certum quoquo modo reddat de consensu capitularium, ut latius in *dictis* suis sedibus.

DISCURSUS XLVI.

Ad sessionem 25. de Reformat. cap. 10.

SUMMARIUM.

1 *De Judicibus synodalibus.*
2 *Quid ubi deputati in Synodo deficiant.*
3 *De eodem.*
4 *Datur isto casu cautela.*
5 *Quid operetur hæc deputatio.*
6 *De conservatoribus privilegiorum, & Collectoribus Apostolicæ, & an esse debeant in dignitate Ecclesiastica.*
7 *Dicuntur idonei licet non sint Doctores.*

DE Judicibus Synodalibus in isto decreto agitur, ut. s. in provinciali, vel in
1 diœcesana synodo deputentur ad minus quatuor personæ in dignitate constitutæ, quibus Apostolica Sedes cõmittere valeat causas in gradu appellationis, ut ita certa reddatur de eorum integritate, & idoneitate, atque congrua fiat electio, cum alias, ob locorum distantiam ac negotiorum multiplicitatem, ista notitia impossibilis esse videatur.

2 Quatenus verò personas ita deputatas deficere, vel abesse contingat, in eodem decre-
3 to disponitur, ut ab Episcopo, cum consensu Capituli aliorũ suffectio fieri debeat, quod ex rationis identitate intelligendum videtur eodem modo quo supra *sess 24 c. 18.* dictum est de examinatoribus synodalibus, ut scilicet ista provisionalis suffectio extra synodum rectè intret infra annum, secus autem eo elapso, ex eadem ratione ibi insinuata quod scilicet Episcopo imputandum est cur ad ejusdem Concilij præscriptum non congregaverit synodum singulis annis congregandam. *tit. de iurisd. & disc. 36. t. de paroch. disc. 37. Miscellan. Ecclesiast. disc. 1.*

Bene verùm, quod etiam in examinatoribus synodalibus, ista propositio, quamvis per Rotam firmata sit, adhuc tamen ex ma-

gis communi usu parum rationabilis videtur; Quoniam ut advertitur supra cum synodi convocationem singulis annis superfluam experientia doceat, eo quia cum una
3 synodo benè ordinata, per plures annos diœcesis rectè administratur, istaque convocatio, incommoda, & dispendia, ac etiam quandoquè inconvenientia parere soleat, adeout de facto ista frequentia non sit in usu; Hinc proinde dicta ratio parùm concludens remanet.

Ad tollendum verò omne dubium, provida cautela est, ut Episcopus, deficientibus
4 hujusmodi examinatoribus, vel judicibus respectivè, de hoc certioret istam Sacram Congregationem, vel alteram Episcoporum à quarum una vel altera oraculum accipiat, faciendi hujusmodi deputationes, etiam post annum.

Hujus itaque decreti operatio est, quod cum ad Canonum præscriptum, Sedes Apo-
5 stolica nõ soleat rescribere, neq; causas vel Apostolicarum literarum exequutionem committere, nisi personis in ecclesiastica dignitate constitutis, eis sub nomine dignitatis rescribendo, atque ita species dignitatis reputatur hæc deputatio, rescribendo uni ex Judicibus in diœcesana synodo legitimè deputatis, ut etiam in judiciorum sede advertitur. *tit. de iudic. ubi agitur de appellationibus.*

Et præmissa verò insinuata sacrorum canonum dispositione, ut non nisi personis in
6 ecclesiastica dignitate constitutis, Apostolica delegatio congruat, resultat, ut conservatores privilegiorum regularium per singula Monasteria vel Conventus, & domos regulares ad præscriptum Constitutionis Gregorij XV. deputandi, in ecclesiastica dignitate constituti esse debeant, eo quia hujusmodi conservatores, Apostolici delegati dicuntur, ut de eis alibi particulariter agitur. *de conservatoribus privilegiorum tit. de iurisdict. disc. 49. & de Regular. disc. 51. & 52.*

Atque ex eadem ratione, de stricto jure verùs est, ut nonnisi tales personæ in Apostolicos collectores deputari debeant, quodque alias deputatio invalida sit, adeo ut consuetum effectum Apostolicæ reservationis beneficiorum non causet; Id autem in Italia, respectu subcollectorum, ex diverso usu, difficultatem pati videtur, ut in rerum beneficialium adnotationibus advertitur *tit. de benef. pluries.* Reputantur autem ad judicandum idonei eo ipso, quod in synodo sunt deputati *Mantic. decis. 5. in fin.*

DISCURSUS XLVII.

Ad eamdem sessionem 25. cap. 11.

1 PRohibeatur per hoc decretum anticipatæ exactiones fructuum, vel pensionum ex causa locationis bonorum Ecclesiæ; De hoc autem nimium rarò ac fortè nunquam in hac Sacra Congregatione, vel in alia Episcoporum agi contingit, cum de hujusmodi quæstionibus disputari soleat inter conductores, vel alios debitores qui anticipatas fecerint solutiones; Et successores in Ecclesia, vel beneficio coram Judicibus ordinarijs, & frequenter coram officialibus cameralibus, occasione collectionis fructuum pro tempore vacationis, petendo novam solutionem pensionis, vel ake-

Digitized by Google

alterius debiti, neglecta solutione anticipata, utpotè prohibita, cum frequenter collusiva, seu fraudulenta esse soleat, quoties communis usus regionis, vel qualitas bonorum, seu aliæ facti circumstantiæ, bonam fidem non redoleant, atque justam non inducant excusationem; Ideoque non de facili certa regula generalis, cuicumque casui applicabilis desuper statui valet, cum ex singulorum casuum qualitate, & circumstantijs verius resolutio pendere videatur; Atquè de hoc agitur in rerũ beneficialium adnotationibus, occasione agendi de divisione fructuum beneficij inter prædecessorem, & successorem, vel Cameram Apostol. respectivè; Ac etiam in sede pensionũ occasione agendi de pensionum repartitione. *tit. de benef. 31. & seqq & tit. de pension. disc. 23 cum plur seqq. & tit. de locat. disc. 25 ubi quando successor. ligetur locatione prædecessoris.*

DISCURSUS XLVIII.

Ad eandem sessionem 25. de Regular. cap. 12. 13. & 14.

1 IN istis tribus decretis agitur de solutione decimarum, ac etiam de solutione quartæ canonicæ, & de clericis concubinarijs; Verùm qnia decimæ particularem habent sedem in hoc eodem libro, idcirco ibi videndum est. *sub tit. de decim.* Et de quarta canonica agitur in Parochorum sede, scù adnotationibus. *sub tit. de Paroch.*

In ultimo autem decreto agitur de clericis concubinarijs, eorumque punitione? Nimium autem rara, ac hodie forè nulla est citrà montes hujus decreti quæstio in foro, cum etiam in laicis in Italia non de facili permittatur usus concubinatus, multò minus in clericis; Quandoquè autem in Rota audiri consueverunt istæ quæstiones in clericis ultrà montes, occasione privationis beneficiorum, ad quam procedi solet, cum ista licentia in clericis ibi quandoque usurpari soleat ob eam potentiam, quæ resultat à Capitulorum exemptione, sive à conspicua qualitate possessorum illarum dignitatum & canonicatuum magnam figuram facientium, ac fortè eamdem, & alicubi majorem, quàm in Italia faciant Episcopatus, & Archiepiscopatus, cum hæc dignitas in Italia ob nimiam frequentiam, & Ecclesiarum paupertatem, quodammodo viluisse videatur; Et è converso ibi istæ inferiores dignitates in magna existimatione sunt; Tùm ob divitias; Tùm etiam pro diversa regionum qualitate ob activum, ac passivum jus electionis Episcopi.

Nimiùm tamen difficile est, atquè in praxi multum rarum convincere concubinatum sufficientem ad pœnas in isto decreto contentas, illam præsertim privationis beneficiorum. *tit. de benef. disc. 75.*

DISCURSUS XLIX.

Ad eamdem sess. 25. de reformat. cap. 15.

SUMMARIUM

1 *Filius non habet beneficium patris, vel in eadem Ecclesia.*

2 *Quid è converso, an pater ubi adest filius.*

3 *Quomodo in hoc procedi debeat.*

4 *De Constitutione Pij V. ne conferantur coniunctè beneficia resignata.*

1 Filij illegitimi clericorum, prohibentur habere simile, vel dissimile beneficium in ea Ecclesia, in qua pater de præsenti habeat vel de præterito habuerit, minusque pensiones super ipsis beneficijs habere, quæ parentes obtinent, vel obtinuerunt, prohibitis, etiam resignationibus, quæ desuper fierent.

Super istius autem decreti observantia, patiter rarum est agere, quoties non accedat Apostolica dispensatio, quæ eamdem quæstionem, omnemque dubitationem juris dirimere videtur, illaque restringi solet ad factum; Vel super ipsius dispensationis subreptitione; Vel super ejusdem tenore, ac restrictione, quoniam cum generaliter ad sacrorum Canonum præscriptum, illegitimi, sint incapaces beneficiorum, ideoque dispensatione indigeant, hinc proindè ejusdem dispensationis tenor attendendus est.

Disputari autem solet, an ista prohibitio procedat in casu converso, nè scilicet pater
2 obtinere valeat beneficium in ea Ecclesia, in qua filius obtineat, vel obtinuerit; Atque aliqua opinionum diversitas dignoscitur; Verius autem videtur, ut prohibitio in eodem beneficio procedat, in diverso autem secùs, cum ubi agitur de eodem, etiam prohibita 4
sit immediata successio filij, quamvis legitimi, utpote ante clericatum ex legitima uxore susceptí, ut in Ecclesijs, ac beneficijs tollatur species hæreditariæ successionis. *tit. benef. disc. 66.*

Benè verum quòd etiam in casibus non prohibitis, & quamvis de filijs legitimis, ut suprà agatur, circumspectè in hoc procedendum est circa collationem, cum apud populum, sive vulgum ignarum, id scandalum parere soleat; Vt etenim alibi advertitur; Aliud est formalis prohibitio ad effectum incapacitatis, & consequenter nullitatis provisionis pro amissione, seu privatione juris quæsiti; Aliud verò considerare aliquem defectum productivum scandali vel inconvenientis saltem de facto, ad effectū repellendi ab assequendo, ac reputando minus dignum eum, qui aliàs magis dignus censendus esset ut in facti contingentia praxis me docuit in his specialibus terminis non de facili admittendi patrem ad assequutionem beneficij in Ecclesia, in qua filius beneficium quoquè possideret, vel ibi inserviret. *dicta disc. 66. de benef.*

Quoverò ad posteriorem decreti partem in materia resignationis, ad Datariam potiùs, quam ad istam, vel alteram Congregationem de his agere pertinet; Et quatenùs resignatio admittatur, super ejus validitate, vel invaliditate, agi solet in Rota, absquè Tribuna-

bunalibus juxtà rerum beneficialium adnotationes; Benè verum quod ſuperventa Conſtitutione Pij V. quæ ſtrictiùs ſub pœnis prohibet inferioribus collatoribus collationem beneficiorum vacantium ex cauſa reſignationis ad favorem eorum conjunctorum, vel conjunctorum reſignantium, nè ità reſignationes ad favorem certæ perſonæ coram Ordinarijs prohibitæ, indirectè ſequantur; Quandoque ſuperſtitionis hujus Conſtitutionis intelligentia diſputationes in iſta Sacra Congregatione haberi ſolent, ut præſertim habita fuit ſuperius alibi inſinuata, an ſcilicèt ſi Capitulum huic Conſtitutioni contrageniat, unde propterea reſultet pœna ſuſpenſionis à jure conferendi, iſta pœna intret in ſingulis Dignitatibus, & Canonicis pro eo jure conferendi, quod ſingulari, non autem capitulari nomine competat; Atquè de hujus Conſtitutionis materia in rerum beneficialiam ſede potiùs agitur. *ſub tit. de benefic. pluries.*

DISCURSUS L.

Ad ſeſſionem 25. de Reformat. cap. 17. 19. & 20.

IN primo iſtorum decretorum injungitur Epiſcopis, ut dignitatis majeſtatem tueantur, atque ſecularibus obſequia indecentia, vel famulatum non præſtent; In ſecundo prohibetur uſus duellorum; Et in tertio eiſdem Epiſcopis injungitur defenſio, & conſervatio eccleſiaſticæ immunitatis, ac libertatis.

De primo, non pertinet ad forenſes agere; Benè tamen cordi eſſe debet Sedi Apoſtolicæ, & S. Congregationibus, deſuper invigilare, præſertim in Italia, ob Eccleſiarum cathedralium nimiam frequentiam, & paupertatem, unde propterea cum viris parum dignis, ac infimæ conditionis Epiſcopatus conferri, quandoquè caſus præbeat, hinc de conſequenti praxis docet hujus decreti abuſum, ſeu violationem.

De aliquibus autem controverſijs inter Epiſcopos & Principes, vel Dominos ſæculares ſuper uſu throni elati, ſeu baldacchini, habetur in ſede præeminentiarum. *ſub tit. de præeminent. diſc. 26.*

Super duellorum prohibitione, & quamodo illorum uſus citra incurſum cenſurarum, aliarumque pœnarum ſit practicabilis particulares ediderunt tractatus aliqui moderni. *Caraſa in tract. de duello.*

Et de tertio decreto, ſuper defenſione, vel competentia triplicis immunitatis, localis, perſonalis, & realis particulariter agitur in eccleſiaſtico Miſcellaneo in hoc eodem libro contento, ubi videri poteſt. *Miſcell. Eccleſiaſt. diſc. 2. cum plur. ſeqq.*

INDEX

Digitized by Google

INDEX
RERVM ET VERBORVM,
Quæ in his Annotationibus ad Sacrum Concilium Tridentinum continentur.

A

Abbates

Sum Pontificalium habentes quon odo illium exerceant, disc. 6. num. 17.

Abbatia

Cum Conventu, & administratione requirunt ætatem annorum 24 disc 24 nu. 4.

Abbatissa

Ætatem quamnam habere debeat, & quot annos profe ssionis, disc. 37. num. 16.

Duas partes votorum ex tribus habere debet, disc. 37. num. 11.

Et quid faciendum, si electio concludi non potli, num. 12. ibidem.

Ac quon odo si nunquam concludi possit Prælatus segerere d beat, disc. 37. nu. 13.

Electa antè legitimam ætatem, poterit ætate superveniente denuò eligi, num. 17. ibidem

Exempti Monasterij cum eligitur, potest Ordinarius intervenire, disc. 37. num. 15,

Ordinarius pro ea eligenda non po test ingredi clausuram, disc 37 num 14.

Perpetua ex lege fundationis, an esse possit, ibid. num. 20.

Et de consuetudine Monasterij Turris speculorum U bis, d sc. 38. num. 21.

Scrutinio mediante eligi d bet, sed quomodò practicandum, num. 10. ibidem

Triennalis esse debet, & quando Sacra Congregatio triennium prorogare soleat; discurs. 37. num. 19.

Non Virgo non potest esse licet ex privilegio fuerit admissa ad h bitum, num. 18. ibidem.

Alia *vid.* Monasteria monialium. Moniales.

Absolutio

A censuris concedi, an possit prævia exactione mulctæ, & quomodo hæc sit applicanda, disc. 43 num. 19.

Academia

Præsentandi, vel nominandi ad beneficia jus habentes, deb nt illud exercere cum approbato ab Ordinatio, disc. 17. num. 31.

Accessus

Ad beneficia liberè eliminilla prohibitus est disc. 45. num 1 & 6. *vid* Regressus.

Mon alium ad Monasteri, *vid.* Monasteria monialium, Regulares.

Acquisitiones

A Clerico factæ de quibus bonis præsumantur, disc. 42. num. 5. & 6.

Acta

Appellationis in causa integrè transportanda sunt, & de differentia inter causis ecclesiasticas, & prophanas, disc 33. num 29.

Fallit si agatur de aliquibus incidentibus, ibid. num. 30.

Integra quando dicantur remissi. discurs. 33. n. 31.

Adjuncti

Cum quibus debet procede e Episcopus contrà Capitulum exemptum, quomodo sint eligendi, disc. 44. num. 1.

Tertius, in casu discordiæ, an sit eligendus de gremio Capituli, ibid. num. 6.

Vide Capitulum *vers.* exemptum.

Administratio,
Vid. Commenda.

Administratores

Laici locorum piorum, an & quando cogi possint ab Ordinario ad reddendas rationes, disc. 11. num. 1. & 4.

Æconomus

Bonorum Ecclesiæ pro administratione sede vacante deputandus est a Capitulo disc. 31 nu. 6.

Et à quo hodie deputetur distinguitur, ibidem.

Et quid ultrà montes, disc. 31. num. 7.

Ætas

In Abbatijs cum Conventu, & administratione 14. annorum sufficit, dicut 24. num. 4.

Abbatissæ quanta esse debeat, disc. 37. num. 16.

Cappellanijs in manualibus certa non exigitur, disc. 24 num. 10

Cathedralis in Canonicatibus quæ requiratur, distinguitur, ubi adest, vel non distinctio ordinum, disc 24. num. 6

Et quid in Germania, ibidem. num. 7.

Collegiatæ in Dignitatibus, vel Canonicatibus sufficit annorum 14. dicut. 24. num. 4.

Et quid si Collegio sit annexa cura animarum, ibid. num. 5.

Habilis ad sacerdotium suscipiendum intrà annum exigitur in beneficijs curatis, vel Canonicatibus, quibus cura est annexa, disc. 24. n. 5.

Habitus religiosi pro assumptione quanta esse debeat, disc. 39. num: 6.

In moniali debet esse annorum 12. ibidem.

Major esse non debet in Canonicis, prætextu quod Capitulo, vel Collegio cura incumbat, disc. 9. num. 5. disc. 24. num. 5

Majoribus in ordinibus requisita singulatim recensetur, disc. 14 num. 27.

Pœnitentiarij ad ecclesiasticas eadem exigitur, quæ pro clericatu est nec ffaria, disc. 24. num 9.

Pœnitentiarij Canonici quanta esse debeat, disc. 2. num. 24. disc 24. num. 9.

Primam ad tonsuram, & minores ordines quanta requiratur, disc. 14. num. 25. disc. 24 nu. 1.

Profiteris religionem de jure communi quanta esse debeat, disc. 39 num. 2

Tridentini ex dispositione debet esse annorum 16. ibidem. num. 1. Et deficientibus paucis diebus professio erit nulla, disc. 39. num 3. *Vid.* Professio.

Septem annorum de jure communi sufficit ad beneficia, disc. 24 num. 1.

Sed per Tridentinum requiritur ætas annorum 14. ibidem num. 1. Et de quibus beneficijs intelligatur, disc. 24. num. 10.

Amplia etiam in beneficijs de jurepatronatus, nisi obstet lex fundationis, & quid si fundator dicat ut conferatur clerico primæ tonsuræ, disc. 24. num. 10

Affectus

Anticipatè per beneficiatum exigi non possunt, disc 47. num. 1.

Alienatio

De facultatibus Prælatorum Regularium circa alienationes, disc. 34 num. 27.

Alimenta

Clericus ex quibus bonis sibi suppeditasse præsumatur, disc. 42. num. 16.

Collitiganti pauperi una cum sumptibus litis quando sint decernenda, disc. 33. num. 32.

Et quando quis dicatur pauper ibid. nu 33.

Ac quomodo sit probanda paupertas, disc. 33. num. 35.

Et quid in illis, quibus pro paupertate assistit præsumptio ut monachi, filij famil. & similes ibidem. num. 36.

Declara conclusionem ut procedat quando collitiganti assistit bonum jus, & unde hoc resultet, disc. 33. num. 34.

Et de modo decernendi hujusmodi alimenta, & sumptus in causam declarandam, num. 35. ibidem.

Alternativa

Episcopus non gaudet nisi residet, & quomodo, disc. 4. num. 10.

Appellatio

Actorum integram transportationem requirit, & de differentia inter causas prophanas, & ecclesiasticas, disc 33. num. 29. Et quando dicantur integra ibid. num. 31.

Fallit si ageretur de aliquibus incidentibus, disc. 33. num. 30.

Denegata à justitia an & quomodo detur, ibid. num. 20.

Frivola, an & quando dicatur ità ut non veniat admittenda, disc. 33. num. 25.

Habitus clericalis à denegata dimissione conceditur, disc. 24 num. 42.

Irrationabili à judicio Episcopi in præelectione ad Parochiales datur, d. 32. n. 19.

Non

Non tamen ad effectum ſuſpenſivum, nu. 20. ibidem.

Quare ſit tata ejus proſecutio, diſc. 32. num 20. & 21.

Metropolitani, vel vicinioris à proviſione Vicarij Capitularis jure devoluto facta ſuſpenſiva an detur, diſc. 30. num. 27.

A Metropolitano an & quando ſit admittenda, diſc. 30. num. 2. diſc. 33. num. 25.

Non poteſt recipi in caſibus immunitatis Eccleſiaſticæ, vel novæ fundationis conventus, diſc. 30. num. 3. diſc. 33. n 26.

Motum correctionem in concernentibus non datur, diſci 19. num. 8.

Suſpenſiva an & quando detur à decretis, & geſtis in viſitatione, diſc. 5. num. 5.

Approbatio

Fieri debet ab Ordinario cum examine Examinatorum ſynodalium etiam in illis caſibus, in quibus non eſt neceſſarius concurſus, diſc. 32. num. 35.

Nominati, vel electi ab Academia, vel univerſitate ad beneficium ſpectat ad Epiſcopum, diſc. 11. num. 31

Præſentati ad beneficium patronatum facienda eſt ab Ordinario, licet inſtitutio ſpectet ad alium, diſc. 11. num 29. Alia *Vid.* Concurſus. Examen. Examinatores Synodales.

Aquavita

Vino ex proprio componi an poſſit à Cleticis, & vendi, diſc. 19. num. 9.

Archidiaconus

Prima dignitas regulariter eſt, diſc. 31. num. 9.

Quouſque Vicarius Capitularis non eligitur, juriſdictionem an exerceat, ibidem.

Vicarius natus eſt Epiſcopi in temporalibus, ſed hoc receſſit ab aula, diſc. 31. n. 9.

Archipresbyter

Aſſiſtere an poſſit matrimonijs, quæ fiunt per univerſam diœceſim, diſc. 26. n. 21.

Vicarius natus eſt Epiſcopi in ſpiritualibus, & quid de Archipresbyteris hodiernis ibid.

B

Baldacchinum

BAtones tirulati an poſſint in Eccleſia retinere, diſc. 42. num. 2 diſc. 50. num. 1.

Pretioſum an poſſit per Epiſcopos haberi, diſc. 42. num. 8.

Barones

Cauſas in prima inſtantia de conſenſu partium alibi introductas, quando ad ſuas curias poſſint avocare, diſc. 33. num. 7. & 8.

Potentes dicuntur in materia juriſpatronatus, diſc 11. num. 2.

Declara ſi habeant juriſdictionem in loco beneficij ibid. num. 3. Et quod ſufficiat habuiſſe. ibid. num 4.

Titulati an poſſint tetinere thronum, ſcu baldachinum in Eccleſia remiſſ. diſc. 42: numero 4. diſc. 50. num. 1.

S. Baſilij Ordo

Primus eſt in Eccleſia Græca, diſc. 35. n. 5.

S. *Benedicti Ordo.*

Congregationes in quot dividatur, diſcurſ. 35. num. 5.

Et de aliquibus monaſterijs, quæ regulantur jure ſingulari, ibid.

Primus eſt in eccleſia Latina, diſc. 35. n. 5.

Beneficiati

Vocem in Capitulo an habeant, & quod attendatur conſuetudo, diſc. 20. num. 7. & 8.

Beneficio Deducto

Clericus in minoribus, ut gaudeat debet habere requiſita Tridentini, diſc. 24. n. 33.

Sacris initiati quando non gaudeant, ibid. n. 34.

Beneficium

Collationem ordinum ad faciendam non ſubdito quale eſſe debeat, diſc. 14. n. 13.

Filius legitimus habere an poſſit in eadem eccleſia, in qua Pater aliud poſſidet, diſcurſ. 49. num. 3.

Fori privilegio ne gaudeat clericus in minoribus quale eſſe debeat, diſc. 24. n. 12.

Et an ſufficiat ſimplex, vel debeat eſſe aliquo modo ſervitorium, num. 13. ibid.

Titulus non ſufficit abſque poſſeſſione diſc. 24 num 16.

Et è contra poſſeſſio non intruſiva ſufficit, licet titulus detegatur invalidus, diſc. 24. n 17.

Homicida quando amittat, vel evadat incapax acquirendi, diſc. 12 num. 2. & ſeqq *Vid.* Diſpenſatio, Homicidium, Irregularitas.

Illegitimus clerici habere non poteſt in ea Eccleſia in qua Pater obtinuerit beneficium, diſc. 49. num. 1

Militiam clericus aſſumens amittit, & quare, diſc. 12. num. 8.

Notarius per officium an amittatur, disc. 22. num. 4. & 5.
Pater naturalis habere an possit ubi filius obtinuerit, disc 49. num. 2. & 3
Patris filius legitimus habere non potest & de ratione ibid. num. 2.
Resignatum ordinarius conferre non potest conjunctis suis, vel resignantis, disc. 49. nu. 4.
Stare non potest in suspenso, & diuturnam vacationem pati, disc. 20. num. 16.
Titulum ad cujus quis fuit ordinatus. resignari non potest sine expressa mentione disc. 14. num. 31.

Beneficia

Academiarum, vel universitatum non potentium ad nominationem, vel electionem providendi, sunt confetenda approbato ab Episcopo, disc. 11. num. 31.
Ætatem quam requirant. disc. 21. numer. 1. & seqq. *Vid.* Ætas.
Capitulum sede vacante conferre non potest, disc. 31. num. 35.
Collectantur omnia quaecunque exemptione non obstante pro sustentatione seminarij, disc. 25. num. 3, *vid.* Seminarij.
Diœcesis unius non possunt uniri ab Episcopo duarum Ecclesiarum beneficijs alterius diœcesis, disc. 8. num. 18.
Dignio confetri an possint omisso digniori distinguitur inter simplicia, & curata, d. 32 n. 8.
Hierosolymitanæ religionis an sint perpetua, vel manu alia, disc 15. num. 12.
Quomodo & quibus conferantur ibid. n. 10. *Vid.* Hierosolymitanæ.
Ius conferendi competens Capitulo remanet impeditum ex censuris latis contra Capitulum, disc. 41. num. 27.
Et quid si collatio pertineat forte singulari ad dignitates, vel canonicos, ibid. num 26.
Liberæ collationis non possunt uniri beneficijs patronatis, disc 8. num. 20.
Regularia regularibus conferenda sunt, disc. 13. num. 8. Fallit in commendis, ibid.
Reservata uniri non possunt per Ordinarios etiam quod haberet indultum conferendi, disc. 8. num. 14.
Residentialia, vel curata non possunt per Ordinarium uniri Canonicaribus, disc. 8. num. 19.
Residentialia præcisè, & causativè in quo differant, disc. 4 num. 13.
Servitoria non omnia sunt præcisè residentialia ibidem.
Sæcularia regularibus non sunt conferenda, imo vacant per professionem, disc 13. num. 1.
Militiarum religionum Professores an & quando obtinere valeant, ibid. n. 3 & 4.
Simplicia ille in dubio præsumuntur, d. 4. nu. 12.
Cum onere missarum an & quando requirant qualitatem sacerdotalem, d. 20. num. 13. & 14.
Subcollectorum, vel collectorum Apostolicorum quando sint reservata, disc. 4. num. 6.
Non Vacantia si reservatio sit incerta an & quando possint uniri, disc. 8 n 15.
Alia, *Vid.* Capellaniæ Unio.

Beneplacitum Apostolicum.

Beneficiorum in unione non requiritur, disc. 8. num. 2.
Bonorum Ecclesiæ in aliquibus alienationibus non est necessarium ibid.
Nova in fundatione Conventus requiritur, & quomodo præstetur, disc. 33. num. 17.

Bona

Acquisita per clericum an ex beneficialibus, vel patrimonialibus provenire præsumantur, disc. 42. num. 5. & 6.
Cultui divino destinata mortuo Prælato spectant ad Ecclesiam, quænam hæc sint ibid. n. 8.
Ecclesiæ, vel loca pij usurpantes, quas pœnas incurrant, & quomodo sint infligendæ, d. 23. num. 1. & seqq.
Exemptis a religione ob Episcopatum, vel aliam justam causam remanent religioni, disc. 34. num 25.
Quæsita post egressum deveniunt ad Cameram num. 26. ibid.
Monasterij suppressi ad quem pertineant, disc. 14. num. 7.
Religiones omnes mendicantes exceptis Capuccinis, & Observantibus retinere possunt in communi post Tridentinum, disc. 35. num. 1. 9. & 10. *vid.* Religiones.
Religioso delicta cui Monasterio applicentur, disc. 34 num. 21.
Transeuntis de una Religione ad aliam an debeantur primæ, vel secundæ religioni, disc. 34. nu. 25. disc. 41, n. 10.

Bonum

Requiritur ut pauperi colliganti decernantur alimenta, & sumptus litis, d. 33. num. 32.

Re-

Resultat ex sententia quamvis per appellationem suspensa, sivè ex Rotæ decisione ibidem n. 34.

Brachij

Impartitio pertinet ad Diœcesanum, non autem ad Nuncium, vel alium apostolicum Delegatum, disc. 6. num. 11.

Bulla Cœnæ Domini

De pluribus censuris in ea contentis, d. 41. nu. 6.

Pœnas ampliat contra usurpantes, vel occupantes bona Ecclesiæ, disc. 23. num. 2.

C

Cambium.

CLericis an sit permissum, discurs. 19. nu. 6.

Camera Apostolica

Lucra illicitæ negotiationis quare auferat clericis, disc. 19 num. 4. disc. 22. num. 5

Et quomodo temperandus usus commissariorum pro his causis, diœceses peragrantium, disc. 19. num. 7.

Spolium clericis de quibus bonis faciat, disc 42. num. 3. *Vide* Spolia.

Succedit in bonis quæsitis à Religioso post justum egressum à religione, disc 34. num. 26. disc. 36. num. 4.

Canonicatus

Ætatem quam requirant, *Vide* Ætas.

Curam habitu non autem actu habentes, non sunt providendi per concursum, disc. 32. num. 32.

Ordinem distinctum non habentes exigunt saltim subdiaconatum, disc. 20 num. 11.

Possessio Capitulariter adipiscendi est ibid. n. 4.

Residentiæ lex in qualitatem habent, nisi aliud suadeat lex fundationis, d. 4. n. 12.

Unio an & quando eorum præbendis fieri possit, ibid. num. 4 & seqq. *vid.* Unio.

Canonici

Capitulum constituunt, disc. 30. n. 22.

Cathedralis associantes Episcopum visitantem, non præcedunt Capitulum collegiatæ, vel rectores Ecclesiarum, disc 5. num. 20

Ordinem canonicatui annexum intrà annum suscipere debent, disc 19 n. 10.

Qui computatur à die possessionis, ibidem. num. 11.

Et quid si ordines non sint distributi, disc. 19 num. 12

Sacris non initiati non habent vocem in Capitulo, disc. 20. num. 1.

Habent tamen votum consultivum, ibid. num. 2. *Vid* Vocem

Canonici Pœnitentiarij

Ætas quanta esse debeat, remiss. disc. 2. nu. 14. num. 8.

De materia, & illius provisione remiss. d. 2. n. 23.

Canonici Regulares

Mendicantes non sunt, neque monachi, sed constituunt tertiam speciem, disc. 35. num. 7.

Parochiales obtinere possunt, d 13. n. 5.

Præcedunt alios religiosos, quamvis postremi fuerint in loco recepti, disc. 38. n. 8.

Fallit in Canonicis incedentibus cum scapulari, seu cappa ibid.

Canonistis

Deferendum est in foro magis, quam Theologis, disc. 26. num. 14.

Capitulum

Actualem jurisdictionem una cum Episcopo an & quando habeat, & in specie de simultanea, disc. 31. num. 2.

Collegiatæ inferioris non habent facultatem eligendi Vicarium capitularem, ibid. nu. 40.

Communitativis ex censuris an impediatur in collatione beneficiorum, disc. 43. nu. 27.

Concursum sede vacante indicere non potest nisi per Vicarium Capitularem, disc. 32. num. 30.

Constituitur à Canonicis tantùm, & quid si aliter suadeat consuetudo, disc. 31. nu. 22.

Curam sibi incumbentem exercere debet per Vicarium, non autem promiscuè, d. 9. n. 2, *vid.* Vicarius parochialis.

Duplex si efformet Ecclesiam Cathedralem quomodo sit eligendus Capitularis Vicarius, disc. 41. num 41.

Episcopum eligendi in aliquibus Germaniæ partibus jus conservat, disc. 37. n. 4.

Examinatorum in deputatione, quæ per Episcopum fit extrà synodum consensum præstare debet, disc. 31. num. 7

Excommunicari non potest, sed vel interdici, aut suspendi, disc. 43. num. 20.

Possunt tamen excommunicari aliqui particulares una cum interdicto, nu 23. ibid.

Exemptorum quando possit ab Episcopo visitari, disc 5. num 14.

Contra eum quomodo procedat Episcopus cum adjunctis, disc. 44. n. 1. & 3. Et an tertius adjunctus debeat esse de Capitulo d 44. n. 6.

Non præsumitur in dubio ibid. num. 4 Immò in Italia tanus est casus, disc. 5. num. 14. disc. 44. num. 1.
Non exemptum circa subjectionem jurisdictioni Episcopi non distinguitur à reliquo Clero, disc. 44. num. 3.
Fructus Ecclesiæ consuetudo quod percipiat sede vacante, servanda an sit, disc. 31 num. 8.
Instituere potest sede vacante in jurepatronatus, disc. 11. num. 30.
Nullius moriente Prælato eligit Vicarium Capitularem, disc. 31. num. 39.
Ordinarij appellatione venit sede vacante, disc. 5. num. 23.
Repræsentati potest per paucos canonicos reliquis omnibus deficientibus, vel impeditis, disc. 31. num. 4 disc. 43 num. 24.
Fallit si impedimentum afficiat ipsum Capitulum quia tunc non potest repræsentari per non impeditos ibid. utrobique, & datur exemplum, disc 43. n. 25.
Sede vacante succedit de jure in jurisdictione Episcopali, & de ratione, disc 31. n. 1.
Plena quando succedat in jurisdictione, num. 38. ibidem.
Suspensum si fuerit à jure conferendi beneficia, non inficitur jus singulariter competens aliquibus canonicis, seù dignitatibus, disc. 43. n. 26. disc. 49. num. 4.
Vicarium Capitularem deputare debet infra octo dies, & Æconomum, aliàs devolvitur potestas ad Metropolitanum, vel respectivè vicinorem, d. 31. num. 5.
Idem dic si electio nulliter fiat, ibid. n. 26.
Sed hodie tamò deputat Æconomum, disc. 31. num. 6.
Jurisdictio interim an exerceatur per ipsum Capitulum, vel spectet ad Archidiaconum, seù primam dignitatem, d. 31 num. 9. *vid.* Vicarius Capitularis.

Capituli

Beneficiati, & simplices Præsbyteri ministri sunt, & vocem in eo non habent, & quando secus, disc. 20. num. 7. & 8.
Et quid in electione Vicarij Capitularis, disc. 31. num. 22.
Consensum Papa solet exigere cum ultra montes concedit coadjutorias in Cathedralibus, & quomodo, disc. 45. num. 10.
Consensus requiritur in unione, quæ fit per Ordinarium, disc. 8. num. 12.
Exempti facultates fuerunt restrictæ per Tridentinum, disc. 44. num. 2.
Interventus requiritur in traditione possessionis canonicatuum, & aliorum beneficiorum capitularium, & quid in dignitatibus, & si nolit se congregare, disc 20 num. 4.
Simultanea in collatione vox tanta est, quanta illa Episcopi, ibid. num. 6.

Cappellania

Fori privilegio ut gaudeant clerici in minoribus absque alijs requisitis an sufficiant, disc. 24. num. 15.
Manuales quam ætatem requirant, disc. 24 n. 10.
Ordinari ad titulum an quis possit, & quid si sit manualis, disc. 14. n. 31. & 34.
Et quid si sit servitoria, num. 35 ibid.
Sacerdotales an sint ex onere missarum, disc 20. num. 12. & 14.

Cappellæ Regiæ

Visitationi Ordinarij an subjaceant, disc. 5. n. 16.

Capuccini

Bonorum sunt incapaces, & tenent adhuc hoc rigorosum institutum, disc. 35. n. 1. & 12.
Domus in quibus vivunt, & horti, sunt sub dominio Sedis Apostolicæ, ibid n. 12.
Fabricæ ex causa, vel pro sacristia, vel infirmaria possunt accepiare dispositiones, disc. 35. nu. 13.
Novissimum locum ex humilitatis motivo in possessionibus occupare solent, discurs. 38. n. 5.

Carceratus

Distributiones, an & quando lucretur, disc. 15. num. 18.

Cardinalium

Collegium sede papali vacante quam jurisdictionem habeat, remiss disc. 3. n. 44.

S. Carolus Borromæus

Tridentini ad perfectionem valde cooperatus fuit, disc. 1. n. 1.

Casuum Conscientiæ

Conferentia valdè opportuna est, disc. 2. n 7.
Lectio quando sit facienda in Cathedralibus, ibid num. 5. *Vid.* Lectio.

Cathedralis Ecclesia

Constitui potest ex pluribus Ecclesiis materialibus, disc. 8. num. 9.
Efformatur ab Episcopo & Capitulo conjunctim, disc. 31. num. 12.
Erigi quando debeat in Metropolitanam, disc. 16. num. 8.

Resi-

Digitized by Google

Reficienda, an sit ab Episcopo, vel populo distinguitur, disc. 17. num 8.

Cathedrales

Erigendæ de novo, an sint, tractatur in Congregatione Consistoriali, disc. 8 num. 4.

Et de causis hujusmodi erectionis, ibid. nu. 5. disc. 16. num. 6.

Præsertim in loco nullius, disc. 16, n. 7.

Plures non debent uni personæ conferri, & de ratione, disc. 7. num. 1.

Et quare permittatur ultrà montes, & quomodo, ibid. num 1. & 2.

Data si fuerint in commendam, seù administrationem non dicitur Provisus Sponsus plurium ecclesiarum, d sc 7. num. 2 Neque Ecclesiæ unitæ, disc. 8 num. 33.

Uniti hodie non solent, & quare, disc 8. n. 4.

Et quando secùs exemplificatur nu. 5. ibid,

Unitæ aliquæ quare sint, & recensentur nonnullæ, disc. 7. num. 3.

Quoad Episcopum unica reputantur, sed quoad alios effectus, uti diversæ, disc. 7. nu. 4.

Et de divisione confinium, & quando intret, disc. 8. num. 6.

Una earum potest esse sub una Provincia, & altera sub alia, ibid. num. 7

Et quando hæc unio dissolvatur, disc. 8. num. 33.

Causa

Ex lapsu temporis cum observantia præsumitur in unione intercessisse, disc. 8. n. 13.

Unionis debet aliundè probari, nec creditur assertioni Ordinarij, ibid.

Causa, seù *Lites*

Baronis in præjudicium in prima instantia neque de partium consensu possunt trahi extra ejus Curiam, disc. 33 num. 7 & 8.

Beneficiales in prima instantia remittendæ sunt ad Ordinarios, & quare sit rarum in praxi, ibidem. num. 15.

Ecclesiasticæ, quænam propriè dicantur, disc. 33. num. 10.

An dicantur ex in quibus tractatur de bonis ecclesiasticis, inter laicos, ibidem num. 11.

Graviores cognoscuntur in Curia etiam in prima instantia, & quænam sint, d sc 33. nu. 42.

Mixti fori, an dicantur ecclesiasticæ, num 11. ibid.

Negligen e Ordinario possunt à superiore in prima instantia cognosci, disc. 33. num 19.

Item in casu denegatæ justitiæ, n. 20. ibidem.

Obligationis Camer alis vigore agitari possint in Curia etiam in prima instantia, d sc 33. nu. 14.

Personis in dignitate constitutis committuntur per Sedem Apostolicam, disc. 46. n. 5.

Vel Judicibus synodalibus, ibid nu. 1. & 5.

Spirituales quænam dicantur, disc. 33. n. 12.

Causæ

Episcopus quasnam cognoscat in loco Prælati inferioris absque territorio separato disc. 5. nu. 15.

Legati, vel Nuncij in prima instantia non possunt cognoscere, disc. 33. n. 18.

Fallit accedente negligentia Ordinarij, nu. 19. ibid.

Vel si appelletur à denegata justitia, nu. 20. ibidem.

Matrimoniales, & criminales non potest cognoscere Prælatus inf. rior, sed spectant ad Ordinarium disc. 33. num 3 & 38.

Et de quibus Prælatis inferioribus hoc decretum loquatur, ibid. num. 39.

Et pendente probatione qualitatis nullius datur manutentio Ep scopo, disc. 33. n. 40.

Primæ instantiæ cognoscere debet Ordinarius loci, disc. 33. num 1 & 4.

Etiam de jure communi, ibid. nu. 7.

Fallit accedente electione fori, disc. 33. num. 13.

Tridentini vigore an id procedat etiam in causis prophanis disc. 33. n. 5. & 6.

Et quid referat, an prima instantia sit sublata per Tridentinum, vel per jus commune, disc. 33. num. 7. & 8.

Terminare debet Ordinarius intrà biennium ibid. num. 17.

Sed non proindè eo elapso perimitur instantia, ibid. n. 28.

Censuræ

Comminati debent, sed non de facili ad declarationem deveniri. disc. 43. num. 16.

Communicativæ, si non fuerint, non impediunt, quod Capitulum repræsentati possit per paucos non censuratos; S. cùs si è contra, & datur exemplum, ibid num. 24. & 25.

Item impediunt jus singulare Canonico cuil bet competens, disc. 43. num. 26.

Provisionem beneficiorum, & alios actus capitulares, quando impediant, num. 27 ibid.

Contumaciæ, vel delicti in pœnam, quando alius modus non suppetit, exerceri debent, disc. 43. num. 13.

Et-

Et quando excusentur Prælati hanc formam concilliarem non servantes, num. 15. ibid.
De facto contra non subditos, an & quando fulminari possint, disc. 49. num. 12,
Legis quænam sint, & quod in eis non procedat ordo subsidiarius, ibid. num. 6.
Contra exemptos ab Ordinario, an declarari possint, distinguitur, disc. 43. num. 7.
In declaratione quomodo possit errare Prælatus, num. 8. ibid.
Legis aliæ sunt, aliæ hominis, disc. 43. nu. 5.
Lubricitas aliquorum in eatum excessu damnatur, ibid. nu. 14.
Monialium Monasteria peringredientes quænam incurrantur, disc. 36. num 16.
Mulctæ, & pœnæ pecuniariæ pro absolutione ab eis quomodo exigi debeant? disc. 43. n 19
Otcetenus professi non possunt, & quando secùs, ibid num. 3.
Pecuniario pro debito, vel alio temporali adimplemento relaxari an possint, distinguitur, disc. 4 . num. 2. & 9.
Et de ratione quare contra debitorem censuræ proferantur, num. 11. ibid
Proferri non debent nisi in subsidium, disc. 43. num. 1.
Declaratur quando intret iste casus subsidij, disc. 43. num. 2. 3. & 6.
Ut timeantur, quid gerere debeant Prælati, ibid. num. 18.
Timentur minus quàm pœnæ temporales, disc. 43. num. 17.
Universitates contra, vel Capitula, aut similia corpora ficta quænam proferri possint, ibid. n. 20.
Alia *Vid.* Excommunicati, Excommunicatio. Interdictum, Suspensio.

Census

Vitalitius creati non potest per religiosum habentem indultum retinendi, & administrandi bona. disc. 34. num. 17.

Citatio

Decreta in alieno territorio invalida est, disc. 6. num. 12.
proprio in territorio, sed verbaliter executa in alieno. an si valida, ibid.
Personalis, an & quando requiratur ad procedendum contra non residentes, vel sufficiat per edictum. disc. 4. num. 16.

Civis

Ex domicilio, quando quis efficiatur, d. 14. n. 10.
Origine attenta, an & quando quis dicatur, & quænam origo venire attendenda ibid nu. 11.
Plurium locorum potest quis esse diversis respectibus, disc. 14. num. 9.

clausula

Sublata ut ficit quamcumque observantiam, disc. 33. num 9.

clausura

Vid Monasteria monialium.

clericatus

Cognoscit debet à Iudice ecclesiastico, disc. 24. num. 40.
Probandus quomodo sit, & per quæ documenta num. 47. ibid.
Et de distinctione inter privilegium fori, & alia favorabilia clerico, disc. 24. num. 48.

clerici Regulares

Vid. Theatini.

clericus Conjugatus.

Græcus in minoribus constitutus gaudet ad instar clerici conjugati Latini, disc 24 num. 43.
Quibus privilegijs gaudeat, & exemptionibus ab oneribus, & foro laicali, & quando, ibidem. num. 44.

clericus

Beneficio *rap. Odoardus*, ut gaudeat debet habere requisita Tridentini, disc. 24. num. 33.
Diœcesis occupatæ ab Infidelibus, cujus Episcopi sit subditus ad effectum ordinum disc. 14. num 15.
Din ittere non potest clericatum propria authoritate, sed adhuc remanet subditus, disc. 24. num 41.
Debet coram legitimo superiore, & de ratione, ibid. num. 43.
Et si fiat coram superiore non legitimo non valet, disc. 24. num 42.
Filius familias testamenti circa factionem, & alia privilegia, non gaudet nisi habeat requisita, disc. 24. num 33.
Fori privilegio non privatur, ex quo per modicum tempus habitum non gestaverit, ibidem. num 32.
Sed si in habitu sæculari carceretur ministri sunt excusatione digni, ibid.
Habitum non legitimè dimittens remanet subditus utrique foro, disc. 24 num. 41.
Homicida, an & quando beneficium amittat, vel fiat incapax assequendi, disc. 12. num. 2. & seqq. *vid.* Homicidium.

Mili-

Digitized by Google

Militiam assumens videtur clericatum dimittere, disc. 12. num. 8.
Notarij officium, an possit exercere, disc. 22. num. 4
Et an repuretur illicita negotiatio, ibid. n. 5.
Et an amittat pensiones ecclesiasticas, & beneficia, disc 22. num. 4 & 5.
Privari non potest habitu clericali ab Episcopo, & invitus declarari laicus, disc. 24 num. 37.
Reassumens habitum, & requisita adimplens recuperat privilegium fori, ibidem num 35.
Et quomodo fit facienda reassumptio, *Vid.* Reassumptio.
Alia *vid.* Fori privilegio.

Clerici

Accedere tenentur ad locum, in quo Episcopus habet tribunal erectum; disc. 4 num. 4.
Acquisitiones ex propriis, vel beneficialibus bonis, an facisse præsumantur, disc. 42. num. 5.
Et successive ex quibus bonis alimentari, ibidem.
De cautela adhibenda in hoc per clericos, disc 42 num. 6.
Beneficia causativè residentialia habentes non possunt cogi ad residendum, sed tantum amittunt emolumentum, disc. 4 num. 14.
Beneficia servitoria non possidentes, non possunt cogi ad confessiones audiendas, & quid in casu necessitatis, disc. 2. n. 16.
Civilibus legibus, an vacare possint, disc. 31. n 16.
Comam, an possint deferre, attenditur mos regionis, disc. 24. num. 26.
Concubinarij, an & quando priventur beneficijs, disc. 29. num. 4.
Fori beneficio, ut gaudeant in minoribus constituti, quæ requisita habere debeant disc. 24. num. 11.
Et de requisito beneficij, ibid. num. 12. & seqq. *Vid.* Beneficium.
Et an sufficiat pensio, disc. 24. n. 14.
Et de requisito habitus, tonsuræ, & servitij, *vid.* Fori privilegio.
Iure divino sunt exempta laicali potestate disc. 24 num. 34. *vers.* alia.
Lectioni sacræ theologiæ ad interessendum, an, & quando cogi possint, distinguitur, disc. 2. num. 14 15. & 16.
Lucra illicitæ negotiationis, licitè acquirunt, sed illicitè retinent, disc 19. num. 7.
Ludere sunt prohibiti, & quibus ludis, disc. 19. n. 3.
Mercaturam exercere non possunt, & qualem; ibid. num. 4.
Et an veniat sub ea cambium, ibidem n. 7.
Vel componere pharmaca, seu aquavitam ex vino, & simil a disc. 19. n 9.
De pœnis illicitæ negotiationis, & in quo Tridentinum jus commune innovavit, ibid. num. 7. & 8
Omnes diœcesis, an intervenire debeant in synodo, disc. 30 num. 10.
Orientales, seu Græci quibus exemptionibus gaudeant, disc 24 num. 45.
Patrimonium duplex habent, & duplicem hæredem, disc. 42. num. 4.
Requisita Tridentini non habentes, privantur non solum foro, sed alijs privilegijs clericalibus, disc. 24. num. 33.
Et præsertim immunitate reali, num. 34. ibidem.
Residentialia beneficia habentes cogi possunt ab Ordinario ad confessiones audiendas, disc. 2. num. 14.
Amplia in illis, qui non habent beneficia, sed sunt addicti servitio Ecclesiæ. ibid. nu. 15.
Servire, quomodo debeant in divinis, ut fori privilegio gaudeant, disc. 14. nu. 27. & 29.
Et an cogi possint ab Ordinario ad præstandum servitium, ibidem num. 26. *Vid.* Servitium.
Tonsuram in deferendo attendere debent morem regionis, disc. 24. num. 25.
Vestibus qualibus uti debeant, disc 19. n. 2. disc. 24. n. 21. & seqq. *vid* Vestes.
Vita eorum, & honestas qualis esse debeat, disc. 14. num 1.

Coadjutoria

Beneficio, an æquipolleat ad hoc ut clericus in minoribus sine requisitis gaudeat privilegio fori, disc. 24. num. 15.
Cathedralibus in Ecclesijs, vel Metropolitanis in Italia non conceditur, sed pro aliis beneficiis inferioribus, disc. 45. num. 7.
Secùs in Germania, & aliis partibus ultramontanis, & quomodo concedatur numer. 9. ibidem.
Et quod hoc casu Papa exigat consensum Capituli, & quomodo practicetur, disc. 45. num. 10.
Quale jus, vel præminentiam coadjutori tribuat, num. 8. ibid.

Digitized by Google

Collectores Apostolici

Ecclesiastica in dignitate debent esse constituti, & quid de subcollectoribus in Italia, disc. 46. num. 6.

Reservata quando sint eorum beneficia, ibidem.

Coma

Clericis an sit permittenda, attenditur usus regionis, disc. 24. num. 26.

Commenda

Non operatur ut unus dicatur sponsus plurium Ecclesiarum, disc 7. num. 3.

Religionis Hierosolymitanæ de commendis *Vid.* Hierosolymitanæ.

Commissariorum

Apostolicorum qui peragrantur diœceses ex causa illicitæ negotiationis quomodo temperandus usus, d. sc. 19 num. 7.

Commissio

Data alicui de certa re, continet omnia ea, sine quibus dicta res assequi non posset, disc. 3. n. 13.

Restitutionis in integrum ad opponendam nullitatem professionis post quinquennium quomodo à Papa signetur, disc. 4. num. 5.

Et de stylo particulari in religione Hierosolymitana, num. 6. ibid.

Communitas

Fundatoris viventis sub nomine an veniat in materia visitationis, disc 10. num. 9.

Potens reputatur in materia juris patronatus, disc. 11. num. 2.

Et quid si repræsentet partem Populi, ibid.

De communitatibus artificum, vel confraternitatibus laicorum an sit idem, discurs. 11. num. 2.

Prædicatorem eligendi quando jus habeat, & elemosinam quando teneatur solvere, *Vid.* Concionatores.

commutatio

Vera, & propria quænam dicatur, disc. 21. n. 4.

In spiritualibus fieri potest à solo Papa, ibid. num. 5. & 6.

In temporalibus pertinet ad Principem, disc. 21. num. 5.

Ultimarum voluntatum an & quando fieri possit per Ordinarium, disc. 21. num. 1. & seqq.

Improprie dicitur commutatio, cum fit potius subrogatio, ibid. nu. 4.

Tribunal Fabricæ ubi adest, tacæ sunt partes Ordinarij, qui potest tantum prævenire, disc. 21. num. 1. & 3.

Concilia Generalia

Nota speciali indigent, nam non veniunt sub generali derogatione, disc 1. n. 12.

Fallit in Tridentino, & de ratione, ibidem num. 15.

Papa potest eis derogare, vel dispensare, num. 3. ibidem.

Concilium Provinciale

Celebrari mandat Tridentinum quolibet triennio, d sc. 30 num. 1.

Convocari non potest inconsulta S. Congregatione, & de ratione, num. 5. ibid.

Concilium Tridentinum

Cæptum, prosequutum, & completum quando, & sub quibus Pontificibus fuerit, disc. 1 nu. 1.

Decretum irritans habet inficiens quamcumque observantiam, disc 1. num. 16. d. 33. nu. 9.

Derogatoris sub generalibus venit, d. 1. num. 15. disc. 8. num. 2.

Æcumenicum, & generale est, disc. 1. n. 14.

Vitam, & honestatem clericorum in concernentibus quid innovaverit, disc. 19 num. 8.

Concilij Tridentini

Decreta concernentia dogmata fidei à solo Pontifice possunt interpretari, disc. 1. num. 6.

Decretorum extensor quis nam fuerit, & de ejus stylo, ibid. num. 7.

Glossæ, interpterationes, & commentaria prohibita fuerunt, & de ratione, disc 1. num. 2.

Non usus allegati non valet, & de ratione, disc. 22. num. 7.

Concionari

Episcopis, & parochis per Tridentinum injungitur, disc 3. num. 1.

Et quomodo hodie adimpleatur, n. 2 ibid.

Parochus si velit per seipsum, non potent Episcopus alium deputare, disc. 3. num. 2.

Regulares non possunt in aliorum Ecclesiis absque licentia Ordinarij, nec sufficit petitio, disc. 3. num. 10.

Sed si Episcopus denegasset licentiam omnibus regularibus illius ordinis, datur recursus, ibid. num 11.

Regularibus licet in propria Ecclesia petita venia ab ordinario, licet non obtenta, disc. 3. n. 11.

Fallit si Episcopus, vel alius ab eo deputatus, eodem tempore concionetur, nisi adsit consuetudo contraria, ibidem num 12.

Item si adsit dementia in religioso, vel timor scandali, aut æmulatio, ibid. num. 2.

Et

Digitized by Google

Et quod in casu contraventionis puniri poterunt ab Episcopo, disc. 3. n. 13.
Rosarium recitandi occasione regularibus an liceat sine benedictione Episcopi, ibid. nu. 17 & 18.

Concionator

Cathedrali in Ecclesia nominandus est ab Episcopo non obstante quacumque observantia, disc. 3. num. 4.

Sed ad alimenta, vel elemosinam ipse Episcopus tenetur, & non potest cogere communitatem ibid num 5.
Nisi obstaret immemorabilis contraria, disc. 3. num. 8.

Amplia etiam quod Episcopus vellet pati, ut Communitas eligeret Concionatorem, ibid. num. 5.
Ecclesiis in inferioribus eligitur juxta consuetudinem, & qualiter, disc. 3. n. 6.

Et circa alimenta, vel elemosynam similiter attenditur consuetudo, ibidem num. 7.
Prælato ab inferiore an possit benedici, vel potius ab Episcopo distinguitur, disc. 3 num. 16.

Concubinarij

Clerici an, & quando priventur beneficiis, disc. 29 num. 4. disc 48 num 1.
Puniendi quomodo sint, disc. 29. num. 3.

Concursus

Canonicatuum, in provisione, vel dignitatum quibus sit annexa parochialis, vel cura habitu, & non actu, non requiritur, disc. 32. num. 32.
Capitulari a Vicario fieri debet tempore sedis vacantis, non autem a toto Capitulo, disc. 31. n. 35. disc. 32. num. 30.
Concurrentes approbandi quomodo sint, & de forma examinis, disc 32 num. 4.
Exemptio Ecclesiæ ab eo non eximit, & quid si Ecclesia sit sub inferiore Prælato, nu. 26. ibid.
Indicendus quomodo sit & de affixione edicti, & termini prorogatione, d. 32 n 3 & 29.
Juspatronatus laicorum, vel mixti in parochialibus non requiritur, & quando secus, disc. 32. num. 31.

Ecclesiastici in parochialibus est necessarius ibidem.
Miscere in actu non possunt aliæ personæ, quæ non sint de examinatoribus synodalibus, & quomodo id intelligendum, disc. 32. nu. 13.
Necessarius ubi non est, adhuc requiritur approbatio cum examine per examinatores synodales, num. 35. ibid.
Nullus erit si aliquis ex descriptis comparens negligatur, & quid si non compareat, disc. 32. num. 27.
Ordinarij appellatione in hac materia quinam veniant, num. 29. ibid.
Prælectio ab Ordinario quomodo, & de quibus facienda sit, disc. 32. num. 17.
Prælato ab inferiore an & quando fieri possit, ibid. num. 29.

Fieri quando non potest, pertinet ad diœcesanum, vel vicinriorem Episcopum, & quid, si collatio pertineat ad Prælatum, disc. 32 num. 29.
Vicarium parochialium unitarum in provisione non requiritur, ibid. num. 33.

Et quando dicantur ad dictum effectum unitæ, disc 32. num. 34.
Alia *Vide* Examen. Examinatores synodales. Ordinarius. Prælectio.

Conditio

Quod non acquiratur religioni dispositum ad favorem Religiosi an sustineatur, disc. 34. n. 18.

Confessarij

Devotionis causa hoc munus exercentes an cogi possint ad interessendum lectioni casuum conscientiæ, disc 2. num. 10.
Regulares non possunt omnes ab Episcopo suspendi, ibid, num. 11. & 13.

confessiones

Audire an cogi possint regulares ab Episcopo, disc. 2. num 11. & 13.
Clerici sæculares habentes beneficia residentialia ad audiendum ab Episcopo cogi possunt, ibid. num. 14.

Amplia in clericis addictis servitio Ecclesiæ, disc. 2. num. 15.

Fallit in clericis servitio Ecclesiæ non addictis, & quid in casu necessitatis, n. 10. ibid.

Confirmationis

Sacramentum in aliena diœcesi Episcopus ministrare non potest, disc. 6. num. 9.

Confraternitates Laicorum

Contribuere an teneantur pro sustentatione seminarij, disc, 25. num. 12.
Poenales an reputentur in materia juspatronatus, disc. 11. num. 2.
Processiones ad publicas accedere debent, disc. 38. num. 3.
Visitari an possint ab Ordinario, disc. 10. num. 2. & seqq.

Et quid si existant in Ecclesijs regularium ibid. num. 11. *vid.* Hospitalia, Visitare.
Urbis faculatem habere solent alias aggregandi, disc. 18. num. 1.
Quæstuarios quando deputent, nu. 2. ibid.
S. Congregatio Concilij
Cathedralium in erectione, vel unione solet quandoque à Papa consuli, d sc. 8. num. 10.
Erecta quando, & quare fuerit, disc. 1. n. 3. 6. & 7.
Excessibus Prælatorum in visitatione, & exactione procurationis quomodo sit solita providere, disc. 5. num. 8.
Facultatem habet in ijs, quæ concernunt morum correctionem, & Ecclesiarum reformationem, non autem in concernentibus dogmata fidei, disc. 1. num. 6.
Missarum reductionem hodie sola indulget, & de modo, quem in hoc servat; disc. 21. num. 9.
Synodales constitutiones revidet, & confirmat, disc. 30. num. 9.
Vicarium deputari parochiali unitæ Capitulo, vel collegio demandare solet, & de ratione, disc. 9 num. 3. Alia, *vid.* Declarationes.
S. Congregatio Consistorialis
Agit de erectionibus novarum cathedralium, an expediat, disc. 8. num. 4 & 10.
Et de unionibus earumdem, ibid. num. 10.
Coadjutoriæ in Cathedralibus, vel Metropolitanis an fiat ultra montes concedendæ à Papa consulitur, disc. 45. num. 9.
Congrua
Assignata si fuerit Vicario Parochialis incertis bonis quæ postea decrescant, vel augeantur, non curatur augmentum, vel diminutio, & quando secus, disc. 9. n. 11 & 12.
Et quid si bona parochialis assignata fuerint Vicario cum certa pensione solvenda Rectori habituali, an curetur augmentum vel diminutio, ibid num. 12.
Et de differentia in hoc casu inter Vicarium, & Rectorem habitualem, disc. 9. num. 13.
Incerta an computentur in congrua Vicarij, ibid. num. 8.
Minor quinquaginta, neque major, centum esse potest pro Vicario parochialis, disc 9. nu n. 7.
Et quando possit esse minor, vel respectivè major, num. 10. ibid.
Parœcijs in Cathedralibus, vel Collegiatis quomodo solcat assignari Vicario parochialis unitæ, disc. 9. num. 9
Taxanda est ab Ordinario, exemptione non obstante ibid. nu. 14.
Consecratio
Lapidum, seu vasorum sacrorum non potest fieri ab Episcopo in aliena diœcesi, disc 6. num. 9.
Et quid de licentia Prælati inferioris gerentis vices Ordinarij, ibid. num. 16.
Consensus
Explicandus quomodo sit à contrahentibus matrimonium, disc. 26. num 28.
Novus an exigatur in sponsalibus contractis ante dispensationem, ea obtenta, d. 27. n. 6. & 11.
ratus in matrimonio filij fam. non requiritur, disc. 26. nu. 35.
Simulatè si fuerit præstitus ab uno ex contrahentibus matrimonium sufficiet ratificatio absque alia solemnitate, disc. 26 num. 34.
Alia, *Vid.* Capitulum. Capituli.
Conservatores
Regularium debent esse in dignitate constituti, disc. 46. num. 6.
Sunt Apostolici delegati ibid.
Consuetudo
Præcedentiæ in materia attendenda est, d. 38. n. 5.
Strictè interpretanda est, neque extendenda, disc. 20. num. 5.
Vocem dandi in Capitulo quomodo sit attendenda ibid. *vid* Vocem.
Alia, *vid.* Immemorabilis. Observantia.
Contractus
Correspectivi, & onerosi facti per novitium an exigant solemnitates Tridentini, disc. 40 nu. 15.
Contumax
Condemnatus ob capitale delictum an & quando privandus beneficio, d. 12. n. 7.
contumacia potest intrà annum purgare ib.
Corpus
Polyticum deficiente capite remanet operativum in membris, disc. 31. num. 3
Deficientibus omnibus membris conservatur in uno superstite num. 4. ibidem.
Excommunicari non potest, sed suspendi, vel interdici, disc. 43. num. 20. *vid.* Censuræ Excommunicatio, Universitates.
Cura
Capitulo, vel collegio incumbens exerceri non debet promiscuè, sed per Vicarium deputandum, d. 9. n 2 & 3. *vid.* Vicarius parochialis.
Non alterat ætatem requisitam de jure in canonicis, disc 9. num. 5.

Debi-

D

Debitor

Solvere recusans an & quando possit excommunicari, disc. 47. num. 2. 9. & 10.

Et de ratione, cui censura innititur, ibid. n. 11.

Decima

Dividendæ quomodo sint inter parochiales dismembratas, disc 16. num. 9.

Materia illarum remissivè, disc. 48. num. 1.

Decimæ Papales

Quotidianis ex distributionibus non debentur, nisi adsit specialis provisio, d. 15. num. 15. Et quando secus, disc. 25. num. 14.

Decisio

In Rota causat bonum jus, quamvis sit actus extrajudicialis, disc 33. num 34.

Declaratoria

Contra capitula, collegia, & similia quomodo decernantur in curia, disc. 43. nu. 23. *vid.* Censuræ. Excommunicatio. Interdictum.

Declarationes S. C. Concilij

Antiquæ sunt valde attendendæ, & de ratione, disc. 1. num. 4 & 5.

Authenticæ esse debent, ut eis deferatur, ibidem. num. 17.

Author non refert, neque colligit, & quare, disc. 1. num. 10.

Causarum in decisionibus ad quid desetvianr, disc. 10. num. 3. & 5. disc. 25. n. 13.

Particulares non omni casui sunt applicabiles, disc. 1. num. 11. disc. 10. num. 3. & 5.

Registris cum originalibus comparantur quando allegantur in curia, disc. 1. num. 18.

Repugnantiam inter se nunquam continent, ibid. num. 11. & 18.

Decretales

Formant jus canonicum cum clementinis, & extravagantibus, disc. 28. num. 9.

Decretum Gratiani

Vim legis de se non habet, & ex quibus sit compilarum, disc. 28. num. 8.

Decretum irritans

Continetur in Tridentino, disc. 1. n. 16. disc. 22. n. 7.

Inficit quamcumque observantiam in contrarium disc. 22. num. 7 disc. 33. num. 9.

Deducto ne egeat

Vid. Beneficio deducto.

Delegatio

Assistentiæ in contractu matrimonij à Parocho, vel Ordinario quando, & quomodo fiat, *vid.* Matrimonium.

Causarum per Sedem Apostolicam sit personis in Ecclesiastica dignitate constitutis, vel judicibus synodalibus, disc. 46. num 1. & 5.

Concepta ad unum finem non debet extendi ad alium, disc. 16. num. 25

Episcopo directa an eo mortuo expleri possit per Capitulum, disc. 31. num. 17.

Strictè interpretanda est, neque extenditur de persona ad personam, disc. 26. num 23. & 24.

Demolitio

Ecclesiarum collabentium quando facienda sit, disc. 17. num. 1. & 2.

Non collabentium ex alio motivo quando permittatur, ibid. num. 3.

Denominatio

Ecclesiæ jus patronatus designat, disc. 11. num. 11.

Denunciationes

Matrimonij de forma non sunt, disc. 26. num. 5.

Pro promovendis ad primam tonsuram faciendæ sunt, & de ratione, disc 14. num. 26.

Remitti possunt à Vicario generali, disc. 26. n. 26. *vid.* Matrimonium.

Derogatio

Generalis non comprehendit Concilia generalia, indigentia speciali nota, disc. 1 num 11.

Fallit Tridentino, & de ratione ibid. nu. 15. disc. 8. num. 2. (disc. 21. nu. 5.

Ultimis voluntatibus fieri potest per Principem,

Diaconatus

Ætatem 22. ann. completam requirit, d. 14. n. 27.

Dignior

Omitti an possit, & eligi dignus distinguitur inter beneficia curata, & simplicia, disc. 32. num. 18.

Dignitates

Ætatem quam requirant, *vid.* Ætas.

Beneficia conferendi jus singulariter habentes, illud exercere poterunt non obstante quod Capitulum sit suspensum à collatione beneficiorum. disc. 43. n. 26.

Curam habitu, & non actu annexam habentes non sunt providendæ per concursum, disc. 32 nu. 32.

Possessionem Capitulariter adipisci non renentur, quoties non sunt de Capitulo, secùs è contra, disc. 10. num 4.

Residentialem qualitatem habent, nisi aliud suadeat lex fundationis disc. 4. num. 12.

Unionis beneficiorum an sint capaces, sicuti canonicatus, disc. 8. num. 13.

Voce in capitulo an habeant, & an sint de Capitulo, disc. 20. num. 3.

Digitized by Google

Diffamatus

Dignior quamvis sit, negligi potest, & eligi, vel institui minus idoneus, disc.12.num.9, disc,32. num. 22.

De homicidio an & quando fiat inhabilis ad beneficia, disc. 12. num 9.

De simonia in concutiu ad parochiales non est præeligendus,disc.32.n.16.

Tormentorum ex sustentatione magis inhabilitatur ad beneficia, licet fuerit ex defectu probationis absolutus, disc. 12. num, 10. disc. 32. num. 22.

Dimissio Habitus

Authoritate propria non potest fieri per clericum, disc, 24. num. 41.

Illegitimo coram superiore facta non suffragatur, ibid.num.42.

Legitimo coram superiore fieri debet, & de ratione, disc. 24.num 43.

Qui si non admiterit datur recursus, ibidem.

Dimissorias

Clericis peregrinantibus an & quando Episcopus possit denegare,disc 4.num.14.

Ad ordines Capitulum sede vacante non concedit intrà tempus,disc,31 num.30. Nisi S C. indulgeat facultatem,ibidem. num 33.

Et quod facultas ista capitulis deberet in totum adimi,disc.33 num.34.

Dismembratio

Cathedralis quando facienda sit, & nova erigi disc,16 num.6.*vid*. Cathedralis.

Parochialis populo excrescente facienda non est,si aliter provideri possit,disc.16 n.3.

Et de circumstantiis illam diffuadentibus ibid.num. 4. Et è contra suadentibus, num. 5. ibid. Alia,*vid*. Unio.

Dispensatio

Casuali ab homicidio vel commisso ob defensionem conceditur ab Episcopo quoad ordines minores tantum, & beneficia simplicia, disc. 12. num. 12. disc. 14. num. 25.

Ab homicidio quomodo, & quando concedatur, disc.12.num.2.& 3.

Illegitimatis conceditur ab Episcopo quoad ordines minores tantum,disc 14. num. 25.

Interstitiorum an & quando ab Episcopo concedi possit, ibid.num.29.

Irregularitatis occultæ petenda est à Pœnitentiaria,disc 12. num. 1. & 12.

Matrimonij ab impedimentis publicis concedi-

tur per Datariam, ab occultis verò per Pœnitentiariam, disc. 17.num.3. 4. & 13.

In radice an & quando operetur super legitimatione prolis ibid. nu. 5. Et quid in præjudicium tertij,d.17.n 14.

Regularibus retinendi beneficia, vel pensiones quando concedatur, & quid importet,disc. 13. num. 2. & 7.

Voluntario ab homicidio conceditur solum à Papa,disc.12.num.11. Alia,*vid* Irregularitas.

Distributiones

Associans Episcopum Canonicus, vel aliter absens pro Ecclesiæ servitio an & quando lucretur,disc 15.num.7.

Carcerarus, an & quando lucretur, ibidem nu.18.

Consuetudo circa eas attenditur,disc 15. num. 19.

Contribuere an teneatur Canonicus pro sustentatione seminarij,d 25 n.14.

Decimæ papales, vel aliæ contributiones non comprehendunt sine speciali nota, disc.15. nu. 15. Et quando secus,d.25.num.14.

Fructuum præbendarum tertia pars debet in eas converti, quando aliundè non adsunt, disc. 15. num. 2.

Incxactas Canonicus transmittit ad hæredes, & de ratione ibid.num. 14.

Infirmi,an & quando participent,d sc.15 num.14.

Laudabile est institutum omnia in eis convertendi, disc. 15. num.10.

Et de consuetudine Basilicarum, & Collegiatarum Urbis,& Ecclesiarum Hispaniæ,ibid. num.9

Massæ grossæ, an & quando succedant loco præbendæ declaratur, & explicatur effectus, disc. 15. num. 8.

Parochiam Canonicus obtinens ex dispensatione Apostolica, vel Vicariam curæ annexæ Capitulo, si occupatus sit in servitio curæ, non lucratur, & quando secus ibid. n 6.

Pingues esse expedit pro Ecclesiæ se vitio, disc.15. num. 1.

Pœnitentiarius Canonicus dum confessiones audit,lucratur,ibid.num.5.

Remitti non possunt absentibus ab interessentibus,d.15.n.18.

Servitijs Ecclesiæ occupatus, puta in audiendis confessionibus, vel associando Sanctissimum Viaticum, & similibus, lucratur, ibid nu.5.

Servitium requiritur ut Canonicus acquirat, neque sufficiunt causæ excusantes à residentia, disc.

disc. 15. num. 3. & 11.

Debet esse per omnes horas, & num. admittatur divisio per hebdomadas, nu. 17. ibid.

Studiorum, vel ex alia justa causa absenti quando S. C. indulgeat participare, d. 15. nu. 8 & 10.

Theologus canonicus an lucretur pro tempore quo est occupatus in munere lectionis, disc. 2. num. 18.

Valoris beneficij ad effectum non computantur, disc. 15. num. 12.

Etiam circa reservationes pensionum, nu. 13, ibid. n.

Districtus.

Vide Urbis.

Doctores

Approbati ab aliqua universitate, vel collegio, non autem creati à particulari possunt esse Vicarij Capitulares, disc. 31. num. 11.

Civilis in jure tantùm non possunt esse Vicarij capitulares, ibid. num. 5.

Hispaniæ creantur cum magna solemnitate, disc. 31. num. 12. *Vide* Licentiati.

Italiæ quare sint semper in utroque jure, disc. 31. num. 16.

Sacra in Theologia tamen non possunt esse Vicarij capitulares, ibid. num 13.

Domicilium

Civilitatis ad acquisitionem maximè pro collatione ordinum quando sit sufficiens, & quale esse debeat, disc. 14. num. 10.

Contractum quando dicatur ut quis efficiatur de parochia pro casu matrimonij, disc. 26. nu. 10, & 11 & seqq.

Mutatum si fuerit in fraudem an obstet validitatima rimonij, disc. 16 num. 15.

Non regulatur ex tempore, sed ex voluntate permanendi, ibid. num 2.

Donatio

Patrimonij simulatè facta, si re non integra detegatur simulatio, sustinetur, & de ratione, disc. 14. num. 37.

Idem dic in donatione contemplatione matrimonij, ibid.

Dos

Congrua, & necessaria non potest gravari conditionibus, disc. 36. num. 37. & 38.

Filiæ, quæ sine consensu Patris nupsit non indigno, an sit à patre constituenda, & quid si esset aliundè provisa, num. 36. ibid.

Voluntaria quando possit relinqui sub conditione, quæ libertati matrimonij non adversetur, n. 38. ibidem.

Dos Monialium

Certam taxam habet, disc. 34. num. 6

Duplicata præstanda quando sit, ibid. num. 7. disc. 35. num. 14.

Minor taxa quando esse possit, disc. 34. num. 8.

Vitalitia assignari solita reputantur, & gaudent dotis privilegijs, ibid. num. 5. *vid.* Moniales. Vitalitia.

Duellum

De materia duelli remiss. disc. 50. num. 1.

E.

Ecclesia

CLerico succedit in bonis ejus intuitu quæstus, ubi Camera non facit spolium, disc. 42. n. 3.

Item in bonis pro cultu divino destinatis, in quibus non intrat spolium, & quænam hæc sint, num. 8. ibid.

Eadem tectores plures habere non potest, disc. 9. num. 5.

Ecclesia

Campestres, vel quæ alio modo sint receptaculum delinquentium quando sint destruendæ disc. 17. num. 3.

Collabentes demoliendæ sunt, cum restaurari non possunt, & quando, ibidem num. 1. & 2.

Alia *vid.* Cathedralis Parochialis.

Ecclesiastica Persona

Mulieres an reputentur emittentes in aliqua pia domo retractabilem professionem, disc. 34. num. 12.

Edictum

Affigendum quomodo sit, & terminus in eo præscriptus prorogandus in concursu Parochialium, disc. 32. num. 3.

Educanda

In Monasteria monialium quomodo introducantur, disc. 36 num. 15.

Electio

Abbatissæ quomodo sit facienda, disc. 37. nu. 10. *Vid.* Abbatissa.

Acclamatione mediante, vel inspiratione, aut compromisso quomodo fiat, disc. 37. num. 1.

Conclusa quando dicatur, & de modo computandi vota, & quid de voto ejusdem electi, disc. 31. num. 23.

Dignã

Digni facta per minorem partem, præponderat electioni seienter factæ per majorem de indigno, num. 18. ibid.
Invalida quando per superiorem sanetur, vel confirmetur, disc. 37. num. 9.
Majori a parte conclusæ quando dicantur & quomodo numerentur vota, disc. 32. num. 10. disc. 37. num. 11.
Papæ quomodo fit facienda, disc. 37. n. 3.
Prælati Ecclesiæ facienda quomodo sit, & à quo confirmanda, disc. 31 num. 24
Quæstiones super ejus validitate, quando audiantur, & quomodo decidantur in Curia, disc. 5. & 6.
Regularium Prælatorum de jure communi non requiri scrutinium secretum, disc. 37. num. 2.
Fallit post Tridentinum, quod dat formam præscriptam, & de ratione hujus innovationis, num. 3. & 4. ibidem.
Generalis ut ab una parte Religionis fiat jus acquiri ab alia possit, disc. 37 num. 7.
Secreta per vota de jure quando fieri debeat nu. 1. ibidem.
Turnatia inter nationes in Religione an admittatur, disc. 37. num. 8.
Vicarij Capitularis an fieri debeat per vota secreta, disc. 31. num. 24. *Vid.* Vicarius Capitularis.

Electio Fori

Competit personis privilegiatis non obstante *cap. Causæ omnes*, disc. 33. num. 13.
Obligationis eametalis vigore competit personis non privilegiatis, num. 14. ibid.

Elemosyna

Concionatori à quibus sit suppeditanda, *vid* concionator.
Alia, *vid.* Quæstuarij Quæstuario.

Æmolumenta

Vid. Incerta.

Episcopatus

Italiæ sunt exigui, & de ratione, disc. 2. nu. 21 & 22.
Frequentes quare sint, disc. 14. n. 21.

Episcopus

Alternativa in collatione beneficiorum ut gaudeat quomodo residere debeat, disc 4. num 10.
Beneficia providere, officiales deputare, & causas cognoscendas in propria diœcesi, delegare, potest in aliena diœcesi, disc. 6. num. 7.
Beneficiatos contra non residentes, an, & quomodo procedere possit, disc. 4. num. 15.
Cathedrali in Ecclesia ad residendum, & in ea Tribunal habere, an & quando cogi possit, disc. 4. num. 3.
Certis annis tempotibus præcisè residere tenetur, ibid.
Oleum sanctum conficere debet, disc. 4. num. 4.
Concionandi licentiam, an & quando possit regularibus denegare, disc. 3. num. 10. *Vid.* Concionari, Concionatori.
Devoluto jure conferens nullam Capituli mixturam agnoscit, disc 20. num. 6.
Diœcesi in aliena fixam sedem habens, an possit illius diœcesis personas ordinare pro servitio suæ Ecclesiæ, disc. 14. num. 15.
Dispensare, an possit in irregularitate, ex homicidio proveniente, et iam extra territorium, disc. 12 num. 11. 12. & 13. disc 14. num. 25. *vid.* Dispensario, Irregularitas
Dispensat cum illegitimo ad minores tantùm, disc. 14. num. 25.
Duarum Ecclesiarum non tenetur deputare duos Vicarios generales, disc. 2. num. 7.
Sponsus unius uxoris dicitur, disc. 7 num. 2.
Residere potest in una earum, Tribunal habere, & functiones facere, ibid. num. 6.
Episcopalia jura voluntariæ jurisdictionis exercere potest in aliena diœcesi, disc. 6. num. 7.
Et quid si exigant utum pontificalium, n. 9. ibidem.
Exemptum contra Capitulum, quomodo procedat, disc. 44. n. 1. & seqq *vid.* Adjuncti, Capitulum
Græcus, & Latinus in eadem Ecclesia, quandoque in Italia fuerunt, disc. 14. num. 21. & 28.
Interstitijs, an & quando possit dispensare, disc. 18. num. 29.
Interveniens in Capitulo tanquam Canonicus tantam habet vocem, quantam quilibet Canonicus, disc. 20. num. 6.
Et quid accedente consuetudine, quod suum votum sit duplicatum, vel præponderet, & an sit attendenda, ibid.
Latinus non potest ordinare Cleticum græcum, disc. 14. num. 20.
Malè promovens ad ordines quas pœnas incurrat, disc 14. num. 41
Manutenetur in possessione cognoscendi causas matrimoniales, & similes, quousque Prælatus inferior non probet territorium separatum, cum quali-

Digitized by Google

qualitate nullius, disc. 33. num. 40.
Monialium clausuram demandatam habet, disc. 36. num. 5.
Licentias pro accessu ad Monasteria concedit, & de ratione, ibid. num. 6. & 7. *Vid.* Monasteria monialium.
Notariorum circa examen quam potestatem habeat, disc. 22. num. 6. *vid.* Notarij.
Ordinum circa collationem quomodo se gerere debeat, *vid.* Ordines.
Pontificalium usum in aliena diœcesi, an & quando exercere possit, *vid.* Pontificalia.
Præcedentiæ quæstiones inter Regulares determinat, disc. 38 num. 1. & de ratione n. 2. ibid.
Prælati inferioris sine territorio separato in locis, quam jurisdictionem habeat, disc. 5. num. 15.
Primam tonsuram suo subdito conferre potest in aliena diœcesi, disc. 6. num 8.
Privare non potest clericum invitum habitu clericali, & eum pronunciare laicum, disc. 24. num. 37.
Sed debet procedere per viam declarationis deficientiæ requisitorum num. 38. ibidem.
Reassumptionem habitus clerico prohibere non potest, disc 24 num 36.
Regulares contravenientes in materia concionandi punire potest, disc. 3. num. 13.
Regularibus cum exemptis quomodo se gerere debeat, ibid. num 15 & 18.
Residere an, & quomodo teneatur, & de pœnis non residentis, & quando dispensetur, disc. 4. num. 1. 2. & 9.
Seminarij pro sustentatione contribuere tenetur, disc. 25. num. 13.
Simultaneam exercens in collatione beneficiorum cum capitulo, potest extra capitulum suum votum explicare, disc 20. nu. 6.
Sufficienter non provisum promovens ad sacros ordines, ad quid teneatur, disc. 14. nu. 39.
Testandi facultate, ut gaudeat, an teneatur residere, disc. 4. num 10.
Titularis coadjutor alicujus Archiepiscopi si sit antiquior, an præcedat Episcopos suffraganeos, disc. 14. num. 24.
Tribunal potest habere in qualibet parte diœcesis, disc 4. num. 5.
Et subditi tenentur ad illud accedere, n. 4. ibidem.
Vicarium Capitularem sistere potest syndicatui, non autem Generalem, disc. 31. num. 21.
Vicarium particularem in parte diœcesis, quando teneatur deputare, disc 4. num. 6.
Vicarium generalem, an & quando deputare teneatur, num. 8. ibid.
Vicinior loca nullius visitandi jus quando habeat, disc. 5. num. 22.
Qui dicatur ad effectum exequendi literas Apostolicas viciniori directas, disc. 14. nu 16.

Episcopi

Clericorum immunitate in defendenda quomodo se gerere debeant, disc. 25. n. 20
Duo ejusdem Ecclesiæ esse possunt, & quomodo, disc. 14. num. 21.
Limina Apostolorum, quando visitare teneantur, disc. 25. num. 2.
Majestatem dignitatis rueti debent, & sæcularibus indecens obsequium non præbere, disc. 20. num 1.
Modestè vivere debent, atque frugali mensa, & moderata suppellectili uti, disc. 42. num. 1.
Prædicationis munus explicare debent, & quomodo hodiè adimpleant, disc. 3. nu. 1. 2. & seqq.
Vid. Concionati, Concionator.
Primæ tonsuræ in collatione, quomodo se regulare debeant, disc. 42. num 38.
Qualificati in Germania, & quandoque in Italia, & Hispanijs solent habere alios Episcopos pro adjutoribus, disc. 14. num. 23.
Theologi quod sint, vel potius Canonistæ, an magis expediat, disc 2. num. 6.
Thronum, seu baldacchinum pretiosum, an retinere possint, disc. 41. num. 2.
Titulares ordines conferre non possunt, quia subditos non habent, neque familiares, & de ratione, disc 14 num. 19.
Alia *vid.* Metropolitanus, Ordinarius, Prælatus.

Equites, *Vid.* Milites. *Examen*

Concurrentium ad parochiales, quomodo sit faciendus, & de eorum approbatione disc. 32. num. 4. & 14.
Et an personæ, quæ non sint examinatores synodales interrogate possint nu. 13. ibid.
Examinatoribus à synodalibus fieri debet etiam ubi concursus non est necessarius disc. 32. n. 35.
Novum in Curia, an possit appellans ab irrationabili judicio Episcopi indicere prælectio nu. 24. ibidem.
Parochorum, vel Vicariorum approbatorum per con-

concursum, an possit denuò ab Episcopo fieri, disc. 32. num. 37.

Examinatores Synodales

Cathedralibus in unitis deputati pro una diœcesi non possunt intervenire in concursu parochialium alterius diœcesis, d. 32. num. 6.

Deputantur in synodo, disc. 30. num. 7. disc. 31. num 6.

Extra synodum cum consensu Capituli, an & quomodo ab Episcopo deputentur, disc. 30. num. 8. disc. 32. num. 7.

Gratuitò omninò munus suum explere debent; & quando secùs factum reputetur simonia, disc. 32. num. 16.

Idoneum approbare renentur, non autem pronunciare dignorem. ibid. num. 15.

Juramentum præstare debent, & an requiratur in quolibet concursu, disc. 32. num. 8

Tres, & non minus intervenire debent, ibid. nu. 6.

Vota collegialiter proferent congregati in uno loco, disc. 32. num. 9.

Et quomodo computentur, ibidem nu. 10.

Votorum si fuerint in paritate Ordinarius eam dirimere potest, sed adhæsio faciendæ est in ipso actu, disc. 32 num. 11

Alia *vid.* Concursus, Ordinarius.

Excommunicati

Insordescentes, an & quomodo puniendi sint, disc. 43. num 28.

Ratione officij, vel quod sint de universitate, an solvantur si desinant esse de illo corpore, & quid de alijs censuris, ibidem num. 22.

Excommunicatio

Delictum exigit, disc. 43. num 21.

Proferri de facili non debet, nisi in subsidium, ibid. num. 1.

Violentam ob manuum injectionem in clericum, ecclesiasticæ immunitatis ob violationem, ob duella, ob usurpationem bonorum Ecclesiæ, & similia contenta in Bulla cœnæ ipso jure incurritur, disc 43. num. 6.

Universitates contra, ac Capitula, & similia corpora ficta fulminari non potest, num. 10. ibid.

Bene tamen interdictum contra universitatem, & excommunicatio contra aliquos particulares, disc. 43 num. 23.

Usurpantes bona Ecclesiæ comprehendens, de quibus intelligatur, ibidem num. 8. *Vid.* Usurpantes.

Alia *vid.* Censuræ, Interdictum, Suspensio.

Executor

Apostolicarum litterarum debet esse in dignitate ecclesiastica constitutus, disc. 46 num. 1. & 5.

Capitulum sede vacante non est, quia dirigantur vicinori, d sc 31. num. 36.

Et quid de literis Episcopo directis, nu. 37. ibidem

Ultimarum voluntarum, an possit esse religiosus, & quando censeatur deputatus ad proprium commodum, disc. 34. nu. 19.

Exemptio

Claustram monialium in concernentibus non capitulatur, disc. 36. num. 5.

Vid. Monasteria monialium.

Concursum citra parochialium, vel approbationem ad eas non prodest, & de ratione, d sc. 32. num. 36.

Congruæ pro Vicario parochialis in taxatione non potest opponi Ordinario, disc. 9 nu. 14.

Curam in concernentibus quare non suffragetur, disc. 35. num. 9.

Non præsumitur, sed est probanda, disc. 44. n. 4.

Alia *vid.* Regulares.

Expectativa vid. Gratiæ.

Expensa vid. Alimenta.

F

Fabrica S. Petri

DE ejus facultatibus circa commutationem ultimarum voluntatum, & quando faciant cessare potestatem Ordinarij, disc. 21. n. 1. & 3.

Vid. Commutatio.

Fama

Articulari debet separatim in probatione immemorabilis, disc. 21. num. 12.

Familiaris

Cardinalis, quando quis dicatur ad effectum reservationis, disc. 14. num. 12.

Episcopi titularis ab eo ordinari non potest, ibid. num. 19.

Triennalis Episcopi, licet non subditus potest ab eo ordinari; Sed quando dicatur vere talis, disc. 14. num. 11.

Festivitates

Fieri non possunt ad æmulationem alterius Ecclesiæ, disc. 3. num 12.

Fesulanus Episcopus

Jurisdictionem in suos subditos exercet in Civitate

te Florentiæ, disc. 6. num. 13.

Feuda

Dari in dotem prohibere potest Princeps, disc. 26. num. 39.

Dignitatis sunt individua, & tamen exercitium jurisdictionis potest esse divisum, sicut & fructus, disc. 8. num 9.

Feudatarius

Patrimonium duplex habet, & duplicem hæredem, disc. 41. num. 4.

Fidei commissum

Religioso professo religionis non incapacis, an possit deferri, disc. 34. num. 20.

Stare an possit in suspenso pro expectanda habilitate, vel quoad superest spes personæ prædilectæ, disc. 20. num. 16.

Filius Familias

Clericus circa factionem testamenti, & usumfructum bonorum, ut privilegio gaudeat debet habere requisita Tridentini, disc. 24. num. 33. & 34.

Matrimonium contrahere potest sine Patris consensu, disc. 26 num. 35.

Et an possit hoc casu exhæredari, vel filia dote privari, & quid si sit aliundè provisa nu. 35. & 36. ibidem.

Filius

Beneficium quod Pater possedit obtinere non potest, & de ratione, disc. 49. num 1.

In eadem Ecclesia, in qua Pater obtinet habere, an possit, ibid. num. 3.

Vid. Illegitimus, Pater.

Fori Electio,

Vid. Electio fori.

Fori Privilegio

Clerici in minoribus, ut gaudeant quænam requisita habere debeant, disc. 24 num. 11.

Et quis debeat de eis cognoscere, ibid nu. 19. & 46.

Clericus beneficium habens, quando gaudeat, & quale esse debeat beneficium simplex, an servitorium, vel residentiale, disc. 24. n. 12. & 13.

Et quid de Cappellanijs, Coadjutorijs, vel fratantijs, ibid. num. 15.

Atque num pensio beneficio æquipolleat, disc. 24. num. 14.

Declara conclusionem, ut non sufficiat titulus, sed requiratur possessio, disc. 24. num. 16.

Et an sufficiat possessio si titulus detegatur illegitimus, num. 17. ibid.

Conjugatus clericus, an & quando gaudeat disc. 24. num. 44. *Vid.* Clericus conjugatus.

Contiovertsus si fuerit clericatus ad dictum effectum quomodo sit probandus, ibidem, nu. 47. & 48.

Judices ecclesiastici, & sæculares in hac materia quomodo se gerere debeant, disc. 24. num. 18. & 20.

Privandus non est clericus ex quo per modicum tempus sine habitu incesserit, n. 32. ibid.

Et è contra excusatur laicus illum apprehendens sine habitu, si statim eum restituat, disc. 24. num. 32.

Reassumens habitum, & requisita adimplens gaudebit, disc. 24. num. 35.

Etiam quod reassumptio fiat propria authoritate, non obstante Episcopi inhibitione, ibidem num. 36. *Vid.* Reassumptio.

Servitium in divinis, ut gaudeat, quomodo clericus præstare debeat, disc. 24. nu. 27. & 29. *Vid* Servitium.

Tonsuræ requisitum ad dictum effectum quale esse debeat, & quomodo diversimodè observetur, ibid. num. 25 & 26.

Vestes, ut gaudeat, quales gerere debeat, disc. 24. num. 21. & seqq.

Et an semper sint gestandæ, num. 31. ibidem.

Fratantia

Beneficij loco, an habeantur, ut clericus in minoribus sine alijs requisitis gaudeat privilegio fori, disc. 24. num. 15.

Fructus

Acquirit beneficiatus residens verè, vel fictè, quamvis non serviat, disc. 15. num 2. & 11.

Anticipatè exigere non potest beneficiatus, disc. 47. num. 1.

Ecclesiæ sede vacante acquiri per Capitulum, an possit consuetudine induci, disc. 31. n. 8.

Inexactos non transmittit beneficiatus ad hæredes, sed spectant ad Ecclesiam, vel Cametam respectivè, disc. 15 num. 13.

Testandi indultum non complectitur, sicuti neque fructus non commixtos, disc 42. nu. 7.

Prædecessoris hæres, Camera, & successor in beneficio quomodo dividant, disc. 47. num. 1.

Fundator

Conditiones juri contrarias potest apponere in limine fundationis juris patronatus, discurs. 10. num. 7.

Exemptionis à visitatione Ordinarij in fundatio-

ne loci pii conditionem apponere an possit, ibid num. 4. & 6.
Loci pii quoad vivit, non potest Ordinarius illum visitare, disc 10. num. 8.
Et quid si sit Communitas, quæ numquam moritur, ibid. num. 9.

G

Glossæ

COncilii Tridentini sunt prohibitæ, & quænam, ac de ratione, disc 1 num. 8.

Grammatica

Ad quid inserviat, & quomodo sit adhibenda in aliis scientiis, disc. 1. num. 8.
Schola ejus pro addiscenda lingua latina, quomodo præcipiatur per Tridentinum, disc. 8 num. 2. & 21.
Et quando non possit haberi Seminarium de modo opportuno faciendi dictam deputationem, & sustentandi magistros grammaticæ, & musicæ, ibid. n. 22. disc 25. num. 20.
Alia *vid.* Seminarium.

Gratiæ expectativæ

Concedi non solent post Tridentinum, disc. 45. num. 1.
Et quid de pensionibus eventualibus dictis num. 2. ibid *vid.* Pensiones, *vers.* Eventuales.
Putæ, an dicantur, vel conditionales, & an cessent per mortem Papæ, disc. 45, num. 4.

Græcus

Clericus ordinandus est ab Episcopo Græco, & & de ratione, disc. 14. num. 20.
In minoribus uxoratus gaudet, ut clericus conjugatus latinus, disc. 24 num. 45.
Ritus in aliquibus Regni, & Siciliæ partibus quare antiquitus servabatur, & hodie in aliquibus partibus retineatur, & quomodo fuerit introductus ritus latinus, disc. 8. num. 25 disc. 14. num. 20, & 21.

H

Habitus

RElegiosus, in qua ætate assumi possit, disc. 39. num. 6. disc. 40. num. 4.
Alia *vid.* Dimissio, Reassumptio, Vestes.

Hierosolymitana Religionis

Beneficia, an sint perpetua, vel manualia, disc. 13, num 12.
Contribuere non debent seminario, & de ratione, disc. 25, num. 9.
Et quando deberent, ibid. num 10.
Cum Cappellanis, vel militibus viventibus extra Commendarum septa potest jurisdictio exerceri absque licentia Ordinarii, disc. 6. num. 13.
Dignitates, & Commendæ quomodo, & quibus conferantur, & de requisitis eas obtinere volentium, disc. 13. num 10. disc. 25. num. 9.
Conferri possunt à Papa præveniendo M. Magistrum, disc. 13. num 10.
Non professis solent assignari aliquæ pensiones, vel beneficia de mensa commendarum, ibid. num. 11.

Hierosolymitani milites

Beneficiorum sæcularium sunt incapaces, disc. 13. num. 3.
Novitiatum continuum peragere debent, disc. 39. num. 9.
Nullitatem professionis ad opponendum post quinquennium quomodo admittantur, disc, 41. num 6. *Vid.* Professiones nullitas.
Patrimonialibus de bonis disponere an possint, & de licentia quam obtinent per M Magistrum de his disponendi, non autem de acquisitis, disc. 34, nu. 15.
Professionem in qua ætate emittant, disc 39 nu 7.
Proprium habere an possint, & de eo disponere, disc. 34 num. 13.
Et de ratione quare concedatur eis hic usus, num 14. ibid.

Homicidium

Beneficii assequendi incapacitatem induxit, nisi adsit dispensatio, disc. 12. num. 4.
Et quid si adsit tantùm diffamatio delicti, num. 9. ibid.
Vel sententia absolutoria ex defectu probationum, disc. 12. num. 10.
Vid. Dispensatio, Irregularitas.
Pensionis assequendæ, vel assecutæ incapacitatem non causat, disc. 12. num 5.
Privationem beneficii, an & quando importet, ibid. num. 6.
Et quod debeat contineri in sententia, ibid.
Et quid in sententia contumaciali, d. 12. n. 7.
Voluntarium irregularitatem causat, disc. 12, n. 10
Vid. Irregularitas.

Hospitalia

Contribuere seminario an & quando teneantur, disc. 25. num. 8.
Ministros omnia Sacramenta infirmis ministrantes, quænam retineant, disc 26. n. 17.
Rationes administratorum illorum an possit exigere Ordinarius, non obstante, quòd ex lege funda-

fundationis sint à visitatione exempta, disc. 10. num. 4.

Sæcularium sub administratione existentia, vel sub regia protectione, an subjacent visitationi Ordinarii, disc. 5. num. 17 disc. 10, num. 1, & 2.

Et an possit Ordinarius exigere procurationem, disc. 10. n. 2.

Quid si obstet lex fundationis. & de ejus interpretatione, disc. 10, num. 4. & 6.

Aut Fundator vivat, num. 8, ibid.

Vel sit persona ficta, quæ numquam moritur, ut Communitas, ibid. num. 9.

Vid. Ordinarius. Visitare.

I

Illegitimus

Clerici beneficium in ea Ecclesia in qua Pater obtinuerit, habere non potest, disc. 49. nu. 1.

Pensiones habere non potest super beneficiis per patrem obtentis, ibid.

Dispensari potest ab Episcopo ad ordines minores, non autem ad majores, disc. 14. num. 25.

Incapax est beneficiorum, disc. 49. num. 1.

Immemorabilis

Actus continentes prorestationem an debeat ex probatione deduci, disc. 11. num. 15.

Constare non debet de initio, ibid. nu. 16.

Litis tempus à probatione subducitur, & quod non arrenditur lis calumniosa, disc. 11. num. 14.

Privilegij, seù tituli ex productione quando destruatur, ibid. num 16.

Probanda an & quomodo sit præsertim in materia jurispatronatus potentium, disc. 11. num. 12.

Quanta debeat esse ætas testium, ibid.

Et an requiratur quod deponant audivisse à majoribus, qui à majoribus audiverunt, ibid.

Prorestationi contraria facto non interrumpitur, disc. 11. num. 15.

Scripturis an & quomodo probari possit, disc. 11. num. 17.

Testibus vassallis, vel civibus an probetur in materia jurispatronatus, ibid. num. 13.

Immunitate

Personali, an & quando clericus gaudeat, *vid.* Fori privilegio.

Reales clerici pro mercatura gaudent, disc. 19. n. 7.

Item clerici carentes requisitis, discur. 24. num. 33. & 34.

Immunitatis

In causis Metropolitanus non potest se ingetere, disc. 30. num. 3. disc. 33. num. 26.

Materia recensetur remiss. disc. 50 num. 1.

Impedimenta

Vid. Matrimonii impedimenta.

Incerta Emolumenta

In fructu quando veniant, & computentur incongrua Vicarii parochialis, disc. 9. num. 8.

In valore non computantur, disc. 11. num. 14.

Fallit si agatur de regulanda Ecclesiæ dote in jurepatronatus ex privilegio, ibid.

Incompatibilitas

Obtinendi residentiale beneficium non causatur ex possessione beneficii residentialis causativæ, disc. 4. n. 13.

Indultum

Conferendi reservata non extenditur ad facultatem unienda, disc. 8 num. 14.

Prælato concessum faciendi uniones pro reparatione, vel constructione Ecclesiarum, an transeat ad successorem, ibid num. 21.

Religioso concessum retinendi, & administrandi bona, quomodo sit intelligendum, disc. 34. num. 17.

Testandi clericis non suffragatur pro fructibus inexactis, vel commixtis, disc. 42. num. 7.

Episcopo non residenti an suffragetur, disc. 4. num. 10.

Testandi sine solemnitatibus juris, an & quando operetur, disc. 42. num. 9

Transferendi pensiones an impediatur per pensionis eventualis reservationem, disc. 45. num. 3.

Infirmus

Canonicus quotidianas distributiones an & quando lucretur, disc. 15. n. 4

Insignia

Sculpta, vel depicta ex antiquo denotant juspatronatus, disc. 11. num. 11.

Inserdescentia

In censuris quomodo punienda, disc. 43. num. 9.

Instantia

Biennio de jure civili durat, quo elapso instauratur per Principem, disc. 33. n. 27.

Perpetua est de Jure Canonico servando in Tribunalibus, & Statu Ecclesiasticis, ibid. nu. 28.

Institutio in Iurepatronatus

Curam animarum in beneficio habente facienda est ab eo, ad quem spectat ex fundatione, vel privilegio, licèt approbatio Rectoris pertineat ad Ordinarium, disc. 11 num. 29.

Diffamato de homicidio neganda est, disc. 12. num. 9.

Diffamato de homicidio neganda est, disc. 12. num. 9.
Episcopali sede vacante pertinet ad Capitulum, seu Vicarium capitulatem, disc. 11. nu. 30. disc. 31. num. 35.
Facienda à quo sit regulariter, disc. 11, num. 27.
Necessaria quare sit, recensentur rationes, ibid. num. 28.
Personis à laicis fieri non potest, & quid accedente indulto Sedis Apostolicæ, disc. 11. nu. 28.
Priusquam fiat, quænam præmittenda sint ab Ordinario, ibid.
Alia, *vid.* Juspatronatus.

Interdictum

Contra Capitula, Collegia, Universitates, & similia proferri solet, & quomodo sit procedendum, disc. 43. num. 20. & 23.
Afficit singulos non jure singulari, sed tanquam membra illius corporis, ibid num. 22
Ligat etiam innocentes, disc. 43. n. 21
Alia *vid* Censuræ Declaratoriæ. Excommunicatio.

Interstitia

Ordinum in collatione, quomodo sint servanda, & quando possit Episcopus dispensare, disc 14, num. 29
Vid. Ordines.

In vestimentum

Pro missis perpetuis an & quomodo sit faciendum, disc. 11, num. 9. *vid.* Missæ.

Investitura

De investituris præventivis, seu abusivis, disc. 45. num. 5.

Irregularitas

Dispensari quando, & quomodo soleat per Papam, disc. 12. num. 2.
Dubium quando est an fuerit incursa. quomodo soleat declarari per S. C. Concilii, ibidem num. 4.
Incurritur à malè promoto ministrante in ordine, disc. 14. num. 42.
Occulta dispensatur à S. Pœnitentiaria, disc. 12. num. 1, & 12.
Voluntario ex homicidio non potest dispensari per Episcopum, sed tantùm ex casuali, vel ob defensionem, disc. 12. num. 12.
Intellige in dispensatione ex casuali quoad ordines minores, & beneficia simplicia tantùm, ibid.
Et an possit ab Episcopo concedi hæc dispensatio proprio subdito in aliena diœcesi, disc. 12. num. 13.
Alia, *vid.* Dispensatio.

Judex

Controversias legales in judicando quomodo decidere debeat, disc. 16, nu. 14.
Laicus non potest cognoscere de clericatu, & aliis requisitis pro fori privilegio. disc. 24, num. 19, & 46.
Gerere quomodo se debeat in hac materia, ibid. num. 20.
Legista sine Canonibus imperfectus est, sed Canonista sine legibus nihil valet, disc. 31. num. 16.

Judices Synodales

Deputatur in synodo, & ad quem effectum, disc. 46. num. 1. & 5.
Deputati in synodo si motiantur quomodo deputandi extrà synodum, ibidem n. 2. & 3.
Et de cautela hoc casu adhibenda, disc. 46. num. 4.
Doctores licèt non sint, reputantur idonei ad judicandum, disc. 46 nu 7.
Reputantur constituti in dignitate, dum Sedes Apostolica eis causas delegat, ibid. num. 5.

Juramentum.

Examinatores synodales præstare debent, & an requiratur in quocumque concursu, disc. 32. num. 8.

Jurisdictio

Competens in personas exerceri potest in alieno territorio. disc. 6. num 13.
Divisa esse potest in exercitio, licèt feudum, cui adhæret, sit individuum, disc. 8. num. 9.
Episcopalis habitualiter est penes Episcopum, & Capitulum, & in quibus casibus in utriusque sit exercitium, disc. 31 num. 1 & 2.
Præterita quamvis cessata induxit potentiam in materia juris patronatus, disc 11. nu. 4.
Sede Episcopali vacante de jure competit Capitulo, & de ratione, disc. 31. num. 1.
Et quando etiam sede plena, ibidem num. 2, Alia, *vid.* Capitulum. Vicarius Capitularis
Territorio in alieno ab Episcopo an possit exerceri, disc. 6. num. 10. & seqq.
Turbata si fuerit per exemptos, Ordinarius potest illos coërcere, disc. 43. nu. 7.

Jus

Canonicum authenticum quale sit, disc. 28. num 9.

Civile ante inventionem totius corporis erat penè ignotum, ibid. n. 8.
Alia *Vid* Doctores. Judex.

Iuspatronatus

Ecclesiæ ex denominatione arguitur, disc. 11. num. 11.
Individuum est, sed ejus exercitium potest esse divisum, d 8. n. 9.
Insignium ex existentia donatur, disc. 11. n 11.
Ex justitia potius, quàm ex gratia quando dicatur, disc. 11. n. 34.
Patronus amittit, dum se ingerit in administratione bonorum, vel fructuum Ecclesiæ, ibid. num. 32.
Privatorum in aliquo non est immutatum per Tridentinum, quod procedit in jurepatronatus potentium, disc. 11, n. 2.
Signis, ex quibus probentur, ibid. n. 11.
Ex Privilegio an & quando cadat sub revocatonis Concilii, Innocentii VIII. & Hadriani VI. & quid si sit admixta causa onerosa, & an debeat præponderare, disc. 11. n. 33.
Reservatorius sub regulis, & affectionibus Apostolicis, an & quando veniat, ibid.
Provisionibus ex Apostolicis quando immutetur, disc. 11, n. 21
Sacerdotalem qualitatem si requirat in præsentando de facto personarum generet, de quo tempore illa adesse debeat, disc. 20, num. 15, & 16.
Sententia illius canonizatoria absque actis an probetur, disc. 11. num. 22.

Iuspatronatus Potentium

Beneficijs in omnibus alicujus Ecclesiæ si prætendatur, an probatio quoad aliqua sufficiat in omnibus, disc. 11. num 24.
Et quod non suffragetur, si prætendatur in omnibus Ecclesijs alicujus loci, seù ditionis, & de ratione num. 25. ibid m.
Controversum si fuerit inter Compatronos non subjacet rigorotæ formæ concilianı discurs. 11. num. 26.
Disposita circa illud per Tridentinum non comprehendit Reges, & alios Principes, & de quibus Principibus intelligatur ibid. num. 5.
Formæ concilianı, quando propriè subjaceat, disc. 11. num. 10. & 12.
Fundatione, vel ex dotatione justificatum non subjacet dispositioni concilianı, ibid. num. 9.
Et quod probandæ sint per scripturas, & quomodo admittantur testes, & alia adminicula, d sc. 11 num. 9. & 10.
Immemorabilis justificationem requirit, & quomodo verificanda sit ibid. num. 12.
Et an ad eam probandam admittantur testes vassalli, vel cives, & quid si mixtos sint admixti Clerici, disc. 1. num. 13.
Vid Immemorabilis.
Origo in discernendo attenditur, non autem status præsens ibid n. 6
Præsentationes plures requirit, ac effectum sortitas per 50. annos, & quomodo justificentur, disc. 11. num. 18. *Vid.* Præsentationes.
Signa juris patronatus privatorum in probando desiderium, disc. 11. num. 10. Et de his signis ibid. num. 11.
Alia, *Vid.* Potentes Potentia.

L.

Laici.

VEstes clericales deferre prohiberi possunt ab Episcopo, & quid de toga, disc. 24. num. 24. *Vid* Toga. Vestes alia *Vid.* Judex.

Lateranensis Basilicæ

Ecclesiæ, & loca pia fundata in solo, an gaudeant exemptione à visitatione Ordinatij, disc. 10. num. 10.

Lauretana Domus

Protector an, & quomodo jurisdictionem exerceat in Lauretana, & Recanaten. Diœcesi, disc. 6. num. 13.

Lectio Theologiæ

In Cathedralibus, quomodo practicari debeat, distinguitur, disc. 2. num 5. & 19.
Confessarijs à sæculatibus audienda an sit, & an cogi possint, distinguitur inter possidentes beneficia servitoria, vel residentialia, aut participantes de massa, & clericos simplices, disc. 2. num. 10. 14. 15. & 16.
Parochi, & Vicarij Parochialium etiam regulates cogi possunt ad interessendum in ea, disc. 2. num. 8. & 9.
Regulates Confessarij an cogi possint ad interveniendum, si in eorum domibus adsit similis lectio, ibid. num. 12.
Vacante præbenda theologali, à quo sit explicanda, disc 2. numero. 19. Alia *Vid.* Præbenda theologalis.

Legata

Ecclesiæ alicujus Clericis sæcularibus, seù regularibus facta pro missis, & anniversarijs, an ij translati ad aliam Ecclesiam secum ferant dicta legata, vel remaneant in prima Ecclesia, disc. 17. num. 4.

Et in specie Monasterij Monialium, ibid, num. 5.

Ac Congregationis, vel Collegij, seu Nationis, disc. 17. nu. 6.

Monasterio, vel Conventu suppresso, ad quem spectent, ibidem num 7.

Religioso facta sub lege, ut non quærantur Religioni, quomodo sustineantur, disc. 34. nu. 18.

Legati

Extraordinarij ad Reges, vel Principes, & Ordinarij Provinciarum, in quo differant, disc. 33. num. 21.

Facultates quales habeant, ibid.

Primæ instantiæ causas non cognoscunt, disc. 33. num. 19.

Fallit accedente negligentia Ordinarij ibid. num. 19.

Item si appelletur à denegata justitia, disc. 33. num. 20.

Legitima.

Respuit omne gravamen, disc. 26. nu. 37. & 38.

Liber

Parochi non est de essentia matrimonij, disc. 26. num. 5.

Licentia

Concessa ad unum finem non operatur ad alium, disc. 26. num. 25.

Matrimonio ad assistendum, quando concedatur per Parochum, vel Ordinarium,

Vid. Matrimonium, Matrimonio.

Religioso concessa retinendi, & administrandi bona, quomodo sit intelligenda, disc. 34. nu. 17.

Licentiati

In Hispania sunt veluti Doctores aliarum partium, disc. 31. num. 12.

Propriè, & de quibus loquitur Tridentinum, quod possint eligi Vicarij Capitulares, qui propriè dicantur, ibid.

Lis

Calumniosa non attenditur, neque subducitur tempus illius in probatione immemorabilis, disc. 11. num. 14.

Litteratura

Majoribus pro ordinibus, qualis esse debeat, disc. 14. num. 18.

Minores ad ordines, & primam tonsuram qualis requiratur, ibid. num. 25.

Litteræ Apostolicæ

Episcopali Sede vacante non distinguntur Capitulo, sed Episcopo vicinori, disc. 31. num. 30.

Episcopo directæ, eo mortuo an possint exequi per Capitulum, num 37. ibid

Litteræ Dimissoriæ les

Vid. Dimissorias.

* *Loca Pia*

Administrata per Laicos, an, & quando possint visitari per Ordinarium, vel rationes exigi. *Vid.* Hospitalia Lateranensis Basil. cæ. Ordinarius. Visitare.

Contribuere an teneatur pro sustentatione Seminarij, disc. 25. num. 12.

Existentia in Regularium Ecclesiis an visitari possint ab Ordinario, disc. 10. num. 11.

Ludi

Quinam Clericis sint prohibiti, disc. 19. n. 3.

Et de Ludo dicto *Ombre*, ibid.

M

Mandatum

Matrimonium ad contrahendum debet esse speciale cum certa persona disc. 16. nu. 32.

Et non debet esse revocatum de tempore matrimonij, ibid. num. 31.

Matrimonium

Cogi ad contrahendum quomodo possint sponsi, disc 26. num. 14. disc. 27 num. 12.

Contrahentes quomodo sufficiat explicare consensum, disc. 26 num. 78.

Existentes in hospitalibus contrahere debent, coram proprio Parocho, qui non est Cappellanus Hospitalis, ibid. num. 17.

Filius familias, absque Patris consensu contrahere potest, disc. 26. num. 35.

Et an Pater dissentiens possit filium exhæredare, vel filiæ dotem negare, & quid si sit aliundè provisa, ibid. nu. 35. & 36.

Invalidè contractum obligat in ratione sponsaliorum, disc. 26. num 14.

Et excusat a pœna raptus, disc. 28. nu. 15.

Milites num contrahere possint coram Cappellano exercitus, & quid in tempore, quo sunt in quarterijs, disc. 24. num. 16.

Nutu

Digitized by Google

Nutu, & signis contrahi potest, ibid num. 28.
Parochi de licentia contrahi potest coram quocumque Presbytero, disc. 26. num. 18.
Idem de licentia Ordinarij, vel Vicarij generalis, aut Capitularis, num. 19. ibid.
Præsumptum sublatum fuit per Tridentinum, quod ubi non fuit receptum viget disc. 26. n. 8.
Probari quomodo possit ibid. num. 6.
Procuratore mediante, quomodo contrahendum sit, disc. 26. num. 29.
Requiritur mandatum speciale, n. 32. ibid.
Revocatum, si fuerit mandatum, etiam clandestinè actus corruit, disc. 26. n. 31.
Et an Procuratot possit esse etiam testis, ibid num. 30.
In Radice revalidatur per dispensationem ad effectum legitimationis prolis. & quid in præjudicium tertij, disc. 27. num. 14.
Raptorem inter, & raptam prohibitum est, disc. 28. num. 1.
Vid. Raptus.
Ratum, & non consumatum usque ad quem gradum causet impedimentum publicæ honestatis, disc. 27. num. 10.
Dissolvi potest à Papa, & quando hæc dispensatio concedatur. num. 16. ibidem.
Status liberi contrahentium inquisitionem requirit, sed non de fama, disc. 26. num. 7.
Vicario coram Parochi, vel Subcurato contrahi potest, nec requiritur licentia specialis, disc. 26. num. 18.

Matrimonij

Renunciationes, & liber Parochi, vel defectio in eo non sunt de forma, disc. 26. num. 5. *Vid.* Denunciationes.
Dissolutio ob viri impotentiam an, & quando fiat, disc. 27. num. 17.
Forma nova introducta per Tridentinum super ejus celebratione recensetur, disc. 26. num. 1.
Præcisa, in quo consistat cujus omissio causet nullitatem, num. 4. ibid. Et an possit impleri per æquipollens, num 9 ibid.
Receptum, ubi non est Tridentinum, non procedit, disc. 26. num. 8.
Interrogationis, & benedictionis solemnitas non est necessaria ad validitatem, disc. 26. nu. 27.
Libertas non impeditur ex prohibitione, quod bona non alienentur in forenses etiam ex causa dotis, vel quod feuda non dentur in dotem ibid. num. 39.
Libertatem Principum sæcularium leges impedire non possunt, & quænam verè impediant, disc. 26. num. 39.
Libertati non adversantur conditiones adjectæ in dispositione per viam lucri, non autem per viam pœnæ, ibid. num. 37.
Et de alijs conditionibus, quæ non repugnant, disc. 26. num. 38.
Parochi interventus est de forma præcisa, cujus omissio viriat matrimonium, & de ratione, disc. 26. num. 4. & 24 Sed non requiritur ejus consensus ib d. num. 27.
Declara, quod sufficiat si sit Parochus, vel viri, vel mulieris, disc. 26. num. 10.
De Parochia ad hunc effectum, quando per habitationem, quis fiat ib d. nu. 10. 11. & 12.
Et quid si mutetur affectatè domicilium, disc. 26. num. 16
Sequestrum puellæ, quando libertatem impediat, & non possit fieri à laicis ibid. num. 40.

Matrimonij Impedimenta

Publica dispensantur a Dataria, occulta verò à Pœnitentia, disc. 27. num. 3. & seqq Et quomodo, disc 27. num. 13.
Publicæ honestatis impedimentum non oritur, ex sponsalibus invalidis, disc. 27. num. 8.
Non excedit primum gradum ibid. n. 9.
Matrimonio ex rato usque ad quem gradum extendatur, disc. 27. num. 10.
Tridentinum quid disposuerit circa ea ibid. nu. 1. & 2. *Vid* Dispensatio.

Matrimonio

Archipresbyter Cathedralis assistere an possit in universa Diœcesi, disc. 26. num. 21,
Consensum simulatè si det unus ex contrahentibus revalidabitur matrimonium, absque alia solemnitate, ibid. num. 34.
Licentia ad assistendum concessa Præsbytero per Parochum, vel Ordinarium sine expressione nominum, an valeat, disc. 26. n. 22. Et quid si nomina sint expressa, sed sit variatum in cognomine, ibid. n. 23 & seqq.
Concessa ab Ordinario stante verificatione status liberi Parocho, de cujus Parochia non sunt contrahentes, sub prætextu, quod essent, an suffragatur ad validitatem, discursus 26. num. 25.
Licentiam ad assistendum an possint concedere Vicarius, seù substitutus Parochi alteri Presbytero, ibid. num. 26

Digitized by Google

Vagantes, quomodo conjungantur, & de diligentijs adhibendis, disc. 19. num. 1.

Et quisnam sit eorum Parochus, n. 2. ibid.

Vicarius Generalis, vel Capitularis, si non sit Sacerdos, non potest assistere, licet possit concedere licentiam simplici Presbytero, disc. 26. num. 20.

Alia *Vid.* Consensus Parochus. Raptus. Sponsalia.

Medici

Pestis tempore cogi possunt ad medendum, disc. 2. num. 16.

Mendicantes

Concilium ante Tridentinum circa capaciratem bonorum, quomodo vivebant, disc. 35 nu. 8. & quomodo post num. 9. & 10 ibid.

Distinguuntur in veros, & privilegiaros, disc. 35. n. 8. Originatiè quinam sint, & de alijs aggregaris, ibid. n. 6. Alia *Vid.* Monachi, Regulares.

Mercatura

Clericis est prohibita, & de qua intelligatur, disc. 19. num. 4.

Et quæsita ex ea Camera aufert, licet interea benè acquirat, & de abusu Commissariorum, ibid. n. 5. & 7.

Cambij contractum an comprehendat, disc. 19. num 6.

Immunitate reali non gaudet Clericus in ijs, quæ mercaturam concernunt, disc. 19. num. 7.

Notariatus ex exercitio prohibito an resultet in Clerico, disc. 22. num 15.

Pharmaca componere, vel aquavitam ex vino, an sit mercatura prohibita Clericis, ibid. n. 9.

Metropolitanus

Appellationes quando, & in quibus causis admittere possit, disc. 30 n 2. disc. 33. n. 25.

Immunitatem Ecclesiasticam in cohercentibus non recipit item in novis fundationibus Conventuum, disc. 30. n. 3. disc. 33. n. 26.

Concilium provinciale sine licentia S. C. convocare non potest, disc. 30. num 5.

Vid. Concilium provinciale.

In Italia quare habeat potestatem diminutam, ibid. n. 4.

Pontificalia in Provincia an, & quando invito Ordinario exercere possit, & crucem erectam habere, disc. 6. n. 4.

Provinciam in Italia visitare non potest sine Apostolica commissione, ibid.

Suspensum an possit declarare Suffraganeum, qui ejus subditum ad ordines promovit, disc. 14. num 4.

Vicarium Capitularem deputare potest, si per Capitulum non fuerit infra octo dies, vel malè deputatus, disc. 31. nu. 26.

Milites

A Beneficijs, & pensionibus, quare cadant, disc. 18. num. 8.

Matrimonium an contrahere possint coram Capellano exercitus, & quid si degant in quarterijs, disc. 26. num. 16.

Patrimonium duplex habent, & duplicem hæredem, disc. 42. nu. 4.

Voluntarij, & stipendiati, in quo differant, disc. 2. num. 16.

Milites seu Equites

Proprium an possidere possint, & de eo disponere, disc. 34. n. 13.

Sancti Stephani, Sancti Lazari, & similes non sunt verè Religiosi, & beneficiorum sæcularium sunt capaces, disc. 13. nu. 4. disc. 39. nu. 9.

Et quid ad effectum exemptionis à jurisdictione, & oneribus laicalibus, disc. 39 nu. 10.

Novitiatum formalem an peragere teneantur, nu. 9. ibid.

Alia *Vid* Hierosolymitani milites.

Minimi Religiosi

Professionem emittere non possunt ante annum 18. sed emissa non erit nulla, disc. 39. n. 7.

Minores Observantes

Bonorum sunt incapaces etiam in communi, disc. 35. n. 1. & 2.

Sed in illis de familia adest hodie aliqua relaxatio, & quomodo n. 11. ibid.

Domus, in quibus vivunt, & horti sunt sub dominio Sedis Apostolicæ, disc. 35. n. 12.

Pro Sacristia, fabrica, Infirmaria, & similibus, quomodo possint acceprare dispositiones, disc. 35. num. 13.

Missæ

Clericis sæcularibus, vel regularibus alicujus Ecclesiæ injunctæ, an transeant cum illis transeuntibus ad aliam Ecclesiam, vel remaneant: primæ, disc. 17. n. 4. & 5.

Monasterio suppresso, in qua Ecclesia sint celebrandæ, ibid. num. 7.

Monialium Monasterijs, quare libentiùs relinquantur, disc 17. n. 5.

Missarum

Onus adjectum beneficio an inducat qualitatem sacer-

Digitized by Google

sacerdotalem. disc. 20. num. 13. & 14.

Perpetuarum onus an, & quomodo sit acceptandum, & de investimentis faciendis, disc. 21. num. 9.

Reductio, à quibus hodie sit facienda, & quomodo concedatur, ibid. num. 8.

Et de differentia inter missas provenientes ex legatis, vel ex lege fundationis, disc. 21. n. 10.

Monachi

Quinam sint, & in quo differant à mendicantibus, disc. 35. num. 5. Alia *Vid.* Regulares. Religiosus.

Monasterium

Non accipere potest a novitio præter victum, & vestitum, disc. 40. num. 2.

Et quid de prandijs, & munusculis, & quando committatur simonia, ibidem. num. 13. & 14.

Seminarij loco cum contributione beneficiorum quandoque erigi solet illorum religiosorum qui literas docent, disc. 25. n. 6.

Suppressum si fuerit ad quem spectent bona, & onera, disc. 17. nu. 7.

Et an donationes resolvantur, ibid.

Monasterij

Bona unius, an & quando possint alteri monasterio applicari, disc. 35 n. 16.

Monasterio

Contribuere non tenentur, pro sustentatione seminarij, disc. 25. n. 3.

Et quando secus, ibidem num 24.

Quid si sint commendata, disc. 25 nu. 7.

Copioso numero religiosorum expedit esse provisa & dotata ratione, ibid. n 5 disc. 31. n. 16.

Fundanda quando sunt, quæ requisita sint necessaria, disc. 35 n 17.

Fundata non legitimè, ac non habentia præscriptum numerum religiosorum visitari possunt ab Ordinario, disc. 5. n. 11.

Italiæ universitatis more gubernantur, disc. 25. num. 3.

Majorem numerum religiosorum quàm vires supperant, non possunt recipere, disc 35. nu. 1.

Et de differentia in hoc circa monasteria, quæ fruuntur jure singulari, cum monasterijs constituentibus universitatem, ibid. n. 15.

Alia, *vid.* Religiosus. Regulares.

Monasterium Monialium

Succedit in juribus monialis delatis directè ac immediatè, disc 34. num. 11.

Superior ingredi non potest causa eligendi Abbatissam, disc. 37. num. 14.

Translatum si fuerit de uno ad alium locum an legata cum onere missarum, vel anniversariorum secum trahat, disc. 17. n. 4. & 5.

Monasteria Monialium

Accedere, & alloqui moniales causat violationem clausuræ, disc. 36. nu. 7.

Adhiberi debet in ijs coercendis brachij sæcularis auxilium tanquam personæ potentis, n. 10. ibid.

Censuras quas incurrat ingrediens, disc. 36. n. 16.

Contribuere non tenentur pro sustentatione seminarij, & de ratione, disc. 25 nu. 3.

Exempta visitantur circa clausuram ab Ordinario, cui est commissa, disc. 5. n. 10.

Et in quo consistat ista clausuræ custodia, disc. 36. nu 8.

Licentiam pro accessu ad ea Ordinarius debet dare, disc. 36. num. 6. & de ratione. nu. 7. & 8.

Nova cum fundantur quomodo concedatur licentia, d. 35. nu. 18.

Numerum monialium præfinitum habent, & si quæ velit ultrà admitti debet afferre dotem dupli cætam, ibid. num. 14.

Puellæ ad ea introduci, gratia educationis, vel ex alia causa quomodo soleant, d. 36. n. 15.

Regulares adire non possunt sine licentia Ordinarij, cui hoc casu subjacent, d. 36. nu. 12. *vid.* Regulares, *vers* Monialium.

Sæcularis magistratus, vel deputati an jus habere possint circa custodiam clausuræ, discurs. 36. num. 14.

Visitari à pluribus expedit, disc. 5. n. 24.

Moniales

Abbatissam quomodo eligere debeant, disc. 37. num. 10. *vid.* Abbatissa

Dotem certam monasterio afferre debent, disc. 34. num. 6.

Et quando debeat esse duplicata, vel possit esse minor taxa, ibid. n 7. & 8. *vid.* Dos monialium.

Habitum induere non possunt ante annum 12. disc 38. n. 6. d. 40. nu. 4

Impropriè dicuntur oblatæ, & aliæ emittentes revocabilem professionem. d. 34. n. 12.

Et an reputentur personæ ecclesiasticæ, ibid.

Prandia solita, & munuscula an licitè recipiant ab ingredientibus religionem, disc. 40. nu. 13.

Digitized by Google

Propriè dicun ut emittentes tria ſubſtantialia vota in monaſterio, diſc. 34. n. 12.
Proprium habere non poſſunt in particulari, ibid. n. 2 & 11.
Supranumerariæ non admittuntur niſi cum dote duplicata, diſc. 35 nu 14.
Vitalitia habere poſſunt, de quibus diſponunt ſuo arbitrio, diſc. 14. n. 4.
Vitam communem ſervare debent, & quomodo ad id ſint cogendæ, n. 1. ibid.

Mulcta Pecuniaria

Applicandæ ſunt ab Epiſcopo pijs uſibus, diſc. 43. num. 1.
Exigi an poſſint pro abſolutione à cenſuris, & quomodo, & quibus ſint applicandæ, ibidem. num. 19.

N

Nazarenus Archiepiſcopus

CRucem, & mozzettam ubique defert, & de ratione, diſc. 6. num 5
Juriſdictionem habet in perſonas, quam exercet in oppido Barolitano, ibid. n. 13.

Neceſſitas

Qualis eſſe debeat adhoc ut unio non ſubjaceat regulæ revocatoriæ, diſc. 8. n 22

Negotiatio

Vid. Mercatura.

Notarij

Apoſtolici in aliquibus Principatibus non admittuntur in rebus laicalibus, diſc. 22. n. 3.
Clerico officium an ſit licitum diſtinguuntur plures caſus, ibidem nu. 4.
Et an dicatur illicita negotiatio, diſc 21. num. 5.
Penſionis Eccleſiaſticæ amiſſio an exinde reſulter, ibid. n. 4 & 5.
Examinandi ſunt ab Epiſcopo, & quare hoc hodiè ſit parum in uſu, diſc. 22. n. 1. & 7.
Et an poſſit allegari hic non uſus, ibidem. nnm. 7.
Laici non admittuntut in rebus Eccleſiaſticis, & quando ſecus, diſc. 22. num. 3.
Regulares ſecretarij dicti an poſſint examinari ab Epiſcopo, ibid. num 6.

Novitiatus

Continuus per annum eſſe debet ex diſpoſitione Tridentini, & quid de jure, diſc. 39. n. 4.
Corruptus per egreſſum vel deſertionem an & quando reputetur nu. 5. ibid.
Faciendus eſt per annum continuum à translato de una Religione ad aliam, & quid ſi ſit ejuſdem ordinis, & quomodo Papa diſpenſare ſoleat, diſc. 39. n. 8.
Militaribus in religionibus, an & quomodo ſit faciendus diſtinguitur, num. 9. ibid.
Ultra annum protrahi poteſt, diſc. 39. num. 6. diſc. 40 num. 4.

Novitius

Contractibus in correſpectivis, vel oneroſis formam conciliarem an ſervare teneatur, diſc. 40. num. 15.
Habitum in qua ætate ſuſcipere poſſit, diſc. 39. num. 6. diſc. 40. n. 4.
Monaſterio nihil tradere debet pro ingreſſu præter victum, & veſtitum, num. 2. ibid.
Et quid de prandijs, & ſolitis munuſculis, diſc. 40. n 15.
Simonia quando in hoc committatur, nu. 14 ibid
Renunciationem quando, & quomodo facere debeat, diſc. 40. num 8.

Nullius

Loca erigi quando deberent in Cathedralem, diſc. 16. num. 7.
Qualitas non præſumitur, & donec probetur per rem judicatam, vel tres conformes datur manutentio Epiſcopo in cauſis matrimonialibus, criminalibus, & concernentibus curam, diſc. 33. num. 40.
Et intra quam diœceſim locus præſumatur ſitus n. 41. ibid.
Alia, *vid* Prælatus inferior.

Nuncius Apoſtolicus

Brachium impertiri non poteſt cum ſpectet ad Diœceſanum, diſc. 4. num. 11.
Cauſas in prima inſtantia non agnoſcit, diſc. 33. num. 18.
Fallit accedente negligentia Ordinarij nu. 19. ibid.
Vel ſi appellatur à denegata juſtitia, nu. 20. ibidem.
Commiſſarius Generalis exemptorum an poſſit impedire juriſdictionem Ordinarij in regulares accedentes ad monaſteria monialium, diſc. 36. num 13.
De diverſis ſpeciebus Nuntiorum, & eorum facultatibus, diſc. 33. num. 22. & 23.

Nea-

Digitized by Google

Neapolis impropriè dicitur talis, & de ejus facultatibus, & ad quas causas extendantur, ibid. num. 23.

Cumulativam cum Ordinario an habeat, vel privativam, disc. 33. n. 23. *vers.* ac etiam.

Ultra suas facultates non potest in alias causis se ingerere, num. 24. ibid.

O

Oblata

MOniales non sunt, & an reputentur personæ ecclesiasticæ, & de Oblatis Turris speculorum, disc. 34, num. 12.

Oblationes

Devotis imaginibus factæ, an spectent ad Rectorem Eccl iæ. vel Parochum, disc. 18. nu 5.

Obligatio Cameralis

Electionis fori beneficium tribuit actori etiam non privilegiato, disc. 33, num. 14.

Observantia

Proxima est melior interpres legis, disc. 1. num 5.

Unita lapsui temporis facit præsumere solemnitatem, & causam, disc. 8 num. 13.

Alia, *vid.* Consuetudo, Immemorabilis.

Oleum sanctum

Consecrari debet ab Episcopo in Ecclesia Cathedrali, disc. 4 num. 4.

Consecratum per Episcopum duatum Ecclesiarum unitarum, quomodo sit distribuendum, disc. 7, num. 7.

Ordinarius

Approbate debet præsentatus ad beneficium patronatum, licè institutio spectet ad alium, disc. 11. num. 29.

Item præsentatos, seu nominatos ab Academiis, vel Universitatibus n m. 3 . ibidem.

Assistere an possit electioni Abbatissæ monasterii exempti, disc. 37. num. 15.

Beneficia r signata non potest conferre conjunctis suis vel Resignantis, alias erit suspensus à jure conferendi, disc 49. num 4

Capitulum dicitur sede vacante, disc. 5. num. 23. *vid.* Capitulum, Vicarius Capitularis.

Causas in prima instantia cognoscere debet, disc. 33. num. 1.

Et quis sit Ordinarius, de quo hîc loquitur Tridentinum, ibid num. 6. *vid.* Causæ.

Censuras in exemptos an declarare possit, disc. 43, num. 7.

Formidabiles quomodo reddat, ibid. num. 8, *Vid.* Censuræ.

Clausulam ingredi non potest pro eligenda Abbatissa, disc. 37. num. 14. *Vid.* Abbatissa.

Commutare ultimas voluntates an & quando valeat, disc. 21. num. 1. *vid.* Commutatio.

Concursus in materia quinam propriè dicatur, disc. 32. num. 29

Congruæ Vicarii parochialis in taxatione procedit exemptione non obstante, disc. 9, num. 14.

Consensum præstare debet in nova fundatione Conventus, disc. 35. num. 17.

Examinatorum synodalium votorum partitem dirimit, adhærendo uni parti in ipso actu collegiali, disc. 32. num. 11.

Exemptos cognoscit suam majestatem lædentes, vel jurisdictionem turbantes, disc 43 n m. 7.

Inferiores Ecclesias unite potest, & quando secus, disc 8. num 11. & 12.

Matrimonio assistendi licentiam potest concedere simplici sacerdoti, disc. 26. n 19.

Missarum reductiones non potest amplius facere, disc. 21, num. 8.

Morum circa correctionem procedit tanquam d legatus Sedis Apostolicæ, disc. 19. num. 8.

Negligens amittit cognitionem primæ instantiæ, disc. 33. num. 19.

Parochialium in concursu duas personas repræsentat, disc 32 num. 12.

Piorum locorum administratorum per laicos in visitatione, quomodo se gerere debeat, disc. 10, num. 8. & 12.

Præeligere potest unum ex approbatis ab examinatoribus synodalibus in concursu infra sex menses, disc. 32, num. 12.

Nec tenetur sequi majorem partem votorum, num. 25. ibid.

Etiam quòd approbatio resultaret ex adhæsione ipsius Ordinarii, disc. 32, n. 26.

Arbitrium in hoc quomodo regulare debeat, num. 17. ibid.

Præsumptio stat pro ipsius judicio, disc. 32, num. 11. *vid.* Prælectio. Concursus.

Prælatus inferior dicitur cum territorio separato, disc. 5, num. 21.

Publicas ad Processiones Regulares ad accedendum cogere potest, disc. 18. n. 2.

Rationes administratorum hospitalium, & locorum piorum gubernatorum per laicos, an & quando petere valeat, disc. 11. num. 4.

Digitized by Google

Regulares cognoscit extra claustra viventes, disc. 35. num. 3.

Monialium ad monasteria accedentes cognoscit, disc. 36. num. 12.

Et an hæc jurisdictio impediatur per Nuncium Apostolicum Commissarium generalem exemptorum, ibid. n. 13.

Vid. Regulares.

Requisita cognoscere debet in clerico volente gaudere fori privilegio, disc. 24, num. 9.

Vagantium parochus est in materia matrimonii, disc. 29. num. 2.

Visitandi omnes Ecclesias, & personas suæ diœcesis fundatam intentionem habet, disc. 5 num. 2. *vid.* Visitandi.

Usurpantes bona Ecclesiæ quomodo punire debeat, disc. 23. num. 3.

Et quid si sint exempti, ibid. num. 4.

Alia, *vide* Episcopus. Prælatus.

Ordines

Accidentaliter subdito Episcopus in Diœcesi conferre potest, & quando dicatur talis, disc. 14, num. 8 & seqq.

Aliena in diœcesi Episcopus conferre non potest, disc 6, num. 9.

Et quid si sit clericus ejusdem diœcesis, discurs. 14, num. 4.

Vel diversæ diœcesis, ibid. num. 5.

Subdito proprio an conferre possit, disc. 14, num. 6.

Et quid de prima tonsura, ibid. & disc. 6, num. 7.

Annexi beneficiis suscipiendi sunt intrà annum. disc. 20. num. 10.

Et annus computatur à die possessionis, ibid. num. 11.

Beneficii ratione subdito conferri possunt, & quale esse debeat beneficium, disc. 14, num. 13.

Clerico alienæ diœcesis non possunt conferri, disc. 6, num 15. disc. 14. num 7.

Diœcesis occupatæ ab infidelibus clerico à quonam Episcopo sint conferendi, disc. 14, num 14.

Domiciliario, an & quando conferri possint, ibid. num. 10.

Episcopus habens sedem fixam in aliena diœcesi an possit conferre ordines clericis illius diœcesis pro servitio suæ Ecclesiæ, ibid. num. 15.

Familiati triennali conferri possunt, & de aliis requisitis, disc. 14. num. 12.

Gratis conferri debent, & de fraudibus, quæ circa hoc committuntur, ibidem num. 30.

Græcis clericis conferendi sunt ab Episcopo Græco, disc. 14, num. 20.

Majores quam ætatem requirant, disc 14, nu. 27.

Et quam literaturam, ibid. n. 28.

Illegitimo vel irregulari dispensato ab Episcopo non possunt conferri, disc. 14, num. 27.

Plures eodem die conferri nequeunt, ibid. num. 29.

Minores quam ætatem requirant, & de literatura, & aliis requisitis, disc. 14. num. 26.

Criminosis non sunt conferendi, ibid.

Illegitimo, vel irregulari ab Episcopo dispensato quando conferendi, disc. 14. num 26.

Quonam tempore conferri debeant, disc. 14. num. 29.

Originatio civi domicilium tamen non habenti quando conferri possint, & quænam origo attendatur, disc. 14, num. 11.

Prælati inferioris sine territorio separato subditis conferendi sunt à Diœcesano, disc. 14. nu. 18.

Cum territorio separato subditis an sint conferendi à vicinior Episcopo, vel potius à quolibet antistite, cui literæ dirigantur, ibid.

Regularibus conferri possunt à quocunque Episcopo, cui literæ dirigantur, disc. 14, num. 18.

Sacri conferri non possunt sine titulo beneficii, vel patrimonii, disc. 14. num. 31.

Et qualis redditus esse debeat, ibid. num. 38.

Fallit in Regularibus, quibus conferuntur ad titulum religionis, & de quibus intelligatur, disc. 14, num. 40.

Vid. Beneficium. Cappellaniæ. Patrimonium. Pensio. Participationes.

Sequentes non sunt conferendi ei, qui non ministravit in antecedenti, disc. 14. num. 29.

Titularibus ab Episcopis conferri nequeunt etiam familiaribus. disc. 14, num. 19.

Vicinior Episcopus quisnam dicatur, cui breve Apostolicum dirigitur tempore Sedis vacantis, ibid. num. 16. *vid.* Alia.

Ordinum

Collatio est de gravioribus rebus, quæ sint in Ecclesia, disc. 21. n. 1.

Collationis supervaliditate nulla cadit dubitatio accedente licentia proprii Episcopi, ibid nu. 3.

Forma conferendorum diversa est in Ecclesia Græca & Latina, disc. 14. num 20.

Interstitia in collatione quomodo sint servanda, ibid. num. 29.

Et quando per Episcopum dispensentur, ibid

Alia, *vid.* Dimissorias Episcopus.

Originarius

Alicujus loci quando quis dicatur etiam ad effectum ordinum, & quænam origo attendatur, disc. 14. num 11.

P.

Papa

ABsoluram potestatem habet in beneficialibus, disc 8. num. 24

Cathedrales Ecclesias, solus unire potest, ibid. num. 10.

Conciliis generalibus derogare, & dispensare potest, disc. 1, n. 13. disc. 41, num. 1.

Et præsertim Tridentino, disc. 45, num. 1.

Hierosolymitanæ religionis beneficia, & dignitates conferre potest. non habentibus requisita, disc. 13, num. 10.

Matrimonium ratum, & non consummatum dissolvere potest, disc. 27. num. 1.

Mortuo pensiones eventuales per ipsum reservatæ, & nondum effectum sortitæ, an cessent, discurs. 45, num. 1.

Principatum duplicem habet, disc. 33. num. 5.

Subsidia dotalia relicta pluribus pauperibus puellis potest concedere alicui puellæ conjunctæ restationis. disc. 21, num. 7.

Ultimis voluntatibus in concernentibus Deum, & animam, solus in Orbe derogat, ibid. num. 6.

Alia *vid.* Princeps.

Parochialis Ecclesia

Dignioti omninò est conferenda. disc. 32. num. 8.

S. Joannis Major Neapolis memoratur, & de ejus amplitudine, & præeminentiis, disc. 16, num. 9.

Rectore defuncto regitur per Vicarium ab Ordinario deputandum usque ad novam provisionem, disc. 32. num. 2.

Reficienda, an sit à Parocho, vel populo, disc. 175, num. 4.

Parochiales Ecclesiæ

Collegiatarum figuram nonnullæ faciunt, quæ non sunt de facili dividendæ, disc. 16, num. 4.

Dismembratæ diversæ reputantur, & independentes, excepris quibusdam honorificis, disc. 16. num. 9.

Nisi aliter dictet consuetudo, vel lex divisionis, ibid.

Et de jure decimandi inter eas, discurs. 16, num. 10.

Patronatæ quomodo provideantur, si institutio non spectet ad Ordinarium, disc. 11, num. 30.

Populo excrescente an dividendæ sint, vel potius deputandi Vicarii, aut aliæ Ecclesiæ adjutrices, disc. 16, num. 1, & 2.

Dismembranda regulariter non sunt. si aliter consuli possit, & de ratione, ibid. num. 3.

Et de circumstantiis dissuadentibus dismembrationem, disc. 16. num 4.

Dividenda è contra quando sint, ibid. num. 5.

De controversiis ex hoc nascentibus, disc. 19, num. 9, & 10.

Providendæ quomodo sint, disc. 32, num. 1. & seqq.

Vid. Concursus, Examen, Examinatores synodales.

Sociativè unitæ esse solent in aliquibus partibus, & de ratione, disc. 8. n. 25.

Expedit illas dividere, ibid. num. 26.

Et de ratione, disc. 8, num 33.

Et quomodo sit facienda hæc divisio, ibid. num. 36. & 37.

Et quod inspiciendum erit, an fuerint æquè parochiales ab initio, vel altera eorum filialis, disc. 8. num. 37.

Unitæ provideri debent de Vicario cum assignatione congruæ, disc 9, num. 1.

Parochus

Vagantium pro forma matrimonii est Ordinarius, disc. 29, num. 2.

Parochi

Proprii præsentia ad validitatem matrimonii requiritur, & de ratione, disc. 26, num. 4, & 24.

Et quis dicatur ad hunc effectum proprius, ibid. num. 10. & seqq.

Et quòd non requiratur Parochi interrogatio, imminò non refragetur dissensus, disc. 26. num. 27.

Substitutus, seu Vicarius, an possit concedere licentiam alteri Presbytero assistendi matrimonio, disc. 26, num. 26.

Assistere potest matrimoniis, num. 28. ibid.

Alia *vid.* Matrimonium per totum, *Vid.* Licentia.

Parocho

Illiterato an sit dandus Coadjutor, vel Vicarius, disc. 9. num. 15.

Oblationes an spectent factæ devotæ Imagini existenti intra limites parochiæ, disc. 18. num. 5.

Parochi

Lectioni Theologiæ ad interessendum cogi possunt, disc. 2. num. 8.

Etiam quòd sint provisi per concursum, ibid. num. 9.

Plures ejusdem Ecclesiæ dari non possunt, sed benè plures Vicarii, disc. 9. num. 5.

Prædicandi munus habent, & quomodo hodie illud adimpleant, disc. 2. num. 1. & 2.

Explere si velint per se ipsos, non potest Episcopus alium deputare, ibid. num. 2.

Provisi per concursum an possint ab Episcopo denuò examinari, & suspendi, disc. 32. num. 37.

Residere tenentur intrà fines parochiæ, imò propè parochialem, & quando secus, disc. 4. num. 11.

Idem dic de Vicariis perpetuis, quibus non beneficiato, cui cura est accessoriè unita residentia incumbit, ibid.

Sacerdotali in ordine constituti esse debent, disc. 20. num. 12. disc. 24 num. 5.

Vid. Ætas.

Participationis

De massa debitæ nationalibus ad titulum, an quis promoveri possit, disc. 14. num. 35.

Pater

Naturalis beneficium obtinere an possit in ea Ecclesia, in qua filius habet, disc. 49. num. 2.

Et quid de patre legitimo, nu. 3. ibid. *Vid.* Filius illegitimus.

Patrimonium

Alienari non potest à Parocho aliunde non provisо pro rata congruæ sustentationis, disc. 14. num. 36.

Qualis redditus esse debeat, ibid. num. 38.

Simulata donatio de eo facta promovendo non provisо sustinetur re non integra, disc. 14. num. 37.

Patronus

Amittit jus patronatus si se ingerat in administratione bonorum Ecclesiæ, vel fructuum, & quid in Principibus, disc. 11. num. 32. disc. 23. num. 1.

Paupertas

Adesse quando dicatur, ut decernantur alimenta collitiganti, & sumptus litis, disc. 33. num. 33.

Probanda est, aliàs non præsumitur, num. 35. ibid.

Fallit in iis, quos lex aliundè provisos non præsumit; ut sunt Monachus, filius-fam. & similes. disc. 33 num. 36.

Vid. Alimenta.

Pensio Vid. Affectus.

Pensiones Ecclesiasticæ

Ætatem requirunt necessariam pro clericatu, disc. 24. num. 9.

Beneficiis an æquipolleant, ut clerici eas obtinentes gaudeant fori privilegio absque aliis requisitis, disc. 24. num 14.

Beneficiorum naturam non habent, sed important quid temporale, d sc. 12. num. 5. disc. 24. num. 9.

Clericis conferendæ sunt ex Curiæ stylo, disc. 12. num. 5.

Deduci non possunt in conventionem circa substantiam, disc. 24. num. 9

Sed benè circa commoditatem, disc. 12. nu. 5. disc 24. num. 9.

Distributiones non computantur in valore, ut illæ sustineantur, disc. 15. num 13.

Distributionibus supet quotidianis reservatæ non veniunt in facultate transferendi, ibid.

Eventuales quomodo reserventur, disc 45. nu. 2.

Pura vel conditionales, an dicantur, & an expiret gratia per mortem Papæ, num. 4. ibid.

Transferendi facultatem, an impediant, disc. 41. num. 3.

Hierololymitanæ Religionis non professis, an & quando reservari soleant, disc. 13. num. 11.

Ab Homicida non amittuntur, neque fit earum incapax, disc. 12. num. 5. & 6.

Militiam à clerico assumente quare amittantur, ibid. num. 8.

Notariatus per officium, an vacent, disc. 22. num. 4. & 5

A Regularibus obtineri non possunt, & vacant per professionem, disc. 13. num. 2.

Etiam si agatur de Religionibus militaribus, & de quibus intelligatur, ibid num. 3. & 4.

Et quid de Professoribus Societatis JESU, disc. 13. num. 6.

Repar-

Digitized by Google

Repartiri quomodo debeant inter hæredes beneficiati, Cameram, & successorem in beneficio remiss. disc 47. num. 1.
Sacrorum ordinum pro titulo sunt sufficientes, disc. 14. num. 34.

Persona

Plures materiales possunt repræsentare unam personam formalem, & è contra, disc. 14. num. 23.

Pestis

De tempore simplices sacerdotes, an cogi possint audire confessiones. disc. 2. n. 16.
Medici cogi possunt ad medendum, ibid.

Pharmaca

Clericis componere, & vendere, an liceat, disc. 19. num. 9.

Pœna

Pecuniariæ exigi, an possint pro absolutione à censuris, & quomodo applicandæ, disc. 43. num. 19 *vid.* Mulctæ.
Non Residentium recensentur, & de modo eas exequendi, disc 4. num. 15.
Temporales solent magis timeri, quam spirituales, disc. 43. num. 17.

Pœnitentiarius

Vid. Canonici pœnitentiarij.

Pontificalia

Abbates regulares quomodo exerceant, disc. 6. num. 17.
Aliena in diœcesi etiam in honorificis tantum non potest Episcopus exercere, ibid. num. 3. disc. 14. num. 4.
Etiam in actibus voluntariæ jurisdictionis, disc. 6. num. 9.
Exemptis in Ecclesiis existentibus tantùm in diœcesi qualia Episcopus exercere possit de licentia Prælati, disc. 6. num. 6.
Metropolitanus in provincia, an & quando invito Ordinario exercere possit, ibidem nu. 4.
Plures species illorum usus distinguuntur, disc. 6 num. 2
Prælati inferioris gerentis vices Ordinarij de licentia qualia exerceri possint, disc. 6. num. 16.
Prælatos per inferiores habentes eorum usum quomodo exerceri debeant, ibid. num. 17.
Prælatus infertor accidentaliter constitutus in ordine Episcopali, an & quando exercere possit in propria Ecclesia sine licentia Ordinarij, disc. 6. num. 14.

Possessio

Canonicatuum, & aliorum beneficiorum Capitularium capitulariter est adipiscenda, disc. 20. num. 4.
Et quid de dignitatibus, ibid.
Requiritur cum titulo beneficij pro privilegio fori, disc. 24. num. 16.
Et an sola sufficiat si titulus detegatur invalidus, ibid num. 17.

Potentes in Iurepatronatus

Barones dicuntur, vel Domicelli jurisdictionem in loco habentes, disc. 11. num. 2.
Declara ur jurisdictio debeat esse in loco beneficij, ibid. num. 3.
Communitates dicuntur repræsentantes universum Populum, & quid si partem tantùm, disc. 11. num. 2.
Et quid de Universitatibus Artificum, vel Confraternitate laicorum, ibid.
Ecclesiasticæ personæ non dicuntur jurisdictionem habentes intuitu Ecclesiæ, disc. 11. num. 8.
Origine attenta censentur, neque attenditur status præsens, ibid. num. 6.
Fallit accedente diuturna possessione, ex qua potentiæ macula purgata remaneat, ibid.
Præsentationes quomodo facere soleant, disc. 11. num. 23
Processus præsentationum, & actorum copiam penes se procurare debent pro majori cautela, ibid. num. 22.

Potentia

Attenditur etiam quod Episcopus sit potentiæ majoris, disc. 11 num. 17.
Alia *vid.* Jusparronatus, Potentium, Præsentationes.

Potestatis

Ecclesiasticæ, & temporalis concordis unio valdè operabitur pro bono regimine reipublicæ, disc. 26. num. 11 disc 43 n. 17.

Prabenda Theologalis

Providenda quomodo sit, & in quibus Ecclesijs adsint quæstiones super ejus provisione, disc. 2. num. 17.
Et quomodo in Hispania, ibid.
Tempore quo vacat quomodo debeat providere Episcopus pro lectione, disc. 2. n. 19.
Unio beneficiorum quando præbendæ fieri possit, ibid. num. 20.
Alia *vid.* Lectio.

Precedentia

Canonicis regularibus supra alios religiosos est debita, & de quibus intelligatur, disc 38. n. 8.

Digitized by Google

Capitulo Collegiatæ, & Rectoribus Ecclesiarum debetur supra Canonicos associantes Episcopum visitantem Diœcesim, disc. 5. nu. 20.

Parochiali matrici debetur supra alias ab ea dismembratas, disc. 16. num. 9.

Religiosis debetur, qui prius recepti fuerint in loco, disc. 38. num. 4.

Et si adsint plures Conventus ejusdem Religionis attenditur antiquitas primi, ibidem. num. 6.

Et quid si incendant religiosi junioris Conventus de per se, num. 7. ibid.

Fallit conclusio accedente contraria consuetudine, disc 38. num. 5.

Item in concursu cum Canonicis regularibus, ibid. num. 8.

Titulari Episcopo coadjutori alicujus Archiepiscopi, an debeatur supra Episcopos suffraganeos junores, disc. 14. num. 24.

Vicario Generali debetur in choro supra omnes Canonicos, & Dignitates, disc. 31. num. 28.

Et quid in Vicario capitulari, num. 29. ibid.

Præcedentia

Consuetudo in materia attendenda est, disc. 38. num. 5.

De materia remissivè, ibid. num. 9.

Quæstiones inter regulares, & alios in processionibus Ordinarius determinare debet, discurs 38. num 1.

Præelectio

Ex Concurrentibus ad parochiales ab Ordinario facienda est, disc. 32. num. 11.

Et quomodo sit regulandum arbitrium ibid. num. 15.

Et circumstantiæ ponderandæ, disc 32. num. 23.

Diffamati de crimine, licet digniores facienda non est, ibid. num. 22.

Dignificri non potest, omisso digniori, disc. 32. num. 18.

Fieri potest ab Ordinario de eo, qui minorem partem vororum habuit, & de ratione, ibidem. num. 25.

Etiam quod approbatio proveniret ex adhæsione Ordinarij, num. 26. ibid.

Irrationabilis si fuerit, datur oppositori appellatio, disc. 32. num. 19.

Sed difficilè est obtinere, quia præsumitur pro judicio Episcopi, num. 11. ibid.

Alia *vid.* Concursus.

Prælatus Inferior

Concionatori benedictionem an concedat, distinguitur, disc. 3. num. 16.

Concursum in vacatione parochialium, an & quando indicere possit, & quid si ad ipsum spectet collatio, disc. 32. num. 29.

Episcopali in ordine accidentaliter constitutus, an & quando sine licentia Ordinarij exercere possit usum pontificalium in propria Ecclesia, disc. 6. num. 14.

Licentiam Episcopo exercendi pontificalia in sua Ecclesia, an concedere possit, ibid. num. 6.

Matrimoniales, & criminales causas non cognoscit, quæ spectant ad Diœcesanum disc. 33. num. 3. & 8.

Et de quibus Prælatis hoc intelligatur, n. 39. ibidem.

Separato cum territorio visitat suas Ecclesias disc. 5. num. 21. & quando eadem visitet vicinior Episcopus num. 22. ibid.

Dimissorias pro ordinandis suis subditis, an teneatur dirigere Episcopo viciniori, vel possit cuicumque, disc. 14. num. 17. & 18.

Separatum territorium non habens, quam jurisdictionem exerceat, & quam Episcopus, disc. 5. num. 15.

Ordinum circa collationem jus non habet, sed spectat ad Diœcesanum, disc. 14. nu 18.

Synodo in Diœcesana, an intervenire debeat, seù vivere cum decretis illius, disc 23 nu. 12.

Territorium separatum habere non præsumitur, & donec probetur manutenetur Episcopus, disc 33. num. 40.

Et quisnam Episcopus, ibid. num, 41.

Alia *Vid* Episcopus. Ordinarius.

Presbyteratus

Ætatem 24. annorum completam exigit, disc. 14. num. 27.

Curatis in beneficiis est necessarius, & quid si sint unita alicui dignitati, vel Canonicatui, disc. 20. num. 14.

Missarum ex onere, quando requiratur in beneficijs simplicibus, ibid. num. 13. & 14.

Requisitus in beneficio debito certo generi personarum, an sit necessarius de tempore vacationis, vel præsentationis, aut sufficiat habilitas suscipiendi intra annum distinguitur, disc. 20. num. 15. & 16. Alia *vid.* Ordines.

Præsentationes

Continuatæ an, & quando præsumantur, & an ad hunc

hunc effectum conjungantur extrema, ut media præſumantur, diſc. 11. num. 21.
Duæ ſufficiunt in jurepatronatus Potentium effectuatæ per 50. annos, ſed unica non ſufficit, diſc. 11. num. 19.
Effectuatæ, quomodo probentur, ibidem. nu. 20.
Fieri quomodo ſolent a Potentibus, diſc. 11. nn. 23.
Plures requiruntur effectuatæ ſpatio 50. annorum in jurepatronatus potentium, diſc. 11. nu. 18.
Juſtificata eſſe debent per publica documenta, nec ſufficiunt enunciativæ inſtitutionum, & de veritate, ibid.
Privatas per ſcripturas à Potentibus factæ ſufficiunt, diſc. 11. num. 23. Alia *Vid.* Juſpatronatus potentium. Potentes.

Prima Tonſura

Ætatem ſeptem annorum requirit, & quam literaturam, diſc 14. num. 25.
Aliena in Diœceſi proprio ſubdito conferri poteſt ab Epiſcopo, diſc. 4. n. 7. d. 14. n 25.
Characterem indelebilem imprimit, diſcurſ. 24. num. 35.
Conferenda quomodo, & quibus ſit, & de prudentia ab Epiſcopo in hoc adhibenda, diſc. 24. n. 38.
Conferri poteſt in camera privatim ſine veſtibus, diſc. 6 num. 8.
Diſpenſat pro ea Epiſcopus cum illegitimo, vel irregulari, diſc 14 nu. 25.
Ordo non eſt, ſed introductio ad Ordines, diſc. 6. num. 7.
Publicationes faciendæ ſunt de promovendis ad eam, & de ratione, diſc. 14. nu. 26.
Sede vacante promovendo ad eam non ſolet Sedes Apoſtolica concedere diſpenſationem *extra tempora* dictam, diſc. 31. num. 32. Alia *vid.* Ordines.

Principes

Leges, vel proviſiones libertati matrimonij adverſantes concedere non poſſunt, & quænam iſtæ dicantur, diſc. 26. num. 39. & ſeqq. *vid.* Matrimonij.
Potentatuum figuram non facientes, neque habentes jus vulgò dictum *Souranita* non ſunt exceptuati à Tridentino in materia juriſpatronatus, diſc. 11. num. 5. *vid.* Juſpatronatus potentium.
Neque gaudent præeminentijs per Cerimoniale Principibus conceſſis. ibid.
Ultimis voluntatibus, an poſſint derogare, vel illas commutare, diſc. 21. num. 5, *Vid.* Commutatio.

Alia *Vid.* Papa.

Privilegium

Exemptionis non continet viſitationem, niſi adſit ſpecialis mentio explicita, vel implicita, diſc. 5. num. 3.
Immemorabile an, & quando deſtruat, diſc. 21. num. 16,

Probatio

Clericatus quomodo ſit facienda diſtinguitur, diſc. 24. n. 47. & 48.
Extendenda non eſt de caſu ad caſum, vel de re ad rem, niſi agatur de cauſa univerſali, d. 11. nu. 24.
Fallit accedente inveriſimilitudine, ibidem. num. 25.
Juriſpatronatus potentium, quomodo facienda. *Vid.* Juſpatronatus potentium. Potentes.
Matrimonij quomodo fiat, d. 26. n. 6.
Unionis qualis eſſe debeat, diſc. 8. n. 28.

Proceſſiones

Ad publicas regulates accedere debent, & cogi poſſunt ab Ordinario, diſc. 38. num. 2.
Item Confraternitates Laicorum, nu. 3. ibid. Alia *vid.* Præcedentia.

Procuratio

An, & quomodo exigi poſſit ab Ordinario in viſitatione, diſc. 5. num. 7.
Et quid in viſitatione hoſpitalium, & aliorum locorum piorum adminiſtratorum per laicos, diſc 10. n. 2. *Vid.* Viſitare Viſitatio.

Procurator

Matrimonium ad contrahendum conſtitui poteſt, diſc. 26. num. 29.
Sed requiritur mandatum ſpeciale cum certa perſona, num. 32. ibid. Et non debet eſſe revocatum de tempore matrimonij, d. 26. nu. 31.
Teſtis ſimul eſſe non poteſt ibid. nu, 30.

Profeſſio

Ætatem de jure communi, quam requirat, diſc. 39. num. 2.
Annorum 16. requirit ex diſpoſitione Tridentini, ibid. num. 1.
Emiſſa paucis diebus ante annum 16. eſt nulla, niſi accedat diſpenſatio Apoſtolica, & quando hoc attendatur, diſc. 39. num. 3.
Hieroſolymitana in Religione, in qua ætate emittatur, ibid. num. 7.
Minimorum in religione emitti non poteſt ante annum 18. Sed non proindè erit nulla, diſc. 39 num. 7.

Nulla quinquennio elapso ratificata præsumitur, disc. 41. nu. 4.

Sed non est præsumptio juris, & de jure n. 7. ibid. m.

Professionis Nullitas.

Habitum à Religioso qui dimisit, vel exiit à claustris, intentari non potest, nisi reassumpto habitu redeat ad Religionem, & quando antea puniatur de apostasia, d. 4. nu. 2.

Opponi debet intra quinquennium à die professionis, ibid. num. 2. & 4.

Sed post quinquennium datur restitutio à Papa, & quomodo signetur commissio, disc. 41. num. 5 & 6. Et de stylo particulari in Hierosolymitana Religione, num. 6. ibid.

Probanda an, & quomodo sit, disc. 41. n. 3.

Proponi an, & quomodo possit ibid. n. 1. & 2.

Reclamatio intra quinquennium coram quo fieri debeat, disc 41. num. 8.

Tractari debet coram Ordinario loci, & superiore locali, & quinam hic intelligatur num. 2. ibid.

Protestatio

Contra ia facto non interrumpit immemorabilem, disc. 11. num. 15.

Provisiones.

Apostolicæ non immutant statum beneficij, & quando secus, disc. 11. num 21.

Publica Honestatis.

Vid Matrimonij impedimenta.

Q.

Qualitas.

Requisita in beneficio debito certo generi personarum, an & de quo tempore adesse debeat, & an sufficiat habilitas intrà annum eam obtinendi, disc. 19. nu. 15.

Quarta Canonica

De materia illius tempore, d sc 48 n 1.

Quæstuarij

Prohibentur, & quare, disc. 18. num. 1.

Urbis à Confraternitatibus quomodo, & qualiter debeant deputari, disc. 18. nu. 2.

Quæstuatio

Clericos inter sæculares, & Confraternitates an, & quando controvertatur cum sit ex eodem titulo, d sc. 18. num. 8.

Regulares inter se quas controversias circa eam habeant, ibid. num. 3.

R

Raptus

Ecclesiastico in statu non de facili datur, & quare, disc. 28. n. 4.

Invitæ puellæ ab invitis parentibus, vel educatoribus nullitatem matrimonij causat, ibidem. num. 5.

Jure Civili quando commissus dicatur, disc. 28. num. 6.

Juris communis cum dispositione regulatur ubi Concilium non est receptum, ibid. num. 2.

Jus Canonicum in hac materia circa matrimonium, quid disponat, disc. 28. nu. 10.

Et in quo à Tridentino innovatum fuerit num. 11. ibid.

Matrimonij nullitatem causat inter raptorem, & raptam, disc. 28. num. 1.

Pœnæ de jure quæ nam sint ibid. num. 4.

Puellæ volentis a Parentibus, vel educatoribus invitis absque tractatu matrimonij nullitatem causat, ibid. num. 5.

Ampliat, etsi parentes, vel educatores sint absentes, vel ignorantes, & de ratione, disc. 28. num. 6 & seqq.

Et quod in puellis volentibus cadat violentia interpretativa. num. 12. ibid.

Tractatus matrimonij ubi præcessit, volente puella, ad effectum nullitatis matrimonij non dicitur commissus, disc. 28. num. 13 & de ratione, nu. 14. ibid.

Sed qualis esse debeat iste tractatus, num. 15. & 16. ibid.

Rationes.

Exigete an possit Ordinarius ab administratoribus Hospitalium, vel aliorum locorum piorum exemptorum à visitatione ex lege fundationis, disc. 10. num. 4.

Reassumptio Habitus

Authoritate propria fieri potest per Clericum non obstante quacumque inhibitione, disc. 24. num. 36.

Contractum post matrimonium fieri potest à Clerico, nisi obstet bigamia, ibid. nu 40.

Post militiam fieri potest non obstante irregularitate, disc. 24 num. 39. & 40.

Quan-

Quandocumque fiat à Clerico adimplente alia requisita, recuperatur fori privilegium, ibid. num. 35.

Reclamatio

Intra quinquennium ab intentante nullitatem professionis, coram quo fit facienda, disc. 41. num. 8. *Vid.* Professionis nullitas.

Refectio

Cathedralis, vel Parochialis Ecclesiæ, ad quem spectet, disc. 17. num. 8.

Regressus

Ad beneficia liberè dimissa est prohibitus, disc. 45. num 1. & 6.

Quomodo hodie restituatur à resignantibus cum pensione, & de differentia inter formulam modernam, & antiquam, num. 6. ibid.

Regulares

Beneficiorum sæcularium sunt incapaces, disc. 23. num. 2.

Fallit accedente dispensatione, ibid. num. 7.

Concionandi in materia Ordinarium spectantes, possunt ab eodem puniri, disc. 3. num. 13.

Præsertim cum inobedientia provenit à proprio superiore, ibid. num. 14.

Concionari in propria, vel aliena Ecclesia sine licentia Ordinarii an possint, disc. 3. num. 10. Alia: *Vid.* Concionari Concionatori.

Confessarii an cogi possint ad intersiendum lectioni, & si in eorum domibus fiat lectio, disc. 2. num. 12. *vid.* Lectio.

Confessarios non potest omnes Episcopus suspendere, ibid num. 11. & 13.

Confessionis onus subire an cogi possint ab Episcopo, disc. 2 num. 10. & 13.

Curam exercentes cogi possunt ad interessendum lectioni Theologiæ, ibid. num. 8.

Et in Synodo Diœcesana, disc. 20, num. 11.

Declarati an possint ab Ordinario incursi in censuras à lege latas distinguitur, disc. 41, num. 7.

Degentes extra claustra, vel in parvis Conventibus Ordinario subjacent, disc. 5. num 19.

Diœcesi nulla de certa esse videntur, & de ratione, disc. 14. num. 18.

Executores ultimatum voluntatum an esse possint, & quando censeantur deputati ad proprium commodum, disc 34. num. 19.

Exempti non sunt à jurisdictione Ordinarii in concernentibus curam animarum, disc. 2. num. 8. disc. 5. num. 19. & de ratione, disc. 36. num. 9.

Gerere quomodo se debeant cum locorum Ordinariis, disc. 3. num. 15, & 18.

Legatum eis factum cum conditione, ut non acquiratur, an possint independenter agnoscere; disc 34. num. 18.

Licentiam habentes possidendi, & administrandi bona, quomodo ea uti debeant, ibid. num. 17.

Et quòd non possint erogare pecunias in census vitalitios, disc. 34, num. 17.

Monialium ad monasteria accedentes subjacent Ordinario, disc. 36 num 12.

Non obstante, quòd in loco adsit Nuntius Apostolicus Comissarius Generalis exemptorum, ibid. num. 13.

Peccant mortaliter, si accedant sine licentia, disc. 36, num. 14.

Ordinari possunt à quocunque Antistite cum dimissoriis proprii Prælati, disc. 14. num. 18.

Ordinarii majestatem offendentes, vel jurisdictionem turbantes illi subjacent, disc. 43. num. 7.

Pensiones ecclesiasticas neque obtinere, neque retinere possunt, nisi accedat dispensatio, disc. 13. num. 2.

Et quid in Societate Jesu, ibid. num. 6.

Præcedentiæ in quæstionibus Ordinarium adire debent, disc. 38. num. 1. De materia *Vid.* Præcedentia.

Prælatos eligere debent per scrutinium, & de ratione, disc. 37, num. 4. & 5. *vid.* Electio.

Processionibus ad publicas accedere tenentes cogi possunt ab Ordinario, disc, 38, num. 2.

Proprium in particulari habere non possunt, disc. 34. num. 2. & 3.

Quæstionis in materia quas controversias habeant, disc. 18. num. 3.

Regulam quam professi sunt, observare debent, disc. 34. num. 1.

Regularia beneficia obtinent, & quòd in Italia sit ratum in praxi, & de ratione, discursu 13. num. 8.

Religionis ad titulum, seu paupertatis promoventur ad sacros Ordines, & de quibus intelligitur, disc 14. num. 40.

Synodo in diœcesana non tenentur intervenire, & & quando secus, disc. 30. num. 11.

Vitalitia habere an possint, & quomodo de eis disponere, disc. 34, num. 16.

Vivere debent intra claustra, & servare clausuram, disc. 36. num. 1.

Et quando concedatur licentia vivendi extra

Digitized by Google

extra eam, num. 2. ibid.

Regularium

Duæ ſunt ſpecies Monachorum, ſcilicet & Mendicantium, diſc. 35. num. 4. *vid.* Monachi Mendicantes.

Eccleſias conceſſas ſub hac lege, vel precariò Ordinarius viſitare poteſt, diſc. 5, num. 13.

Cura, quibus eſt annexa, viſitat Ordinarius in eam concernentibus, ibid. num. 11.

Sed non prohibentur Superiores Regulares etiam viſitare, dummodò proviſiones non adverſentur diſpoſitis per Ordinarium, diſc. 5, num. 12.

Notarii, ſeu Secretarii ejuſdem Ordinis an poſſint examinari ab Epiſcopo, diſc. 21, num. 6.

Prælati dignitatem imprimentem characterem, vel mutantem ſtatum perſonæ non acquirunt, ſed potiùs officium, diſc. 47. num. 2.

Circa alienationes, quam facultatem habeant. diſc. 34. num. 27.

Miſſas non poſſunt ampliùs reducere, diſc. 21. num. 8.

Triennio regulariter durant, diſc. 37. nu. 21.

Alia *vid.* Mendicantes. Monachi. Religiones. Religioſus.

Regula Cancellaria

Beneficia de jure patronatus ex privilegio, an, & quando comprehendant, diſc. 11. num 33.

Revocatoriæ unionum, an, & quando, & in quibus unionibus locum habeant, diſc. 8, num. 2, & 22.

Religiones

Capaces omnes ſunt bonorum in communi, exceptis Obſervantibus, & Capuccinis, diſc. 35, num. 1, 9, & 10.

Redactæ ſunt penè omnes ad formam Reipublicæ, diſc. 13. num. 8.

Religioſus

Diſponendo de bonis, vel juribus ante profeſſionem præjudicat in eis Religioni, diſc. 34. num. 23.

Diſpoſitionem ante profeſſionem factam non poteſt revocare, num. 24. ibid. Sed bene declarare, ibid.

Exiens à Religione ob Epiſcopatum, vel aliam cauſam licitam, an recuperet à Religione bona, diſc. 34, num. 25. Et an renunciatio reſolvatur, diſc 40, num. 12.

Bona poſt egreſſum, ſi acquirat, in eis ſuccedit Camera, diſc. 34. num. 26. Et quomodo procedat concluſio, diſc. 36, num. 40.

Nullitatem profeſſionis an & quomodo opponere valeat, diſc. 41, num. 1.

Reclamationem intra quinquennium coram quo facere debeat, ibid. num. 8.

Non faciens cenſetur ratificaſſe profeſſionem nullam, diſc. 41, num. 4.

Sed non eſt præſumptio juris, & de jure, num. 8. ibid.

Succeſſionum eſt capax, & fideicommiſſorum. diſc. 34. num. 20.

Sed cuinam monaſterio applicentur, num. 2. ibid.

Tranſiens de una Religione ad aliam, an ſecum ferat bona, diſtinguitur, diſc. 34, num. 25. diſc. 10, num. 10.

Et an reſolvatur renuneiatio, diſcurſu 40, num. 22.

Tranſire de una Religione ad aliam, an & quomodo poſſit, num. 9. ibid.

Vivendi extra clauſtra, quando poſſit obtinere licentiam, diſc. 36. num. 8.

Vivens extra clauſtra ſubjacet Ordinario, num. 3, ibid.

Alia, *vid.* Regulares.

Renunciationes Novitiorum

Faciendæ quando ſint, & cum quibus ſolemnitatibus, diſc. 40, num. 1.

Et de ratione hujus ſolemnitatis, num. 2, ibid.

Factæ ſine forma conciliari, quæ inconvenientia pariant, diſc. 40, num. 5.

Formam conciliarem requirunt, cujuſcunque ad favorem fiant, ibid. num. 9.

Formæ conciliari an ſubjaceant factæ ante ingreſſum, diſc. 40. num. 7.

Ab ingreſſis factæ antè ſuſceptionem habitus, an ſubjaceant Tridentini diſpoſitioni, ibidem num. 10.

Lapſu duorum menſium intra quos ſint faciendi, quomodo intelligatur, diſc. 40. num. 5.

Religioſo egrediente ob Epiſcopatum, vel ſuppreſſionem, aut tranſitum, an reſolvatur, diſc. 40. num. 18.

Reſolvuntur ſtatim in caſu egreſſus, ibid. num 8. 11, & 12.

Et quid ſi adſit conditio non reſolutionis in caſu egreſſus. diſc. 40. num. 11.

Statuarias ſolemnitates non exigunt, ibidem num. 6.

Digitized by Google

Et quid si fiant ante ingressum, disc. 10. num 7, & 8.

Vel ante susceptionem habitus, num. 10. ibid.

Residentia

Beneficiis regulariter non inest, nam præsumuntur simplicia, disc. 4, num. 12.

Canonicis omnibus, & dignitatibus incumbit, nisi contrarium disponat lex fundationis, ibid. num. 12.

Causativa, & vera in quo differant, disc. 4, num. 13.

Incompatibilitatem cum alio beneficio residentiali non operatur, num. 12. ibid.

Et quæ pœnæ incurrantur ob eam non servatam, disc. 4. num. 13.

Causæ ex quibus excusetur, recensentur, remiss. ibid num. 16.

Duarum Ecclesiarum ab Episcopo fieri potest in alterutra, disc. 7. num. 6.

Episcoporum quomodo, & sub quibus pœnis præcipiatur, disc. 4, num. 1, & 2.

Cathedralem penès Ecclesiam cum tribunali ibi erecto, an & quando fieri debeat, ibid. num. 3. & seqq. *vid.* Episcopus.

Alternativa ad effectum, vel facultatem testandi, qualis esse debeat, disc. 4. num 10.

Quando dispensentur, ibid. num. 9.

Exigi à quibus clericis possit per Episcopum, disc. 4. num. 14.

Fructum canonicatus pro acquisitione vera, vel ficta, sufficit sine servitio, disc. 11, num. 2. & 11.

Parochorum esse debet intra fines parochiæ, immò propè Parochiam, & quando secùs, disc. 4, num. 11.

Pœnæ contra non residentes, & modus contra eos procedendi recensetur, ibid num. 15.

Vicario perpetuo incumbit, non autem Canonico, vel dignitati, cui parochialis est accessoriè unita, disc. 4, num. 11.

Resignatio

Ad favorem in manibus Ordinarii fieri prohibetur, disc. 49, num. 4.

Beneficii ad cujus titulum quis est ordinatus, non valet sine speciali mentione, disc. 14, num. 31.

De constitutione B. Pii V. ne conferantur beneficia resignata conjunctis resignantis, vel Ordinatii, disc. 49, num. 4. Alia *vid.* Beneficia, Regressus.

Restitutio in integrum

Adversus lapsum quinquennii ad opponendam nullitatem professionis, quomodo concedatur, disc. 41, num. 5.

Et de stylo particulari in religione Hierosolymitana, num. 6. ibid.

S

Schola

Vid. Grammatica. Seminarii.

Scriptura

Immemorabilem ad probandam quando admittantur, disc. 11, num. 17.

Privatæ sufficiunt ad probandas præsentationes in jurepatronatus potentium, ibidem numer. 23.

Scrutinium

Regularium Prælatorum in electione de jure communi non requiritur, disc. 37. num 1.

Fallit post Tridentinum, ibidem num. 4. & de ratione, num. 5.

Secretum in quibus electionibus servandum sit, disc. 37, num. 1.

Alia, *vid.* Electio.

Seminarij

Collectari pro sustentatione possunt omnia beneficia quacumque exemptione non suffraganæ, etiam regulatia, non autem monasteria actualia, & quare, disc. 25, num. 3.

Et quando etiam monasteria, ibid num. 4.

Et quid si fiat commendæ, num. 7. ibid.

Confraternitates laicorum, aliaque loca pia, contributioni an & quando subjaceant, disc. 32, num. 12.

Diœcesibus in quamplurimis erectio quare non sit practicabilis, num. 19 ibidem.

Et quòd hoc casu sit adhibendum remedium scholæ, disc. 25. num. 20. *vid* Grammatica.

Distributiones quotidianæ in contributione ad veniant, & quando, ibid. n. 14.

Episcopus primus omnium contribuere tenetur, disc 25, num. 19.

Erectio demandatur per Tridentinum, ibidem num. 1.

Injungi solet Episcopis visitantibus limina, disc. 25. num. 2.

Exemptus

Exemptus nemo est à contributione, nisi accedat speciale indultum, ibid num. 13.

Hieroſolymitanæ religionis beneficia à contributione sunt exempta, & de ratione, disc. 25. num. 9.

Et quando taxari deberent, num. 10. ibid.

Loco cum eadem contributione erigunturCollegia Societatis Jesu, & similia, disc. 25. num 6.

Secus quando dicatur erectio ad effectum unionis beneficiorum, num. 17. ibid.

Taxa pro contributione fieri potest, & exigi ante erectionem, disc. 25. num. 16.

Seminario

Beneficiorum unio per Ordinarium fieri potest, disc. 25, num. 15.

Et quænam beneficia, ibid. num. 18.

Intellige conclusionem de seminario erecto, non autem erigendo, disc 25. num. 15.

Et quando tale dicatur, ibid num. 17.

Sententia

Absolutoria ex defectu probationum, maximè si præcesserint tormenta, diffamationem non tollit, disc. 12. num. 10.

Bonum jus ostendit, quamvis sit per appellationem revocata, disc. 33. num. 34.

Sequestratio

Puellæ ad effectum explorandi voluntatem an & quando fieri possit à laicis, vel Ecclesiasticis, disc. 26. num. 40. & 41.

Servitium in divinis

Clericus ad præstandum an cogi possit ab Ordinario, disc. 23 num. 27.

Fori privilegio ut gaudeat, quomodo exhibere teneatur clericus, & quòd sint attendendi mores regionis, ibid. num 27. & 29.

Et quòd adscriptio non sit præcisè necessaria, disc. 24, num. 31.

Simonia

Committitur, si aliquid detur examinatoribus synodalibus, disc. 32. num 16.

Monasterio si aliquid detur ab ingrediente religionem quando committatur, discursu 40. num. 14.

Simulatio

In donatione ad titulum patrimonii, vel contemplatione matrimonii, quando non attendatur, disc 14, num. 37.

Societatis Jesu

Collegia aliquando eriguntur loco Seminarii, cum contributione beneficiorum, disc. 25. num. 6.

Collegia, an legata cum onere Missarum acceptare possint, disc. 35. num. 11. *vers* Atque in Collegiis.

Congregatio generalis, vel Capitulum, quam authoritatem habeat super Constitutionibus Religionis, disc. 35. num. 11. *vers.* Quoverò ad alteram.

Domus professæ, an & quomodo sint capaces bonorum, disc. 35. num. 11. *vers.* Quatenus verò.

Et quid in legatis, vel dispositionibus cum onere Missorum, ibidem num. 12. *vers.* unica.

Institutum latiùs explicatur, disc. 35 num. 11. *vers.* Quoverò.

Religio, an & quomodo sit incapax bonorum, ibid. num. 11. *vers.* Quoverò ad alteram.

Et de differentia inter Collegia, & domus professas, ibid. *vers* Verùm quia.

Religiosi ante emissionem quarti voti dicuntur potiùs Scholastici, & eorum capacitate, & facultate disponendi, disc. 35 num. 11. *vers.* Prima distinctio.

Et beneficia, ac pensiones non vacant, ibid. & disc 23. num 6. disc 34. num. 22.

Neque sunt incapaces bonorum, & facultatis testandi, disc. 34. num. 22. disc. 35. num. 11. *vers.* Prima distinctio.

Status irretractabili Religiosi constituuntur post emissionem quarti voti. disc. 13. num 6. disc. 34. num. 22.

Et de incapacitate bonorum, & quando possint acceptare legata, vel hæreditates, disc. 35. num. 11. *vers.* Postquam & seqq.

Solemnitates

Præsumuntur ex lapsu temporis cum observantia, disc 8. num. 13.

Statutariæ non exiguntur in renunciationibus factis per Novitios, disc. 40. num. 6.

Et quid si fiant ante ingressum, ibid. num. 7, & 8.

Vel in novitiatu ante susceptionem habitus, disc. 40. num 10.

Tridentini, quæ exiguntur in renunciationibus, quæ fiunt per Novitios, recensentur, disc. 40. num. 1.

Et

Digitized by Google

Et an exigantur in contractibus correspectivis, ibid. num. 15.

Solutio

Anticipata per locatorem bonorum Ecclesiæ fieri non potest, & quando secus, disc. 47, num. 1.

Spolium

Camera de quibus bonis faciat Clerico, vel Episcopo defuncto, disc. 42, num. 3, & 4.

Et quid si acquisitiones sint promiscuè factæ, num. 5, & 6. ibid.

Cultui divino in bonis destinatis non intrat, & quænam illa sint, disc. 42, num. 8. *Vid.* Camera Apostolica.

Sponsalia

Contracta ante dispensationem, an eâ obtentâ requitant novum consensum, disc. 27, num. 6, & 11.

Invalida non causant impedimentum publicæ honestatis, disc. 27, num. 8.

Matrimonio ex invalido resultant, ibidem numer. 34.

Excludunt pœnam raptus, discursu 28, num. 15.

Obligant ad contrahendum matrimonium, & quando sponsus cogi possit, disc. 26, num. 34, disc. 27, num. 12.

Valida impedimentum publicæ honestatis causant in primo gradu tantùm, discursu 27, num. 9.

Statutum

Alienationum bonorum in forenses etiam ex causa dotis prohibens, est validum, disc. 26, num. 39.

Subcollectores Apostolici,

Vid. Collectores.

Subdiaconatus

Ætatem 21. annorum completam requirit, disc. 14. num. 27.

Subditus

Plurium Episcoporum quis esse potest diversis respectibus, disc. 14, num. 9.

Subditi

Accedere tenentur ad locum residentiæ Episcopi, & Tribunalis, disc. 4, num. 4.

Subsidia dotalia

Pluribus pauperibus puellis relicta, potest Papa concedere alicui puellæ conjunctæ testatoris, disc. 21, num. 7.

Subreptio

Dari non potest de facili in iis, quæ per Papam fiunt prævia consultatione Sac. Congregationis, disc. 8, num. 10.

Suspensio

Conferendi à jure incurritur per Capitulum conferente beneficium resignatum conjuncto resignantis, disc. 43, num. 26. disc. 49, num. 4.

Contra Capitula, Collegia, & similia corpora proferri solet, disc. 43. num. 20.

Vid. Censuræ.

Incurritur ab Episcopo malè promovente ad Ordines, & an possit declarari à Metropolitano. disc. 14, num. 41.

Item à malè promotis, num 42. ibid.

Synodus Diœcesana

Capituli cum consensu, an sit celebranda, disc. 30, num. 13.

Celebrari debet quolibet anno. ibid. num. 1.

Et quare in tempore hoc decretum non practicetur, disc. 30. num. 6, & 7.

Clerici omnes diœcesis, an intervenire in ea debeant, num. 10. ibid.

Constitutiones, & decreta illius sunt examinanda, & approbanda à S. C. disc. 30, num. 9.

Contra jus an sint attendendæ, ibidem num. 14.

Morte vel cessione Episcopi non expirant, disc. 30, num. 15.

Examinatores synodales in ea deputantur, ibid. num. 7.

Et quando possint extra eam deputari, numer. 8. ibid.

Vid. Examinatores synodales.

Exempti curam animarum exercentes, non autem alii, intervenire in ea debent, discursu 30, num. 11.

Judices synodales in ea creantur, & ad quem effectum, disc. 46, num. 1, & seqq.

Vid. Judices synodales.

Nullius Prælati, seu Clerici, an accedere ad eam teneantur, disc. 30, num. 12.

A Prælato inferiori cum territorio separato, an celebrari possit, num. 12. ibid.

Alia *Vid.* Concilium provinciale.

T

Terminus

Ordines, doctoratum, & similia ad assequendum præscriptus beneficiato, non currit nisi a die adeptæ possessionis pacificæ, disc. 20, num. 1.

Parochialium in concursu quantus præfigi debeat, ac quoties prorogari, disc. 32. num. 3. & 28.

Territorium

Separatum cum qualitate nullius non præsumitur, & pendente probatione datur manutentio Episcopo, disc. 33. num. 40 *Vid.* Prælatus inferior.

Testandi Facultas

Clericis concessa non suffragatur pro fructibus inexactis, vel non commixtis, disc. 42 num. 7.

Episcopo concessa non residenti, an suffragetur, disc. 4 num. 10.

Juris sine solemnitatibus elargita, an & quando opetetur, disc. 41. num. 9.

Societatis JESU Religionis ante emissionem quarti voti, an sit permissa, disc. 35. num. 11. *vers.* Prima distinctio.

Testis

Procurator ad contrahendum matrimonium simul esse non potest, disc. 26. num. 30.

Testes

Conjuncti ad matrimonium probandum, quando admittantur, disc. 26. num. 6.

Immemorabilis in probatione quomodo deponere debeant, & quam ætatem habere, disc. 11. num. 12.

Vid. Immemorabilis.

Potentium juspatronatus ex fundatione, vel dotatione ad probandum, an & quando admittatur, ibid. num 9. & 10.

Vassalli, vel cives, an admittantur in jurepatronatus Potentium, disc 11. num. 13.

Alia *Vid.* Juspatronatus Potentium.

Testimoniales

Litteras concedit Vicarius Capitularis dispensatis pro susceptione ordinum, disc. 31. num. 31.

Theatini

Bonorum an & quomodo sint capaces, & decorum instituto, ac voluntaria incapacitate, disc. 33. num. 11.

Theologi

Elegi an debeant in Episcopum, vel potius Canonistæ, disc. 2. num. 6.

Vicarius Capitularis esse non potest, discurs. 31. num. 13.

Theologia

Lectio in Ecclesijs Cathedralibus quomodo practicari debeat, disc. 1. num. 5.

Tituli

Productio, an & quando obsit immemorabili, disc. 11. num. 16.

Toga

Doctoralis qualis sit, & de usu illius in Urbe, & Statu Ecclesiastico, disc. 24. num. 23.

Et an extra dicta loca possit à Professoribus deferri, vel prohiberi ab Episcopo, disc. 24. num. 24.

Vid. Testes.

Tonsura

Clerici ut gaudeat privilegio fori esse debet juxtà usum regionis, disc. 24. num. 25. & 26.

Transferendi

Pensiones facultas an cesset per reservationem pensionis eventualis, disc. 45. num. 4.

Transitus

Religioso de una ad aliam religionem an & quomodo permittatur, disc. 41. num. 9.

Et an secum ferat bona, distinguitur, disc. 34. num. 25, disc. 41. num. 10.

Translatio

Clericorum sæcularium, vel Regularium si sequatur ad alium locum an secum ferant legata, & jura promissis, & anniversarijs, vel remaneant in prima Ecclesia, disc. 17. num 4.

Et in specie de monasterio monialium, n. 5. ibidem.

Et de congregatione, vel Collegio, autnatione, disc. 17. num. 6.

Tribunal

Duarum Ecclesiarum unitarum Episcopus potest habere in qualibet ex ijs, disc. 7 num. 6.

Erigere, & habere potest Episcopus in qualibet parte diœcesis, disc. 4. num. 5.

Vid. Episcopus.

Turris Speculorum Vrbis

De monasterio, Oblatis, & instituto, disc. 37. num 21.

Præsidens est perpetua, ibid.

Vagan-

Digitized by Google

V

Vagantes

Matrimonio quomodo conjungendi, de diligentijs adhibendis, & quisnam sit eorum Parochus, disc. 29. num. 1. & 2.

In Valore

Distributiones quotidianæ an computentur, disc. 15. num. 11.

Et quid circa reservationes pensionum, n. 13. ibidem,

Vestes Clericales

Clericus per modicum tempus non deferens, non privatur fori privilegio, disc 24. num. 32.

Laicis prohiberi possunt, & quid de toga doctorali, ibid. n. 24. *vid.* Toga.

Quales esse debeant, disc. 19. num. 2. disc. 24. n. 22.

Vicaria

Parochi alis unitæ an & quomodo sit providenda, disc. 8. num. 32.

Concursum non exigit, disc. 32. nu. 33.

Et quando adesse dicatur talis unio, ibid. num. 34.

Alia, *vid.* Vicarius parochialis.

Vicarius Capitularis

Beneficia conferre nequit, disc. 31 num. 35.

Cathedralis si efformetur per duo Capitula in duabus Ecclesijs materialibus quomodo sit eligendus, disc 31. num. 43.

Collegiatæ à Capitulo eligi non potest, disc. 31. num. 40.

Concursum in vacatione parochialium indicit, num. 35. ibid.

Confirmatione superioris non indiget, disc. 31. num. 24.

Dies infra octo est eligendus aliàs devolvitur jus ad superiorem, ibid. num. 5.

Idem si eligatur non idoneus, vel electio nulliter fiat, disc. 31. num. 26.

Dimissorias ad Ordines non concedit intrà annum, num. 30. ibid. disc. 14. num. 16

Sed quandoque S. C. hanc facultatem illi communicat, disc 31. num 33.

Et quod deberet ista facultas tolli pro toto tempore, vacationis, num. 34. ibid.

Doctor esse debet, vel licentiatus saltim in jure canonico, aliàs deputatio est nulla, nisi in Capitulo non adsint Doctores discursus 31. num. 10.

Nec sufficit doctoratus in jure civili tantum, ibid. num. 15.

Et qui veniant doctorum nomine, ibidem. num. 11.

Et nomine licentiatorum, disc 31. nu. 12.

Et an sufficiat Doctoratus in Theologia, vel alijs scientijs præter jus, num. 13. ibid.

Non Doctor si eligatur, quinam effectus resultent, disc. 31. num. 17.

Et an electio sit nulla ita ut electus per minorem partem remaneat inclusus, numer. 18. ibidem.

Et quomodo in hoc sit procedendum disc. 31. num. 20.

In Hispania ex consuetudine an eligi possit, disc. 31. num. 19.

Electionis de nullitate si opponatur solet quandoque declarari à S. C. Vicarius Apostolicus, ibid. num 25,

Eligendus an sit cum forma scrutinij, discurs. 31. num. 24.

Extra gremium Capituli eligi potest, & quod id expediat ibid. num. 20. & 21.

Jurisdictionem habet delegatam Ordinario ex Tridentino, vel constitutionibus Apostolicis, disc 31. num. 30. & 36.

Literas Apostolicas, & dispensationes non exequitur, quia ipsi non dirigantur, disc. 31. n. 36. disc. 14. num. 16.

Et quid si fuissent directæ Episcopo, disc. 31. num. 37.

Matrimonio assistendi licentiam potest concedere simplici sacerdoti, sed ipse non potest assistere si non sit sacerdos, discurs. 26. nu. 19 & 20.

Nullius a Capitulo mortuo Prælato eligitur eodem modo, quo à Capitulo Cathedralis, disc. 31. num. 39.

Patentibus literis opus non habet, sed statim administrare potest, disc. 31. num. 24.

Patronatis in beneficijs instituit, ibid. nu. 35.

Præcedentiam an habeat in choro supra omnes canonicos, & dignitates, disc. 31. num. 29.

Sede plena an & quando deputari possit Episcopo absente, ibid. num. 38.

Sindicatui tenetur stare coram Episcopo successore, disc. 31. num. 21.

Testimoniales concedit super requisitis ob-

obtinenti extra tempora, disc. 13. n. 31.
Vicarium aliu n in parte diœcesis quando deputare teneatur, ibid. o. 40.
Visitationem faciendi jus habet, disc. 5. oum. 23.
Unitis in Carhedralibus eligitur à qualibet separatim, disc. 4. nu 7. disc. 31. nu. 41.
Et quid si in altera earum non adsit Capitulum, disc. 31. nu 42.
Vota in electione illius an dent tantum Canonici, vel reliqui clerici, qui sunt de Capitulo, disc. 31. num. 22.
Computanda quomodo sint, ibidem nu 23.
Alia, *vid* Capitulum Ordinarius.

Vicarius Generalis

Diœcesanus non debet deputari ab Episcopo, & quando, & quanto tempore toleretur, disc. 4. oum. 8.
Doctor utriusque juris, vel Canonum esse debet ibidem.
Et solet hoc demandari Episcopis, disc. 31. num. 14.
Duplex non est deputandus ab Episcopo duarum Ecclesiarum, disc. 4. oum. 7.
Matrimonio assistere non potest, nisi sit sacerdos, disc. 26. num. 20.
Licentiam assistendi potest concedere simplici sacerdoti, ibid. oum. 19.
Necessariò non est rerinendus ab Episcopo, qui potest causas per seipsum cognoscere, & quando secus, disc. 4. oum. 8.
Particularis quando sit deputaodus ab Episcopo in parte diœcesis, ibid. num. 6.
Præcedit in choro omnes canonicos, & dignitates, disc. 31. num. 29.
Syndicarui coram Episcopo non tenetur stare, nuм. 21. ibid.
Unicus est qui assistit Episcopo, & alij dicuntur foranei quamvis delegati ad universitatem causarum, disc. 4. n 5.
Alia, *vid*. Episcopus.

Vicarius Parochialis

Congruam habere debet, & quanta hæc sit, disc. 9. num. 7. & seqq.
Vid. Congrua.
Deputare non potest regulariter alium Vicarium, & quando secus, ibid. nu 16.
Deputari an possit ob illiteraturam parochi, disc. 9. num. 16.
Perpetuus esse an debeat, vel manualis, & quod regulariter debeat esse perpetuus in sæcularibus, disc 9. num. 6.
Substitutus à Parocho an possit dare licentiam presbytero assistendi matrimonio, discurs. 26. oum. 26.
Vacanti parochiali præficitur ab Ordinario pro tempore vacationis, disc. 32. num. 2.
Unitæ parochiali præficiendus est cum congruæ assignatione, disc. 9. num. 1.
Amplia etiam si esset unita Capitulo, vel collegio, ibid. num. 2.
Et solet demandari per S. C. Concilij disc. 9. num. 3.

Vicarij Parochialium

Examinari denuò an possint per Episcopum, disc. 32. num. 37.
Plures esse possunt ejusdem Parochialis, nec repugnat un citari Ecclesiæ, disc. 9. oum. 5.
Residere tenentur sicut Parochi, disc. 4. n. 11.
Theologiæ lectioni ad interessendum cogi possunt, disc. 2. num. 8.

Vicinitas

Mensuranda quomodo sit ad effectum exequendi litteras directas Episcopo vicinori, d. 14. n. 16.

Visitandi

Ecclesias omnes suæ diœcesis Ordinarius habet intentionem fundatam, disc. 5. num. 2.
Nec suffragatur privilegium exemptionis sine speciali mentione, ibid nu. 3.
Prælato inferiori cum territorio separato jus competit, disc. 5. num. 21.

Visitare

Capitulum potest sede vacante per Vicarium capitularem, cui non valet hanc facultatem adimere, disc. 5. nu 23.
Confraternitates, & alia pia institutа existentia in Ecclesiis Regularium an Ordinario permittatur, disc. 10. num. 11.
Conservatoria, & alias domus pias mulierum sæcularium an liceat Ordinario, disc. 5. num. 18.
Exemptas potest Ecclesias, quibus annexa est cura animarum in concernentibus curam, ibid. num. 12.
Exemptum Capitulum quando valeat Episcopus visitare, disc. 5. oum. 14.
Hospitalia, & alia loca pia administrata à laicis, vel sub Regia protectione existentia, quando promittatur Ordinario, remiss. disc. 5. nu. 17. disc. 10. oum. 1. & seqq.
Et quid si obstet lex fundationis, disc. 10. num. 4 & 6.

Vel

Digitized by Google

Vel fundator vivat, ibid. num. 8.
Vel sit communitas, disc. 10, num. 9.
Et quid faciendum in his locis, in quibus istorum decretorum observantia negetur, disc. 10, num. 11.
Et quomodo Episcopus se gerere debeat, num. 12. ibid.
Alba, *Vid* Hospitalia
Lateranensis Basilicæ in solo loca pia existentia an concedatur Episcopo, disc. 10. num. 10.
Loca sub Prælato inferiori existentia, quæ non sint nullius, in quibus possit Episcopus, disc. 5, num. 15.
Nullius loca quando possit Episcopus vicinior, ibid. num. 22.
Regias cappellas an permittatur Episcopo, disc. 5, num. 16.
Regulares degentes extra claustra, vel in parvis Conventibus potest Episcopus, ibid. num 19.
Regularium Ecclesias, & domus quando possit Ordinarius, disc. 5, num. 11.
Potest ex lege concessionis, ibid. num 13.
Item in concernentibus curam eis forsan annexam, disc. 5, num. 12.
Et quomodo circa eam possint se ingerere etiam superiores regulares, ibid. num. 25.
Sæculares Ecclesias precariò concessas Regularibus, pertinent ad Ordinarium, disc. 5. num 13.

Visitatio

Annis singulis ut fiat, Concilium præcipit, disc. 5, num. 4.
Et quomodo intelligatur, & an possit fieri bis in anno, ibid. num 6.
Demandatur per plura decreta, atque de illis, disc. 5. num. 1.
Monialium in monasteriis exemptis fieri potest ab Ord. nario circa clausuram, ibid. num. 11.
Expedit, ut pluries fiat. disc. 5, num. 14.
Ordinario adimi an possit ex lege fundationis, & an requiratur specialis mentio, disc. 10, num 4, & 6.
Planibus à superioribus an fieri possit, disc. 5, num. 24, & 25.
Procurationis exactio pro ea prohibetur, & quid sit permissum exigere, disc. 5, num. 7.
Et de excessibus Prælatorum in hujusmodi exactionibus, num. 6. ibid.
Ac de provisionibus S. C. circa hujusmodi excessus, ibid. num. 7. disc. 10, num 2, & 3.
Tridentinum circa eam quid innovet, disc. 5, nu. 4.

Visitationis

A decretis an & quando detur appellatio suspensiva, disc. 5, num. 5.

Vitalitia

Assignanda sunt Monialibus, quæ de eis disponunt, & quando prohibeatur hæc dispositio, disc. 34, num. 4.
Et reputantur pars dotis, ejusque naturam habent, ibid. num. 5.
Et detrahuntur ex fideicommisso, ibid.
Distrahi, vel terrocedi an possint à Monialibus, disc. 34, num. 10.
Regulantur à qualitate personæ, nec recipiunt certam taxam, num. 9. ibid.
Regulares habere an possint, & quando de eis disponere, disc. 34, num. 16.

Vltimis voluntatibus

Princeps an possit derogare, vel illas commutare, & quid de Ordinario, disc. 21, num. 5. *vid.* Commutatio.

Vnio

Accidentalis dicitur, quando Episcopo unius Ecclesiæ altera commendatur, discursu 8, num. 33.
Alienationis species est, quæ non potest fieri sine solemnitate, & causa. ibid num. 10.
Canonicatibus fieri non potest de beneficiis reservatis, & quid si adsit indultum illa conferendi, disc. 8 num. 14
Vacaturorum quorum reservatio sit incerta, quando fieri possit. ibid. num. 15.
Requiritur, quòd præbendæ sint tenues, disc. 8, num. 16.
Declara, ut fieri debeat singulis præbendis, ibid num 17.
Parochialium Ecclesiarum vel beneficiorum residentialium fieri non potest, disc. 8, num. 19.
Capitulari mensæ fieri non potest, discursu 8, num. 19.
Cathedralium Ecclesiarum fit solùm per Papam, & quomodo, ibid. num 10.
Causam exigit, quæ debet constare, & non creditur assertioni Ordinarii, & quando præsumatur, disc. 8, num. 13.
Diœcesis unius beneficiorum non potest fieri beneficiis alterius diœcesis ab Episcopo duarum Ecclesiarum, ibid. n. 18.
Dignitatibus an fieri possit, sicuti fit Canonicatibus, disc. 8, num. 23.

Dispensativa duorum incompatibilium an & quando concedatur, ibid. num 24.
Dissolvi non potest sine solemnitate, & causa, & de ratione, disc. 8, num. 34
Duarum Cathedralium æquè principaliter facta dicitur incorporativa, disc. 7, num. 8.
Et quando talis sit vel potiùs subjectiva, disc. 8, num. 8.
Hodie de novo non fit, & quare, disc. 7. num. 4. & quando secus, disc. 8, num. 5.
Quando dissolvatur, ibid. num. 33.
Effectuata quando dicatur ad hoc, ut non subjaceat revocatoriæ, disc. 8, num. 24.
Facta per Papam non requirit solemnitates, neque subjacet prohibitionibus, ibidem numer. 20.
Indultum Prælato concessum faciendi uniones pro Ecclesiæ restauratione, an transeat ad successorem, disc 8, num. 21.
Liberæ collationis beneficiorum non potest per Ordinarium fieri beneficiis patronatis, disc. 8, num. 19, & 20.
Marcia remittitur, ibid. num. 38.
Necessitatis ex causa facta non subjacet regulæ revocatoriæ, & qualis debeat esse necessitas, disc. 8. num. 22.
Parochialis alicui dignitati, vel canonicatui facta quando dicatur, ita ut non sit necessarius concursus, disc. 32, num. 34.
Parochialium Ecclesiarum, & aliarum inferiorum fieri potest per Ordinarium, disc. 8. num. 11.
Quamplurium quare reperiatur facta Canonicatibus, & dignitatibus, ibid. num. 19.
Fieri potest authoritate Papæ, ibid.
Præscripta an, & quomodo dicatur, disc. 8. numer. 31.
Probanda est concludenter ab allegante, aliàs non præsumitur, disc. 8. num. 28.
Et quòd possit probari per adminicula, sed qualia esse debeant, ibid.
Neque potest dari regula certa, disc 8, numer. 29.
Regulæ revocatoriæ, an & quando subjaceat, ibid. num. 2, & 22.
Sociativa, & æquè principalis est favorabilis, & levioribus probatur, discursu 8, numer. 30.
Parochialibus in aliquibus esse solet, & de rationibus, ibid. num. 25.
Et quòd expediat illam dividere, & quare, disc. 8, num 26, & 35.
Solemnitates exigit, quando fit ab Ordinario, inter quas non est beneplacitum Apostolicum, ibid. num. 12.
Subjectiva ab æquè principali, in quo differat, disc 7, num. 6, disc. 8, num. 8.
Odiosa reputatur, unde majores probationes requirit, disc. 8, num. 30.

Universitas

Excommunicati non possunt, sed tantùm interdici, vel suspendi, disc, 45, num. 20.
Vid. Capitulum. Censuræ.

Vocem

Beneficiati, Cappellani, & similes an habeant in capitulo, & quòd attendatur, consuetudo, disc 20, num. 7.
Et de distinctione actuum capitularium, & quòd non inferatur de uno ad alium, ibid. num. 8.
Consuetudo dandi in capitulo, quomodo sit attendenda, disc. 20, num. 5.
Dignitates an habeant in Capitulo, ibidem num. 3.
Duplicatam, vel præponderantem ut habeat Episcopus, vel Prælatus in Capitulo, consuetudo est attendenda in suo casu, discursu 20, num. 6.
Sacris non initiati, non habent in Capitulo, ibid. num. 1.
Sed non prohibentur habere votum consultivum, disc 20, num 2.
Simultanea in collatione tantam habet Episcopus, quantam totum Capitulum, ibidem num. 6.

Voces

Quomodo sint dandæ, & quando actus capitularis remaneat concluſus, remiſſ. disc. 20, num. 9.
Alia, *Vid.* Electio. Scrutinium.

Urbis

Districtus extenditur nunc per 40. milliaria, sed olim per centum, disc. 33. num. 16.

Usura

Digitized by Google

Vſura

Mutuanti aliquid pro gratitudine in rependendo non committitur. diſc. 35, num. 11. *verſ.* Et quamvis.

Vſurpantes

Eccleſiæ, vel piorum locorum bona qua pœna puniantur, diſcurſu 23, numero 1. & 2.

Propriè qui dicantur, & quando ſint puniendi cum Cenſuris, ibid. num. 3, diſc. 41, num. 8.

Etiam de facto, diſc. 43, num. 12.

Exempti in hoc caſu, an ſubjaceant Ordinario, remiſſ. diſc. 23, num. 4.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google